

हेमाद्रिकृतचतुर्वर्गचिन्तामणो ब्रतखण्डे विश्वकर्मशास्त्रावल्यात् वेदस्वरूपाणि-

ऋग्वेदश्चेतवर्णस्यात्
द्विभुजो रासभानन ॥
असमागतुत सोम्य
प्रीतश्चाध्यवनीयत ॥ १॥

अनास्य पीतवर्णस्याद्
यजुर्वेदाक्षसूत्रधृक् ॥
यामे कुत्रिंश पाणिषु
भूतिदामङ्गलमद ॥ २॥

नीलोत्पलरत्नाभास
सामवेदो हयानन ॥
अक्षतमागन्धितोदक्षे
वामे रुम्बुधर स्मृत ॥ ३॥

अथर्वणाभिधो वेदो
पवनो शर्कटानन ॥
अससूत्रवख्यद्वान्न
विप्राणोऽयजन प्रिय ॥ ४॥

शिक्षा शुभा भयकरा
ज्ञानसुत्रान्विता शुभाभा
अक्षसूत्रासुकुण्डिका
द्विभुजादण्डपङ्कजा ॥ ५॥

समस्तभूमण्डलनिवासिनो वैदिकजनान्विनयपुरं सरं विज्ञापयामस्तावत् अस्मिन्पुत्रे भूमण्डले धर्मार्थकाममोक्षाभिधेयचतुर्घेषुपुरुषा-
 षंसाधनीभूतं रुमंज्ञानोपासनानामकाण्डवित्तयविभूषितो वेदो नामानादिसिद्धपरमेश्वरनिःश्वसितभूतोऽनादिऋग्यजुःसामाथंयाग्यचतुर्भेद-
 भिन्नोऽनन्तशारासमलकृतो ग्रंथोऽस्ति । तत्र हि यज्ञाद्रुक्मं प्रधानो यजुर्वेद एव । उक्तं च “ऋग्भिः शंसति । यजुर्भिर्जुहोति । सामभिः स्तुवन्ति”
 इत्यादि । सोऽयं यजुर्वेदोऽपि संहितानाम्नणभेदाद्विधा । संहितानाम्नणयोरपि वेदत्वं प्रसिद्धम् । संहिता हि मन्त्रपदवाच्या । तथाचोक्तम्-
 “मन्त्रानाम्नणयोर्वेदनामधेयम्” इति । सा चैवं तत्र यजुर्वेदसंहिता ज्ञानलक्षणा यज्ञाद्रुक्मंकाण्डप्रधाना ज्ञानोपासनाकाण्डद्रव्यगर्भिता च प्रायः
 पठनपाठनयजनप्रभृतिकर्मोपदेशो धर्मादीन्प्राप्य मोक्षं प्रत्यासादयति तदुक्तकर्तारं विद्वांसं पुरुषमिति हि सर्वजनसुप्रसिद्धमेव ।
 सा चैवा यजुर्वेदीयसंहिता सर्वेषां वाजसनेयिनां ब्राह्मणानां स्वाध्यायग्रंथः । एतस्य पठनपाठनाविकं तेषां ब्राह्मणानामावालयवृद्धं प्रत्यस्या
 ग्रन्थरुमिति मनसि निधायास्माभिरेतस्या यजुर्वेदीयसंहिताया बहूनि पुस्तकानि नानादेशेभ्यः सुप्रसिद्धवैदिकविप्रवर्येभ्यः सकाशादेकत्र
 मेलयित्वा कैलासवासिभिः वार्होक्षनिवासिभिः समस्तवेदविद्यापारङ्गैः “प्रभाकरशर्मभिर्भट्टैः” शोधयित्वा संवत् १९४४ मिते संवत्सरे
 मुद्रितेयं यजुर्वेदीयसंहिता चार्यनं शुद्धासीदतः सर्वेऽपि वैदिकविद्वज्जनैः स्वल्पीयस्येव समये संगृहीता । ततश्च पुनरपि बहूनां वैदि-
 कविद्वज्जनानां तस्यात्यंतशुद्धस्य पुस्तकस्य संप्रदायमस्मन्निकटे बहूनि पत्राणि समागतानि । अतोऽस्या यजुर्वेदीयसंहितायाः पुनरपि
 नानादेशान्तरेभ्यः पुस्तकानि समाहत्य तदनुसारेण पण्डित “शुद्ध-बल्लभराम” शर्मभिः संशोध्य मुद्रिताऽस्तीति । तृतीयावृत्ती च पूर्व
 पण्डितनन्दलालशर्माभिः संशोध्य पश्चात् धर्मसभाध्यक्षपण्डितप्रवरश्रीनानुरामशर्माभिः शोधयित्वा मुद्रिता । इयं च चतुर्थोपवृत्तिः पुनरपि
 शास्त्रिभिः संशोध्य मया स्वकीये “श्रीवेंकटेश्वर” (स्टोम्) मुद्रणाख्ये मुद्रयित्वा प्रकाशयते । अस्य च पुनमुद्रणाद्यधिकारा राजनियमानु-
 सारेण स्वायत्तीकृताः सन्ति । एतदक्षराणि वित्यन्तं समीचीनानि सन्ति । शुद्धता तु पठनपाठनेनैव विदिता भवेद्विदुषाम् । अतः सर्वांश्चि-
 दुषो वैदिकान्विनान्विज्ञापयामः । एतस्यामूल्यस्यातिशुद्धस्य यजुर्वेदीयसंहितापुस्तकस्य संग्रहे त्वयं तां त्वयताम् । अतः सर्वांश्चि-

क्षेमराज-श्रीकृष्णदास “श्रीवेंकटेश्वर” मुद्रणालयाध्यक्षः-मुंबई.

॥ श्री ॥

अथ शुक्लयजुर्वेदमाध्यंदिनीयसंहिताया अकारादिक्रमेणानुक्रमणिका ।

पूर्वाह्णम् ।

प्रतीकाः ।	अध्यायाङ्काः ।	मंत्राङ्काः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायाङ्काः ।	मंत्राङ्काः ।
अग्नेद्यतपते	१	५	अग्नेयजनिवृ	२	७
अहुतमसि	१	९	अस्वन्नमद्य	२	८
अग्नेस्तनः	१	१५	अग्नेयेः	२	९
अग्नेब्रह्म	१	१८	अग्नेषोमयोदज्जितम्	२	१५
अपाररुम्	१	२६	अग्नेद्विधापः	२	२०
अदितैरास्त्रा	१	३०	अग्नेष्टुहपते	२	२७
अदितैर्यजुन्दनम्	१	३	अग्नेष्वतपते	२	२८
			अग्नेयैकव्यवाहनय	२	२९

प्रतीकाः । अध्यायांकाः । मन्त्रांकाः ।
 अदित्यैरास्ता ११ ५३
 अदितिद्व्या ११ ६१
 अहरहरप्रयावम् ११ ७५
 अन्नपतेन्नस्य ११ ८३
 अक्रन्ददग्निः ११ ६
 अग्नेभ्याचर्त्तिन १२ ७
 अग्नेऽअद्विरः १२ ८
 अग्नेष्टुहन् १२ १३
 अन्तराग्नेहचा १२ १६
 अक्रन्ददग्नि १२ २१
 अस्ताव्यग्निरन्तरा १२ २९
 अक्रन्ददग्निस्तनय १२ ३३
 आपोदेवीप्रतिगृहम्णीत १२ ३५
 अस्वग्न्येसधिष्ठव १२ ३६
 अपेतन्वीचविवत १२ ४५
 अपतंसः १२ ४७
 अग्नेयव १२ ४८
 अग्नेदिवा १२ ४९

प्रतीकाः । अध्यायांकाः । मन्त्रांकाः ।
 अयन्तेयोनौ १२ ५२
 अग्नेत्वन्पुरीष्यो १२ ५९
 असुन्वन्तमयजमानम् १२ ६२
 अश्वयेवः १२ ७९
 अश्ववतींषोमावर्त्तीम् १२ ८१
 अतिविश्वा १२ ८४
 अग्न्याचः १२ ८८
 अवपतन्तीरवदन् १२ ९१
 अभ्याचर्त्तेस्व १२ १०३
 अग्नेयव १२ १०४
 अग्नेतव १२ १०६
 अग्निः प्रियेषु १२ ११७
 अपांष्टम् १२ २
 अग्निर्गर्भंजोदिवाः १२ १४
 अपाढासि १२ १६
 अपाङ्गम्भन् १२ ३०
 अग्नेयुस्व १२ ३६
 अग्नेज्योतिषा १२ ४०

प्रतीकाः । अध्यायांकाः । मन्त्रांकाः ।
 अजस्रमिन्दुम् १२ ५३
 अजीहि १२ ५१
 अपान्त्वा १२ ५३
 अयम्पुरः १२ ५४
 अयन्दक्षिणा १२ ५५
 अयम्पश्वात् १२ ५६
 अदित्यास्त्या १२ ५
 अनहुन्नक्षप १२ १०
 अग्निर्देवता १२ २०
 अग्नेन्मार्गोसि १२ २४
 अग्नेजानान् १२ २४
 अधिपत्न्यसि १२ २४
 अयम्पुरः १२ २४
 अयन्दक्षिणा १२ २४
 अयंपश्वात् १२ २४
 अयमुत्तरात् १२ २४
 अयमुपरि १२ २४
 अग्निर्गर्भंजो १२ २०

प्रतीकाः । अध्यायांकाः । मन्त्रांकाः ।
 ५३ ५१ ५३ ५४ ५५ ५६ ५ १० २० २४ २ २४ १५ १५ १६ २७ २८ १९ २०

प्रतीकाः । अध्यायांकाः ।

अ० शुनाते
अद्वययोऽद्विभिः
अद्विनकृतस्यते
अद्विनातनुचैः
अद्विनाभेयजुम्
अद्विनाद्वि
अद्विनागोभिः
अद्विनागोभिः
अद्विनातेजसाचक्षुः
अद्विनापिवताम्
अद्विमय

२० २० २० २० २० २० २० २० २० २० २०

मंत्रांकाः ।

३७ ३१ ३५ ५९ ६४ ६७ ७३ ७९ ८० ९० ५९

प्रतीकाः । अध्यायांकाः ।

आकृत्यैप्रयुजे
आपतयेत्वा
आवायोभूयशुचिपा
आत्मनेमे
आघाये अग्निमिन्दते
आतिष्ठषुवहलथम्
आजिघ्रकलशम्
आपवस्वहिरण्य
आमावाजरय
आपयेस्वाहा
आयुयेजेन
आविर्मर्याः
आगत्यवाजी
आक्रम्यवाजिन
आवाजिघर्मि
आविश्वतः
आपोहिष्टाः
आकृतिभग्निम्
आपोदेवीप्रतिगृहणीत

४ ५ ७ ७ ७ ८ ८ ८ ९ ९ ९ १० ११ ११ ११ ११ ११ ११ १२

मंत्रांकाः ।

७ ५ ७ ३२ ३८ ३३ ४२ ६३ १९ २० ३१ ९ १८ १९ ३३ ३४ ५० ६६ ३५

प्रतीकाः । अध्यायांकाः ।

आत्वाहार्पमन्तर-
आतम्भजसो
आप्यायस्व
आप्यायस्वमदिन्तम्
आतेवत्सोमनो
आदित्यगर्भम्
आयुर्मपाहिग्योतिर्भ्यश्छ
आशुखिवृत
आच्छच्छन्दः
आवाचोमध्य
आयोद्वा
आशुशिशानो
आशुहानः
आप्रयणध्वमे
आयुर्भेदेनकरूपताम्
आतिथ्यरूपम्
आसन्दीरूपम्
आश्रावयेति

१२ १२ १२ १२ १२ १३ १४ १४ १५ १५ १५ १५ १७ १७ १८ १८ १९ १९ १९

मंत्रांकाः ।

११ ३७ ११२ ११४ ११५ ४१ १७ २३ ५ ५१ ६३ ३३ ७३ २० २९ १४ १६ २४

आ.

आधत्तपितरः
आयद्गैःप्रश्रिः
आगन्मद्विध्वदेद्य
आतऽपतुमनः
आपोभस्मान्
आयोदेवात्

३ ३ ३ ३ ४ ४

य. सं.

॥ ३ ॥

प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।
आहम्पितृन्	१९	५६	इदम्बिण्यु	५	१५	इमन्नोदेवसचित्त्यंजम्	११	८
आयन्तुनःपितर	१९	५८	इरावतीधेनुमती	५	१६	इडामग्रे	१०	५१
आच्यजानु	१९	६३	इन्द्रस्यस्युरसि	५	३०	इन्द्रविष्वाऽअवी	१२	५६
आर्त्तानासोऽअरु	१९	६३	इन्द्रमापः	६	१७	इष्टुतिर्नाम	१२	८३
आन्नाणिस्थाभी	१९	८६	इन्द्रायवाव्यसुमते	६	३३	इयमूर्जम्	१२	१०५
आत्मनुपस्ये	१९	९२	इन्द्रव्यायुऽइमे	७	८	इत्यज्यत्रभि	१२	१०९
आयातु	२०	४७	इन्द्राग्नीऽभागतम्	७	३१	इष्टुतोरिमदृश्वरस्य	१३	११०
आनऽइन्द्रोदूरा	२०	४८	इन्द्रमरुतवऽइहृपाहि	७	३५	इषेरामे	१३	३५
आनऽइन्द्रोहरि	२०	४७	इन्द्रमिच्छरीव्यहतो	७	३५	इमममहिर्दं	१३	४७
आमद्वैरिन्द्र	२०	५३	इन्द्रश्चसन्म्राद्वरुणश्च	८	३७	इमममहिर्दंगीरमारण्य	१३	४८
आयुक्ताना	२०	५८	इष्टेरुन्तेहृव्येकाम्ये	८	४३	इमर्दंसाहस्रम्	१३	४९
			इहृरितिर्द्वि	८	५१	इममूर्णाद्रुम्	१३	५०
			इन्द्रश्चमरुतश्च	८	५५	इदगुत्तरात्	१३	५७
			इन्द्रस्यवज्रः	९	५	इयमुपरि	१३	५८
इषेयोऽंजस्वा	३	१	इमन्देवाऽअसपत्नम्	९	४०	इन्द्राग्नीऽअव्ययमानम्	१४	११
इन्धानास्त्वा	३	१८	इमन्देवाऽअसपत्नम्	१०	१८	इयश्चोर्जश्च	१४	१६
इष्टुपहि	३	२७	इन्द्रस्यवज्रः	१०	२१	इन्द्रमिच्छाऽअवीवृधम्	१५	६१
इयन्तेयज्ञिया	४	१३	इन्द्रस्यवज्रः	१०	२५	इमरुद्राय	१६	४८
इन्द्रयोषस्त्वावसुभिः	५	११	इयन्दस्यासु	१०				

ह.

प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।
इमामेऽभ्यस्य	१७	३
इन्द्रऽभासान्तेता	१७	४०
इन्द्रस्यपृष्णो	१७	४१
इन्द्रमम	१७	५१
इन्द्रं विधा० रथीतमम्	१७	६१
इन्द्रं देवीं विवशो	१७	८६
इमं स्तनमूर्जं	१७	८७
इपिरो न्विष्यत्ययचा	१८	४१
इमो तोपक्षा	१८	५०
इन्द्रुदेक्षः	१८	५३
इद्योयहो	१८	५६
इष्टोऽभ्यस्य	१८	५७
इडाभिर्भक्षान्	१९	३९
इदं तं हविः	१९	४८
इदं पितृभ्यो	१९	६८
इन्द्रऽसुचामा	१९	८५
इन्द्रस्यरूपपशुपशो	१९	९१

प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।
इन्द्रदुरः	२०	४०
इन्द्रऽसुचामा	२०	५१
इन्द्रायैन्द्रुर्दे०	२०	५७
इन्द्रायाहिचित्रभानो	२०	८७
इन्द्रायाहिधिपे	२०	८८
इन्द्रायाहितुजा	२०	८९
इ		
इष्टद्वान्या	१७	८१
इहक्षसासऽपता	१७	८४
इडितोदेवी	२०	३८
उ		
उपहूतोद्यौः	२	११
उपप्रयन्तोऽग्रद्वरम्	३	११
उभावाम्	३	१३
उपहूताऽइहगाव	३	४३

प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।
उस्त्रायेतन्धूपोक्षी	४	३३
उद्दीवञ्जस्त	५	३७
उस्त्रिगसि	५	३३
उरुद्विषणो	५	३८
उरुविषणो	५	४१
उपावीरसि	६	७
उपयामगृहीतोसि	७	४
उपयामगृहीतोसि० पाहि		
यज्ञम्		
उपयामगृहीतोसि० यत्तऽ-	७	२०
इन्द्र	७	२३
उपयामगृहीतोसि०	७	२५
ध्रुवोसि		
उपयामगृहीतोसि०	७	३०
हस्तस्त्रयेत्वा		

प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।
उदुत्यआतवेदसम्	७	४१	उदीचीमारोह	१०	१३	उदेनमुत्तम	१७	५०
उपयामगृहीतोस्यादि- त्येभ्यस्त्वा	८	१	उत्क्राममहते	११	२१	उदुत्वाविविधेदेया	१७	५३
उपयामगृ०जिम्ब- यत्तत्रिन्य	८	७	उदक्रमोद्रविणो	११	२२	उक्षासमुद्रो	१७	६०
उपयामगृ०निबभेभ्यस्त्वा	८	७	उदुतिप्रस्वधरा	११	४१	उद्गमध	१७	६५
देवेभ्य	८	८	उत्वांकुणोतु	११	५७	उदुबुध्यस्वाग्ने	१८	६१
उपयामगृहीतोसि-	८	८	उत्थापयदृहती	११	६५	उपयामगृहीतोसि०	१९	८
गृहेस्पति	८	९	उदेपान्याह	१२	८२	अप्यतेपोनि	१९	४३
उपयामगृहीतोसिदिरिखि	७	११	उदुत्तमंस्वरुण	१२	१२	उभाम्यान्देय	१९	४९
उत्तिष्ठत्रोजसासहपीवी	८	२९	उशिष्पावकोऽरतिः	१२	२५	उदीरता	१९	५७
उदुत्यआ०उपयाम	८	४१	उदुत्वाविविधेदेया	१२	३१	उपगृताःपितरः	१९	७०
गृहीतोसि	८	४१	उदुत्तममाधोपधी	१२	८२	उशन्तस्त्वा	१९	२१
उपयामगृहीतोस्यप्रदेवा	८	४७	उदुत्तेतिप्रत्या	१३	१२	उदपन्तमसस्परिहः	२०	२३
उशिस्कन्देवसोमाग्नेः	८	५०	उभेद्युधन्द्र	१५	४३	उपयामगृहीतो	२०	४१
उतस्मात्स्यद्रयतस्तु	९	१५	उदुत्तमस्वामि	१५	५४	उपासानत्ताचृहती	२०	६२
			उपगमन्नुपवे	१७	६	उपासानत्तमध्विना	२०	
			उदुत्तममघवत्ता	१७	४२			

प्रतीकाः ।	अध्यायाङ्काः । मंत्राङ्काः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायाङ्काः । मंत्राङ्काः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायाङ्काः । मंत्राङ्काः ।
ऊर्जवदन्ताः	३४	ऋतुजिच्चसत्यजिच्च	१७	८३	१४
ऊर्गस्ति	३	ऋतुश्चमे	१८	६	३५
ऊर्ध्वामरोह	१०	ऋतुषादृतधामाग्नि	१८	३८	२८
ऊर्ध्वऽऊपुण.	११	ऋचोभामास्मि	१८	५७	४
ऊर्मोत्पत्	१२	ऋतुधेन्द्रे	२०	६५	३३
ऊर्ध्वोभव	१३				४६
ऊर्ध्वमे	१८				९३
		ए.			२४
		एतन्नेदेषसचित.		१२	५२
		एपातेऽभग्ने	२	१४	६०
		एपातेरुद्रभागः	२	५७	३१
		एतत्तेरुद्राक्षसन्तेन	२	६१	२३
		एदमगन्मदेवयजनम्	४	१	५४
		एपातेष्टुक्रतनू	४	१७	
		एपातेगायत्रीभाग	४	२४	
		एजतुदशमास्योगन्भो	८	२८	
		एपातसासत्या	९	१२	
मृत्सामयोऽशिल्पे	४				
मृत्तर्दं सत्यमृतम्	११				
मृतावानम्मद्विषम्	१२				
मृचेत्वाहरेत्वा	१३				
मृत्तवस्यऽमृता	१७				
मृतश्चसत्यश्च	१७				
		ऐ.			
		ऐन्दःप्राणः		६	२०

प्रतीकाः ।

अव्याप्यांशः ।

मंत्रांकाः ।

ओ.

ओमास्रध्वंणीधृतः

ओपधप्रतिगृह्णी

ओषधी प्रतिमो

ओपधीरिति

ओपधयःसम्

ओजधमे

क.

ररावाधिवसुधति

रराचन

रराचनस्तरी

रदाचनमपुच्छसुमे

रकुभर्त० रूपम्

रग्याऽश्वत्थद्वुमे

रग्योन

३३

४८

७७

७८

९६

३

३३

३४

२

२

४९

९७

६०

प्रतीकाः ।

अव्याप्यांकाः ।

मंत्रांकाः ।

वापिरसि

उमद्रामदुधे

वाण्डारकाण्डात्

किंस्त्रिवासी

किंस्त्रिषद्वनम्

रुमकुटोत्ति

कुविद्वद्रयवमन्तो

कुवायिनीपृतयती

कुविद्वद्र

कुम्भोग्वनिष्ठुः

कुम्भोत्ति

कुम्भस्वपान

कोसिरुतमोत्ति

कोदात्कस्माऽमद्राव

कोसिकतमोत्ति

क्षयोराजन्

६

१२

१३

१७

१७

१

१०

१४

१९

१९

२

१३

७

७

२०

१५

प्रतीकाः ।

अध्याप्यांकाः ।

मंत्रांकाः ।

क्षत्रस्योत्थम्

क्षत्रस्ययोनिरसि

क्रमव्यपन्नितानाह

गन्धर्व्वस्तथा

गन्धर्व्वऽमस्योपधी

गापनेपस्तथा

गृह्णामाविभीतमावे

गोवभिद्वोविद्वम्

गोभिर्ब्रह्मलोम

गोमदृयुणास्तथा

ग्रहाऽज्जोहितयः

घृताच्छसि

घृताच्चोस्तथः

१०

२०

१७

२

१२

३

३

१७

२०

२०

०

२

२

ग.

घ.

प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।
घृतेनात्की	६	११	चोदयित्रीसुतानाम्	२०	८५	तप्तायनीमे	५	१०
घृतंघृतपावानः	६	१९	जनयत्यैवा	१	२२	तद्विष्णोःपरमम्	६	५
घृतेनसीता	१२	७०	सधोवसते	९	९	तम्प्रत्यथा	७	१२
घृतस्मिमिशे	१७	८८	जनस्यगोपाः	१५	३७५	तमुत्त्वादध्यङ्गमिः	११	३३
च.			जिह्वमेभद्रवाङ्महो	२०	६	तमुत्त्वापत्तयो	११	३४
चतुस्त्रिंशत्तन्तवः	८	६१	जुषाणेयाहिः	२०	३९	तस्माऽअरम्	१३	५२
बधुप.पिता	१७	२५	अथैष्ठ्यचम	१८	४	तयध्रमासः	१५	१०
चत्वारिंशद्वा	१७	९१	उयोतिरसिचिश्चरूपम्	५	३५	तन्तुनारायस्योद्येण	१५	७
चतस्रश्चमे	१८	३५	त.			तम्पत्नीभिः	१५	५०
चिायतिर्भा	४	४				तपश्चतस्रस्यश्च	१५	५७
चिदसिमनासिधीः	४	१०	तन्वासमितिः	३	४	तऽभाजयन्त	१७	३८
चिबन्देवानाम्	७	४२	तन्पाऽ. मने	३	१७	तमिद्रभेम्	१७	३०
चिदसितयादेवतया	१२	५३	तन्वाशोचिउ	३	३६	तत्वायामिब्रह्मणा	१८	४९
चिबन्देयानाम्	१३	४६	तत्सवितुः	३	३५	तदक्षयूपममृत	१९	८१
चिायंजुहोमि	१७	७८	तस्यान्तेखतयसवसः	४	१८	तदम्बिता	१९	८०
						तस्यन्वयर्ते०	२०	५२

प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः । मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः । मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः । मंत्रांकाः ।		
दीक्षायैरूपतः	१९	देवीरापः	६	१३	देवस्त्वासवितोद्वपतु	११	६३
दुर्दं हस्वदेवि	११	देवीरापः०तन्देवभ्यः	६	२७	देवहूर्यज्ञ	१७	६२
दुशानोरुक्मऽडव्या	१२	देवस्यस्वा०आदेरावास्त्रि	६	३०	देवस्यावा० सरस्यासै	१८	३७
दुशानोरुक्मऽडव्या	१२	देवस्यस्वा०आदेरावास्त्रि	८	१३	देवायन्नमतन्वत	१९	१२
दुष्टारूपे	१९	देवागालु विदीगातुम्	८	२१	देवस्यावासवितुः	२०	३
दुष्टापदिशुद्धः	१९	देवीरापऽपपयोगर्भः	८	२६	देव्यायधर्मे	१७	५६
देवस्यावासवितुः	१	देवादिब्रह्मगन्धस्ततो	८	६०	देव्याभिमाना	२०	४२
देवस्यावासवितुः	१	देवसवितुःप्रसुवयज्ञम्	९	१	द्याम्माहेस्त्रीः	५	४३
देवस्यावासवितुः	१	देवस्या हृदं सवितः	९	१०	द्योस्तेष्टुष्टुष्टुष्टु	११	२०
देहिमेधुदामिते	३	देवस्या हृदं सवितुः सवे	९	१३	द्रुमः सपिरासुतिः	११	७०
देवहृतीदेवेषु	५	देवस्यावा० सरस्यासै	९	३०	द्रुप्तश्चस्कन्द	१३	५
देवस्यावा०आदे	५	देवस्यावा० उपा११शो	९	३८	द्रुपदादिवसुमुचान	२०	२०
देवस्यावा०यद्योस्त्रि	५	देवसवितःप्रसुवयज्ञम्	११	७	द्रारेऽअन्धसस्यते	१६	४७
देवसवितरेपते	६	देवस्यावा० आदेगापत्रेण	११	९	देसुतीऽअसृणयम्	१९	४०
देवस्यावा०यद्योस्त्रि	६	देवस्यावा० पृथिव्याः	११	२८			

प्रतीकाः । अध्यायाकाः । मंत्रांकाः ।

ध.

धान्यमसि
धातारातिः सविते
धामन्ते विश्वम्
धामच्छदमिरिन्द्रो
धाना करम्भः
धानानां कृपम्
धानावन्तद्भूमिण
धूरसिधुं धूर्ध्वन्तम्
धृष्टिरसि
धुवोसिधुधिवीम्
धुवासिधुवोयम्
धुवसदन्त्वा
धुवासिधरुणा
धुवासिधरणे

१
८
१७
१८
१९
१९
२०
१
१
५
५
९
१३
१३

२०
१७
१९
७६
२१
२२
२८
८
१७
१३
२८
२
१६
३४

न.

नमो व. पितर.
नद्वितीयम्
नमो मित्रस्य
तत्तोयासासमनसा
नम. सुतेतिनिर्गते
नमोस्तु संपेभ्यः
नमश्च नभस्यश्च
नवाभिरस्तुवत
नवदशभिरस्तुवत
नवविंशं शत्यास्तुवत
नमस्त्रैरुदमन्यव
नमोस्तुनीलश्रीवाय
नमस्तद्वायुधाया

२
३
४
१०
१२
१३
१४
१४
१४
१४
१४
१६
१६
१६

प्रतीकाः । अध्यायाकाः । मंत्रांकाः ।
धुवक्षितिर्धुवयोनिः

१४

१

प्रतीकाः । अध्यायाकाः । मंत्रांकाः ।
नमो हिरण्यवाहवे
नमो वभ्रुशाय
नमो रोहिताय
नमः कृत्वायतया
नमो ह्यश्चते
नमऽङ्गणीषिणे
नमो व्वितृजद्रथो
नमः सभाभ्यः
नमो गणेभ्यो
नमः सेनाभ्यः
नमस्तक्षभ्यः
नमः श्वभ्यः
नमः कपर्दिने
नमो ह्रस्वाय
नमऽआसवे
नमोज्येष्ठाय

३२
३०
३५
२
६३
६
१५
२९
३०
३१
१
८
१४

मंत्रांकाः ।

१६
१६
१६
१६
१६
१६
१६
१६
१६
१६
१६
१६
१६
१६
१६

[illegible]

प्रतीकाः ।	अध्यायक्रमाः । मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायक्रमाः । मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायक्रमाः । मंत्रांकाः ।
परितोरुद्रस्य देति	१६ ५०	पुराक्रस्य	१ २८	पूषापथाक्षरेण	३३
परोदिवा	१७ २९	पुनर्ऋः पितरः	३ ५५	पृषिदिदेवयजनि	५३
पथदियो	१७ ५४	पुनर्मनः	४ १५	पृषिभ्याः स्वपस्याव	१६
पथवाद्भ्ये	१८ ३७	पुरुदस्मोव्यपुरुषः	८ ३०	पृषिभ्याः पुरीषम्	४
पयःपृषिभ्याम्	१८ ३६	पुत्रमिव पितरौ	१० ३४	पृषिभीस्तनू	१०
परितोविथता	१९ २	पुरीष्योपि गिद्यश्चभरा	११ ३२	पृषिभ्याऽभहम्	६७
पशुभिः पशून्	१९ २०	पुनरुजानिचतम्य	१३ ९	पृषिवीचम्	१८
पयसोक्तम्	१९ २३	पुनरास्तयसदन	१२ ३९	पृषीमंराष्ट्र	२०
पवित्रेण पुनीहि	१९ ४०	पुनरुजोतिस्तस्य	१३ ४०	प्रत्युष्टं रक्षः	७
पयमानः सो	१९ ४२	पुनसयादित्यान्वा	१३ ४४	प्रत्युष्टं रक्षः	२०
पयसाशुक्रममृतम्	१९ ८४	पुरीषासोऽग्रयः	१३ ५०	प्रधासितोदयामदे	४४
पावकः स्वर्चाः	१९ १०७	पुनातितेपरि	१० ४	प्रतिपन्थाम्	२९
पावक्यायः	१७ १०	पुनन्गुमाविहगः	१० ३७	प्रतद्विष्णुस्तयते	२०
पातन्नोअन्विना	२० ६२	पुनन्गुमादेव जनाः	१० ३९	प्रनोयच्छरपयंभा	२०
पावकानः सरस्जता	२० ८४	पुत्रमिव पितरौ	२० ७७	प्रवीचीमासोह	१२
पितृभ्यः स्वधा यिभ्यः	१९ ३६	पृणोदाय	३ ४९	प्रपयंतम्य	१०

प्रवीकाः ।	अध्यायान्काः ।	मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायान्काः ।	मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायान्काः ।	मंत्रांकाः ।	प्रवीकाः ।	अध्यायान्काः ।	मंत्रांकाः ।
प्रजापतेन	१०	२०	प्राणपामे	२०	२४	प्राणपामे	२०	२४	बोधामेऽअस्य	१०	४२
प्रवृत्तव्वाजिनम्	११	१२	प्राणदाऽअपानदा	१७	१५	प्राणदाऽअपानदा	१७	१५	ब्रह्मयज्ञानम्	१३	३
प्रथमाद्वितीयै	२०	१२	प्राचीमस्तु	१७	६६	प्राचीमस्तु	१७	६६	ब्रह्मक्षत्रम्पवते	१०	५
प्रतिक्षेत्रेप्रति	२०	१०	प्राणश्चमे	१८	२	प्राणश्चमे	१८	२	ब्राह्मणमद्य	७	४६
प्रवृत्तैर्वेदि	११	५१	प्रेक्ष्येऽयोतिष्मा	१२	२२	प्रेक्ष्येऽयोतिष्मा	१२	२२			
प्रप्रायमग्निर्भरतस्य	१०	३४	मेताजयता	१७	४६	मेताजयता	१७	४६	भ.		
प्रतिस्पशः	१३	११	प्रेक्ष्योऽअग्ने	१७	७६	प्रेक्ष्योऽअग्ने	१७	७६	भद्रोमेस्त्रिष्यचस्य	४	३४
प्रजापतिपुत्रा	१३	१७	मेतुच्चादी	११	४६	मेतुच्चादी	११	४६	भवतक्ष.समनसौ	५	३
प्रतिपदष्टि	१५	८	प्रेषेभिःपैषान्	१९	१९	प्रेषेभिःपैषान्	१९	१९	भवतक्ष.समनसौ	१०	६०
प्रसुध्वधन्त्र	१६	९	प्रोत्तमाणः सोम	८	५६	प्रोत्तमाणः सोम	८	५६	भद्रोनोऽअग्निः	१५	३८
प्रजापतिविविधश्मर्मा	१८	४३	प्रोषदश्वः	१५	६२	प्रोषदश्वः	१५	६२	भद्रावतप्रभस्तयो	१५	३०
प्रस्तरेण	१८	६३							भुवोयज्ञस्य	१३	१५
प्रष्टोदितिवृष्टो	१८	७३							भुवोयज्ञस्य	१५	२३
प्रागपशुदगधरारु	६	३६	वादिषद.पितरः	१९	५५	वादिषद.पितरः	१९	५५	भुशु.सुपर्णी	१८	४२
प्राजायमे	७	२७	बाहूमेयलमिन्द्रियं०	२०	७	बाहूमेयलमिन्द्रियं०	२०	७	भूतायत्वा	१	११
प्राणमेयत्पानमे	१४	८	बृहदिन्द्राय	२०	२०	बृहदिन्द्राय	२०	२०	भूर्भुव.स्व.सुप्रजाः	३	३७

प्रतीकाः ।	अध्यायांकः ।	मन्त्राका ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकः ।	मन्त्राकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकः ।	मन्त्राकाः ।
भूरस्त्रिभूमिरस्य	१३	१८	मरुतो यस्यद्विषये	८	३१	माभेर्मासंविमया	१	३३
भेषजमसि	३	५०	महीचोः पृथिवीचनः	८	३२	मान. सठं० सो	३	३०
			मयिगृह्णामि	१३	१	माहिर्भूम्मा	६	२३
मयीदम्	२	१०	मधुधमाधवश्च	१३	३५	मायोमौषधीहिम्	६	३३
मनोजूतिः	२	१३	मधुगवाताऽऽरुतायते	१३	३७	माभेर्मासंविमया	६	३५
महित्रीणाम्	३	३१	मधुनक्तम्	१३	३८	माहिर्भूम्मापृदाकुः	१०	३३
मानो न्याहामहे	३	५३	मधुमात्रः	१३	३९	मातऽइन्द्रोवच गन्तु	११	६८
महीनाम्पयः	४	३	महीचोः	१३	३३	मास्तुभितथा	१२	६१
मनस्तऽध्यापयताम्	६	१५	मर्मोणिते	१७	४०	मावेस पुत्रमृषिवी	१२	६१
मनोभितर्षयत	६	३१	महोऽभ्रर्णः	२०	८६	मित्रो नऽएहि	४	३७
मधुमर्त्तनः	७	२	माधोऽरिपरयानिता	१३	०५	मित्रस्यमा	५	३४
मनोतपेयुहवनेषु	७	१७	मामार्हिष्ठं	१३	१०२	मित्राववरुणाभ्यान्वा	७	३३
मरुत्वंतं वृषभम्	७	३६	माचछन्दः	१४	१८	मित्रो नवाक्षरेण	९	३३
मरुत्वां २॥ इन्द्र	७	३८	मानोमहान्त	१६	१५	मित्र. स ठं० सृज्य	११	५३
महार् २॥ इन्द्रः	७	३९	मानस्तोकै	१६	१६	मित्रस्यचर्षणी भृतः	११	६२
महार् २॥ इन्द्रोऽजोऽजसा	७	४०				मित्रश्चम	१८	१७

म.

प्रतीकाः । अध्यायांकाः । मंत्रांकाः ।

मीढुष्टम शिवतम

मुञ्चन्तुमा

मुखं ठं० स्वदस्य

मूर्द्धान्निन्दवः

मूर्खान्वयः प्रजापति

मूर्ध्वांस्त्रि

मृगोनमीमः

मोषुजः

१६

१२

१९

७

१४

१४

१८

३

५१

९०

५५

२४

९

२१

७१

४६

य.

यम्परिधिम्

यद्गमिषदरण्ये

यममे पृष्ठमर्त्य

यत्ने सोमदिषिज्योति

यस्ते द्रष्टृस्वकन्दति .

यत्तो देवानाम्

२

३

६

६

७

८

प्रतीकाः । अध्यायांकाः । मंत्रांकाः ।

यन्तेऽअवसानिर्मक्षो

यज्ञयज्ञद्वच्छ

यस्मिन्नस्वातः

यऽइन्द्रऽइन्द्रियम्

यमन्विना

यनेन्द्रश्चन्वायुश्च

यन्नब्रह्मच

यस्येते यज्ञियोगर्भो

यस्मिन्नजातः

यज्ञस्वदोहोविततः

यस्यप्रपाणम्

यद्देशेकानिकनि

यद्वायुपजिह्विका

यस्तेऽअथकृणव

यस्यास्तेघोर

यन्तेदेवी निःकृति

१२

२२

७८

७०

६

२६

२५

२९

२६

६२

६

७३

७४

२६

६४

६५

८

८

२०

२०

२०

२०

२०

८

८

८

११

११

११

१२

१२

१२

प्रतीकाः ।

यन्त्रोपधीः

यदिमाव्वाजयन्

यस्योपधीः

यन्त्रीराट्

यवानांभागोस्य

यऽपृतावन्तश्च

यऽइमाविश्वा

यन्नचागाः

यस्यकुर्मो

यन्ताचमे

यदाकृताव

यद्वत्तम्

यन्नधारा

यदाविपेय

यज्जुर्भिराप्यते

यस्तेरसः

१२

१२

१२

१४

१४

१६

१७

१७

१७

१७

१८

१८

१८

१८

१९

१९

१९

अध्यायांकाः ।

मंत्रांकाः ।

८०

८५

८६

२२

२६

६३

१७

४८

५२

७

५८

६४

६५

११

२८

३३

प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।
यमभिना	१०	३४	याः फलिनीया	१२	८९	युग्माऽद्वन्द्वः	१	१३
यद्वचरिमर्दं०	१९	३५	याऽओषधीः सोमराज्ञी	१२	९२	युञ्जतेमनः	५	१४
यन्मेषवित्र	१९	४१	याऽओषधीः०वृहस्पति	१२	९३	युग्धयादिकेशिना	८	३४
यमग्रेकव्यव्याहृन	१९	६४	यामेदसुपगृण्वन्ति	१२	९४	युग्धतमिन्द्रा	८	५३
यदेवादेवेहृह	२०	१४	याऽदृषयः	१३	७	युवर्तं०सुमम्	१०	३३
यद्विदिवा	२०	१५	यायतेन	१३	२१	युञ्जानःप्रथमम्	११	१
यद्विज्ञाग्रयदि	२०	१६	यास्तं०ग्रे	१३	२२	युक्तेनमनसा	११	२
यद्वैमैयदरण्ये	२०	१७	यावोदेवाः	१३	२३	युक्त्वायसचिता	११	३
यदापः	२०	१८	यातेरुद्र	१६	२	युञ्जतेमनः	११	४
यातेधामानिहविषा	४	३७	यामियुम्	१६	३	युञ्जोवां०ब्रह्मण्यम्	११	५
यातेऽभग्नैयः	५	८	यातेहविर्मादुष्ट	१६	११	युञ्जोवां०रासभम्	११	१३
यातेधामान्नुमसि	६	३	यातेरुद्रशिवातनूः	१६	४९	युनक्तस्त्रीरन्वि	१	६८
यावाद्दुशा	७	११	यातेधामानि	१७	२१	युक्त्वाहृदेव	१३	३७
यौ०॥ऽभावद्ऽऽशतो	८	१९	यास्तं०भग्नै	१८	४६	युवर्तं०सुरामम्	२०	७६
याःसेनाऽअभीवरी	११	७७	यावोदेवाः	१८	४७	येरूपाणिप्रतिसुत्र	२	३०
याऽओषधीः	१२	७५	याग्न्याग्रं०न्विषुचिको	१९	१०	येपांमध्येति	२	४२

प्रतीकाः । अध्यायादयः । मंत्रावाः	प्रतीकाः । अध्यायांकाः । मंत्राकाः ।	प्रतीकः ।	अध्यायाका । मंत्रांकाः ।
येदेवाः	१९	येसमाना तेषांश्री	४६
येदेवाऽअग्निप्रनेत्राः	३६	येन.पूर्वपितरः	५१
येजनेषुमलिम्लवस्ते	७९	येअग्निष्वात्ताये	६०
येवासीरोचने	८	ये स्वेहपितरो	६७
येनासमस्तु	४०	योरेवान्	३९
येनऽऽपय	४९	योगेयोगेतवस्वम्	१४
येनज्यहसिखहन्त्रम्	५५	योय शिवतमो	५१
येधृक्षेपु	५८	योअरुमन्यम्	५०
येभूवानामधि	५९	योऽअग्निरग्ने	४५
येपयामधि	६०	योत.पिताजनिता	३७
येवीर्यानि	६१	योऽअग्नि कव्यवाहन	६५
येन्येषु	६२	योभूतानामधिपति	३२
येदेवादेवानाम्	१३		
येदेवादेवेष्व	१४		
येनज्वहसि	६२		
येसमानाः तेषालोर	४५		

प्रतीका ।	अध्यायाकाः । मन्त्राकाः ।	प्रतीया ।	अध्यायाकाः । मन्त्राकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायाकाः । मन्त्राकाः ।
लोकमृणच्छिद्रम्	१२	५४	व्यसवस्त्वाच्छन्दन्तु	११	६०
लोकमृणच्छिद्रम्	१५	५९	वक्रतृतीनवदुः	१३	४४
लोमानिप्रयति	२०	१३	वसनाभ्रागोसि	१४	३५
			व्वलविहा	१७	३७
			व्वयन्नाममम	१७	९०
व्वलो पवित्रम्	१	२	व्वसुचमे	१८	१५
व्वलो पवित्रम्	१	३	व्वयन्तेऽअथरिषा	१८	७५
व्वसुहृन्पदवा	२	१६	व्वनस्पतिरवस्तुष्टः	२०	४५
व्वय हं० लोमव्रते	३	५४	वरुण क्षत्रमिन्द्रिय	२०	७२
व्वयसि	४	३१	व्वचनेशुन्धामि	६	१४
व्वनेसुग्वि	४	३१	व्वचस्पतये	७	१
व्वरुणस्योत्तम्	४	८	व्वममयस्यितव्वामि	८	६
व्वय हं० हित्वाप्रयति	१८	२०	व्वचस्पतिम्	८	४५
व्वसवस्त्वयो दशाक्षरेण	९	३४	व्वतोवामनोवा	९	७
व्वसवस्त्वा कृष्णवन्तु	११	५८	व्वतातर त्रुं०	९	८
व्वसवस्त्वाधूपयन्तु	११	६०			

व.

प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।
द्विष्वोदेवस्य	४	३६	विश्वस्यैकं तु भुव	१२	२३	विश्वकर्मो ह्यज	१७	३२
द्विषणोऽन्तुकम्	५	१८	विमुरुयध्वम्	१२	३७	विमामनऽएषः	१७	५०
द्विषणोऽरराटम्	५	३१	द्विषस्मीप्रजाय	१३	१०	द्विषेधे मते परमे	१७	७५
द्विषभूरसिप्रवाहणो	५	३१	द्विषराहज्योति	१३	३४	द्वित्यश्च मे	१८	११
द्विषणोऽकर्माणि	६	४	द्विषशो कर्मोणि	१३	३३	द्विषश्वे अद्य	१८	३१
द्विषेदेवास्तऽआगत	७	३४	द्विष्वकर्मोवा	१४	१२	द्विषश्च स्य मूर्द्धनू	१८	५५
द्विषस्वस्त्रमिदं विषते	८	५	द्विष्वैकर्मोवा० वायुष्टे-			द्विनऽइन्द्रमृषो	१८	७०
द्विनऽइन्द्रमृषो	८	४४	धिपतिः	१४	१४	द्वीतिहोवन्नवा	२	४
द्विष्वकर्ममंहविषा	८	४६	द्विषराडसि दक्षिणा	१५	११	द्वीतर्त० हविः	१७	५७
द्विषेदेवाऽअहं०	८	५७	द्विषस्वदूतममृतम्	१५	३३	दृढस्यते ग्वाजश्रय	९	११
द्विषेदेवाश्चामसे	८	५८	द्विषज्यन्धनुः	१६	१०	दृगऽऊर्मिः	१०	३
द्विषाजसा	११	४९	द्विकिद्रिरिविलोहित	१६	५२	दृढस्यते गरि	१७	३६
द्विषोदेवस्य	११	६७	द्विषशतश्चभुक्त	१७	१०	द्वेदोस्ति येन त्यम्	२	२१
द्विष्वारूपाणि प्रति	१२	३	द्विषकर्ममंह विषावा नृधानः	१७	२२	द्वेद्यावधेदिः	१९	१७
द्विषणोऽक्रमोसि	१२	५	द्विष्वकर्ममंह विषावर्द्धनेन	१७	२४	द्वेदेन रूपे	१९	७८
द्विषज्ञातेऽआग्ने	१२	१०	द्विषयवर्मा विमना	१७	२६	द्वीग्वानरोन	१८	७१

प्रतीकाः । अथार्यांकाः । मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः । अथार्यांकाः । मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः । अथार्यांकाः । मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः । अथार्यांकाः । मंत्रांकाः ।
वैश्वदेवी	४४	शिवोभवप्रजाभ्यो	४५
व्रतदेव्युतः	११	शिवोभूत्वामल	१७
व्रतधामऽ	४८	शिवेनवचसा	४
व्यतेनदीशा	३०	शिरोमेथीर्यशो	५
मीहयधमे	१२	शुक्रनवाशुकेण	२६
वशीनान्वा	२३	शनं ०० सुफाला	६९
		शुक्रश्चशुचिश्च	६
		शुक्रज्योतिश्च	१४
शर्मोसि	१४	आवासस्य वृत्रतरो	१७
शर्मोसि	१९	श्रीणानुदरः	६
शत्रोभयन्तु व्याजिनो	१६		१२
शर्मचस्थो	३०		
शतग्वोऽभ्यधामानि	७६		
शश्वमे	८		
शिवोनाम	६३		

श.

प.

स.

सवितुस्त्या	१	३१
समिदसि	२	५
सर्तं०स्वभागास्ये	२	१८
सम्बर्हिर्दुक्ता०हविः	२	२२
सम्बचंसा	२	२४
समिधाग्रिम्	२	१
सज्जदेवेन	३	१०
सुस्वमग्ने	३	१९
सर्तं०द्वितासि	३	२२
सनःपितेव	३	२४
समकथं देव्याधिप्या	५	२३
समुद्रोसिद्विध्वंयथा	५	३३
सन्तेमनोमनसा	६	१८

प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।
समुद्रद्वन्द्व	६	२१	स ठं० स्रष्टान्वसुभि	११	५५	सहस्रान्तान्	१५
सम्प्रथमो बृहस्पति	७	१५	स ठं० शितम्मे	११	८१	सम्प्रादृष्टि प्रतीची	१५
सजोपाऽइन्द्र	७	२७	सहस्पत्यानिर्वस्वाग्ने	१२	१०	सत्वायसम्बः	१५
संघर्षो सापयसा	८	१४	समुद्रैरकानुमना	१२	२०	सठं० समित	१५
समिन्द्रणो मनसाने	८	१५	समिधाग्निन्दुवरस्य	१२	३०	समुद्रवस्वाहुतः	१५
संघर्षो सापयसा	८	१६	सबोधिसुरिमंघवा	१२	४३	सऽध्यानी	१५
समुद्रैरेतदयमस्वन्त	८	२५	संज्ञानम्भसि	१२	४६	सम्प्रदयावद्ध	१५
सप्तस्पष्टुखिरस्य	८	५२	समित ठं० सङ्कल्पे	१२	५७	सहस्रस्यधमसि	१५
सप्तऽसिन्धुः	८	५९	संघामना शुंति	१२	५८	सहस्राणि सहस्रशः	१६
सविता रावा		३९	सजूरदोऽभयवोभिः	१२	७८	समुद्रस्यवाक्कयात्रे	१७
सधमावोऽगुन्निनी	१०	७	सहस्वमेभरातीः	१२	७४	सनः पावक	१७
सविवाप्तविवा	१०	३०	सन्तेपयांश्चि	१२	९९	सङ्कटनेनानिमिषेण	१७
संघसाधम्	११	३१	सग्यमस्त्वन्तिसरितोन	१२	११३	सऽशुदस्तेः	१७
स ठं० सीदस्व	११	३७	सजृम्भतुभिः	१३	३८	समिद्धेऽभ्रावधिमा	१७
सन्तेन्वायुर्मातरिगवा	११	३९	सदृश्च	१४	७	सप्ततेभ्येसमिधः	१७
सजातो गन्धो	११	४३			२७	समुद्रादूर्ध्वमग्नेधुमाम्	१७

प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।
सामयस्त्रयविह	१७	९४	सिद्धं ह्यसि स्वादा	५	१२
सत्यश्चमे	१८	५	सिनीवाली सुकपर्दा	११	५६
सम्प्राप्तजामि	१६	३०	सिन्धोरिवमार्द्धने	१७	०५
सर्द्धं हितो विषयसामा	१८	३९	सिञ्चन्ति परिपिथ	३०	२८
समो भुवतस्यपते	१८	२४	सोद्वेदः	११	३५
समुद्रोत्तिनभस्या	१८	५५	सोदत्वमावमामातु	१२	१०
सहवदुन्पुबहुत	१८	६९	सोरायुअन्तिकचयो	१२	१०
सस्वतीमनसा	१९	८३	सोलेनतन्त्रम्	१२	६७
सस्वतीयोन्यामा	१९	०४	सुसमिद्धायोबिधे	१९	८०
समुद्रते	२०	१९	सुशुणःसूर्यरदिमः	३	३
समिद्धाहन्द्रः	२०	३६	सुरावन्तम्	१८	४०
समिद्धोभाप्रि	२०	५५	सुसदृशंवा	१९	३२
सविताग्वरुणः	२०	७१	सुयीरोन्वीरान्	३	५२
सान्निभ्यायुः	१	४	सुप्रजाः सअग्रमानो	७	१३
सायंपरम	१२	८७	सुगावोदेवाः	७	२८
सिद्धं ह्यसि सपलसादी	५	१०	सुजातो ज्योतिषा	८	१८

प्रतीकाः । अध्यायांकाः । मंत्रांकाः ।

सुपर्णोसि० गरुत्मान्	१२	५
सुपर्णोसि भावा अरिदा	१७	११
सूर्यस्यचक्षु	४	३०
सूर्यत्वचसस्य	१०	४
सूर्यरग्नि	१७	५८
सोमानर्द्धं मरणम्	३	२८
सोमोराजन्	६	२६
सोमःपवते	७	२१
सोमर्द्धं राजानम्	९	२६
सोमस्त्वितिपिः	१०	५
सोमस्यत्विति मृत्योः-		
पाहो	१०	१५
सोमस्यत्वाद्युधे	१०	१७
सोमःअग्निः	१५	४२
सोमस्यरूपम्	१०	१५
सोमोराजामृत्तर्द्धं	१०	७३

[illegible]

उत्तराञ्च

あ

अग्नि मध्यहोता

અભિધાડઅસિ

प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।
अन्यवापोद्धमालना	२४	अभीपुणः	२७	अस्य जरासो	२३	अस्य जरासो	२३
अग्ने. पक्षिबन्धो	२५	अग्निमद्यहोतारम्	२८	अयमिहप्ययमोधापि	३३	अयमिहप्ययमोधापि	३३
अदित्यौरदिति	२५	अग्निमध्वहोतारम् सुयस्यथा०२८	२८	अग्निर्नृत्वाणिजंघन	३३	अग्निर्नृत्वाणिजंघन	३३
अनेवलोऽअन्तम	२५	अन्तराभिवाञ्चरणा	२९	अग्नेश्वरमहतो	३३	अग्नेश्वरमहतो	३३
अग्निध्वपिषीच	२६	अश्वोर्धृतनमन्या	२९	अद्यादेवाऽऽदिता	३३	अद्यादेवाऽऽदिता	३३
अग्नेर्जपिः पवमानः	२६	असिपमोऽअस्यादित्यो	२९	अधीनऽइन्द्रियाम्	३३	अधीनऽइन्द्रियाम्	३३
अष्टुर्बौरनुपुषा	२६	अत्रातैरुपमुत	२९	अप्ताऽइन्द्रवरुण	३३	अप्ताऽइन्द्रवरुण	३३
अग्नेपत्नीरिद्धा	२६	अनुत्थारयोऽभनु	२९	अस्मेरुद्रामेहना	३३	अस्मेरुद्रामेहना	३३
अभिवत्तद्गृणीहि	२६	अदिरिव भोगैः पपं	२९	अवाञ्छोऽभद्या	३३	अवाञ्छोऽभद्या	३३
अमेवतः सुहवा	२६	अग्नयेनीकवत	२९	अनुतेष्टुप्समन्तु	३३	अनुतेष्टुप्समन्तु	३३
मतिनिहोभति	२७	अग्नयेगायत्राय	३०	अदन्धेभिः सचितः	३३	अदन्धेभिः सचितः	३३
अनाधृष्यो जातवेदा	२७	अग्नेर्बभ्योहस्तिपञ्चवा	३०	अनुत्तमातैसयय	३३	अनुत्तमातैसयय	३३
असुबभूयादप	२७	अक्षराजाय कितवडूह	३०	अयर्थ० सहस्रमृषिभिः	३३	अयर्थ० सहस्रमृषिभिः	३३
अच्छापमेति	२७	अग्नयेपीवानमृषिच्ये	३०	अदन्धेभिः सचितः	३३	अदन्धेभिः सचितः	३३
अगनेस्वाहा कृणुहि	२७	अथेतानष्टैश्चिह्वा	३०	अपायमदभि	३३	अपायमदभि	३३
अभित्वाशुरनो	२७	अद्रयः सम्भृतः	३१	अस्योदिन्द्रोऽव्याधृधे	३३	अस्योदिन्द्रोऽव्याधृधे	३३

मंत्रांकाः ।

१

६

९

१३

४३

४७

४८

५०

५१

६७

६९

७२

८३

८४

९५

९७

प्रतीकाः । अध्यायांकाः । मंत्रांकाः ।
मन्त्रिदनुमतेष ३४ ८
अनुनोचानुमती ३४ ९
अपाठपुस्तुपुतना ३४ २०
अष्टीन्यलयररुभः ३४ २४
अप्रदृतीमभित्ता ३४ २९
अवायतीगोमती ३४ ४०
अपेतीयन्तु ३४ १
अश्वत्थयोनिषदन्तम् ३४ ४
अश्वन्यतीरीयते ३४ १०
अपायमपकिद्विष ३४ ११
अनद्वहमन्वार ३४ १३
अप्रऽआयुर्द्वि ३४ १६
अस्मावमधि ३४ २२
अभीपुनः सार्पाना ३६ ६
अहानिगम्यःतुनः ३६ ११
अश्वत्थरवाग्नृणः ३७ ९

प्रतीकाः । अध्यायांकाः । मंत्रांकाः ।
अनायृष्टापुरस्ताद्रे ३७ १२
अपरयद्रोपामनि ३७ १७
अहःकेतुनाजुषताथं ३७ २१
अदित्यैरास्त्रासीन्द्वा ३९ ३
अश्विभ्याम्यिन्वस्व ३८ ४
अश्विनायमंष्पातर्द्धं ३८ १२
अपातामश्विनायमं ३८ १३
अभीमम्महिमादिवम् ३८ १७
अचिक्रददृषाहरि ३८ २२
अग्नितर्द्धंददयेन ३९ ८
अस्रुप्यानामतेलोका ४० ३
अनेजदेकमनसो ४० ४
अन्धतमः प्रविशंति ये ४० ९
सम्भूति ४० १०
अन्यदेवाहुः सम्भवा ४० १२
अन्धतमः प्रविशंति ये ४० १३

प्रतीकाः । अध्यायांकाः । मंत्रांकाः ।
अन्यदेवाहुर्विषयाया ४० १३
अग्नेनयसुपथा ४० १६
आ.
आनोमित्राश्वरणा २१ ८
आन्वस्त्राह्नणो २२ २२
आयुर्देवेन कल्पतार्द्धं २२ ३३
आनोभद्राःकृतवो २४ १४
आपोहृषदृहती २४ २५
आनोनिपुद्भिः २७ २८
आदित्यैर्नोभारती २९ ८
आत्मानन्ते २९ १७
आजुग्धान्दृज्यो २९ २८
आसुग्चयन्ती २९ ३१
आनोयज्ञभारती २९ ३३
आजंघन्ति २९ ५०

प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांसाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।
आक्रमन्दयवल	२९	५६	आनास्रत्या	३४	६७	इद्वैवान्तोऽधि	२७	१६
आमूरज	२०	५७	आयुष्यंस्वर्चस्पदं०	३४	७०	इमातेव्याजिब्रव	२९	५४
आग्नेयः कृष्णग्रीवः	२९	५८	आयुष्मानग्ने	३५	१७	इन्द्रस्यैवप्रोमरुत्तामनी-		
आयदिये नृपतिन्तेज	३३	११	आपोद्विष्टामयोभुव	३६	१८	गम्		
आयक्षित्पिप्युस्त	३३	१८	आयसायस्वाहा	३९	११	इदम्मेबल्लव	३९	१६
आसुतेसिञ्चत	३३	३१				इन्द्रेहिमास्यन्धसो	३३	३५
आतिष्ठन्स्पर्श	३३	३३				इन्द्रोबुधमवृणो	३३	३६
आतत्तइन्द्रायव	३३	३३	इममेववरुण	३१		इमान्तेधियम्	३३	३९
आनःवृद्धाभिर्विवद	३३	३८	इडाभिरग्निरिज्याः	३१	१८	इन्द्रवायुबृहस्पतिम्	३३	४५
आकृष्णेनरजसा	३३	४३	इमामगृह्णन्नशना	३१	२	इन्द्राग्री मित्तवरुणा	३३	५९
आतुनःइन्द्रवृद्धम्	३३	३५	इयंष्वेदिः	३३	६०	इन्द्रवायूइमे	३३	५६
आरोदसीऽभृणदा	३३	७५	इन्द्राग्न्योः पक्षतिः	३५	५	इमाऽऽत्वापुरुवसो	३३	८१
आनोयज्ञुदिवि	३३	८५	इन्द्रस्यक्रोडोदित्यै	३५	८	इन्द्रवायुसुखन्दृशा	३३	८६
आयातमुपभूष	३३	८८	इमानुकम्भुवना	३५	१६	इन्द्राग्रीऽअपादि	३३	९३
आकृष्णेनरजसा	३४	३१	इन्द्रगोमन्निहा	३६	४	इडायास्त्वापदे	३४	१५
आराविपार्थिवदं०	३४	३२	इन्द्रायादिविव	३६	५	इच्छन्तितासोम्यासः	३४	१८

प्रतीकाः । अध्यायांकाः । मंत्राणां ।

इमागिउआदित्येभ्यो

इमथीवेभ्यः

इन्दोषिष्वस्यराजति

इयत्यग्रअसीन्मगरस्य

इन्द्रस्यीजस्य

इन्द्राण्यदित

इन्द्रापत्न्याग्धसमते

इसेपिन्यरगेज्जेपि

ई.

ईशानायपरस्वतः

ईदृयश्वासिष्वन्य

ईमन्तिनासः

ईशाग्यारस्यमिदई०

उ.

उपेपद्दी सुपेशना

उपयामगृहीतोसि० यस्तद्वन्त्स-

उचत्सरे०

उपयामगृही०यस्तेरात्रौ

उत्सर्वस्याऽअव

उन्नतऽऽनुपभ

उक्ता सञ्चराऽपत्तऽरेन्द्राग्रा

कृष्णविवारुणाः

उक्ता सञ्चराऽपत्तऽरेन्द्राग्रा

प्रागृद्रा

उक्ता सञ्चराऽपत्ता.शुना-

सीरीयाः

उपप्रागागन्मुमाम्ने

उपहरेगिरीणार्डि०

उच्चातेजातमन्थसो

उद्रयन्तमसस्पर्ष

उषप्रागाच्छसर्न

उषप्रागात्परमय्य

प्रतीकाः । अध्यायांकाः । मंत्राणां ।

उपयामगृहीतोसि० यस्तद्वन्त्स-

उचत्सरे०

उपयामगृही०यस्तेरात्रौ

उत्सर्वस्याऽअव

उन्नतऽऽनुपभ

उक्ता सञ्चराऽपत्तऽरेन्द्राग्रा

कृष्णविवारुणाः

उक्ता सञ्चराऽपत्तऽरेन्द्राग्रा

प्रागृद्रा

उक्ता सञ्चराऽपत्ता.शुना-

सीरीयाः

उपप्रागागन्मुमाम्ने

उपहरेगिरीणार्डि०

उच्चातेजातमन्थसो

उद्रयन्तमसस्पर्ष

उषप्रागाच्छसर्न

उषप्रागात्परमय्य

प्रतीकाः । अध्यायांकाः । मंत्राणां ।

उपावसृजन्मन्या

उपयवासाय

उत्सादेबभ्यःकुशप्रसुदे

उदुत्यज्ञातवेद

उग्राविधिना

उवास्मैगायतामरः

उक्थेमिर्गृहन्तमा

उपनःसुनवोनिटः

उत्ताना यामवभरा

उभापिषतमञ्जिनो

उषस्तच्चित्र

उत्तेदा निम्भगवन्तः

उशनोहिर्बुध्न्यः

उचिष्ठन्नक्षत्राण्यते

उद्रयन्तमसस्परिस्वः

उद्रयन्तमसस्परिस्वः

प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः । मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः । मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः । मंत्रांकाः ।
उग्रश्रीमक्ष	३९	७	३६	एषवस्तीमो	३४
उग्रश्रीद्विनेन	३९	९	३७	एधोस्येधिभीमहि	३८
उग्रमीनामुच्छ्रप्यगिरौ	२३	२६	२२	क.स्विदेकाकी	२३
उर्वमेनमुच्छ्रयतद्विरौ	२३	२७	२४	कस्विदेकाकी	२३
उज्ज्वलभस्मविधौ	२७	११	२४	कस्वाच्छयति	२३
उज्ज्वलपततं०	२७	४४	२५	कस्यस्यविधाः	२३
उत्तवस्तऽमुत्तुषा	२३	४०	२५	कयानभिन्नऽआभुवद्वती	२७
उत्तावाननैश्वानर	२६	६	२६	कस्वास्तयोमदाना	२७
उत्तवस्तेयज्ञवि	२६	१४	२६	कस्त्यन्तान्ते	३५
उज्जीतिपरि	२९	४९	२७	कस्वास्तयोमदाना	३६
उत्तयेस्तेनहृदयं	२०	१३	२९	कयात्वन्नऽउत्पा	३६
उधगिगथासमर्थं	२३	८७	३१	कायस्वाहा	३२
			३३	कास्विदासीत	३३
			३३	कास्विदासीत	३३

ऊ.

ए.

क.

ऊ.

प्रतीकाः ।	अध्यायाङ्काः ।	मंत्राङ्काः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायाङ्काः ।	मंत्राङ्काः ।
धृतोनाञ्जनं	२९	५	क्षेत्रेणाग्नेस्वायः	२७	५५
धृतवतीभुवनाना	३५	१९	क्षत्रस्यत्वापरस्याय	३८	७२
चतुस्त्रिंशं शद्राजिनो	३५	४०	खत्रीनैश्वदेव	२४	४७
चन्द्रमामनसो	३१		ग.		२८
चन्द्रमाऽअप्स्वन्तरा	३३	१९	गणानानद्यागणपतिर्दं०	२३	२७
चतुस्त्रिंशतिभि	३८	१४	गर्भोदेवानाम्पिता	२३	२
जनिष्ठाऽउग्रः		३३	गायत्रीत्रिष्टुब्ज	२३	६
जीमन्तस्येवभवति	२९	१९	गावाऽउपावता	३३	९
तरवायामिन्द्रक्षणा	२१	७२	गावाऽउपावतावतम्	३३	१०
तनूनपाच्छुचित्रतः	२१	६	गावश्छन्दोसि	३८	१४
तत्सवितुर्वरेण्यम्	२२	२४	ग्रीष्मेणऽमृतुना	२१	५१
		२१	धर्मतत्तेपुरीषन्ते	३८	३७
		२२			५९
					१९

प्रतीकाः ।	अध्यायाङ्काः ।	मंत्राङ्काः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायाङ्काः ।	मंत्राङ्काः ।
धृतोनाञ्जनं	२९	५	क्षेत्रेणाग्नेस्वायः	२७	५५
धृतवतीभुवनाना	३५	१९	क्षत्रस्यत्वापरस्याय	३८	७२
चतुस्त्रिंशं शद्राजिनो	३५	४०	खत्रीनैश्वदेव	२४	४७
चन्द्रमामनसो	३१		ग.		२८
चन्द्रमाऽअप्स्वन्तरा	३३	१९	गणानानद्यागणपतिर्दं०	२३	२७
चतुस्त्रिंशतिभि	३८	१४	गर्भोदेवानाम्पिता	२३	२
जनिष्ठाऽउग्रः		३३	गायत्रीत्रिष्टुब्ज	२३	६
जीमन्तस्येवभवति	२९	१९	गावाऽउपावता	३३	९
तरवायामिन्द्रक्षणा	२१	७२	गावाऽउपावतावतम्	३३	१०
तनूनपाच्छुचित्रतः	२१	६	गावश्छन्दोसि	३८	१४
तत्सवितुर्वरेण्यम्	२२	२४	ग्रीष्मेणऽमृतुना	२१	५१
		२१	धर्मतत्तेपुरीषन्ते	३८	३७
		२२			५९
					१९

प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।
तन्नोव्यातोमयोभू	३५	१७	तदेवाग्रिस्तदादित्य	३२	१
तमीशानभ्रगत	२५	१८	तरणिर्विश्वदशतो	३३	३६
संव्वोदस्ममृतीष	३६	११	वत्सुर्यस्यदेवत्वम्	३३	३७
तथाय ई० सोमस्तवमे	२६	३३	तन्मित्रस्यव्यवहणस्या	३३	३८
तनूनपादसुरो	२७	१२	तदिदासभुयनेषु	३३	६०
तन्नस्तुरीपम	२७	२०	तद्विप्रासोचिपन्यवो	३४	४४
तवव्यापवृत्तस्यते	२७	३४	तस्माऽभरद्भुमामयो	३६	१६
वधशरीरस्त्वयि	२९	२२	वद्यष्ट्युदैवदितम्पुर	३६	३४
तनूनवारपप	३९	२६	तपस्तेष्टाहा	३९	१२
तारसचिबुध्वरेषम	३०	२	तदेजतितत्रैजति	४०	५
तपसेकौलालभ्यायै	३०	७	तागुभीचतुरः	३३	२०
ततोव्यराडजायत	३१	५	तानूर्वयानिविदाहूमहे	३५	१६
तस्माद्यशासव्यं	३१	६	तिस्रऽद्वा	३१	१९
तस्माद्यशासर्वहुतईमन्चः	३१	७	विद्योदेवीर्वाहं	३७	१९
तस्मादश्वऽअजायन्त	३१	८	तिरश्चीमोच्चित्तो	३३	७४
तदपश्वर्वाहंयिमोश	३१	९	तोब्रान्योपान्कृण्यते	३९	४४

तेजोऽसि शुक्रममृत

तेऽभस्य योपणे

तेऽभान्नरन्तो

मययोगायऽवे

त्रिषादुऽऽउदैरपु

त्रीणि तऽभ्रादुर्द्वि

त्रीसहस्राण्यग्नि

त्रीणि पदार्थिर्ध्वन्यक्रमे

रक्षोऽभ्रमे

रथेष्टातुरीषो

रथेष्टावीरऽदेवकाम

रथमिन्द्रप्रतूतिं प्य

रथमग्नेप्रथमो

रथोऽभ्यग्रेतव

रथमिमाऽभ्योपधीः

अध्यायांकाः । मंत्रांकाः ।

२

१७

४१

३३

४

१५

७

५३

३

२०

९

६६

१२

१३

२२

प्रतीकाः । अर्थावर्णनः । मंत्राः ।	प्रतीकाः । अर्थावर्णनः । मंत्राः ।	प्रतीकाः । अर्थावर्णनः । मंत्राः ।	प्रतीकाः । अर्थावर्णनः । मंत्राः ।	प्रतीकाः । अर्थावर्णनः । मंत्राः ।	प्रतीकाः । अर्थावर्णनः । मंत्राः ।			
१। शमपट्टम्	२१	६१	देवानाम्भद्रा	३५	१५	देवीऽउपासान्तैर्नम्र	२८	२४
२। शमप्रेम्पूजते	२७	३	देव्याहसरसती	२१	४८	देवीजोषी	२८	२५
३। शमिद्धिदयामदे	२७	३७	देवीदाँरो	२१	४९	देवीऽउज्ज्विह्वी	२८	२६
४। शमिन्मन्त्रम	३३	७३	देवीऽउपासावस्विना	२१	५०	देवीऽउपाहोतारादेव	२८	२७
५। शमप्रेमादुग	३३	१४	देवीधो	३१	५१	देवीतिस्त्रितयो	२८	२८
			देवीऽऊजादुतो	३१	५२	देवाऽन्द्रेनराखडं	२८	२९
			देवादेयानाम्	३१	५३	देवीदेवीर्वनस्पतिः	२८	३०
६। शक्रात्मोऽभगत्पिनि	३३	३३	देवीस्त्रितयः	३१	५४	देवाऽहोर्विनि	२८	३१
७। शक्रात्मोऽभगत्पिनि	३३	५८	देवीऽइन्द्रः	३१	५५	देवीऽअग्निस्त्रिष्ट	२८	३२
८। शक्रात्मोऽभगत्पिनि	३९	५३	देवीदेवी	३१	५६	देवाऽहोर्विनि	२८	३५
९। शक्रात्मोऽभगत्पिनि	३३	७३	देवाऽहोर्विनि	३१	७३	देवाऽहोर्विनि	२८	३६
१०। शक्रात्मोऽभगत्पिनि	३८	११	देवीऽअग्निस्त्रिष्ट	३१	११	देवीऽउपासान्तै	२८	३७
११। शक्रात्मोऽभगत्पिनि	३९	३	देवाऽहोर्विनि	३१	३	देवीजोषी	२८	३८
१२। शक्रात्मोऽभगत्पिनि	२१	१६	देवाऽहोर्विनि	३१	१६	देवीऽउज्ज्विह्वी	२८	३९
१३। शक्रात्मोऽभगत्पिनि	३६	१८	देवाऽहोर्विनि	३८	१८	देवाऽहोर्विनि	२८	४०
१४। शक्रात्मोऽभगत्पिनि	३६	१०	देवाऽहोर्विनि	३८	१०	देवाऽहोर्विनि	२८	४१

प्रतीकाः । अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः । अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।
देवोनरासर्गः	२८	देव्याहोतारप्रथमा	३२
देवोचनस्पतिः	२८	देव्यावद्वर्ग्य	३३
देवगर्वाह्वारि० कुतुभा०	२८	देव्यावद्वर्ग्य० तमप्रक्रया	७३
देवोऽभसि० अतिच्छन्दसा	२८	द्युभिरकुभिः	३०
देवसधितः	३०	द्यौरासीत्पूर्वंचित्ति	५४
देवेभ्योदिप्रथम्	३३	द्यौस्तृथिव्यन्तरिक्षम्	४३
देवन्देवंग्वा	३३	द्यौरासीत्पूर्वंचित्ति	१२
देवासीद्विभ्रा	३३	द्यौः शान्तिरन्	१७
देवेनमोमनसा	३४	द्विपदायाश्च	३४
देवस्यत्वासचिदुः	३७	द्रविणोदा.पिर्वापति	३२
देवोद्यावापृथिवी	३७	द्वारादेवीरन्वस्य	१६
देव्योश्चम्योभूतस्य	३७	देविरूपेचरतः	५
देवस्यत्वासचिदुः	३८		
देव्याहोतारा	३९		
देव्याऽभवर्थवस्वा	३३		
देव्याऽहोताराऽऊर्ध्व	३७		

प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।
ममन्तेऽअस्तुष्टिस्तु ।	३६	३१	पाहिनोऽअग्नेऽएकया	२७	४३	प्रजापतये पुरुषान्	२४	२९
नापस्तेपश्यो	३३	३६	पितृन्तुस्त्वोषग्मनो	३५	७	प्रजापतयेच	२४	३०
नाभ्याऽऽर्गान्दन्त	३१	१३	पितानोस्तिपितानो वोधि	३७	२०	प्रयाभिर्योसिदा	२७	२७
नियमनप्रियदन्तम्	३५	३८	पोषोऽमत्तारयिदृधः		२३	प्रयमावांस्वरयिना	२९	७
निरुत्तानाय	३७	२९	पुरुषमृगधन्वमसः	२४	३५	प्रजापतेस्तपसा	३९	११
नृत्तारसुखेर्गताय	३०	६	पुरुषऽण्वेन्द्रो	३१	२	प्रतिश्रुत्कायाऽअर्जन	३०	१९
			पूषणव्यनिदुना	३५	७	प्रजापतिश्चरति गमे	३१	१९
पथश्च्यन्नः पुरुष	३३	५२	पुषन्तप्रतेव्यम	३५	४१	प्रतदो वेदमृतन्तु	३२	९
पटुग्राहोयिगान्ऽड	३५	१३	शृथिश्चैरयादान्तरिक्षाय	२२	२९	प्रवोमेदमन्वसा	३३	३३
परीत्यभूतानि	३७	११	शृच्छामित्वाचितये		४९	प्रवायृजेसुप्रया	३३	४४
परिषागाशृथिर्धो	३७	१२	शृच्छामित्यापरमन्त्रम्	३३	६१	प्रवापुमच्छावृहती	३३	५५
पथनय.मररम्बती	३४	११	शृत्तिस्तिरश्चीन	२४	४	प्रधीरयाशुचवोद्भि	३३	७०
पथदग्ध.परी	३५	४२	शृपद्भ्यामरुतः	२५	२०	प्रवऽइन्द्राय	३३	९६
परमृत्तयोऽभटु	३५	७	प्रवाहया	२१	९	प्रमन्मद्देशवसाना	३४	१६
परीमेगामनेपत	३५	१८	प्रजापतयेत्वा	२१	५	प्रवोमेदमद्दिनमो	३४	१७
पथपरितऽआभूत	३८	३८	प्रजापतयेनत्वेदतान्गयो	२३	६५	प्रनृनम्ब्रह्मणम्पति	३४	५७

प.

प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	संज्ञांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	संज्ञांकाः ।
प्रजापतोर्या	३५	६	वृहस्पतेः सवितृव्यौ	२७	८
प्रजापतिः सन्निप्रमाणः	३९	५	वृहद्विद्विधम्	३३	२४
प्रणायस्वाहापनाय	३२	३३	ब्रह्मसूर्यस	३३	४७
प्रान्यैविशेस्वाहा	३२	३४	ब्रह्मणेनाक्षणम्	३०	५
प्रणायस्वाहा० अम्बेऽअ- श्विके	३३	३८	ब्रह्मणिमेमतयः	३३	७८
प्राचीनम्बर्हि.	३९	३९	ब्रह्मणस्ते	३४	५८
मातरिभिः	३४	३४	ब्राह्मणासः पितरः	३९	४७
मातृजितम्भग	३४	३५	ब्राह्मणोऽस्यमुख	३१	११
मनुत्रक्षणस्पतिः	३३	८९			
मनुब्रह्मणस्पति ० मलायत्वा	३७	७	भद्रङ्गैर्भिः	३५	२१
			भगप्रणेतर्भग	३४	३६
			भगऽपुवभगवौ	३४	३८
			भायैदावाः	३०	१२
यक्षीनाम्पिता	३९	४२	भूयाऽआखून	३४	२६
यणम्हां २ ॥ऽअस्ति	३३	३९	भूभुर्षः स्वः तत्स	३६	३
चदसूर्यश्रयसाम	३३	४०			

व.

भ.

म.

महीमृषु	३१	५
मध्वेस्वाहामाधवाय	३०	३१
महानास्योरेवायो	३३	३५
मयोः प्राजापत्यः	३४	३१
मशकान्कैशैस्त्रिदं०	३५	३
मरुता स्कन्धा	३५	६
महौ २ ॥ऽइन्द्रोऽव्यज्र	३३	१०
मडापतत्रक्षसे	३७	१३
मन्वेयस्तपक्रोधाप	३०	१४
महोऽभग्रेः समि	३३	१७
मत्तस्य शिरोऽस्ति मखायत्ना	३७	८
मयि स्य दिन्द्रियम्	३८	२७
मनसः काममाकृतिम्	३८	२७
माता चोपिनाचते मृक्ष-	३९	४

[illegible]

प्रतीकाः । अध्यायांकाः । मंत्रांकाः । प्रतीकाः । अध्यायांकाः । मंत्रांकाः । अनु०

प्रजापतीया

३५

६

प्रजापतिः सन्निधयमाणः

३९

५

प्राणायाम्याहापनाय

३२

३३

प्राण्यैदिशेवाहा

३२

३४

प्राणायस्याहा० अम्येऽध-

मिषके

३३

१८

प्राचीनग्यहिः

२०

३९

मातरिभिः प्रातः

३४

३४

प्रातः जितभग

३४

३५

प्रेतुब्रह्मणस्पतिः

३३

८९

प्रेतुब्रह्मणस्पतिः० मलायवा

३७

७

व.

वहीनाम्पिता

२०

४२

यणमहो २ ॥ऽअसि

३३

३९

यहसुर्यश्रयसाम

३३

४३

प्रतीकाः । अध्यायांकाः । मंत्रांकाः ।

बृहस्पतेस्वितन्वा

२७

८

बृहन्निदिधम

३३

२४

ब्रह्मसूर्यस

३३

४५

ब्रह्मणेब्राह्मणम्

३०

५

ब्रह्माग्निमेतयः

३३

७८

ब्रह्मणस्पते

३४

५८

ब्राह्मणास्तः पितरः

२९

४७

ब्राह्मणोऽस्यमुख

३३

११

प्रतीकाः । अध्यायांकाः । मंत्रांकाः ।

भद्रदूर्गेभिः

२५

२१

भगप्रणेतभग

३४

३६

भगऽएवभगवाँ

३४

३८

भायैर्दार्वाः

३०

१२

भूम्याऽआखुम्

२४

२६

भूभुर्भस्वतरेष

३६

३

प्रतीकाः । अध्यायांकाः । मंत्रांकाः ।

महीमृषु

२१

२१

मधवेस्वाहामाधवाय

३३

३३

महानाम्पोरेवायो

३३

३३

मयोः प्राजापतयः

३४

३४

मशकान्केशैस्त्रिद्रुतः

३५

३५

मरुता स्वन्धा

३५

३५

महौ २ ॥ ऽइन्द्रोऽवन्न

३३

३३

मद्राऽयन्नक्षते

३७

३७

मन्यवेऽस्तपक्रोधाय

३०

३०

महोऽग्नेःसमि

३३

३३

मल्लस्यशिरोस्तिमलायत्वा

३७

३७

मयित्यन्दिन्द्रियम्

३८

३८

मनसःकाममाकृतिम्

३९

३९

माताचोपिनाचतेऽनृक्ष-

३९

३९

प्रतीकाः ।	अध्यायाङ्काः । मंत्राङ्काः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायाङ्काः ।	मंत्राङ्काः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायाङ्काः ।	मंत्राङ्काः ।
स्वरोद्धतः	२३	२४	यद्दस्याऽग्रदं	२३	२८	यथेमावाचङ्क	२६
माताचलेपिताचलेप्रेवृक्ष-			यक्षेवासो	२३	२९	यद्वादिष्टन्तदग्नये	२६
स्वप्नीडतः	२३	२५	यद्दरिणोऽशुद्रायर्ष्यजारा०	२३	३०	यश्चिदापो	२७
मानोमित्रोऽन्यहणो	२५	२४	यद्दरिणोऽशुद्रायर्ष्ययै०	२३	३१	यज्ञायज्ञावो	२७
मात्वाभिर्द्धनयी	३३	३७	य. वाणतोनिमिषतो	२५	११	यत्क्रन्दः प्रथमम्	२९
मात्वातपरिमय	२५	४३	यस्देमेहिमवगतो	२५	१२	यमेनदत्तं ब्रित	२९
मिर्वर्द्धं हुवेपसदक्ष	३३	७७	यऽभात्मदाचलदायस्य	२५	१३	यऽमेद्यावापृथिवी	२९
मृद्वानिर्विषोऽग्रतिम्	३३	८	यन्निर्जितारे	२५	२५	यमाशयमसूत	३०
मेधागमेव हणोद्दालु	३	१५	यद्दविश्वमृतुशो	२५	२७	यपुरुषम्यदधुः	३१
य.			यद्वाजिनोदामसम्दा	२५	३१	यत्पुरुषेणहविषा	३१
यत्तेशवाहा धावते	२२	८	यद्दश्वस्यक्रविषोम	२५	३२	यत्तेनयत्रमयजन्त	३१
य. प्राणतो निमिषतो	२३	३	यद्दृश्वयमुदरस्या	२५	३३	यस्त्राज्जातन्नपुरा	३२
यद्वातोऽग्रो	२३	७	यत्तेगावादिग्निना	२५	३४	यत्तं दत्सीभव	३२
यत्तासकीशकृन्विका	२३		यत्त्रीक्षणम्	२५	३६	यजानोमित्रावरुणा	३३
यत्तोसमी शकुन्तरु	२३	२३	यद्दश्वाय	२५	३९	यत्तद्यसूऽउदिते	३३
			यत्तेषादेमहसा	२५	४०	यदद्यमृच्चवृत्र	३३

प्रतीकाः ।	अध्यायांशः । मंत्रांशः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांशः । मंत्रांशः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांशः । मंत्रांशः ।	अनु०		
पतोदेषानाम्प्रयेति	३३	६८	यातेधमेदिजया	३८	१८	येनःसपत्ना	३४	२६
यस्यायविश्व	३३	८२	यायतीयायपृथिषी	३८	२६	योदेवेभ्यःमातपति	३१	२०
पञ्चाग्रतोऽनू	३४	१	युअगितव्रध्ममरुपम्	३३	५	योच.शिवतमो	३६	१५
पप्रज्ञानमनयेतो	३४	३	युअनयस्ययाभ्या	३३	६			
परिमनृगः	३४	५	युअदिदेवदूतमा	३३	४			
पशुभान्नाशयजा	३४	५०	युअतेमनऽउत	३७	२	रजताहरिणी.	२३	३७
पमेगिद्रथभुषो	३६	२	यूपध्वरुताऽउत	३५	२२	रक्षोहाविष्व	२६	६
पतोपय ममीदं	३६	२२	येष्वजिन्मपरिपयति	३५	३५	रयेतिष्ठयति	२०	४३
पसापयामनापाया	३७	११	नयौवमापृथिरी	३७	६	रयवाहर्णठंहुविः	२९	४५
परंस्तनभभवो	३८	५	येनापायकचक्षसा	३३	३२	रातिठंसापतिम्	२०	१३
बमाययागिरस्तने	३८	९	येनापायकचक्षसा	३३	३२	रापेनुरश्रजतरो	२७	२४
पमायस्याहोताराय	३९	१३	येवाहिहरे	३३	६३	रचग्नास्त	३१	२१
परतुमयंजिभान्या	४०	६	येनमर्मण्यप	३३	२	रोहितोधुम्र	२५	३
परिमगमयंमिमुतन्म	४०	७	येनदुभूतम्भुग	३३	४			
पमिगान्देवगजाः	४२	१५	येतेपन्या.सपितः	३४	२७	लोमभ्यःश्वाहा	३०	१०

॥२०॥

र.

ल.

प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।
शान्तेरेश्वरो	२३	४४	समिद्धोऽभ्रान्न	२०	१
यत्तमिन्दुगान्धो	२५	२२	समिद्धोऽभ्य	२०	२५
अभ्यगतः शरटो	३७	८	खयो जातोऽवमिमीत	२०	३६
गजोमित्रः शंखरुणः	३६	९	सन्धयेजः रेणुहयो	३०	९
गन्तोऽगतः पशुतां	३६	१०	सरोजः शोषैव रसुपस्था	३०	१६
धाम्नोऽधोऽभिषय	३६	१२	सहस्रशोऽंशुपुष्पः	३१	१
धाम्नोऽधिराजान्	२५	१	सप्तः स्यासन्ऽरि	३१	१५
शान्तेऽनःकुतुभा	२१	२६	सर्वेतिमेपाज्जिरे	३२	२
विहस्यः शोषैवः	३४	५	सतोऽवधुर्जनिता	३२	१०
शुद्धाः शंखे	२४	३	खदसः शक्तिपट्ट	३२	१३
शोभितः शकुना	३१	३८	खमद्धरायोऽपहो	३४	३९
भ्रातृशुभः शम्भो	३३	४१	सहस्तोभाः	३४	४०
भीषतेऽरम्भो	३१	३१	सप्तः स्यासन्ऽप्रतिहितः	३४	७
शुपिभुजः	३३	११	सवितांशरीरेभ्यः	३५	२
शिवः शक्तिरानामुष्टो	३४	३९	सवितांशरीराणि	३५	५
			सप्तमिरग्निनाम	३७	१५

प.

स.

पट्टः शक्तिः

सप्तः शक्तिः

समिद्धोऽभ्रान्नः

सहस्रशोऽंशुपुष्पः

सर्वेतिमेपाज्जिरे

सतोऽवधुर्जनिता

खदसः शक्तिपट्ट

खमद्धरायोऽपहो

सहस्तोभाः

सप्तः स्यासन्ऽप्रतिहितः

सवितांशरीरेभ्यः

सवितांशरीराणि

सप्तमिरग्निनाम

प्रतीकाः । अभयार्थाकाः । मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अभयार्थाकाः । मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः । अभयार्थाकाः । मंत्रांकाः ।						
सम्राट्पदवाच्यतायस्वाहा	३८	७	सुमित्रियानऽआप	३३	३८	३५	स्वादिष्टयामदिष्टया	३६	३५
सचिता प्रथमेद्वित्रि	३९	६	सुसत्याऽअद्य	३१	६०	१३	स्वाहामरुद्रिःपरिश्री	३७	१३
सपर्यगच्छुक्र	४०	८	सुसंज्ञकाकी	३३	१०	१७	स्वाहापूष्णो गरले	३८	१७
सम्भूतिश्चन्विनाशश्च	४०	११	सुसंज्ञकाकी	३३	४६	१६	स्वाहाकद्रायरुद्रहूतये	३८	१६
सिनीवाल्लिष्टशुक्रं	३५	१०	सोमपहडं०सान्	३४	३३	१	स्वाहाप्रिणेभ्यः	३९	१
सुपर्णः पाजंयः	३५	३४	सोमायलवान्	३४	३५		ह.		
सुत्रामाणस्पृथिवीम्	३१	६	सोमायकुल्लुङ्गऽभा	३४	३३		हरयोधूमकंतयो	३३	
सुनाबमारुहेयम्	३१	७	सोमोधेमुडं०सोमो	३४	३५		हिक्रारायस्वाहा	३३	
सुबाहूरग्नि	३१	१५	सौरोवलाका	३४	३५		हिरण्यस्यपाणिमृतये	३३	
सुदृतिर्दं०सुमतीबृधः	३३	१३	स्त्रीर्गम्बाहं सुदृरी	३९	५		हिरण्यगर्भःसुम	३३	
सुभूः स्वयम्भुः	३३	६३	स्योनापृथिविनो	३७	१३		हिरण्यगर्भोऽअस्य	३३	
सुगन्धानो	३५	४५	स्योनापृथिविनो	३६	१३		हिरण्यपाणिःसचिता	३५	
सुपर्णश्चरे	३९	४५	स्वगारवादेवैभ्यः	३३	५		हिरण्यहस्तोऽअसुरः	३५	
सुपारथिरस्वानिव	३५	६	स्वयंवालिन्	३३	१५		हिरण्यगर्भःसमवर्त	३५	
सुमित्रियानऽआप	३५	१३	स्वस्त्रियानऽदन्त्रो	३५	१०		हिरण्यगर्भःसमवर्त	३५	
सुमित्रियानऽआप	३६	३३	स्वाहायज्ञम्	३१	३३		तदेदंवागमनसोवा	३७	

प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।	प्रतीकाः ।	अध्यायांकाः ।	मंत्रांकाः ।
होतायशस्तिस्रोदेवीः	२७	२१	होतायशदश्विनी	२१	४३	होतायशस्तिस्रोदेवीः	२८	८
होतायशस्तिस्रिधामि	२८	२१	होतायशस्वरस्वतीम्	२१	४४	होतायशस्वरस्वतीम्	२८	९
होतायशस्तनूनपात्	२९	२१	होतायशदिन्द्र	२१	४५	होतायशदनस्पतिर्दंड०	२८	१०
होतायशस्त्राशर्दंड०	३०	२१	होतायशदनस्पतिभिर्द्वि	२१	४६	होतायशदिन्द्रर्दंड० स्याहा	२८	११
होतायशद्विद्विहस्त	३१	२१	होतायशर्दंड० स्वष्टदुत	२१	४७	होतायशसमिधान	२८	१२
होतायशद्विद्विहस्त	३२	२१	होतायशमनापतिर्दंड०	२२	४८	होतायशस्तनूनपात्	२८	१३
होतायशद्विद्विहस्त	३३	२१	होतायशस्तनूनपात्	२२	४९	होतायशस्त्रिद्विद्विहस्त	२८	१४
होतायशस्तनूनपात्	३४	२१	होतायशस्तनूनपात्	२२	५०	होतायशस्त्रिद्विद्विहस्त	२८	१५
होतायशस्तनूनपात्	३५	२१	होतायशस्तनूनपात्	२२	५१	होतायशस्तनूनपात्	२८	१६
होतायशस्तनूनपात्	३६	२१	होतायशस्तनूनपात्	२२	५२	होतायशस्तनूनपात्	२८	१७
होतायशस्तनूनपात्	३७	२१	होतायशस्तनूनपात्	२२	५३	होतायशस्तनूनपात्	२८	१८
होतायशस्तनूनपात्	३८	२१	होतायशस्तनूनपात्	२२	५४	होतायशस्तनूनपात्	२८	१९
होतायशस्तनूनपात्	३९	२१	होतायशस्तनूनपात्	२२	५५	होतायशस्तनूनपात्	२८	२०
होतायशस्तनूनपात्	४०	२१	होतायशस्तनूनपात्	२२	५६	होतायशस्तनूनपात्	२८	२१
होतायशस्तनूनपात्	४१	२१	होतायशस्तनूनपात्	२२	५७	होतायशस्तनूनपात्	२८	२२
होतायशस्तनूनपात्	४२	२१	होतायशस्तनूनपात्	२२	५८	होतायशस्तनूनपात्	२८	२३
होतायशस्तनूनपात्	४३	२१	होतायशस्तनूनपात्	२२	५९	होतायशस्तनूनपात्	२८	२४

॥ इत्यनुक्रमणिका समाप्ता ॥

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसरस्वत्यैनमः ॥ श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ गणनाथ
सरस्वतीरविशुक्लबृहस्पतीन् ॥ पंचैतान्संस्मरेन्नित्यं वेदवाणीप्रवर्तते
॥ १ ॥ अथानुवाकसूत्रम् ॥ इषेत्वैका, वसोः पवित्रं तिस्रोऽग्नेव्रतपते सप्त,
पवित्रेस्थो द्वे, शम्मासितिस्रो, धृष्टिरसि शम्मासि द्विकौ, देवस्य त्वाति
स्रो, देवस्य त्वापञ्च, प्रत्युष्टं रक्षस्ति स्रो, दशैकं त्रिंशत् ॥ हरिः ॐ इषेत्त्वा ॥
इषेत्त्वोज्जैत्त्वा वायवं स्थदुर्वावं ॥ सविताऽप्राप्य ग्रतुः श्रेष्ठतमा युक् भर्मण
॥ आप्यायद्भूमं गन्ध्या ॥ इन्द्राय भोगं प्रजावतीर नमो वा ॥ अयुक्षमा माव
स्तेन ॥ इशतुमा घशठं सोऽङ्गवा ॥ अस्मिन् गोपतौ स्यात्त बुद्धिर्ग्यजमानस्य

पशून्पाहि ॥ १ ॥ [१] वसाः पुवित्रं म॥ वसोऽपुवित्रं म॥ सुधारि॑ सि पाथु॒ष्ट्य
 सि॒मातुरि॑ श्व॒नो धु॒म्मा॑ सि॒वि॒श्वधा॑ऽअसि॑ ॥ पुर॑मेण॒धा॒म्भुा॑ दृढं ह॑स्स्व॒मा
 ह्मा॑ तै॒यु॒ज्ञ॒पति॑ ह्वा॒षात् ॥ २ ॥ वसोऽपुवित्रं म॥ वसोऽपुवित्रं म॥ सि॒शु॒त॒धा
 रु॒वसोऽपु॑वित्रं म॥ सि॒सु॒ह॒स्व॒धा॒र॒म् ॥ दे॒व॒स्त्वा॑ सा॒वि॒ता पु॒ना तु॒व॒सोऽपु॑वित्रेण
 शु॒त॒धा॒र॒ण॒सु॒प॒ञ्च॒कामं॑ यु॒क्षः ॥ ३ ॥ सा॒वि॒श्व॒धा॒युः ॥ सा॒वि॒श्व॒धा॒युः सा॒वि
 श्व॒क॒म्भु॑र्मा॒सा॒वि॒श्व॒धा॒याः ॥ इन्द्र॑स्य॒त्वा॒भु॒ग॒र्द॒सो॒मु॒ना॒त॒न॒क्चि॒म॒वि
 ष्णो॑ ह्रि॒व्य॒र्द॒र॒क्षः ॥ ४ ॥ [३] अ॒ग्ने॒व॒त॒प॒ते । व॒त॒श्च॒रि॒ष्य॒मि॒त॒च्छ॒क्रे
 यु॒न्त॒र्भ॑रा॒ह्य॒ता॒म् ॥ इ॒द॒मु॒ह॒म॒न॒ता॒त्सु॒त्य॒मु॒पै॒मि ॥ ५ ॥ क॒स्त्वा ।

अनस्मिन्त्वायुनास्मिन्कस्मैत्वायुनास्मिन्कस्मैत्वायुनास्मिन् ॥ कस्मैणैवा
वैषायवाम् ॥ ६ ॥ प्रत्युष्टुर्दक्षः ॥ प्रत्युष्टुर्दक्षः प्रत्युष्टुः अरातयोनि
प्रुप्तुर्दक्षोनिष्टुः अरातयः पुष्टुर्दक्षमन्वमि ॥ ७ ॥ धूरसि । धू
वृथ्वदुधवृत्तं योस्ममाध्ववृत्तिरुध्वयध्वमः ॥ देवानामसिद्ध
न्हितमुदुःसस्नतमुम्पिप्रतमुष्टुतमद्वुहृतमम् ॥ ८ ॥ अहुत
मसि । हविर्हानुन्दुर्हस्वमाहुममतिरुज्ञपतिह्वर्षित् ॥ विष्णु
स्त्वाक्रमतामुरुवातुआपहतुर्दक्षोयच्छन्तुम्पञ्च ॥ ९ ॥ देवस्य
त्वा । सवितुः प्रसुवोश्चिनोर्बुहुभ्याम्पण्णोहस्ताभ्याम् ॥ अग्न

ये जुष्टं हृक्लाम्भ्युग्नीषोमांभ्योऽष्टिहृक्लामि ॥ १० ॥ भूतायंत्वा ॥ भूता
 यंत्वनारां तयेस्वरमिविक्लव्येषुन्दं हन्तुन्दुष्याः पृथिव्यामुबुन्तारि
 क्षुमन्वमिपृथिव्यास्त्वानामौसादयाम्भ्यादित्याऽउपस्तथेग्नं हव्यदं
 रक्ष ॥ ११ ॥ [७] पुवित्रैस्तथः ॥ पुवित्रैस्तथोषैष्णव्यासवितुषः प्रसुव
 ऽउत्पुन्राम्भ्याच्छिद्रणपुवित्रेणसूयस्यरुहिम्भामिः ॥ देवारापोऽअग्ने
 गुवोऽअग्नेपुवोग्रंऽइममुद्ययुज्ञन्नयुताग्नेयज्ञपतिः सुवातुंयुज्ञपति
 न्दवुग्रवम् ॥ १२ ॥ युष्ममाऽइन्द्रः ॥ युष्ममाऽइन्द्रोवृणीतवृत्रतुंययमि
 न्द्रमवृणीद्वृत्रतुंयुष्मोक्षितास्तथा । अग्नेयंत्वा जुष्टम्प्राक्षाम्भ्युग्नी

पोमांभ्यान्त्वजुह्वम्प्रोक्षामि ॥ दैव्यायुक्कम्मणेशुन्धङ्कन्देवयुज्ज्या
येयद्वोशंद्वाऽपराजुग्धुरिदंष्ट्वस्तच्छुन्धामि ॥ १३ ॥ [२] शम्मासि ॥ शम्मा
स्यवधूतुर्दक्षोवधूतुऽअरातुग्रादित्यास्त्वगसिप्प्रतित्वादितिवत्तु ॥
आद्विरसिद्धानस्पृत्त्योगावांसिपृथुवृद्धेऽप्प्रतित्वादित्यास्त्वगवत्तु ॥
॥ १४ ॥ अग्नेस्तुनूः ॥ अग्नेस्तुनूरसिद्धोचोव्विसज्जनन्देववोतयेत्वागृह्णा
मिवृहद्वावासिद्धानस्पृत्त्यः सऽइदन्देववभ्याहोविःशमीष्वसुशमिशमी
ष्व ॥ होर्विष्कृदेहिहविष्कृदेहि ॥ १५ ॥ कुक्कुटोसि ॥ कुक्कुटोसिमधुजिह्वऽ
इपुमूज्जमावदुत्त्वयाविग्रहसंभ्रातऽसंभ्रातऽअण्ममवृषवृद्धमसिप्प्रतित्वावृ

ष्वृद्धैत्तपरापूतुर्दक्षः परापूताऽअरातयोपहतुर्दक्षोवाग्धो विविनक्तु
 दुर्वावः सविता हिरण्यपाणिऽप्रतिगृह्णात्वाच्छद्रणपाणिना ॥ १६ ॥
 [३] धृष्टिरसि ॥ धृष्टिरस्य पांग्रेऽअग्निमामादऽआहिनिष्कुट्याददऽसुधादं
 वयजं ब्रह्म ॥ ध्रुवमसि पृथिवीं ददऽहब्रह्म मुवानि त्वाक्षत्रवानि स जातु वन्युप
 दधा मिन्भ्रातृव्यस्य वृधाय ॥ १७ ॥ अग्ने ब्रह्म ॥ अग्ने ब्रह्म मंगृह्णी
 ष्वव्युरुणं मस्युन्तरिक्षं ददऽहब्रह्म मुवानि त्वाक्षत्रवानि स जातु वन्युप दधा
 मिन्भ्रातृव्यस्य वृधाय ॥ धूर्जमसि दिवं ददऽहब्रह्म मुवानि त्वाक्षत्रवानि स
 जातु वन्युप दधा मिन्भ्रातृव्यस्य वृधाय ॥ विश्वांभ्युस्त्वाशांभ्युऽउप

दधामिचितंस्थोद्धुचितोभृगुणामङ्गिरसुान्तपसातप्यद्धम् ॥ १८ ॥
[२] शम्भोसि ॥ शम्भोस्यवधूतुर्दुरक्षोवधूतोऽअरातुर्योदित्योस्त्व
गोसिप्रतित्वादितिर्वेतु । विषणासिपव्वितोप्रतित्वादित्योस्त्वग्वेतु
दिवस्कम्भुनरिसिधिवषणासिपाव्वितुर्योप्रतित्वापव्वितोव्वेतुधान्द्यमसि
॥ १९ ॥ धान्द्यमसि । धिनूहिदुवान्प्रोणायत्वादुनायत्वाद्ध्युना
येत्त्वा ॥ दोग्धामनुप्रसितिमार्युषधान्देवोवःसवितोहिरण्यपाणिः
प्रतिगृभ्णोत्वाच्छद्रेणपाणिनाचक्षुषेत्त्वामुहीनोम्पयौसि ॥ २० ॥
[३] देवस्यत्वा । सवितुःप्रसव्वोश्वनोव्वोहृभ्याम्पूष्णोहस्ताभ्या

वाहुरसिदक्षिणः सुहस्रं भृष्टिः ॥ शततं जाव्यायुरसि तिग्मत जा द्विषतो ब्रु
धः ॥ २४ ॥ पृथिवि देवयजुनि ॥ पृथिवि देवयजुन्योषं दद्यात्स्तु मूल
म्माहिः सिषं ब्रजङ्गं च्छगोष्ठानुं वषत्तु तु द्यावधुन देवसवितः परुमस्याम्प
थि द्याः श्रुते नुपाशु र्योस्ममादद्विष्टयश्च व्रियान्द्रिष्टुष्मस्तमतो मामौक्
॥ २५ ॥ अपोररुम् ॥ अपोररुम्पृथिव्यै देवयजनाद् दद्यात्सं ब्रजङ्गं च्छगो
ष्ठानुं वषत्तु तु द्यावधुन देवसवितः परुमस्याम्पृथिव्याः श्रुते नुपाशु र्यो
स्मान्द्विष्टयश्च व्रियान्द्रिष्टुष्मस्तमतो मामौक् ॥ अरुरो दिवुम्मापं प्तोद्
प्सस्ते द्याम्मास्क्कं ब्रजङ्गं च्छगोष्ठानुं वषत्तु तु द्यावधुन देवसवितः परुम

स्यात्पृथिव्याऽंशुतेनुपाशैर्योस्ममाद्भृष्टिष्वध्वयान्निहुम्भस्तमतोमा
 मौक् ॥ २६ ॥ गायत्रेणत्वागायत्रेणत्वाच्छन्दसुपरिगृह्णासि
 दुर्भेनत्वाच्छन्दसुपरिगृह्णासि जागतेनत्वाच्छन्दसुपरिगृह्णासि ॥
 सुक्ष्माचासिशिवाचासिर्योनाचासिसुषदाचास्यज्जस्वतोचासिप
 र्यस्वतीचि ॥ २७ ॥ पुराक्रूरस्य । विसृपोद्विरप्सिस्तृदुदायपृथिवी
 औवदानुम् ॥ यामैर्यैश्चन्द्रमसिस्वधाभिस्तामूधारासाऽनुदिश्य
 जन्ते ॥ प्रोक्षणीरासादयद्विषुतोवृधोसि ॥ २८ ॥ ५] प्रत्युष्टुदुरक्षः ॥
 प्रत्युष्टुदुरक्षः प्रत्युष्टुदुरक्षोऽनितयोनिष्टुप्सुदुरक्षोऽनितयोनिष्टुप्सुदुरक्षः ॥

आनिशितोसिसपत्कुक्षिद्वुजिनन्त्वाद्याजुद्धयायुसम्मार्ज्जिम ॥ प्रत्य
दुर्दक्षुःप्रत्यष्टाऽअरातयोनिष्टुप्तुर्दक्षोनिष्टुप्तुऽअरातयः ॥ आनि
शितासिसपत्कुक्षिद्वुजिनीन्त्वाद्याजुद्धयायुसम्मार्ज्जिम ॥ २९ ॥
आदिन्त्युरास्त्रासि । विष्णुर्णोविष्णोस्यज्जन्त्वाद्दधेनत्वाचक्षुषा
वंपश्यामि ॥ अग्नेज्जिह्वासिसुहृद्वेवभ्याधाम्नेधाम्नेमेभवुयजु
पेयजुषे ॥ ३० ॥ सुवितुस्त्वा । प्रसुवऽउत्पुनाम्भ्याच्छिद्रे
णपुवित्रेणसूयस्यरुहिम्मभिः ॥ सुवितुर्वैःप्रसुवऽउत्पुनाम्भ्य
च्छिद्रेणपुवित्रेणसूयस्यरुहिम्मभिः ॥ तजोसिशुक्लमस्युमृतम

सिधामुनामासिप्रियन्देवानामनाधृष्टन्देवयजनमसि ॥ ३१ ॥ [३]
 इति श्री द्वाजसनेयसंहितायां प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥
 अनुवाकसूत्रम् ॥ कृष्णोऽसि पट, रग्नेवाजजित्तिस्त्रो, मयीद, मग्नीषोम
 योः पञ्चका, वग्नेदध्यागो चतस्रः, संवच्चसापञ्चा, रग्नेयकद्वयवाहनायष
 द, ससचतुस्त्रिंशत् ॥ हरिः ॐ कृष्णोऽसि ॥ कृष्णोऽस्याखरेऽङ्गु रग्नेयै त्वो जु
 ॐ प्रोक्षा मिषोदिरासि वोहिषे त्वो जु ॐ प्रोक्षा मिषोहिरेसि स्त्रग्नेयै त्वो जु
 ॐ प्रोक्षा मिषादि त्वैद्यै नन्दनम् ॥ १ ॥ आदि त्वैद्यै नन्दनमसि ॥ विष्णोऽस्तुषु
 स्युर्णम्भ्रदसन्त्वास्तृणा मिस्वासुस्तथान्देवभ्यो भुवपतये स्वाहा भुवनेन-

पतयेस्वाहाभूतानुम्पतयेस्वाहा ॥ २ ॥ गुह्यैर्वस्त्वा । विश्वावंसुः
परिदधातुविश्वस्यारिष्ट्यैवजमानस्यपरिधिरस्यग्निरिडडईडितः ॥
इष्टस्यबाहुरसिदक्षिणोविश्वस्यारिष्ट्यैवजमानस्यपरिधिरस्यग्नि
रिडडईडितः ॥ मित्रावरुणोत्वात्तरुतःपरिधत्तान्ध्रुवेषुधम्मणोविश्व
स्यारिष्ट्यैवजमानस्यपरिधिरस्यग्निरिडडईडितः ॥ ३ ॥ वीतिहोत्रे
न्त्वा । कवेद्यमन्तुंसमिधीमहि॥अग्नेवृहन्तमद्धरे॥४॥सुमिदसि॥
सुमिदसिसूयस्त्वापुरस्तात्पातुकस्याश्चिदुभिर्शंस्यै ॥ सुवितु
वृहस्त्वेऽऊणम्भदसन्त्वास्तणामिस्वासुस्त्वेद्वभ्युऽआत्वाव

सर्वोरुद्राऽआदित्याःसंदन्तु ॥५॥ घृताक्ष्यसि । जुहुन्नाम्नासंदग्मिप्रु
 येणधाम्नाप्प्रियदंसदुऽआसीदघृताक्ष्यस्युपमृन्नाम्नासंदग्मिप्रयेण
 धाम्नाप्प्रियदंसदुऽआसीदघृताक्ष्यसिदध्रुवानाम्नासंदग्मिप्रयेणधा
 म्नाप्प्रियदंसदुऽआसीदप्प्रियेणधाम्नाप्प्रियदंसदुऽआसीद ॥ भ्रुवाऽ
 असदन्नृतस्युयानौताविष्णोपाहिपाहियुशम्भुपाहियुशपातिपाहिमा
 रुयंशुद्वयम् ॥ ६ ॥ [६] अग्नेवाजजित् ॥ अग्नेवाजजिह्वाज
 न्त्वासारुण्यन्तंवाजुजितुदंसम्मार्ज्जिम ॥ नमोदेवैर्भ्यःस्वधापि
 तृभ्यःसयमेमेभूयास्तुमस्कन्नमुद्य ॥ ७ ॥ अस्कन्नमुद्य ।

देवेभ्युऽआज्युर्देसमिन्म्रयासुमङ्किणाविष्णोमात्त्वावक्कमिषुंघसुंम
तोमग्नेतेच्छायामुपस्थेषुविष्णोस्तथानमसुीतऽइन्द्रोविीठ्यमक
णोदुद्धोद्धुरऽआस्तथात् ॥ ८ ॥ अग्नेवेऽ ॥ अग्नेवेहोत्रवेदुत्त्युमव
तान्त्वान्द्वावापृथिवीऽअवुत्वनद्वावापृथिवीस्स्वदुक्कुहेवभ्युऽइन्द्र
आज्येनहुविपाभूत्स्वाहोसज्योतिषुज्योतिः ॥ ९ ॥ [३]
मयीदम् ॥ मयीदमिन्द्रऽइन्द्रियन्दधात्वैरमान्त्रायौमुघवानऽ
सचन्ताम् ॥ अस्माकंऽसन्त्वोशिषः सुत्यानः सन्त्वोशिषुऽउप
हूतापृथिवीमोतोपुमाम्पृथिवीमृताह्वयतामुग्निराग्नाह्वीह्वीत्स्वाहा ॥

॥१०॥ उपहूतुं द्यौः ॥ उपहूतुं द्यौः ॥ उपहूतुं द्यौः ॥ उपहूतुं द्यौः ॥ उपहूतुं द्यौः ॥
 राग्नां हस्तान्भ्याम् ॥ ॥ देवस्य त्वासवितुः ॥ प्रसुवोश्च नो ब्रौह्मभ्याम् ॥
 ८८ ॥ हस्तान्भ्याम् ॥ ॥ प्रतिगृह्णाम्यग्नेऽस्ये नु प्रादन्नामि ॥ ११ ॥ एत
 न्ते । देवसवितर्युजम्प्राहृष्टुहस्पतये ब्रह्मण ॥ तेन युजमवतेन युजप
 त्तिन्ते नु मामव ॥ १२ ॥ मनोजतिः ॥ मनोजतिर्जुषतामाज्यस्य बृहस्प
 तिर्युजमिमन्तनुस्त्वारिष्ट्युजसमिमन्दधातु ॥ विश्वदेवासं इ
 हमादयन्तुमोऽम्प्रतिष्ठु ॥ १३ ॥ एषातेऽअग्ने सुमितयु ब्रह्मस्व
 चार्चय्यायस्व ॥ ब्रह्मिषीमहि च व्रियमाचप्यासिषीमहि ॥ अग्ने

ॐ स्वाहा ॥ १४ ॥ [५]
अग्नीषोमयोरुज्जितिम् ॥ अग्नीषोमयोरुज्जितिमनूजैषुवाजंस्यमा
प्रसुर्वेनुप्रोहामि ॥ अग्नीषोमौतमपनुदतं य्योस्माद्वेद्विष्वय
द्विष्ट्मोवाजस्यैनमप्रसुर्वेनापोहामि । इन्द्राग्न्योरुज्जितिमनूजैषुवाज
स्यमाप्रसुर्वेनुप्रोहामि ॥ इन्द्राग्नौतमपनुदतं य्योस्माद्वेद्विष्व
व्याद्विष्ट्मोवाजस्यैनमप्रसुर्वेनापोहामि ॥ १५ ॥ वसुभ्यस्त्वा ॥
रुद्रेभ्यस्त्वा । दित्येभ्यस्त्वा । सआनाथाद्व्यावापृथिवीमित्रावरुणौ
त्वावृष्ट्यावताम् ॥ व्यन्तुवयोर्क्वद्विरहाणामुरुताम्पृषतीर्गच्छवु

शापुत्रिन्नर्भूत्वा दिवङ्गच्छुततो नुवृद्धिमावह ॥ चक्षुष्पाऽअंग्रे
 सिचक्षुर्ममपाहि ॥ १६ ॥ अम्परिधिम् ॥ अम्परिधिम्पुष्पधत्त्याऽ
 अग्नेदवपुणिभिर्गृह्यमानः ॥ तन्तऽएतमनूजोषम्भराम्भयेषनेत्त्व
 दपचुतयाताऽअग्नेः प्रियम्पाथोपीतम् ॥ १७ ॥ सु० सुवभांगा
 स्थ ॥ सु० सुवभांगास्थेषावृहन्तः प्रस्तरुष्ठाः परिधयाश्च देवाः ॥
 इमांवाचमुमिविश्रैगणन्तऽआसद्यास्मिन्मन्वोहाषिमादयद्दुःस्वा
 द्वाघाद ॥ १८ ॥ घृताचीस्थः ॥ घृताचीस्थो धृथापातऽसुम्ने
 स्थः सुम्नेमाधत्तम् ॥ अग्ननमश्चतुऽउपचयुज्ञस्याशिवसान्तिष्ठ

स्वस्विष्टेष्टुमेसन्तिष्टस्व ॥ १९ ॥ [५] अग्नेदब्धायो । शीत
मपाहिमादिद्योःपाहिप्रसित्यपाहिदुरष्ट्यपाहिदुरद्भ्ययाऽआविष
नः पितुङ्कुणसुषदोषानोस्वाहावाहुग्रयेसंवेशपतयेस्वाहासरस्वत्यै
यशोभुगिद्व्यस्वाहा ॥ २० ॥ वृद्धोसि ॥ वृद्धोसिमेनुत्वनद्वेवधद
द्वेवन्व्योवृद्धोभवुस्तेनुमह्यवृद्धोभूयाः ॥ देवांगानुविदोगानुवृत्त्वा
गानुमित ॥ मनसस्पतऽइमद्वेवयुज्जलंस्वाहोवातेधाः ॥ २१ ॥ स
म्वृहिः॥ सम्बृहिरङ्गांहुविषांघृतनुसमादित्यवसुमिःसम्मुखद्विः॥ स
मिन्द्रोविश्वेदेवभिरङ्गादिद्व्यन्नभोगच्छतुयत्स्वाहा ॥ २२ ॥ कस्त्वा ॥

कस्त्वाविमुञ्चातिसत्त्वाविमुञ्चातिकस्मत्त्वाविमुञ्चातितस्मत्त्वाविमु
 ञ्चति ॥ पोषायुरक्षसाम्भागोसि ॥ २३ ॥ [४] संवच्चसु ॥ संवच्चसुापय
 सुासन्तुनूभिरगदमहिमनसुासदशिवेन ॥ त्वष्टासुदञ्चोविदधातुरायो
 नुमाहुतुदव्याद्विलिह्म ॥ २४ ॥ दिवि विषण्णः । दिवि विषण्णव्यञ्जंस्तु
 जागति नुच्छददसुाततो निबभूवो योस्ममादद्विष्यच्चवुयद्विह्वम्मान्त
 रिक्षु विषण्णव्यञ्जंस्तत्रैह भेनुच्छददसुाततो निबभूवो योस्ममान्द्विहि
 यच्चवुयन्दिह्वम्मः पृथिव्यां विषण्णव्यञ्जंस्तगायुत्रेण च्छन्दसुाततो
 निबभूवो योस्ममादद्विष्यच्चवुयन्दिह्वम्मोस्ममादनादस्यप्रतिष्ठायाऽ

अग्नमुत्तुःसञ्ज्योतिषामम ॥ २५ ॥ स्वयम्भूरसि ॥ स्वयम्भूरसि
ॐ श्रष्टोरुहिम्नमव्यञ्चोदाऽअसिधञ्चामेदेहि ॥ सूख्यस्यावृतुमद्वभावते ॥
॥ २६ ॥ अग्नैगृहपते ॥ सुगृहपतिस्त्वयाग्नेहङ्गहपतिनाभूयासदसुगृह
पुतिस्त्वम्मयाग्नेगृहपतिनाभूयाः ॥ अस्थारिणागाहपत्यानिसन्तुशत
दहिमाः सूख्यस्यावृतुमद्वभावते ॥ २७ ॥ अग्नैगृहपते ॥ अग्नैगृहपते
ब्रुतमचारिपुन्तर्दशकुन्तर्दमैराधीदमुहंख्यऽएवास्मिसुसोस्मि ॥ २८ ॥
[५] अग्नयैकव्यवाहनायु ॥ अग्नयैकव्यवाहनायुस्वाहासोमायपि
तृमते स्वाहा ॥ अपहताऽअसुरारक्षांॐ सिधोदिषदः ॥ २९ ॥ अखरूपाणि ॥ ये

रूपणिप्रतिमुञ्चमानाऽअसुराः सन्तः स्वधयाचरेन्ति ॥ पुरापुरोनिपु
 रोयभरन्त्युग्निद्वौल्लोकात्प्रणुदात्यस्ममात् ॥ ३० ॥ अञ्जपितरः ॥ अञ्जपि
 रामादयद्धृथ्याभुगमावृषायद्धम् ॥ अमोमदन्तपितरो यथाभा
 गमावृषायिषत ॥ ३१ ॥ नमोवहपितरोरसायु नमोवहपितरुः शो
 पायुनमोवहपितरो जीवायुनमोवहपितरः स्वधायुनमोवहपितरो घोरायु
 नमोवहपितरो मृग्यवेनमोवहपितरुः पितरो नमोवो गृहान्नः पितरो द
 तासुतोवः पितरो दण्डमुतद्वः पितरो वासुऽआधत्त ॥ ३२ ॥ आधत्त ।
 पितरो गन्धर्भः ॥ मारम्भपुङ्कः रस्त्रजम् ॥ यथेहपुरुषोसत् ॥ ३३ ॥ ऊर्जु

बृहन्तीऽ ॥ ऊर्जुवहन्तीरुमृतं तम्पयः कीलालं म्परिस्त्रुतं ॥ स्वधा
स्थतुर्पयंतमपितुन ॥ ३४ ॥ [६] इति श्रीवाजसनेयसंहितायां द्विती
योऽध्यायः ॥ २ ॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ सामिधाग्निम्,
भूर्भुवः स्वश्चतुष्कावाग्निज्योतिर्दे, उपप्रयन्तः षडिंशतिर्भूभुवः स्वः
श्चतस्रो, गृहामातिस्रः । प्रधासिनः पञ्च, पूर्णाद्विंशे, अक्षन्नमीमद
न्तपदे षते सप्त, दश ॥ १० ॥ त्रिषष्टिः ॥ हरिः ॐ सुमिधाग्निम् ॥ सुमिधा
ग्निमद्दुवस्य तद्वैधयुतातिथिम् ॥ आस्मिन्हव्या जुहोतन ॥ १ ॥ सुस
मिद्धायशोचिषे ॥ सुसमिद्धायशोचिषे घृतन्तु ब्रभुं होतन ॥ अग्नये जु

तवेदसे ॥ २ ॥ तन्त्वा ॥ तन्त्वा सुमिद्धिराङ्गिरो घृतेन बद्धयामसि ॥
 बृहच्छौचाय विष्टुय ॥ ३ ॥ उपत्वा ॥ उपत्वाग्नेहु विष्मती गधता चो
 र्यन्तु ह रुथत ॥ जूपस्व सुमिधो मम ॥ ४ ॥ [४] भूर्भुवः ॥ भूर्भुवः
 स्वद्या रिव भूर्भुवः पृथिवी वधो र्मुष्णा ॥ तस्यास्ते पृथिवि देव यज नि पृष्टु
 ग्भिर्मन्त्रा दमुन्नाद्या दधे ॥ ५ ॥ आयम् ॥ आयङ्गोः पृश्नि रऋमु दस द
 द्मुा तरं म्पूरः ॥ पितरं च प्रयन्त्स्वः ॥ ६ ॥ अन्तश्चरति ॥ अन्तश्चर
 तिराचुनास्य प्राणा दपानुती ॥ व्यक्ल्यन्महिषो दिवं ॥ ७ ॥ त्रिंश
 द्दाम ॥ त्रिंशद्दामु विराजति वाक्पतुङ्गाय धीयते ॥ प्रतिवस्तोरहृद्य

भिः॥८॥[४] अग्निज्योतिः॥ अग्निज्योतिर्ज्योतिरुग्निःस्वाहासू
 र्योर्ज्योतिर्ज्योतिःसूर्यःस्वाहा॥ अग्निर्ब्रह्मोर्ज्योतिर्ब्रह्मोर्ज्योतिः
 सूर्योर्ब्रह्मोर्ज्योतिःस्वाहा॥ ज्योतिःसूर्यःसूर्योर्ज्योतिःस्वाहा॥
 सुजह्वनःसवित्रासुजह्वनःस्वाहा॥ अग्निर्ब्रह्मोर्ज्योतिःस्वाहा॥ सुज
 ह्वनःसवित्रासुजह्वनःस्वाहा॥ अग्निर्ब्रह्मोर्ज्योतिःस्वाहा॥ १०॥ [२]
 उपुष्पयन्तोऽअक्षरम्॥ उपुष्पयन्तोऽअक्षरम्मन्त्रोचमुग्मये॥ आरेऽ
 अस्मैचशृण्वते॥ ११॥ अग्निर्म्मन्त्रोर्दिवःकुक्कुत्पतिःपृथिव्याऽअय
 म्॥ अपांरतांरसिजिह्वति॥ १२॥ उमावाग्मिन्द्राग्नीऽआ

हुवद्धयाऽऽभारार्धसःसुहमादुयद्धयै ॥ उमादुताराविषा०रंयुणाम्
 भावाजस्यसुतायैहुवेवाम् ॥ १३॥ अयन्तै ॥ अयन्तुयानिऋत्विग्योग्य
 तौजुतोऽअरौचथाऽ ॥ तञ्जानन्नग्नऽआरुहाथानोवद्धयारुयिम् ॥ १४॥
 अग्रमिह । प्रथमोर्धागिधुतामिहोतायाजिष्टोऽअहुरेण्वीडुचं ॥ अम
 प्तवानुभृगवोविरुरुचुर्वनेषुचित्रंविभ्वंविशैविशे ॥ १५॥ अस्यप्सु
 रक्ताम् ॥ अस्यप्सुरक्तामनृद्युतंशुऋन्दुदुहेऽअह्वयऽ ॥ पयःसहस्रसा
 मृषिम् ॥ १६॥ तुनूपाऽअंग्रे । सितुनृवम्मपाह्व्याश्रुद्वाऽअंग्रेस्यायुर्मम
 दहिबच्चोदाऽअंग्रेसुबच्चोमेदेहि ॥ अंग्रेयनृमेतुनृवाऽकुनन्तनृमुऽआपृ

॥ १७ ॥ इन्द्राणां स्त्वा । शतं हिमाद्युमन्तुं समिधो महि ॥ वयं स्वन्तो
वयस्कृत्तुं सहं स्वन्तं सहस्कृतम् ॥ अग्रे सपत्केदम्भं नुमदं व्यासोऽ
अदाब्भ्यम् ॥ चित्रावसोऽस्वोस्ति तैपोरमं शीय ॥ १८ ॥ सन्त्वम् ॥ सन्त्वम्
ग्रेसूय्यस्युवच्चसागथुऽसमृषीणां स्तुतेन ॥ सम्प्रियेण धाम्ना समह
मायुषा संवच्चसुऽसम्प्रजया सटरायस्पोषेण गिमपीय ॥ १९ ॥ अन्व
स्तथः ॥ अन्धे स्थान्धो वो भक्षीयुमहं स्तुमहो वो भक्षीयोऽर्जुस्तथोऽर्जुवो
भक्षीय रायस्पोषं स्तथ रायस्पोषं वो भक्षीय ॥ २० ॥ रेवतीरमं ह्वम् ॥ रे
वतीरमं ह्वम् ॥ स्मिन्मन्यानां विस्मिन्मन्त्रोऽपि विस्मिन्मन्त्रे ॥ इहैव

स्तुमापगात् ॥ २१ ॥ सुदुहितासि । विश्वरूप्यज्जांमाविशगौपस्येन ॥
 उपत्वाग्नेदिवेदिदोषावस्ताद्धियाव्रियम् ॥ नमोभरन्तुऽएमंसि ॥ २२ ॥
 राजन्तमधुराणाम् ॥ राजन्तमधुराणां ह्योपामृतस्युदोदिविम् ॥ बद्धमानु
 षुंस्वेदमे ॥ २३ ॥ सनः ॥ सनः पुतेर्वसनवग्नेसूपायुनोभवा ॥ सचस्वानऽ
 स्तुस्तयै ॥ २४ ॥ अग्नेत्त्वम् ॥ अग्नेत्त्वन्नोऽअन्तमऽउतच्चाताशिवोभवा
 ब्रुत्थ्यः ॥ वसुर्गुग्निर्वसुः श्रवाऽअच्छानिक्षिधुमत्तमर्दुरयिन्द्राऽ ॥ २५ ॥
 तन्त्वा ॥ तन्त्वाशोचिष्टुदोदिवऽसुम्नायननमोमहेसखिन्भ्यऽ ॥ सनो
 वोधिः श्रुधोहर्वमुरुष्याणोऽअघायुतऽसमस्मात् ॥ २६ ॥ इदुएहि ॥ इ

दुष्टह्यदिदुष्टदुष्टिकाभ्याऽएत॥ मयिवंकासुधरणम्भूयात् ॥ २७ ॥
 सुोमानुंस्वरंणङ्कुणहिब्रह्मणस्पते॥ कुक्षीवन्तुंयऽऔशिजः॥ २८ ॥
 घोरुवान् ॥ घोरुवाभ्याऽअमीबुहावसवित्पुष्टिवद्धनः ॥ सनःसिषक्कु
 यस्तरः ॥ २९ ॥ मानः॥ मानुःशंसोऽअरुषाधातिऽप्रणुमत्यस्य ॥
 रक्क्षाणोब्रह्मणस्पते ॥ ३० ॥ महिञ्चीणामवोस्तद्यु
 क्षमिमुत्रस्यायुम्मणः ॥ दुराधपुंवरुणस्य ॥ ३१ ॥ नुहितेषाम्॥ नुहिते
 षामुमाचुननाद्धसुधारुणेषु ॥ ईशोरिपुरुघशंसः ॥ ३२ ॥ तैहिपुत्रासुऽ
 आदितेऽप्रजुवसुमत्याय॥ ज्योतिर्यच्छन्त्यजस्त्रम् ॥ ३३ ॥ कदाचु

न । स्तुरीरसिनेन्द्रसश्चसिदुशुषे ॥ उपोपेन्नुमंघवुनभूयऽइक्षुतेदानन्दे
 वस्यपृच्छयते ॥ ३४ ॥ तत्संवितु ॥ तत्संवितुर्वैरण्यम्भगादिवस्यधीम
 हि ॥ धियुयोनेऽप्रचोदयात् ॥ ३५ ॥ शतम् १०० परिते ॥ परितेदूडभो
 रथोस्ममौ२ अंशोतुविश्वतः ॥ अनुरक्षसिदुशुषः ॥ ३६ ॥ [३६] भू
 र्भवेः ॥ भूर्भुवःस्वःसुप्रजाऽप्रजाभिःस्याऽसुवीरोव्वोरऽसुपोषः
 पोषः ॥ नर्यप्रजाम्मेपाहिशऽस्यपुशून्मेपाह्यथर्यपितुम्मपाहि
 ॥ ३७ ॥ आगन्म । विश्ववेदसमेस्मभ्यंस्वसुवित्तमम् ॥ अग्नेसम्ना
 डमिद्युम्नमुभिसहऽआयच्छस्व ॥ ३८ ॥ अयमुग्निग्नः ॥ अयमुग्निग्नहप

त्रिगाहिपत्त्यः प्रजायां वसुवित्तमः ॥ अग्नेगृहपते भिक्षुम्नसुभिस
 हऽआयच्छस्व ॥ ३९ ॥ अयमुग्निः ॥ अयमुग्निः पुरीष्यारयिमादपु
 द्विवद्धनः ॥ अग्ने पुरीष्युभिश्चुम्नसुभिसहऽआयच्छस्व ॥ ४० ॥ [४]
 गृहामाविभीतुमावेषधूमज्जुग्निवञ्जतुऽएमसि ॥ ऊर्जुग्निवञ्जतुऽसु
 मनांसुमेधागृहानैमिमनसुमोदमानः ॥ ४१ ॥ येषामुद्धय
 ति । प्रवसुन्येषुसौमनुसाबुद्धिः ॥ गृहानुपह्वयामहेतेनो जानन्तु
 जानुतः ॥ ४२ ॥ उपहृताऽइह । गावोऽपहृताऽअजोवयः ॥ अथोऽ
 अन्नस्यकीलाळुऽपहृतागृहेषुनः ॥ क्षमायवुऽशान्त्यैप्रपद्ये शिवद्भ्यु

गमदंशुंठयोऽशुंठयोः ॥ ४३ ॥ [३] प्रयासिनोहवामहे। मरुतं च रिशा
दसः ॥ कुरुम्मभेणसुजोषसः ॥ ४४ ॥ यद्दामे॥ यद्दामेयदंरण्युयत्सु
भायांठयादिद्वये ॥ यदनं च कमाव्यमिदन्तदवयजामहेस्वाहा॥ ४५ ॥
मोषणः ॥ मोषणऽद्वद्रात्रपुत्सुदेवरस्तिहिष्मतिशुष्मन्नवयाः ॥
मुहश्चिद्वस्यमिद्विषोयुद्वयाहविष्मतामरुतोवन्दतुर्गाः ॥ ४६ ॥ अक्के
त्तकम्मकम्मकृतः सुहव्वाचामयोभुवा ॥ देवेब्भ्युऽकम्मकत्वास्तुम्मप्रे
तंसचामुवः ॥ ४७ ॥ अवमृथानिचुम्पुण ॥ अवमृथानिचुम्पुणानिचुर
रसिनिचुम्पुणः ॥ अवदेवदेवकृतुमेनायासिषुमवुमत्युम्मस्यकृतम्पु

दुरादृग्गोदेवारिषस्त्वाहि॥४८॥ [५] पण्णादावि॥ पूण्णादाविपरापतुसुपू
ण्णापुनुरापत॥ बुस्नेवुविक्रौणावहाऽइषुमज्जंशतक्कतो॥४९॥ दुहिम॥
दुहिमुददामितुनिमैधोहिनितेदधे ॥ निहारञ्चहरासिमनिहारुनिहरा
णितुस्वाहा ॥ ५० ॥ अक्षन्नमीमदन्त ॥ अक्षन्नमीमदन्तुह्यवाप्पियाऽ
अधूषत ॥ अस्तोषतुस्स्वभानवोविष्णोनाविष्ण्यामुतीयाजोदिवुद्धतु
हरा॥५१॥ सुसुद्धशंन्त्वा॥ सुसुद्धशंन्त्वाविष्णुमयवद्वदिदषीमाहि॥
प्रननम्पूण्वन्धुरस्तुतोयासुवशौ २ अनूयाजोदिवुद्धतुहरी ॥५२॥
मनुानु ॥ मनोन्वाह्वामहनाराशुदेसेनुस्तोमन॥ पितृणाञ्चमदमभिऽ५३

आननः॥आननऽएतमनुऽपुनऽपुनऽक्लृप्तदक्षायजीवसे ॥ ज्योक्नुचुसुठयनदृशे
 ॥५४॥पुनर्ननऽ॥पुनर्ननऽपितरोमनोददातुदृष्टयोजननः॥जीवंन्नातंऽसचम
 हि ॥५५॥ वृयऽसौमश्रुतेतवमनस्तुनूषुविञ्जतऽ ॥ प्रजावन्तऽसचम
 हि ॥ ५६ ॥ एषते । रुद्रभुगऽसुहस्वस्नाग्निम्वकयातअंषस्वस्वाहिषते
 रुद्रभुगऽआसुस्तैपुशुऽ ॥५७॥ अवन्तुद्रमऽ॥अवन्तुद्रमंदासुहस्रवदेवदय
 म्म्वकम् ॥ यथानुविस्रस्यसुस्करुद्वथानुऽ॥श्रयसुस्करुद्वथानोदयवसा
 ययात् ॥ ५८ ॥ भेषजमसि । भेषजङ्गवश्चाथिपुरुषायभेषजम् ॥ सुख
 म्भेषायभेष्यै ॥ ५९ ॥ त्र्यम्बकंठ्यजामहे । सुगन्धिर्भुविवर्द्धन

म ॥ उर्ध्वारुक्मिववन्धनाद्रमृत्योर्भुक्षीयुमामृतात् ॥ अयम्बकंश्य
जामहेसुगुन्धिम्पतिवेदनम् ॥ उर्ध्वारुक्मिववन्धनाद्रितोभुक्षीयुमा
मृतः ॥ ६० ॥ एतत् । रुद्रावुसन्तेनपुरोभजंवृतातीहि ॥ अवततधन्वा
पिनाकावसुःकृत्तिवासुऽआहिंसन्नंशुवातीहि ॥ ६१ ॥ अग्रायुषश्चमद
ग्नेः कुरक्ष्यपस्स्यत्राग्रायुषम् ॥ बह्वेषुत्र्यायुषन्तन्नोऽस्तुत्र्यायुषम् ॥
॥ ६२ ॥ शिवोनाम ॥ शिवोनामासिस्स्वधितिस्तेपितानमस्तेऽस्तु
मामाहिंसीऽ ॥ निवत्सुगाम्म्यायुषिन्नाद्यायप्पुजनंनयाग्रयस्पोषाय
सुप्प्रजुस्त्वाग्रसुवीर्याय ॥ ६३ ॥ १०[७] इतिश्रीवाजसनैयसांहिता

यांतृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥ श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाक्सूत्रम् । एदंके,
 महीनाम्पयश्चतस्र, आकूत्या, ऋक्सामयो, द्विकौ, व्रतंकृणुतषडे, षते
 चसस्रो, वस्यसितिस्र, एषतेद्रे, शुक्रन्त्वाचतस्रो, दित्यास्त्वगष्टौ, दश
 सप्तत्रिंशत् ॥ १० ॥ हरिः ॐ एदम् ॥ एदमगन्मदेवयजनम्पृथिव्यायत्र
 देवासोऽअर्जुपन्तुविश्वे । ऋक्सुामाभ्यां सुन्तरन्तो यजुर्भर्गिरायस्वपो
 णसामिषामेदम् ॥ इमोऽआपुःशमुमेसन्तुदेवीरोषधुत्रायस्स्वस्वाधि
 तेमनद्विहंसीः ॥ १ ॥ आपोऽअस्मान् ॥ आपोऽअस्माद्मातरः शुन्ध
 यन्तुधृतननोधृतुप्सुः पुनन्तु ॥ विश्वे हि रिप्सु ब्रह्मन्ति देवीरुदिदो

ॐ नमः शिवाय ॥ दीक्षातु पसोस्तु नरसितान् त्वां शिवा ॐ शुग्मा
म्परिदधे भद्रं ध्वणं म्पुष्पं ॥ २ ॥ [२] मुहीनाम्पयः ॥ मुहीना
म्पयांसि ब्रह्मादाऽऽसि ब्रह्मा मे देहि ॥ ब्रह्मस्यासि कुनीनकश्चक्षुर्द्वाऽऽ
सि चक्षुर्ममे देहि ॥ ३ ॥ चित्पतिर्मा ॥ चित्पतिर्मा पुनातु ब्रह्मपतिर्मा
पुनातु दुर्वा मासा विता पुनात्वा च्छिद्रेण पुवित्रेण सुख्यस्य रुद्रि मभिः ॥
तस्य तपवित्रपते पुवित्रपूतस्य यत्कामः पुनतच्छक्यम् ॥ ४ ॥ आ
वंः ॥ आवा देवासऽईमहं ब्रह्म मम प्रयुत्य हरे ॥ आवा देवासऽआशिषो य
ज्ञिया सोहवामहे ॥ ५ ॥ स्वाहा युजम् । स्वाहा युजं मनसुः स्वाहा होशरुन्त

रिक्षात्स्वाहाद्यावापृथिवीब्भ्यांस्वाहावातादाग्नेस्वाहा ॥६॥ [४]
 आकूत्यैप्प्रयुजे ॥ आकूत्यैप्प्रयुजेग्नेस्वाहासिंघाग्नयेस्वा
 हादुक्षायैतपसुग्नेस्वाहासरस्वत्यैपूष्णेग्नेस्वाहा ॥ आपो
 देवीवृहतीविश्वशम्भुवोद्यावापृथिवीऽउरौऽअन्तरिक्ष ॥ बृहस्पत
 येहविषाविधेमुस्वाहा ॥ ७ ॥ विश्वोदेवस्य ॥ विश्वोदेवस्यने
 तुममत्तोवृरीतसुक्ल्यम् ॥ विश्वोरुग्यऽइषुद्धयतिद्युम्नंघृणीतपु
 ष्यसुस्वाहा ॥ ८ ॥ [२] ऋक्स्वामयोऽशिल्पे ॥ ऋक्स्वामयोऽंशि
 ल्पेस्त्युस्तेषामारमेतेमापातुमास्ययुज्ञस्योदृचः ॥ शम्मासिशम्म

मेयच्छुनमंस्तेऽस्तुमामाहिंसोऽ॥ ९ ॥ ऊर्गसि ॥ ऊर्गस्याङ्गिर
स्यूर्णम्भद्राऽऊर्णमयिधेहि ॥ सोमस्यनोविरसिविष्णोऽशम्मासि
शम्भुयजमानस्येन्द्रस्योनिरसिसुसुस्याऽकूपीस्कृधि ॥ उच्छ्रयस्वव
नस्पतऽऊर्द्धामाप्ताह्वदंहसुऽआस्ययज्ञस्योदृचः ॥ १० ॥ [२] ब्रतङ्क
णुत। ब्रतङ्कुणुताग्निब्रह्मुग्निग्रथुज्ञोवनुस्पतिष्ठयुज्ञियः ॥ देवीन्दिधय
म्मनामहसुमृडिकामभिष्टयेष्वच्चौधांग्युज्ञवाहसऽसुतीर्थानोऽअसुद्भू
शै॥ येदेवामनोजातामनुयजोदक्षक्लतवुस्तेनोवन्तुतेनःपान्तुतेभ्युऽ
स्वाहा ॥ ११ ॥ श्वात्राऽपीताऽ॥ श्वात्राऽपीताभवतययमापोऽअस्माकमे

न्तरुदरैःसुरेशां ॥ ताऽअस्ममब्भ्यमयुक्ष्माऽअनमीवाऽअनांगसुः
 स्वर्दन्तुदेवीरुमृताऽकृतुवृधः ॥ १२ ॥ इयन्तै । बुद्धियातुनरूपामुञ्चा
 सिनप्पुजाम् ॥ अट्टिहामुचुऽस्वाहाकृताऽपृथिवीमाविशतपृथिव्यास
 म्भव ॥ १३ ॥ अग्नेत्त्वम । अग्नेत्त्वटःसुजागृहिव्यटःसुमन्दिदषीमहि ॥ रक्षा
 णोऽअर्पयच्छन्प्रबुधैःपुनस्कुधि ॥ १४ ॥ पुनुम्मनः ॥ पुनुम्मनःपुनरा
 यंम्मऽआगुत्पुनःप्प्राणऽपुनरात्तमऽआगुत्पुनुश्चक्षुऽपुनुऽश्रोत्रंम्मु
 ऽआगन् ॥ ब्रैश्चानुरोऽअदब्धस्तनूपाऽअग्निन्नःपातुदुरिताद्वु
 द्धात् ॥ १५ ॥ त्वमग्ने । ब्रतुपाऽअसिदेवऽआमत्येष्वा ॥ त्वंयज्ञेष्वी

दुयः ॥ रास्वेयंत्सोमाभूयोभरदुवोनःसवितावसोहुतावस्वदात
॥ १६ ॥ [६] एषातेशुऋतुनूरुतद्वृक्षस्तथासम्भुब्भ्राजङ्गच्छा। जूरसिधूता
मनसुजुहु। विष्णव ॥ १७ ॥ तस्यांस्ते। सुत्यसंवसः प्रसुवेतुद्वोयुन्त्र
मंशीयुस्स्वाहा॥ शुऋमसिचुद्वमस्यमृतंमसिबैश्वदेवमासि ॥ १८ ॥ चि
दासि । मुनासिधीरसिदाक्षिणासिक्षुत्रयासिषुजियास्यादितिरस्यभ
यतःशीष्णर्णी ॥ सानुःसुप्रांचीसुप्प्रतीच्येधिमित्रस्त्वापुदिवध्वाता
म्पूषाद्वनस्पौत्विद्वद्याद्वयक्षाय ॥ १९ ॥ अनुत्वासातामद्वयतामनु
पितानुब्भ्रातोसगुब्भ्यानुसखासयूत्थयः ॥ सादैविदुवमच्छेहीन्द्राग्र

न्तयुदरैःसुरैर्वाः ॥ ताऽअस्मभ्यमयुधमाऽअनमीवाऽअनांगसुः
 स्वदन्तुर्देवीरुमृताऽऽकृतुवृधः ॥ १२ ॥ इयन्तै । अक्षियातुनरूपोमुञ्चा
 सिनप्पुजाम् ॥ अट्टुहोमुचुऽस्वाहाकृताऽपृथिवीमाविशतपृथिव्यास
 म्भव ॥ १३ ॥ अग्नेत्त्वम् । अग्नेत्त्वम् । सुजागृह्वियऽसुमन्दिदषीमहि । रक्षा
 णोऽअप्प्रयच्छन्प्रबुधैःपुनस्क्रुधि ॥ १४ ॥ पुनर्ममनः ॥ पुनर्ममनःपुनरा
 ग्रंममुऽआगन्पुनःप्राणऽपुनरात्सामुऽआगन्पुनश्चक्षुऽपुनश्च्रोत्रंमु
 ऽआगन् ॥ वृश्चानुरोऽअदब्धस्तनूपाऽअग्निन्नःपातुदुरिताद्वु
 द्यात् ॥ १५ ॥ त्वमग्ने । ब्रतुपाऽअसिदेवऽआमत्युष्ववा ॥ त्वंरुज्ञेष्ववा

दुयः ॥ रास्वेयं त्सो माभूयो भरदुवानं स विता वसो हुता वस्वदात
॥ १६ ॥ [६] एपातैशु ऋतु नूरुतद्वृक्षेस्तया सम्भुञ्जच्छा जूरसिधता
मनसु जुहु विष्णव ॥ १७ ॥ तस्यास्तो सुत्यसंवसः प्रसुवेतु नवोयुन्त्र
मंशीयस्स्वाहा ॥ शुक्लमसिचन्द्रमस्य मृतमसि वैश्वदेवमासि ॥ १८ ॥ चि
दासि । मुनासि धीरसि दक्षिणासि धुत्रयासि धुत्रियास्यादि तिरस्युभ
यतः शीष्णी ॥ सानुः सुष्पां चो सुष्पती च्छ्ये धि मित्रस्त्वा पुदिवध्नाता
म्पूपाद्वनस्पतिवद्द्राया द्वयं क्षाय ॥ १९ ॥ अनुत्वा माता मंद्यता मनु
पितानुञ्जाता सगुञ्ज्या नु सखा सयूत्यः ॥ सा देवि देवमच्छेहोन्द्राय

सोमं रुद्रास्त्वावर्त्तयतुस्त्वुस्ति सोमं सखा पुनरेहि ॥२०॥ [४] वस्वस्ये
 सि ॥ वस्वस्य यदितिरस्यादित्यासिरुद्रासिचन्द्रासि ॥ बृहस्पतिर्द्वा सु
 म्नेरं म्मणातुरुद्रो बसुभिराचके ॥२१॥ अदित्यास्त्वा ॥ मूर्द्धन्नाजिघामि
 देवयजनं पृथिव्याऽइडाग्रास्पदं सिधूतवृत्स्वाहा ॥ अस्ममेरं मस्वा
 स्ममेतु वन्धुस्त्वेरायो मेरायो मावृयदं गुयस्पौषेण विर्यौषम्मुतातुरा
 यः ॥२२॥ समं कल्य ॥ देव्याधिया सन्दक्षिणयोरुचक्षसा ॥ मामुऽआयुः
 प्रमोषो म्मोऽअहन्त वव्विरा विदेयुतवदेविसुन्दरि ॥२३॥ [३] एषते ।
 गायत्रो भुगऽइति मे सोमां गव्वुता दुषतुं त्रैष्टुभो भुगऽइति मे सोमां यव्वुता

द्विपतेजार्गतोभागऽइतिमेसोमायब्रूताच्छन्दोनामानु०साम्म्राज्य
ब्रूच्छेतिमेसोमायब्रूतादास्ममुक्तेसिशृङ्गस्तेग्रह्याद्विचित्रस्त्वावि
चित्रवदतु ॥ २४ ॥ अभित्यम ॥ अभित्यद्वदसंवितारमो
ण्योःकुविङ्कतुमच्चा॥मिसुत्यसंवदरत्क्रधामुमिप्रियम्मातिङ्गविम ॥
कुङ्क्षयस्यामतिवर्भाऽआदिङ्क्षुतुत्सवीमनिहिरण्यपाणिरमिमीतसुङ्क
तुःकृपास्वः ॥ प्रजावभ्यस्त्वाप्प्रजानुप्प्राणन्तुप्प्रजास्त्वमनू
प्प्राणिहि ॥ २५ ॥ [२] शुक्न्त्वा । शुक्लेर्णक्काणामिचुद्वच्चद्रेणा
मृतमुमृतैन ॥ सुगमतेगारुस्ममेतचुद्वद्राणितपसस्तुनूरसिप्प्रजाप

त्वेवर्णः परमेणपशुनाः क्रियसेसहस्रपोषम्पुषियम् ॥ २६ ॥ मित्रो
 नः ॥ मित्रानुऽएहि सुमित्रधुऽइन्द्रस्योरुमाविशुदक्षिणमुशनुशन्तं
 स्योनऽस्योनम् ॥ स्वानुब्जाजाङ्गारिवम्भारिहस्तसुहस्तकुशोनवेतेवः
 सोमुक्कयणास्तान्त्रक्ष्णम्भावोदभन् ॥ २७ ॥ पारमा । ग्नेदुश्चरिताद्वा
 धुस्वामासचरितेभज । उदार्युषास्वार्युषोदंस्त्यामिमृता १ ५ अनु ॥
 ॥ २८ ॥ प्रतिपन्थांम् ॥ प्रतिपन्थांमपदद्वाहिस्वस्तिगामनेहसंम् ॥
 येनुविश्वाऽपरिह्विषोवृणास्किष्टिदत्तेषुम् ॥ २९ ॥ [४] अदिच्या
 स्त्वक् ॥ अदिच्यास्त्वगस्यादिच्यासदुऽआसीद ॥ अस्तन्द्वाद्यांघ्रि

पुमोऽनुन्तरिक्षममिममीतवारिमाणं मृथिव्याः ॥ आसीदुद्विश्रामं
वनानिसुम्भ्राद्विश्वेतानिव्वरुणस्यवृतानि ॥ ३० ॥ वनेषुवि ॥ वने
पृथग्नन्तरिक्षन्ततानुवाजुमधत्सुपयंऽउस्त्रियासु ॥ हृत्सुक्कतं वरुणो
विविक्त्वग्निमिद्विदुविसूयमदधुत्सोमुमद्वा ॥ ३१ ॥ सूर्यस्यचक्षुः ॥ सू
र्यस्यचक्षुरारोहोऽग्नरुक्षः कुनानकम् ॥ यत्रैतं शोभिरीयं सुभ्राजं मा
नोविषुश्चिता ॥ ३२ ॥ उस्त्रावेतम् ॥ उस्त्रावेतं धूपो ह्योऽयज्येथामनु
॥ अऽअवारिहणौ ब्रह्मे चोर्दनौ ॥ स्वोस्तिषजमानस्यगृहादगच्छत
म् ॥ ३३ ॥ भुद्रोमै । सिप्रच्चयं वस्वभुवस्पते विश्वान्युभिधामा

नि ॥ मात्वापरिपूरिणो विदुः प्रमात्वापरिपुट्ठिथनो विदुः प्रमात्वावृकाऽ
 अध्यायवो विदुः ॥ इयेनो भूत्वापरापतुयजमानस्य गहाङ्गच्छुतन्नो
 संस्कृतम् ॥ ३४ ॥ नमो मित्रस्य ॥ नमो मित्रस्य वरुणस्य चक्षसे मुहोद
 वायुतद्वृत्तसं पथ्यत ॥ दूरुदृशेदुवजाताय केतवे दिवस्पृत्राय सूठ्या
 ग्रशठ्सत ॥ ३५ ॥ वरुणस्योत्तम्भनम् ॥ वरुणस्योत्तम्भनमसि व
 रुणस्य स्कम्भुसर्जनीस्त्यो वरुणस्य ऽकृतसदं द्यासि वरुणस्य ऽकृ
 तसदं नमसि वरुणस्य ऽकृतसदं नमसोद ॥ ३६ ॥ याते ॥ याते धामानि
 द्विपायजन्ति ताते विश्वापरिभूरस्तु युजम् ॥ गुरुरूपानः प्रुतरणः

सुवीरोवोरहुप्रचंरासोमुदुर्ध्यान ॥ १० ॥ ३७ ॥ [८] इति श्रीवा
वाजसनेयसंहितायांचतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥ १० ॥ श्रीविदपुरुषाय
नमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ अग्नेस्तनू, रापतयेचतुष्कौ, तप्सायनीद्वि;
इन्द्रघोपस्तिस्त्रो, युअतेष्टौ, देवस्यत्वाचतस्त्रो, देवस्यत्वापञ्च, वि
भूरसिचतस्त्रो, ज्योतिरसिषडुरुद्विष्णोतिस्त्रो, दशत्रिचत्वारिंश
त ॥ हरिःॐ अग्नेस्तनूः ॥ अग्नेस्तनूरसिद्विष्णवित्त्रासोमस्यतुनूर
सिद्विष्णवित्त्रातिथरातिथ्यमसिद्विष्णवित्त्राश्वेनायत्त्वासोमभृतेवि
ष्णवित्त्राग्नेयैत्वारायस्पोषुदेद्विष्णवित्त्रा ॥ १ ॥ अग्नेज्जनित्रे

म् ॥ अग्रेऽर्जुनि त्रिमसि धृषणी स्तथऽतुर्वर्यं स्यायुरसि पुरुषांऽअसि ॥
 गायुत्रेण त्वाच्छन्दसामन्था मित्रेष्टुभेन त्वाच्छन्दसामन्था मिजागते
 न त्वाच्छन्दसामन्था मि ॥ २ ॥ भवतन्नः ॥ भवतन्नः समनसो सन्वे
 तसावरेपसा ॥ मायुज्ञं हिंसिष्टुम्मायुज्ञपति आतवेदसौ शिवो भ
 वतमुद्यनः ॥ ३ ॥ अग्नावुग्निः ॥ अग्नावुग्निश्चरति प्रविष्टुऽऋषी
 णाम्पुत्राऽअभि शस्तु पावा ॥ सनः स्योनः सुयजा यज्ञे ह देवेभ्यो ह
 द्यं सदुमप्प्रयुच्छन्त्स्वाहा ॥ ४ ॥ [४] आपंतयेत्वा ॥ आपंतयेत्वा
 परिपतयेत्वा मि तनन पत्रैः शकुरायु शकं नुऽओजिष्ठाय ॥ अना

धृष्टमस्य नाधृष्ट्यद्वेवानुमोजो न भिशस्त्य भिशस्तिपाऽअन भिश
स्तेन्यमअसासुत्त्यमुपगषंस्वितेमाधाऽ ॥ ५ ॥ अग्नैव तपाऽ ॥
अग्नैव तपास्त्वैव तपायातवतुनूरियदं सामयियोममंतुनू रुषासात्त्व
यि ॥ सुहृनोव तपतेवृतादयनुमंदीक्षादोक्षापतिभ्मभ्यंतामनूतपुस्त
पंस्पतिऽ ॥ ६ ॥ अदंशुरदंशुहे । देवसोमाप्यायतामिन्द्रायेक
धनुविदं ॥ आतुब्भ्युमिन्द्रदृऽप्यायंतामात्त्वमिन्द्रायेप्यायस्व ॥ आ
प्याययास्ममान्त्सखीन्त्सुह्यामिधयास्वुस्ति ततैदेवसोमसुत्त्याम
शीय ॥ एष्टारायुऽप्प्रेषेभगायऽऋतभृतवोदिब्भ्युनमुद्यावापृथिवी

बभ्याम॥७॥ यातै। यातैऽअग्नेयऽशुयातुनूवोषष्ठागह्वरेष्ठा॥ उग्रं वचोऽ
 अपावधीत्वेपंवचोऽअपावधीत्स्वाहा॥ यातैऽअग्नेरजऽशुयातुनूवोष
 ष्ठागह्वरेष्ठा॥ उग्रं वचोऽअपावधीत्वेपंवचोऽअपावधीत्स्वाहा॥ या
 तैऽअग्नेहरिशुयातुनूवोषष्ठागह्वरेष्ठा॥ उग्रं वचोऽअपावधीत्वेपंवचोऽअ
 पावधीत्स्वाहा॥ ८॥ [४] तुप्सायनीमसिष्ठितायनीमस्यवताऽमाना
 थितादवताऽमाद्वथितात्॥ विदेदुग्निन्नभोनामाग्नेऽअद्भिरुऽआयुना
 नाम्नेहित्रोस्याम्पृथिव्यामसिधत्तनाधृष्टन्नामयुनियन्तेनुत्वादध
 विदेदुग्निन्नभोनामाग्नेऽअद्भिरुऽआयुनानाम्नेहित्रोऽद्वितीयस्याम्पृ

थिह्यामसि यत्तेनाधृष्टुन्नमंयुजियन्तेनुत्वादधेद्विददुग्निन्नभोनामा
ग्नेऽअद्गिरुऽआयुनानाम्नेहियस्तृतीयस्याम्पृथिव्यामसि यत्तेनाधृ
ष्टुन्नमंयुजियन्तेनुत्वादधे ॥ अनुत्वाद्वेवातये ॥ ९ ॥ सि० ह्यसि । स
पत्क्रसुहाहीद्वेवभ्यः कल्पस्वासि० ह्यसि सपत्क्रसुहाहीद्वेवभ्यः शु
द्धस्वसि० ह्यसि सपत्क्रसुहाहीद्वेवभ्यः शुम्भस्व ॥ १० ॥ [२]
इन्द्रयोपस्त्वा ॥ इन्द्रयोपस्त्वावसुभिः पुरस्तात्पातुष्वचैतास्त्वारु
द्रैः पुश्चात्पातुमनोजवास्त्वापितृभिर्दक्षिणतः पातुष्विश्चकम्मात्त्वा
दित्यैरुत्तरतः पात्विदमुहन्तुप्तं वावहिष्मन्निःसृजामि ॥ ११ ॥ सि

सुरेस्वाहा ॥ १५ ॥ इरावतीधेनुमती ॥ इरावतीधेनुमतीहिमतीसूय
वासिनीमनवेदशस्या ॥ ह्यस्क्कभ्रारोदसीविष्णवेतेदोधत्प्रथिवी
मुभितोमृगसूःस्वाहा ॥ १६ ॥ देवश्रुतादेवेषु ॥ देवश्रुतादेवेष्वधो
पतुम्मप्राचोप्पेतमद्धुरङ्गुलपयन्तीऽकुङ्कुशन्नयतुम्ममाजिह्वरतम् ॥
स्वङ्गाष्टुमावदतन्देवीदुःसुऽआग्रुम्मानिवादिष्टुम्प्रजाम्मानिवादिष्टु
मन्नरमंथुं वण्ममदपृथिव्याः ॥ १७ ॥ विष्णुर्णोन्नु । कवीर्याणि
प्रवोचुंरुयःपातिथवानि विमुमेरजांशसि ॥ ओऽअस्कंभायुदुत्तरं सु
धस्तथैविचक्रमाणस्त्रिवोरुगायोविष्णवेत्त्वा ॥ १८ ॥ दिवोवा । वि

ण्णऽलुतवापृथिद्वयामुहोवाविष्णुणऽदुरोरुन्तोरिक्षात् ॥ उभाहिहस्ता
 वसुनापुणस्वाप्प्रयच्छुदक्षिणादातसुद्वयाद्विष्णवेत्त्वा ॥ १९ ॥ प्रत
 त् ॥ प्रतद्विष्णुणस्तवतद्वोऽप्युणमगोनभीमःकुचुरोगिरिद्व्याः ॥ यस्यो
 रुपुत्रिपुत्रिष्क्रमणेष्वधिक्षियन्तिभवनानिविश्वा ॥ २० ॥ विष्णो
 रुराटम् ॥ विष्णोरुराटमसिद्विष्णोः१२न्नपत्रैस्त्योविष्णोऽस्यूरसिद्वि
 ण्णोर्द्वोसि ॥ द्रुष्णुवमसिद्विष्णवेत्त्वा ॥ २१ ॥ [८] देवस्यत्वा
 सवितुःप्रसुवोश्चनोर्वाहुभ्याम्पूष्णोहस्ताब्ध्याम् ॥ आर्देदुना
 अस्यादमुहर्क्षसाङ्गोवाऽअपिक्वन्तामि ॥ बृहन्नसिबृहद्वाबृहती

मिदद्रागुघानचवद ॥ २२ ॥ रुक्षोहणं वल्लगुहनम् ॥ रुक्षोहणं वल्लगुहनं
वैष्णवो मिदमुहन्तं वल्लगुमुत्किरामि अम्भे निष्टुश्रोयमुमात्त्यो निचुखा
नुदमुहन्तं वल्लगुमुत्किरामि यम्भे समुनायमसमानो निचुखानुदमुह
न्तं वल्लगुमुत्किरामि यम्भे सर्वन्धुर्यमसर्वन्धुर्निचुखानुदमुहन्तं वल्ल
गमुत्किरामि यम्भे सजुतोयमसंजातो निचुखानोत्कुत्त्योङ्किरामि ॥
॥ २३ ॥ स्वराडसि ॥ स्वराडसि सपत्क्कुहासत्रराडस्यभिमातिहाजे
नुराडसि रुक्षोहासत्रराडस्यभिञ्जुहा ॥ २४ ॥ रुक्षोहणोवः ॥ रुक्षोह
णोवो वल्लगुहनेऽप्राक्षां मिषैष्णवान्त्रक्षोहणोवो वल्लगुहनोवनग्रामिषै

ण्णवान्त्रक्षोहणोवोविलगुहनोवस्तृणामिवण्णवान्त्रक्षोहणोवांविलगु
 हनुऽउपदधामिवैण्णवीरक्षोहणोवांविलगुहनोपठ्यूहामिवैण्णवीवै
 ण्णवमसिवैण्णवास्तथ ॥ २५ ॥ [४] देवस्यत्वा । सवितुऽघ्न
 सुवैश्वनोब्रुह्म्याम्पूण्णोहस्ताब्ध्याम् ॥ आददेदुनाय्यमुदमु
 ह्दरक्षसाङ्ग्रीवाऽअपिकृन्तामि ॥ यवोसियुवयास्ममद्वेषोयुवयाराती
 द्विवत्त्वान्तरिक्षायत्वापृथिव्यैत्वाशुन्धन्तोऽल्लोकाऽपितृषदनाऽपितृषद
 नमसि ॥ २६ ॥ उद्विवम् ॥ उद्विवंस्तामानान् रिक्षम्पूणहृदहंस्व
 पृथिव्याद्द्यूतानस्त्वामारुतोमिनोतुमिन्नावरुणाद्भुवणधम्मणा ॥

ब्रह्ममुवानित्वाक्षत्रवानिरायस्वपोषुवनिपठ्युहामि ॥ ब्रह्मदृढहृदय
दृढहायुर्दृढहृदयप्रजादृढहृदय ॥ २७ ॥ ध्रुवासि । ध्रुवोयं यजमानोस्मि
न्नायतनेप्पुजयापुशुभिर्भूयात् ॥ घृतनेद्यावापृथिवीपूरुषाग्रामिन्द्र
स्यच्छुदिरसिद्विध्वजुनस्यच्छाया ॥ २८ ॥ परित्त्वा । विध्वेणोगि
रेऽइमाभवन्तुविध्वजुतः ॥ ब्रह्मायुमनुवृद्धयोजुष्टाभवन्तुजुष्टयः ॥
॥ २९ ॥ इन्द्रस्यस्युर्गुरुः ॥ इन्द्रस्यस्युर्गुरुसिन्द्रस्यद्वुवासि ॥ ऐन्द्रमसिद्वि
ध्वदेवमसि ॥ ३० ॥ [५] विभूरसि । प्रवाहणेविद्विहरसिहृदयवाह
नः ॥ आत्रोसिप्रचैतास्तुथोसिद्विध्ववेदाऽऽशिरासि ॥ ३१ ॥ ३

शिगांसि। कुविरङ्गांरिरसिवम्भारिरवुस्यूरसिदुवंस्स्वाञ्छुद्व्यूरसिमा
 ज्जालीयः सुम्भ्राडसिकृशानुःपरिषद्योसिपवंमानोनभोसिप्पुतक्काम
 षोसिहहयुसूदनऽकृतवांमासिस्वज्यातिऽसमुद्वासि ॥ ३२ ॥ सुमु
 द्वासि । विश्वदयन्चाऽअजोस्यकपादहिरसिवुद्धयुद्वागंस्स्येन्द्रमंसिस
 दोस्सवृतस्स्यद्द्वारौमामासन्ताप्सुमद्धनामद्धपतेप्पमातिरस्सुस्तिमे
 स्मिमन्पुथिदेवयानेभूयान्निमुत्रस्यमा ॥ ३३ ॥ मित्रस्यमा । चक्षु
 पेक्षद्धमग्गयंस्सगरुंस्सगरास्स्थसगरेणनाम्भारौद्दिणानीकेनपातमा
 ग्गयंस्सिपुतमांस्सग्योगोपायतमोनमावास्तुमामाहिंसिद्ध ॥ ३४ ॥

[४] ज्योतिरसि । विश्वरूपं विश्वेषां देवानां सुमित् ॥ त्वत्सो-
मतनकृद्भ्यो द्विषोऽभ्योऽद्य कृतं भ्यऽदुरुयन्त ॥ सिधरुथं स्वाहा जुषा-
णोऽअप्सुरा ज्यस्य वेतु स्वाहा ॥ ३५ ॥ शतम् ॥ २०० ॥ अग्ने नय । सु-
पथां गुग्नेऽअस्मान्निवश्वा नि देवव्युना नि विद्वान् ॥ यूयोद्धयस्मज्जु-
हुराणमनो भूयिष्ठान्ते नमऽउक्कि विधेम ॥ ३६ ॥ अयन्नः ॥ अयन्नोऽअग्नि-
वो रिवस्कृणो र्वेयम् मृधः पूरं तु प्रमिन्दन् ॥ अयं वाजा अयतु वाजं सा-
तावुग्रं शत्रूँ अयतु जह्वेषाणु स्वाहा ॥ ३७ ॥ उरु विष्णो ॥ उरु वि-
ष्णो विष्कमस्वो रुक्षया यनस्कृधि ॥ घृतङ्घृतयो नो पिबुष्य प्रयुज

पतिन्तिरुस्वाहा ॥ ३८ ॥ देवसवितः ॥ देवसवितरुषतेसोमुस्तर्क्ष
 स्त्रुमात्त्वादभन् ॥ एतत्त्वन्देवसोमदेवादुवौ २ उपांगाऽद्दुदमुहम्भन्
 ष्यन्त्सुहरुग्रस्पोषेणस्वाहानिर्व्वरुणस्युपाशान्मृच्ये ॥ ३९ ॥ अ
 ग्नेब्रतपाः ॥ अग्नेब्रतपोस्त्वेब्रतपायातवतुनूम्भृयभूदुषासात्त्वग्रियो
 ममतुनूस्त्वृयभूदियदिसामग्नि ॥ ग्रथ्याग्रथन्नाब्रतपतब्रताद्व्यनुमेदो
 क्षान्दोक्षापतिरमुंस्तानूतपुस्तापस्पतिः ॥ ४० ॥ [६] उरुषिष्णो ॥
 उरुषिष्णोषिक्कमस्वोरुक्षग्रायनस्कृधि ॥ घृतद्वृतग्रोनेपिबुध्प्रप्रयु
 जपतिन्तिरुस्वाहा ॥ ४१ ॥ अत्युद्व्यान् ॥ अत्युद्व्या २ अगोन्नाद्व्या २

उपागामुर्वाक्त्वापरेऽभ्योविंदम्पुरोवरेऽभ्यः ॥ तन्त्वाजुषामहेदं व
वनस्पतंदेवयुज्याग्रैर्दुवास्त्वादिवयुज्यायैजुषन्तुं विष्णवत्वा ॥
ओषधुन्नाग्रस्वस्वाधितुमेनं हिंसीऽ ॥ ४२ ॥ द्याम्मा ॥ द्याम्मालेखीर
न्तरिक्षुम्मा हिंसीऽ पृथिव्या सम्भव ॥ अयं हि त्वास्वाधिति रस्तीति
जानं प्रणिनाग्रमहते सोमं गाय ॥ अतुस्त्वदं देवघ्नस्पतं श्रुतवक्ष्ये
विरोहसुहस्रं वक्ष्ये विवृयदं रुहेम ॥ ४३ ॥ [३] १० इति श्रीवाजसनेय
संहितायां पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥ अनुवाकसू
त्रम् ॥ देवस्य त्वाषडुपावीरसि पञ्च माहिः षट् सन्तेति स्त्रः समुद्रं गच्छ

हविष्मतीर्द्विकौहदेत्वापञ्चदेवस्यत्वाष्टावष्टौसप्तत्रिंशत् ॥ हरिः ॐ
 देवस्यत्वा ॥ सवितुः प्रसुवोऽश्विनो ब्रह्मपूषणो हस्ता भ्याम् ॥
 आददेनाख्यसुदमुहर्क्षसाङ्गोवाऽअपिकृन्तामि ॥ अर्वांसिषु
 वयस्ममङ्गुपोऽनुवयारातीर्द्विवत्त्वान्तरिक्षायत्वापृथुद्वैत्वाशुन्धन्ता
 श्लोकाः पितृषदनाहपितृषदंनमसि ॥ १ ॥ अग्नेणीरसि । स्वा
 नेशऽउन्नैर्गणामेतस्य द्वितुादधित्वास्थास्यतिदेवस्त्वासवितामङ्गान
 म्कुसुपिप्पुलाभ्यस्यस्त्वौषधीभ्यः ॥ द्यामग्नेणास्पृक्षुऽआन्तरिक्षम्म
 क्रथेनाप्राऽपृथिवीमुपरिणादृहीः ॥ २ ॥ याते ॥ याते धामान्यद्रुम्मसिग

मद्वयैयन्त्रगावोभरिशृङ्गाऽअयासः ॥ अत्राहुतदुरेगायस्यविष्णोऽ
परुमम्पुदमवभारिभूरि ॥ ब्रह्ममेवानित्वाक्षत्रवानिरायस्पौषवनिपठ्य
हामि ॥ ब्रह्ममदृढहक्षत्रदृढहायुर्दृढहप्रजानृढह ॥ ३ ॥ विष्णोऽकम्मा
णि । पश्यतुयतोद्धितानिपस्पुशे ॥ इन्द्रस्ययज्यऽसखा ॥ ४ ॥ तद्वि
ष्णोऽ । परुमम्पुददृढसदापश्यन्तिसूरयः । दिवोबुचक्षुरातंतम् ॥ ५ ॥ पु
रिवीरसि ॥ पुरिवीरसिपरित्वादेवोद्विशोद्वययन्तुम्परीमंय्यजमानुदे
रायोमनूष्याणाम् ॥ दिवःसुनुरस्येषतेपृथिव्याल्लोकऽआरुण्यस्ते
पशुः ॥ ६ ॥ [६] उपोवीरसि ॥ उपोवीरस्युपदेवान्देवीविशुःप्रागुरु

शिजोषाद्विहतमान्॥देवत्वधुर्वसुरमहध्यातैस्वदन्ताम् ॥७॥ रेवंतोरम
 द्भम् ॥ रेवंतोरमद्धम्बृहस्पतधारायुधसूनि ॥ ऋतस्य त्वादेवहविःपाशे
 नुप्रतिमुञ्चामिधर्षामानुषः ॥८॥ देवस्य त्वा । सवितुः प्रसवोश्चनोष्वा
 हुभ्याम्पूष्णोहस्ताभ्याम् ॥ अग्नीषोमाभ्याम्बुह्निर्युनज्मि ॥ अ
 भ्यस्तवोर्षधीभ्योनृत्वामुतामन्यतामनुपितानुभ्यादुःसगुभ्यानु
 सखासयूत्यः ॥ अग्नीषोमाभ्यान्त्वोजुहुम्प्रोक्षामि ॥९॥ अपाम्प्रे
 रुः ॥ अपाम्प्रेरुरस्यापादिवीःस्वदन्तुस्वोत्तस्वैवहविः ॥ सन्तैः प्रो
 णोवातैनगच्छताः समङ्गानिषजन्त्रैः संख्युजपतिरुशिषा ॥ १० ॥

धृतेनुक्त्वा । पशून्स्त्रायिथां रेवातिषजमानेऽप्यिन्द्रधाऽआविश ॥ उरो
रुन्तारिक्षात्सुजड्वेनुघातेन।स्यहविषेऽस्मनायजुसमंस्यतुद्वामव ॥
वषां वषां यसि युनेऽयज्ञपतिद्व्याऽस्वाहा दुवेऽभ्यो दुवेऽभ्यो दुवेऽभ्यो ॥ ११ ॥
[५] माहिः ॥ माहिर्भूममापृदा कृन्मस्तऽआतानानुव्वाप्प्रोहि ॥ घृ
तस्य कृल्ल्याऽउपऽऋतस्य पत्न्याऽअनु ॥ १२ ॥ देवीरापः ॥ देवीरा
पः शुद्धावोद्धुदुसुपर्परिविह्वदेवेषु पर्परिविह्वद्यम्परिवेह्वारो भूयास्मम ॥
॥ १३ ॥ वाचन्ते ॥ वाचन्ते शुन्द्रधामिप्प्राणन्ते शुन्द्रधामिचक्षुस्ते
शुन्द्रधामिश्रोत्रन्ते शुन्द्रधामिनाभिन्ते शुन्द्रधामिमूर्धन्ते शुन्द्रधामिपायुन्ते

शिजेष्विहितमान् ॥ देवत्त्वध्वंसुरमहध्यातैस्वदन्ताम् ॥ ७ ॥ रेवंतीरम
 द्भम् ॥ रेवंतीरमद्भम्बृहस्पतधुरयुष्विसूनि ॥ ऋतस्य त्वा देवहविः पाश
 नुप्रतिमुच्चासिधर्षामानुषः ॥ ८ ॥ देवस्य त्वा । सवितुः प्रसवोऽश्विनो ब्रौ
 हुभ्याम्पूष्णहस्ताभ्याम् ॥ अग्नीषोमाभ्याम्बुह्नियुनक्तिम् ॥ अ
 भ्यास्तवोर्षधीभ्योनृत्वा सुतामन्यतुमनुपितानुभ्रातृसगुभ्यानु
 सखासयूत्यः ॥ अग्नीषोमाभ्यान्त्वोजुह्वाम्प्रोक्षामि ॥ ९ ॥ अपाम्पु
 रुः ॥ अपाम्पुरुस्यापा देवीः स्वदन्तुस्वोत्तश्चिस्स देवहविः ॥ सन्तप्त्रो
 णो वातैर्नगच्छतु ॥ समङ्गानि यजन्त्रैः संयुज्यन्त पतिरुशिषा ॥ १० ॥

धृतेनुक्ताः । पुरोस्त्रायैथांरुवातिथजमानेप्रियन्धाऽआविश ॥ उरो
रुन्तरिक्षात्सुजडुर्वेनुघातेनुस्यहविषुस्त्मनाग्रजुसमंस्यतुन्वाभव ॥
वपुर्विषायसियुज्ञेषुज्ञपतिन्धाऽस्वाहादुर्वेन्भ्योदुर्वेन्भ्युऽस्वाहा ॥ ११ ॥
[५] माहिः ॥ माहिर्भूर्ममापृदाकुम्भमस्तऽआतानानुवोप्प्रेहि ॥ घृ
तस्यंकुलल्याऽउपऽऋतस्युपत्थ्याऽअनु ॥ १२ ॥ देवीरापः ॥ देवीरा
पऽशुद्धावोद्धुऽसुपीरविष्टादेवपुपीरविष्टावियम्परिवेष्टारौभूयास्मम ॥
॥ १३ ॥ वार्चन्ते ॥ वार्चन्तेशुन्धाभिप्राणन्तेशुन्धाभिचक्षुस्ते
शुन्धामिश्रोत्रन्तेशुन्धामिनाभिन्तेशुन्धाभिर्महन्तेशुन्धामिपायुन्त

शुद्धयामिचुरित्रांस्तेशुद्धयामि ॥ ३४ ॥ मनस्ते ॥ मनस्तेऽआ
 प्यायतांवाक्कुऽआप्यायताम्प्राणस्तुऽआप्यायताञ्चक्षुस्तुऽआ
 प्यायतांश्रोत्रंस्तुऽआप्यायताम् ॥ यत्तैःकरंयदास्तिथतुन्तत्तुऽआ
 प्यायतांनिहृद्यायतान्तत्तैशुद्धयतुशमहोन्म्यः ॥ ओषधेत्रायस्व
 स्वाधितुमनंदिहिंसीः ॥ ३५ ॥ रक्षसाम्भागः ॥ रक्षसाम्भागोसुनि
 रस्तुऽरक्षऽइदमुहर्दरक्षोभितिष्ठासुिदमुहर्दरक्षोवबाधऽइदमुहर्दरक्षोव
 मन्तमोनयामि ॥ घृतनंद्यावापृथिवीप्पाण्णवाथुंवाथोवस्तोकानां
 मुग्धिराज्यस्यघृतुस्वाहास्वाहाकृतेऽकुर्द्धनंभसम्मामुतङ्गच्छतम् ॥

॥ १६ ॥ इदमापः ॥ इदमापुः प्रवहतावृद्धञ्चमलंचयत् ॥ यच्चाभिदु
द्रोहानृतुं यच्च शेषेऽभिरुणम् ॥ आपौमातस्मसादिनसुदं पवमान
श्चमुञ्चतु ॥ १७ ॥ [६] सद्गते ॥ सद्गते मनोमनसुसासाम्प्रोणः प्रोणेन
गच्छताम् ॥ रेडस्युग्निद्वारं श्रीणात्वापस्स्वाप्तमरिणद्ववातस्यत्वा
द्वाज्यैपूष्णोरं ह्यत्राहुः मणौ ह्यथिषुत्प्रयुतद्वेषः ॥ १८ ॥ घृत
द्वृतपावानः ॥ घृतद्वृतपावानदं पिवतुवसां विसापावानः पिवतुान्तरिक्षस्य
द्वविरसिस्वाहा ॥ दिशः प्रदिशंऽभ्यादिशो विदिशंऽभुदिशो दिग्गभ्यः
स्वाहा ॥ १९ ॥ ऐन्द्रः प्रोणः ॥ ऐन्द्रः प्रोणोऽअङ्गऽअङ्गेनि

दीप्तिर्यदुद्वेगः सदानोऽअङ्गऽअङ्गनिधीतः ॥ देवस्त्वष्टुर्भूरितुसऽसमेतु
 सलक्ष्मायद्विपुरुषम्भवाति ॥ देवेत्रायदुमवसेसखायोनित्वामाता
 पितरौमदन्तु ॥ २० ॥ [३] सुमुद्गच्छ ॥ सुमुद्गच्छस्वाहा
 न्तरिक्षं चच्छस्वाहा दिवऽसं वितारं चच्छस्वाहा मित्रावरुणं चच्छस्वा
 हा होरुऽत्रिंशं चच्छस्वाहा छन्दोऽसिं चच्छस्वाहा द्यावापृथिवीं चच्छस्वाहा
 बुधं चच्छस्वाहा सोमं चच्छस्वाहा दिव्यन्नमोगं चच्छस्वाहा अग्निं चच्छस्वाहा
 वीष्मं चच्छस्वाहा मनो मेहाद्वयं चच्छस्वाहा दधर्मं चच्छस्वाहा
 वीष्मं चच्छस्वाहा ॥ २१ ॥ मापः ॥ मापोमौषधीर्हिंस्री

ह्रींमन्मोधाम्नोराजुस्ततोद्विरुणनोमुञ्च ॥ अदुहुरुग्धन्याऽइतिविरुणे
तिशपांमहेततोद्विरुणनोमुञ्च ॥ सुमित्रियानुऽआपुऽओषधयःसदतु
हुर्ममत्रियास्तस्मैसन्तुश्रोस्ममादद्विषञ्चव्रियान्द्विष्ममः ॥ २२ ॥
[२] हविष्मन्तोरिमाः ॥ हविष्मन्तोरिमाऽआपोहविष्मोऽआ
विवासति ॥ हविष्मन्तदेवोऽअङ्गुरोहविष्मो २ अस्तुसूख्यः ॥
॥ २३ ॥ अग्नवः ॥ अग्नवोर्पन्नगृहस्युसदसिसादयामीन्द्राग्न्यो
न्मोग्निधेयोस्तथामित्राविरुणयोन्मोग्निधेयोस्तथुविश्वेषान्देवानाम्भागु
धेयोस्तथ ॥ अमूर्क्याऽउपुसूख्ययाभिर्घोसूख्यःसुह ॥ तानोहि

त्वत्तत्त्वच्छरम् ॥ २४ ॥ [२] त्वदेत्त्वां ॥ त्वदेत्त्वामनसेत्वा दिवेत्त्वा
 सूख्यौयत्वा ॥ त्वद्धृमिममच्छरन्निदुविदेवपृहात्रायच्छ ॥ २५ ॥ सोमं
 राजन् ॥ सोमं राजन्निवश्च्योस्त्वम्प्रजाऽउपावरोहिद्विश्च्योस्त्वाम्प्र
 जाऽउपावरोहन्तु ॥ शृणोत्वग्निग्मसुमिधुहवम्मेशृणवन्त्वापोधिष
 णोश्चदेवीः ॥ ओतांग्रावाणोबिदुषोनयुजर्दशृणोतुदेवःसवितहव
 म्मुस्वाहा ॥ २६ ॥ देवीरापः ॥ देवीरापोऽअपान्नपुद्गावकुम्भहोवि
 ष्यऽइन्द्रियावांनमुदिन्तमः ॥ तददेवम्भ्योदेवुत्रादन्तशुक्लपम्भ्योग्र
 पोम्भुगस्त्यस्वाहा ॥ २७ ॥ कार्ष्णिपरसि ॥ कार्ष्णिपरसिसमुद्रस्यत्वा

क्षित्यांऽउन्नयामि ॥ समोपोऽअद्विगमतुसमोषधीमिरोषधीः ॥
॥ २८ ॥ यमंगशे ॥ यमंगशेपूत्सुमर्युमवुद्विजेषुयञ्जुनाः ॥ सयन्नुश
श्वतीरिषुःस्वाहा ॥ २९ ॥ [५] देवस्यत्वा ॥ देवस्यत्वासावितुःप्र
सुवोश्चिनोवुद्विजेषुपूष्णोहस्ताभ्याम् ॥ आदंदुरावांसिगभीर
मिममंरुद्रुधीन्द्रायसुपूतमम् ॥ उत्तुमेनंपुविनोज्जिस्वन्तुममधुम
न्तुम्पयस्वन्तंनिगत्राभ्यास्त्यदेवश्रुतंस्तुर्पयंतमुामनोमे ॥ ३० ॥
मनोमे । तर्पयतुवाचंभमेतर्पयतप्त्रोणभमेतर्पयतुचक्षुभमेतर्पय
तुःश्रोत्रंभमेतर्पयतुःत्मानंभमेतर्पयतप्त्रजाम्भमेतर्पयतपुशून्भमेतर्प

द्यवत्त्वद्वुरम् ॥ २४ ॥ [२] हृदेत्वां ॥ हृदेत्वामनसं सत्त्वादिवेत्त्वा
 मूर्यायत्वा ॥ कुर्वन्मिमं हुरन्दिदुविदेवेषु होत्रां अच्छ ॥ २५ ॥ सोमं
 राजन् ॥ सोमं राजन् विवश्वास्त्वम्प्रजाऽनुपावरो हि विवश्वास्त्वाम्प्र
 जाऽनुपावरो हन्तु ॥ शृणोस्त्वग्निः सुमिधा हवन्मेशण्वन्त्वापोधिष
 णोश्च देवीः ॥ ओतांग्रावाणो विदुषो न युजन् शृणोतु देवः स विता हव
 न्मे स्वाहा ॥ २६ ॥ देवीरापः ॥ देवीरापोऽपान्नपाद्यावकुम्भिहवि
 ष्यऽऽन्दिद्व्यावांश्मुदिदन्तमः ॥ तद्वेदेवन्भ्यो देवुत्रादन्तशुक्लपन्भ्यो य
 पांश्च भुगस्त्यु स्वाहा ॥ २७ ॥ कार्ष्णिपरसि ॥ कार्ष्णिपरसि समुद्रस्युत्त्वा

॥ ३५ ॥ प्रागपांक् ॥ प्रागपागुदंगधुराक्सुवर्तस्त्वादिशऽआधावन्तु ॥
अम्बुनिष्पंरुसमुरी^१व्विदाम् ॥ ३६ ॥ त्वमुद्ग ॥ त्वमुद्गप्रशंठिसिषोदुवऽ
शविष्टुमत्यम् ॥ नत्त्वदुन्योमंयवन्नस्तिमहि^२तेनद्रुव्ववीमितुव्वचः ॥
॥ ३७ ॥ ८ ॥ इतिश्रीवाजसनैयसंहितायांपष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥
श्रीविदपुरुषायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ वाचस्पतय उप
ग्रामगृहीतोसि त्रिकावावायोयंवा द्विकौ यस्तएका प्राणायतिस्त्रो
मयवइन्द्राग्नी आगतमाधौमासश्चर्षणीधृतो विश्वेदेवासऽआगते
न्द्रमरुत्वो मरुत्वन्तंवृषभं मरुतान्त्वौजसे सजोषाइन्द्रमरुत्वौ

यतगुणान्नमैतत्पर्यतगुणामुमावितृषन् ॥ ३१ ॥ इन्द्राद्यत्वा ॥ इ
 द्रायत्वावसुमतेरुद्रवत्तुऽइन्द्राद्यत्वादित्यवत्तुऽइन्द्रायत्वाभिमाति
 रग्ने ॥ इयुनायत्वासोमभृतेग्नयैत्वारायस्पर्षाषुदं ॥ ३२ ॥ यत्तं । सो
 मदिविज्यातिष्ठत्तृप्तिह्यांरुषदुरावुन्तरिक्षे ॥ तेनास्मैअजमाना
 योरुरायैकृद्धयाधिदुन्निर्वाचः ॥ ३३ ॥ श्रुत्रास्थ ॥ श्रुत्रास्थवृ
 त्तुर्गुराधोगूत्ताऽअमृतंस्युपत्क्रां ॥ तर्देवाद्देवत्रमंरुषुन्नयुतोपहृताः
 सोमस्यपिबत ॥ ३४ ॥ माभैः ॥ माभेम्मासंविक्थ्याऽऊर्जन्धत्स्वधि
 पणेव्रीहीसुतीर्वाड्येथामूर्ज्यन्धधाथाम् ॥ पाप्माहुतोनसोमः ॥

॥ ३५ ॥ प्रागपाक् ॥ प्रागपुगुदंगधुराक्सुवतस्त्वादिशेऽआधावद्भुत ॥
अम्बुनिष्पंरुससुरीषिदाम् ॥ ३६ ॥ त्वमेङ्ग ॥ त्वमेङ्गप्रशंढसिषोदिवं
शविष्टुमत्यम् ॥ नत्त्वदुदयोमंघवन्नस्तिमहितेन्द्रुव्वीमितेवचं ॥
॥ ३७ ॥ ८ ॥ इति श्रीवाजसनैयसंहितायां षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥
श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥ अनुवाक्सूत्रम् ॥ वाचस्पतय उप
यामगृहीतोसि त्रिकावावायोयं वा द्विकौ यस्तएका प्राणायतिस्त्रो
मघव इन्द्राग्नी आगतमाघौ मासश्चर्षणीधृतौ विश्वेदेवासऽआगते
न्द्रमरुत्वौ मरुत्वन्तंवृषभं मरुतान्त्वौ जसे सजोषा इन्द्रमरुत्वौ

हृतोसौ फट् द्वाणाय त्वाद्युनाय त्वा ॥ ३ ॥ [३] उपयामगृहीतोसि ॥
उपयामगृहीतोस्युन्तं यच्छमयवन्प्राहि सोमम् ॥ उरु ष्यरायुऽएषो
यजस्व ॥ ४ ॥ अन्तस्ते ॥ अन्तस्ते द्यावापृथिवी दधाम्युन्त दधाम्युब्रु
न्तरिक्षम् ॥ सुजुहुवमिरवरेः परैश्चान्तं यमिमं यवन्मादयस्व ॥ ५ ॥
स्वाहुतोसि ॥ स्वाहुतोसि विश्वेभ्यऽद्वाद्द्वयेभ्यो द्विद्वयेभ्योऽपाद्वि
वेभ्यो मर्नस्त्वाहुस्वाहा त्वासुभवसूक्तं यद्वेवेभ्यस्त्वा मरीचिपे
भ्यऽउदुनाय त्वा ॥ ६ ॥ [३] आवायो ॥ आवायो भूषशुचिपुऽउप
नः सुहस्रन्ते नियुतो विश्ववार ॥ उपोतेऽअन्धो मध्यमया मिषस्य देवद

ध्रुवेपूषुपयंघ्रायवैत्वा ॥ ७ ॥ इन्द्रवायूऽङ्गमे । सुताऽउपुष्पयौमिरा
 गंतम् ॥ इन्द्रदंवावामुशान्तिहि ॥ उपुयांमंगृहीतोसिघ्रायवऽइन्द्रवायु
 बभ्यान्त्वेषतुयोनिःसुजोषोबभ्यान्त्वा ८ ॥ २ ॥ अयंघ्रांम । अयंघ्रांमिन्मन्त्रा
 वरुणासुतऽसोमऽऋतावृधा ॥ ममेदिहऽश्रुतुर्हवम् ॥ उपुयामगृहीतो
 सिमित्रावरुणाबभ्यान्त्वा ॥ ९ ॥ रायावृयम् ॥ रायावृयदंससुवा७सो
 मदेमहुद्वयेनदुवायवसेनुगावः ॥ तान्धेनुमिन्मन्त्रावरुणावृवन्नोविश्वाहा
 धत्तमनपस्पृशन्तीमुषेतुयोनिःऋतुयाबभ्यान्त्वा ॥ १० ॥ [२] आ
 वांम् ॥ आवाङ्गुशामधुमेत्याश्चनासूनृतावती ॥ तयांयुज्ञमिमिमिक्ष

तम् । उपयामगृहीतोस्युश्चिन्त्यान्त्वेषतेयोनिम्मार्द्धिन्भ्यान्त्वा ॥
॥ ११ ॥ [१] तम्प्रत्क्रथा । पूर्वथाविश्वेश्वथुमथाज्येषुतातिम्बहिष
दंस्वविदम् ॥ प्रतीचीनं वृजनं ददोहसुधनिमाशुअयन्तुमनूयासुवद्ध
से ॥ उपयामगृहीतोसिशण्डायत्त्वेषतेयोनिर्वीरताम्पोह्यपमृदुशण्डो
देवास्त्वाशुक्लपाप्पप्रणयुन्त्वनाधृष्टासि ॥ १२ ॥ सुवीरोव्वीरान् ॥ सु
वीरोव्वीरान्प्रजुनयुदपरिहसुभिरुयस्स्पोषेणयजमानम् ॥ सुअग्मा
नोदुवापृथिव्याशुक्लशुक्लशोचिषानिरस्तुशण्डंशुक्लस्याधिष्ठातृम
सि ॥ १३ ॥ अचिच्छन्नस्यते । देवसोमसुवीर्यस्यरुयस्स्पोषेस्य

दादितारःस्याम ॥ साप्प्रथुमासंस्कृतिर्विश्ववारुसप्प्रथुमोव्वरुणोमि
 त्तोऽअग्निः ॥ १४ ॥ सप्प्रथुमः ॥ सप्प्रथुमोव्वहस्पतिश्चिकित्वास्त
 र्म्ममाऽइन्द्रायसुतमार्जुहोतुस्वाहा ॥ तम्मपन्तुहोत्रामद्धोयाऽस्स्वष्ट्रा
 याऽसुष्प्रीताऽसुहुतुयस्स्वाहायाऽङ्गभीत ॥ १५ ॥ [४] अयंवेनः ॥ अयं
 वेनश्चोदयत्पृथ्वीन्नागर्भोज्ज्योतिर्जरायूरजंसोविमानै ॥ इममुपा
 थंसङ्गमेसूयस्यशिशुन्नविष्प्रामितिर्भौरिहन्ति ॥ उपयुयामगृहीतोसि
 मक्कायत्वा ॥ १६ ॥ मनो न । येषुहवनेषुतिग्मंविपुऽशक्त्याव्वनूथोद्व
 वन्ता ॥ आयऽशर्याभिस्तुविनृग्मणोऽअस्याश्श्रीणीतादिशुक्लम

स्तावेषतुयोनैः प्रजाः पाह्यपमृष्टोमक्कादिवास्त्वांमन्त्रिपुपाः प्रणयु
न्त्वनाधिष्ठासि ॥ १७ ॥ सूप्रजाः प्रजाः प्रजनयन्परोह्युभिराय
स्पोषेणयजमानम् ॥ सुअग्मानोदिवापृथिव्यामुन्न्थीमुन्निथशोचि
षानिरस्तोमक्कोमन्त्रिनोधिष्ठानमसि ॥ १८ ॥ [३] यदेवासः । येदे
वासादिद्व्येकादशुस्त्यपृथिव्यामद्व्येकादशुस्त्य ॥ अप्सुक्षितोमाहि
नैकादशुस्त्यतेदेवासायज्ञमिमांषद्धम् ॥ १९ ॥ उपयामगृहीतोसि ॥
उपयामगृहीतोस्याग्नेयुणोसिस्वाग्रयणः ॥ प्राहिअज्ञम्प्राहिअज्ञपातु
द्विष्णुरस्त्वामिन्द्रियेणपातुद्विष्णुन्त्वम्प्राह्युमिसवन्नानिपाहि २० ॥

स्यायुषेगृह्णामीन्द्राग्निभ्योऽन्त्वा देवा ह्यंशस्यार्युषेगृह्णामीन्द्रावरु
णाभ्योऽन्त्वा देवा ह्यंशस्यार्युषेगृह्णामीन्द्रा बहुस्पर्पतिभ्योऽन्त्वा देवा
ह्यंशस्यार्युषेगृह्णामीन्द्रा विष्णुभ्योऽन्त्वा देवा ह्यंशस्यार्युषेगृ
ह्णामीन्द्रा ॥ २३ ॥ २ ॥ मूर्ध्नि निदुवः ॥ मूर्ध्नि निदुवोऽर्तुति मूर्ध्नि ह्यवा वैश्वा
नुरभूतऽआजातमग्निम् ॥ कविर्दुसुम्नाजुमतिथिः अनानामासन्नापा
त्रं अनयन्त देवाः ॥ २४ ॥ उपया मर्गं हीतांसि । कुब्यो सिद्धुवक्षितीकुवा
णा न ध्रुवतुमाच्युतानां मच्युतं मएषतु योनिवैश्वा नुरार्यत्वा ॥ ध्रुव
न्ध्रुवेषु मनसा ह्यो चासोऽसि मव नयामि ॥ अथानुऽइन्द्र इन्द्रोऽसि पुत्काऽ

समनसुस्करं ॥ २५ ॥ [२] यस्तै । इप्सस्क्कदति यस्तैऽअट्शु
ग्रावंक्षुतोविषण्योरुपस्थान् ॥ अष्टुर्ग्रावोपरिवायं३पवित्रात्
न्तैर्जुहोमिमनसुवपह्नुतुंस्वाहोदेवानामुत्क्रमणमसि ॥ २६ ॥ [१] प्रा
णायमे । वच्चोदावच्चसपवस्स्वयानायमवच्चोदावच्चसपवस्स्वोदाना
यमेवच्चोदावच्चसपवस्स्ववोचमेवच्चोदावच्चसपवस्स्वुक्ततूक्ष्णभ्या
म्मेवच्चोदावच्चसपवस्स्वश्चोत्रायमेवच्चोदावच्चसपवस्वचक्षुर्भ्याग्मे
वच्चोदसुवच्चसपवथामोत्त्वमनेमे ॥ २७ ॥ आत्त्वमनेमे । वच्चो
दावच्चसपवस्वो जसमेवच्चोदावच्चसपवस्वायुषमेवच्चोदावच्चसपवस्व

विश्वाब्भ्योमेष्पुजाब्भ्योवृद्धोदसुवृद्धसेपवेथाम् ॥ २८ ॥ कौसिं । क
तुमोसिकस्यासिकोनोमासि ॥ यस्येतुनामामंमहिह्यन्त्वा सोमेना
तोतृपाम् ॥ भूभुवःस्वःसुष्पुजाःपुजाभिःस्याःसुवीरोवृद्धैःसुपापुः
पोषैः ॥ २९ ॥ [३] उपयामगृहीतोसि मध्वत्त्वोप
यामगृहीतोसि माधवायत्त्वोपयामगृहीतोसि शृङ्गायत्त्वोपयामगृही
तोसि शुचयेत्त्वोपयामगृहीतोसि नभसेत्त्वोपयामगृहीतोसि नभस्या
यत्त्वोपयामगृहीतोसि शेषेत्त्वोपयामगृहीतोस्यज्ज्जत्त्वोपयामगृहीतोसि
सहसेत्त्वोपयामगृहीतोसि सहस्ययत्त्वोपयामगृहीतोसि तपसेत्त्वो

पयामगृहीतोसितपुस्यायत्वोपयामगृहीतोस्यदहसस्पुतयेत्वा ॥
 ॥ ३० ॥ [१] इन्द्राग्नीऽआगतम् ॥ इन्द्राग्नीऽआगतदसुतद्भोभि
 र्भुवैरेण्यम् ॥ अस्यपातन्धियेषिता ॥ उपयामगृहीतोसिद्भुग्नि
 ब्यान्त्वैषतुयोनिरिद्भुग्निब्यान्त्वा ॥ ३१ ॥ [१] आद्ये ॥ आद्यये
 ऽअग्निमिन्धुतेस्तणन्तिबुहिरानुपक् ॥ येषुमिद्भुगुवासखा ॥ उप
 यामगृहीतोस्यग्नीद्भुब्यान्त्वैषतुयोनिरग्नीद्भुब्यान्त्वा ॥ ३२ ॥
 [१] ओमांसश्चर्षणीधृतः ॥ ओमांसश्चर्षणीधृतोविश्वेदेवासुऽआ
 गत ॥ दाश्वाऽंसोदाशुर्षःसुतम् ॥ उपयामगृहीतोसिविश्वेभ्य

स्त्वाद्वेवैभ्यः एषतेयोनिर्विश्वेभ्यस्त्वाद्वेवैभ्यः ॥ ३३ ॥ [१] वि
श्वेदेवासः ॥ विश्वेदेवासुऽआगतशूणतामऽहम् ॥ एदम्बोहि
न्निर्षीदत ॥ उपयामगृहीतोसि विश्वेभ्यस्त्वाद्वेवैभ्यः एषतेयोनिर्वि
श्वेभ्यस्त्वाद्वेवैभ्यः ॥ ३४ ॥ [१] इन्द्रं मरुत्वः ॥ इन्द्रं मरुत्वऽइह
पाहि सोमं रुथा शारुतिऽ अपि बंसु तस्य ॥ तव प्रणीतो तव शूरु शर्म
न्नावि वा सन्ति कुवयः सुब्रजाः ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्राग्रत्वा मरुत्वंत
ऽएषतेयो निरिन्द्राग्रत्वा मरुत्वंत ॥ ३५ ॥ [१] मरुत्वन्तं वृषभं धांवृधान
मकवारिन्द्रियं शासमिन्द्रम् ॥ विश्वासाहुमवंसे नूतना योग्यं सं

होदामिहतर्ह्वेम ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वा मरुत्त्वतऽपुषतेयो
 निरिन्द्रायत्वा मरुत्त्वते ॥ उपयामगृहीतोसिमरुतान्त्वौजसे ॥
 ॥ ३६ ॥ [१] सुजोषाऽइन्द्र ॥ सुजोषाऽइन्द्रसगंणो मरुद्भिः सोमं म्पि
 बध्वनुहाशूरविद्वान् ॥ जुहिशत्रू ? रपुमृधो नुदस्वाथाभयङ्कुणहिबि
 श्वतो नः ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वा मरुत्त्वतऽपुषतेयो निरिन्द्रा
 यत्वा मरुत्त्वते ॥ ३७ ॥ [१] मरुत्त्वाँ २ इन्द्र । वृषभोरणां युपिवा
 सोमं मनूज्वधम्मदाय ॥ आसिञ्चस्व जुठरे मद्धऽकुर्मिमन्त्वर्दराजा
 सिप्प्रप्रतिपत्सुतानाम् ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वा मरुत्त्वतऽपुषते

यो निरिन्द्राय त्वामुरुत्वते ॥ ३८ ॥ [१] मुहौरे इन्द्रं ॥ मुहौरे इ
न्द्रो नृवदाचर्षणिष्पाऽउत द्विवहोऽअमिनः सहोभिः ॥ अस्मद्भ्यग्गवावृ
ध्वीर्यार्योरुः पृथुः सुकृतः कुतुम्भिर्भूत ॥ उपयामगृहीतोऽसिमहेन्द्राय
त्वेषते यो निम्महेन्द्राय त्वा ॥ ३९ ॥ [१] मुहौरे इन्द्रं ॥ मुहौरे इन्द्रो
यऽओजसा पुष्पेन यो बृद्धिर्माँरे इव ॥ स्तोमैर्बुत्सस्ये वा वृधे ॥ उपयामगृ
हीतोऽसिमहेन्द्राय त्वेषते यो निम्महेन्द्राय त्वा ॥ ४० ॥ [१] उदुत्त्यम् ॥
उदुत्त्यश्चातवैदसद्वेवं हन्ति केतवः ॥ दृशे विश्वायुसूर्यं सुवाहा ॥
॥ ४१ ॥ चित्रन्दवानाम् ॥ चित्रन्दवानामुदङ्गोदनीकश्चक्षुर्मिमुञ्चस्य

वरुणस्याग्नेः ॥ आप्प्राद्यावां पृथिवीऽअन्तरिक्षुऽसूठ्यऽआत्कमाजग
 तस्तुत्स्थुषंश्चुस्वाहा ॥ ४२ ॥ अग्नेनय ॥ सुपथांरुयिऽअस्ममाद्विश्वा
 निदेववृयुनानि विद्वान् ॥ युरोद्धवस्मज्जुहुराणमेनोभूयिष्ठान्तेनम
 ऽउस्मिन्निविधेमुस्वाहा ॥ ४३ ॥ अयन्नः ॥ अयन्नोऽअग्निर्धर्वारिवस्कृणोस्त्वय
 ममृधःपुरऽएतुप्रमिद्वन् ॥ अयंवाजा अयतुवाजंसातावियदंशञ्चअय
 तुजहपाणुस्स्वाहा ॥ ४४ ॥ रूपेणवोरूपमुभ्यागान्तुथावो
 विश्चवैदुविमंजतु ॥ ऋतस्यपुथाप्प्रेतंचुद्वदक्षिणुविस्वःपरश्यद्व्यन्त
 रिक्षुञ्चतस्स्वसदुस्यैः ॥ ४५ ॥ ब्राह्मणमुद्य ॥ विदेयाम्पितुमन्तंमपत्तमुत्स्य

मृषिमापुंयः सुधातुदक्षिणम् ॥ अस्ममद्वातादेवुन्नागच्छतप्रदातारु
माविंशत ॥ ४६ ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥
त्वमंशीयायुर्द्विः ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥
ददातुसोमृतुत्वमंशीयायुर्द्विः ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥
स्पतंयत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥
मह्यंमृतिग्नहोत्रे ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥
योदुन्नः ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥
अदुत्कामोदुत्कामायादात् ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥ अग्नयेत्वा ॥

तत्तै ॥ ४८ ॥ [८] ॥ २५ ॥ इति श्रीवाजसनेयसंहितायांसप्तमोऽ
 ध्यायः ॥ ७ ॥ श्रीविदपुरुषायनमः ॥ अनुवाक्सूत्रम् ॥ उप
 ग्रामगृहीतोसि आदित्येभ्यः पञ्च वाममध्य द्वे सुशर्मास्येका
 बृहस्पतिसुतस्य द्वे हरिरसिचतस्रः समिन्द्रणोष्टौ माहिरजतुदश
 मास्यः पञ्चकावातिष्ठुषुक्ष्वाहान्द्रिमिदकैका यस्मान्नद्वग्नेपवस्वोत्तिष्ठ
 नऽदृश्रमुदुत्त्यमैकैकाजिघ्रद्वे विनइन्द्रवाचस्पतिविश्वकर्मन्नेकैकाश्र
 येत्वाचतस्र इहरतिस्तिस्त्रः परमेष्ठादश त्रयोविंशतिस्विषाष्टिः ॥
 हरिः ॐ उपग्रामगृहीतोसि ॥ उपग्रामगृहीतोस्यादित्येभ्यस्त्वा ॥

बिष्णुंऽउरुगायैषते सोमुस्तटिरेक्षस्वमात्त्वादभन् ॥ १ ॥ कदाचन ।
स्तुरीरं सिनेन्दसञ्चसिदाशुषे ॥ उपोषेन्नुमघवेदभूयऽइन्द्रतेदानन्दे
वस्यं पृच्छयतऽआदित्येऽभ्यंस्त्वा ॥ २ ॥ कदाचन । प्रयुच्छस्युभ
निपांसिजन्मनी ॥ तुरीयादित्युसर्वनन्तऽइन्द्रियमातंस्त्वावमृत
द्विदुष्ट्यादित्येऽभ्यंस्त्वा ॥ ३ ॥ ब्रह्मोदेवानाम् ॥ ब्रह्मोदेवानाम्प्र
त्यैतिसुम्नमादित्यासुोभवतामृडयन्तः ॥ आवोषोर्वाचोसुमतिवृ
त्यादुर्दुहोश्चुद्यार्वावितुरासंदादित्येऽभ्यंस्त्वा ॥ ४ ॥ द्विवस्व
न्नादित्य ॥ द्विवस्वन्नादित्यैषते सोमपुथस्तास्मिन्मत्स्व ॥ अदं

स्ममैनरुषिचसंदधातनुयदाशुदिदम्पतिव्याममर्दन्नुतः ॥ पुमान्पुत्रो
 जायतेविन्दतुषस्वधाविश्वाहारुषऽएधतेर्गृहे ॥ ५ ॥ [५] व्याममुद्य ।
 सवितव्याममुश्चोदिवोदिवव्याममुस्मभ्यर्दसार्वः ॥ व्यामस्युहिक्षय
 स्यदेवभूरुरयाधियावांसुभाजःस्याम ॥ ६ ॥ उपुग्रामगृहीतोसि ।
 सावित्रासिचनोधाश्चनोधाऽसिचनोमग्रिधेहि ॥ जिद्वयुज्ञाश्चिद्व
 युज्ञपातुम्भगायदेवायत्वासवित्रे ॥ ७ ॥ [२] शतम् ३०० ॥
 उपुग्रामगृहीतोसि । सुशर्मासिसुप्प्रतिष्ठानोबृहदुक्षाग्रनमः ॥ विश्वे
 भ्यस्त्वादुवेभ्यऽएषतुथोनिर्विश्वेभ्यस्त्वादुवेभ्यः ॥ ८ ॥ [१]

उपयुगमगृहीतोसि ॥ उपयुगमगृहीतोसिबृहस्पतिस्तस्यदेवसोमतु
ऽइन्द्रोरिन्द्रियावतुऽपत्कीवतुऽग्रहौ २ । ऽऋक्षयासम् । अहम्पुर
स्तादुहमुवस्तुद्यदुन्तरिक्षन्तदमेपिताभूत ॥ अहऽसूयमभुय
तोददशुहन्द्रवानाम्मपरमहुहायत् ॥ ९ ॥ अगन्नाऽइपत्कीवन् ॥
अगन्नाऽइपत्कीवन्त्सुजुवेनुत्वहुासोमम्पिबुस्वाहा ॥ प्रजापतिवृ
षासिरतोधारतोमयिधेहिप्रजापतेस्तेवृष्णोरितोधसोरितोधामशीय
॥ १० ॥ [२] उपयुगमगृहीतोसि ॥ उपयुगमगृहीतोसिहरिरसि
हारियोजुनोहारिर्वभ्यान्त्वा ॥ हव्योद्धोनास्तथसुहसोमाऽइन्द्राय ॥

॥ ११ ॥ यस्तैः ५अश्चुसर्निर्भक्षोयोगोसनिस्तस्यतद्दृष्टयंजुषस्तु
 तस्तौमस्यशुस्तोक्तुस्योपहृतस्योपहृतोभक्षयामि ॥ १२ ॥ देवकं
 तुस्यैर्नसः ॥ देवकं तुस्यैर्नसोवुयजनमसिमनुष्यकृतुस्यैर्नसोवुय
 जनमसिपितृकृतुस्यैर्नसोवुयजनमस्यात्मकृतुस्यैर्नसोवुयजनमुस्य
 नसऽएनसोवुयजनमसि ॥ यच्चाहमेनोविद्वान्श्रुकारुयच्चाविद्वान्स्त
 स्यसर्वस्यैर्नसोवुयजनमसि ॥ १३ ॥ संवच्चसोपयंसा
 सन्तुनूभिर्गन्धमहिमनंसासदंशिवेन ॥ त्वष्टासुदञ्चोविदधातुराग्रानु
 माहुतुन्वोयद्विलिहम् ॥ १४ ॥ [४] समिनंसानपिगा

मिःसदसुरिभिर्ममघवुन्त्स७स्वस्त्या ॥ सम्ब्रह्ममणादेवकृतं रुच्यं द
स्ति सद्वेदानां सुमुतायुजिगानां स्वाहा ॥ १५ ॥ संवच्चैसा ॥ सं
वच्चैसा पर्यसा सन्तु न भिरगं नमहि म न सु स द शि व न ॥ त्वष्टा सुदञ्चो
विदधातुरायोनुमाहुतुन्वो यद्विलिङ्गम् ॥ १६ ॥ धाता रुरातिः सविते
दञ्चुपन्ता म्प्रजापतिर्निधिपादुवोऽअग्निः ॥ त्वष्टा विष्णुः प्रजया
सदरुणा यजमानायुर्द्विषणश्च दधातुस्वाहा ॥ १७ ॥ सुगावः ॥ सुगा
वो दिवाः सदनाऽअकम्मुं यऽआजुग्मे ददसर्वनञ्जुषाणाः ॥ भरमा णो ब्रह्म
माना हुवी ७ ष्युस्म मे धत्त व स वो ध्वसू निस्स्वाहा ॥ १८ ॥ यौर आवहः ॥

गौ२ आवहऽउशुतोद्वदुवाँस्तुान्प्रेरयुस्वेऽअंग्रेसुवस्तथै ॥ ज्ञाक्षिवा०
 सःपपिवा०संश्रुद्विश्वसुङ्गुम्ममं०स्वरातिष्ठुतानुस्वाहा ॥ १९ ॥ वृय
 ऽहि । त्वांप्प्रयुतियुज्ञेऽअस्मिन्नग्रेहातारुमवृणीमहोह ॥ ऋधंग
 युऽऋधंगुताशमिष्टुऽप्रजानद्वयुज्ञमुपग्राहिद्विद्वान्त्स्वाहा ॥ २० ॥
 देवांगातुविदः ॥ देवांगातुविदोगातुवित्वागातुमित ॥ मन्सस्पतऽ
 इमन्नद्वयुज्ञ०स्वाहावातेधाः ॥ २१ ॥ यज्ञयुज्ञम् ॥ यज्ञयुज्ञं च्छयुज्ञ
 पतिङ्गच्छुस्वांठ्योनिङ्गच्छुस्वाहा ॥ एषतैयुज्ञोयज्ञपतिसुहसूक्तवाकुऽ
 सर्व्वीरुस्तञ्जुषस्स्वस्वाहा ॥ २२ ॥ [८] माहिः ॥ माहिभूममापु

दांकुः । उरुर्दहिराजुविरुणश्चकारुसूच्यायुपन्युमन्वेतुवाऽडे ॥ अप
दुपादुप्राप्रतिधातवेकरुतापवुक्काहृदयुविधाश्चित ॥ नमोविरुणायाभि
ष्टितुविरुणस्युपाशः ॥ २३ ॥ अग्नेरनौकम् ॥ अग्नेरनौकमुपऽआवि
वेशापान्नपात्प्रतिरक्षन्नसूच्यम् ॥ दमेदमेसुमिधंयवक्ष्यग्रेष्प्रतिते
जिह्वाघृतमुच्चरण्युत्स्वाहा ॥ २४ ॥ सुमद्वृत ॥ सुमद्वृतुहृदयमुपस्वेदतः
सन्त्वाविशुन्त्वोषधीरुतापः ॥ युजस्यत्वायज्ञपतसूक्तोक्तौनमोवाके
विधेमुग्रत्स्वाहा ॥ २५ ॥ देवीरापः ॥ देवीरापऽएषवुगन्भर्स्तदसुष्प्रा
तुष्टसुभृतम्बिभृत ॥ देवसोमिषतलोकस्तस्मिन्च्छञ्चवक्ष्युपरिचव

वक्ष्व ॥ २६ ॥ अर्वभृथनिचम्पुण । निचेरुरासिनिचम्पुणः ॥ अर्वदेव
 दुवकुतुमेनोयासिषुमवुमत्युम्मत्यकृतम्पुरुरावणोदेवारिषस्प्याहि
 देवानां सुमिदसि ॥ २७ ॥ [५] एजंतुदशमास्यः ॥ एज
 तुदशमास्योगम्भोजुरायुणासुह ॥ अथायं व्रायुरेजति यथासमुद्र ए
 जाति ॥ एवायन्दशमास्योऽअस्रजुरायुणासुह ॥ २८ ॥ वस्यैते ॥ सु
 न्नियोगम्भौयस्यैयोनिरुण्ययी ॥ अज्ञान्यहुतायस्युतम्भुत्रासम
 जागमुं स्वाहा ॥ २९ ॥ पुरुदुस्ममो विषुरूपः ॥ पुरुदुस्ममो विषु
 रूपुऽइदुदुरन्तम्भुहिमानमानञ्जधारः ॥ एकपदीद्विपदीत्रिपदीच

तुष्पदीमुष्ठापंदीम्भुवनानुप्रथन्तांस्वाहां ॥ ३० ॥ मरुंतोयस्य ॥
मरुंतोयस्युहिक्षयैपाथादिवोषिमहसः ॥ ससुंगोपातंभोजनः ॥ ३१ ॥
मुहीद्वौऽ। पृथिवीचनऽडुमंरुद्राभिर्मिक्षताम् ॥ पिपूतान्नोभरोमभिः ॥
॥ ३२ ॥ [५] आतिष्ठ । वृत्रहन्त्रथंरुद्रात्तुब्रह्मणुहरी ॥ अर्धोच्चो
नृसुतेमनोग्रावांकृणातुबुग्मुना ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वा
पोडुशिनऽएपतेयोनिरिन्द्रायत्वाषोडुशिनै ॥ ३३ ॥ [१] य
वद्वाहि । कुशिनोहरीवृषणाकवक्ष्युप्ता ॥ अथानऽइन्द्रसोमपा
गिरामुपंश्रुतिश्चरः ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वाषोडुशिनऽएषते

योनिरिन्द्राग्रत्वाषोडशिनं ॥ ३४ ॥ [१] इन्द्रमित्र ॥ इन्द्रमिहरी
 बहुतोषप्रतिवृष्टशवसम् ॥ ऋषीणाञ्चस्तृतीरुपयुजश्चेमानुषाणाम् ॥
 उपग्रामगृहीतोसीन्द्राग्रत्वाषोडशिनंऽएषतुयोनिरिन्द्राग्रत्वाषोड
 शिनं ॥ ३५ ॥ [१] यस्मिन्ना । जातऽपरोऽअद्र्योऽअस्त्यऽओवि
 वेशुभुवनानिविश्वा ॥ प्रजार्पतिऽप्रजयांसऽरगस्त्रीणिष्क्योती
 ऽंषिसचतेसपोडशी ॥ ३६ ॥ इन्द्रश्च । सुम्भ्राह्मरुणश्चुराजा
 तौतेभुक्षञ्चक्रतुरग्रंऽएतम् ॥ तयोरुहमनुभुक्षस्मभक्षयामिवाग्रदुवा
 जंषाणासोमस्यतृप्यतुसुहृषाणनुस्वाहा ॥ ३७ ॥ [२] अग्नेपव

स्व ॥ अग्नेपर्वस्वस्वंपाऽअस्ममेवच्चःस्ववीठ्यम् ॥ दधंद्वागिम्म
ग्रिपोषम् ॥ उपयुयामगृहीतोस्युग्नयेत्वावच्चसऽएषतेयोनिरुग्नयेत्वाव
च्चैस ॥ अग्नेवच्चस्विद्वचस्वोस्त्वन्देवेष्वसिवच्चस्वानुहम्मनष्ये
पुभूयासम् ॥ ३८ ॥ [१] उत्तिष्ठन्नोजंसा ॥ उत्तिष्ठन्नोजंसासुहृपोत्वोशि
प्तेऽअवेपयः ॥ सोममिन्द्रचुमसूतम् ॥ उपयुयामगृहीतोसीन्द्रायुत्वो
जंसऽएषतेयोनिरिन्द्रायुत्वोजंस ॥ इन्द्राजिष्ठो जिष्ठोस्त्वन्देवेष्वस्यो
जिष्ठोहम्मनष्येषुभूयासम् ॥ ३९ ॥ [१] अहश्श्रमस्या॥ अहश्श्रम
स्यकुतवोविरुद्भमयाजनौरे अनु ॥ आर्जन्तोऽअग्नयोयथा ॥

उपयामगृहीतोऽसि सूर्याय त्वाञ्जानायैषते योनिः सूर्याय त्वाञ्जाना
जायं ॥ सूर्यञ्जानिष्टुञ्जानिष्टुस्त्वन्देवेष्ववि सिञ्चा जिष्ठाहम्मनु
ष्ये पुभया सम ॥ ४० ॥ [?] उदृत्यम् ॥ उदृत्य आतवे दसन देवं व
हन्ति कुतवः ॥ इशं विश्वायु सूक्ष्मम् ॥ उपयाम गृहीतोऽसि सूर्याय त्वा
ञ्जानायैषते योनिः सूर्याय त्वाञ्जानाय ॥ ४१ ॥ [?] आजिग्ध्र ।
आजिग्ध्रकुल शम्मु ह्यत्र त्वा वि शु न्तित्वन्दवः ॥ पुनरूज्जानिवत्तस्वसा
नेः सुहस्तं ध्रुव क्षुरधा रा पय स्वती पुनर्म्ममा विशता द्वयिः ॥ ४२ ॥ इडे
रन्तौ ॥ इडेरन्तु हृद्ये काम्ये चन्द्र ज्ञ्या तो दि ति सर स्वी ति म हि बिश्चि श्री ति ॥

पुतातैऽअब्धन्युनामीनिदुवेब्भ्यामासुकुतैम्भूतात् ॥ ४३ ॥ [२] वि
नः ॥ विनंऽइइद्रुमृधौजहिनीचायच्छपृतद्वयुतः ॥ ओऽअस्ममाँ२अ
मिदासुत्थधरङ्गमयातमः ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वाविमृधऽएष
तेयोनिरिन्द्रायत्वाविमृधै ॥ ४४ ॥ [१] द्योचस्पर्षति । विश्वकंम्मा
णमूतयेमनोजुबुद्वाजैऽअद्याहुवेम ॥ सनोविश्वानिहवेनानिजोषाहि
श्वशम्भूरुवसेसुधुकंम्मा ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वाविश्वकंम्म
णऽएपतुयोनिरिन्द्रायत्वाविश्वकंम्मणे ॥ ४५ ॥ [१] विश्वक
म्मन्नुविषा ॥ विश्वकंम्मन्नुविषावद्धनेनञ्जातारुमिन्द्रमकृणारव

छयम् ॥ तस्मैविशुःसमनमन्तपर्वोरुयमृगोविहृद्योयथासंत ॥ उप
 ग्रामगृहीतुोसोन्नद्रायत्वाविश्वकर्मणऽएषतेषोनिरिन्द्रायत्वावि
 श्वकर्मणे ॥ ४६ ॥ [१] उपग्रामगृहीतोसि ॥ उपग्रामगृहीतोस्य
 ग्रयेत्वागायत्रच्छन्दसङ्गुल्लामिन्द्रायत्वात्रिष्टुप्छन्दसङ्गुल्लामिवि
 श्वेभ्यस्त्वाद्वेबभ्योजगच्छन्दसङ्गुल्लाम्यनृष्टुप्सोभिगुरः ॥ ४७ ॥
 व्रेशीनान्त्वा ॥ व्रेशीनान्त्वोपत्त्वमुन्नाधूनोमिकुकननानान्त्वोपत्त्वमु
 न्नाधूनोमिभुन्दनानान्त्वोपत्त्वमुन्नाधूनोमिमुदिन्तमानानान्त्वोपत्त्वमु
 न्नाधूनोमिभुधन्तमानानान्त्वोपत्त्वमुन्नाधूनोमिशुक्नन्त्वाशुक्नआधूनो

मम्यन्तहोरूपेसूक्ष्मस्यरुरिम्ममपु ॥ ४८ ॥ कुकुभट्टरूपं । वृषभस्यरोच
तेवृहच्छृङ्गशृङ्गस्यपुरुगाऽसामेऽसोमस्यपुरुगाऽ ॥ अतस्तेसुमादाब्भ्य
न्नामुजागृवितस्मैत्वागृह्णामितस्मैतेसामेऽसोमायस्वाहा ॥ ४९ ॥ उ
शित्कम् ॥ उशित्कन्दैवसोमाग्नेऽपिप्रयम्पाथोपोहिब्रुशीत्वनदैवसो
मेन्द्रस्यपिप्रयम्पाथोपोह्युस्मत्संखुत्वनदैवसोमुविश्वेषान्देवाना
मिप्रयम्पाथोपोहि ॥ ५० ॥ [४] इहरतिः ॥ इहरतिरिहरमहामिहधृ
तिरिहरस्वधृतिःस्वाहा ॥ उपसृजन्धुरणम्मुत्रधुरणोमातरुन्धयन् ॥
रायस्पपोषमेस्मासुदीधरुत्स्वाहा ॥ ५१ ॥ सुत्रस्यऽकृद्धिः ॥ सुत्र

स्युऽऽकृद्धिरुस्यगन्मुज्ज्योतिरुमृताऽअभूम ॥ दिवंम्पृथिव्याऽअुद्ध्या
 रुहुमाविदामदेवानस्स्वज्ज्यातिः ॥ ५२ ॥ युवन्तम् ॥ युवन्तमिन्द्रा
 पर्वतापुरोग्रुधायानः पृतुन्यादपुतन्तुमिद्धतुंषज्जैणतन्तुमिद्धतम् ॥
 दूरेचुत्तार्यच्छन्त्सुद्वहन्नुष्यदिनवक्षत् ॥ अस्ममाकुशत्रुनपरिशूरवि
 श्वतोदुम्मादर्षोद्वाविद्वश्वतः ॥ भूम्भूवुऽस्वः सुप्रजाऽप्रजाभिः स्या
 मसुवार्वाविरेऽसुपोषाऽपोषः ॥ ५३ ॥ [३] पुरमेष्ट्युभिधीतः । प्रजाप
 तिर्वोचिव्याहताग्रामद्व्योऽअच्छतऽसवितासुन्यांविद्वश्वकर्ममादोक्षा
 ग्राम्पूषासोमुक्कयण्युमिन्द्रश्च ॥ ५४ ॥ इन्द्रश्च । मरुतश्चक्रयायो

पोत्थितोसुरःपुण्यमानोमित्रःक्रोतोविष्णुःशिपिविहःकुरावासन्नो
विष्णुर्नुरद्विधःप्रोह्यमाणः ॥ ५५ ॥ प्रोह्यमाणःसामुद्रागतो
वरुणःआसुन्द्यामासन्नोऽग्निराग्नीहोविहोनेथर्वोपावहियमा
णोविश्वेदेवाः ॥ ५६ ॥ विश्वेदेवाः ॥ विश्वेदेवाःअदृशुबुद्ध्यु
प्तोविष्णुराप्नीतुपाऽआप्युख्यमानोयुमःसूयमानोविष्णुःसामिह
यमाणोवायुःपूयमानःशुक्रःपूतःशुक्रःक्षीरःश्रौम्मेन्थीसंक्तःश्रीविश्वे
देवाः ॥ ५७ ॥ विश्वेदेवाः ॥ विश्वेदेवाःअमुसेषुन्नोतोसुहो
मायोद्यतोरुद्रोहूयमानोवातुब्भ्यावृतोनृचक्षुःप्रतिक्ख्याताभिक्षा

भुवक्ष्यमाणऽपितरौ नाराशुटि साः ॥ ५८ ॥ सुन्नऽसिन्धुः ॥ सुन्नऽसिन्धु
 रवभूथार्योद्यतऽसमद्वोब्भ्यवह्रियमाणऽसालिलऽप्पप्पुतोषयोरोजसा
 स्काभितारजाऽसिद्धिऽभिवोरतमाशविष्ठा ॥ आपत्येतुऽअप्पती
 तासहोभिषिण्णऽअगुद्वरुणापूर्वहूता ॥ ५९ ॥ देवान्दिद्वम् ॥ देवा
 न्दिद्वमगन्धुजस्ततोमाद्विविणमहुमनूष्यानुन्तरिक्षमगन्धुजस्ततो
 माद्विविणमहुपितृदृष्टिर्वामगन्धुजस्ततोमाद्विविणमहुयद्धञ्चलोकम
 गन्धुजस्ततोभुद्रमभूत ॥ ६० ॥ चतुस्त्रिऽशुत्तन्तव ॥ चतुस्त्रिऽ
 शुत्तन्तवोशेषितत्किरेयऽइमंयुजऽस्वधयाददन्ते ॥ तेषाञ्छिन्नऽ

सम्भवेत्तद्दधामिस्वाहाधुम्मोऽअप्येतुदेवान् ॥ ६१ ॥ युज्ञस्युदोहः ॥
युज्ञस्युदोहोविततःपुरुत्रासोऽअहुधादिवसुन्वाततान ॥ सयज्ञधु
वक्षुमहिमेप्सुजायांरुग्यस्पोषुंविश्वमायुरशायुस्वाहा ॥ ६२ ॥
आर्पवस्व ॥ आर्पवस्वुहिरण्यवुदश्ववत्सामधौरवत् ॥ वाजुङ्गोमन्तु
मामंरुस्वाहा ॥ ६३ ॥ [१०] ॥ २३ ॥ इतिश्रीवाजसनेय्यसंहिता
यामष्टमोऽध्यायः॥८॥ श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ देवस
वितश्चतस्रःइन्द्रस्यवज्रःपञ्चदेवस्याहंदशआपयेतिस्रःवाजस्येममष्टौ
अग्निरेकाक्षरेणैषतेचतुष्कौसविताद्वे अष्टौचत्वारिंशत् । हरिःॐ देव

सावितः ॥ देवसावितुः प्रसुवयुजाम्प्रसुवयुजपातिम्भगाय ॥ दिव्यो ग
दधुर्वः केतुपूः केतन्नः पुनातुष्टा चरुपातिर्वा जन्नः स्वदतु स्वाहा ॥ १ ॥
ब्रुवुसदन्त्वा । नृषदम्भनुः सदमुपयामगृहीतोऽसिन्द्राय त्वा जुष्टं हुक्ला
मम्युषतेयो निरिन्द्राय त्वा जुष्टतमम् ॥ अप्सुषदन्त्वा घृतुसदं ध्यामे
सदमुपयामगृहीतोऽसिन्द्राय त्वा जुष्टं हुक्लामम्युषतेयो निरिन्द्राय त्वा
जुष्टतमम् ॥ पृथिवी सदन्त्वान्तरिक्षु सदन्दिषु सदन्देवु सदन्नाकु सद
मुपयामगृहीतोऽसिन्द्राय त्वा जुष्टं हुक्लामम्युषतेयो निरिन्द्राय त्वा जुष्ट
तमम् ॥ २ ॥ अपां रसम् ॥ अपां रसमुद्धय सुदं सुख्यु सन्तं समा

हितम् ॥ अथा० रसस्युयोरसुस्तं वोगृह्णाम्यतु ममुपयामगृहीतुं सा
न्द्रायत्वा जुष्टं हृह्णाम्येष ते यो निरिन्द्रायत्वा जुष्टं तमम् ॥ ३ ॥ अहां
ऊर्जा हितयः ॥ अहां ऊर्जा हितयो ह्यन्तो विप्र्राय मुतिम् ॥ तेषां वि
शिप्प्रियाणां वो हि मेषु मूर्जुं स मंग्रममुपयामगृहीतुं सा न्द्रायत्वा जु
ष्टं हृह्णाम्येष ते यो निरिन्द्रायत्वा जुष्टं तमम् ॥ सुम्पृचौ स्स्थुः स
म्मा मुद्रेण पुष्टं विपृचौ स्स्थो विमां पाध्मनां पुष्टम् ॥ ४ ॥ [४] इन्द्रस्युव
ज्ज्वः ॥ इन्द्रस्युवज्ज्वो सिवा जुसास्त्वयुयं वाजं देसेत् ॥ वाजं स्युनु प्रसुवे
मातरं म्मुहीमिदिति न्नामुवचं साकरामह ॥ अस्यां मिदं विधुम्भुवन

माविवेशतस्यान्नादुक्सविताधम्मंसाविषत्वा ५ ॥ अण्णस्सुन्तः ॥ अण्णस्सु
 न्तरुमृतमुण्णसुभैषुजमुपामृतप्राशस्तुण्णवश्चुभभवत्तद्वाजिनः ॥ ५
 वीरापोयोवऽकुम्मिः प्रतौत्तऽकुक्कुम्माद्वजुसास्तेनुयायंवाजंसेत ॥
 ॥ ६ ॥ वातौवा ॥ वातौवामनोवागन्धुर्वाऽसुप्सविंशतिः ॥ तेऽअग्ने
 श्वमग्र्यश्चुस्तेऽअस्मिश्चुवमांदधुः ॥ ७ ॥ वातंरह्माभववाजिप्रयु
 ज्यमानुऽइन्द्रस्येवुदक्षिणः शिश्रुयैधि ॥ यश्चुअन्तुत्वाभुर्तोद्विश्ववैद
 सुऽआतुत्त्वहापुत्सुजुवन्दधातु ॥ ८ ॥ जुवोयः ॥ जुवोयस्तैद्वाजिन्नि
 हितुगुहायऽश्येनेपरीतोऽअचरच्छुवाते ॥ तेनेनोद्वाजिन्वल्वन्वलेन

वाजुजिञ्चुभलुसमनेचपारयिष्णुः ॥ वाजिनोवाजजितोवाजदिसरि
ष्यन्तुबृहस्पतैर्भुगमवाजिघ्नत ॥ ९ ॥ [५] देवस्याहम् ॥ देव
स्याहर्दसंवितुःसुवेसुत्यसंवसुबृहस्पतैरुतुमन्नाकर्दरुहेयम् ॥ देव
स्याहर्दसंवितुःसुवेसुत्यसंवसुइन्द्रस्योतुमन्नाकर्दरुहेयम् ॥ देव
स्याहर्दसंवितुःसुवेसुत्यसंवसुबृहस्पतैरुतुमन्नाकमरुहम् ॥ देव
स्याहर्दसंवितुःसुवेसुत्यसंवसुइन्द्रस्योतुमन्नाकमरुहम् ॥ १० ॥
बृहस्पतेवाजम् ॥ बृहस्पतेवाजंअयुबृहस्पतयुवान्चवदतुबृहस्पति
वाजंआपयत ॥ इन्द्रवाजंअयेन्द्रायुवान्चवदुतेन्द्रवाजंआपयत ॥ ११ ॥

एषावः ॥ एषावुःसासुत्यासुंवागंभूद्ययाबृहस्पतिंवाजुमजीजपुता
 जीजपतुबृहस्पतिंवाजुंवनस्पतयोर्विमुच्यद्भुम् ॥ एषावुःसासुत्या
 सुंवागंभूद्ययन्द्रुवाजुमजीजपुताजीजपुतन्द्रुवाजुंवनस्पतयोर्विमुच्य
 द्भुम् ॥ १२ ॥ देवस्याहम् ॥ देवस्याहःसंवितुःसुवेसुत्यप्प्रसव
 सुबृहस्पतैर्वाजुजितुंवाजअषम् ॥ वाजिनोवाजजितोद्धनस्कब्धन्
 वन्तुर्योजनुमिमानुःकाष्ठाङ्गच्छत ॥ १३ ॥ एषस्य ॥ एषस्यवाजी
 क्षिपुणिन्तुरण्यतिगुवायाम्बुद्धोऽपिकक्षऽआसनि ॥ कतुन्दधि
 ऋऽअनुसुटुसंनिष्यदत्पथामङ्गांशुस्यद्वोपनोफणत्स्वाहा ॥ १४ ॥

उतस्मम् ॥ उतस्मांस्युद्रवंतस्तुरण्युतः पुर्णन्नवरनुवातिष्प्रगुह्निनः
इयेनस्यैवृद्धजंतोऽअहुसम्पारिदधिः ऋवणः सुहोर्जातारिन्नतुः स्वाहा ॥
॥ १५ ॥ शन्नः ॥ शन्नोभवन्तुष्ट्राजिनो हवेषु दुवतातामितद्वदस्व
क्काः ॥ जुम्भयन्तो हि वृकुटेरक्षाः ॐ सिसने म्म्युस्मद्द्युवन्नमोवाः ॥
॥ १६ ॥ तेनः ॥ तेनोऽअवन्तो हवन्ः श्रुतो हवो विश्वेशृण्वन्तुष्ट्राजि
नोमितद्वदः ॥ सुहृस्वसामेधसातासनिष्यवो मुहोऽयेधनदसमिथेषु
जन्तिरे ॥ १७ ॥ वार्जैवाजवत । वार्जिनो नोधनेषु विष्पाऽअमृताऽ
ऋतज्ञाः ॥ अस्यमद्धः पिवतमुदयद्वन्तुप्सायातपुथिभिर्द्वुयानः ॥

॥ १८ ॥ आमावाजस्यप्प्रसुवोजंगम्मयादेमद्द्यावो धृथिवोविश्व
 रूपे ॥ आमांगन्ताम्पुतरांमातरुचामासोमोऽअमृतुत्वेनंगम्मया
 त् ॥ वाजिनोवाजजितुंवाजं ससुवां सुबृहस्पतैर्भुंगमवाजि
 ग्नतनिमृजानाः ॥ १९ ॥ [१०] आपयेस्वाहा । स्वापयेस्वाहापि
 जायुस्वाहाऋतवेस्वाहावसवेस्वाहाहुस्पतयेस्वाहाऋमग्धायुस्वाहा
 मुग्धायवैनंशिनानायुस्वाहाविनुंशिनऽआन्त्यायुनानायुस्वाहान्त्या
 यमौवनानायुस्वाहाभुर्वनस्युपतयेस्वाहाधिपतयेस्वाहा ॥ २० ॥ आ
 युंर्युशेन । कल्पताम्नाणोयुशेनंकल्पतोश्चक्षुर्युशेनंकल्पतोऽ

ॐ श्रोत्रं कथ्यते न कल्पताम् पृष्ठं कथ्यते न कल्पतां कथ्यते न कल्पताम् ॥
प्रजापतेः प्रजाऽअंभुमुस्वर्द्धवाऽअगन्मामृताऽअभूम ॥ २३ ॥
अस्ममेवः ॥ अस्ममेवाऽअस्ति त्वद्विद्वयमुस्मे नृमृणाभुतः कर्तुं रस्ममेव
च्चैः ॐ सिसन्तु वः ॥ नमोऽमुनिपुंथिष्यै नमोऽमुनिपुंथिष्यैऽइयन्तुराड्ड्य
न्ताऽसि यमनीऽवोऽसि धरुणः ॥ कृष्ण्यै त्वाक्षे मायत्वारुष्यै त्वापोषा
यत्वा ॥ २२ ॥ [३] वाजस्येमम् ॥ वाजस्येमम् प्रसुवः सुषुवः सुवेग्रे सोम
दुराजानुमोषधीष्वप्यसु ॥ ताऽअस्मभ्यम् धुमतीऽभमन्तु वयं
राष्ट्रे जागृत्यामपुरोहितुऽस्वाहा ॥ २३ ॥ वाजस्येमाम् ॥ वाजस्येमा

मप्रसुवः शिश्रये दिवामिमाचुविश्वाभुवनानिसुम्माट् ॥ अदिस्स
 न्तन्दापयति प्रजानन्त्सन्नोरुयिठ्सव्ववारुन्नियच्छतुस्वाहा ॥ २४ ॥
 वाजंस्युनु । पप्रसुवऽआवभूवमचुविश्वाभुवनानिसुव्वतः ॥ सन्नै
 मिराजोपोरयाति विह्वान्प्रजाम्पुह्विद्वेद्वयमानोऽअस्ममस्वाहा ॥ २५ ॥
 सोमदुराजानम् ॥ सोमदुराजानमवसेग्गिमन्वारंभामहे ॥ आदि
 त्याद्विषण्णुऽसुख्यम्ब्रह्माणचुवृहस्पतिंस्वाहा ॥ २६ ॥ अरुयुमण
 म्बृहस्पतिम् ॥ अरुयुमणम्बृहस्पतिमिन्द्रन्दानायचोदय ॥ वान्चुं
 विषण्णुऽसरस्वतींस्सवितारंश्चव्राजिनुंस्वाहा ॥ २७ ॥ अग्नेऽअच्छं ॥

अग्नेऽअच्छाविदेहनुःप्रतिनःसुमनाभव ॥ प्रनोयच्छसहस्राजित्वद
हिर्यनुदाऽअसिस्वाहा ॥२८॥ प्रनः ॥ प्रनोयच्छत्वंरुमपप्रपूषाप्र
बृहस्पतिः ॥ प्रवाग्देवीदंदातनुःस्वाहा ॥ २९ ॥ देवस्यत्वासावितुः
प्रसुवेऽश्वनोर्विहुभ्याम्पूष्णोहस्ताभ्याम् ॥ सरस्वत्यैवाचोयन्तु
अश्विन्नियैदधामिबृहस्पतैर्द्वासांम्राज्येनोभिषिञ्चाम्यसौ ॥ ३० ॥
[८] अग्निरेकाक्षरेण । प्राणमुदजयुत्तमुज्जैषमुश्विनौद्वयक्षरेणद्वि
पदौमनुष्यानुदजयतान्तानुज्जैषुविष्णुह्रयक्षरेणब्रीह्यौकानुदजयुता
नुज्जैपुंसौमुश्वतुरक्षरेणचतुष्पदःपशूनुदजयुतानुज्जैषम्पूषापञ्चाक्ष

रेण ॥ ३१ ॥ पूषापञ्चाक्षरेण । पञ्चदिशुऽउदंजयुक्ताऽउज्जैषट्
 सविताषडक्षरेण षडुतनुदंजयुक्तानुज्जैषम्भरुतःसुप्ताक्षरेण सुप्स
 रग्नोऽम्भ्यादपुंशुनुदंजयुस्तानुज्जैषम्बुहस्पतिरुद्वाक्षरेणगायुञ्जीमुदंज
 युक्तानुज्जैषमित्रो नवाक्षरेण ॥ ३२ ॥ मित्रो नवाक्षरेण । त्रिवृ
 तंस्तोममुदंजयुक्तमुज्जैषं वरुणो दशाक्षरेण विराजमुदंजयुक्तामुज्जैष
 मिन्दुऽएकदशाक्षरेण त्रिष्टुभमुदंजयुक्तानुज्जैषं विष्टुवाद्वादशाक्षरेण
 जगतीमुदंजयुस्तानुज्जैषं वसुस्त्रयोदशाक्षरेण ॥ ३३ ॥ वसु
 वस्त्रयोदशाक्षरेण । त्रयोदशस्तोममुदंजयुस्तानुज्जैषं रुद्राश्च

तुर्दशाक्षरेण च तुर्दशं स्तोममुदंजयुस्तमुज्जैषमादित्याऽपञ्चदशाक्ष
रेण पञ्चदशं स्तोममुदंजयुस्तमुज्जैषमादिति षोडशाक्षरेण षोडशं
स्तोममुदंजयुस्तमुज्जैषमप्रजापतिः सुप्तदशाक्षरेण सप्तदशं स्तो
ममुदंजयुस्तमुज्जैषम् ॥ ३४ ॥ [४] एषते । निर्वृते भुगस्त
भुषस्व स्वाहाग्निनेत्रेभ्यो दुवेभ्यः पुरऽसद्भ्यो दुवेभ्यो देवे
भ्यो दक्षिणासद्भ्यो स्वाहा विश्वदेवेनेत्रेभ्यो दुवेभ्यः पश्चात्सद्भ्यो
स्वाहा मित्रावरुणेनेत्रेभ्यो वामरुन्नेत्रेभ्यो वा दुवेभ्यो उत्तरासद्भ्यो
स्वाहा सोमनेत्रेभ्यो दुवेभ्योऽउपरिसद्भ्यो दुवेभ्यो स्वाहा ॥ ३५ ॥

येदुवाऽअग्निर्नैत्राऽपुरं सदुस्तेऽभ्युऽस्वाहायेदुवाऽभुमर्नैत्रादक्षिणासदु
 स्तेऽभ्युऽस्वाहायेदुवाऽविश्वदेवेनैत्राऽपश्चुत्सदुस्तेऽभ्युऽस्वाहायेदुवा
 मित्रावरुणैर्नैत्रावामुरुन्नैत्रावातरासदुस्तेऽभ्युऽस्वाहायेदुवाऽसोमने
 त्राऽउपारिसदुदुर्वस्वन्तुस्तेऽभ्युऽस्वाहा ॥ ३६ ॥ अग्नेसहस्व ॥
 अग्नेसहस्वपृतनाऽअभिमातोरपास्य ॥ दुष्टरुस्तरुन्नरातुर्विचा
 धांभुन्नवाहसि ॥ ३७ ॥ देवस्यंत्वा । सवितुऽप्रसुष्टेऽश्विनोवो
 हुऽभ्यामपूष्णोहस्ताऽभ्याम् ॥ उपुंशोवोऽथैरणजुहोमिहेतदरक्षुऽ
 स्वाहारक्षसान्त्वाविधायावधिष्मुरक्षोवधिष्मामुमसौहितः ॥ ३८ ॥

[४] सुवितात्त्वांसुवानां सुवतामुग्निर्गृहपतीनां सोमोऽसौ सुवतु
स्पतीनाम् ॥ बृहस्पतिर्वाचोऽइन्द्रोऽज्यैष्ट्याय रुद्रोऽपशुभ्यामि
न्द्रोऽसुत्योऽविरुणोऽधर्मपतीनाम् ॥ ३९ ॥ इमन्देवाः ॥ इम
न्देवाऽऽसपुत्तर्दसुवद्वम्महुतक्षत्रायमहुतेऽज्यैष्ट्यायमहुतेऽजानरा
ज्यायेन्द्रस्येन्द्रियाय ॥ इममुमुष्यपुत्रमुमुष्यपुत्रमुस्यैष्ट्याय
पुषवोऽमुराजोऽसौ सोमोऽस्मार्कम्ब्राह्मणानां सुराजा ॥ ४० ॥ [२]
इति श्रीवाजसनेयसंहितायां नवमाऽध्यायः ॥ ९ ॥ श्रीवेदपुर
पायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ अपो देवाश्च तस्रः सोमस्य त्रिवापिः

पञ्च अवेष्टाः सप्त सोमस्य त्वाचतस्रः इन्द्रस्य वज्रः पञ्च स्योनासि च
 तस्रः सवित्रेकाश्विन्यांचतस्रः अष्टौ चतुस्त्रिंशत् ॥ हरिः ॐ उपोदे
 वाः ॥ उपोदेवामधुमतीरगृन्मन्त्रजस्वतीराजुस्वुश्चितानां ॥ या
 भिम्मिमुत्रावरुणावुन्मयपिञ्चुन्याभिरिन्द्रमनयुन्नत्यरांतीः ॥ १ ॥
 वृष्णं ऽऽकृमिमः ॥ वृष्णं ऽऽकृमिमरसिराहुदाराहुम्ममैदेहिस्वा
 हावृष्णं ऽऽकृमिमरसिराहुदाराहुम्ममुष्ममैदेहिषसुनोसिराहुदाराहु
 म्मैदेहिस्वाहावृषसुनोसिराहुदाराहुम्ममुष्ममैदेह्युत्थतस्त्य ॥ २ ॥
 अत्युत्तस्त्यराहुदाराहुम्ममैदेह्युत्थतस्त्यराहुदाराहुम्ममुष्ममैदे

तौजस्वतीस्तथराहुदाराहुम्मैदत्तुस्वाहौजस्वतीस्तथराहुदाराहुम्ममु
ष्मैदत्तापःपरिव्राहिणीस्तथराहुदाराहुम्मैदत्तुस्वाहार्पःपरिव्राहिणी
स्तथराहुदाराहुम्मैदत्तापाम्पतिरसिराहुदाराहुम्मैदहिस्वाहा
पाम्पतिरसिराहुदाराहुम्मैदह्युपाङ्गम्भौसिराहुदाराहुम्मैदहि
स्वाहापाङ्गम्भौसिराहुदाराहुम्मैदहिसूयस्त्वचसस्तथ ॥ ३ ॥ सू
यस्त्वचसस्तथ । राहुदाराहुम्मैदत्तुस्वाहौसूयस्त्वचसस्तथराहुदारा
हुम्मैदत्तुसूयवच्चसस्तथराहुदाराहुम्मैदत्तुस्वाहौसूयवच्चस

स्थराहुंदागुह्ममुष्मैदत्तेमान्दांस्थराहुंदागुह्मैदत्तेस्वाहोमा
 न्दांस्थराहुंदागुह्ममुष्मैदत्तब्रजुक्षितंस्थराहुंदागुह्मैदत्तेस्वा
 हां ब्रजुक्षितंस्थराहुंदागुह्ममुष्मैदत्तेवाशांस्थराहुंदागुह्मैदत्ते
 स्वाहावाशांस्थराहुंदागुह्ममुष्मैदत्तेवाविष्टास्थराहुंदागुह्मैदत्ते
 स्वाहाशविष्टास्थराहुंदागुह्ममुष्मैदत्तेशर्करीस्थराहुंदागुह्मै
 दत्तेस्वाहोशर्करीस्थराहुंदागुह्ममुष्मैदत्तेजनुभृतंस्थराहुंदागुह्मै
 म्मैदत्तेस्वाहाजनुभृतंस्थराहुंदागुह्ममुष्मैदत्तविश्वभृतंस्थ

दारुह्मैदत्तस्वाहाविश्वभृतस्तथराहुदारुह्ममुष्मैदत्तापःस्वुराजं
स्तथराहुदारुह्ममुष्मैदत्त ॥ मधुमतुर्मधुमतोभिःपृच्छयन्तो
ममहिक्षुन्नक्षत्रियायवन्नवानाऽअनाधृष्टाऽसीदत्तसुहाजसुमहिक्षुन्नक्षत्रि
यायुदधतीः ॥ ४ ॥ [४] शतम् ४०० ॥ सामंस्युत्त्विषिः ॥ सामंस्यु
त्त्विषिरसितवैवसेत्त्विषिर्भूयात् ॥ अग्नयुस्वाहासोमायुस्वाहा
सवित्रेस्वाहासरस्वत्यैस्वाहापूष्णस्वाहाबृहस्पतयैस्वाहेन्द्रायुस्वा
हाघोषायुस्वाहाऽश्लोकायुस्वाहाभगायुस्वाहाऽश्वेम्मणे
स्वाहा ॥ ५ ॥ पुवित्रैस्तथः ॥ पुवित्रैस्तथोविष्णवेऽप्यसु

वऽउत्पुंनुमम्याच्छिद्रेणपुवित्रेणसूयस्यरुहिम्मभिः ॥ अनिभृष्टमसि
 व्वाचोवन्धुस्तपोजाःसोमस्यदुत्रमासिस्वाहारजुस्स्वः ॥ ६ ॥ सुधु
 मादोद्युम्भिर्नोऽ॥ सुधुमादोद्युम्भिर्नोरापंऽएताऽअनाधृष्टाऽअपुस्योव
 सानाऽ॥ पुरत्यासुचक्रैर्वरेणऽसुधस्त्थमुपांशिशुम्भोतृतमास्वन्तः
 ॥ ७ ॥ क्षुत्रस्स्याल्वमसिक्षुत्रस्यजुराठ्वसिक्षुत्रस्योनिरसिक्षुत्र
 स्युनाभिरुसीद्वस्युवात्रगन्धमसिमित्रस्यासिर्वरेणस्यासित्वग्रायव
 न्बधेत् ॥ हुवासिरुजासिक्षुमासि ॥ पौतैनुम्भप्राञ्चम्भपौतैनुम्भप्राञ्च
 म्भपौतैनुन्तिठ्वञ्चिदुग्भ्यऽपात ॥ ८ ॥ आविम्ममठ्वञ्च ॥ आविम्म

ऊर्याऽआवित्तोऽअग्निर्गंहपातिरावित्तुऽइन्द्रोऽबुद्धः श्रंवाऽआवित्तोऽमित्रा
वरुणोऽधृतद्वत्तुवावित्तऽपूषाऽविश्ववेदुऽआवित्तुद्यावापृथिवीऽविश्वशंम्भु
वावावित्तादितिरुशंम्भो ॥ ९ ॥ [५] अवेष्टादन्दुशूकाऽ ॥ अवे
ष्टादन्दुशूकाऽप्राचीमारोहगायत्रीत्वावतुरथन्तुरऽसामन्त्रिवृत्स्तोमो
वसुन्तऽऋतुर्वहमुद्विणुदक्षिणामारोह ॥ १० ॥ दक्षिणामारो
हन्त्रिहृत्पत्त्वावतुर्वहत्सामपञ्चदशस्तोमोग्रीष्मऽऋतुऽक्षत्रद्रविण
म्प्रुतीचीमारोह ॥ ११ ॥ प्रुतीचीमारोह । जगतीत्वावतुर्वहत्पट्साम
सप्सदुशस्तोमोऽविषाऽऋतुर्विह्वद्विणुमुदीचीमारोह ॥ १२ ॥ उदीची

मारोहानुष्टुप्त्त्वावतुष्टुराजट्टसामैकविंशस्तोमःशुरहतुःफलुहद्रवि
 णमद्धामारोह ॥ १३ ॥ कुहामारोह । पुष्टिस्त्वावतुशाङ्करैरवतसामं
 नोत्त्रिणवत्रयस्त्रिंशस्तोमाहमन्तशिशिरावतुष्टुद्विवेणम्प्रत्यस्तन्न
 मंचेऽशिरः ॥ १४ ॥ सामंस्युत्विषिः ॥ सामंस्युत्विषिरसितवैव
 मुत्विषिर्भूयात् ॥ मृत्योःप्राह्व्योजोसिसहोस्यमृतमसि ॥ १५ ॥
 हिरण्यरूपाऽनुषसः ॥ हिरण्यरूपाऽनुषसोविशुकऽनुभाविन्द्राऽनु
 दिथुःसूर्यश्च ॥ आरौहतंवरुणमिच्छुगत्तन्तश्चक्षुःशामादितुद्रिदं
 तित्वामिच्छोसुवरुणोसि ॥ १६ ॥ [७] सामंस्यत्त्वाद्युम्मेनोभिषि

आम्युग्मेब्भ्राजंसासूयस्यवृद्धेसेन्द्रस्येन्द्रियेण । क्षत्राणाङ्गत्रपति
रेद्वयतिदिद्यद्वाहि ॥ १७ ॥ इमन्देवाऽअसपत्नकट्ट
मुवह्ममहेतक्षेत्रायमहेतेज्यायमहेतेजानराज्यायेन्द्रस्येन्द्रि
याय ॥ इममेमुख्यपुत्रमेमुख्यविशेषवासिराजासामो
स्माकिम्ब्रह्मणानोराराजा ॥ १८ ॥ प्रपर्वतस्य । वृषभस्यपृष्ठान्ना
वंश्चरन्तिस्वेसिचंद्रीयानाः ॥ ताऽआवंवृत्रघ्नधुरागुदंक्ताऽअहिम्ब
ध्युमनुरीयमाणाः ॥ विष्णोर्विष्क्रमणंसि विष्णोर्विक्रान्तमसि
विष्णोर्ऽक्रान्तमसि ॥ १९ ॥ प्रजापतेन । त्वदेतान्यदयो विश्वा

रूपानिपारितार्थभूव ॥ यत्कांमास्तेजुहुमस्तन्नोऽअस्त्वयमुमुष्य
 पितासावस्यपिताव्ययंस्यामुपतयोरयुणांस्वाहा ॥ रुद्वयतुकिं
 विपरुन्नामुतस्मिन्महृतमस्यमुष्टमसिस्वाहा ॥ २० ॥ [४] इ
 द्रस्यवज्ज्वः ॥ इन्द्रस्यवज्ज्वोसिमित्रावरुणयोस्त्वाप्प्रशुस्त्रोऽप्सु
 शिषायुनज्मि ॥ अव्यथायैत्वास्वधायैत्वारिहोऽअर्जुनोमुरुता
 म्प्रसुवनंजुयापांमुमनसुसमिन्द्रियेण ॥ २१ ॥ मातै ॥ मातं
 इन्द्रतव्यन्तुराषाड्युक्कासोऽअब्रह्मतुविदंसाम ॥ तिष्ठारथमाधियं
 वज्ज्वहस्तारुश्मन्मिन्द्रैवयमसेस्वश्चान् ॥ २२ ॥ अग्नेयैर्गृहपतये ॥

अंगमयैगृहपतये स्वाहा सोमायै बभ्रुवनेस्पतये स्वाहा मरुतोमोजसे स्वाहा
 द्रंस्येन्द्रियाय स्वाहा ॥ पृथिविमातुर्मा माहि सुग्मोऽअहन्त्वाम् ॥
 ॥ २३ ॥ हृत्संशुचिषत् ॥ हृत्संशुचिषद्भुसुरन्तरिक्षसद्भोता विदि
 पदातिथिदुराणसत् ॥ नृषद्भुसद्वत्सद्भुयो भुसदुब्जगो जाऽकृतजाऽ
 अद्रिजाऽकृतम्बूहत् ॥ २४ ॥ इयंदसि ॥ इयंदस्यायुरुस्याग्रम्
 यिधेहि युद्धं सिवच्चामयिधे ह्यग्रे स्यूज्जुग्मयिधेहि ॥ इन्द्रस्य
 वांघीर्यं कृतोवाहऽअंभ्यपावहरामि ॥ २५ ॥ [५] स्योनासि ।
 सुषदांसि क्षत्रस्य यो निरासि ॥ स्योनामा सोदसुषडामा सोदक्षत्रस्य यो

निमासीद ॥ २६ ॥ निर्षसाद । धृतद्वितोषरुणऽपुस्त्यास्वा ॥ साम्ना
 ज्यायसुक्कतुः ॥ २७ ॥ अभिभूरसि ॥ अभिभूरस्येतास्तेपञ्चदि
 शःकल्पन्ताम्ब्रह्मस्त्वम्ब्रह्मासिसवितासिसुत्यप्प्रसवोविरुणा
 सिसुत्याजुऽइन्द्रोसुविशौजारुद्रोसिसुशेवः ॥ बहुकारुश्श्रेयस्कर
 भूरस्करेन्द्रस्युवज्ज्वासितेनमरद्भ्य ॥ २८ ॥ अग्निऽपथुः ॥ अग्निः
 पथुर्द्धम्मणस्पतिर्जुषाणोऽअग्निः ॥ पथुर्द्धम्मणस्पतिराज्यस्यवतु
 स्वाहोस्वाहाक्वतोऽसूख्यस्यरुदिम्माभिख्यतद्धुसंजुतानाम्मद्भ्यम
 ह्याय ॥ २९ ॥ [४] सुवित्राप्प्रसवित्रा । सरस्वत्याद्याचात्वद्वाहू

पैःपृष्णापुशुभिरिन्द्रेणास्ममेबृहस्पतिर्नाब्रह्मणावर्णेनौजसाग्नि
नातजसासामेनुरात्रोविष्णुनादशुम्भ्यादेवतयाप्प्रसूतुःप्रसर्पाभि
॥ ३० ॥ [१] अश्विब्भ्यामपच्यस्व ॥ अश्विब्भ्यामपच्यस्व
सरस्वत्यैपच्येस्स्वेन्द्रायसुत्राम्मणेपच्यस्व ॥ द्यायुःपूतःपवित्रेण
प्पुत्यङ्क्वसोमोऽअतिस्सुतः ॥ इन्द्रस्युषुज्युःसखा ॥ ३१ ॥ कुविदु
ङ्ग । सर्वमन्तोयवाञ्चिद्यथादान्त्यनुपूर्वाविर्यय ॥ इहेहषाङ्गुणहिमोजना
निषेवर्हिषोनमऽउक्किष्ठयजन्ति ॥ उपयामगृहीतोस्युश्चिब्भ्यान्त्वा
सरस्वत्यैस्वेन्द्रायत्वासुत्राम्मणे ॥ ३२ ॥ युवर्हसुरामम् ॥ युवर्हसु

राममश्विनानमृचावासुरसच्चा ॥ विपिपुनार्शुभस्पतीऽइष्टद्रुह्म
 स्वावतम् ॥ ३३ ॥ पृत्रमिवपितरौ ॥ पृत्रमिवपितरावुश्विनोभे
 द्द्रुवथुऽकाव्यैर्दुः सनाभिः ॥ अत्सुरामुंध्यपिबुंश्चोभिऽसुरस्वती
 त्वामघवन्नाभिषणक् ॥ ३४ ॥ [४] ॥ ८ ॥ इतिश्रीवाजसनेयसं
 हितायां दशमोऽध्यायः ॥ ३० ॥ श्रीविदपुरुषायनमः ॥ अनुवाकसू
 त्रम् ॥ शुभ्रानएकादश प्रतर्तदेषोदश देवस्यत्वादश आपोदेवा
 द्वादश आपोह्येकादश आदितिद्वापञ्चआकृतिमद्वादश सप्तत्र्यशी
 तिः ॥ हरिः ॐ शुभ्रानऽप्प्रथमम् ॥ शुभ्रानऽप्प्रथममनस्तेत्त्वायंसवि

ताधिर्यः॥ अग्नेज्यातिद्विचाख्यपृथिव्याऽअद्भ्याभंरत् ॥ १ ॥ अस्केन
मनसा । वृयन्देवस्यंसवितुःसुवे ॥ स्वर्ग्याग्रशक्क्या ॥ २ ॥ अस्का
यंसविता । देवान्स्स्वर्ग्युताधियादिवम् ॥ बृहज्यातिःकरिष्यतः
संवित्ताप्प्रसुवातितान् ॥ ३ ॥ अस्तेमनः ॥ अस्तेमनःऽतुतयुअतेधि
योविष्मविष्प्रस्यबृहतोविपश्चितः ॥ विहोत्रादधेवयुनाविदेकुऽइ
दमुहीदेवस्यंसवितुःपारिष्टुतिः ॥ ४ ॥ अजेवाम् ॥ अजेवाम्ब्रह्मपूह्य
न्नमोभिर्विःश्लोकऽएतपृथ्यवसूरः ॥ शृण्वंतुविश्वेऽअमृतस्यपूत्राऽ
आयेधामानिदिब्यानितुस्त्थुः ॥ ५ ॥ अस्यंप्रयाणम् ॥ अस्यंप्रया

णुमन्वुन्यऽइद्युयुद्वैवादेवस्यमहिमानुमोजंसा ॥ यःपातयवानिबिमु
 मेसऽएतंशोरजांॐसिदेवऽसंवितामहित्वना ॥ ६ ॥ देवसवितः॥ देव
 सवितुः॥प्रसुवयुशम्प्रसुवयुशपातिम्भगाय ॥ दिव्यो गन्धर्वःकैतुपू३कैत
 नःपुनातुवाचस्पतिवाचन्नऽस्वदतु ॥७॥ इमन्नः॥इमन्नादेवसवितयु
 न्मप्रणयदेवाद्यदऽसखिविदऽसत्राजितंनधनुजितंॐस्वो३जितम् ॥ ॥
 न्दुचास्तोमुदऽसमद्वयगायुत्रेणरथन्तुरम्बुद्गायुत्रवर्त्तनिस्वाहा ॥ ८ ॥
 देवस्यत्वा । सवितुः॥प्रसुवोश्चनोब्रुह्म्याम्पूष्णोहस्ताब्भ्याम् ॥
 आर्देदगायुत्रेणच्छन्दसाद्भिरुस्वत्पृथिव्याऽसुधस्स्थादुग्निम्मपुंरी

ष्यमाङ्गिरस्वदाभरुत्रैष्टुभेनुच्छन्दसाङ्गिरस्वत् ॥ ९ ॥ आन्त्रि
सि । नाख्यसिस्वयावृथमुग्निर्दशकैमुखानेतुर्दसुधस्स्थऽआ॥ जागते
नुच्छन्दसाङ्गिरस्वत् ॥ १० ॥ हस्तऽआधाय । सविताविन्म्रदन्त्रिर्दहिर
ण्ययीम ॥ अग्नेज्यातिर्निचाख्यपृथिव्याऽअद्भ्याभरुदानुष्टुभेनुच्छ
न्दसाङ्गिरस्वत् ॥ ११ ॥ ॥ ११ ॥ प्रतूतवाजिन् ॥ प्रतूतवाजिन्नाह
वुधैरष्टुमनुसुवतम् ॥ दिवितुजन्मपरुममुन्तरिक्षेतवनाभिः पृथिव्या
माधुर्यानिरित् ॥ १२ ॥ युआथांरासंभम् ॥ युआथांरासंभम्
वमस्मिन्मन्यामवृषण्वसू ॥ अग्निम्भरन्तमस्मयुम् ॥ १३ ॥ योग्या

गेतुवस्तरम् ॥ योगयोगेतुवस्तरं वा जेवा जेहवामहे ॥ सखायुऽइन्द्रं मूत
 ये ॥ १४ ॥ प्रतुर्वेनाहि ॥ प्रतुर्वेनाह्यवुक्कामुन्नशस्तीरुद्वस्यगाणंपत्त्यम्म
 योभुरेहि ॥ उव्वन्तरिंक्षुव्वोहिस्वस्तिगंध्यातिरभंयानिकण्वत्पण्णा
 सुयुजासुह ॥ १५ ॥ पृथिव्याऽसुधस्स्थात् ॥ पृथिव्याऽसुधस्स्थादुग्नि
 म्पुंरुग्ण्यमद्गिरस्वदाभरुग्निम्पुंरुग्ण्यमद्गिरस्वदच्छमोग्निम्पुंरु
 ण्यमद्गिरस्वद्वरिण्यमऽ ॥ १६ ॥ अन्वोग्निऽ ॥ अन्वोग्निरुषसा
 मग्नेमकल्युदवहानिप्रथमोजातवेदाऽ ॥ अनुसूक्तस्यपुरुञ्चाचरु
 इम्मनिनूद्यावापृथिवीऽआततन्थ ॥ १७ ॥ आगत्यव्वोजी ॥ आगत्य

वाज्ज्यद्धानुदंसर्वाभृथोविधूनुते ॥ अग्निदंसुधस्तथेमहतिचक्षुषा
निचिकीपते ॥ १८ ॥ आक्कम्मयंवाजिन् ॥ आक्कम्मयंवाजिन्पु
थिर्वीमुग्गिन्निच्छरुचात्वम् ॥ भूम्यांवृत्वायंनोबुद्धियतुस्सवने
मुतंबुयम् ॥ १९ ॥ द्यौस्तै । पृष्ठम्पृथिवीसुधस्तथमात्त्वमान्त
रिक्षदंसमुद्दोयानिः ॥ विक्खयायुचक्षुषात्त्वमुभितिष्ठपुतद्वयतः
॥ २० ॥ उत्काम । महतेसाभंगायास्ममादास्तथानाद्विणिदावा
जिन् ॥ वुयंस्यामसुमुतौपृथिव्याऽअग्निद्वनन्तऽउपस्तथैऽआस्याः
॥ २१ ॥ उदंक्कमीत् ॥ उदंक्कमीद्विणिदावाज्ज्यवाकुसुलोकंदसु

कृतम्पृथिव्याम् ॥ ततःखनेमसुप्रतीकमुग्निंस्वोरुहाणाऽआदि
 नाकंमुत्तमम् ॥ २२ ॥ आत्वा । जिघाम्निमुमनसाघृतेनंप्रतिक्षिय
 न्तुम्भुवनानिद्विधा ॥ पृथुर्दितरुश्चावयसाबृहन्तुष्याचिष्टुमन्नरमु
 सदृशानम् ॥ २३ ॥ आविश्वतः । प्रत्यञ्चिअवम्यरुक्षसुाम
 नंसुतज्जुषेत ॥ मरुश्श्रीस्पृहयद्वृणोऽअग्निन्नामिमृशेतुद्वोजन्म
 राणः ॥ २४ ॥ परिवाजपतिः ॥ परिवाजपतिःकुविरुग्निर्गृह्यादयःऋ
 मीत् ॥ दधुद्वत्क्रानिदुशुषे ॥ २५ ॥ परिस्वाग्नेपुर्ग्वयंविप्प्रंसह
 स्यधीमहि ॥ धृषद्वृणद्विदुवेद्वेहुन्तारम्भङ्गुरावताम् ॥ २६ ॥ त्व

मंग्रे । द्युमिस्त्वमांशुशुक्षाणिस्त्वमुद्गयस्त्वमश्मन्नुस्परि ॥ त्वं
वर्नेभ्युस्त्वमोषधीष्वभ्युस्त्वन्नृणान्नृपतेजायसेशुचिः ॥ २७ ॥
[१६] देवस्यंत्वा । सवितुः प्रसुवोऽश्वनाब्रुह्मभ्यामपूष्णोहस्ता
भ्याम् ॥ पृथिव्याऽसुदस्त्यादग्निमपुरुष्यमाङ्गिरुस्वत्स्वनामि ॥
ज्योतिष्मन्तन्त्वाग्नेसुप्रतीकुमजस्त्रेणभानुनादीदृतम् ॥ शिवम्मप्र
जाभ्योहिंसन्तमपृथिव्याऽसुधस्त्यादग्निमपुरुष्यमाङ्गिरुस्वत्स्व
नामः ॥ २८ ॥ अपामपृष्ठम् ॥ अपामपृष्ठमसिथानिरुग्नेऽसमृद्धमभितुः
पिन्नंमानम् ॥ वर्द्धमानोमहाऽ । आच्यपुष्करेदिवोमात्रयावोरिम्मणा

प्रथमस्य ॥ २९ ॥ शम्भं च ॥ शम्भं च स्तथा विभक्त्युत्थोच्छिष्टवह्ले
 दुभे ॥ द्यचं स्वती संवसाथाम्भुतमुग्निमपूरीष्यम् ॥ ३० ॥ संव
 साथाम् ॥ संवसाथांस्वविदांसुमीचीऽउरसुात्कमना ॥ अग्निमु
 न्तवमरिष्यन्तुर्ज्योतिषमन्तुमजं सुमित्र ॥ ३१ ॥ पुरीष्योसि ।
 द्विश्वभंगुऽअथवात्वाप्रथमो निरमन्थदग्ने ॥ त्वामग्नेपुष्करोद्व्य
 र्थवो निरमन्थत ॥ मङ्गो विश्वस्य वाघतः ॥ ३२ ॥ तमुत्वा । दुद्व्य
 दुद्व्यः पुत्रऽद्व्यऽअर्थवृणः ॥ वृत्रहणं पुरन्दुरम् ॥ ३३ ॥ तमुत्वा । पो
 रथ्यावृषासमीधेदस्य हन्तमम् ॥ धनुश्च्युदरणे ॥ ३४ ॥ सीदहो

तः । सीदं होतुः स्वऽउल्लोके चिकित्त्वान्तस्सोदयाग्रैर्दसुकृतस्युयोना ॥
दुव्यावी द्वेवाऽह्वविषां यजुःस्यग्नेर्बृहद्वज्रं मानुष्ययोधाः ॥ ३५ ॥ निहो
ता । होतृषदं नु विद्वानस्त्वेषां दाद्विवाः ऽअंसदत्स्सुदक्षः ॥ अदं
व्रतप्प्रमातृर्वासिष्टः सहस्रम्भुरऽशुचिजिह्वाऽअग्निः ॥ ३६ ॥ सऽसीद
स्व ॥ सऽसीदस्व मुहाः असिशोचस्व देववीतमः ॥ विधुममंग्रऽ
अरुषभिर्मयैर्द्वयसूजसूजप्रशस्तदर्शुतम ॥ ३७ ॥ [१०] अपादेवीः ॥
अपादेवीरुपंसूजमधुमतीरयुक्षमायं प्रजाब्भ्यः ॥ तासां मुास्थानाहु
ज्जिहत्ता मोषधयऽसुपिप्पुलाः ॥ ३८ ॥ सन्ते । द्यायुग्ममातुरिश्वा दधा

तूतानाग्राहदंयुंरुयाद्विकंस्तम । योदेवानुञ्चरसिप्राणथैनकस्मै
 देववपदस्तुतुब्भ्यम् ॥ ३९ ॥ सुजातोऽज्योतिषा । सुहशरम्भुवल्थु
 मासदुत्स्वः ॥ वासोऽअग्नेविश्वरूपदुसंध्ययस्वविभावसो ॥ ४० ॥
 उदुतिष्ठ । स्वद्धरावानोदेव्याधिया ॥ दुशेचमासावृहतासुशुक्लनिरा
 ग्रेयाहिसुशुस्तिभिः ॥ ४१ ॥ ऊर्द्धऽरुषुणः ॥ ऊर्द्धऽरुषुणऽजुतये
 तिष्ठादेवानसंविता ॥ ऊर्द्धावाजस्यसनितायदुअभिद्योयाद्विद्विह्वया
 महं ॥ ४२ ॥ सजातः । सजातोऽगन्मोअसुरोदस्योरग्रेचानुवि
 मृतुऽओषधीषु ॥ चित्रऽशिथुऽपरितमांस्स्युक्कृप्रमातुब्भ्योऽआ

कनिःकुदद्वाः ॥ ४३ ॥ स्थिरोभव । वीङ्गऽआशुर्भववाज्ज्यवन् ॥
पृथुर्भवसुषटुस्त्वमुग्नेःपुरीषुवाहणः ॥ ४४ ॥ शिवोभव । प्रजा
व्यासानुषीव्युस्त्वमङ्गिरः ॥ माद्यावापृथिवीऽअभिशौचोन्मोन्त
रिक्षुममावुनुस्त्वतीन् ॥ ४५ ॥ प्रेतु । वाजीकनिःकुदद्वासमुऽप
त्वा ॥ भरेन्नुग्निमपुंरुष्यम्मापुद्यायुषऽपुरा ॥ वृषाग्निम्वृषणम्भ
रेन्नुपाङ्गम्भेऽसमृद्रियम् । अग्नेऽआयाहिषीतये ॥ ४६ ॥ कुतऽसु
त्यमृतऽसुत्यमुग्निमपुंरुष्यमङ्गिरस्वङ्गिरामः ॥ ओषधयुऽप्रतिमो
दक्षमुग्निमेतदशिवमायन्तमुन्म्यन्नयुषमाः ॥ द्यस्युद्विश्वाऽअ

निराऽअर्मावा निषीदन्नोऽअपदुर्मृतिआहि ॥ ४७ ॥ ओषधयुऽप्र
 ति ॥ ओषधयुऽप्रतिगृन्वतीऽसुपिप्पुलाऽ ॥ अयंघोग
 र्भेऽन्नुत्त्वियऽप्रुत्कटसुधस्थुमासदत् ॥ ४८ ॥ विपाजंसा । पृथुना
 शोशुचानोबाधस्वद्विषोरुक्षसोऽअर्मावाऽ ॥ सुशर्मणोबृहतऽशर्म
 णिस्यामुग्नेरुहऽसुहवस्युप्प्रणीतौ ॥ ४९ ॥ [१२] आपोहिष्ठा
 मंयोभुवस्तानऽलुज्ज्वदधातन ॥ मुहेरणायुचक्षसे ॥ ५० ॥ योवंऽ
 शिवतमोरसुस्तस्यभाजयतेहनऽ ॥ उशुतीरिवमातरऽ ॥ ५१ ॥
 तस्ममाऽअरम् ॥ तस्माऽअरङ्गमामवोयस्यक्षयायुजिद्वय ॥ आ

पौजुनयथाचनः ॥ ५२ ॥ मित्रः सुदुःसृज्यः । पृथिवीम्भूमिश्चुक्रयो
तिपासुह ॥ सुजातआतवेदसमयुक्ष्मायत्वासदसृजामिप्पुजाब्भ्यः
॥ ५३ ॥ रुद्राः सुदुःसृज्यः । पृथिवीम्बृहज्ज्योतिःसर्माधिरे ॥ ते
षाम्भुनुरजसुः इच्छुर्कोदिवेबुरोचते ॥ ५४ ॥ सदसृष्टाविसुमिः ॥
सदसृष्टाविसुमीरुद्रैर्द्वारैः कम्मुण्युम्भृदम् ॥ हस्ताब्भ्याम्भृद्विह
त्वासिनीवालीकृणोतुताम् ॥ ५५ ॥ सिनीवालीसुकपुद्दा ॥ सुकुरो
रास्वोपुशा ॥ सातुब्भ्यमदितेमुह्योखान्दधातुहस्तायोः ॥ ५६ ॥
उखाङ्गोतु । शक्क्याबुहुब्भ्यामादितिह्रिया ॥ मातापुत्रं यथोपस्तथे

साग्निमिवमर्तुगन्धुऽआ ॥ मुखं स्यु शिरोंसि ॥ ५७ ॥ ब्रह्मसं वस्त्वा ।
 कृण्वन्तु गायत्रेण च्छन्दसाङ्गिरुस्वङ्गवासिपृथिव्यसिधारयामाग्रेऽपु
 जां ७ रायस्पर्षोषङ्गोपुत्त्यर्धं सुवीर्यं सजुता न्यजमाना यदुद्वास्त्वा
 कृण्वन्तु त्रैष्टुभेन च्छन्दसाङ्गिरुस्वङ्गवास्यन्तरिक्षमसिधारयामाग्रे
 पुजां ७ रायस्पर्षोषङ्गोपुत्त्यर्धं सुवीर्यं सजुता न्यजमाना यादित्या
 स्त्वा कृण्वन्तु जागतेन च्छन्दसाङ्गिरुस्वङ्गवासिद्यौरसिधारयामाग्रे
 पुजां ७ रायस्पर्षोषङ्गोपुत्त्यर्धं सुवीर्यं सजुता न्यजमाना यद्विश्वेत्वा
 देवा वैश्चानुराऽकृण्वन्त्वानुष्टुभेन च्छन्दसाङ्गिरुस्वङ्गवासिदिशोसिधा

रयामयिप्पुजांरुयस्पाषण्डौपुत्थं सुवीर्यं सज्जातद्वयजमानाय ॥
॥ ५८ ॥ अदित्यैसास्ना ॥ अदित्यैरास्नादिति हे बिलङ्ग
ब्धनातु ॥ कृत्वायुसामुहोमं खान्ममृमयोर्युक्त्यै ॥ पुत्रेभ्यः
प्रायश्छेददिति श्रुपयानिति ॥ ५९ ॥ वसवस्त्वा ॥ धूपयन्तु गाय
त्रेण च्छन्दसाङ्गिरुस्वहुद्वास्त्वा धूपयन्तु त्रैलोक्ये भुक्त्वाङ्गिरुस्वदादि
त्यास्त्वा धूपयन्तु जागर्तु नु च्छन्दसाङ्गिरुस्वादि श्वेत्वा देवा वैश्चानुराध
पयन्त्वानुभुक्त्वाङ्गिरुस्वदिन्द्रस्त्वा धूपयन्तु वरुणस्त्वा धूपयन्तु
विष्णुस्त्वा धूपयन्तु ॥ ६० ॥ [११] अदिति द्वा ।

देवीविश्वदेव्यावतीपृथिव्याऽसुधस्तथैऽअङ्गिरस्वत्खनत्त्ववटदेवानां
 न्त्वापत्कीर्त्तुर्विष्वदेव्यावतीऽपृथिव्याऽसुधस्तथैऽअङ्गिरस्वदधतूखे
 ध्रुपणारुत्वादेवीविष्वदेव्यावतीऽपृथिव्याऽसुधस्तथैऽअङ्गिरस्वदुभा
 न्यतामुखेवर्त्तुर्वादेवीविष्वदेव्यावतीऽपृथिव्याऽसुधस्तथैऽअङ्गिर
 स्वच्छपयन्तूखेऽमारुत्वादेवीविष्वदेव्यावतीऽपृथिव्याऽसुधस्तथैऽअ
 ङ्गिरस्वत्पचन्तूखेजनयुस्त्वाच्छन्नपञ्चादेवीविष्वदेव्यावतीऽपृथि
 व्याऽसुधस्तथैऽअङ्गिरस्वत्पचन्तूखे ॥ ६१ ॥ मित्रस्यचर्ष
 णीधृतः ॥ मित्रस्यचर्षणीधृतावोदेवस्यसानुसि ॥ द्युम्नाञ्चि

त्रःश्रवस्तमम् ॥ ६२ ॥ देवस्त्वा । सवितोदं पतुसुपाणिः
स्वङ्गुरिःसुंबाहुरुशक्क्या ॥ अद्यथमानापृथिव्यामाशादिशुऽआ
पुण ॥ ६३ ॥ उत्थायंबृहती । भवोदुत्तिष्ठुवात्वम् ॥ मित्रैतान्तऽ
उखाम्परिददुम्भ्याभित्याऽएषामाभेदि ॥ ६४ ॥ वसंवुस्त्वा । च्छु
न्दन्तुगायुत्रेणुच्छन्दसाङ्गिरुस्वहुद्रास्त्वाच्छुन्दन्तुत्रैर्भेनुच्छन्दसा
ङ्गिरुस्वदादित्यास्त्वाच्छुन्दन्तुजागतेनुच्छन्दसाङ्गिरुस्वद्विध्वैत्वादे
वावैश्वानुराऽआच्छुन्दन्त्वानुर्भेनुच्छन्दसाङ्गिरुस्वत् ॥ ६५ ॥ [५]
आकृतिमुग्निम् ॥ आकृतिमुग्निम्प्रयुजुस्वाहामनोमेधासुग्निम्प्र

गुजुंस्वाहाचित्तंविज्ञातमुग्निम्प्रयुजुंस्वाहाविद्योविधितिमुग्निम्प्र
 गुजुंस्वाहाप्रजापतयेमनवेस्वाहाग्नयेध्वानुरायस्वाहा ॥ ६६ ॥
 विश्वोदेवस्य ॥ नेतुम्मत्तावुरीतसुक्ल्यम् ॥ विश्वोरुयऽइषु
 इयतिद्युम्नंबृणीतपृष्यसेस्वाहा ॥ ६७ ॥ मासु । भित्थामासु
 रिपोम्वधृषणवुरीरयस्वसु ॥ अग्निश्चेदङ्कुरिष्यथऽ ॥ ६८ ॥ हुहु
 हस्वदवि । पृथिविस्वस्तयऽआसुरीमाग्रास्वधयांकतासि ॥ जुहु
 न्देवेन्नयऽइदमस्तुहृष्टमरिहृत्त्वमुदेहियुज्ञेऽअस्मिन् ॥ ६९ ॥
 इन्नऽसुर्पिरासुतिऽध्मुत्कोहोतुविरण्यऽ ॥ सहसस्पुत्रोऽअहुतऽ ॥

॥ ७० ॥ शतम् ॥ ५०० ॥ परंस्याऽअधि । संवतोवराऽऽअब्ध्या
तर ॥ अत्राहमस्मिन्मृताऽऽअव ॥ ७१ ॥ पुरमस्याऽपरावतः ॥ पु
रुमस्याऽपरावतोरुहिदंश्चऽड्डहागहि ॥ पुरुष्यः पुरुषिप्रयोगेन्रव
न्तरामृदः ॥ ७२ ॥ यदंग्रे ॥ यदंग्रेकानिचिदातेदाखणिदु
धमसि ॥ सर्वन्तदंस्तुतेधृतन्तज्जषस्याविष्टय ॥ ७३ ॥ यदसि ॥ यद
त्युपुजिह्विकायदुम्भ्राऽअतिसर्पति ॥ सर्वन्तदंस्तुतेधृतन्तज्जषस्व
याविष्टय ॥ ७४ ॥ अहंरहरंप्रयावम् ॥ अहंरहरंप्रयावुम्भरुन्तोश्वा
येवुतिष्ठेतेद्यासमंस्म ॥ रायस्पोषेणसमिषामदन्तोग्नेमातेधप्रतिवे

शारिपाम ॥ ७५ ॥ नाभापृथिव्याः । समिधानेऽनुग्नौरायस्पाषा
 यवृहतेहवामहे ॥ इरुमुदम्बहदुक्थंठ्यजंञ्जुअतारमुग्निपृतनासुसा
 सुहिम् ॥ ७६ ॥ याःसेनाः ॥ याःसेनाऽअभीत्वराराह्याधिनीरुग
 णाऽउत ॥ येस्तुनायेचुतस्करास्तौस्तैऽअग्नेपिदधाम् आस्ये ॥ ७७ ॥
 दंष्ट्राभ्याम्मलिम्लून् ॥ दंष्ट्राभ्याम्मलिम्लूअंभ्यैस्तस्करौ
 ३ ऽउत ॥ हनुभ्यांस्तैनाभगवुस्तौस्त्वङ्गदुसुखादितान् ॥
 ॥ ७८ ॥ अजनैषु । मुलिम्लवस्तुनासुस्तस्करावने ॥ येकक्षेष्वा
 यवुस्तौस्तैदधामिजम्भयोः ॥ ७९ ॥ योऽअस्मभ्यम् । योऽअस्म

अभ्यमरातीयाद्यश्चनोद्वेपतेजनः ॥ निन्दुाद्योऽअस्ममान्धिप्साच्चुस
 वृन्तम्भस्मुसाकुरु ॥ ८० ॥ सटशितम्मे ॥ सटशितम्मेब्रह्मसट
 शितंघोर्युम्बलम् ॥ सटशितंत्राञ्जिष्णुयस्याहमस्मिपरोहितः ॥
 ॥ ८१ ॥ उदेषाम् ॥ उदेषाम्बाहूऽअतिरुमुद्वृत्तौऽअथोबलम् ॥ क्षिणो
 मिब्रह्मणामिच्चानुन्नयामिस्वा ३ऽअहम् ॥ ८२ ॥ अन्नपुतेन्नस्य । नोद
 ह्यनमीवस्यशृण्मिम्भणः । प्रप्रदातारन्तारिषुऽऊर्जन्नाधिहिहिपदेचतु
 ष्षपदे ॥ ८३ ॥ [१८] इतिशुक्लयजुस्संहितायामेकादशोऽध्यायः ॥
 ॥ ११ ॥ ॥ श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ ॥ अनुवाक्सूत्रम् ॥ दशानः

सप्तदश दिवस्पर्परि द्वादश समिधाग्नि पञ्चदश आपेत सप्तदश आसु
 न्वन्तं त्रयोदश याओषधीः सप्तविंशतिः सामाषोडश सप्तसप्तद
 शंशतम् ॥ हरिः ॐ दृशानोरुक्मः ॥ दृशानोरुक्मः दुद्व्याद्व्यद्वौ दुम्भ
 पुमायुः श्रियेरुच्युनः ॥ अग्निरुमृतोऽअभवुद्व्याभिरुक्मः दुद्व्याद्व्यद्वौ दुम्भ
 यत्सुरताः ॥ १ ॥ नम्बोपासुसमनसु । विरूपेधापयैतुशिशुमेकैः स
 मीर्चा ॥ द्यावाक्षामोरुक्मोऽअन्तर्विभांति देवाऽअग्निद्व्यद्वौ द्रविणो
 दाः ॥ २ ॥ विश्वारूपाणि ॥ विश्वारूपाणि प्रतिमुञ्चते कुविप्र प्रासावा
 वं द्विपदे चतुष्पदे । विनाकं मकल्यत्सवितारुण्यो नुप्सुग्राणं सुषसो

विराजति ॥ ३ ॥ सुपुणोसि । गुरुत्मास्त्रिवृत्तेशिरोगायत्रभ्रक्षुब्ध
अन्तरेपक्षौ ॥ स्तोमंऽओत्माच्छन्दांस्त्रयङ्गानियजं० अविनामं ॥ सा
मतेतुनून्वामदेद्व्यंगं नायुनियुम्पुच्छन्धिषण्णां० शुफाः ॥ सुपुणोसि
गुरुत्मान्दिद्वङ्गच्छस्वः पत ॥ ४ ॥ विष्णोऽङ्क्रमः ॥ विष्णोऽङ्क
मोसिसपत्क्रहागायुत्रञ्छन्दुऽआरोहपृथिवीमनुविक्क्रमस्वविष्णोऽ
ङ्क्रमोस्यभिमातिहात्रैपुंमुञ्छन्दुऽआरोहान्तरिक्षमनुविक्क्रमस्ववि
ष्णोऽङ्क्रमोस्यरातीयुतोहुन्ताजागंतुञ्छन्दुऽआरोहदिवमनुविक्क्रम
स्वविष्णोऽङ्क्रमोसिशत्रूयुतोहुन्तानुपुंमुञ्छन्दुऽआरोहदिशोनविक्क्रम

श्वप्सन्त्याविश्वतुस्पर्परि ॥ १० ॥ आत्वा । हाषमुन्तरमूङ्गव
स्तिष्ठविचाचलिः ॥ विशंस्त्वासवावाञ्छन्तमात्त्वद्वाङ्ममधिञ्जश
त् ॥ ११ ॥ उदुत्तुमम् ॥ उदुत्तुमंवरुणपाशंमुस्ममदवाधुमंविमंङ्गय
मं०१०॥ अथाविद्यमादित्यब्रुतेतवानांगसुऽआदितयेस्याम ॥
॥ १२ ॥ अग्नेबृहन् ॥ अग्नेबृहन्नुषसांमूङ्गाऽअंस्थानिज्जगद्वा
न्तमंमोज्ज्योतिषागात् ॥ अग्निञ्जमानुनारुशतुस्वङ्गऽअजुतोवि
श्वोसद्वद्मान्यप्पाः ॥ १३ ॥ हृदःसःशुचिषत् ॥ हृदःसःशुचिषद्
सुरन्तरिक्षसद्भोताविद्विषदतिथिर्दुरोणसत् ॥ नृषद्दुरसद्वत्सद्भ्योमुस

दुष्कृत्तुजाऽर्द्धिजाऽऋतम्बहत ॥ १४ ॥ सीदुत्त्वम् । सी
 दुत्त्वम्भुतुरस्याऽऽपस्तथेद्विश्वाद्यग्रेष्वयुनानिद्विद्वान् । मेनान्त
 पसुमाच्चिषाभिर्शौचीरुन्तरस्यांशुक्लज्योतिर्विभाहि ॥ १५ ॥
 अन्तरंग्रे । रुचात्त्वम्बुखाग्राःसदनेस्व ॥ तस्यारत्त्वर्द्धहरंसातपुआ
 तवदंशिवोभव ॥ १६ ॥ शिवोभूत्वा । मह्यमग्रेऽअथोसीदशिव
 स्त्वम् ॥ शिवाऽकृत्वादिशुऽसव्वाऽस्वय्यानिमिहासदं ॥ १७ ॥
 [१७] दिवस्पति ॥ अथमअंशेऽअग्निरुस्मद्वितीयम्भुतुरजातव
 दाः ॥ तृतीयमुष्ट सुनुम्णाऽअजंस्त्रिमिन्धानऽएनअरतस्स्वोधीः ॥

॥ १८ ॥ विद्वद्भाते । अग्नेन्नेधात्रियाणि विद्वद्भाते धाम विभृता पुरुत्रा ॥
विद्वद्भाते नाम परं ब्रह्म यद्विद्वद्भातमुत्सुं यत्तदं आजुगद्व्यं ॥ १९ ॥ सु
मुद्रत्वा ॥ नमृणां अप्सु वृन्तन्मृचक्षां दधेदिवोऽअग्नेऽऊर्ध्वन् ॥ तृतीये
त्वारजसितस्त्विवा ९ संमुपामुपस्त्थेमहिषाऽअवद्वन् ॥ २० ॥ अ
क्नन्ददुग्निः ॥ अक्नन्ददुग्निस्तु नयन्निवृद्धौऽक्षामोरिरिहृद्द्वोरुधः सम
अन् ॥ सुद्व्योज्ञानो विहोमिद्धोऽअक्नयुदारो दक्षीमोनूनो भ्रात्युन्तः
॥ २१ ॥ श्रीणामुदारः ॥ श्रीणामुदारो धरुणोर्योणा म्मनीषाणा
म्प्राप्येणुऽसो मंगोपाः ॥ वसुः सूनुः सहसोऽअप्सुराजु विभोऽत्यग्र

ऽउपसांमिधानं ॥ २२ ॥ विररवंस्यकेतुः ॥ विररवंस्यकेतुर्भुवन
 स्यगर्भेऽआरोदसीऽअपृणाज्जायमानः । व्रीडुञ्चिदद्भिमाभिनत्पराय
 अनुाषदुग्निमयं जन्तुपञ्च ॥ २३ ॥ उशिक्पावुकः ॥ उशिक्पावु
 कोऽअरुतिःसुमेधामतैर्बुग्निरुमृतोनिधागि ॥ इयत्तिधूममंरुषम्भ
 रिन्नेदुच्छुक्कणशोचिषुद्यामिनक्षन् ॥ २४ ॥ इशानोरुक्मः ॥ इ
 शानोरुक्मऽउद्यार्द्योद्दुर्मर्षुमारुःश्रियेरुचानः ॥ अग्निरुमृतोऽ
 अभवुद्दुर्गोभिर्गुर्दनुन्धौरजनयत्सुरतां ॥ २५ ॥ अस्तै । अद्याकृण
 वद्द्विशोचैपूषन्द्वघृतवन्तमग्ने ॥ प्रतन्नयप्प्रतुरंघस्योऽअच्छाभि

सुम्नन्नुवभक्तंयविष्टु ॥ २६ ॥ आतम् ॥ आतम्भजसौःश्रवसेष्व
ग्नऽलुब्धथऽलुब्धथऽआभजशुस्यमानि ॥ प्रियःसूख्योऽपिप्रियोऽअग्न
भवात्पुज्जुतिर्नामिनदुदुज्जनित्वैः ॥ २७ ॥ त्वामग्ने ॥ त्वामग्ने
यजमानाऽअनूद्यन्विःश्रुवसुदधिरुवाख्याणि ॥ त्वयासुहृद्विण
मिच्छमानाब्रुजङ्गामन्तमृशिजोविवब्धुः ॥ २८ ॥ अस्ताब्ध्यग्निः ।
अस्ताव्युग्निर्नुरांशुशेवोवैःश्वानुरऽक्वषिभिःसोमगोपाः ॥ अह्वेष
द्यावापृथिवीहवेमुदेवाधुत्तरुयिमुस्मसुर्वारम् ॥ २९ ॥ [१२] सु
मिधाग्निम् ॥ सुमिधाग्निर्दुवस्यतधृतवाधयुतातिथिम् ॥ आरिम्म

नृहृदयाजुहोतन ॥ ३० ॥ उदुत्त्वा ॥ उदुत्त्वाविश्वेदुवाऽअग्नेभर
 न्तुचित्तिभिः ॥ सनोभवशिवस्त्वदसुप्रतीकोविभावसुः ॥ ३१ ॥
 प्रेत ॥ प्रदग्नेज्योतिष्ममाद्याहिशिर्विभरोच्चिमिद्धम् ॥ बृहद्विभानु
 भिवर्मासुदमाहिंसिस्तुद्वापुजाः ॥ ३२ ॥ अक्कन्ददुग्निः ॥ अक्क
 न्ददुग्निस्तुनयान्निवुद्योऽक्षामुरोरहृद्विरुधःसमुञ्जन् ॥ सुद्योजन्ना
 नोविहीमुद्धोऽअक्कल्युदारोदसीभानुनाभात्यन्तः ॥ ३३ ॥ प्रप्प्रा
 यम् ॥ प्रप्प्रायमुग्निभ्रम्भरुतस्यशृण्वेविद्यत्सूठ्योनरोचतेबृहद्वाः ॥
 अभिग्रःपूरुम्पूतनासुतुस्तथौदादायुदध्योऽअतिथिर्दशिवोनः ॥ ३४ ॥

आपोदेवीः ॥ आपोदेवीःप्रतिगृब्णीतुभस्मैतत्स्योनैकंण्डूंसु
रुमाऽऽल्लोके ॥ तस्मैनमन्तुअनयऽसुपत्क्राम्मुतिवपुत्राग्निवभृता
प्स्वेनत् ॥ ३५ ॥ अपस्वग्ने ॥ अपस्वग्नेसधिद्वेवसोषधीरनुंरुद्ध्य
से ॥ गव्भेसआयसेपुनः ॥ ३६ ॥ गव्भोऽआसि ॥ गव्भोऽअस्योषधी
नाङ्गव्भोवितुस्पर्तानाम् ॥ गव्भोवितुश्चस्यभूतस्याग्नेगव्भोऽअपा
मसि ॥ ३७ ॥ प्रसह्यभस्मना ॥ प्रसह्यभस्मनायोनिमुपञ्चपू
थिवीमग्ने ॥ सुदसृज्यमोतुभिद्व्योतिष्ममादुपुनरासदः ॥ ३८ ॥
पुनरासद्य ॥ पुनरासद्यसदनमुपञ्चपूथिवीमग्ने ॥ शेषमातुर्ग्यथो

पस्त्येन्तरस्यांॐ शिवतमः ॥ ३९ ॥ पुनरुज्जा । निवर्त्तस्वपुनरग्न
 ऽदुपायुपा ॥ पुनर्नर्त्तपाह्यऽहसः ॥ ४० ॥ सुहरुष्या । निवर्त्तस्वा
 ग्नेपिद्वस्वधारया ॥ विश्वप्स्न्यां विश्वतुस्पारि ॥ ४१ ॥ बोधा
 म । ऽअस्यवचसोयविट्टमऽहिष्ठस्युप्प्रभृतस्यस्वधावः ॥ पीर्यति
 त्वोऽअनुत्वागुणातिबुन्दारुष्टुद्वं वन्देऽअग्ने ॥ ४२ ॥ सर्वोधि ।
 सूरिर्म्ममुघवावसुपतेवसुदावन् ॥ अयोद्धयस्ममद्दुर्बांॐसिधिश्वकर्म
 पुस्वाहा ॥ ४३ ॥ पुनस्त्वा । दित्यादुद्रावसवुऽसमिदधतुग्मपुनर्बु
 हमाणोवसुनीथयुजैः ॥ घृतेनुत्वन्तुद्वैवद्वैग्रस्वसुत्त्याः सन्तयजमा

नस्युक्तमाह ॥ ४४ ॥ [१५] अपेत ॥ अपेतुर्वातुविचसर्पतातोयेञ्च
स्तथपुंराणाग्रैचुनूतनाह ॥ अदाद्यमोबुलानम्पृथिव्याऽअक्रान्तिमम्पि
तरोलोकमस्मै ॥ ४५ ॥ सुज्ञानमसि । कामधरणम्मायितेकामुधर
णम्भूयात् ॥ अग्नेवर्भस्ममास्युग्नेऽपुरीषमसिचितस्तथपरिचितऽऊर्ध्व
चितऽश्रयद्धम् ॥ ४६ ॥ अयत्सः ॥ अयत्सोऽअग्निर्गर्भस्मिन्त्सो
ममिन्द्रःसुतन्दुर्धेजुठरेद्वावशानः ॥ सुहृत्सियुम्बाजुमत्यन्नसपिंसः
ससुवानत्सन्स्तूयसेजातवेदः ॥ ४७ ॥ अग्नेयत् ॥ अग्नेयसौदिविद्व
च्चःपृथिव्यांरुषदाषधीष्वपस्वायजत्र ॥ येनान्तरिक्षमुर्वातुतन्थत्वे

पःसभानुरण्वेनचक्षांः ॥ ४८ ॥ अग्नेदिवः ॥ अग्नेदिवोऽअण्ण
 मच्छाजिगास्यच्छादिवान् ऊचिषेधिष्ण्यासि ॥ आरोचनेपूरतात्सु
 ळ्यस्ययाश्चावस्तादुपतिष्ठन्तुऽआपः ॥ ४९ ॥ पुरीष्यासाऽअग्न
 यः । प्रावृणेभिःसुजाषसः । जुषन्तांयुजसुहुहोनमीवाऽइषोमही
 ॥ ५० ॥ इडामग्ने । पुरुदंसःसुनिङ्गोऽशश्चतुमदहवमानायसा
 व ॥ स्यान्नःसूनुस्तनयोब्रिजावाग्नेसातंसुमुतिर्भूत्वस्मै ॥ ५१ ॥
 अयन्तै ॥ अयन्तेशोनिर्धृत्वयोयतांजाताऽअरोचथाः ॥ तआनन्ने
 ग्नुऽआरोहाथानावद्धयारुयिम् ॥ ५२ ॥ चिदंसि ॥ चिदंसितयादिव

तंयाङ्गिरुस्वङ्कुवासीदपरिचिदसितयादिवतयाङ्गिरुस्वङ्कुवासीद ॥५३॥
लोकम्पूण । च्छिद्रम्पूणाथोसीदङ्कुवात्त्वम् ॥ इन्द्राग्नीत्वाबृहस्प
तिरुस्मिन्मन्योनावसीषदन् ॥ ५४ ॥ ताऽअस्य । सूददाहसुऽसाम
ॐश्रीणान्तिपुंशन्नयः । जन्मन्द्देवानांविशेश्विष्ण्वारौचुनेदिवः ॥५५॥
इन्द्रंविदग्वाः ॥ इन्द्रंविदग्वाऽअवावृवन्त्समुद्रद्वयंचसुङ्गिरः ॥ रुथी
तमर्दुरुथीनांवाजानांॐसत्पतिम्पतिम् ॥५६॥ समितम् ॥ समितुः
सङ्कल्पेथांॐसम्प्रियारौचिष्णूसुमनुस्यमानौ ॥ इषुमज्जैमुभिसु
वसानौ ॥ ५७ ॥ संवांम् ॥ संवाम्मनांॐसिसंभृतासमुच्चिताद्व्या

कंरम् ॥ अग्नेपुरीष्य्याधिपाभंवुत्त्वन्नऽइषमृज्जुष्यजमानायधेहि ॥
 ॥ ५८ ॥ अग्नेत्त्वम् ॥ अग्नेत्त्वम्पुरीष्य्योरयिमाहपुष्टिमाह ॥ अ
 सि ॥ शिवाऽकृत्वादिशुऽसर्वाऽस्वयोननिमिहासदः ॥ ५९ ॥ भवे
 तन्नः ॥ भवतन्नऽसमनसौ सचेतसावरुपसौ ॥ मायुर्ज्ञऽहिंसिहुमायु
 ज्ञपतिआतवेदसौ शिवौ भवतमुद्यनः ॥ ६० ॥ मातेवपुत्रम् ॥ मातेव
 पुत्रम्पृथिवीपुरीष्य्यमुग्निऽस्वयोनानावरुषा ॥ तांविश्वदुवक्नुतु
 भिःसंविदुनऽप्प्रजापतिर्विश्वकम्मुष्वितु ॥ ६१ ॥ [७] अ
 सुन्वन्तुमयजमानम् ॥ असुन्वन्तुमयजमानमिच्छस्तुनस्येत्या

मद्विहितस्त्वेरस्य ॥ अथमुस्मादिच्छसातद्वैत्यानमादिविनिर्ऋ
तेतुब्भ्यमस्तु ॥ ६२ ॥ नमुःसुतेनिर्ऋतेतिगतेजोयुस्ममंयुविवृता
बन्धमुतम् ॥ अमेनुत्वंयुम्भ्यासंविदुनोत्तमेनाकेऽअधिरोहयेनम् ॥
॥ ६३ ॥ अस्यांस्ते । वोरऽओसञ्जुहोम्येषाम्बुन्धानामिवसज्जना
य ॥ आन्त्वाजनोभूमिरतिप्रमदन्तुनिर्ऋतिन्त्वाहम्परिवेद्विश्व
तः ॥ ६४ ॥ अन्तेदेवीनिर्ऋतिराबुबन्धुपाशङ्ङ्ङीवास्वविच्यम् ॥ त
न्तेविष्ण्याम्यार्युषानमद्भ्यादथैतामिषुतमहिष्प्रसूतः ॥ नमोभूत्यै
येदञ्चकार ॥ ६५ ॥ निवेशनःसुङ्गमनः ॥ निवेशनःसुङ्गमनोवसू

नांविश्वारुपाभिचट्टेशर्चाभिः ॥ देवऽदेवसवितासुत्यधुर्मन्द्दान
 तस्त्थौसमुरपथीनाम् ॥ ६६ ॥ सीरायुअन्ति । कुवयोयुगावितद्वत्ते
 पृथक् ॥ धीरादेवपुंसुम्नुया ॥ ६७ ॥ युनक्तुसीरा ॥ युनक्तुसीरावि
 ग्रगातनुद्धुतेयोनाविपतुहवीजम् ॥ गिराचश्रुहिःसभराऽअसंन्ना
 नदीयुऽइत्सुण्यःपुक्कमेयात् ॥ ६८ ॥ शुनट्सु । फालाविकृषन्तुम
 मिटशनङ्कीनाशाऽअभियन्तुवाहेः ॥ शुनासीराहुविषातोशमानासु
 पिप्पुलाऽओषधीऽकर्त्तनुस्मम् ॥ ६९ ॥ द्यूतेनुसीतां ॥ द्यूतेनुसीताम
 धुनासमंज्यतुंविश्वद्वेवरनुमतामुराद्धिः ॥ ऊर्जस्वतुपयसुपिद्व

मानास्ममान्तस्सीति पयसाभ्याविवृत्स्वं ॥ ७० ॥ लाङ्गलुम्पवोरवत् ॥
लाङ्गलुम्पवोरवत्सुशेवंऽसोसुपित्संरु ॥ तदुङ्क्षपतिगामविम्प्रफुड्य
श्रुपीवरीम्प्रस्तथावद्रथुवाहणम् ॥ ७१ ॥ कामङ्क्षामदुधे । धुक्ष्वामि
त्रायुव्वरुणाय च ॥ इन्द्राग्राहिश्वभ्याम्पूष्णेप्पुजाभ्यऽओषधी
भ्यः ॥ ७२ ॥ विमुञ्च्यद्धम् ॥ विमुञ्च्यद्धमग्न्यादेवयानाऽअगंभुत
मंसस्पृारमुस्य । ज्योतिरापाम ॥ ७३ ॥ सुजूरब्दं । सुजूरब्दोऽ
अयवोभिः सुजूरुपाऽअरुणीभिः ॥ सुजोषसावुश्चिनुदऽसोभिः
सजूरुऽएतशेनसुजूरुव्वरुवानुरऽइडयाधृतनुस्वाहा ॥ ७४ ॥

[१३] याऽओषधीऽ ॥ याऽओषधीऽपुष्पाजुतादेवेभ्यस्त्रिगम्पु
 रा ॥ मनुनुवुब्भूणामुहृशुतन्धामानिसुप्तच ॥ ७५ ॥ शुतवैः ॥
 शुतवोऽअम्बुधामानिसुहृन्मृतवोरुहः ॥ अधाशतक्त्वोययमिम
 म्मेऽअगुदङ्कृत ॥ ७६ ॥ ओषधीऽप्रति । मोदक्षुम्पुष्पवतीऽप्रसू
 वरीऽ ॥ अश्वाऽइवसुजित्वरीवोरुधःपारयिष्णवः ॥ ७७ ॥ ओ
 पधीरिति । मातरुस्तद्द्वौदेवीरुपद्भुव ॥ सुनेयुमश्शुङ्गावासऽआ
 त्मानुन्तवंपुरुष ॥ ७८ ॥ अश्शुत्थेवः ॥ अश्शुत्थेवानिषदंनम्पुण
 वौवसुतिष्कृता ॥ गोभाजुऽइत्तिकलासथयत्सुनवथुपूरुषम् ॥ ७९ ॥

यन्नौपंधीः । सुमग्गमतुराजानुंसमिमिताविव ॥ विप्पुंसऽउच्चयतेमि
पग्गंक्षोहामीवुचातनः ॥ ८० ॥ अश्शुवुतीं७सोमावुतीम् ॥ अ
श्शुवुतीं७सोमावुतीमूज्जयन्तीमुदोजसम् ॥ आवित्तिसुसव्वाऽओ
पंधीरुस्समाऽअरिड्डतातये ॥ ८१ ॥ उच्छुष्ममाऽ ॥ उच्छुष्ममाऽओ
पंधीनाङ्गावो७गोष्ठादिवरते ॥ धनं७सनिष्पयन्तीनामुत्त्वमानुन्तवंपूरु
प ॥ ८२ ॥ इष्कुत्तिन्नामं । वोमाताथोयूयदं७स्तथुनिष्कुत्तीऽ ॥ सो
राऽपंतुत्तिणीस्तथनुयदामयंतिनिष्कुत्थ ॥ ८३ ॥ अतिविश्वाः । प
रिष्ठास्तेनऽइवव्वजमक्कमुऽ ॥ ओपंधीऽप्प्राचुच्चयवुत्थयत्तिकश्चत्तन्वो

रपः ॥ ८४ ॥ यदिमाः ॥ यदिमावाजयन्नहमोषधीहस्तऽआदुधे ॥
 आत्त्वमायक्षमस्यनश्यतिपुराजौविगुंभौयथा ॥ ८५ ॥ अस्यौषधीः ।
 प्रसप्पथाङ्गमङ्गम्परुष्णरुः ॥ ततोयक्षमुंविबांधह्दुग्गोमंछत्रमशी
 रिवा ॥ ८६ ॥ सुांकंयक्षम ॥ सुांकंयक्षमप्रपंतुचापेणकिकिदोविना ॥ सुा
 कंघातंस्युद्धाज्ज्यासुाकन्नश्यनिहाकया ॥ ८७ ॥ शतं६० ॥ अद्रयावंः ॥
 अद्रयावोऽअद्रयामवत्तुद्रयान्यस्याऽउपावत ॥ ताःसर्वाःसंविद्वानाऽ
 इदम्मेप्प्रावंतुविचः ॥ ८८ ॥ याःफुलिनीः । याःफुलिनीर्याऽअफुलाऽ
 अपुष्पायारुच्चपुष्पिणीः ॥ बृहस्पतिप्रभूतास्तानोमुञ्चन्त्वहंसः

॥ ८९ ॥ मुञ्चन्तुमा । शपत्थ्यादर्थोविरुण्णयादुत ॥ अथोयमस्य
पङ्क्तिश्यात्सर्वस्ममादिवकिलिषात् ॥ ९० ॥ अवुपतन्तीरवदन् ॥
अवुपतन्तीरवदन्निदुवऽओषधयुस्पर्परि ॥ यञ्जोवमुदन्नवाभहुनसोरि
प्यातिपूरुषः ॥ ९१ ॥ याऽओषधीः ॥ याऽओषधीःसोमराज्ञी
बृहोऽशुतविचक्षणाः ॥ तासामसित्वमुत्तुमारुङ्गामायुशर्द्धुदे ॥ ९२ ॥
याऽओषधीः ॥ याऽओषधीःसोमराज्ञीविष्टिताःपृथिवीमनु ॥ बृह
स्पतिप्रसूताऽअस्यैसनन्दत्तव्रीर्यम् ॥ ९३ ॥ याश्च ॥ याश्चैदमु
पशूण्वन्तिव्याश्चैदूरम्परांगताः ॥ सर्वाःसुङ्गत्यव्रीरुधोऽस्यैसनन्दत्त

वीर्यम् ॥ ९४ ॥ मावः ॥ मावोरिषत्स्वनितायस्मैचाह्वनामिवः
 द्विपाच्चतुष्पादुस्माकुटुसर्वमस्त्वनातुरम् ॥ ९५ ॥ ओषधयुःसम् ॥
 ओषधयुःसमवदन्तुसोमैनसुहराज्ञा ॥ यस्मैकृणोतिब्राह्मणस्तद
 राजहपारयामसि ॥ ९६ ॥ नाशयित्रीवृलासुस्याशसऽउपुचिता
 मसि ॥ अथौशतस्युयक्षमाणाम्पाक्रोरसिनाशनी ॥ ९७ ॥ त्वा
 ङ्गन्धुर्वाः ॥ त्वाङ्गन्धुर्वाऽअखनूस्त्वामिन्द्रस्त्वाम्बृहस्पतिः ॥ त्वा
 मोषधुसोमोरानाविङ्काद्व्यक्षमादमुच्यत ॥ ९८ ॥ सहस्वमे ॥
 सहस्वमेऽअरातीःसहस्वपृतनायुतः ॥ सहस्वसर्वम्पाप्मानुऽसह

मानास्योषधे ॥ ९९ ॥ दुर्गर्घायुंस्ते ॥ दुर्गर्घायुंस्तेऽओषधेखानि
 तायस्ममैचत्वाखनाम्न्युहम् ॥ अथोत्वनदुर्गर्घायुंभूत्वाशुतवल्श्या
 धिरोहतात् ॥ १०० ॥ त्वमुत्तुमा । स्योषधुतव्वृक्षाऽउपंस्तयः ॥
 उपंस्तिरस्तुमोस्ममाकुंठ्योऽउस्ममाऽअमिदासति ॥ १०१ ॥
 [२७] मामाहिःसीज्जनितायःपृथिव्यायोवादिवदःसुत्यधम्माध्या
 नट् ॥ बरञ्छापश्चन्द्राःप्रथमोज्ञानैकस्ममैदुवायहविषाविधेम ॥
 ॥ १०२ ॥ उब्भ्यावर्त्तस्व । पृथिवियुज्ञेनुपयसासुह ॥ वृषान्तैऽ
 अग्निगिरिपितोऽअरोहत ॥ १०३ ॥ अग्नेयत्तेशुक्कंठ्य

च्छदद्रंथत्पूतंथ्यच्चयुजियंम् ॥ तद्वेवेब्भ्योभरामसि ॥ १०४ ॥ इषु
 मूर्जम् ॥ इषुमूर्जमिहमितऽआदमृतस्युयोनिम्महिषस्युधाराम् ॥
 आमागोषुविशुत्त्वातुनपूजहामिसुदिमनिराममौवाम् ॥ १०५ ॥
 अग्नेतव ॥ अग्नेतवऽश्रवोवयोमहिब्भ्राजन्तेऽअर्च्चयोविभावसो
 बृहद्भानुशवंसुावाजंभुक्कथ्युन्दथासिदुशुषेकवे ॥ १०६ ॥ पावुक
 वंच्चाऽशुक्कवंच्चाऽ ॥ पावुकवंच्चाऽशुक्कवंच्चाऽअनूनवच्चाऽउदियर्षिभा
 नुना ॥ पुत्रोमातराविचरुन्नपांवासिपूणाश्चिरोदसीऽउभे ॥ १०७ ॥ ऊ
 र्जोनिपात् ॥ ऊर्जोनिपाज्जातवेदऽसुशुस्तिभिम्मन्दस्वधीतिभिहि

तः ॥ त्वेऽदृष्टुः सन्दधुर्भूरिवर्षसाश्चिन्नातयोव्यामजाताः ॥ १०८ ॥
इरुज्ज्यन्नग्रे । प्रथमस्वजुन्तुभिरुस्मरयोऽममर्त्य ॥ सदंशतस्य
वपुषोविराजसिपूणाक्षसानुसिङ्गतुम् ॥ १०९ ॥ इष्कुत्तारमहुरस्य ॥
इष्कुत्तारमहुरस्यप्रचेतसुङ्क्षयन्तुः राधसोमुहः ॥ रातिव्यामस्यसु
भगाम्महोमिषुन्दधासिसानुसिदुरयिम् ॥ ११० ॥ ऋतावानम्म
हिपम् । विश्वदर्शतमुग्निः सुम्नायदधिरपुरोजनाः ॥ श्रुत्कर्ण
ः सुप्रथस्तमन्त्वागिरौदध्यम्मानुषायुगा ॥ १११ ॥ आप्यायिस्व ।
समेतुते विश्वतः सोमिवृष्ण्यम् ॥ भवोवाजस्यसङ्क्षे ॥ ११२ ॥

सन्तै ॥ सन्तेपयांॐसिसमुयन्तुवाजुःसंवृष्ण्यान्त्रयभिमातिषा
 हः ॥ आप्यायमानोऽमुतायसामदिविश्रवांस्सुत्तमानिधिष्व
 ॥ ११३ ॥ आप्यायस्व । मदिन्तमुसामुविश्वैर्भिरुशुभिः ॥
 भवान्सुप्प्रथस्तमुःसखावृधे ॥ ११४ ॥ आते । वृत्सामनोयम
 त्परुमाच्चित्सुधस्तथात् ॥ अग्नेत्वाङ्गमयागिरा ॥ ११५ ॥ तुभ्यु
 न्ताः ॥ तुभ्युन्ताऽङ्गिरस्तमुविद्वधाःसुक्षितयुःपृथक् ॥ अग्नेका
 माययेमिरे ॥ ११६ ॥ अग्निःप्रियेषु ॥ अग्निःप्रियेषुधामसुकामोभू
 तस्युभयस्य ॥ सुम्नाडिकोविराजति ॥ ११७ ॥ [१६] इतिवाजस

नेयसंहितायांद्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥ श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाकं
सूत्रम् ॥ मयिगृह्णामिपञ्चदशध्रुवासिमधुवाताएकादशकौसम्यक्स्रव
तिनर्वमंमाषडपांत्वैकाऽयंपुरःपञ्चसताष्टापञ्चाशत् ॥ मयिगृह्णामि ॥
मयिगृह्णाम्मयग्रैऽअग्निर्दुरायस्पर्षोषायसुष्पज्ञास्त्वायंसुवीर्याय ॥
मामुदेवतांसचन्ताम् ॥ १ ॥ अपाम्पृष्टम् ॥ अपाम्पृष्टमसिख्योनिरुग्नेऽ
समुद्रमुभितुऽपिद्वंमानम् ॥ बद्धमानोमुहाऽऽचुपृष्करोदिवोमात्र
यावोरिम्मणाप्प्रथस्व ॥ २ ॥ ब्रह्मंजज्ञानम् ॥ ब्रह्मंजज्ञानम्प्र
थमम्पुरस्ताद्विसीमितऽसुरचोर्विनऽआवऽ ॥ सबुद्ध्याऽउपुमाऽअस्य

विष्टाः सुतरश्च यो निमसंतश्च विवः ॥ ३ ॥ हिरण्यगुब्भः समं वत्तु
 ताग्रैर्भूतस्य जुतः पतिरेकऽआसीत् ॥ सदाधारपृथिवीन्ध्यामृतमा
 ह्ममदुवायं हविषा विधेम ॥ ४ ॥ द्रुप्सश्चस्कन्दः । पृथिवीमनुध्यामि
 मञ्चुर्यो निमनूयश्च पूषः ॥ सुमानं यो निमनू सुञ्चरन्तन्द्रुप्सञ्जुहो
 म्यनु सुप्तहात्राः ॥ ५ ॥ नमोस्तु । सुष्यंभ्यो यैकच पृथिवीमनु ॥
 येऽअन्तरिक्षे धेदुर्वितेभ्यः सुष्यंभ्यो नमः ॥ ६ ॥ याऽइषं वः ॥
 याऽइषं वो यातूधानानां अश्ववाधनुस्पर्तुर्भनु ॥ येषां वृष्टेषु शरतु ते तेष्वभ्यः
 सुष्यंभ्यो नमः ॥ ७ ॥ येषां । मीरां च नेदिवो अश्ववाधनुस्पर्तुर्भनु ॥

शेषांमुष्पसुसदंस्कृतन्तेऽभ्यःसुपैष्वभ्योनमः ॥ ८ ॥ कणुष्वपाजः ॥
कणुष्वपाजुःष्रासितिन्नपृथ्वीऽभ्यःहिराजुवामवाःऽइभेन ॥ तूष्वी
मनुष्रासितिन्द्रूणानास्तासुविद्धयंरुक्षसुस्तापिष्ठः ॥ ९ ॥ तवंञ्च
मासः ॥ तवंञ्चमासऽआशूयापतुन्त्यनुस्पृशधृषुताशोशुचानः ॥ तपू
०७ ष्वयग्नेजृह्वापतुङ्गानसान्दिताविसृजुर्विष्वगुल्काः ॥ १० ॥ प्रातिस्प
शः ॥ प्रातिस्पशोविसृजुतृणितमोभवाप्रायुविशोऽअस्याऽअदब्धः ॥
योनोदूरुअघशर्दसोऽयोऽअन्त्यग्नेमाकिहुव्यथिरादंघर्षात् ॥ ११ ॥ उदं
ग्नातिष्ठुप्रत्यातनुष्वन्त्युमित्राःऽओषतातिगमहेत ॥ योनोऽअरा

तिऽसमिधानचुक्केनीचातन्धवक्ष्यतुसन्नशुष्कम् ॥ १२ ॥ ऊर्द्धोभवे ।
 ऊर्द्धोभवेप्प्रतिविद्धयाद्धयस्मदुविष्कुण्णष्वुद्वेष्ट्याद्व्यग्ने॥ अवांस्त्रिस्थ
 रातनुहिषातुजूनोआमिमजांमिम्प्रमृणीहिशत्रून् ॥ अग्निष्टुतेजसा
 सादयामि ॥ १३ ॥ अग्निर्मूर्द्धा । दिवऽकुक्त्पातिःपृथिव्याअ
 यम् ॥ अपांरेतांसिजिह्वति ॥ इन्द्रस्युत्त्वोजसासादयामि ॥
 ॥ १४ ॥ भुवोयुजस्य ॥ भुवोयुजस्युरजसश्चनेतायत्रानियु
 द्विऽसचसेशिवाभिः ॥ दिविमूर्द्धानन्दधिषेस्वुषांश्चिह्नामंग्रेचकृषह
 द्युवाहम् ॥ १५ ॥ [१५] भ्रुवासि । ध्रुणास्त्वेताद्विश्वकर्मणा ॥

मात्त्वांसमुद्रउद्धेधुनिमासुपुण्णोद्व्यथमानापृथिवीन्दृढह ॥ १६ ॥
प्रजापतिष्ठा । सादयत्त्वेषाम्पृष्ठेसमुद्रस्येमन् ॥ द्यचंस्वतुम्प्रथ
स्वतुम्प्रथस्वपृथिव्यासि ॥ १७ ॥ भूरसि ॥ भूरसिभूमिरुस्यदिति
रसिद्विष्वधायाविष्वस्युभुवनस्यधुत्रो ॥ पृथिवीर्यच्छपृथिवीन्दृढ
हपृथिवीम्माहिंसिः ॥ १८ ॥ विश्वस्मैप्प्रोणाय ॥ विश्वंस्मै
प्प्रोणायोपानयंष्युनार्योदानायप्प्रतिष्ठायेचुरित्राय ॥ अग्निद्वाभि
पातुमेह्यास्वेस्त्याच्छिद्दिषुशान्तमिनुतयाद्विरुस्वङ्गवासीद ॥
॥ १९ ॥ काण्डात्काण्डात्प्रेरोहन्ती । परुषःपरुषेस्पारि ॥ एवानो

द्रुष्टुं प्रतनु सुहस्रेण शुतेन च ॥ २० ॥ याशुतेन । प्रतुनोषि सुहस्रेण वि
 राहसि ॥ तस्यां स्ते देवीष्टके विधेम हविषा विधेम ॥ २१ ॥ यास्तै
 ऽअग्नेः सूर्यं रुच्यो दिवमा तु त्वान्तरिक्षं मभिः ॥ ताभिर्नोऽनुद्व्यस
 द्वाभीरुचं जनाय न स्कुधि ॥ २२ ॥ यावः ॥ यावो देवाऽसूयु
 रुच्यो गोष्ववश्वेषु यारुचः ॥ इन्द्राग्नीतामिऽसवाभीरुचं नो धत्त
 बृहस्पते ॥ २३ ॥ विराड्भ्योतिर धारयत्स्वरा
 ड्भ्योतिर धारयत् ॥ प्रजापतिऽसादयत्तु पृष्ठं प्रथिव्या ज्ज्योतिषम्
 तीम् ॥ विरश्चस्मै प्रोणाया पुनायं व्यानायु विरश्च्योतिर्यच्छ ॥

अग्निष्टेधिपतिस्तयादिवतयाङ्गिरुस्वद्वासोद ॥ २४ ॥ मधुइश्च ॥
मधुइश्चमाधवश्चवासन्तिककावृतुऽअग्नेरन्तःइलेषोसिकल्पेतुान्द्या
वापृथिवीकल्पन्तुमापुऽओषधयेऽकल्पन्तामुग्गयुःपृथुङ्ममेज्ज्य
पृथ्यायुसन्नताः ॥ येऽअग्गयुःसमनसोन्तराद्यावापृथिवीऽइमे ॥ वास
न्तिककावृतुऽओभिकल्पमानुऽइन्द्रमिवदेवाऽओभिसंविशन्तुतयादिवत
याङ्गिरुस्वद्भुवेसोदतम् ॥ २५ ॥ अषाढासि ॥ अषाढासिसह
मानुसहस्वारातीऽसहस्वपृतनायुतः ॥ सुहस्त्रवीर्यासिसामाजि
द्व ॥ २६ ॥ [११] मधुवाताऽऽकृतायुतेमधुक्ष

रन्तुसिन्धवः ॥ माद्धीर्नैःसुन्त्वोषधीः ॥ २७ ॥ मधुनक्तम् ॥ म
 धुनक्तंमृतोषसुमधुमुत्पार्थिवुर्जरजः ॥ मधुद्यौरस्तुनःपिता ॥
 ॥ २८ ॥ मधुमान्नः ॥ मधुमान्नोबनुस्पतिर्भधुमाऽअस्तसूयः ॥
 माद्धीर्गावोभवन्तुनः ॥ २९ ॥ अपाङ्गम्भन् ॥ अपाङ्गम्भन्त्सीदुमा
 त्वासूयुर्भिताप्सीदमाग्निर्वैश्वानरः ॥ अच्छन्नपत्राऽपुजाऽ
 अनूवीक्षुस्वानुत्वाद्विद्यावृष्टिऽसचताम् ॥ ३० ॥ त्रीन्त्संमुद्रा
 न् ॥ त्रीन्त्संमुद्रान्त्समसृपत्स्वुर्गानुपाम्पतिर्वृषभऽइष्टकानाम् ॥ पु
 रापुंवसानऽसुकृतस्यलोकैतन्नगच्छन्नपुष्टुपरेताः ॥ ३१ ॥ मुहीद्योऽ

पृथिवीचंचनऽइमं रुद्रां ममामक्षताम् ॥ ३२ ॥
विष्णोऽंकर्मणि । पश्यतु यतो ब्रूतानि पस्पशे ॥ इन्द्रस्य युज्युऽस
खा ॥ ३३ ॥ भ्रूवासि । धुरुणेतो जज्ञे प्रथममुभयो यो निभ्योऽधि
जातवैदाऽ ॥ सगां युत्रात्रिष्टुभानुष्टुभांचतुर्वेभ्यो हृदयं ब्रह्म प्रजान
म् ॥ ३४ ॥ इपेरुग्रे ॥ रंमस्वसहसं द्युम्नऽकुर्ज्जैऽपत्त्याय ॥ सुम्नाड
सिस्वुराडसि सारस्वतो र्वोत्सोऽप्रावताम् ॥ ३५ ॥ अग्नेयध्व ॥
अग्नेयुध्वा हि ये वाश्वासो देवसु धिवः ॥ अरुं ब्रह्मन्ति मुन्यवे ॥ ३६ ॥
युध्वा हि । देवू हतमाऽऽअश्वाऽऽअग्नेरुथीरिव ॥ निहोता पृथ्व्यऽसदऽ ॥

॥ ३७ ॥ [११] सुम्भयक्स्त्रवन्ति । सुरितुनधेनाऽअन्तर्हृदामनंसा
 पूयमानाः ॥ घृतस्युधारांअभिचांकशीमिहिरुण्ययोवितुसोमद्धयैऽ
 अग्नेः ॥ ३८ ॥ ऋचेत्वा । रुचेत्वाभिसत्त्वाज्योतिषेत्वा ॥ अभूद्विदं
 विश्वस्यभुवनस्युद्याजिनमुग्धैश्चानुरस्यंच ॥ ३९ ॥ अग्निज्योति
 पा ॥ अग्निज्योतिषाज्योतिष्मान्नृक्मोवच्चसुवचस्वान् ॥ सुहस्र
 दाऽआसिसुहस्रायत्वा ॥ ४० ॥ आदित्यङ्गभम् ॥ आदित्यङ्गभे
 म्पयसुसमंङ्घ्रिसुहस्रंस्यप्प्रतिमांविश्वरूपम् ॥ पार्वृद्धिहरसुमाभि
 मं७स्तथाऽशुतायुषङ्कुण्हिच्योगमानं ॥ ४१ ॥ द्वातंस्यज्जाति । वरुण

स्युनाभिमंश्चअज्ञानं सारिरस्यमध्ये ॥ शिशुं नृदनां हारिमद्विबु
धुमग्नेमाहिंसोऽपुरुमेव्योमन् ॥ ४२ ॥ अजं सुमिन्दुम् ॥ अजं सु
मिन्दुं मरुषम्भुरुण्युमुग्निमोडिपर्वचिचिन्नमोभिः ॥ सपर्वभिर्ऋतुशः
कल्पमानो गाम्माहिंसोऽपरादितिविराजंम् ॥ ४३ ॥ वरुञ्चीन्त्वष्टुः ॥
वरुञ्चीन्त्वष्टुर्वरुणस्युनाभिमविअज्ञानां अरजसुदं परस्मात् ॥ मुही
० साहस्रीमंसुरस्यमुयायामग्नेमाहिंसोऽपुरुमेव्योमन् ॥ ४४ ॥ योऽ
अग्निः ॥ योऽअग्निरुग्नेरद्धयजायतुशोकात्पृथिव्याऽपुतवादिवस्प
रि ॥ यनं पृजाविश्चकर्मजानुतमं ग्रेहेडऽपरितेवृणक्कु ॥ ४५ ॥

चित्रन्देवानाम् ॥ चित्रन्देवानामुदंगोदनौकुञ्चक्षुर्मिमुञ्जस्युधरुणस्या
 ग्रेः ॥ आप्प्राद्यावापुथिवीऽअन्तरिक्षुःसूख्य॑आत्मजगतस्तुस्तथु
 षश्च ॥ ४६ ॥ [९] इमम्मा । हिंसोहिपादम्पशुःसहस्राक्षोमेधा
 यचीयमानः ॥ मयुम्पशुम्ममधमग्नेजुषस्वतेनचिद्वानस्तुद्व्योनिषी
 द ॥ मयुन्तेशुगृच्छतुयान्दुष्मस्तन्तेशुगृच्छतु ॥ ४७ ॥ इमम्मा ।
 हिंसोरेकशफम्पशुङ्कनिःकृद्वानुवाजिनेषु ॥ गौरमारुण्यमनुतेदि
 शामितेनचिद्वानस्तुद्व्योनिषीद ॥ गौरन्तेशुगृच्छतुयान्दुष्मस्तन्तु
 शुगृच्छतु ॥ ४८ ॥ इमंसाहस्रम् ॥ इमंसाहस्रंशेतधारुमुत्सद्यु

च्यमानं सिरस्युमध्ये ॥ वृतन्दुहानामदितिअनुयाग्रेमाहिं
सीऽपुरुमेध्योमन् ॥ गुवयन्तेशुगृच्छतयान्दुष्मस्तन्तेशुगृच्छतु ॥
॥ ४९ ॥ इममूर्णायुं । वरुणस्युनाभिन्त्वचम्पशनां द्विपदाञ्चतुष्प
दाम् ॥ त्वष्टुः प्रजानां प्रथमअनिञ्चमग्रेमाहिंसीऽपुरुमेध्योमन् ॥
उष्ट्रमारुण्यमनुतेदिशामितेनचिन्वानस्तुष्ट्वोनिषाद ॥ उष्ट्रन्तेशुगृ
च्छतुग्रान्दुष्मस्तन्तेशुगृच्छतु ॥ ५० ॥ अजोहि ॥ अजोह्यग्रेरज
निष्टुशोकात्सोऽपश्यज्जनितारुमग्रे ॥ तेनदेवादुवतामग्रमायुस्ते
नुरोहमायन्नपुमेद्ध्यासः ॥ शुरुभमारण्यमनुतेदिशामितेनचिन्वा

नस्तुद्रवोनिषाद॥शुरुभन्तेशुगच्छतुयान्दुष्मस्तन्तेशुगच्छतु॥५१॥
 त्वंययिविष्टु । द्वाशुषोर्नूपाहिशुणधोगिरं ॥ रक्षातोकमृतत्कमना ॥
 ॥ ५२ ॥ अपान्तवा ॥ अपानत्वमन्त्सादयाम्म्युपान्तवाध्वान्तसादया
 म्म्युपान्तवाभस्मन्त्सादयाम्म्युपान्तवाज्ज्योतिषिसादयाम्म्युपान्तवा
 यनेसादयाम्म्युण्वेत्त्वोसदनेसादयामिसमृद्धेत्त्वोसदनेसादयामिस
 त्तिरत्त्वोसदनेसादयाम्म्युपान्तवाक्षग्रसादयाम्म्युपान्तवासाधषिसाद
 याम्म्युपान्तवासदनेसादयाम्म्युपान्तवासुधस्त्यसादयाम्म्युपान्तवा
 योनौसादयाम्म्युपान्तवापुराषिसादयाम्म्युपान्तवापाथसिसादयामि

गायत्रेण त्वोच्छन्दसासादयामि त्रैष्टुभेन त्वोच्छन्दसासादयामि पा
द्वेन त्वोच्छन्दसासादयामि ॥ ५३ ॥ [१] अयम्पूरः ॥ अयम्पू
रो भवुस्तस्य प्रोणो भवायुनो बसुन्तः प्रोणायुनो गायत्रिवा सुन्तो गाय
त्र्ये गायत्रङ्गायत्रादुपांशु रूपांशोः शोस्त्रिवृद्विवृतोरथन्तु रवांसिष्टुक्
षिः प्रजापतिगृहीतया त्वया प्रोणङ्गृह्णामि प्रजावभ्यः ॥ ५४ ॥
अयन्दक्षिणा । विश्वकम्भो तस्य मनो विश्वकम्भुणङ्गोष्मो मानुस
स्त्रिष्टुब्धम्भो त्रिष्टुभः स्वोरादन्तस्यो मोन्तस्यो मा तपञ्चद
शः पञ्चदश ऋहृरङ्गाजिः ऋषिः प्रजापतिगृहीतया त्वया मनो गृह्णामि

प्रजाभ्यः ॥ ५५ ॥ अयम्पुश्चात् ॥ अयम्पुश्चाद्विश्वदयंचास्त
 स्यचक्षुर्वैश्वदयचसंबुर्षाश्चाक्षुष्योजगतीवाषीजगंत्योऽक्वकलसमुमु
 कलसमाच्छुक्कशुक्कात्सप्तदशःसप्तदशाद्वैपअमदमिक्कषिःप्रजा
 पतिगृहीतयात्त्वयाचक्षुर्गृह्णामिप्रजाभ्यः ॥ ५६ ॥ इदमुत्तरात्स्व
 स्तस्यश्चोत्रदिसौवदशुरच्छैत्र्यनृष्टशारुद्यनृभःएडमैडाहमुन्थीसु
 न्थिनऽएकविंशऽएकविंशद्वैराजंविश्वाभिन्नेक्कषिःप्रजापतिगृही
 तयात्त्वयाश्चोत्रद्वह्णामिप्रजाभ्यः ॥ ५७ ॥ इयमुपारमुतिस्तस्यैवा
 हमात्त्याहमुन्तोवाक्क्यःपुह्विहमुन्तीपुह्व्यनिधनंवाग्निधनंवतऽआग्नेय

णात्रिणवन्नयस्त्रिदंशौत्रिणवन्नयस्त्रिदंशाभ्यामंशश्चरैर्वुतेविश्वकर्ममुऽ
ऋषिः प्रजापतिर्गृहीतया त्वयोवाच ब्रह्मा मिप्रजाम्न्यो लोको कन्ताऽइन्द्र
म् ॥ “लोकम्पूणच्छेद्रम्पूणाथोसीदध्रुवात्त्वम् ॥ इन्द्राग्नीत्वाबृहस्प
तिरुस्मिन्न्योनो वसीषदन् ॥ १ ॥ ताऽअस्य सुदंदो ह सुहसो मंश्रीणि नित्तु
पूरन्नयः ॥ जन्मन्देवानुं विशस्त्रिष्वारोचुनो दिवः ॥ २ ॥ इन्द्रं द्विश्चाऽ
अवीवृधन्स्समुद्रद्वयंच सुङ्घिरः ॥ रुथीतमठरुथीनुं वा जानुं श्रुत्पति
म्पातिम् ॥ ३ ॥” ॥ ५८ ॥ [५] इति श्रीवाजसनेयसंहितायां त्रयो
दशोऽध्यायः ॥ १३ ॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ ध्रुव

क्षितिःषट्सजर्कृतुभिर्मूर्द्धावयोर्द्विकाविन्द्राग्नीआयुर्मषट्कावाशुस्त्रि
 वृद्धकाग्नेभागोस्येकयाचतुष्कावष्टावेकात्रिंशत् ॥ हरिः ॐ ब्रुवक्षिति
 द्रुवयानिः ॥ ब्रुवक्षितिर्ब्रुवयोर्निर्द्धुवासिर्ब्रुवन्थ्योनिमासीदसामधुया ॥
 उक्ख्यस्येकेतुम्प्रथुमभुषाणाश्चिनाद्ध्र्यसांदयतामिहत्वां ॥ १ ॥
 कुलुयिनीघृतवती ॥ कुलुयिनीघृतवतीपुरन्धिःस्युनेसीदुसदनेपृ
 थिव्याः ॥ अभित्त्वारुद्रावसर्वागृणान्त्वुमाब्रह्मर्षीपिहिसौभगाया
 श्चिनाद्ध्र्यसांदयतामिहत्वां ॥ २ ॥ स्वैर्दक्षैः ॥ स्वैर्दक्षैर्दक्षपितृहसो
 ददुवानांॐसुम्नेबृहतेरणाय ॥ पितृवैधिसनवुऽआसुशवांस्वावेशातु

द्व्यासं विशस्वाश्चिनां छुर्यसां दयतामिहत्वा ॥ ३ ॥ पृथिव्याऽपुरी
षम् ॥ पृथिव्याऽपुरीषमस्यत्सोनामृतान्त्वोविश्वेऽअभिगृणन्तु
वाऽ ॥ स्तोमं पृष्ठाघृतं वतुतिहसां दप्सुजां वदुस्ममेद्विविणायं जस्वोऽश्चना
छुर्यसां दयतामिहत्वा ॥ ४ ॥ आदित्यास्त्वा । पृष्ठसां दयताम्यन्तारिक्ष
स्य ध्रुवो विष्टम्भनीं निदुशामधिपत्कीम्भुवनानाम् ॥ कुर्मि महुप्साऽअपा
मसि विश्वकम्मातुऽऽह पिशुश्चिनां छुर्यसां दयतामिहत्वा ॥ ५ ॥ शुक्लश्च
शुक्लश्च शुचिश्च ग्रेष्ममावृतुऽअग्नेरंतऽक्षुषोऽसिकल्पे तुान्द्यावापृथिवी
कल्पन्तुमापुऽओषधयऽकल्पन्तामग्नेयुऽपृथुज्जमेज्यह्वयाय सव

ताः ॥ येऽअग्नयुऽसमंनसोन्तराद्यावापृथिवीऽदुमे ॥ अष्ममावृतुऽ
 अभिकल्पमानुऽहन्द्रमिवदेवाअभिसंविशन्तुतयादेवतयाद्विरुस्वध
 वेसादितम् ॥ ६ ॥ [६] सुजन्कृतुभिः सुजव्विधाभिः सुजद्वेवघ्याना
 धैरुग्नयेत्वाविश्वानुराग्याश्विनाङ्घ्र्यसादयतामिहत्वा सुजन्कृतुभिः
 सुजव्विधाभिः सुजव्वसुभिः सुजद्वेवघ्यानाधैरुग्नयेत्वाविश्वानुराग्या
 श्विनाङ्घ्र्यसादयतामिहत्वा सुजन्कृतुभिः सुजव्विधाभिः सुजन्कृतुभिः सु
 जद्वेवघ्यानाधैरुग्नयेत्वाविश्वानुराग्याश्विनाङ्घ्र्यसादयतामिहत्वा
 सुजन्कृतुभिः सुजव्विधाभिः सुजरादित्यैः सुजद्वेवघ्यानाधैरुग्नयेत्वावि

आनुराग्यादिरवनाङ्कुर्यसादयतामिहत्वासुजृक्तुभिःसुजव्विधाभिः
 सुजव्विरवद्वेःसुजव्वेयानुधैरुग्रयेत्वाविरवानुराग्यादिरवनाङ्कुर्य
 सादयतामिहत्वा ॥ ७ ॥ प्राणम्मै । पाह्यपानम्मैपाहिदयान
 म्मैपाहिचक्षुम्मैऽपुह्यविभाहिरश्रोत्रम्मैरलोक्य ॥ अपऽपिन्वा
 पधीज्जिन्वादिपादवचतुष्पात्पाहिदिवोवृष्टिमेरय ॥ ८ ॥ [२]
 मूर्द्धवियःप्रजापतिरछन्दःक्षत्रवयोभयन्दुच्छन्दोविदुम्भोवयोधिप
 तिरच्छन्दोविरवकम्भोवयःपरमेष्ठाच्छन्दोविरतोवयोविवेकच्छन्दो
 वृष्णिर्वयोविशालच्छन्दुऽपुरुषोवयस्तेन्द्रच्छन्दोदयोग्धोवयोनाधिदे

च्छन्दःसिद्धोद्ययश्छदिश्छन्दःपृष्ठवाङ्मयोबृहतीच्छन्दःउक्षाव
 यःकुक्कुच्छन्दःअप्रभोद्ययःसुतोबृहतीच्छन्दोनुङ्हाद्वयः ॥ ९ ॥
 अनुङ्हाद्वयःपुङ्क्तिश्छन्दोधिनुवयोजगतीच्छन्दस्त्रयस्त्रिष्टुप्छ
 न्दोदित्युवाङ्मयोविराङ्छन्दःपञ्चोर्विषयोगायत्रीच्छन्दस्त्रिवृत्सोव
 यःउत्तिष्ठणक्छन्दस्तुष्ट्युवाङ्मयोनुष्टुप्छन्दोलोकन्ताऽइन्द्रम् ॥ १० ॥
 [२] इन्द्राग्नौऽअद्यथमानाम् ॥ इन्द्राग्नौऽअद्यथमाना
 मिष्टकान्दृढतंयुवम् ॥ पृष्ठेनुद्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षञ्चुविवाय

१ लोकम्पुण । २ ताअस्य । ३ इन्द्रविथाः ।

से ॥ ११ ॥ विरश्वकंमर्त्त्वा । सादयत्त्वन्तरिक्षस्यपृष्ठेव्यचंस्व
तीम्प्रथंस्वतीमुन्तरिक्षंयच्छुन्तरिक्षन्दृष्टुंमाहृत्सीऽ ॥
विरश्वंस्मप्प्राणायामानायद्द्वानायप्रतिष्ठायेचुरिन्नाय ॥
वायुमिपातुमुल्ब्यास्वस्त्याच्छुद्धिषुशन्तमेनुतयादुवतंयाङ्गिरुस्व
दुवासीद ॥ १२ ॥ शतम् ॥ ७०० रात्र्यंसि ॥ रात्र्यंसिप्राचीदि
गिबुराडसिदक्षिणदिक्स्सुम्माडसिपुतीचीदिक्स्स्वराडस्युदीची
दिगाधिपत्वन्यसिबृहतीदिक् ॥ १३ ॥ विरश्वकंमर्त्त्वा ॥ सादयत्त्व
न्तरिक्षस्यपृष्ठेज्ज्योतिष्मतीम् ॥ विरश्वंस्मप्प्राणायामानायद्द्व्या

नायुधिरुवुञ्ज्योतिर्यच्छ ॥ द्वाग्रुष्टेधिपतिस्तयादिवतयाङ्गिरस्वहु
 वासौद ॥ १४ ॥ नभरुच्च । नभरुच्चवृत्तुषकावतुऽअग्रन्तऽरुल्ल
 पोसिकल्पेतुान्द्यावापुथिवीकल्पन्तामापुऽओषधयुऽकल्पन्तामु
 ग्नयुऽपृथुह्ममुज्ज्यैष्ठ्यायुसन्नताऽ ॥ येऽअग्रयुऽसमनसोन्तराद्या
 वापुथिवीऽहमे ॥ द्वापिकावतुऽअभिकल्पमानुऽइन्द्रमिवदेवाऽअ
 भिसंघिशन्तुतयादिवतयाङ्गिरस्वहुवसौदतम् ॥ १५ ॥ इषश्च ॥
 इषश्चोर्जश्चशारुदावतुऽअग्रन्तऽरुल्लपोसिकल्पेतुान्द्यावापुथिवी
 कल्पन्तामापुऽओषधयुऽकल्पन्तामुग्नयुऽपृथुह्ममुज्ज्यैष्ठ्यायुस

व्रंताः ॥ अऽअग्नयः समनसोन्तराद्यावापृथिवीदुमे ॥ शारुदावतूऽ
अभिकल्पमानाऽइन्द्रमिवदुवाऽअभिसंविशन्तृतयादिवतयाङ्गिरस्व
द्वेसौदतम् ॥ १६ ॥ [६] आगुम्म । पाहिप्प्राणम्मपाह्यपा
नम्मपाहिद्वानम्मपाहिचक्षुम्मपाहिः श्रोत्रम्मपाहिवाचम्मपिद्वुम
नोमेजिद्वारक्कमानम्मपाहिज्ज्योतिम्मयच्छ ॥ १७ ॥ माच्छन्दः ।
प्पुमाच्छन्दःप्प्राप्तिमाच्छन्दोऽअस्तीवयुरच्छन्दःऽपुङ्गिरच्छन्दऽसु
षिणक्कच्छन्दोबृहतीच्छन्दोनुहुप्पच्छन्दोविरादच्छन्दोगायत्रीच्छन्दस्त्रि
ष्टुप्पच्छन्दोजगतीच्छन्दःपृथिवीच्छन्दः ॥ १८ ॥ पृथिवीच्छन्दो

न्तरिक्षञ्छन्दोद्यौरश्छन्दसमारश्छन्दोनाक्षत्राणिच्छन्दोवाक्छ
 न्दोमनुश्छन्दःकृषिरश्छन्दोहिरण्यञ्छन्दोगैश्छन्दोजाच्छन्दो
 श्वश्छन्दः ॥ १९ ॥ अग्निद्वेवता । अग्निद्वेवतुवातोद्वेवतासूक्त्यो
 द्वेवताचन्द्रमाद्वेवतुवसवोद्वेवतोरुद्राद्वेवतादित्याद्वेवतामरुतोद्वेवता
 विश्वेदेवाद्वेवतुबृहस्पतिर्द्वेवतेन्द्राद्वेवतुवरुणोद्वेवता ॥२०॥ मूर्ध्ना
 सि ॥ मूर्ध्नासिराड्भ्रुवासिध्रुवांसिध्रुवर्णी ॥ आयुषेत्वावच्चस
 त्वाकृष्ण्येत्वाक्षेमायत्वा ॥ २१ ॥ यन्त्रीराट् ॥ यन्त्रीराड्भ्रुवर्णीसि

यमनीङ्गुवासिधोरित्री ॥ दुषेत्त्वोर्ज्जेत्वारुख्यैत्त्वोपोषायत्त्वालोकन्ताऽइ
 न्द्रम् ॥ २२ ॥ [६] आशुस्त्रिवृत ॥ आशुस्त्रिवृद्धान्तःपञ्चदशोद्वयो
 मासप्तदशोध्रुणऽएकविंशःप्रतूत्तिरहादशस्तपोनवदशोभीवृत्तः
 सविंशोवृच्चोद्वाविंशःसुम्भरणस्त्रयोविंशोयोगोनिश्चतुर्विंशोग
 ंभाऽपञ्चविंशऽओजस्त्रिणवङ्कसुरकत्रिंशःप्रतिष्ठात्रयस्त्रिंशोब्रु
 ह्मस्यविष्टपञ्चतुस्त्रिंशोनाकःषट्त्रिंशोविवृतोद्वाचत्वारिंशोयुत्र
 अंतुष्टोमः ॥ २३ ॥ [१] अग्नेर्भोगोसिद्धीक्षायाम् ॥

१ लोकम्पुण । २ ताअस्य । ३ इन्द्रंविधाः ।

आधिपत्यम्ब्रह्मंस्पृतन्त्रिवृत्स्तोमुऽद्वन्द्वस्यभागोसिद्धिष्णुराधि
 पत्यद्वन्द्वंस्पृतम्पञ्चदशस्तोमोनचक्षसाम्भागोसिधातुराधिप
 त्यअनित्रंस्पृतंस्पृतदशस्तोमोमित्रस्यभागोसिद्धरुणस्याधिप
 त्यन्दिवावृद्धिर्वातंस्पृतदृक्कविदशस्तोमोवसूनाम्भागः ॥ २४ ॥
 वसूनाम्भागोसिरुद्राणामाधिपत्यञ्चतुष्पात्स्पृतञ्चतुर्विदशस्तोमऽ
 आदित्यानाम्भागोसिमरुतोमाधिपत्यङ्गमोस्पृताऽपञ्चविदशस्तो
 मोदित्यभागोसिपृष्णआधिपत्यमोजस्पृतन्त्रिणवस्तोमोदिवस्य
 सवितुंभागोसिद्वहस्पृतेराधिपत्यदसमीचोद्विदशस्पृताञ्चतुष्टोम

स्तोमोऽथवानाम्भागः ॥ २५ ॥ यवानाम्भागोऽस्ययवानामाधिपस्य
म्प्रजास्पृताश्चतुश्चत्वारिंशस्तोमऋणाम्भागोऽसिद्विंशेषान्देवा
नामाधिपस्यम्भृतं स्पृतन्त्रयास्त्रिंशस्तामिदं सहश्च ॥ २६ ॥
सहश्च । सहस्यश्चैहमन्तिकावृतुऽअग्नेरन्तःश्लेषोऽसिकल्पपैतो
न्द्वावापृथिवीकल्पन्तुमापुऽओषधयः कल्पन्तामग्नेयुः पृथुङ्क्षमम्
ज्यैष्ठ्यायुसद्वन्ताः ॥ येऽअग्नेयुः समनसोऽन्तुराद्यावापृथिवीऽङ्गमे ॥
हमन्तिकावृतुऽओभिकल्पमानुऽइन्द्रमिव देवाऽओभिसंविशन्तुतथा
दुवतंयाज्ञिरुस्वह्वेवसौदतम् ॥ २७ ॥ [४] एकयास्तुवत । अ

जाऽअधीयन्तप्प्रजापतिराधिपतिरासीत्तिसृभिरस्तुवतुब्रह्मासृज्य
 तुब्रह्मणस्पतिराधिपतिरासीत्पञ्चभिरस्तुवतभूताद्व्यसृज्यन्तभू
 तानाम्पतिराधिपतिरासीत्सुप्तभिरस्तुवतसप्तऽऋषयोसृज्यन्तधा
 ताधिपतिरासीद्विवाभिरस्तुवत ॥ २८ ॥ नुवाभिरस्तुवत । पितरोसृ
 ज्यन्तादितुरधिपत्वन्यासीदंकादुशभिरस्तुवतऽऋतवोसृज्यन्ता
 तुवाऽअधिपतयऽआसंस्त्रयोदशभिरस्तुवतुमासाऽअसृज्यन्तसंघ
 त्सुरोधिपतिरासीत्पञ्चदशभिरस्तुवतक्षुन्नमसृज्यतेन्द्राधिपतिरा
 सीत्सप्तदशभिरस्तुवतग्राम्याऽपुशवोसृज्यन्तुब्रह्मस्पतिराधिप

तिरासीन्नवदुशाभिरस्तुवत ॥ २९ ॥ नुवदुशाभिरस्तुवत । शुद्धा
ठ्यावंसृज्येतामहारुत्रेऽ
कंशफाऽपुशवोसृज्यन्तुवदुशोधिपतिरासुत्रयोर्विंशत्यास्तुवतक्षु
द्वाऽपुशवोसृज्यन्तपूषाधिपतिरासुत्पञ्चविंशत्यास्तुवतारुण्याः
पुशवोसृज्यन्तद्युयराधिपतिरासीत्सुप्तविंशत्यास्तुवतुद्यावापृथि
वीद्वयैतुं विसंवोरुद्राऽआदित्याऽअनूद्वयाग्रेस्तऽएवाधिपतयऽआसुन्नव
विंशत्यास्तुवत ॥ ३० ॥ नवविंशत्यास्तुवतुवदुशोधिपतयोऽसृज्यन्त
सोमोधिपतिरासुर्दिकं त्रिंशतास्तुवतप्तेजाऽअसृज्यन्तेयवोऽश्वा

यन्नाश्चाधिपतयऽआसुस्त्रयस्त्रिंशतास्तुवतभूतान्यशाम्यदप्रजाप-
तिःपरमेष्ठ्यधिपतिरासौहोक्ताऽइन्द्रम् ॥ ३१ ॥ [४] इति श्री
वाजसनेयसंहितायांचतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥ श्रीवेदपुरुषायनमः ॥
अनुवाक्सूत्रम् अग्नेजातान् पञ्च रश्मिनासत्यायचतस्रः रात्र्यस्य
ग्रंपुरः पञ्चकौ अग्निर्मूर्ध्कोनत्रिंशत् येनऽऋषयोष्टौ तपञ्चनव सप्त
पञ्चषष्टिः ॥ हरिःॐअग्नेजातान् ॥ अग्नेजाताद्भ्रणंदानंसुपत्क्रा-
न्प्रत्यजातान्नुदजातवद्ऽ ॥ अधिनोब्रूहि सुमनुऽअहेतुस्तवस्यामुश-

१ लोकमृण । २ ता अस्य । ३ इन्द्रं विश्वाः ।

ममस्त्रिवरं ॥ १ ॥ सहस्राज्ञानं ॥ सहस्राज्ञानं ॥ सुप्रणुदानं ॥ सुप्र
 रक्ताज्ञानं ॥ आतवेदोनुदस्व ॥ अधिनोब्रूहि सुमनुस्यमानो ब्रियं ॥
 स्याम सुप्रणुदानं सुपरक्रान् ॥ २ ॥ प्रोडुशीस्तोमं ॥ प्रोडुशीस्तोमऽओ
 जोद्विविणञ्चतुश्चत्वारिंशस्तोमो विष्टो द्वाविणम् ॥ अग्नः पुरोषमुस्य
 प्सुनोनामितान्त्वाविश्चैऽअभिगुणन्तुदेवाः ॥ स्तोमं पृष्टाय तव तु हि सो
 दप्सु जावदुस्मद्विणायाजस्व ॥ ३ ॥ एवञ्छन्दः ॥ एवञ्छन्दो ब्र
 रिवेञ्छन्दः ॥ शिम्भुञ्छन्दः परिभूरुञ्छन्दऽओञ्छन्दो मनुरञ्छ
 न्दो द्यचिरञ्छन्दः सिन्धुञ्छन्दः समुद्रञ्छन्दः सारिरञ्छन्दः कुकु

पच्छन्दस्त्रिकुक्कपच्छन्दःकाव्यच्छन्दोऽअङ्कुपच्छन्दोक्षरपङ्क्तिरच्छन्दः
 पुदपङ्क्तिरच्छन्दोविट्टारपङ्क्तिरच्छन्दःक्षरोऽअजुरच्छन्दोऽआच्छच्छ
 न्दःप्रुच्छच्छन्दः ॥ ४ ॥ आच्छच्छन्दःप्रुच्छच्छन्दः ॥ संख्य
 च्छन्दोवियच्छन्दोबृहच्छन्दोरथन्तरच्छन्दोऽनिकुयच्छन्दोविवुध
 रच्छन्दोऽगिरुरच्छन्दोऽअजुरच्छन्दःसुंस्तुपच्छन्दोऽनूतुपच्छन्दोऽएव
 रच्छन्दोऽवोरुच्छन्दोवियुरच्छन्दोवियुरस्कच्छन्दोविवपङ्क्तिरच्छ
 न्दो विथालच्छन्दरच्छिदिरच्छन्दोदूरहिणच्छन्दस्तुन्द्रच्छन्दोऽअ
 ङ्काच्छच्छन्दः ॥ ५ ॥ [५] रुक्मिणसुत्याय ॥ सुत्याअनवुप्पति

नाधम्मणाधम्मोअिद्वान्निवत्थादिवादिवाअिद्वान्निवत्तरिक्षेणा
न्तरिक्षअिद्वप्प्रतिधिनापूथिद्व्यापूथिवोअिद्वविद्वम्भेनुव्वुद्व्यावुद्वि
अिद्वप्प्रवयादहाहाअिद्ववानुयाराअ्याराअोअिद्ववोशिजोव्वसुम्भयोव्व
सुअिद्वप्प्रकेतनादिद्वेब्भ्यऽआदिद्व्याअिद्वत्तन्तुनारुयः ॥ ६ ॥
तन्तुना ॥ तन्तुनारुयस्पोषेणरुयस्पोषअिद्वस्सुत्तुत्तुत्तुत्तुत्तुत्तुत्तु
तायदश्रुतअिद्ववुडनोषधीभिरुषधीअिद्ववोत्तुमेनत्तुनभिस्तुनूअिद्व
वयोधसार्धोत्तेनार्धाताअिद्ववाभिजितुतेजसुतेजोअिद्व ॥ ७ ॥
प्रतिपदसि । प्रतिपदत्त्वानुपदस्यनुपदत्त्वासुम्भपदसि सुम्भपदत्त्वा

तेजोसितेजसेत्वात्रिवृदसि ॥ ८ ॥ त्रिवृदसि ॥ त्रिवृतेत्वा
 प्रवृदसिप्रवृतेत्वात्रिवृदसि त्रिवृतेत्वासुवृदसि सुवृतेत्वाक्रमोस्या
 क्रमायत्वासङ्क्रमोसिसङ्क्रमायत्वात्क्रमोस्यत्क्रमायत्वात्क्रान्तिरुस्यु
 त्क्रान्त्युत्वाधिपतिनोज्ज्वलज्जिअद्व ॥ ९ ॥ [४] राद्वयसि ॥
 राद्वयसिप्रार्चोदिग्गवसवस्तेदुवाऽअधिपतयोग्निहृतीनाम्प्रतिधृता
 त्रिवृत्वास्तोमःपृथिव्याऽंइश्रयुत्वाज्ज्यमृक्थमद्वयथायैस्तब्भनातु
 रथन्तुरऽसामुप्प्रातिष्ठित्याऽअन्तारिक्षऽक्षयस्त्वाप्प्रथमुजादेवेषुदि
 वोमात्रयावारिन्मणाप्प्रथन्तुविधृतांचायमधिपतिश्च्युतेत्वासर्वसंविदा

नानार्कस्यपृष्ठेस्वर्गलोकैक्यजमानञ्चसादयन्तु ॥ १० ॥ विराडसि ॥ वि
राडसिदक्षिणादिगग्रुद्वास्तदेवाऽअधिपतयुऽइन्द्रोहेतुनाम्प्रतिधुत्ताप
अदुशस्त्वोस्तोमः पृथिव्याऽंइश्रयतुप्रऽङ्गमुक्थमद्वयथायैस्तन्ना
तुबृहत्सामिप्रतिष्ठित्याऽअन्तारिक्षुऽऋषयस्त्वाप्प्रथमुजादुवेषुदिवो
मात्रयावारुम्णाप्रथन्तुविधुत्ताचुयमधिपतिश्चेत्त्वासर्वसंविदाना
नार्कस्यपृष्ठेस्वर्गलोकैक्यजमानञ्चसादयन्तु ॥ ११ ॥ सुम्नाड
सि ॥ सुम्नाडसिप्रुतीचुदिगादित्यास्तदेवाऽअधिपतयोविरुणोहे
तुनाम्प्रतिधुत्तासंप्तदुशस्त्वास्तोमः पृथिव्याऽंश्रयतुमरुत्त्वतीयमु

कथमद्वयं यागैस्तत्तन्नातुर्वैरूपं सप्तसामुप्रातिष्ठित्याऽअन्तारिक्षऽऋषय
 स्त्वाप्प्रथमं जादुवेषु दिवामात्रं यावदुरिम्णाप्प्रथन्तु विधुत्तां चोयमधि
 पतिश्च ते त्वोसवसं विदुः नानाकंस्यपृष्ठे स्वर्गलोके अजमानश्च सादय
 न्तु ॥ १२ ॥ स्वराडसि ॥ स्वराडस्युदीचो दिङ्मरुतस्ते देवाऽ
 अधिपतयुऽसोमो हेतुनाम्प्रातिधुत्तं क्विदिशस्त्वास्ते भः पृथिव्यां
 इश्रयतु निष्कवह्यं मुक्थमद्वयं यागैस्तत्तन्नातुर्वैरुजं सप्तसामुप्रातिष्ठित्या
 ऽअन्तारिक्षऽऋषय स्त्वाप्प्रथमं जादुवेषु दिवामात्रं यावदुरिम्णाप्प्रथ
 न्तु विधुत्तां चोयमधिपतिश्च ते त्वोसवसं विदुः नानाकंस्यपृष्ठे स्वर्गलो

केयजमानञ्चसादयन्तु ॥ १३ ॥ अधिपत्क्वन्थासि ॥ अधि
पत्क्वन्थासिबृहतीदिगिवश्चेतेदेवाऽअधिपतयोबृहस्पतिर्हेतुनाम्प्र
तिधुतात्रिणवन्नयस्त्रिदशौत्वास्तोमौष्टिद्वयांश्श्रयताविश्वदेवा
ग्निमारुतेऽनुक्थेऽअद्वयथायैस्तन्मन्त्रातांश्शक्करैर्वुतेसामनीष्यतिष्ठि
त्याऽअन्तरिक्षऽऋषयस्स्वाप्प्रथमजादुवेषुदिवोमात्रयाद्यादुर्मणाप्प्र
थन्तुविधुतात्रिणमधिपाति० चेतस्त्वासर्वसांविदुनानाकस्यपृष्ठेस्वेवर्ग
लोकेयजमानञ्चसादयन्तु ॥ १४ ॥ [५] अयम्पुरुः ॥ अयम्परो
होरेकेशुऽसूक्त्यरदिग्भुस्तस्यरथर्गत्सश्चुरथौजाश्चसेनानीगग्रामु

ण्यौ ॥ पुञ्जिकुस्तथुलाचक्रतुस्तथुलाचाप्सुरसौदुडक्षणवःपुशवोहे
 तिःपौरुषयोवृधः प्रहेतिस्तेब्भ्योनमोऽअस्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तु
 तेयन्दिह्ममोयश्चनोद्वेहितमेषाअम्भेदध्वमः ॥ १५ ॥ अयन्दक्षिणा ॥
 अयन्दक्षिणाविश्वकम्भुतस्यरथस्वनश्चुरथैचित्रश्चसेनानीगग्राम
 ण्यौ ॥ मुनुकाचसहजुग्याचाप्सुरसौयातुधानाहितीरक्षांशसि
 प्रहेतिस्तेब्भ्योनमोऽअस्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयन्दिह्ममोयश्च
 नोद्वेहितमेषाअम्भेदध्वमः ॥ १६ ॥ अयम्पुश्चात् ॥ अयम्पुश्चा
 द्विदशवयंचास्तस्युरथप्पोतुश्चसमरथश्चसेनानीगग्रामुण्यौ ॥ प्र

मम्लोचन्तीचानुमम्लोचन्तीचाप्पुरसाब्ध्याग्नाहतिःसुपर्णाःप्रहति
स्तेब्भ्योनमोऽअस्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयान्दुष्मायश्चनोद्विहि
तमेषुअम्भेदध्वमः ॥ १७ ॥ अयमंतुरात् ॥ अयमंतुरात्सुंयद्वंसु
स्तस्युतावक्ष्युरश्चारिरट्टनेमिश्चसेनानीग्नामुण्यौ ॥ विश्वाचोचघ
ताचोचाप्पुरसावापोहतिर्वातुःप्रहतिस्तेब्भ्योनमोऽअस्तुतेनोवन्तु
तेनोमृडयन्तुतेयान्दुष्मायश्चनोद्विहितमेषुअम्भेदध्वमः ॥ १८ ॥ अ
यमुपरि ॥ अयमुपर्युर्वाग्वसुस्तस्यसेनुजिच्चसुषेणश्चसेनानीग्ना
मुण्यौ ॥ उर्वशीचपूर्वाचिश्चाप्पुरसाववुस्फुज्जन्हतिविद्युत्प्रहति

स्तेवभ्योनमोऽअस्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयन्दिष्ममोयश्चनोद्वोद्वि
तमेषुअम्भैदध्मः ॥१९॥ [५] अग्निम्भूद्धा ॥ अग्निम्भूद्धादिवःककु
त्पातिःपृथिव्याऽअयम् ॥ अपांरतांऽसिजिन्वति ॥२०॥ अयम्
ग्निः ॥ अयमग्निः संहस्त्रिणोवाजस्यशुतिनुरूपातिः ॥ भूद्धाकिवीर
ग्रीणाम् ॥ २१ ॥ त्वामग्ने ॥ त्वामग्नेपुष्करादद्वयंयवोनिर्मन्यत ॥
मूद्धोविश्वस्यवाघतः ॥२२॥ भवोयज्ञस्य ॥ भवोयज्ञस्युरजंसदम्ब
नुतायत्रानियुद्धिःसचसैशुवाभिः ॥ द्विविमूद्धानन्दविषस्वुर्षाऽहिवा
मग्नेचकृषेहव्युवाहम् ॥२३॥ अवोद्वयग्निः ॥ अवोद्वयग्निः सुमि

ध्राजनानाम्प्रतिधेनुमिवायुतीक्ष्णपासम् ॥ सुह्वाऽऽवुप्रवुग्रामुज्जिहा
नाः प्रभुनवः सिस्रतेनाकुमच्छ ॥ २४ ॥ अवोचामकुवये ॥ अवोचा
मकुवये मेद्ध्यागुवचोवृन्दारुवृषुभायुवृष्णै ॥ गविष्ठिरुनमसुस्तो
ममग्नादिवीवरुक्कममुरुह्यञ्चमरश्रेत् ॥ २५ ॥ अयामिह ॥ अयामिह
प्रथमोऽधायिधातुमिहातुयजिष्ठोऽअद्धरेष्णवीडुयः ॥ यमपमवानोभु
गवोविरुरुचुवनेषुचित्रावृन्भवृष्टिशेषे ॥ २६ ॥ जनस्यगोपाः ॥ जन
स्यगोपाऽअजनिष्टुजागृविर्गुग्निः सुदक्षः सुवितायुनव्यसे ॥ घृतप्प्रती
कोवृहतादिर्विस्पृशाद्युमहिभातिभरुतेन्भ्युऽशुचिः ॥ २७ ॥ त्वामग्ने ॥

त्वामग्नेऽद्विरसुंगहाहितमन्वाविन्दच्छिद्विश्रयाणं वने वने ॥ सजाय
 सेमुत्थ्यमानुः सहोमुहत्वा माहः सहसं स्पन्नमद्विरः ॥ २८ ॥ सखायुः स
 मा सखायुः संवः सुम्यञ्चिमिषुं स्तोमञ्चाग्नये ॥ द्वाषष्ठायाक्षितुनाम्
 ज्ञानपन्ने सहस्वते ॥ २९ ॥ सः सुमित ॥ सः सुमिद्युवसं वृषुन्नग्ने विश्वा
 द्युर्वः ॥ इडस्पुदेसमिद्वयसेसनुवसुदयाभर ॥ ३० ॥ त्वाञ्चि
 न्नश्चवस्तमु ॥ त्वाञ्चिन्नश्चवस्तमुहवन्ते विक्षुजुन्तवः ॥ शोचिष्क
 शम्पुरुषिप्रियाग्ने हव्यायुषोदवे ॥ ३१ ॥ एनावोऽअग्निन्नम
 सुज्जानपातुमाहुवे ॥ प्रियञ्चेतिष्ठमरुतिः स्वद्वरं विश्वस्य दूतमुमृतम् ॥

॥ ३२ ॥ विश्वस्यदूतम् ॥ विश्वस्यदूतमुभृतुं विश्वस्यदूतमुभृतम् ॥
सयोजतेऽअरुषा विश्वभोजसुसदुद्रवत्स्वादुतः ॥ ३३ ॥ सदुद्रवत् ॥
सदुद्रवत्स्वादुतुः सदुद्रवत्स्वादुतः ॥ सुब्रह्मायुजः सुशर्मो विभूनान्दु
वर्टराधोजनानाम् ॥ ३४ ॥ अग्नेवाजस्य ॥ अग्नेवाजस्यगामंतुः
ईशानः सहसो यहो ॥ अस्ममेधे हि जातवेदो माहिः श्रवः ॥ ३५ ॥ सऽ
इधुनः ॥ सऽइधुनो विषुक् विरुग्मिरीडे न्योगिरा ॥ रेवदुस्ममभ्य
म्पुर्व्वणीकदीदिहि ॥ ३६ ॥ क्षुपोराजन् ॥ क्षुपोराजन्नुतत्त्वमनाग्नेव
स्तोरुतोषसः ॥ सतिग्गमजम्भरुक्षसोदहृप्पति ॥ ३७ ॥ भद्रोनः ॥

भुवो नोऽअग्निराहुतो भुद्वारातिः सुभग भुद्वोऽअद्वरः ॥ भुद्वोऽउत प्र
 शस्तयः ॥ ३८ ॥ भुद्वोऽउत ॥ भुद्वोऽउत प्रशस्तयो भुद्वम्मनः कृणुष्व
 वृत्रतूष्य ॥ येना सुमत्सु सा सहः ॥ ३९ ॥ येना सुमत्सु । सा सहो वे
 स्तिथुरातनु हि भूरिशद्वताम् ॥ वृनेमतिऽअभिद्विभिः ॥ ४० ॥ अग्निन्त
 म् ॥ अग्निन्त म्मद्व्युयो विसुरस्तुं ख्यं न्ति धेनवः ॥ अस्तु मध्वन्तऽआ
 शवोस्तु त्रित्यासां वृजिनुऽइषं स्तोतृं बभ्युऽआभर ॥ ४१ ॥ सोऽअ
 ग्निः ॥ सोऽअग्निं ख्यं विसुगृणं संख्यमायन्ति धेनवः ॥ समध्वन्तोरघुहु
 वः सऽसुजातासः सूरयुऽइषं स्तोतृं बभ्युऽआभर ॥ ४२ ॥ उभे सुंश्च

न्द्र ॥ उभेसु चन्द्रसु पिषोदवौ श्रीणिषऽआसनि ॥ उतोनोऽउत्पुप
र्याऽउक्थेषु शवसस्पतुऽइषंस्तोतुंभ्युऽआभर ॥ ४३ ॥ अग्रेतम् ॥
अग्रेतमुद्याश्चनस्तोमैः क्रतुनमुद्रं हृदिस्पृशम् ॥ ऋद्ध्यामातुऽ
ओहं ॥ ४४ ॥ अधुाहि ॥ अधुाह्यग्ने क्रतोर्भुद्रस्य दुक्षस्य सुधाधोऽ ॥ रु
थीर्कुतस्य वृहतो विभूथं ॥ ४५ ॥ एभिन्नैः ॥ एभिन्नौऽअक्कं भवानोऽअ
र्वाङ्क्स्वर्णज्यातिः ॥ अग्रे विश्वेभिः सुमनोऽअनीकैः ॥ ४६ ॥
अग्निं होतारम् ॥ अग्निं होतारम् मन्युदास्वन्तुं वसुं सुनुं सह
सा जुातवदसुं विप्रन्नजुातवदसम् ॥ यऽऽर्द्ध्यास्वहुरादुवाक्क्याक

पा ॥ घृतस्युद्विभ्राहिमनुवाप्तिशोचिषाजुह्वानस्यसुपिषः ॥ ४७ ॥
 अग्नेस्त्वम् ॥ अग्नेस्त्वन्नोऽअन्तमऽलुतच्चाताशिवोभवाव्रुत्त्यः ॥ ब्र
 सुरग्निर्वसुः श्रवाऽअच्छानक्षिद्युमत्तमर्दुरयिन्दाः। तन्त्वाशोचिष्टुदी
 दिवःसुम्नायन्नूनमौमहेसखिभ्यः ॥ ४८ ॥ [२९] येनुऽक्वपयः ॥
 येनुऽक्वपयुस्तपसासुन्नमायुनिन्धानाऽअग्निं०स्वरुभरन्तः ॥ तस्मि
 न्नहन्निदधुनाकऽअग्निरथमोहिर्मनवस्तुण्णवाहिषम् ॥ ४९ ॥ त
 म्पत्कर्तोभिः ॥ तम्पत्कर्तोभिरनुगच्छेमदेवाःपृञ्चभ्रातृभिरुतवाहिर
 ण्यैः ॥ नाकङ्गभ्यानाःसुकृतस्यल्लोकतृतीयपृष्ठेऽआधरोचनेदिवः।

॥ ५० ॥ आवाचः ॥ ॥ आवाचोमद्भ्यंमरुहद्भ्युण्युरयमुग्निः सत्प
त्रिद्वैकितानः ॥ पृष्ठपृथिव्यानिहितोदविद्युतदधस्पदङ्कुणतोऽस्यपु
तुन्द्यवः ॥ ५१ ॥ अयमुग्निः ॥ अयमुग्निर्वीरतमोवयुधाः संहसि
योद्योतलामप्प्रयुच्छन् । विन्भ्राजमानः सारिरस्युमद्भ्युऽउपुप्प्रयाहि
दिद्व्यानिधाम ॥ ५२ ॥ सुम्प्रच्यवद्भुमुप ॥ सुम्प्रयाताग्नेपुथोदेवया
नादृक्कुणुच्छन् ॥ पुनः कृण्वानापितरुयवानुदवाताः सुस्त्वयितन्तुमे
तम् ॥ ५३ ॥ उद्भ्यस्व ॥ उद्भ्यस्वाग्नेप्प्रतिजागृहिस्त्वमिष्ट्वापुतं सः
सृजंथामयञ्च ॥ अस्मिन्सुधस्तथेऽअद्भ्युतरस्मिन्निवद्वेदवायजं

मानश्चसीदत ॥ ५४ ॥ येनुव्वहंसि ॥ येनुव्वहंसि सुहसंख्येनाग्नेसव्वेवदुस
 मा ॥ तेनेमंख्युज्जन्नानयुस्वद्वेषुगन्तवे ॥ ५५ ॥ अयन्ते ॥ अयन्ते यानि
 कुत्त्वियोयतो जातोऽअरोचथाः ॥ तञ्जानन्नग्नेऽआरोहाथानोव्वद्धयारु
 यिम् ॥ ५६ ॥ [८] तपश्च ॥ तपश्च तपस्यश्च शैशिरावतूऽअग्नेर
 न्तऽइल्लेपोसिकल्पेत्ताप्यावापृथिवीकल्पन्तुमापुऽओषधयुऽकल्पं
 न्तामुग्गयुऽपृथुज्जमेज्ज्यैष्ठ्यायुसब्रताऽ ॥ येऽअग्गयुऽसमनसो न्तु
 राद्यावापृथिवीऽइमे ॥ शैशिरावतूऽअमिकल्पमानुऽइन्द्रमिव देवाऽ
 अभिसंविशन्तु तया देवतयाऽअनुरस्वद्धुवेसीदतम् ॥ ५७ ॥ पुरुमेष्ठी

त्वा । सादयतु दिवस्पृष्टुष्योतिष्मतीम् ॥ विश्वस्मै प्राणाया प्रा
नार्यभ्यानायुर्विद्वज्योतिर्यच्छ ॥ सूर्यस्तेधिपतिस्तया दिवतया
द्भिरुस्वङ्गुवासीद ॥ ५८ ॥ लोकम्पुणच्छिद्रम्पुणाथोसी
दङ्गुवात्त्वम् ॥ इन्द्राग्नीत्वाबृहस्पतिरुस्मिन्मन्योनावसीषदन् ॥ ५९ ॥
ताऽअस्य ॥ ताऽअस्यसूददाहसुऽसामं९श्रीणान्तिपुन्ययऽ ॥ जन्मन्दे
वानांविशोश्चिष्वारोचुनोदिवऽ ॥ ६० ॥ इन्द्रंविश्वाः ॥ इन्द्रंवि
श्वाऽअवीवृधन्त्समुद्रद्वयंचसुद्भिरं ॥ रथीतमर्दुरथीनुंवाजानां९स
त्पतिम्पतिम् ॥ ६१ ॥ प्रोथुदश्चः ॥ प्रोथुदश्चःविष्वयन्नुदा

मुहःसुवरेणाद्भ्यस्त्थात् ॥ आदस्युवातोऽअनुवातिशोचिरधस्मते
 ब्रजनङ्गणमस्ति ॥ ६२ ॥ आयोद्वा ॥ आयोद्वासदनसाद
 ग्राम्यवतश्छायायां७समुद्रस्युहदये ॥ रुग्मवीवतोम्भास्वतोमाया
 ह्याम्भास्यापृथिवीमुर्विन्तरिक्षम् ॥ ६३ ॥ पुरमेष्टीत्वा । सा
 दयतुदिवस्पृष्टयचस्वतोम्प्रथस्वतोन्दिवख्यच्छदिवन्दृहृदिवम्मा
 हिंसोऽ ॥ विश्वस्मैप्प्राणायापानायध्यानायोदानायप्रतिष्ठाये
 चरित्राय ॥ सूर्यस्त्वोभिपातुमुह्यस्वस्त्याच्छेदिषोशन्तमेनेत
 यादिवतयाङ्गिरस्वह्रुवेसीदतम् ॥ ६४ ॥ सुहस्रस्यप्प्रमासि ॥ सुहस्रस्य

प्रमासिसुहस्रस्यप्रतिमासिसुहस्रस्योन्मासिसाहस्रोसिसुहस्राय
त्वा ॥ ६५ ॥ [९] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांपञ्चदशोऽ
ध्यायः ॥ १५ ॥ नमस्तेषोडश हिरण्यवाहवे उष्णीषिणे तक्षत्र्यो
ज्येष्ठाय पञ्चकाः सूर्यायचतस्रः शम्भवाथैका पार्थायपञ्च द्रापऽ
अन्धसोविदशतिः नव षट्षष्टिः ॥ हरिः ॐ नमस्ते ॥ नमस्तेरुद्रमुद्र्यवऽ
नुतोतुऽदृष्वेनुनमः ॥ ब्राह्मभ्यामृततुनमः ॥ १ ॥ यातैरुद्रशिवानु
नुरघोरापांपकाशिनी ॥ तयानस्तुद्रवृशन्तमयागिरिशन्तुभिचांक
शीहि ॥ २ ॥ यामिषुम् ॥ यामिषुङ्गिरिशन्तुहस्तेविमर्ष्यस्तेव ॥

शिवाङ्गिरिचुताङ्कुरुमाहिंसुिङ्पुरुषअगंत ॥ ३ ॥ शिवेनुवचसा ॥
 शिवेनुवचसात्पुगिरिशाच्छावदामसि ॥ यथानुससवुमिज्जगदयुक्षम
 ऽसुमनुऽअसंत ॥ ४ ॥ अद्भ्यंवाचत् ॥ अद्भ्यंवाचदधिवक्काप्पय
 मोदव्यामिषक् ॥ अहोश्चसवाअम्भयुन्त्सवाश्चयातुधादयोधरा
 नुोपरासुव ॥ ५ ॥ असौयः ॥ असौयस्तुम्भोऽअरुणऽउतबुब्भुऽसु
 मुङ्गलः ॥ येचनरुद्वाऽअभितोद्विषुश्रिताःसहस्रशोवेषुंहेड्डेम
 ह ॥ ६ ॥ असौयः ॥ असौयोवुसप्पतिनीलंग्रोवोविलोहितः ॥ ७
 तेनङ्गोपाऽअहश्चेन्नदंश्चनुदहायुःसहृद्दोभृडयातिनः ॥ ७ ॥ न

मौस्तु ॥ नमोस्तुनीलंग्रीवायसहस्राक्षायमीदृषे ॥ अथोयेऽअ
स्युसत्त्वानोहन्तेब्भ्योकरुन्नमः ॥ ८ ॥ प्रमुञ्च ॥ प्रमुञ्चदन्वने
स्त्वमुभयोरारत्वन्योज्ज्याम ॥ आञ्चतेहस्तुऽइषवुऽपराताभगवोद्वप ॥
॥ ९ ॥ विज्युन्वनुः ॥ विज्युन्वनुःकपुद्दिनोविशद्व्योबाण
वाऽऽत ॥ अनेशन्नस्युयाऽइषवऽआभुरस्यनिषङ्गधिः ॥ १० ॥
याते ॥ यातेहेतिमर्मादुहमुहस्तैबभूवतुवनुः ॥ तयास्स्माद्विबुश्च
तुस्त्वमयुक्षमयापरिभुज ॥ ११ ॥ परिरे ॥ परिरेतुवदन्वनेहेतिरु
स्ममान्वृणक्कुविश्चतः ॥ अथोयऽइषुधिस्तवारऽअस्मन्निधेहितम् ॥

॥ १२ ॥ अवुतत्युधनु ॥ अवुतत्युधनुद्वंसहस्वाक्षुशतैषुधे ॥ नि
 शीर्यैशुल्ल्यानुभूमस्वाशिवानंःसुमनाभव ॥ १३ ॥ नमस्ते ॥ नम
 स्तेऽआयुधायानांतायधृष्णवै ॥ उभाब्भ्यामुततेनमोबाहुब्भ्या
 न्तवुधद्वने ॥ १४ ॥ मानंः ॥ मानोमुहान्तमुतमानोऽअभुक्ममा
 नुऽउक्षन्तमुतमानंऽउक्षितम् ॥ मानोव्वधीऽपितरुम्मातमातरुम्मानंः
 प्रियास्तुद्वोरुद्वरीरिषः ॥ १५ ॥ मानस्तुके ॥ मानस्तुकेतनये
 मानुऽआयुषिमानुगोषुमानुऽअश्वेषुरीरिषः ॥ मानोव्वीरान्नुद्वभा
 मिनोव्वधीहुविष्मन्नुऽसदुमित्वाहवामहे ॥ १६ ॥ [१६] शतम् ८००

नमो हिरण्यबाहवे ॥ नमो हिरण्यबाहवे सेनादये दिशाञ्च पतये नमो
नमो वृक्षेभ्यो हारिकेशेभ्यः पशूनाम्पतये नमो नमः शुष्पे अरायुत्वि
षो मते पथीनाम्पतये नमो नमो हारिकेशायो पवोति नेपुष्टानाम्पतये नमो
नमो वल्गुशाय ॥ १७ ॥ नमो वल्गुशाय द्युधिने नानाम्पत
ये नमो नमो भुवस्य हेत्यै जगताम्पतये नमो नमो रुद्राय ततुयि नुक्षेत्रा
णाम्पतये नमो नमः सूताया हन्त्यै वनानाम्पतये नमो नमो रोहिताय ॥
॥ १८ ॥ नमो रोहिताय । स्थपतये वृक्षाणाम्पतये नमो नमो भुवन्तये वा
रिवस्कृतायोषधीनाम्पतये नमो नमो मिन्त्रिणैर्वाणिजायै कक्षाणाम्पत

येनमुनमऽनुच्चेद्घोषायाऽक्लृन्दयतेपतुनानाम्पतयेनमुनमः कृत्स्नायु
 तया ॥ १९ ॥ नमःकृत्स्नायुतया ॥ धावतुसत्त्वनाम्पतयेनमुन
 मुऽसहमानायनिष्ठयाधिनऽआढ्याधिनीनाम्पतयेनमुनमोनिषाङ्गिणे
 ककुभायस्तुनानाम्पतयेनमुनमोनिचुरवैपरिचुरायारण्यानाम्पत
 येनमुनमुव्वञ्चते ॥ २० ॥ नमुव्वञ्चते । परिवञ्चतेस्तायूना
 म्पतयेनमुनमोनिषाङ्गिणऽइषुधिमंतुतस्कराणाम्पतयेनमुनमःसु
 कायिब्भ्योजिधांस्सद्ध्योमुण्णुताम्पतयेनमुनमोसिमद्ध्योऽनस्कुञ्च
 रद्ध्योविकृन्तानाम्पतयेनमः ॥ २१ ॥ [५] नमऽउण्णीषिणे । गि

रिचुरायंकुलुञ्चानुम्पतयेनमुनमऽइषुमद्भ्योऽधनवुयिब्भ्यश्चवोन
मुनमऽआतनवुनेब्भ्यःप्रतिदधानेब्भ्यश्चवोनमुनमऽआयच्छ
द्भ्योस्यद्भ्यश्चवोनमुनमोविसृजद्भ्यः ॥ २२ ॥ नमोविसृजद्भ्योवि
द्भ्यश्चवोनमुनमःस्वपद्भ्योजाग्रद्भ्यश्चवोनमुनमुःशयानि
ब्भ्युऽआसीनेब्भ्यश्चवोनमुनमुस्तिष्ठद्भ्योधावद्भ्यश्चवोनमुनमः
सुभाब्भ्यः ॥ २३ ॥ नमःसुभाब्भ्यः । सुभापतिब्भ्यश्चवोन
मुनमोऽरवेब्भ्योऽरवपतिब्भ्यश्चवोनमुनमऽआद्याधिर्नोब्भ्योवि
विद्भ्यन्तीब्भ्यश्चवोनमुनमुऽउगणाब्भ्यस्तुऽहुतीब्भ्यश्चवोनमुन

मौगुणेभ्यः ॥ २४ ॥ नमोगुणेभ्यो । गुणपतिभ्यश्चवोन
 मोनमुद्घातेभ्योद्घातपतिभ्यश्चवोनमोनमोगुत्सेभ्योगुत्सपति
 भ्यश्चवोनमोनमोद्विरूपेभ्योद्विरवरूपेभ्यश्चवोनमोनमुःसेना
 भ्यः ॥ २५ ॥ नमुःसेनाभ्यः । सेनानिभ्यश्चवोनमोनमौ
 गुथिभ्योऽअरुथेभ्यश्चवोनमोनमःक्षुतुभ्यःसङ्गृहीतुभ्यश्चवोन
 मोनमौमुहृद्योऽअभुकेभ्यश्चवोनमः ॥ २६ ॥ [५] नमुस्त
 क्षेभ्यः ॥ नमुस्तक्षेभ्योरथकोरेभ्यश्चवोनमोनमुःकुलालेभ्यः
 कुम्भारोभ्यश्चवोनमोनमौनिषादेभ्यःपुष्पिष्ठेभ्यश्चवोनमोनमः

इहवनिब्भ्योमृगयुग्म्यश्चवोनमोनमुद्गश्चब्भ्यः ॥ २७ ॥ नमुद्गश्च
ब्भ्यः ॥ २८ ॥ नमुद्गश्चवोनमोनमोभुवायंचरुद्रायंचुनमःशुद्धायंच
पशुपतयेचुनमोनिलंग्रीवायचशितिकण्ठायचुनमःकपर्दिनै ॥ २९ ॥
नमःकपर्दिनै ॥ ३० ॥ नमुद्गश्चवोनमोनमुद्गश्चवोनमोभुवायंचरुद्रायंचुनमः
नमोगिरिशुग्रायंचशितिपिविद्धायंचुनमोमुद्गश्चवोनमोभुवायंचरुद्रायंचुनमो
स्वार्य ॥ ३१ ॥ नमोद्गश्चवोनमोभुवायंचरुद्रायंचुनमोभुवायंचरुद्रायंच
चुनमोभुवायंचरुद्रायंचुनमोभुवायंचरुद्रायंचुनमोभुवायंचरुद्रायंच
नमोभुवायंचरुद्रायंचुनमोभुवायंचरुद्रायंचुनमोभुवायंचरुद्रायंच

ऊर्म्यायचावस्वदयायचनमोनादयायचुद्धीप्यायच ॥ ३१ ॥
 [५] नमोज्ज्युष्टाय । चकनिष्ठायचनमःपूर्वजायचापरजाय
 चनमोमद्भ्यमायचापगेल्लभायचनमोजघदयायचबुद्धयायचनमो
 सोब्भ्याय ॥ ३२ ॥ नमोऽसोब्भ्यायच । अतिसुख्यायचनमो
 ग्राम्यायचक्षेम्यायचनमोऽश्लोक्यायचावसुद्ध्यायचनमोऽउष्टु
 र्यायचखल्ल्यायचनमोव्वदयाय ॥ ३३ ॥ नमोवदयाय । चकवक्ष्या
 यचनमोऽश्रवायचप्रतिश्रवायचनमोऽआशुषेणायचाशुरथायचन
 मुऽशूरायचावभेदिनचनमोविलिम्भने ॥ ३४ ॥ नमोविलिम्भनेच

कवुचिनेचुनमोविमिमेचववहुथिनेचुनमःश्रुतायेचःश्रुतसेनायचुन
मोदुनदुब्भ्याग्रचाहनुद्व्याग्रचुनमोधृण्णवै ॥ ३५ ॥ नमोधृण्णवै ।
चप्प्रमृशाग्रचुनमोनिपुङ्गिणेचपुधिमेतेचुनमस्तुक्षिणेविवचायुधिनेचु
नमःस्वाग्रुधायचसुधद्वनेच ॥ ३६ ॥ [५] नमःस्तुत्याय । चु
पत्थ्याग्रचुनमुःकाद्व्याग्रचुनीप्प्याग्रचुनमुःकुल्ल्यायचसरुस्यायचु
नमोनादुग्राग्रचवैशुन्ताग्रचुनमुःकुप्प्याय ॥ ३७ ॥ नमःकुप्प्या
य । चावुद्व्याग्रचुनमोवोद्ध्याग्रचातुप्प्याग्रचुनमोमेग्ध्यायचव्वि
द्युत्याग्रचुनमोव्विप्प्याग्रचावुप्प्याग्रचुनमोव्वात्याय ॥ ३८ ॥

नमोवात्स्याय । चुरेष्मम्यायचुनमोवास्तुह्यायचवास्तुपायंचुनमुः
 सोमायचखुद्रायचुनमस्तुाम्नायचारुणायचुनमंशुङ्गवे ॥ ३९ ॥ न
 मंशुङ्गवे । चपशुपतयेचुनमस्तुग्रायभुमिमायचुनमोग्रेवुधायंचदूरे
 वुधायचुनमोहुन्त्रेचुहनीयसेचुनमोवृक्षेभ्योहारिकेशेभ्योनमस्तु
 राय ॥ ४० ॥ [४] नमंशम्भवाय ॥ नमंशम्भवायंचमग्रोभवाय
 चुनमंशङ्कुरायचमयस्कुरायचुनमंशिवायंचाशिवतरायच ॥ ४१ ॥
 [१] नमोपाख्याय । चात्राख्यायचुनमंऽप्रतरणायचोत्तरणा
 यचुनमुस्तीत्थ्यायचकुल्ल्यायचुनमुःशाष्प्यायचुर्फह्यायचुनमं

सिकुत्त्याय ॥ ४२ ॥ नमःसिकुत्त्याय । चप्प्रवाह्यायचुनमःकिं
शिलायचक्षुणायचुनमःकपुद्दिनेचपुल्लस्तयेचुनमऽहरिण्यायचप्प्र
पुत्थ्यायचुनमोद्विज्ज्याय ॥ ४३ ॥ नमोद्विज्ज्याय । चुगोष्ठ्या
यचुनमुस्तलप्यायचुगेह्यायचुनमोत्तुदह्यायचनिवेष्यायचुनमु
काट्ट्यायचगह्वरेष्ठायचुनमुद्विज्ज्याय ॥ ४४ ॥ नमोद्विज्ज्याय । चह
रित्यायचुनमः पाण्डुसुह्यायचरजुस्यायचुनमोलोप्यायचोल्लप्या
यचुनमुद्विज्ज्यायचुसुह्यायचुनमःपुण्ण्याय ॥ ४५ ॥ नमःपुण्ण्याय ।
चपण्णेशोदायचुनमऽउदुरमाणायचाभिग्घेतचुनमऽआखिदुत्तचप्प्र

खिदुतेचुनमऽइषुकृद्ग्रयोधनूष्कृद्ग्रयश्चवोनमोनमोवक्षिकिरिकेबभ्योदि
 वानुदिहृदयैबभ्योनमोविचिद्वुत्केबभ्योनमोविक्षिणुत्केबभ्योनमऽ
 आनिहृतैबभ्यः ॥ ४६ ॥ [५] द्रापुऽअन्धसऽ ॥ द्रापुऽअन्ध
 सरुपुतुदरिदुनीललोहित ॥ आसाम्प्रजानामिषाम्प्रशनाम्माभेम्मा
 रोद्धोचनुक्षिकिञ्चुनाममत् ॥ ४७ ॥ इमारुद्वाय । तुवसेकपुद्दिनेक्षु
 यद्द्वारायुप्रभरामहेमतीऽ ॥ यथाशमसहिपदुचतुष्पदेदिश्वम्पुष्टङ्का
 मेऽअस्मिन्ननातुरम् ॥ ४८ ॥ यातै ॥ रुद्रशिवातुनूऽशिवाविश्वा
 हाभेषुजी ॥ शिवारुतस्यभेषुजातयानोभृड्जीवसे ॥ ४९ ॥ परि

नुः ॥ परिनोरुद्रस्यहेतिवृणक्कुपरित्वेषस्यदुग्मुतिरघायोः ॥ अव
स्तिथुरामुचवद्भ्यस्तनुब्बुमार्हस्तोकायुतनयायमृड ॥ ५० ॥ मी
दुष्टमुशिवंतम । शिवोनःसुमनाभव ॥ पुरमेवृक्षऽआयुधान्निधाय
कुत्तिवसानुऽआचंरुपिनाकुम्बिब्बुदागहि ॥ ५१ ॥ विक्किरिद्रुवि
लोहित । नमस्तेऽअस्तुभगवः ॥ यास्तेसुहस्रंहेतयोद्वयमुस्मन्नि
वंपन्तुताः ॥ ५२ ॥ सुहस्राणिसहस्रशः ॥ सुहस्राणिसहस्रशोवा
ह्वोस्तवहेतयः ॥ तासामीशानोभगवःपरुचीनुसुखाक्किधि ॥ ५३ ॥
असंहयातासुहस्राणि । येरुद्राऽअधिभूम्म्याम् ॥ तेषां७सहस्र

ग्राजुनेवुधन्वानितद्मसि ॥ ५४ ॥ अस्मिन्मंहति ॥ अस्मिन्म
 हुर्युण्वृन्तारिक्षेभुवाऽअधि ॥ तेषां७सहस्रयोजुनेवुधन्वानितद्म
 सि ॥ ५५ ॥ नीलंग्रीवांशितिकण्ठाऽ ॥ नीलंग्रीवांशितिकण्ठा
 दिर्वर्द्धरुद्राऽउपश्रिताऽ ॥ तेषां७सहस्रयोजुनेवुधन्वानितद्मसि ॥
 ॥ ५६ ॥ नीलंग्रीवांशितिकण्ठाऽ ॥ शुर्वाऽअधःक्षमाचुराऽ ॥ ते
 षां७सहस्रयोजुनेवुधन्वानितद्मसि ॥ ५७ ॥ ब्रह्मक्षेपु । शुष्पिप्प
 रा नीलंग्रीवाविलोहिताऽ ॥ तेषां७सहस्रयोजुनेवुधन्वानितद्मसि ॥
 ॥ ५८ ॥ ब्रह्मतानाम् ॥ ब्रह्मतानामधिपतयोविशिखासंःकपुर्द्दिनः ॥

तेषां॑सहस्रयोजुनेवुधन्वानितदमसि ॥ ५९ ॥ अथैवाम् ॥ अपथ्या
म्पाथिरक्षयऽल्लवृदाऽआयुऽर्युधः ॥ तेषां॑सहस्रयोजुनेवुधन्वानित
दमसि ॥ ६० ॥ अतीर्त्थानि । पृथरन्तिसूकाहस्तानिषुङ्गिणः ॥ ते
षां॑सहस्रयोजुनेवुधन्वानितदमसि ॥ ६१ ॥ अन्नैषु । द्विविद्भ्यान्ति
पात्रैषुपिवंतुजनान् ॥ तेषां॑सहस्रयोजुनेवुधन्वानितदमसि ॥ ६२ ॥
यऽएतावन्तः ॥ यऽएतावन्तश्चभूयां॑सश्चुदिशोरुद्वावित्तिथुरे ॥ ते
षां॑सहस्रयोजुनेवुधन्वानितदमसि ॥ ६३ ॥ नमोस्तु । रुद्रभ्यो
अद्विविषपांष्विषवः ॥ तेभ्योदशुप्राच्यीर्दशदक्षिणादशंप्रुतीच्यो

दर्शोदीचीर्दशोद्धाः ॥ तेभ्योनमोऽअस्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुते
 यन्दिष्मोयश्चनुद्विहितमेषाअम्भेदध्मः ॥ ६४ ॥ नमोस्तु । रुद्र
 भ्योयन्तरिक्षेयपांवातुऽइषवः ॥ तेभ्योदशुप्प्राचीर्दशदक्षिणादश
 प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोद्धाः ॥ तेभ्योनमोऽअस्तुतेनोवन्तुतेनोमृड
 यन्तुतयन्दिष्मोयश्चनुद्विहितमेषाअम्भेदध्मः ॥ ६५ ॥ नमो
 स्तु । रुद्रभ्योयेषूपृथिव्यांरुयवामन्नामिषवः ॥ तेभ्योदशुप्प्राचीर्द
 शदक्षिणादशप्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोद्धाः ॥ तेभ्योनमोऽअस्तुते
 नोवन्तुतेनोमृडयन्तुतयन्दिष्मोयश्चनुद्विहितमेषाअम्भेदध्मः ॥

॥ ६६ ॥ [२०] इति श्रीवाजसनेयसंहितायां षोडशोऽध्या
यः ॥ १६ ॥ अहमन्नृजं दशनमस्ते पञ्चाग्निस्तिग्मेन नवचक्षुषः पिता
प्रावाशः शिशानः सप्तदशो दनं क्रमध्वमग्निना पञ्चदशकौशुक्रज्योतिः स
प्तमलं स्तनं त्रयोदशननको नशतम् ॥ हरिः ॐ अहम्मुन्नृजंम् ॥ अहम्मु
न्नृजंम् पृथ्वी शिश्नाग्निश्चाग्नौ धीर्बभूव नृस्पतिर्बभूवोऽभधिस्प
रम्भृतुम्पयः ॥ तान्निदृष्टुम्भूजं न्यतमरुतं सट्ठरुणाऽअहम्मेस्तुक्षु
हमयितुऽऊर्ग्यन्दिदृष्टुम्भस्तन्तुशुगृच्छतु ॥ १ ॥ इमामै । अग्नौऽ
इष्टं काये नवः सुगन्त्वकाचिदशचिदशचशतञ्च सुहस्रञ्च सुहस्रञ्चो

युतं च्यायुतं च नियुतं च नियुतं च प्रयुतं चार्धं दं च स भद्रं च स
 द्वयं चान्तरं च परार्धं चैतामं अग्रेऽदृष्टं काधेन वः सन्त्वमेवामिह
 ह्येकं ॥२॥ ऋतवं स्तथा ॥ ऋतवं स्तथा ॥ ऋतुवृधं ऋतुवृधं ॥
 घृतं रश्चुतामधं रश्चुता विराजोनामं कामुदुद्याऽअक्षायमाणाः ॥ ३ ॥
 सुमुद्रस्यत्वा ॥ सुमुद्रस्यत्वावंकयाग्नेपरिद्वययामसि ॥ प्रावुर्कोऽ
 अस्मन्भ्यर्दं शिवो भव ॥ ४ ॥ हिमस्यत्वा ॥ जुरायुणाग्नेपरि
 द्वययामसि ॥ प्रावुर्कोऽअस्मन्भ्यर्दं शिवो भव ॥ ५ ॥ उपृज्जमन् ॥
 उपृज्जमन्निपवंतु सवंतरनुदी ष्वा ॥ अग्नेऽपित्तमुधामं सिमण्डं किता

मिरागीहिसेमन्नोद्युजम्पावुकवर्णणं ऽ शिवङ्कंधि ॥ ६ ॥ अपामिदम् ॥
अपामिददृश्ययं न ऽ समुद्रस्य निवेशनम् ॥ अन्यास्तैऽ अस्मत्तथन्तु
हेतयः पावुकोऽ अस्मभ्यं ऽ शिवो भव ॥ ७ ॥ अग्नेपावक । रो
चिषामिन्द्रया देवजिह्वा ॥ आदिवाह्वक्षिषाक्षिच ॥ ८ ॥ सनः ॥
पावकदी दिवोग्ने दिवा ॥ उपयुजं ऽ हविश्चनः ॥ ९ ॥
पावकयोमः ॥ पावकयोमरिश्चि तयन्त्या कृपाक्षामन्त्रुरुचऽ उषसो न
मानुना ॥ तूर्ध्वन्त्रयामिन्नेतशस्य नूरुणऽ आर्यो घृणेत तृषाणोऽ अजरः ॥
॥ १० ॥ [१०] नमस्ते ॥ नमस्तु हरसंशोचि षेनमस्तेऽ अस्त्व

च्विषे ॥ अन्नयौस्तैऽअस्मत्तपन्तुहेतयःपावको ऽअस्मभ्ययंशि
 वोभवे ॥ ११ ॥ नृषदेवदृ ॥ नृषदेवदृषुषदेवदृहिषदेवदृनृसदेव
 दृविदेवदृ ॥ १२ ॥ अदेवाः ॥ अदेवादवानांअशियाशियाना
 ७संखत्सुरीणुमपमुगमासते ॥ अहृतादोहविषोअशेऽअस्मिन्स्वेय
 म्पवन्तुमधुनायतस्य ॥ १३ ॥ अदेवाः ॥ अदेवादवेववधिदेवेस्व
 मायुद्व्यवहृणऽपुरऽएतारोऽअस्य ॥ अन्नयानऽऋतेपवतेधामुकिञ्च
 ननतोदिवोनपृथिव्याऽआधिरुषु ॥ १४ ॥ प्राणदाऽअपानुदाः ॥
 प्राणदाऽअपानुदाभ्यानुदाविक्षोदावोरिवोदाः ॥ अन्नयौस्तैऽअस्मत्तप

नृहेतर्यः पावुकोऽस्मभ्यर्द्धिशिवोभव ॥ १५ ॥ [१५] ओम्
स्तिग्ममेन । शोचिषायासुहिश्चन्द्र्युत्रिणम् ॥ ओम्निन्नोवनतेरयि
म् ॥ १६ ॥ यऽइमा । विश्वोभुवनानि जुहुवृषिहातुद्रयसीदरिपु
तानः ॥ सऽआशिषाद्रविणमिच्छमानः प्रथमेच्छदवरोऽ
विवेश ॥ १७ ॥ किं०स्विदासीदधिष्ठानमारम्भेणङ्कतुमस्त्वत्कु
थासीत् ॥ यतोभूमिअनयाद्विष्वक्मूर्ध्विद्यामौण्डमहिनाविश्व
चक्षाऽ ॥ १८ ॥ विश्वतश्चक्षुरुत । विश्वतोमुखोविश्वतोबाहु
रुतविश्वतस्प्रात ॥ सम्बोहुब्भ्यान्धमर्तिसम्पतञ्चिद्धावाभूर्मोजु

नयन्देवऽएकः ॥ १९ ॥ किं०स्वित्त ॥ किं०स्विदनुङ्कऽउस
 वृक्षऽआसुयतोद्यावापृथिवीनिहृतक्षुः ॥ मनीषिणोमनसापृच्छतेदुत
 द्यदुद्धयतिष्ठुवन्नानिधारयन् ॥ २० ॥ यातै ॥ आतेधामानिपरमा
 णियावुमायामद्धयुमाविश्वकर्मन्नुतेमा ॥ शिक्षासखिन्भ्योहवि
 षिस्वधावऽस्वयंयजस्वतुष्ट्वंवृधानः ॥ २१ ॥ विश्वकर्मन्द्दहवि
 षा । वावृधानऽस्वयंयजस्वपृथिवीभूतद्याम् ॥ मुख्यन्त्वय्यऽअ
 भितःसुपत्क्राऽइहास्ममाकम्मुधवासूरिरस्तु ॥ २२ ॥ वाचस्प
 तिम् ॥ वाचस्पतिविश्वकर्मणभूतयमनोजुवंधाजैऽअद्याहुवम ॥

सनोविश्वा॥निहव॑नानिजोषदि॒श्चश॑म्भूर॑वंस॒साधु॑क॒म्मा ॥ २३ ॥
वि॒श्वक॑र्म्म॒ग्हाविषा॑ । व॒द्ध॑नेन॒त्रात॑रु॒मिन्द्र॑म॒कृणा॑र॒वुद्ध॑यम् ॥
तस्म॑मै॒विशु॑ऽस॒म॒न॒मन्त॑प॒र्वारु॑य॒मुग्रा॑वि॒हृद॑यो॒यथा॑स॒त् ॥ २४ ॥
[९] चक्षु॑षऽपि॒ता । म॒न॒सु॒हा॒हिधी॑रो॒घृत॑म॒नैऽअ॒ज॒न॒न॒म॒न्माने॑ ॥
अ॒द॒द॒न्ताऽअ॒द॒द॒ह॒न्तु॑प॒र्वुऽआ॒दि॒द्यावा॑पृ॒थिवी॑ऽअ॒प्यथे॑ताम् ॥ २५ ॥
वि॒श्वक॑र्म्म॒विम॑नाऽ ॥ वि॒श्वक॑र्म्म॒विम॑नु॒ऽआ॒दि॒हा॒ग्रा॒धा॒ता॒द्वि
धा॒ताप॑रु॒मात॑सु॒न्दक् ॥ त॑षा॒मि॒ष्टानि॑स॒मिषा॑म॒द॒न्ति॒यत्रा॑स॒तऽकु॑षी
न्पु॒रऽए॒क॑मा॒हुः ॥ २६ ॥ अ॒नः । पि॒ता॒ज॒निता॑यो॒विधा॑ला॒धामा॑

निषेदभुवनानिविश्व्या ॥ योदेवानानामिथाऽएकंऽएवतर्हसंभुदक्षम्भु
 वनाथन्त्युद्व्या ॥ २७ ॥ तऽआयंजन्तुद्विविण्हेसमंस्ममाऽऽकृषंग्रऽ
 पूर्वजारितारोनभूना ॥ असूतुसूतैरजासिनिषेतैथभूतानिसुमक्केणव
 द्विमानि ॥ २८ ॥ पुरोदिवा । पुरऽएनापुथिद्व्यापुरोद्वामिरसूरेरुव
 दस्ति ॥ कंस्विद्वम्भप्रथेमन्दंऽआपोयत्रदेवाऽसुमपश्यन्तपु
 त्र ॥ २९ ॥ तमित् ॥ तमिद्वम्भप्रथेमन्दंऽआपोयत्रदेवाऽसुमग
 च्छन्तुविद्वं ॥ अजस्युनाभावद्वयकुमाप्पितुंरुवास्मिद्विवद्ववानि
 भुवनानितुस्स्तुऽ ॥ ३० ॥ नतम् ॥ नतंविदाथ्यऽइमाजिजानोद्व्य

द्युष्ममाकुमन्तरम्बभूव ॥ नृहारेणप्रावृताजल्प्यांचासुतपंडउक्थे
शासंश्चरन्ति ॥ ३१ ॥ विरश्वकंम्मुहि ॥ विरश्वकंम्मुह्यजनिह
देवऽआदिद्रन्धुर्वोऽअंभवद्वितीयः ॥ तृतीयःपुताजनिताषधीनामु
पाङ्गंमेव्यदधार्त्पुरुत्रा ॥ ३२ ॥ [८] आशुःशिशांनोवृषभोनमी
मोयंनार्धुनःक्षोभेणरश्चर्षणीनाम् ॥ सुक्कन्दनानिमिषऽएकवीरशुतऽ
सेनाऽअजयत्सुाकमिन्द्रः ॥ ३३ ॥ सुक्कन्दनानिमिषेण । जिष्ण
नायुस्कारेणपुदरश्च्यवनेनधृष्णानां ॥ तदिन्द्रेणजयतुतत्सहृद्भुधा
नरुऽइषुहस्तेनुवृष्णानां ॥ ३४ ॥ सऽइषुहस्तेऽ ॥ सऽइषुहस्तेऽसनि

पुङ्गिभिर्वृशीसंख्यं ह्यसयुधुऽइन्द्रो गुणेन ॥ सुहृसुहृजित्सोमुपावा
 हृष्टं ह्युग्रं ग्रधं नृवाप्यतिहिताभिरस्ता ॥ ३५ ॥ बृहस्पतेर्परि । दी
 यार्थेन रक्षोहामित्राऽ ॥ अपवाधमानः ॥ प्रभुमभ्यन्तसेनाऽप्रमृ
 णायुधाजयन्नुस्माकं मेद्वयवितारथानाम् ॥ ३६ ॥ बलुविज्ञायस्स्थ
 विरऽ ॥ बलुविज्ञायस्स्थविरुऽप्रवीरुऽसहस्वाप्त्वाजीसहमानऽपुग्नः ॥
 अग्निर्वीरऽअग्निस्तत्त्वासहो जाजत्रमिन्द्ररथमात्तिष्ठगोवित् ॥ ३७ ॥
 गोत्रमिदं ह्येव विदं ॥ गोत्रमिदं ह्येव विदं वषट्वाहुऽअयन्तुमज्जमं प
 मृणन्तुमोजसा ॥ इमं संजाताऽअनुवीरय ह्यमिन्द्रं सखायोऽअ

नुसर्गं भङ्गम् ॥ ३८ ॥ अभिगोत्राणि ॥ अभिगोत्राणिसहस्रागाहं मा
 नोदयो वीरः शतमं न्यूरिन्द्रः ॥ दृश्यवुनः पृतनाषाड्युद्धयोस्माक
 दुसेनाऽवतुप्पयुत्सु ॥ ३९ ॥ इन्द्रऽआसाम् ॥ इन्द्रऽआसान्विता
 बहस्पतिर्दक्षिणायेनः पुरऽएतुसोमः ॥ देवसेनानामभिभअतीना
 अयन्तीनाम् मरुतो ब्रुन्त्वग्रम् ॥ ४० ॥ इन्द्रस्युवृष्णः ॥ इन्द्रस्यु
 वृष्णो वरुणस्युराज्ञऽआदित्यानाम् मरुतां शङ्खऽउग्रम् ॥ महाम
 नसाम्भुवनच्युवानोऽङ्घ्रौषो दिवानुअयं तु मुदं स्थात् ॥ ४१ ॥ उद्ध
 षेय । मघवन्नायुधान्युत्सस्त्वं नाम्ना मुकानुम्मनां ऽसि ॥ उद्ध

ब्रह्मवाजिनुं वाजिनुं द्युद्धथानुं अयतां छयन्तु र्घोषाः ॥ ४२ ॥ अ
 स्ममाकुमिन्द्रः समृतं तेषु ह्रुजेष्वस्ममाकुं कृष्याऽऽर्षवस्तोजयन्तु ॥ अ
 स्ममाकुं वीराऽऽउत्तरं भवन्त्वस्ममाऽऽ देवाऽऽ अवतु हवेषु ॥ ४३ ॥
 अमीषां श्रित । मप्रतिलोभयन्ती गृहाणाङ्गां द्यप्ये परे हि ॥ अ
 भिप्रोहि निदं हृत्सुशोकैरुन्धेनुमिच्छास्तमं सासचन्ताम् ॥ ४४ ॥
 अवसृष्ट्वा परा । पतु शरं द्युब्रह्ममंसं दं शिते ॥ गच्छामि च्छादप्यप
 द्यस्व मामीषाङ्कुञ्चुनां च्छिषः ॥ ४५ ॥ प्रतं ॥ प्रेतोजयंता नरुऽऽ इन्द्रो
 वुं शम्भमग्रच्छतु ॥ उग्रावः सन्तु ब्राह्मवोनायूष्या यथासंथ ॥ ४६ ॥

असौया । सेनामरुतुं परेषामुन्मथ्यैति नुओजं स्यास्पृष्टमाना ॥ ता
इह तु तमुसापं ब्रते नु यथामीऽअन्योऽअन्यन्नजानन् ॥ ४७ ॥ अत्र
बाणाः । सम्पतन्ति कुमारा विशिखाऽइव ॥ तस्यऽइन्द्रो बहु रूप
तिरादितिऽशर्मयच्छतु विरुवाहा शर्मयच्छतु ॥ ४८ ॥ मम्मो
णिते ॥ मम्मोणि तु वम्मणा च्छादया मिसोमस्त्वारजो मृतुनानु
वस्ताम् ॥ उरोर्वीर्यो वरुणस्ते कृणोतु जयन्तु न्त्वानु देवामं दन्तु ॥
॥ ४९ ॥ [१७] उदेनम् ॥ उदेनमुत्तरास्त्रियाग्नेधृतेनाहुत ॥ राग्रस्पो
षेण सऽसृजप्प्रजया च बहु हृदि ॥ ५० ॥ शतम् ९०० ॥ इन्द्रे मम् ॥ इन्द्रे

मम्प्रतुरान्नयसज्जातानामसद्दृशी ॥ समेनृवच्चसासृजदेवानाम्भाग
 दाऽअंसत् ॥५१॥ यस्यकुम्भमोर्गहेहविस्तमंग्रेवद्धया
 त्वम् ॥ तस्मद्देवाऽअधिब्रवन्नेयञ्चब्रह्मणस्पतिः ॥ ५२ ॥ उदु
 त्वा ॥ उदुत्वाविरश्वदेवाऽअग्नेभरन्तृचित्तिभिः ॥ सनोभवशिव
 त्स्वर्ऽसुष्प्रतीकोब्रिभावसुः ॥ ५३ ॥ पञ्चादिशोदेवा
 र्युज्ञमवन्तुदेवीरपामतिन्दुम्भुतिम्बाधमानाः ॥ रायस्पौषेयुज्ञप
 तिमुाभजन्तोरुयस्पौषेऽअधियुज्ञोऽअंस्त्यात् ॥ ५४ ॥ समिद्धेऽ
 अग्नी ॥ समिद्धेऽअग्नावधिमामहानऽउक्थपञ्चुऽईदृद्योगृभुतः ॥ तु

पसङ्घुर्ममपरिगृह्णायजन्तुर्ज्जायद्युज्ञमयंजन्तुदेवाः ॥ ५५ ॥ इ
द्वयायधुत्रे ॥ जाह्नवेदेव ॥ श्रीः श्रीमन्नाऽशुतपयाः ॥ परिगृह्णदुवायुज्ञ
मायन्देवादेवेब्भ्योऽअङ्घ्र्यन्तोऽअस्त्युः ॥ ५६ ॥ वृत्तद्विः । श
मितदंशमितायुजद्वयैतुरीयोयुज्ञोयत्रहृदयमेति ॥ ततोद्वाकाऽआशि
षोनोजुषन्ताम् ॥ ५७ ॥ सूर्यरश्मिमुहूरिकेशऽपुरस्तात्सविताज्ज्यो
तिरुदयाऽअजस्रम् ॥ तस्यपूषाप्प्रसुवेयातिविह्वान्तसुम्पश्यद्वि
श्वो भुवनानिगोपाः ॥ ५८ ॥ विमानंऽगुषः ॥ विमानंऽगुषादिवोम
द्वयंऽआस्तऽआपिप्रिवान्त्रोदसीऽअन्तरिक्षम् ॥ सविश्वार्चौरुभिचष्टे

घृताचीरन्तुरापूषुमपरञ्चकेतुम् ॥ ५९ ॥ उक्षासंमुद्रः ॥ उक्षासंमु
 द्राऽअरुणःसुपुणःपूषस्युषानिम्पितुराविवेश ॥ मद्धयदिवोनिहितः
 पुष्टिररम्माविवचक्रुमेरजसस्पोत्यन्तौ ॥ ६० ॥ इन्द्रुविश्वाः ॥ इ
 न्द्रुविश्वाऽअवीवृधन्त्समुद्रव्यचसुङ्गिरः ॥ रथीतमर्दरथीनांवाजा
 नां॑सत्पतिम्पतिम् ॥ ६१ ॥ देवहृर्युज्ञः ॥ देवहृर्युज्ञऽआच
 वक्षत्सुम्नुहृर्युज्ञऽआचवक्षत् ॥ यक्षदुग्निर्देवोदेवाः ॥ ६२ ॥ वाजस्यमा । प्सुवऽदंष्ट्राभेणोदंग्रभीत् ॥ अधांसु
 पत्क्रानिन्द्रोमेनिग्राभेणाधराः अकः ॥ ६३ ॥ उदग्राभञ्च । नि

ग्याभञ्जब्रह्मदेवाऽअवीवृधन् ॥ अधोसुपत्तकानिन्द्राग्नीमैविषूचीना
द्व्यस्यताम् ॥ ६४ ॥ [१५] कर्मह्रमुग्निना ॥ कर्मह्रमुग्निना
कुमुकल्युर्हस्तैषुविब्रतः ॥ दिवस्पृष्टुंस्वर्गुत्वामिश्रादेवोभि
राह्वम् ॥ ६५ ॥ प्राचीमनु । अग्निदिशुम्प्रेहिबिह्वानुग्नेरग्नेपरोऽअ
ग्निर्बर्मेव ॥ विश्वाऽआशादीद्यानोविमाल्युज्जन्मोधिहिहिषदेचतुष्प
द ॥ ६६ ॥ पृथिव्याऽअहम् ॥ पृथिव्याऽअहमुदन्तरिक्षमारुह
मुन्तरिक्षादिवमारुहम् ॥ दिवोनाकस्यपृष्ठात्स्वर्ज्यातिरगामुहम् ॥
॥ ६७ ॥ स्वर्ग्यन्तः ॥ स्वर्ग्यन्तुनापक्षन्तुऽआद्यांशोहन्तिरोद

सी ॥ युजंठयेविश्वतोधारुंसुविद्वांसोवितेनिर ॥ ६८ ॥ अग्ने
 प्र ॥ अग्नेप्नेहिप्रथुमोदेवयुताञ्चक्षुद्वानामृतमर्त्यानाम् ॥ इयक्ष
 माणाभृगुभिः सुजोषाःस्वर्च्यन्तुयजमानाःस्वस्ति ॥ ६९ ॥ न
 क्कोषासां ॥ नक्कोषासुसमनसुाविरूपेधापयेतुशिशुमेकंदसमीची ॥
 द्यावाक्षामारुक्मोऽनुन्तविभातिदेवाऽअग्निन्धारयद्द्रविणोदाः ॥
 ॥ ७० ॥ अग्नेसहस्राक्ष । श्रुतमूर्द्धञ्छुतन्तेप्त्राणांसुहस्रं द्युनाः ॥
 त्वंसोहस्रस्यरायऽईशिषेतस्मतेविधमुवाजायुस्वाहा ॥ ७१ ॥
 सुपुण्णोसि । गुरुत्त्वमानपृष्ठेपृथिव्याःसीद ॥ मासान्तरिक्षमापूण

ज्योतिषादिवमुत्तंभानुतेजसादिशुऽउदृढं ॥ ७२ ॥ आजुह्वानंऽसु
प्रतीकः । पुरस्तादग्नेस्वयोनिसासौदसाधुर्या ॥ अस्मिन्त्सुध
स्थेऽअद्भ्युत्तरस्मिन्निवश्नवदेवायजमानश्चसीदत ॥ ७३ ॥ तां
संवितुः ॥ तां० संवितुर्वरेण्यस्यचित्रामाहंवृणेषुमुतिंविश्वजन्त्र्या
म् ॥ यामंस्युकण्वोऽअर्दुहृत्प्रपौनां० सुहस्रधारुम्पयसामुहोङ्गाम् ॥
॥ ७४ ॥ विधेमते । परुमजन्मन्मग्नेविधेमस्तोमुरवरिसुधस्थे ॥ य
स्ममाद्योनैरुदारिथ्यायजेतम्प्रत्वेहुवीं० पिजुहुरेसमिद्धे ॥ ७५ ॥ प्रे
क्षोऽअग्ने । दीदिहिपुरो नोजस्त्रयासूम्भ्यायुविष्टु ॥ त्वां० शश्वन्तुऽउ

पयन्तिवाजाऽऽ ॥ ७६ ॥ अग्रेतम् ॥ अग्रेतमुद्याऽऽरुवन्नस्तोमैऽकृत
 न्नमुद्रद्वद्विस्पर्शम् ॥ ऋद्धयामातुऽओहैऽ ॥ ७७ ॥ चित्तिञ्जुहोमि ॥
 चित्तिञ्जुहोमिमनसाघतेनयथादेवाऽऽइहागमन्वोतिहोत्राऽकृतुवृधं ॥
 पत्येविश्वस्युभूमनोजुहोमिविश्वकर्मणेविश्वाहादाब्भ्यद्वहविऽ ॥
 ॥ ७८ ॥ सुप्तते । अग्रेसुमिधः सुप्तजिह्वाऽसुप्तऽकृष्यऽसुप्तधामे
 प्रियाणि ॥ सुप्तहोत्राऽसप्तधात्वायजन्ति सुप्तयोनीरापुणस्वघृते
 नुस्वाहा ॥ ७९ ॥ [१५] शृङ्गज्योतिश्च । चित्रज्योतिश्च सुस्य
 ज्योतिश्चुज्योतिष्मौश्च ॥ शृङ्गश्चऽकृतुपाश्चात्यद्वहोऽ ॥ ८० ॥

इदं ॥ इदं द्रव्यं दृष्टुं सुदृष्टं प्रति सदृष्टं ॥ मितं च सन्निमित्तं च सभंरां ॥
॥ ८१ ॥ ऋतं च ॥ सुत्यं द्रव्यं दृष्टुं सुदृष्टं ॥ धृतां च विधुतां च वि
धारयः ॥ ८२ ॥ ऋतुं जिच्च ॥ सुत्यं जिच्च सन्निमित्तं सुषेणं दृष्टं ॥
अन्ति मित्रं द्रव्यं दृष्टुं अमित्रं दृष्टं ॥ ८३ ॥ इदं द्रव्यं सद्रुता दृष्टा
सः ॥ इदं द्रव्यं सद्रुता दृष्टा सद्रुता सुदृष्टं सुदृष्टं सुदृष्टं सुदृष्टं ॥
मितां सद्रुता सन्निमित्तं नोऽनुदृष्टं सभंरां सुदृष्टं सुदृष्टं सुदृष्टं ॥ ८४ ॥
स्वतं वा दृष्टं ॥ प्रघासां च सान्तं पुनं दृष्टं गृहं मेधी च ॥ क्रीडां च शूर्वा
चोऽनुषी ॥ ८५ ॥ इन्द्रं देवीं ॥ इन्द्रं देवीं विशो मरुतां नुवत्कर्मानो

भवन्त्यथेन्द्रन्द्वौ विशो मरुतो नु वत्कमुनो भवन् ॥ एवामिमं यजमा
 नुन्द्वौश्च विशो मानुषीश्चानु वत्कमुनो भवन्तु ॥ ८६ ॥ [७]
 इमं स्तनम् ॥ इमं स्तानुमृजस्वन्तन्धया पाम्प्रपौ नमग्ने सरिर
 स्युमद्भ्यै ॥ उत्संश्रुषस्वमधुमन्तमघ्नत्समुद्विष्टुः सदनुमा विशस्व
 ॥ ८७ ॥ घृतमिममिक्षे ॥ घृतमस्युषो निर्धृतो हि श्रुतो घृतम्वस्युधाम ॥
 अनुष्वुधमा वह्मुदयस्व स्वाहा कृतं धूपमवाक्षि ह्वयम् ॥ ८८ ॥ सुमु
 द्वाद्गुम्मः ॥ सुमुद्वाद्गुम्ममर्मधुमारुः ऽउदारुदुपांशुनासर्ममृतुत्त्व
 मानिद् ॥ घृतस्युनासुगुह्यं यदस्ति जिह्वा दुवानासुमृतस्युनाभिः ॥

॥ ८९ ॥ वृयन्नाम ॥ वृयन्नामुप्रब्रवामाघृतस्युस्मिन्मन्युनेधारया
 मानमोभिः ॥ उपब्रुहमारुणवच्छुस्यमानुञ्चतुःशृङ्गोवमीदुरऽएतत्
 ॥ ९० ॥ चत्वारिशृङ्गा ॥ चत्वारिशृङ्गात्रयोऽअस्यपाडाद्विशोषसुप्त
 हस्तांसोऽअस्य ॥ त्रिधाबुद्धोबुधुभोरौरवीतिमुहोदेवोमर्त्याः॥३॥ऽआ
 विवेश ॥ ९१ ॥ त्रिधाहितम् ॥ त्रिधाहितम्पुणिभिर्गृह्यमानुङ्ग
 विदेवासौघृतमन्त्रविन्दन् ॥ इन्द्रऽएकुटुसूर्यऽएकंअजानबुनादेकं
 ँस्वधयुनिष्टतक्षुः॥९२॥ एताऽअर्षन्ति ॥ एताऽअर्षन्तिहृद्यात्स
 मुद्राच्छुतर्ब्रजारिपुणानाबुचक्ष ॥ घृतस्यधारऽअभिचाकशीमिहि

रुण्ययौवितुसोमध्यंऽआसाम् ॥ ९३ ॥ सुम्यक्स्त्रवन्ति । सुरितो
 नधेनाऽअन्तर्हृदामनसापूयमानाः ॥ एतेऽअर्षन्त्यृग्मयोधृतस्यम
 गाऽइवाक्षिपुणोरीर्षमाणाः ॥ ९४ ॥ सिन्धोरिवप्राद्धने ॥ सिन्धो
 रिवप्पानद्धनेशूघुनासुधातप्प्रमियऽपतयन्तिबुद्धाः ॥ घृतस्युधाराऽ
 अरुषोनव्वाजीकाष्टाभिन्दन्मिमुदिपिन्वमानः ॥ ९५ ॥ ओभिप्र
 वन्त ॥ ओभिप्रवन्तुसमनवयोषाऽक्लृयाण्युऽस्ममर्यमानासोऽअ
 ग्निम् ॥ घृतस्युधाराऽसुमिधौनसन्तुताजुषाणोहृष्यतिजातवेदाः ॥
 ॥ ९६ ॥ कृत्वाऽइवबहुतुम् ॥ कृत्वाऽइवबहुतुमेतुवाऽअभ्यञ्जाना

ॐ अग्निचाकशीमि ॥ यत्र सोमः स यत्ते यत्र यज्ञो घृतस्य धाराऽऽभितत्प
वन्ते ॥ ९७ ॥ अभ्यर्षत । सुहृतिङ्गद्वयं माजिमुस्मासु भद्रा द्विवेणानिध
त्ता ॥ इमं यज्ञं यतद्वतो नो घृतस्य धारुमधुमत्पवन्ते ९८ ॥ धामन्ते ॥
धामन्ते विश्वम्भुर्वनुमधिष्ठि श्रुतमुन्तः समुद्रं हृद्यन्तरायुषि ॥ अपाम
नो कैसमिथेयऽआभृतुस्तमं द्यामुमधुमन्तन्तऽकुर्मिमम् ॥ ९९ ॥ [१३]
इति श्रुक्कयजुः संहितायां सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
॥ वेदपुरुषाय नमः ॥ वाजः सत्यमृक् च चतुष्का अश्माग्निश्चित्रिका वदशुः
पञ्चैकाचितस्रोवाजाय द्वे वाजस्य द्वे वा वृताषा द्वे त्रयोदशाग्निश्चतुर्नज्मी

ससयदाकूताद्वात्रिहत्यायदशकौत्रयोदशसप्तसप्ततिः ॥ हारः ॐ ह्यज
 श्च । मप्रसुवश्चमेप्रयतिश्चमेप्रसितिश्चमेधोतिश्चमेऋतुश्चमेऋवरश्च
 मेऋश्लोकश्चमेऋवश्चमेऋश्रुतिश्चमेऋज्योतिश्चमेऋवश्चमेऋज्ञेनकल्प
 न्ताम् ॥ १ ॥ प्राणश्च । मपानश्चमेऋयानश्चमेऋसुश्चमेऋचित्तश्चमेऋआ
 धीतश्चमेऋवाक्चमेऋमनश्चमेऋचक्षुश्चमेऋश्रोत्रश्चमेऋदक्षश्चमेऋबलश्चमेऋज्ञेनक
 ल्पन्ताम् ॥ २ ॥ ओजश्च । मेसहश्चमेऋआत्त्वमाचमेतुनश्चमेऋशर्म
 चमेऋभ्रमेऋनिचुमेऋस्तर्था निचुमेऋपलं ऽपिचमेऋशरीराणिचमेऋआयु
 श्चमेऋजराचमेऋज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ ३ ॥ ऋथैष्ट्वश्च । मेऋआधिपत्य

अमेमुद्रयश्चमेभामंरश्चमेमंरश्चमेभमंरश्चमेभमहिमाचमेवारे
माचमेप्रथिमाचमेवारेपिमाचमेद्राधिमाचमेवृद्धश्चमेवृद्धिरश्चमेयुज्ञेन
कल्पन्ताम् ॥४॥ [४] सुत्यश्च । मेरश्चद्राचमेजगच्चमेधनश्चमेविश्व
श्चमेमहंरश्चमेऋडाचमेमादंरश्चमेजातश्चमेजनिष्यमाणश्चमेसूक्तश्च
मेसुकृतश्चमेयुज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ ५ ॥ ऋतश्च । मेमृतश्चमेयुक्ष्म
श्चमेनामयश्चमेजीवातुंरश्चमेदीर्घायुत्वश्चमेनमित्रश्चमेभयश्चमेसुख
श्चमेशयनश्चमेसुषारश्चमेसुदिनश्चमेयुज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ ६ ॥ युन्ता
च । मेधुतान्चमेक्ष्मंरश्चमेधुतिरश्चमेविदश्चमेसुविश्वमेभुजा

त्रञ्चमेसूरच्चमेप्प्रसूरच्चमेसीरञ्चमेलयदच्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ ७ ॥
 शञ्चमेमयदच्चमेप्प्रियञ्चमेनुकामरच्चमेकामरच्चमेसौमनुसरच्चमेभग
 रच्चमेद्विविणञ्चमेभद्रञ्चमेश्रेयञ्चमेध्वसायञ्चमेयशञ्चमेयज्ञेनकल्प
 न्ताम् ॥ ८ ॥ [४] ऊढञ्च । मसूनृताचमेपयञ्चमेरसञ्चमेघृत
 ञ्चमेमधुचमेसगिधरच्चमेसर्पोतिरच्चमेकृषिरच्चमेवृद्धिरच्चमेजत्रञ्चमेऽ
 औद्धिञ्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ ९ ॥ रुयिञ्च । मुरायञ्चमेपुष्टञ्च
 मेपुष्टिञ्चमेवृभुचमेप्प्रभुचमेपूष्णञ्चमेपूष्णतरञ्चमेकयवञ्चमेक्षितञ्च
 मेन्नञ्चमेक्षुञ्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ १० ॥ वृत्तञ्च । मेघद्वञ्चमेभूत

अमेभविष्ण्यच्चमेसुगच्चमेसुपुत्त्यच्चमऽकृद्द्वच्चमुऽकृद्धिच्चमेऽपुस्तच्च
मेऽपुस्तच्चमेसुमतिच्चमेसुमतिच्चमेसुमतिच्चमेसुमतिच्चमेसुमतिच्चमे
हयच्च ॥ मेघवाच्चमेमाषाच्चमेतिलाच्चमेसुह्लाच्चमेसुवह्लाच्चमे
पिप्रियङ्गवच्चमेणवच्चमेरयोमाकाच्चमेनीवाराच्चमेगोधर्माच्चमेसुगु
राच्चमेसुशेनकल्पन्ताम् ॥ ३२ ॥ [४] अश्ममाच्च ॥ मेमृत्तिका
चमेगिरयच्चमेपर्वताच्चमेसिकताश्चमेवनेस्पतयच्चमेहिरण्यच्चमे
यच्चमेरयोमच्चमेलोहच्चमेसीसंच्चमेत्रपुचमेयशेनकल्पन्ताम् ॥
॥ ३३ ॥ अग्निच्च ॥ मेऽआपच्चमेघोरुधच्चमेऽओषधयच्चमेकृद्द्व

पुच्छ्याश्चमेकृष्टपुच्छ्याश्चमेग्राभ्याश्चमेपुशवऽआरुण्याश्चमेवित्तञ्च
 मेवित्तित्तश्चमेभूतश्चमेभूतिश्चमेयुजेनकल्पन्ताम् ॥ १४ ॥ वसु
 च । मेवसुतिश्चमेकम्भचमेशक्तिश्चमेथश्चमेऽएम्भश्चमेऽइत्याचमे
 गतिश्चमेयुजेनकल्पन्ताम् ॥ १५ ॥ [३] अग्निश्च ।
 मेऽइन्द्रश्चमेसोमश्चमेऽइन्द्रश्चमेसविताचमेऽइन्द्रश्चमेसरस्वतीचमे
 ऽइन्द्रश्चमेपूषाचमेऽइन्द्रश्चमेबृहस्पतिश्चमेऽइन्द्रश्चमेयुजेनकल्प
 न्ताम् ॥ १६ ॥ मित्रश्च । मेऽइन्द्रश्चमेवरेणश्चमेऽइन्द्रश्चमे
 धाताचमेऽइन्द्रश्चमेत्त्वहाचमेऽइन्द्रश्चमेमरुतश्चमेऽइन्द्रश्चमेविश्वेच

मेदुवाऽइन्द्रं च मेयुजेन कल्पन्ताम् ॥ १७ ॥ पृथिवी च । मुऽइन्द्रं
इच्च मेन्तरिक्षं च मुऽइन्द्रं च मेघौ च मुऽइन्द्रं च मेसमाश्च मुऽइन्द्रं च मेनक्ष
त्राणि च मुऽइन्द्रं च मेदिशं च मुऽइन्द्रं च मेयुजेन कल्पन्ताम् ॥ १८ ॥
[३] अर्दुशुश्च । मेरुहिम्नश्च मेदाब्जश्च मेधिपतिश्च मऽउपांशुश्च
मेन्तरया मश्च मऽएन्द्रवायुवश्च मेमन्त्रावरुणश्च मऽआश्विनश्च मेप्रति
प्प्रस्थाने च मे शक्रश्च मे मुन्यर्चि च मेयुजेन कल्पन्ताम् ॥ १९ ॥ आग्ने
युणश्च । मेघैश्च देवश्च मेऽद्भुवश्च मेघैश्चानुरश्च मेऽएन्द्राग्रश्च मे मुहाव
श्च देवश्च मे मरुत्पुत्रायाश्च मे निष्कैवल्यश्च मे सवित्रश्च मे सारस्वतश्च

मेपात्कीवृतश्च मेहारियोजुनश्च मेयुज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ २० ॥ स्रुचं
 च । मेचमुसाश्च मेवायुद्व्यानिच मेद्वाणकलेशश्च मेग्ग्रावाणश्च मेधिष
 वणेच मेपूतभृच्च मेऽआधवुनीयश्च मेवेदिश्च मेवोहश्च मेऽवभृथश्च मेस्व
 गाकुरश्च मेयुज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ २१ ॥ अग्निश्च । मधुग्मश्च
 मेर्कश्च मेसूठयश्च मेष्पाणश्च मेऽधश्च मेपृथिवीच मेदितिश्च मेदि
 तिश्च मेद्याश्च मेऽहुल्युः शक्रयुः दिशश्च मेयुज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ २२ ॥
 वृतश्च । मऽऽकृतवश्च मेतपश्च मेसंवत्सुरश्च मेहोरुत्रिऽर्धष्टीवंबुह

इथन्तुरेचमेयुज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ २३ ॥ [५] एकाञ्च । मेति
स्वश्चमेतिस्रश्चमेपञ्चमेपञ्चमेसुप्तचमेसुप्तचमेनवचमेनवचमे
ऽएकादशचमे ५ एकादशचमेत्रयोदशचमेत्रयोदशचमेपञ्चदशचमेप
ञ्चदशचमेसुप्तदशचमेसुप्तदशचमेनवदशचमेऽएकविं
कविंशतिश्चमुऽएकविंशतिश्चमेत्रयोविंशतिश्चमेत्रयोविंशति
श्चमेपञ्चविंशतिश्चमेपञ्चविंशतिश्चमेसुप्तविंशतिश्चमेसुप्तवि
ंशतिश्चमेनवाविंशतिश्चमेनवाविंशतिश्चमुऽएकत्रिंशच्चमुऽएक
त्रिंशच्चमेत्रयस्त्रिंशच्चमेयुज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ २४ ॥ चतस्रश्च । मुञ्चो

चमुष्टौचिमेहुदंशचमुहुदंशचमुषोडशचमेष्टिंशतिश्चमे
 विंशतिश्चमेचतुर्विंशतिश्चमेचतुर्विंशतिश्चमेष्टाविंशतिश्चमेष्टा
 विंशतिश्चमेहुदंशचमुहुदंशचमुषट्कंशचमुषट्कंशचमे
 चत्वारिंशच्चमेचत्वारिंशच्चमेचतुश्चत्वारिंशच्चमेचतुश्चत्वा
 रिंशच्चमुष्टाचत्वारिंशच्चमेयुज्ञेनकल्पन्ताम् ॥२५॥ त्र्यविंश । मे
 त्र्युवीचमेदित्युवाङ्मदित्युहोचमेपञ्चाविंशमेपञ्चावीचमेत्रिवृत्स
 च्चमेत्रिवृत्साचमेतुल्युवाङ्मदित्युहोचमेयुज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ २६॥ पु
 षुवाङ् ॥ मेपष्टौहोचमंऽलुक्षाचमेष्टाचमंऽकृषभश्चमेष्टेहच्चमेननुडौश्च

मेधेनुश्चमेषुज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ २७ ॥ [४] वाजायस्वाहा ।
प्रसुवायुस्वाहापिजायुस्वाहाऋतवेस्वाहावसवेस्वाहाहोषतेयुस्वाहा
ब्रह्मैमुग्गधायुस्वाहाभूमृग्गायध्वैनदंशिनायुस्वाहाविनुदंशिनंदान्त्या
युनायुस्वाहान्त्यायभौवनायुस्वाहाभिर्वनस्युपतयेस्वाहाधिपतयेस्वा
हाप्प्रजार्पतयेस्वाहा ॥ इयन्तेराणिमुन्नाययुन्तासिद्यममनऽऊर्जेत्वावृ
ष्ट्यैत्वाप्प्रजनान्त्वधिपत्याय ॥ २८ ॥ आयुर्घुर्घुर्ज्ञेन । कल्पता
म्प्राणेषुज्ञेनकल्पतोअक्षुर्घुर्ज्ञेनकल्पतोॐओत्रंघुर्ज्ञेनकल्पतो।
वाग्घुर्ज्ञेनकल्पतोम्मनौघुर्ज्ञेनकल्पतामोत्त्वमाघुर्ज्ञेनकल्पताम्ब्र

हमायुज्ञेनकल्पताअयोतिर्युज्ञेनकल्पता७स्वठ्युज्ञेनकल्पताम्पु
 पुंर्युज्ञेनकल्पतांर्युज्ञोयुज्ञेनकल्पताम् ॥ स्तोमश्चुषजुश्चुऽऽकवच्य
 सामंचवृहच्चरथन्तुरश्च ॥ स्वदेवाऽअगन्मृतोऽअभूमंप्रजापतिऽ
 प्रजाऽअभूमवेदस्वाहा ॥ २९ ॥ [२] वाजस्युनु । प्रंसुवेमातर
 म्मुहीमादितुन्नामुवचसाकरामहे ॥ अस्यामिदंविश्वम्भुवनमाविवे
 शतस्यान्नोदेवसोविताधम्मसाविषत् ॥ ३० ॥ विश्वेऽअद्य । मरुतो
 विश्वेऽऽकृतीविश्वेश्वेभवनन्त्वग्गयुऽसमिद्धाऽ ॥ विश्वेनोदेवाऽअवुसागंम
 न्तुविश्वेश्वमस्तुद्वविणुंवाजोऽअस्ममे ॥ ३१ ॥ वाजौनऽ । सुप्तप्रदि

शुक्लतस्त्रोवापरुवतः ॥ व्राजो नो विध्वंस्त्वद्वनसाता विहावतु ॥ ३२ ॥
व्राजो नः ॥ व्राजो नोऽअद्याप्प्रसुवाति दानं व्राजो देवा इऽऽकृतुभिः
कल्पयति ॥ व्राजो हि मासव्वीरञ्जानुविध्वोऽआशा व्राजं पति
र्जयेयम् ॥ ३३ ॥ व्राजः पुरस्तात् ॥ व्राजः पुरस्तादुतमं द्रुततो
नो व्राजो देवा इह विषाद्विद्धयाति ॥ व्राजो हि मासव्वीरञ्जकारुसव्वोऽ
आशा व्राजं पतिर्भवेयम् ॥ ३४ ॥ सम्मा । सृजामि पयसा पृथिव्या
सम्मा सृजाम्मयुद्धिरोषधीभिः ॥ सोऽहं व्राजं सनेयमग्ने ॥ ३५ ॥ प
यः पृथिव्याम् ॥ पयः पृथिव्याम् पयुऽओषधीषु पयो दिदृयन्तरिक्षे पयो

धाङ् ॥ पर्यस्वतीऽप्प्रदिशः सन्तुमह्यम् ॥ ३६ ॥ देवस्यत्वा । स
 वितुऽप्प्रसुवेऽश्विनोऽबुहोऽभ्याम्पूष्णो हस्ताऽभ्याम् ॥ सरस्वत्यैवा
 चायुन्तुऽयुन्त्रेणाग्नेऽसाम्प्राज्येनाभिषिञ्चामि ॥ ३७ ॥ ८ ॥ ऊ
 त्पाडूतधांसा ॥ ऊत्पाडूतधांसाग्निगन्धर्वस्तस्यौषधयोऽप्सुर
 सांमुदूनाम् ॥ सनऽडूदम्बहमक्षत्रम्पातुतस्मैस्वाहुवाहुऽभ्युऽस्वा
 हा ॥ ३८ ॥ सुदुहितोऽविश्वसांसा । सूठ्यागन्धर्वस्तस्युमरीच
 योऽप्सुरसंऽआयुवोनाम् ॥ सनऽडूदम्बहमक्षत्रम्पातुतस्मैस्वाहुवा
 हाऽभ्युऽस्वाहा ॥ ३९ ॥ सुषुम्णऽसूठ्यरश्मिम् ॥ सुषुम्णऽसू

अथैरिंमश्चन्द्रमांगन्धर्वस्तस्य नक्षत्राण्यप्सुरसोभिकुर्योनाम् ॥
सनऽइदम्ब्रह्मक्षत्रम्पातुतस्मैस्वाहा ॥ ४० ॥
इषिरोविश्वद्व्यं च ॥ इषिरोविश्वद्व्यं च ॥ इषिरोविश्वद्व्यं च ॥
अप्सुरसुऽऊर्जुनाम् ॥ सनऽइदम्ब्रह्मक्षत्रम्पातुतस्मैस्वाहा ॥
इदम्ब्रह्मक्षत्रम्पातुतस्मैस्वाहा ॥ ४१ ॥ भृज्युऽसुपुर्णः ॥ भृज्युऽसुपुर्णोयुजोग
न्धर्वस्तस्य दुक्षिणाऽअप्सुरसस्तुवानाम् ॥ सनऽइदम्ब्रह्मक्षत्र
म्पातुतस्मैस्वाहा ॥ ४२ ॥ प्रजापतिविश्वकर्म
मनांगन्धर्वस्तस्यऽऋक्सामान्यंप्सुरसुऽएह्योनाम् ॥ सनऽइदम्ब्र

ह्रमंशुत्रम्पातुतस्मैस्वाहावाहाभ्युःस्वाहा ॥ ४३ ॥ सनः ॥ सनोभु
 वनस्यपतंप्रजापतुयस्यतऽपुपरिगहायस्यवेह ॥ अस्मैब्रह्मणेस्म
 श्वायुमहिशम्मयच्छस्वाहा ॥ ४४ ॥ सुमद्रोसिनभस्वानुद्वदानुऽशु
 म्भूमयोभूरुभिमावाहिस्वाहामारुतोसिमुरुताङ्गुणः ॥ शुम्भूम
 योभूरुभिमावाहिस्वाहावुस्यूरुसिदुर्वस्वाच्छुम्भूमयोभूरुभिमावाहि
 स्वाहा ॥ ४५ ॥ यास्त । ऽअग्नेसख्यैरुचोर्दिवमातुद्वान्तिरुहिम्म
 मिः ॥ ताभिन्नोऽअद्यसर्वाभिरुचेजनायनस्कृधि ॥ ४६ ॥ आवः ॥
 यावोदेवाऽसूख्यैरुचोर्गोण्वश्चैषुयारुचः ॥ इन्द्राग्नीताभिऽसर्वा

भीरुचर्चनोद्यतबृहस्पते ॥ ४७ ॥ रुचंन्नोद्योहिब्राह्मणे
परुचुटैराजसुनस्कुधि ॥ रुचंविश्वेषुशुद्धेषुमयिधोहिरुचारुचम् ॥
॥ ४८ ॥ तत्त्वा । आमिब्रह्मणुावन्दमानुस्तदाशास्तुव्रजमानोह
विन्भिः ॥ अहडमानोविरुणेहबोद्धयुरुशंसुमानुऽआयुऽध्रमोषीऽ
॥ ४९ ॥ स्वर्ण । घुम्मऽस्वाहास्वर्णाक्कऽस्वाहास्वर्णशुक्लऽस्वाहास्व
र्णज्योतिऽस्वाहास्वर्णसूख्युऽस्वाहा ॥ ५० ॥ [१३] अग्निश्रु
नज्जिम ॥ अग्निश्रुनज्जिमुशवशाचतेनदिद्वयऽसुपुर्णवियसाबह
न्तम् ॥ तेनवियङ्गमेमम्विद्वस्यविद्वपुऽस्वोरुहाणाऽअधिनाकमत्तुम

म् ॥ ५१ ॥ शतम् ॥ १००० ॥ इमौतै । पृक्षावुजरापतुत्रिणो
 ग्राब्भ्यालुरक्षांस्त्र्यपुहंस्त्र्यंग्रे ॥ ताब्भ्याम्पतेमसुकृतामुला
 कंठ्यत्रुऋषयो जुगमुप्रथमुजाःपुरुणाः ॥ ५२ ॥ इन्दुदक्षः ।
 इयेनऋकृतावाहिरण्यपक्षःशकुनोभुरण्युः ॥ मुहान्तस्त्र्यधस्थेऋवः
 आनिषत्तोऽनमस्तेऽअस्तुमामाहिँसीऽ ॥ ५३ ॥ दिवोमूढा
 सिपृथिद्वयानामिरुर्गुणामोषधीनाम् ॥ विश्वायुःशम्मसुष्प्रथान
 मरुत्पुथे ॥ ५४ ॥ विश्वस्यमूर्धन् ॥ विश्वस्यमूर्धन्नधिधिष्ठिसि
 श्रुतःसंमूर्धेतुहदयमुप्स्वायुरुपोदतोदधिभिभन्त ॥ दिवस्पृज्जन्व्या

दुन्तरिक्षात्पृथिव्यास्ततोनेवृष्ट्याव ॥ ५५ ॥ इष्टोऽब्रुजः ॥ इष्टोऽग्रे
ज्ञोभृगुर्भीराशुर्दोषिसुमिः ॥ तस्यनऽइष्टस्यंप्रीतस्युद्विषेणुहागमेः ॥
॥ ५६ ॥ इष्टोऽअग्निः ॥ इष्टोऽअग्निराहुतं पिपत्तुनऽइष्टं हविः ॥
स्वगेदन्देवेभ्योनमः ॥ ५७ ॥ [७] यदाकूतात्सुम
सुस्नाद्धृदोवामनं सोवासम्भृतुञ्जक्षुषोवा ॥ तदनुप्रेतंसूकृतामूलोकं
व्यञ्जोऽक्वर्षयो जुगमुऽप्यथमुजाऽपुराणाः ॥ ५८ ॥ एतदसंधस्त्युप
रितददामि यमुवहाच्छेवृधिआतवेदाः ॥ अन्वोगुन्ताब्रुजपतिवोऽ
अञ्चुतच्छस्मं जानीत परुमेद्वयोमन् ॥ ५९ ॥ एतआनाथ । परुमेद्वयोमि

म् ॥ ५१ ॥ शतम् ॥ १००० ॥ इमौतै । पृक्षावुजरापतुत्रिणो
 याब्भ्यांरक्षांरस्यपुहंरस्यंग्रे ॥ ताब्भ्यांरपतमसुकुतामिलो
 कंरयत्रुऋषयोऽजुग्मुऽप्रथमजाःपुराणाः ॥ ५२ ॥ इन्दुर्दक्षः ।
 इयेनऽऋतावाहिरण्यपक्षःशकुनोभुरण्युः ॥ महान्स्सुधस्थैऋवऽ
 आनिषत्तोऽनमस्तेऽअस्तुमामाहिर्दसीः ॥ ५३ ॥ दिवोभूद्धो
 सिपृथिहयानाभिरुर्गुणामोषधानाम् ॥ विश्वायुःशर्मसुष्प्रथान
 मरुप्पथे ॥ ५४ ॥ विश्वस्यमूर्द्धन् ॥ विश्वस्यमूर्द्धन्नाधितिष्ठसि
 विश्रुतःसमूर्द्धतेहृदयमुष्स्वायुरुपोदत्तोद्वाधिमिमन्त ॥ दिवस्पर्जन्या

दुन्तरिक्षात्पृथिव्यास्ततोऽनोवृष्ट्याव ॥ ५५ ॥ इष्टोऽनुज्ञः ॥ इष्टोऽनु
ज्ञोऽभृगुंभिराशुर्दाबिसुमिः ॥ तस्य नऽइष्टस्यऽप्योतस्यद्विविण्णहागमेः ॥
॥ ५६ ॥ इष्टोऽअग्निः ॥ इष्टोऽअग्निराहुतऽपिपत्तुनऽइष्टद्विविः ॥
स्वगेदन्देवेभ्योनमः ॥ ५७ ॥ [७] यदाकूतात् ॥ यदाकूतात्सुम
सुस्रोद्धूदोवामनसोवासम्भृतश्चक्षुषोवा ॥ तदनुप्रेतसुकृतामूलिकं
क्यञ्चऽऽकृष्यो जुग्मुऽप्रथमुजाऽपुराणाः ॥ ५८ ॥ एतदसंधस्त्युप
रितददामिथमावहान्छेवृधिआतवेदाः ॥ अनुवागुन्तायज्ञपतिवोऽ
अत्रुतलंस्ममंजानीतपरुमेद्वयोमन ॥ ५९ ॥ एतआनाथ । परुमेद्वयोम

न्देवांसधस्तथाविदुरुपमंस्य ॥ यदागच्छात्पुथिभिर्द्वयानैरिष्टा
 पूतैर्कृणवाथाविरस्मै ॥ ६० ॥ उद्धृद्यस्व ॥ उद्धृद्यस्वाग्नेप्रति
 जागृहि त्वमिष्टा पूतैस्तैस्तु जेथामुयञ्च ॥ अस्मिन्सुधस्त्युऽअद्धयु
 तैरास्मिन्मुदिवश्चैद्वायजमानश्चसीदत ॥ ६१ ॥ येनुवहसि । सुह
 सुंयनांग्रेसवैवेदुसम् ॥ तेनुमंयुज्ञन्नोनयुस्वैवेषुगन्तवै ॥ ६२ ॥
 प्रस्तुरेणपरिधिना । सूचावेद्याचवृहिषा ॥ ऋचमंयुज्ञन्नोनयुस्वद्वै
 वेषुगन्तवै ॥ ६३ ॥ बहुतम् ॥ बहुतंयत्परुदानुंयत्पूतैर्यथाश्चुद
 क्षिणाऽ ॥ तदग्निमवैश्चकर्मणःस्वद्वेषुनोदधत् ॥ ६४ ॥ यन्नेधाराऽ ॥

अत्रेधाराऽअनपेतुमधोगर्धतस्यंचुयाः ॥ तदुग्निरैवैश्वकर्मणः स्वहे
वेषुनोदधत् ॥ ६५ ॥ अग्निरस्मिन्मुजद्मनाजातवे
दाधृतम्मुचक्षुरमृतम्मासन् ॥ अर्कस्त्रिधातूरजसो विमानोजस्रो
द्युमर्माहिविरस्मिन्मुनाम ॥ ६६ ॥ ऋचोनामास्मिन्मुखजु
ंषिनामास्मिन्सामानिनामास्मिन् ॥ यऽअग्नयुऽपाञ्चजद्व्याऽअस्या
म्पृथिव्यामाधि ॥ तेषामसित्वमुत्तुमऽप्रनोजीवातविसुव ॥ ६७ ॥
[१०] द्वात्रिंशत्यायुशवसे । पृतनुषाह्वयायच ॥ इन्द्रेत्वावर्तया
मसि ॥ ६८ ॥ सुहवानुम्पुरुहूतश्चियन्तमहस्तमिन्दुसम्पिणकुणा

रुम् ॥ अभिवृत्रंघ्नमानुषियारुमुपादामिन्द्रतुवसाजघन्थ ॥ ६९ ॥
 विनः ॥ विनऽइन्द्रमृधौजहिनीचार्यच्छपृतद्वयतः ॥ योऽअस्ममाऽ
 ऽओमिदासुत्यधरङ्गमयातमः ॥ ७० ॥ भृगो न । भीमकुचुरोगि
 रिष्ठाभ्रपरावतुऽआजगन्थापरस्याऽ ॥ सूकट्सुदृशायमुविमिन्द्रति
 गमंविशत्रून्ताद्विषमृधौनुदस्व ॥ ७१ ॥ वृश्चानुरो नः ॥ वृ
 श्वानुरो नऽउतयुऽआप्रयातुपरावतः ॥ अग्निन्नः सुहृतीरुप ॥
 ॥ ७२ ॥ पृष्टोदिवि । पृष्टोऽअग्निः पृथिव्याम्पृष्टोद्विश्वाऽओषधी
 राविवेश ॥ वृश्चानरुऽसहसापृष्टोऽअग्निः सनोदिवोसरिषस्पातुन

क्लम ॥ ७३ ॥ अश्यामुतम् ॥ अश्यामुतङ्काममग्नेतवोतीऽअश्या
मंरुयिदरयिवऽसुवीरम् ॥ अश्यामुवाजसुभिवाजयन्तोऽश्यामंद्वाम्भ
मंजरुजरन्ते ॥ ७४ ॥ वृयन्त । ॥ अद्यररिमाहिकामंमुतानहस्तानम
सोपुसद्य ॥ यजिष्ठेनुमनंसायाक्षिदुवानस्त्रधत्तुमन्नुविप्रोऽअग्ने ॥
॥ ७५ ॥ वामच्छदुग्निः ॥ वामच्छदुग्निरिन्द्रोब्रह्मादेवोबृहदस्पतिः
सचैतसुविश्वैदुवायुश्चाम्प्रावन्तुनऽशुभे ॥ ७६ ॥ त्वंर्यविष्टु । दाशु
षोनैऽपाहिशृणुधीगिरः ॥ रक्षातुोकमृतत्वमना ॥ ७७ ॥ [१० ॥]
इतिशुक्लयजुस्संहितायामष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥ ॥ श्रीवेदपुरुषा

यनमः ॥ स्वाहोत्वेकादशदंवायज्ञंविंशतिःसुरावंतर्दसप्तदशोदार
 तांत्रयोदशाच्याजानुर्दशसोमोराजाष्टौसोमेनतंत्रर्दषोडशसप्तपञ्चन
 वतिः ॥ हरिःॐ ॥ स्वाहोन्त्वा । स्वादुनातुब्रान्तुर्विणामतामुभू
 तेन ॥ मधुमतीग्मधुमतासृजामिसर्दसोमेन ॥ सोमोऽस्योश्चब्भ्या
 म्पच्यस्वसुरस्वत्यैपच्युस्वन्द्रायिसुत्राम्भणैपच्यस्व ॥ १ ॥ परीतः ॥
 परीतोषिञ्चतासुतर्दसोमोयऽउत्तुमर्दहविकः ॥ दुधुन्वायोनरुधोऽअ
 प्स्वुन्तरासुषावुसोमुमद्विभिः ॥ २ ॥ द्यायोऽपृतः । पुवित्रेणप्प्रेत्य
 इंसोमोऽअतिहुतः ॥ इन्द्रस्यबुज्युऽसखा ॥ द्यायोऽपृतःपुवित्रेण

प्राङ्कसोमोऽअतिदुतः ॥ इन्द्रस्यगुण्युदसखा ॥ ३ ॥ पुनाति ॥
परिस्रुतुःसोमुःसूयस्यदुहिता ॥ वारणशश्चतुतना ॥ ४ ॥ ब्रह्मं
भुत्रम् ॥ ब्रह्मंभुत्रम्पवतुतेजऽइन्द्रियःसुर्यासोमःसुतऽआसुतोम
दायि ॥ शुक्लेणदेवदेवताऽपिपृग्भिधुरसेनाब्रूयजमानायधेहि ॥ ५ ॥
कुचिदुङ्ग ॥ यवमन्तोयवोश्चिद्यथादान्त्यनुपूर्वोवियूय ॥ इहेहषाङ्कुण
हिभोजनानिषेवोहिषोनमऽउक्किषजन्ति ॥ उपुश्यामगृहीतोस्य
श्चिबभ्यात्वासरस्वत्यैत्वेद्रायत्वा सुत्राम्मणऽएषतेयोनिस्तेजसे
त्वाव्रीग्यायत्वावलायत्वा ॥ ६ ॥ नानाहि ॥ वान्देवाहितुःसद

स्कृतम्मासदंसृक्षाथाम्परुमेव्योमन् ॥ सुरात्त्वमसिशृङ्गिमणीसोम
 ऽएषमामोहिदंसुदंस्वांर्योनिमाविशन्ती ॥ ७ ॥ उपयुामगृहीतो
 सि ॥ उपयुामगृहीतोस्याश्चिनन्तेजःसारस्वतंवीर्यमुन्द्रम्बलम् ॥
 एषतेयोनिम्मादोयत्वानुन्दार्यत्वामहसत्त्वा ॥ ८ ॥ तेजोसि ॥
 तेजोसितेजोमयिधेहिवीर्यमसिवीर्यम्मयिधेहिबलमसिवलम्मयि
 धेहवीजोस्योजोमयिधेहिसुदृशसिमुदृशम्मयिधेहिसहोसिसहोमयि
 धेहि ॥ ९ ॥ यादयाग्रम् ॥ यादयाग्रंविषूचिकुर्भावुकञ्चुरक्ष
 ति ॥ इत्येनम्पतुत्रिण्डसिदहदसेमम्पात्त्वदहसदं ॥ १० ॥ यदापिपे

प । मातरं पृञ्चः प्रमुदितो धयन् ॥ एतत्तदंग्रेऽननूणो भवाम्म्यह
तौ पितरौ मया ॥ सम्पृचं स्तुसम्मा भुङ्गेणं पृङ्गु विपृचं स्तु विमा पोप्म
ना पृङ्गु ॥ ११ ॥ [११] देवायुजम् ॥ देवायुजमंतद्वतभेषजम्भि
पज्जाश्चिना ॥ ब्रुवासरं स्वतीभिषगिन्द्रायिन्द्रियाणि दधंतः ॥ १२ ॥
दीक्षायै रूपम् ॥ दीक्षायै रूपं षष्पाणि प्रायणीयं स्युतोक्मनि ॥
क्रयस्य रूपं षोडशैः सोमांशवो मधु ॥ १३ ॥ आतिथ्य
रूपम्मासरम् ॥ आतिथ्यरूपम्मासरं ममासरं नुग्रहः ॥ १४
पमुपसदा मेतत्तिस्त्रोराञ्चीं सुरासुता ॥ १४ ॥ सोमस्य रूपम् ॥ सो

मंस्यलुपङ्कितस्यंपारिसुत्पारिषिच्छ्यते ॥ अश्विन्यान्दुग्धम्भेषुज
 मिन्द्रायुन्द्रस्संस्वत्या ॥ १५ ॥ आसुन्दीलुपम् ॥ आसुन्दीलुपट्टरा
 जासुन्द्यैवैद्यकुम्भीसुराधानी ॥ अन्तरऽउत्तरवेद्यालुपङ्कितरामिष
 क् ॥ १६ ॥ वेद्यावैदिः ॥ वेद्यावैदिःसमाप्यतेबुहिषाबुहिरिन्द्रिय
 म् ॥ यूपेनूषूपऽआप्यतेष्पणीतोऽअग्निगुग्मिना ॥ १७ ॥ हविर्द्धा
 नृयत् ॥ हविर्द्धानृयदुश्चिनाग्नीद्धृयत्संस्वती ॥ इन्द्रायि
 न्द्रस्सदंस्कृतम्पत्कीशालिङ्गाहपत्यः ॥ १८ ॥ प्रेषभिःप्रेषान् ॥ प्र
 पेभिःप्रेषानाप्रीत्याप्रीभिराप्रीठ्युजस्य ॥ प्रयुजैभिरनुयाजा

द्वेषहारेभिराहुतीः ॥ १९ ॥ पशुभिःपशून् ॥ पशुभिःपशूनाप्सो
तिपुरोडाशैर्हवींऽब्ज्या ॥ छन्दोभिःसाभिधेनीठ्योऽब्ज्याभिषेपद्वा
रान् ॥ २० ॥ धानाःकरुम्भःसक्कवःपरीवापःपयोदधि ॥ सोमस्य
रूपःहविषऽआमिक्षावाजिनुम्भधु ॥ २१ ॥ धानानांऽरूपम् ॥ धा
नानांऽरूपपङ्कजम्परीवापस्यगोधूमाः ॥ सक्कनांऽरूपम्बदरमुपुवा
काःकरुम्भस्य ॥ २२ ॥ पर्यसोरूपम् ॥ पर्यसोरूपंयद्यवाःदुधो
रूपपङ्कजन्धूनि ॥ सोमस्यरूपंवाजिनःसौम्यस्यरूपमुामिक्षा ॥
॥ २३ ॥ आश्रावय ॥ आश्रावयेतस्तोत्रियाःऽप्रत्याश्रावोऽअ

नुरुपः ॥ यजेतिधाव्याहुरुपम्प्रगाथायैयजामुहाः ॥ २४ ॥ अर्द्धेऽ
 नुचैरुक्थानाम् ॥ अर्द्धेऽऋचैरुक्थानां७रुपम्पुदराप्नोतिनिविदः ॥
 प्रणवैःशुस्त्राणां७रुपम्पर्यसासामऽआप्यते ॥ २५ ॥ अश्विब्भ्या
 म्प्रातःसवुनम् ॥ अश्विब्भ्याम्प्रातःसवुनमिन्द्रेणैन्द्रम्माद्धयन्दि
 नम् ॥ वृश्चदेवःसरस्वत्यातृतीयमुपसदःसवनम् ॥ २६ ॥ वा
 युद्वैर्वायुध्यानि ॥ वायुद्वैर्वायुध्याद्व्याप्नातिसतेनद्रोणकलशम् ॥
 कुम्भीब्भ्यामम्भूणौसुतेस्थालीभिस्थालीराप्नोति ॥ २७ ॥ यजु
 र्भिभराप्यन्ते ॥ यजुर्भिभराप्यन्तेग्रहाग्रहैस्तोमाश्चुविष्टुतीः ॥ छ

न्दोभिरुक्थ्याशुस्त्राणिसाम्भवावभृथऽआप्यते ॥ २८ ॥ इडाभिर्भु
क्षान् ॥ इडाभिर्भुक्षानांप्नोतिसूक्तवाकेनाशिषः ॥ शंख्युनापत्क्रो
संख्युजान्तस्मिष्टयुजुषांसुंस्तथाम् ॥ २९ ॥ ब्रूतेनंदीक्षाम् ॥ ब्रूते
नंदीक्षामांप्नोतिद्वीक्षयांप्नोतिदक्षिणाम् ॥ दक्षिणांश्श्रुद्धामांप्नोति
श्श्रुद्धयांसुत्यमाप्यते ॥ ३० ॥ एतावद्वृषम् ॥ एतावद्वृषंशुद्धस्युयद्वृ
षं ब्रह्मणाकृतम् ॥ तदेतत्सर्वमाप्नोतिशुद्धसौत्रामुणीसुते ॥ ३१ ॥
[२०] सुरावन्तम्बहिषदंम् ॥ सुरावन्तम्बहिषदंस्सुधीरंशुद्धदंहि
द्वन्तिमहिषानमोभिः ॥ दधानांस्सोमंन्द्रिविदुवतांसुमदुमेन्द्रैरुयज

मानाऽस्वर्काऽ ॥ ३२ ॥ यस्तै ॥ यस्तै ॥ अस्तेरसुऽसम्भृतुऽओषधीषुसोमस्य
 शुष्ममुऽसुरयासुतस्य ॥ तेनजिन्वयजमानुम्मदैनुसरस्वतीमाश्वि
 नोविन्द्रमुग्निम् ॥ ३३ ॥ अमुश्विनानमुचैरासुरादधिसरस्वत्यसु
 नोदिन्द्रियाय ॥ इमन्तऽशुक्लमधुमन्तुमिन्दुऽसोमुदराजानामिह
 भक्षयामि ॥ ३४ ॥ यदन्न ॥ यदन्नरिप्सऽरुसिनःसुतस्ययादिन्द्रोऽ
 अपिबुच्छर्चामिऽ ॥ अहन्तदस्यमनसाशिवेनुसोमुदराजानामिह
 भक्षयामि ॥ ३५ ॥ पितृभ्यःस्वधायिभ्यऽ ॥ स्वधानममःपिता
 मुहेभ्यःस्वधायिभ्यः स्वधानमुऽप्रपितामहेभ्यऽस्वधायिभ्यः

स्वधानमः ॥ अक्षिपुतरोमीमदन्तपितरेशीतपुनन्तपितरुदपितरुः
शुन्धंद्धम् ॥ ३६ ॥ पुनन्तुमा । पितरः सुोभ्यासः पुनन्तुमापिता
मुहाः पुनन्तुप्रपितामहाः ॥ पुवित्रेणशतायुषा ॥ पुनन्तुमापितामु
हाः पुनन्तुप्रपितामहाः ॥ पुवित्रेणशतायुषाविश्वमायुद्वयश्चै ॥
॥ ३७ ॥ अग्नः आयुंषि । पवसुः आसुवोज्ञमिषञ्चनः ॥ आरे
वाधस्वदुच्छुनाम् ॥ ३८ ॥ पुनन्तुमा । देवजनाः पुनन्तुमनसुधि
यः ॥ पुनन्तुविश्वाभूतानिजातवेदः पुनीहिमा ॥ ३९ ॥ पुवित्रेण
पनीहिमा । शूक्लेणदिवुदीद्यात् ॥ अग्नेकृत्वोक्तुः रनु ॥ ४० ॥

यत्तै । पुवित्रं मुच्चिष्य ग्रेष्ठितं तमन्तुरा ॥ ब्रह्ममुतेन पुनानुमा ॥ ४१ ॥
 पर्वमानुःसः ॥ पर्वमानुःसोऽअद्य नः पुवित्रेण द्विचर्षणिः ॥ अःपोता
 सपुनानुमा ॥ ४२ ॥ उभाभ्यान्देव । सवितः पुवित्रेण सुवेनं चुमा
 म्पुनीहि द्विश्चतः ॥ ४३ ॥ वैश्वदेवी पुनती । देव्या गुह्यस्या
 मिमाबुह्वयस्तद्वोष्टितपृष्ठाः तयामदन्तः सधुमादेषु वयं स्यामि
 पतयोर्युणाम् ॥ ४४ ॥ असंमुनाः समनसः पुतरौ यमराज्ये ॥ ते
 बाह्लोकः स्वधानमग्रे नो दिवेषु कल्पताम् ॥ ४५ ॥ असंमुनाः ॥ असं
 मुनाः समनसो जीवा जीविषु मामुकाः ॥ तेषां श्रीर्मयिकल्पता

मुस्मिँल्लोकेशुतऽसमाऽ ॥ ४६ ॥ द्वेसूती । अशृणवाम्पितृणामह
न्देवानामृतमर्त्यानाम् ॥ ताभ्यामिदम्विधुमेजुत्समैतियदन्तु
रापितरं ममातरं च ॥ ४७ ॥ इदं हविः । प्रजननं मे अस्तु दशवीरु
ऽसर्वाणं स्वस्तये ॥ आत्त्वमेसानि प्रजासानि पशुसानि लोकानि सद्य
भयुसानि ॥ अग्निः प्रजाम्बहुलाम्भैकरोत्वनुमप्युरेतोऽअस्मासु
धत् ॥ ४८ ॥ [१७] उदरिताम् ॥ उदरितामवरुऽउत्परासुऽउदम
द्वयमाऽपितरं सुोम्यासः ॥ असुंयऽइयुरेवकाऽऋतुज्ञास्तेनोवन्तु
पितरुहवेषु ॥ ४९ ॥ अङ्गिरसानः । पितरु न वग्गवाऽअथर्वाणा

भृगवःसोम्यासः ॥ तेषांविद्यत्सुमुतौश्रुशियानामपिभुद्देस्वामनसे
 स्यामि ॥ ५० ॥ येनैः ॥ येनःपूवपितरःसोम्यासोनहिरसो
 मपीथंवासिष्ठाः ॥ तेभिर्युमःसंहराणांहवींऽण्यशन्नशदिःप्र
 तिक्राममत्तु ॥ ५१ ॥ त्वट्सोम ॥ त्वट्सोमुप्रचिकितोमनीषा
 त्वट्श्चिष्टुमनुनेषिपन्थांम् ॥ तवप्रणीतोपितरानऽइन्दोदुवेषुरत्क्र
 ममजन्तुर्धाराः ॥ ५२ ॥ त्वयाहि ॥ त्वयाहिनःपितरःसोमपूव
 कस्माणिचुक्कपवमानुर्धाराः ॥ वृन्वन्नद्वातऽपरिधीःरुपोण्णद्वोर
 मिरश्चैस्मृधवाभवानः ॥ ५३ ॥ त्वट्सोम । पितृभिःसंविदुनो

नृद्धावापृथिवीऽआतंतन्य ॥ तस्मैतऽइन्दोहविषांविधेमबुधय७स्यो
मुपतयोर्युगाम् ॥ ५४ ॥ बहिषदंषितरऽ ॥ बहिषदंषितरऽहु
त्युर्वागिमावोहृदयार्चकृमाजुषद्धम् ॥ तऽआगुतावंसुाशन्तंमेनाथा
नुऽशंरुयोरंरुपोदधात ॥ ५५ ॥ आहम् ॥ आहमिपुतून्तसुविदत्राऽ ॥
ऽअवित्सुनपातञ्चविक्रमंणञ्चविविण्णोऽ ॥ बहिषदोयेस्वुधयासुत
स्युभर्जन्तपितृवस्तऽइहागमिष्ठाऽ ॥ ५६ ॥ उपहृतांषितरऽ ॥ सु
म्यासोवाहृष्येषुनिधिषुप्प्रियेषु ॥ तऽआगमन्तुतऽइहश्श्रुवुन्त्वाधि
बुवन्तुतुवन्त्वस्मान् ॥ ५७ ॥ आर्यन्तु ॥ नऽपितरऽसुाम्म्यासो

ग्निष्ण्वोत्ताऽपुथिभिर्द्वयानैः ॥ अस्मिन्मन्युर्ज्ञेस्वधयुमदन्तोधिब्रु
 वन्तुतेवन्त्वस्ममान् ॥ ५८ ॥ अग्निष्ण्वोत्ताऽपितरः ॥ अग्निष्ण्वो
 ताऽपितरुऽएहगच्छतुसदःसदःसदतसुप्रणीतयः ॥ अत्ताहुवींषि
 प्रयंतानिबुर्हिष्ण्यथारुग्निर्दसर्ववीरन्दधातन ॥ ५९ ॥ अग्नि
 ष्वोत्ताः ॥ अग्निष्ण्वोत्तायेऽअनग्निष्ण्वोत्तामद्ध्यैदिवःस्वधया
 मादयन्ते ॥ तेभ्यःस्वराडसुनीतिमेतांऽयथावशन्तुद्रवल्गपया
 ति ॥ ६० ॥ अग्निष्ण्वोत्तानृतुमतः ॥ अग्निष्ण्वोत्तानृतुमतोहवा
 महेनाराशुर्दसैसामपुथिंय्यऽआशुः ॥ तेनोविप्र्रासःसुहवाभवन्तुव

ग्र०स्यामुपतयोरयोणाम् ॥ ६१ ॥ [१३] आच्युजानु । दक्षिण
 तोनिषद्येमंयुजसुभिगृणीतुविश्वे ॥ माहिंसिष्टपितरुकेनचिन्ना
 ग्रहुऽआर्गःपुरुषतुकराम ॥ ६२ ॥ आसौनासोऽअरुणीनाम् ॥
 आसौनासोऽअरुणीनामुपस्थैरुयिन्यत्तदुशुषुमर्त्याय ॥ पूत्रेभ्यः
 पितरुस्तस्युवस्वुऽप्रयच्छतुतऽहुहोर्जनदधात ॥ ६३ ॥ यमंगने ।
 कथ्यवाहनुरत्वाञ्जिममद्वयसैरुयिम् ॥ तन्नोगिर्भिःश्रुवाक्यन्देवुत्रा
 पनयामुर्जम् ॥ ६४ ॥ योऽअग्निः । कथ्यवाहनऽपितृद्वयक्षद्वुताव
 धः ॥ प्रदुहुद्वयानिषोचतिदेवेभ्यश्चपितृभ्युऽआ ॥ ६५ ॥ त्वमंगने ॥

त्वमग्नऽईडितः कथ्यवाहनाद्वाहुष्यानि सुरभीणि कृत्वी ॥ प्रादांऽपितृ
 बभूवः स्वधयातेऽक्षन्नुद्धि त्वन्द्वप्रयताहवींऽपि ॥ ६६ ॥ यच्च ॥
 येचुहपितरो येचुनेहयाँश्चिद्विभयाः ॥ उचुनप्प्रविभ ॥ त्वं वै तथुषति
 तेजातवेदः स्वधाभिर्भ्युज्जं सुकृतश्रुपस्व ॥ ६७ ॥ इदमिपुतुभ्यो
 नमोऽअस्त्वद्ययेषूवाँसो यऽउपरासऽइयुः ॥ येषाँतिथे रजुस्यानिष
 त्वायेवानू नऽसुवृजनानाँसुविक्षु ॥ ६८ ॥ अधायथाँ नऽपितरुऽपरांसः
 पृत्कासाँऽअग्नऽऽकृतमाँशुषाणाः ॥ शुचीदं युन्दीधि मुक्थुशासुऽक्षा
 माँभिन्दन्तोऽअरुणीरपं व्रन् ॥ ६९ ॥ उशन्तस्त्वाँनी

धौमह्यश्रुशान्तुःसमिधीमहि ॥ उशन्नुशतऽआवहपितृद्वविषेऽअत्ते
वे ॥ ७० ॥ अपाम्फेनेन ॥ अपाम्फेनेनमुंचेऽशिरऽइन्द्रोदवर्तयऽ
विश्रायदर्जयुस्पृधः ॥ ७१ ॥ [१०] सोमोराजा ॥ सोमोराजा
मूर्तऽसुतऽर्कजोषिणाजिह्वाहमृत्युम् ॥ ऋतेनसुत्यमिन्द्रियविपानऽ
शुक्लमन्धसुऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतुम्मधु ॥ ७२ ॥ अद्भ्यऽक्षोर
म् ॥ अद्भ्यऽक्षोरंध्यपिबुत्क्रुङ्गाङ्गिरसोधिषा ॥ ऋतेनसुत्यमिन्द्रि
यविपानऽशुक्लमन्धसुऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतुम्मधु ॥ ७३ ॥
सोममद्भ्यऽ ॥ सोममद्भ्योध्यपिबुच्छन्दसाहुऽसधुचिषत् ॥ ऋते

नसुत्त्यमिन्द्रियं विपानं ऽशुक्कमन्धसुऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतुम्मधुं
 ॥७४॥ शतं ११०० ॥ कण्डि ॥ ० ॥ अन्नात्पारिस्सुतः ॥ अन्नात्पारि
 सुतो रसुम्बहमणुब्ध्यापिबत्क्षुत्रम्पयः सोमं प्रजापतिः ॥ ऋतेन सुत्त्य
 मिन्द्रियं विपानं ऽशुक्कमन्धसुऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतुम्मधुं ॥
 ॥७५॥ रेतोमूत्रम् ॥ रेतोमूत्रं विजहाति यो निम्प्रविशदिन्द्रियम् ॥
 गन्धौजरायुणा वृतुऽलुल्लब्धं अहाति जह्मना ॥ ऋतेन सुत्त्यमिन्द्रियं वि
 पानं ऽशुक्कमन्धसुऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतुम्मधुं ॥ ७६ ॥ दृष्ट्वा
 रूपं । दृयां करोत्सत्यानृतं प्रजापतिः ॥ अश्रद्धामनृतं दधाच्छुद्धा

ॐ सुत्त्येप्प्रजापतिः ॥ ऋतेन सुत्त्यमिन्द्रियं विपानं शुक्लमन्धसुऽइन्द्र
स्येन्द्रियमिदम्पयोमृतुम्मधु ॥ ७७ ॥ वेदनरूपे । ह्यपि वत्सुतासु
तौप्प्रजापतिः ॥ ऋतेन सुत्त्यमिन्द्रियं विपानं शुक्लमन्धसुऽइन्द्रस्ये
न्द्रियमिदम्पयोमृतुम्मधु ॥ ७८ ॥ दुष्टापरिस्त्रुतः ॥ दुष्टापरिस्त्रुतो
रसं शुक्लं शुक्लं ह्यपि वत्सुतासु ॥ ऋतेन सुत्त्यमिन्द्रियं
विपानं शुक्लमन्धसुऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतुम्मधु ॥ ७९ ॥
[८] सीसेनुतन्त्रम् ॥ सीसेनुतन्त्रम् मनसामनुषिणऽऊर्णासूत्रेण
कुवयौ वयान्ति ॥ अश्विनायुजऽसंवितासरस्वतीन्द्रस्य रूपं वरुणा

मिषुज्ज्यन् ॥ ८० ॥ तदस्य । रूपमुमतुं शर्चाभिस्तु स्रोदधुद्वेव
 तांसदरुणाः ॥ लोमानिशर्षपैव हृधानताक्मभिस्त्वगंस्यमांशुस
 मभवन्नलुजाः ॥ ८१ ॥ तदुश्चना । मिषजाः कुद्वर्तनीसरस्वती
 वयतिपेशुऽअन्तरम् ॥ अस्थिमुज्जानुन्मासरद्वकारोतुरेणदधतो
 गवान्त्वोचि ॥ ८२ ॥ सरस्वतीमनसा । पेशुलंघसुनासंत्याब्भ्यां वय
 तिदशुतं वपुः ॥ रसम्पारुस्त्रुतानरोहितन्नुग्रहद्वारुस्तसरुन्नवेम ॥ ८३ ॥
 पर्यसाशुक्लम् ॥ पर्यसाशुक्लमुमृतं अनिच्छुर्दसुर्यामूत्राज्जनयन्तुरेतः ॥
 अपामंतिन्दुर्मुतिम्बार्धमानाऽऊर्ध्वद्वयं वातं सुवृन्तद्वारात् ॥ ८४ ॥

इन्द्रः सुत्रामाह दयेन सुत्यम्पुंगुडाशेन सवितोज्ञान ॥ यक्कच्छोमा
नृंघरुणोभिषुज्ज्यदमतस्नेवायुद्वैन्नमिनातिपित्तम् ॥ ८५ ॥ आम्ना
णिस्त्यालीः ॥ आम्नाणिस्त्यालीम्मर्धौपिद्वमानुगुडाऽपात्राणि
मुदुधानधेनुः ॥ इयेनस्यपत्रेन्नप्लीहाशर्चोभिरासुन्दानाभिरुदरुन्न
माता ॥ ८६ ॥ कम्भोर्धानिष्टुः ॥ कम्भोर्धानिष्टुर्जानिताशर्चोभिर्गर्भ
स्मिन्मन्त्रग्रेयोदयौङ्गम्भोऽअन्तः ॥ आशिद्वयैकैश्चेतधारुऽउत्सोदुहे
नकम्भोस्वधाम्पितृभ्यः ॥ ८७ ॥ मुखेऽसत् ॥ मुखेऽसदस्युशिरु
ऽइत्सतेन जिह्वापुविन्नमिश्वनासन्त्सरस्वती ॥ चप्युन्नापोयुर्भिष

गंस्यवालोवृस्तिन्नशेषोहरसातरुस्वी ॥ ८८ ॥ अश्विब्भ्याञ्चक्षुः ॥
 अश्विब्भ्याञ्चक्षुरमृतुद्ग्रहाब्भ्याञ्छागेनुतेजोहविषाशतेन ॥ पक्ष्मा
 णिगोधूमैःकुर्वल्लुतानिपेशोनशुक्रमसितं वसाते ॥ ८९ ॥ अविन्न ॥
 मेषानुसिद्धिर्यायध्राणस्युपन्थाऽअमृतोग्रहाब्भ्याम् ॥ सरस्वत्यु
 पुवाकैष्ठ्यानन्नस्यानिबुहिषदरैर्जान ॥ ९० ॥ इन्द्रस्यरूपम् ॥ इ
 न्द्रस्यरूपमृषुभोबलायुकणाब्भ्यालुंश्रोत्रमुमृतुद्ग्रहाब्भ्याम् ॥ अ
 वानबुहिब्भ्रुविकेसराणिकुक्कन्धुयज्ञेमधुसारुधम्मखात् ॥ ९१ ॥ आ
 त्कमन्नपस्तथे ॥ आत्कमन्नपस्तथेनवृकस्यलोममुब्लेदम्श्रूणिन

ह्यांग्रलोम ॥ केशानशुर्षद्वयशसेश्चिश्रयैशिखांसिंहस्यलोमत्विषि
 रिन्द्रियाणि ॥ ९२ ॥ अङ्गान्यात्कमन् ॥ अङ्गान्यात्कमन्दिभषज्जात
 दुश्चिन्नात्कमानुमद्भैः समं ध्यात्सरस्वती ॥ इन्द्रस्यरूपदंशुतमानु
 मायुश्चन्द्रेणुज्ज्योतिरुमृतुन्दधानाः ॥ ९३ ॥ सरस्वतीयोद्व्याम् ॥ अपा
 सरस्वतीयोद्व्याङ्गवैभुसन्तरुश्चिन्नाम्पत्कीसुकृतम्बिभर्ति ॥ अपा
 रंसेनुवरुणोनसाम्नेन्द्रंश्चिन्नायुनयन्नुप्सुराजा ॥ ९४ ॥ तेजःप
 शूनाम् ॥ तेजःपशूनां हविर्विरिन्द्रयावत्परिस्तुतापर्यसासारुघम्मधु ॥
 अश्चिन्नान्दुग्धमिभषजासरस्वत्यास्तुताभ्यामुमृतुदंसोम

ऽइन्दुः ॥ ९५ ॥ [१६] इति श्रीशुक्लयजुःसंहितापाठएकानविंशति
 तमोऽध्यायः ॥ १९ ॥ क्षत्रस्य योनिस्त्रयोदश यद्वादशाभ्या दधाम्य
 द्यौर्योभूतानां च तस्रः ॥ समिद्ध इन्द्र एकादशाया त्वष्टासमिद्धो अग्निर्द्वा
 दशाश्विनाहविस्त्रयोदशाश्विनातेजसैकादशनवनवतिः ॥ ॐ क्षुत्रस्य
 योनिः ॥ क्षत्रस्य योनिरसिद्धुत्रस्युनाभिरसि ॥ मात्वा हि दंसु इमा
 मा हि दंसीः ॥ १ ॥ निर्षसाद । धृतव्रतौ वरुणः पुस्त्यास्वा ॥ साम्ना
 ऽध्यायसुक्लतुः ॥ मृत्योऽपाहि विष्टोत्पाहि ॥ २ ॥ देवस्य त्वा । सवि
 तुः प्रसुवोऽश्विनो ब्राह्म्याम् पूष्णो हस्तांभ्याम् ॥ अश्विनोऽभ्यर्ष

ज्येनुतेजसैवहमवच्छेसायामिषिञ्चासिसरस्वत्यैभेषज्येनवृथ्या
यान्नाद्यायामिषिञ्चामीन्द्रस्येन्द्रियेणबलायश्चिश्चैयशसुभिषिञ्चामि
॥ ३ ॥ कौसि । कतुमोसिकस्मैत्वाकायत्वा ॥ सुश्लोकसुमङ्गल
सत्यराजन् ॥ ४ ॥ शिरौमे ॥ शिरौमेश्चिश्चैयशोमुखान्त्वषिङ्केशा
श्चिश्चैयशो ॥ राजामिप्प्राणोऽमुमृतसुम्नादक्षुधिरादोत्रम् ॥
॥ ५ ॥ जिह्वामे । भुङ्क्वाह्महोमनोभुङ्ग्युःस्वराङ्गमः ॥ मोदाऽप
मोदाऽअङ्गुलीरङ्गानिमित्रम्सहः ॥ ६ ॥ बाहूमे ॥ बाहूमेवलिमिन्द्रिय
हेस्तौमिकम्मवृथ्यम् ॥ आत्वमाक्षित्रमुरोमम् ॥ ७ ॥ पृष्ठीम्मे । रा

दृमदुरमर्दसौगन्ध्रीवाञ्छुःश्रोणी ॥ लुरुऽअरुत्कीजानुनीविशोमेङ्गानि
 सुवतः ॥८॥ नाभिम्म ॥ चित्तंविज्ञानंम्पायुम्मपंचितिब्भसत् ॥ आ
 नन्दनुन्दवाण्डोमुभगुऽसौभाग्युम्पसं ॥ जङ्घाब्भ्याम्पुद्ग्यानध
 म्मोस्मिम्मविराजुअप्रतिष्ठितः ॥ ९॥ प्रतिक्षुत्रे । अप्रतिष्ठाभिराहुप्प
 त्यश्चेषुप्पप्रतिष्ठाभिगोषु ॥ प्रत्यङ्गेषुप्पप्रतितिष्ठाम्म्यात्त्वमदप्रतिम्प्रा
 णेषुप्पप्रतितिष्ठामिपुद्गुप्पप्रतिद्यावापुथिद्वयोऽप्पप्रतितिष्ठामियुजे ॥ १०॥ त्र
 यादुवाऽ ॥ त्रयादुवाऽएकादशत्रयस्त्रिदशाऽसुराधंसः ॥ बृहस्पतिपु
 रोहितदिवस्यसवितुऽसुवे ॥ देवादिवरवन्तुमा ॥ ११ ॥ प्रथमाहुतो

यैः ॥ प्रथमाद्वितीयाद्वितीयास्तृतीयैस्त्वर्तुतीयाः सुत्येनसुत्य्यश्चनेनश्रु
ज्ञोयजुर्विभूर्यजूर्ध्विसामभिः सामां द्यूगिमर्कचः पुरोननुवाक्याभिः
पुरोननुवाक्याब्राह्म्याभिः यजुष्यावपष्टु^१रवेष्टुषट्काराऽआहुतिभिराहुत
योमुक्तामुत्समद्ध्यन्तूम् स्वाहा ॥ १२ ॥ लोमानिष्प्रयतिः ॥ लोमा
निष्प्रयतिर्ममसुत्वष्टुऽआनीतिरागतिः ॥ मा^७सम्मसुडउर्पनतिर्वस्व
स्थित्सुजामुऽआनीतिः ॥ १३ ॥ [१३] यदेवादेवुहेडनु
न्देवासञ्चकुमाविद्यम् ॥ अग्निर्ममतस्ममादनसो विधाद्रमुच्चुत्वद
हेसः ॥ १४ ॥ यदिदिवा ॥ यदिदिवाग्रदिनस्कमेना^९सिचकमावि

यम् ॥ वृथुम्मुतस्मृमादेनसुविश्वादिमुञ्चत्वट्हेसः ॥ १५ ॥ य
 दिजाग्रत् ॥ यदिजाग्रद्यद्यदिस्वप्नऽएनां०सिचकृमावियम् ॥ सुष्ठो
 मातस्मृमादेनसुविश्वादिमुञ्चत्वट्हेसः ॥ १६ ॥ यद्दामि ॥ यद्दामि यद्
 रणयेयत्समायुंष्यादिन्द्रिये ॥ यच्छुद्रैषदञ्चयेयदेनञ्चकृमावियंर्यदे
 कस्याधिधम्मणि तस्यावयजनमसि ॥ १७ ॥ यदापः ॥ यदापौऽअ
 ग्ध्याऽइतिवृणेतिशपामहेततोविरुणानोमुञ्च ॥ अवभृथनित्तुम्पणनि
 चेरुरसिनित्तुम्पणः ॥ अवदेवद्वेवक्कुतमेनोयुक्क्षयवमेत्युम्मत्यकृत
 म्पुरुषावणोदेवारिषस्पाहि ॥ १८ ॥ सुमुद्वेत ॥ सुमुद्वेतुहृदयमेप्सु

न्तःसन्त्वाविशुन्त्वोषधीरुतापः ॥ सुमित्रियानुऽआपुऽओषधयुऽसन्तु
दुर्मित्रियास्तस्मै सन्तु योस्मान्द्विषश्च व्रियान्द्विषम् ॥ १९ ॥ दुपु
दादिवसुमुच्युनःस्विन्नःस्नुतोमलादिव ॥ पूतम्पुवित्रेणुवाञ्ज्युमापः
शुन्धन्तुमनसः ॥ २० ॥ उद्धुयम् ॥ उद्धुयन्तमसुस्पर्गिस्वःप
श्यन्तुऽउत्तरम् ॥ देवन्देवुत्रासूर्युमगन्मज्ज्योतिरुत्तमम् ॥ २१ ॥
अपोऽअद्वा ॥ अपोऽअद्वा न्वचारिषुदरसेनुसमंसूक्ष्महि ॥ पर्यस्वान
ग्नेऽआगमुन्तम्भोसदसुजुवच्चसाप्प्रजयाचुधेननच ॥ २२ ॥ ए
धौसि ॥ एधौस्योधिषुमहि सुमिदसितेजोसितेजोमयिधेहि ॥ सु

मार्बवत्तिपृथिवीसमुषाऽसमुसूख्यः समुविश्वमिदं अगत ॥ वृश्वा
 नुरज्ज्योतिर्भूयासं विभूङ्कामाद्रव्यञ्चैवैभूस्वाहा ॥ २३ ॥
 [१०] अभ्यादधामि । समिधुमग्ने ब्रतपतु त्वयि ॥ ब्रतञ्च श्रद्धा
 ओपमूर्निधेत्वा दीक्षितोऽअहम् ॥ २४ ॥ यत्रे ब्रह्मन् च ॥ क्षत्रञ्च सु
 म्यञ्चौचरतऽसुह ॥ तल्लोकम्पुण्यमुभ्रजेऽपुंख्यत्र देवाऽसुहाग्निना ॥
 ॥ २५ ॥ यत्रेन्द्रः ॥ यत्रेन्द्रश्च वायुश्च सुम्यञ्चौचरतऽसुह ॥ त
 ल्लोकम्पुण्यमुभ्रजेऽपुंख्यत्र सुदिनं विद्यत ॥ २६ ॥ अदु शुनाति ॥ अदु
 शुऽपृच्छत्यतोऽम्पुरुषोपरुः ॥ गुन्धस्ते सोमं मवतु मदायुरसोऽअच्छ्य

तः ॥ २७ ॥ सिञ्चन्तिपरि । पिञ्चन्त्युत्सिञ्चन्तिपुनन्तिच ॥ सुरायै
बुभ्रैमदैकिन्त्वोषदतिकिन्त्वः ॥ २८ ॥ धानावन्तङ्कुरुम्भिणम् ॥
धानावन्तङ्कुरुम्भिणमपूपवन्तमृक्किथनम् ॥ इन्द्रप्रातज्जुषस्वनः ॥
॥ २९ ॥ बृहदिन्द्राय । गायतुमरुतोबृत्रहन्तमम् ॥ येनुज्ज्योतिर
जनयन्नृतावृधौदिवन्देवायुजागृवि ॥ ३० ॥ अङ्कुर्योऽअद्विभिः ॥
सुतःसामम्पुविञ्चऽआनय ॥ पुनाहीन्द्रायुपातवे ॥ ३१ ॥ [८] योभू
तानाम् ॥ योभूतानामधिपतिर्यरिर्ममल्लोकाऽआधिश्चिताः ॥ यऽइ
शेमहुतोमुहोस्तेनगृह्णामित्त्वामहम्मयिगृह्णामित्त्वामुहम् ॥ ३२ ॥

उपयामगृहीतोस्युश्चिन्म्यान्त्वोसरस्वत्यैत्वेन्द्रायत्वासुत्राम्मणं
 ऽएषतेयोनिरुश्चिन्म्यान्त्वोसरस्वत्यैत्वेन्द्रायत्वासुत्राम्मणं ॥३३॥
 प्राणपामै । ऽअपानुपाश्चक्षुष्पाश्चोत्रिपाश्चक्षुष्मै ॥ द्वाचोमैवि
 श्वभैषजोमनसोसिधिलायकः ॥ ३४ ॥ अश्चिनंकृतस्यते ॥ अ
 श्चिनंकृतस्यतेसरस्वतिकृतस्येन्द्रेणसुत्राम्मणांकृतस्य ॥ उपहृत
 उपहृतस्यभक्षयामि ॥ ३५ ॥ [४] सामिहुऽइन्द्रः ॥ सामिहुऽइन्द्रऽउ
 षसामनोकेपुरोरुचापूषुकृद्वावृथानः ॥ त्रिभिर्द्वैवास्त्रिंशतुष्वज्जवाहु
 ज्ञेयानवृत्राविदुराववार ॥ ३६ ॥ नराशंसुऽप्प्रति ॥ नराशंसुऽ

अतिशूरोमिमानुस्तनूपात्प्रतिशुशस्युधाम ॥ गोभिर्वृषावाहमधु
नासमुअतिहरंण्यैश्चन्द्रीयजतिप्रचैताः ॥ ३७ ॥ इडितोदेवैः ॥
इडितोदेवहरैवाहअभिहिराजुह्वानोहविषाशङ्कमानः ॥ पुरन्दरो
गौत्रिभिहुज्जबाहुरायातुशुशसुपनोजुषाणः ॥ ३८ ॥ जूषाणोबुद्धिः ॥
जूषाणोबुद्धिहरैवानुइन्द्रः प्राचीनंसीदत्प्रदिशापृथिव्याः ॥ उरु
प्रथाःप्रथमानं०स्योनमादित्यैरुक्कवसुभिःसुजोषाः ॥ ३९ ॥ इ
न्द्रन्दुरः ॥ कवुष्ण्युधावंमानुवृषाणं०यन्तुजनयःसुपत्कर्तुः ॥ द्वारो
देवीरुभितोविश्रयन्ता०सुवाराव्विरम्प्रथमानुमहोभिः ॥ ४० ॥ उ

पासानस्का । बृहतीबृहन्तुम्पग्रस्वतीसुदुधेशुरुमिन्द्रम् ॥ तन्तु
 न्तुत्तम्पेशसासुवग्रन्तीदिवानान्देवंयजतःसुरुधमे ॥ ४१ ॥ देह्यामि
 मान्ना । मनुपःपुरुत्राहोतासुविन्द्रम्प्रथमासुवाचा ॥ मूर्द्धन्युज्ञ
 स्यमधुनादधानाप्राचीनुञ्ज्योतिर्हविषावृधातः ॥ ४२ ॥ तिस्रोदु
 वीः ॥ तिस्रोदेवीर्हविषावर्द्धमानाऽद्वन्द्वभुपाणजनयोनपत्क्षीः ॥ अ
 च्छिन्नन्तन्तुं पयसासरस्वतीडादेवीभारतीद्विश्वतृत्तिः ॥ ४३ ॥ त्वष्टा
 दधत् ॥ त्वष्टादधुच्छुष्ममुमिन्द्राग्रुवृष्णेपाकोचिष्टुर्ग्यशसैपुरूणि ॥
 वृषाग्रजुश्चृपणम्भूरिरेतामूर्द्धन्युज्ञस्यसर्मनम्कुदेवान् ॥ ४४ ॥ वन

स्पतिरवस्तृष्टः ॥ वनस्पतिरवस्तृष्टो न पाशैस्त्वमन्यासमुञ्छामिता
नदेवः ॥ इन्द्रस्य हृदये ज्येष्ठे रम्पुणानस्वदाति युजश्मधुना घृतेन ॥
॥ ४५ ॥ स्तोका नुमिन्दुम् ॥ स्तोका नुमिन्दुम् प्रतिशूरु इन्द्रो वृषा
यमां णो वृषभस्तु राषाट् ॥ घृतप्लुषामनसुामोदमानाऽस्वाहा द्विवाऽ
अमृतामादयन्ताम् ॥ ४६ ॥ [११] आयातु ॥ आयुः त्विन्द्रो व
सुऽउप नऽइहस्तुतऽसंधुमादस्तुशूरः ॥ व्रावधुनस्तविषिष्यस्य पूषा
द्यान्नक्षत्रमुभिर्भूतिपुण्यात् ॥ ४७ ॥ आनः ॥ आनु इन्द्रो दूरादा
नऽआसादभिष्टिकदवसेयासदुग्रः ॥ ओजिष्टेभिर्भूपातिर्वज्रवाहुऽसु

द्वेसुमत्सुतुर्वाणिःपुतुन्यून ॥ ४८ ॥ आनः ॥ आनुऽइन्द्रोहोहोमिच्छो
 त्वच्छावाचोनावसुराधसेच ॥ तिष्ठातिवृज्जीमुघवाविरुप्शीमंयुज्ञ
 मनुनोवाजसातो ॥ ४९ ॥ त्रातारुमिन्द्रम् ॥ त्रातारुमिन्द्रमविता
 रुमिन्द्रुहवैहवसुहवुहशूरुमिन्द्रम् ॥ ह्वयामिशुक्मपुरुहूतमिन्द्रं
 स्वुस्तिनोमुघवाध्यात्विन्द्रः ॥ ५० ॥ इन्द्रःसुत्रामा ॥ इन्द्रःसुत्रा
 मास्ववा ॥ ५१ ॥ अवाभिःसुमृडिकोभवतुविश्वैवादाः ॥ बाधतान्द्वेषो
 ५२ ॥ तस्यद्वयम् ॥ ५३ ॥ तस्यद्वयम् ॥ त
 स्यद्वयद्वयमुतायुजियस्यापिभुद्वेसोमनुसेस्याम ॥ ससुत्रामास्ववा ॥

इन्द्रोऽअस्मेऽआराच्चिद्वेषः सनतश्रुयोतु ॥ ५२ ॥ आमुन्दैः ॥
आमुन्दैरेन्दुहारिभिश्चुहिमयूररामभिः ॥ मात्वाकेचिन्निग्रमुन्निवन्न
पाशिनोतिथद्वेषवृताँ ॥ ५३ ॥ एवेत् ॥ एवेदिन्दुद्वेषणं द्वज्ज
वाहुवसिष्ठासोऽअभ्युच्चन्त्येकः ॥ सनस्तुतोर्वीरवद्धातुर्गामद्वयम्पो
तस्वुस्तिभिः सदानः ॥ ५४ ॥ [८] समिद्धोऽअग्निः ॥ समिद्धो
ऽअग्निरश्वनातुप्सोद्यम्माविराहुतः ॥ दुर्हधेनुः सरस्वतो सोमदंशु
ऋमिहेन्दुयम् ॥ ५५ ॥ तुनूपाभिषजा । सुतेऽश्वनोभासरस्व
ती ॥ मधुरजाँऽसीन्दुयमिन्द्रायपुथिभिर्बहान् ॥ ५६ ॥ इन्दुयेन्दु

म् ॥ इन्द्रायेन्द्रुःसरंस्वतीनराशःसैननुग्रहम् ॥ अर्धातासुश्चिना
मधुंभेषुजम्भिषजांसुते ॥ ५७ ॥ आजृह्वानासरंस्वतीन्द्रायेन्द्रिया
णिष्वीर्यम् ॥ इडाभिरुश्चिनाविषुःसमूर्जुःसर्गुयिन्द्रधुः ॥ ५८ ॥
अश्चिनानमृचैः । सुतःसोमःशुक्लम्परिस्रुता ॥ सरंस्वतीतमा
भरद्वहुहिषेन्द्रायुपातवे ॥ ५९ ॥ कुवुष्णान । द्यचंस्वतीरुश्चि
न्म्यान्नद्रुदिशः ॥ इन्दोनरोदसीऽभुभदुहकामान्तसरंस्वती ॥
॥ ६० ॥ उषासुानक्लम ॥ उषासुानक्लमश्चिनादिवेन्द्रःसुयमिन्द्रि
यैः ॥ सुञ्जानानसुपेशसुसमंआतुसरंस्वत्या ॥ ६१ ॥ पातन्नः ॥

प्रातर्नमोऽअश्विनादिवाप्राहिनस्कंदसरस्वति ॥ दैव्याहोताराभिषजा
प्रातमिन्द्रुसचासुते ॥ ६२ ॥ तिस्रस्त्रेधा । सरस्वत्युश्विनामा
रुतीढा ॥ तीव्रम्परिस्रुतासोममिन्द्रायसुषुवुम्मदम् ॥ ६३ ॥ अ
श्विनामिषुजम् ॥ अश्विनामिषुजम्मधुमेषुजन्नुऽसरस्वतां ॥ इन्द्र
त्वष्ट्रायशुऽश्रयंदरूपमधुऽसुते ॥ ६४ ॥ ऋतुथेन्द्रः ॥ ऋतुथे
न्द्रोवधनुस्पतिःशशमानऽपरिस्रुता ॥ कीलालंमुश्विभ्याम्मधुदुह्वे
नुऽसरस्वती ॥ ६५ ॥ गोभिन्न । सोममश्विनामासंरणपरिस्रुता ॥
समंधातुऽसरस्वत्यास्वाहन्द्रसुतम्मधु ॥ ६६ ॥ [१२] अश्वि

नाहविः ॥ अश्विनाहविरिन्द्रियन्नमुचोद्धियासरस्वती ॥ आशुक्र
 मासुराह्वसुमुघमिन्द्रायजन्त्रिरे ॥ ६७ ॥ अमोश्चना ॥ अमोश्च
 नासरस्वतीहविषेन्द्रुमवर्द्धयन् ॥ साविमेदवृलम्मुधन्नमुचावासुरेस
 चां ॥ ६८ ॥ तमिन्द्रम् ॥ तमिन्द्रम्पशवुःसचाश्विनोभासरस्वती ॥
 दधानाऽअभ्यनृषत्तहविषाग्रुशऽईन्द्रियैः ॥ ६९ ॥ अऽइन्द्रे ॥
 अऽइन्द्रऽईन्द्रियन्दुधुःसवितावरुणोभगः ॥ ससुत्रामाहुविष्पतिर्य
 जमानायसञ्चत ॥ ७० ॥ सुवितावरुणः ॥ सुवितावरुणोदधुद्याज
 मानायदुशुषे ॥ आदत्तनमुचुधसुसुत्रामावलमिन्द्रियम् ॥ ७१ ॥

वरुणक्षत्रम् ॥ वरुणक्षत्रमिन्द्रियम्भगेनसवितृताश्चिग्रम् ॥ सुत्राम्ना
यशसुबलुन्दधानायुज्ञमाशत ॥ ७२ ॥ अश्विनागोभिः ॥ अश्वि
नागोभिरिन्द्रियमश्विभिर्वीर्युम्बलम् ॥ हविषेन्द्रुत्सरंस्वतुषिजं
मानमवर्द्धयन् ॥ ७३ ॥ तानासंत्या । सूर्यशसुहिरण्यवत्तेनान
रां ॥ सरंस्वतीहविष्मृतीन्द्रकम्सुनोवत ॥ ७४ ॥ ताभिषजा ।
सूकम्मणासासुदुद्यासरंस्वती ॥ सवृत्रहाशुतक्तरिन्द्रायदधुरिन्द्र
यम् ॥ ७५ ॥ युवत्सुरामम् ॥ युवत्सुराममश्विनानमन्वावासुरेस
चां ॥ द्विपिपानांसरंस्वतीन्द्रुङ्कम्स्वावत ॥ ७६ ॥ पुत्रमिवापितरां ॥

पुत्रमिवपितरावुश्चिनोभेन्द्रावथुङ्काद्यैर्दुःसनाभिः ॥ यत्सुरामुं
 द्यपिवुःशर्चाभिः सरस्वतीत्वामघवन्नाभिष्णक ॥ ७७ ॥ यस्मिन्मन्त्र
 श्चांसः ॥ यस्मिन्मन्त्रश्चांसः ऋषभासः दुक्षणां वृक्षामेषाऽअंवसृष्टासु
 ऽआहुताः ॥ कीलुलुपसोमं पृष्ठायेव धसं हृदामुतिर्जनयुचारुमुग्ग्रय ॥
 ॥ ७८ ॥ अहोव्यग्ने । हुविरुरस्येते स्रुचो वधृतश्चुम्बो विसोमः ॥ वा
 जुसंनिदुरयि मुस्मे सुवारम्प्रशुस्तन्धो हियुशसंम्बुहन्तम् ॥ ७९ ॥
 [१३] ॥ शतम् ॥ १२०० ॥ अश्चिनुते जसुचक्षुः प्प्राणे नुसरस्वती
 वीर्यम् ॥ वाचेन्द्रो वलेनेन्द्राय दधुरिन्द्रियम् ॥ ८० ॥ गोमद्वृषणांस

त्या ॥ गोमद्वृणांसुत्त्याश्वावद्यातमश्चिना ॥ वृत्तीरुद्धानूपायम्
॥ ८१ ॥ नयत् ॥ नयत्परोनान्तरऽआदुधर्षदृषण्वसू॥ दुःशठसोम
त्योरिपुः ॥ ८२ ॥ तानः ॥ तानुऽआवौढमश्चिनारुयिम्पुशङ्गसन्द
शम् ॥ धिष्ण्याधिरिवोविदम् ॥ ८३ ॥ पावुकानः ॥ पावुकानुऽसर
स्वतीवाजोभिर्वाजिनीवति ॥ युञ्जंषुधियावंसुः ॥ ८४ ॥ चोदुयित्री
सूतानाम् ॥ चोदुयित्रीसूतानाञ्चतन्तीसुमतीनाम् ॥ युञ्जन्दधु
सरस्वती ॥ ८५ ॥ मुहोऽअर्णः ॥ मुहोऽअर्णुऽसरस्वतीप्रचैतय
तिकेतुना ॥ धियोविद्वद्वाधिराजति ॥ ८६ ॥ इन्द्रायहि ॥ चित्रभा

नोसुताऽइमेत्वायवः ॥ अण्वोभिस्तनापूतासः ॥ ८७ ॥ इन्द्राया
 हि । धियेषितोविप्रजतःसुतावतः ॥ उपब्रह्माणिब्राघतः ॥ ८८ ॥
 इन्द्रायाहि ॥ इन्द्रायाहितुतुजानुऽउपब्रह्माणिहारिवः ॥ सुतेदधिष्व
 नुश्चनः ॥ ८९ ॥ अश्वनापिवताम् ॥ अश्वनापिवतुम्मधुसरस्व
 त्यासुजोषसा ॥ इन्द्रःसुत्रामावृत्रहाजुषन्तांसोम्यम्मधु ॥ ९० ॥
 [११] इति वाजसनेयशुक्लयजुस्संहितापाठविशोऽध्यायः ॥ २० ॥

इयं वाजसनेयसंहितापूर्वाद्ध मुम्बय्यां क्षेमराज-श्रीकृष्णदास
श्रीष्ठिना स्वकीये " श्रीविङ्कटेश्वर " (स्टीम्)-मुद्रणालये
मुद्रयित्वा प्रकाशितम् । संवत् १९६७, शके १८३२.

॥ इति वाजसनेयसंहितापूर्वविंशतिः समाप्ता ॥

॥ अथ वाजसनेयसंहितोत्तरविंशतिप्रारंभः ॥

श्रीगणेशाय नमः ॥ हरिःॐ ॥ इमम्मेसमिद्धोअग्निरेकादशको
वसंतेनक्खतुनाषड्ढोतायक्षत्समीधानिद्वादशाश्विनौछागस्यसप्तद्वंब
हिंश्चतुर्दशषड्कषष्टिः ॥ ॐ इमम्मेव्वरणश्चूदीहवमुद्याचंमृडय ॥
त्वामवुस्स्युराचके ॥ १ ॥ तत्त्वा । यामिब्रह्मणुव्वन्दमानुस्सत्तदाशा
स्तुयजमानोहुविन्मिः ॥ अहेडमानोवरुणेहवोद्धचुरुशठिसुमानुऽआ
युःप्प्रमोषीः ॥ २ ॥ त्वन्नः ॥ त्वन्नोऽअग्नेव्वरुणस्यविद्धाद्वेवस्येहे
डोऽअवयासिसीष्ठाः ॥ यजिष्ठोवह्नितमुग्धोशुचानोविश्वाहूषा ॐसि
प्प्रमुमुग्ध्युस्मत् ॥ ३ ॥ सत्त्वम् ॥ सत्त्वन्नोऽअग्नेव्वमोभवोतीने

दिष्टोऽभ्युत्थोऽपुषसोऽभ्युत्थौ ॥ अवयवक्ष्वनो ब्रह्मण्डे रराणो ब्रौहिमं भुङ्क्ते
सुहवो नऽपुधि ॥ ४ ॥ मुहीमपु । मातरं सुब्रतानां मतस्युपत्क्रो
मर्षसिंहुवम ॥ त्रिविधत्रामुजरन्ती भूख्योऽसुशर्माणमपि दितिः सुप्र
णीतिम् ॥ ५ ॥ सुत्रामाणम्पृथिवीम् ॥ सुत्रामाणम्पृथिवीन्ध्यामने
हसं सुशर्माणमपि दितिः सुप्रणीतिम् ॥ देवीन्नावंस्वरित्रामनां ग
सुमस्त्रवन्ती मारुहेमास्वस्तये ॥ ६ ॥ सुनावुमारुहेयम् ॥ सुनावुमा
रुहेयुमस्त्रवन्ती मनां गसम् ॥ शतारित्राऽस्वस्तये ॥ ७ ॥ आनः ॥
आनो मित्रावरुणाघृतैर्गर्ग्युतिमुक्षतम् ॥ मधुरजांऽसिसुक्लतु ॥

॥ ८ ॥ प्रवाहवां । सिसृतञ्जीवसेनुऽआनोगध्यूतिमुक्षतङ्गतेन ॥ आ
 माजनैः श्रवयतं युवानां श्रुतम्भमिन्नावरुणाहवेमा ॥ ९ ॥ शन्नः ॥
 शन्नो भवन्तु वाजिनो हवेषु दुवतातामितद्रवऽस्वक्काः ॥ जुम्भयन्तो हि वृ
 क्कुरक्षां सुसनेम्मयुस्मद्युयवुन्नमीवाः ॥ १० ॥ द्वाजेवाजिवत ॥ द्वा
 जिनो नोधनेषु विष्माऽअमृताऽऽकृतज्ञाः ॥ अस्यमद्धः पिवतमादयद्धं
 न्तप्सायातपुथिभिर्द्वेयानैः ॥ ११ ॥ समिद्धोऽअग्निः । सुमिधासुस
 मिद्धो ब्रैरण्यः ॥ गायत्रीच्छन्दऽइन्द्रियन्यविगोविष्योदधुः ॥ १२ ॥
 तनूनपुच्छुचिन्नतः ॥ तनूनपुच्छुचिन्नतस्तनूपाञ्चुसंस्वती ॥ १३ ॥

ष्णिणह्यच्छन्दऽइन्द्रियेन्दत्युवाङ्घ्रिवियोदधुः ॥ १३ ॥ इडाभिरग्निः॥
इडाभिरग्निरीड्युऽसोमोदुवोऽअमर्त्यः ॥ अनुहुच्छन्दऽइन्द्रियम्प
ञ्चाविर्गोवियोदधुः ॥ १४ ॥ सुवोहिरग्निः । पृषण्वान्त्स्तीर्णवोहि
रमर्त्यः ॥ बृहतीच्छन्दऽइन्द्रियेन्त्रुत्सोमोवियोदधुः ॥ १५ ॥ दु
रोदुवीः ॥ दुरोदेवीदिशोमुहोबृहमादुवोबृहस्स्पतिः ॥ पृष्टिश्छ
न्दऽइहेन्द्रियन्तुर्गुवाङ्घ्रिवियोदधुः ॥ १६ ॥ उषेयुह्वीसुपेशसुविश्वेदेवाऽ
अमर्त्याः ॥ त्रिष्टुप्छन्दऽइहेन्द्रियम्पटुवाङ्घ्रिवियोदधुः ॥ १७ ॥ देहयाहो
तारा । मिषजन्द्रेणसुयुजायुजा ॥ जगतीच्छन्दऽइन्द्रियमनुजा

नगौघ्वयोदधुः ॥ १८ ॥ तिस्रऽइडा ॥ तिस्रऽइडासरस्वतीभारतीमुरु
 तोविशः ॥ विराट्छन्दऽइहेन्द्रियन्धनुगान्नवयोदधुः ॥ १९ ॥ त्वष्टा
 तुरीपः ॥ त्वष्टातुरीपोऽअङ्कुतऽइन्द्राग्नीपुष्टिवद्धना ॥ द्विपदाच्छन्द
 ऽइन्द्रियमुक्षागौन्नवयोदधुः ॥ २० ॥ शुमितानः ॥ शुमितानोबनुस्प
 तिःसवितार्षसुवन्नभगम् ॥ ककुच्छन्दऽइहेन्द्रियंबुशाबुहद्वयोदधुः ॥
 ॥ २१ ॥ स्वाहायुजम् ॥ स्वाहायुजंवरुणऽसुधुन्नोभेषुजङ्करत् ॥ अति
 च्छन्दाऽइन्द्रियम्बृहदृषभोगौघ्वयोदधुः ॥ २२ ॥ [२२] ब्रसुन्तेनऽऋ
 तुना । देवावसर्वस्त्रिवृतास्तुताः ॥ रुथन्तुरेतेजसाहविरिन्द्रेवयोदधुः

॥ २३ ॥ श्रीष्ममेणंऽऋतुनां । देवा रुद्राऽपञ्चदशेस्तुताः ॥ बृहताय
शंसावलंढहुविरिन्देवयोदधुः ॥ २४ ॥ वृषाभिर्ऋतुनादित्यास्तोमै
सप्तदशेस्तुताः ॥ वृरूपेणंविशौजंसाहुविरिन्देवयोदधुः ॥ २५ ॥ शा
रुदेनंऽऋतुनां ॥ देवाऽएकविंशऽऋभवस्तुताः ॥ वृराजेनदिश्रया
श्श्रयंढहुविरिन्देवयोदधुः ॥ २६ ॥ हेमुन्तेनंऽऋतुनां ॥ देवास्त्रिण
वेमरुतस्तुताः ॥ बलैनुशङ्करोऽसहोहुविरिन्देवयोदधुः ॥ २७ ॥ शे
शिरिणंऽऋतुनां । देवास्त्रयस्त्रिंशुमृतास्तुताः ॥ सूर्येनरेवतीऽक्षत्रं
हुविरिन्देवयोदधुः ॥ २८ ॥ [६] होतायक्षत्सुमिधा

गिन्निमिहस्पृष्टोऽश्विनेन्द्रुःसरस्वतीमिजोधूम्रानगोधूमैःकुवलेभेषुज
 म्मधुशष्पैर्नैतजऽइन्द्रियम्पयुःसोमंःपरिस्रुताघृतम्मधुहयन्त्वाज्य
 स्यस्यहोतुर्ब्रज ॥ २९ ॥ होतायक्षुत्तनूनपात्सरस्वतीम् ॥ होता
 यक्षुत्तनूनपात्सरस्वतीमविम्भेषुनभेषुजम्पुथामधुमतोभरन्नुश्विने
 न्द्रायघ्नीर्यम्बदरैरुपवाकाभिर्भेषुजन्तोक्ममिभिःपयुःसोमंःपरिस्रुता
 घृतम्मधुहयन्त्वाज्यस्यहोतुर्ब्रज ॥ ३० ॥ होतायक्षुन्नरुश
 सुन्ननुग्रहम्पतिर्दिसुरंयामिषेषुजम्भेषुःसरस्वतीमिषग्रथोनचुन्द्रश्च
 श्विनोविषाऽइन्द्रस्यघ्नीर्यम्बदरैरुपवाकाभिर्भेषुजन्तोक्ममिभिःपयुः

सोमः परिस्नुताघृतम्मधुह्यन्त्वाज्यस्युहोतुर्गर्ज ॥ ३१ ॥ होता
यक्षद्विडेडितः ॥ होतायक्षद्विडेडितऽआजुह्वानुऽसरंस्वतोमिन्द्रम्ब
लेनवृद्धंयन्नुषभेणुगवोन्द्रियमिश्वेनेन्द्रायभेषुजंयवैःकुक्कुन्धुमिम्म
धुलुजैर्नमासरुम्पयुऽसोमःपरिस्नुताघृतम्मधुह्यन्त्वाज्यस्युहोतुर्गर्ज
ज ॥ ३२ ॥ होतायक्षद्विहिरूष्णम्भ्रदाऽ ॥ होतायक्षद्विहिरू
ष्णम्भ्रदाभिषङ्गासंत्याभिषजाश्विनाश्विशिशुमतीभिषगंधेनुऽसर
स्वतोभिषगद्वहऽइन्द्रायभेषुजम्पयुऽसोमःपरिस्नुताघृतम्मधुह्यन्त्वा
ज्यस्युहोतुर्गर्ज ॥ ३३ ॥ होतायक्षद्विरुदिशः । कवेष्ण्यो

नष्टयचंस्वतीरुश्चिब्भ्यान्नदुरोदिशुऽइन्द्रो नरोदंसीदुधेदुहेधेनुःसरस्व
 त्युश्चिनेन्द्रायभेषुजंशुक्लज्ज्योतिरिन्द्रियम्पयुऽसामंःपरिस्रुताघ
 तम्मधुह्यन्त्वाज्यस्युहोतुर्ध्वज ॥ ३४ ॥ होतायक्षत्सुपेशसुषे ।
 नक्कुन्दिवादिश्वनासमंआतुसरस्वत्यात्विषिंमिन्द्रेनभेषुजंशुयुनो
 नरजंसाह्वदाश्चिभ्यानुमासरुम्पयुऽसामंःपरिस्रुताघृतम्मधुह्यन्त्वा
 ज्यस्युहोतुर्ध्वज ॥ ३५ ॥ होतायक्षुह्वयाहोतारा । मिषजाश्चि
 नेन्द्रन्नजागृविदिवानक्कुन्नभेषुजैःशूषुऽसरस्वतीमिषक्सीसेनदुहऽइ
 न्द्रियम्पयुऽसामंःपरिस्रुताघृतम्मधुह्यन्त्वाज्यस्युहोतुर्ध्वज ॥ ३६ ॥

होतायक्षतिस्त्रोदिवोः ॥ होतायक्षतिस्त्रोदिवीन्नभेषुजनत्रयंस्त्रिधात
वोपसोरूपमिन्द्रहिरण्यमुश्चिन्नैडानभारतीव्वाचासरस्वतीमहुः
दद्रायदुहःइन्द्रियम्पयुःसोमः ॥ पारिस्तुताघृतम्मधुव्यन्त्वाज्यंस्यु
होतुव्यज ॥ ३७ ॥ होतायक्षत्सुरेतंसमृषुभम् ॥ होतायक्षत्सुरे
तंसमृषुभन्नव्यापसुन्त्वहारुमिन्द्रमुश्चिनाभिषजन्नसरस्वतीमोजोन
जुतिरिन्द्रयंवृकोनरभुसोभिषगग्यशुःसुरयाभेषुजंॐइश्रुयानमासंरु
म्पयुःसोमःपारिस्तुताघृतम्मधुव्यन्त्वाज्यंस्युहातुव्यज ॥ ३८ ॥
होतायक्षद्वनुस्पतिंशमितारम् ॥ होतायक्षद्वनुस्पतिंशमिता

रटिशुतऋतुर्भूमन्नमुद्रयुर्दराजानंद्याग्धन्नमंसु॥श्चिनाभामुर्दसरस्व
 तीभिषगिन्द्रायदुहऽइन्द्रियम्पयुऽसोमः॥ पारुक्षुताघृतम्भधुद्वयन्त्वा
 ज्यस्युर्होतुर्ध्वजं ॥ ३९ ॥ होतायक्षदुग्निं७स्वाहा ॥ होतायक्षदु
 ग्निं७स्वाहाज्यस्यस्तोकानु७स्वाहामेदं सुामृथुक्स्वाहागच्छागं
 मुश्चिन्म्यां७स्वाहा॥मिषं७सरस्वत्यैस्वाहा॥ऽऋषुभमिन्द्रायासि७हायु
 सहसऽइन्द्रियं७स्वाहा॥ग्निन्नभैषुजं७स्वाहा॥सोममिन्द्रियं७स्वाहेन्द्र
 ७सुत्रामाणं७सवितारुं७वरेण॥भिषजाम्पतिं७स्वाहा॥वृनुस्पर्पतिं॥मिप्रय
 म्पाथोनभैषुजं७स्वाहा॥दिवो॥आज्युपाजुषाणो॥ऽअग्निभैषुजम्पयुऽसो

मःपरिस्तुताघृतम्मधुद्वयन्त्वाज्यस्युहोतुय्यजं ॥ ४० ॥ [१२] हो
 तांयक्षदुष्टिश्चनोच्छागंस्य । वृपायामेदंसोजुषेतांॐहविहोतुय्यजं ॥
 होतांयक्षुत्सरस्वतीम्मुषस्यवृपाया मेदंसोजुषतांॐहविहोतुय्यजं ॥
 होतांयक्षुदिन्द्रमृषुभस्यवृपायामेदंसोजुषतांॐहविहोतुय्यजं ॥ ४१ ॥
 होतांयक्षदुष्टिश्चनोसरस्वतीम् ॥ होतांयक्षदुष्टिश्चनोसरस्वतीमिन्द्र
 सुत्रामाणिमिमसोमाऽसुरामाणिरुच्छागुन्नमुषेऋषुभैऽसुताऽशष्पुन्नतो
 ऋमभिष्टोजैर्महस्वन्तोमदुमासरेणपरिष्कृताऽशुक्लापयस्वन्तोमृ
 ताऽप्रस्थितावोमधुश्चतुस्तानुश्चनोसरस्वतीन्द्रः सुत्रामावृष्टहाजुष

न्तां सोम्यमधुपिबन्तुमदन्तुद्यन्तु होतुर्ध्वजं ॥४२॥ होतां यक्षदु
 श्विनौ च्छागंस्य । हुविषुऽआतामुद्यमं द्रुतो मे दुऽउदृतम्पु राद्विषो
 ष्यऽपुरा पौरुषेयगामाघस्ता नूनं नृसिऽअज्जाणोऽयवसप्रथमाना
 एंसुमर्क्षराणां शतरुद्रियाणामग्निगृण्वा तानाम्पीवोपवसना नानाम्पा
 श्रुतऽश्रौणित शितामुतऽउत्सादुतोऽज्ञादवतानुङ्कुरतऽएवाश्चि
 नाजुषेतां हुविहोतुर्ध्वजं ॥ ४३ ॥ होतां यक्षत्संस्वतीं मेषस्य हुवि
 षुऽआवयदुद्यमं द्रुतो मे दुऽउदृतम्पु राद्विषोऽभ्यऽपुरा पौरुषेयगामा
 घसन्नूनं नृसिऽअज्जाणोऽयवसप्रथमानां सुमर्क्षराणां शतरुद्रि

याणामग्निष्वात्तानाम्पीवोपवसनानाम्पाश्रुतः श्रोणितशैतामु
तऽतः त्सादुतोद्गाद्वह्नाद्वतानुद्गरदेवदिसरस्वतीजुषतां हुविहोतुय्य
ज ॥ ४४ ॥ होतायक्षुदिन्द्रमृषुभस्य हुविषुऽआर्वयदुद्यमं द्युतोमेदुऽ
उद्धृतम्पूराद्वेषौब्धयऽपूरापौरुषेयगुमायसन्नून्हुनासेऽअज्जाणाय्यव
सप्प्रथमानां सुमत्क्षराणां शतरुद्रियाणामग्निष्वात्तानाम्पीवोप
वसनानाम्पाश्रुतः श्रोणितशैतामुततऽत्सादुतोद्गाद्वह्नाद्वतानु
द्गरदेवमिन्द्रो जुषतां हुविहोतुय्यज ॥ ४५ ॥ होतायक्षुद्वनुस्पतिमु
मि । हिपिष्टतमयारभिष्टयारशुनयाधित ॥ यत्रोश्वनोश्छागस्य

हुविषंऽप्प्रियाधामानिषत्रुसरस्वत्यामुषस्यहुविषंऽप्प्रियाधामानिष
 त्रेन्द्रस्यऽऋषभस्यहुविषंऽप्प्रियाधामानिषत्रुग्नेऽप्प्रियाधामानिषत्रु
 सोमस्यप्प्रियाधामानिषत्रेन्द्रस्यसुत्राम्मणंऽप्प्रियाधामानिषत्रसवि
 तुऽप्प्रियाधामानिषत्रुवरुणस्यप्प्रियाधामानिषत्रुवृषपतेऽप्प्रियापा
 थाऽसुषत्रुदुवानामाज्यपानानिप्प्रियाधामानिषत्रुग्नेहातुऽप्प्रिया
 धामानितत्रैतान्प्रस्तुत्यैवोपस्तुत्यैवोपावस्त्रक्षुद्भौयसऽइवकर्त्तृकर
 देवन्देवोवृषपतिर्जृषताऽहुविहोतुर्ध्वज ॥४६॥ हातायक्षदुग्निः
 स्विष्टकृतम् ॥ हातायक्षदुग्निऽस्विष्टकृतमयादुग्निर्ऋश्विनोच्छागस्य

हविषःपिप्रयाधामोद्व्ययुद्धरस्वत्यामुषस्यहविषःपिप्रयाधामोद्व्ययया
डिन्द्रस्यऽऽकृषुभस्यहविषःपिप्रयाधामोद्व्यययाडुग्नेऽपिप्रयाधामोद्व्य
याहोमस्यपिप्रयाधामोद्व्ययाडिन्द्रस्यसुत्राम्मणःपिप्रयाधामोद्व्ययाडु
वितुःपिप्रयाधामोद्व्ययाडुणस्यपिप्रयाधामोद्व्ययाडुनस्पतैःपिप्रया
पाथाऽस्ययाडुवानामाज्युपानामिप्रयाधामोद्व्ययक्षदुग्नेहातुःपिप्र
याधामोद्व्ययक्षदुग्नेहातुःपिप्रयाधामोद्व्ययाडुषःकृणातुसोऽअद्व
राजातवैदाजुषताऽहुविहोतुय्यज ॥४७॥ [७] देवम्बुहिःसरस्वतीसु
देवमिन्द्रऽआश्विना ॥ तेजो न च क्षुरवक्ष्योऽबुविहोतुय्यज सुवनेव

सुधेयस्यद्यन्तुयजं ॥ ४८ ॥ देवीद्वारः ॥ देवीद्वारोऽश्विनाभिषजं
 न्दुसरस्वती ॥ प्राणन्नघीर्यन्नसिद्धारोदधुरिन्दियं वसुवने वसुधेयस्य
 द्यन्तुयजं ॥ ४९ ॥ देवीऽनुपासा ॥ देवीऽनुपासावुश्विनासुत्रामेन्दुसर
 स्वती ॥ बलुन्नघाचर्मास्यऽनुपाभ्यान्दधुरिन्दियं वसुवने वसुधेयस्य
 द्यन्तुयजं ॥ ५० ॥ देवीजोहो ॥ देवीजोहोसरस्वत्युश्विनेन्द्रमवह
 यन् ॥ श्रोत्रिन्नकर्णयोर्ध्याशो जोहो भ्यान्दधुरिन्दियं वसुवने वसुधेय
 स्यद्यन्तुयजं ॥ ५१ ॥ देवीऽनुजाहुती ॥ देवीऽनुजाहुतीदुधेसुदुधन्दु
 सरस्वत्युश्विनाभिषजावतः ॥ शूक्लन्नज्यातिस्तनयोरानुतीधत्तः

इन्द्रियं वसुवनेष्वसुधेयं स्य ह्यन्तु यजं ॥ ५२ ॥ देवा देवानां म ॥ देवा देवा
नां भिमुष जा होता रा विन्द्रं मुश्चिना । वृषद्वारं सरं स्वतीं त्विषिन्न हृदं
ग्रमुतिं होतृं बभ्या न दधुरिन्द्रियं वसुवनेष्वसुधेयं स्य ह्यन्तु यजं ॥ ५३ ॥
देवीं स्तु स्रः ॥ देवीं स्तु स्रः ॥ देवीं स्तु स्रः ॥ देवीं स्तु स्रः ॥ देवीं स्तु स्रः ॥
नां बभ्या मिन्द्रा य दधुरिन्द्रियं वसुवनेष्वसुधेयं स्य ह्यन्तु यजं ॥ ५४ ॥
देवऽइन्द्रः ॥ देवऽइन्द्रो न राशं सस्त्रिवरुथ सरं स्वत्त्यां दिश्वब्भ्यां मा
यते रथः ॥ रेतो न रूपममृतं अनिच्छे मिन्द्रा युत्स्व ह्युदधां दिन्द्रियाणि च
सुवनेष्वसुधेयं स्य ह्यन्तु यजं ॥ ५५ ॥ देवो देवः ॥ देवो देवः ॥ देवो देवः ॥ देवो देवः ॥

हिरण्यपर्णाऽऽश्विभ्यांॐसरस्वत्यासुपिप्लऽइन्द्रायपच्युतेम
 धं ॥ ओजोनजुतिऋषभानभामुधनुस्पातिन्नोदधोदिन्द्रियाणिधसु
 वनेधसुधेयस्यध्यन्तुयज ॥ ५६ ॥ देवम्बोहिः ॥ देवम्बोहिषारितीना
 मधुरेस्तीर्णमुश्विभ्यामूणम्प्रदुःसरस्वत्यास्योनमिन्द्रतेसदः
 ईशायैमुद्र्युर्दराजानम्बोहिषोदधुरिन्द्रियंघसुवनेधसुधेयस्यध्यन्तुयज
 ॥ ५७ ॥ देवोऽअग्निः । स्विष्टकुंहेवाप्यक्षधथायुथर्देहोताराविन्द्र
 मुश्विनाघोचावाचुर्दसरस्वतीमुग्निर्दसोमंॐस्विष्टुकृत्स्विष्टुऽइन्द्रः
 सूत्रामासवितव्वरुणाभिषगिष्टोदेवोघनस्पातिर्धस्विष्टादेवाऽआज्यु

पाश्चिच्छोऽअग्निरुग्निरुहोताहोत्रेस्विष्टुकृद्यशोनदधादिन्द्रियमूर्जं
मपचिच्छि०स्वधांविंसुवनैवसुधेयंस्वद्वयन्तुयजं ॥ ५८ ॥ अग्निममृद्य ।
होतारमवृणीतायंयजमानःपचुदपस्फुःपचदपुरेडाशान्वद्धन्नाश्च
बभ्रुःअच्छागुदिसरंस्वत्यैमुषमिन्द्रायऽऋषभमसुद्वन्नाश्चिच्छि०भ्यां०सर
स्वत्योऽइन्द्रायसुत्राम्मणैसुरासोमान्तसूपस्थाऽअद्य ॥ ५९ ॥ सूपस्थाऽ
अद्यादुवोषनुस्पर्पतिरभवदुहिद्वबभ्रुःअच्छागैनुसरंस्वत्यैमुषेणन्द्रायऽ
ऋषभेणाक्षुस्तादमैदुस्तप्रतिपचुतागूंभीषतावीवृधन्तपुरेडाशैरपुरे
श्चिनोसरंस्वतीन्द्रःसुत्रामासुरासोमास्त्वामद्य ॥ ६० ॥ त्वामि

द्यऽऋषऽआर्षेयऽऋषीणान्नपादवृणीतायंयजमानोबुहुब्भ्युऽआसङ्गं
 तेब्भ्यऽएषमेदेवेषुवसुबाख्यायंयक्ष्यतुऽइतितायादेवादेवदानान्न्यदु
 स्तान्न्यस्ममाऽआचुशास्वाचंगुरस्वेषितश्चहेतुरासिभद्रुवाच्यायुप्रपि
 तोमानुषऽसूक्तवाकायंसूक्तब्रूहि ॥ ६१ ॥ इतिवाजसनैयशुक्लयजुःसं
 हितायामेकविंशोऽध्यायः ॥ २१ ॥ तेजोसिपञ्चाग्रयणकाहिकारायद्वे
 तत्स्रवितुर्दशविभूमौत्रिकाकायद्वे आब्रह्मस्त्रयोदश शेषादेकैकोनवि
 ऽशतिश्चतुस्त्रिंशत् ॥ ओम् तेजोसि॥तेजोसिशुक्लमुमृतमायुष्पा
 ऽआयुर्ममपाहि ॥ देवस्यत्त्वासवितुःप्रसुवैश्वनोर्बोहुब्भ्याम्पूष्णोह

स्ताब्ध्यामादंदे ॥ १ ॥ इमामंगुब्धणन् ॥ इमामंगुब्धणन्नामृतस्य
पूर्वआयुषिद्विदथेषुकथ्या ॥ सानोऽस्मिन्सुतऽआबंभूवऽऽतस्य
सामन्त्सुरमारपन्ती ॥ २ ॥ अभिधाऽअंसि ॥ अभिधाऽअंसिभुवनमासि
बुन्तासिधुता ॥ सत्त्वमुग्निर्वैश्वानुरदसप्प्रथसङ्गच्छस्वाहाकृतऽ ॥ ३ ॥
स्वगात्वा ॥ दुवेब्धयः प्रजापतयेब्रह्ममुन्नरश्वंभुन्त्स्यामिदुवेब्धयः
प्रजापतयेन्नराद्ध्यासम् । तम्बंधानदुवेब्धयः प्रजापतयेतेनराङ्गहि
॥ ४ ॥ प्रजापतयेत्वा जुहुम्प्रोक्षांमीन्द्राग्निब्धयान्त्वा
जुहुम्प्रोक्षांमिधायवेत्वा जुहुम्प्रोक्षांमिविश्वेवब्धयस्त्वादुवेब्धयो जुहु

मप्रोक्षा॥मिसर्वेभ्यस्त्वादिवेभ्योऽपुष्टुमप्रोक्षामि ॥ योऽअर्वन्तुञ्जिघा७
 सतितमेभ्यमीतिवृणऽपुरोमनःपुरऽइदवा ॥५॥[५] अमयेस्वाहा ॥
 अमयेस्वाहा सोमायस्वाहा पांमोदायस्वाहा सवित्रेस्वाहा वायवेस्वा
 हा विष्णवेस्वाहा इन्द्रायस्वाहा बृहस्पतयेस्वाहा मित्रायस्वाहा वृषरुणा
 यस्वाहा ॥६॥[१] द्विङ्गरायस्वाहा ॥ द्विङ्गरायस्वाहा हिङ्ग्वारयस्वाहा
 ऋन्दतेस्वाहा वक्त्रेन्दायस्वाहा प्रोथतेस्वाहा प्रप्थोथायस्वाहा गेन्धा
 यस्वाहा ग्रातायस्वाहा निविष्टायस्वाहा पविष्टाय स्वाहा सन्दिताय
 स्वाहा वल्ल्यातेस्वाहा सोनायस्वाहा शयानायस्वाहा स्वपतेस्वाहा जा

गग्रतेस्वाहो कूजतेस्वाहो प्रबुद्धाग्रस्वाहो विजृम्भमाणाग्रस्वाहो विचि-
त्ताग्रस्वाहो संहानाग्रस्वाहो पस्तिथताग्रस्वाहो यनाग्रस्वाहो प्रायणा-
ग्रस्वाहो ॥ ७ ॥ युतेस्वाहो ॥ युतेस्वाहो धावतेस्वाहो द्विवाग्रस्वाहो हु-
ताग्रस्वाहो भूकोराग्रस्वाहो भूकृताग्रस्वाहो निषण्णाग्रस्वाहो स्थिताग्र-
स्वाहो जुवाग्रस्वाहो बलाग्रस्वाहो विवर्तमानाग्रस्वाहो विवृताग्रस्वाहो
विधून्वानाग्रस्वाहो विधूताग्रस्वाहो भूश्रूषमाणाग्रस्वाहो श्रृण्वतेस्वा-
हो क्षमाणाग्रस्वाहो क्षिताग्रस्वाहो द्विोक्षिताग्रस्वाहो निमेषाग्रस्वाहो यद-
क्षितस्मैस्वाहो यत्पिबत्पितस्मैस्वाहो यदभूत्त्रहुरोत्पितस्मैस्वाहो

कुर्वते स्वाहा कृतायु स्वाहा ॥ ८ ॥ [२] तत्सं वितुर्वैरण्युम्भगो देव
 स्यंधीमहि ॥ धियो यो नः प्रचोदयात् ॥ ९ ॥ हिरण्यपाणिमृतये ।
 सवितारुमुपह्वये ॥ सचंता देवतापुदम् ॥ १० ॥ देवस्युच्येतंतः ॥ देव
 स्युच्येतंतमुहीम्प्रसवितुर्हवामहे ॥ सुमतिर्दिसुत्यराधसम् ॥ ११ ॥
 सुहृतिर्दिसुभतीवृधः ॥ सुहृतिर्दिसुभतीवृधो रातिर्दिसवितुरमिह ॥ प्रदे
 वार्यमतीविद ॥ १२ ॥ रातिर्दिसत्पतिम् ॥ रातिर्दिसत्पतिर्भुहेसवि
 तारुमुपह्वये ॥ आसुवन्देववोतये ॥ १३ ॥ देवस्यसवितुः ॥ देवस्यस
 वितुर्भुतिमासुवन्निश्चददयम् ॥ धियाभगंमनामहे ॥ १४ ॥

अग्निं स्तोमैः । बोधयसमिधानोऽमर्त्यम् ॥ हृदयाद्वेपुर्नोद-
धत् ॥ १५ ॥ सहृदयुवाट् ॥ सहृदयुवाडमर्त्यऽभिशिदूतश्चनोहितऽ॥
अग्निर्हिंसासमृण्वति ॥ १६ ॥ अग्निन्दूतम् ॥ अग्निन्दूतम्पुरोदधे
हृदयुवाहमुपब्रुवे ॥ देवाः ॥ १७ ॥ अजो जनो
हि । पवमानुसूयं विधारे शक्मनोपयः ॥ गार्जयारुहमाणः पुरे
न्द्या ॥ १८ ॥ [९] विभूर्भर्मात्रा । प्रभूः पित्राश्चोसिहयोस्यत्यो
सिमयोस्यवाःसिसपितरसिष्वाज्यासिष्वपासिनमणाऽअसिष्यन्नामा
सिशिशुर्नामास्यादित्यान्तम्पत्वाद्देवाऽआशापालाऽएतन्देव

बभ्योऽश्वम्ममेधागुष्पोक्षितर्क्षतेहरान्तिरिहरमतामिहधृतिरिहस्वधृ
 तिःस्वाहा ॥ १९ ॥ [२] कायुस्वाहा कस्मैस्वाहा कस्तु
 मस्मैस्वाहा स्वाहा धिमाधीतायुस्वाहा मनः प्रजापतयेस्वाहा चित्तं
 विज्ञाताया दित्यैस्वाहा दित्यै मुह्यैस्वाहा दित्यै सुमृड्यै कायुस्वाहा स
 रस्वत्यैस्वाहा सरस्वत्यै पावुक्यैस्वाहा सरस्वत्यै बृहत्यैस्वाहा प
 ष्णस्वाहा पष्णं प्रपृत्थ्यायुस्वाहा पष्णं नुरन्धिषायुस्वाहा त्वहस्वा
 हा त्वहं तुरीयायुस्वाहा त्वहं पुरुषपायुस्वाहा विष्णवे
 निभूय पायुस्वाहा विष्णवे शिपि विद्यायस्वाहा ॥ २० ॥ विश्वो देव

स्य । नेतुर्मन्त्राविरातसुक्लयम् ॥ विश्वोरायऽइषुद्धयतिद्युम्नंघुणी
तपुष्यसुस्वाहा २ [१] आब्रह्ममन् ॥ आब्रह्ममन्द्वाहमणेब्रह्मवच्चेसा
जायतामाराष्ट्रेराजुन्युऽशूरुऽइषुष्योतिष्योधिमहारथोजायतान्दो
ग्ध्रीधेनुवोढानुङ्गानाशुऽसप्तपुरेन्द्रिष्योषाजिष्णुरथेष्टाऽसुभयोयु
वांस्युयजमानस्यव्वीराजायतान्निकुमेनिकामेनऽपुज्जन्द्याव्वषतुफलव
त्योनुऽओऽषधयऽपच्च्यन्तांर्योगक्षेमोनऽकल्पताम् ॥ २२ ॥
[१] प्राणायुस्वाहा । पुनायुस्वाहाऽध्यानायुस्वाहोचक्षुषेस्वाहाऽश्रो
त्रायुस्वाहाऽवाचेस्वाहोमनसुस्वाहा ॥ २३ ॥ [१] ॥ प्राच्यदिशे ।

स्वाहावाच्यैदिशेश्वाहादक्षिणायैदिशेश्वाहावाच्यैदिशेश्वाहाप्रती
 क्यैदिशेश्वाहावाच्यैदिशेश्वाहादक्ष्यैदिशेश्वाहावाच्यैदिशेश्वाहा
 क्ष्यैदिशेश्वाहावाच्यैदिशेश्वाहावाच्यैदिशेश्वाहावाच्यैदिशेश्वा
 हा ॥ २४ ॥ [१] अद्रयस्वाहा ॥ द्यौर्भ्यस्वाहादुक्कायुस्वाहोतिष्ठ
 न्तीर्भ्यस्वाहास्रवन्तीर्भ्यस्वाहास्यन्दमानार्भ्यस्वाहाकूप्या
 र्भ्यस्वाहासूद्यार्भ्यस्वाहाधाठ्यार्भ्यस्वाहाण्णवायुस्वाहासमूद्रा
 युस्वाहासारुरायुस्वाहा ॥ २५ ॥ [१] वातायुस्वाहा ॥ धूमायुस्वाहा
 ब्रायुस्वाहामेवायुस्वाहाविद्योतमानायुस्वाहास्तेनयतेस्वाहावुष्फ

अतिस्वाहावृषतेस्वाहावृषतेस्वाहागृध्रवृषतेस्वाहाशीगृध्रवृषतेस्वाहा
दृष्टतेस्वाहादंहीतायुस्वाहापुष्पणतेस्वाहाशीकायुतेस्वाहापुष्पवा
न्भ्युस्वाहाहोदुनीन्भ्युस्वाहानीहोरायुस्वाहा ॥ २६ ॥ [१] अग्न
येस्वाहा ॥ अग्नयेस्वाहासोमायुस्वाहान्द्रायुस्वाहापृथिव्यैस्वाहान्त
रिक्षायुस्वाहादिवेस्वाहादिग्भ्यस्वाहाशांभ्युस्वाहोद्व्यैद्विशेस्वा
हावाच्यैद्विशेस्वाहा ॥ २७ ॥ [१] नक्षत्रेभ्युस्वाहा । नक्षत्रि
येभ्युस्वाहारोत्रेभ्युस्वाहाहोमसैभ्युस्वाहोमासैभ्युस्वाहाह
न्मृतुभ्युस्वाहातुवेभ्युस्वाहासंवत्सरायुस्वाहावापृथिवीभ्यु

ॐस्वाहाचुन्द्रायस्वाहासूर्यायस्वाहागुरुमिम्भ्युःस्वाहाब्रह्मसुम्भ्युः
 स्वाहासुद्रेम्भ्युःस्वाहादित्येम्भ्युःस्वाहामरुद्भ्युःस्वाहाविश्वेम्भ्योदु
 वेम्भ्युःस्वाहामूलेम्भ्युःस्वाहाशाखेम्भ्युःस्वाहाबनस्पतिम्भ्युःस्वा
 हापुष्पेम्भ्युःस्वाहाफलेम्भ्युःस्वाहोषधीम्भ्युःस्वाहा ॥ २८ ॥ [१]
 शतम् ॥ १३० ॥ पृथिव्यैस्वाहा ॥ पृथिव्यैस्वाहान्तरिक्षायस्वाहादिवे
 स्वाहासूर्यायस्वाहाचन्द्रायस्वाहानक्षत्रेम्भ्युःस्वाहोद्भ्युःस्वाहोषधी
 भ्युःस्वाहाबनस्पतिम्भ्युःस्वाहापरिप्लवेम्भ्युःस्वाहाचराचरेम्भ्युः
 स्वाहांसरीसृपेम्भ्युःस्वाहा ॥ २९ ॥ [१] असवेस्वाहा ॥ अस

वेस्वाहावसवेस्वाहाविभुवेस्वाहाविवस्वतेस्वाहागणेशिश्रयेस्वाहागण
पतयेस्वाहाभिभुवेस्वाहाधिपतयेस्वाहाशेषायस्वाहासदसुप्पायस्वा
हाचन्द्रायस्वाहाज्ज्योतिषेस्वाहामलिम्लुचायस्वाहादिवापुतयते
स्वाहा ॥ ३० ॥ [१] मधवेस्वाहा ॥ मधवेस्वाहामाधवायस्वाहा
शुक्लायस्वाहाशन्येस्वाहानभसुस्वाहानभस्यायस्वाहाइषायस्वाहा
ज्जायस्वाहासहसुस्वाहासहस्रायस्वाहातपसुस्वाहातपस्यायस्वा
हाॐसहस्पतयेस्वाहा ॥ ३१ ॥ [१] वाजायस्वाहा । प्रसुवाय
स्वाहापिजायस्वाहाऋतवेस्वाहाऋतुवेस्वाहामध्रस्वाहाद्व्यध्रुविनेस्वा

हान्त्यागुस्वाहान्त्याग्यभौविनागुस्वाहाभुवनस्युपतयेस्वाहाधिपत
 येस्वाहाप्रजापतयेस्वाहा ॥ ३२ ॥ [१] आयुंरुयुजेन । कल्पता
 ॐस्वाहाप्रणोयुजेनकल्पताॐस्वाहापानोयुजेनकल्पताॐस्वाहा
 वग्रानोयुजेनकल्पताॐस्वाहोदोनोयुजेनकल्पताॐस्वाहासमानो
 युजेनकल्पताॐस्वाहाचक्षुंरुयुजेनकल्पताॐस्वाहाश्रोत्रंरुयुजेन
 कल्पताॐस्वाहावागयुजेनकल्पताॐस्वाहामनोयुजेनकल्पताॐ
 स्वाहात्त्वमायुजेनकल्पताॐस्वाहाब्रह्मायुजेनकल्पताॐस्वाहा
 ज्योतिरुयुजेनकल्पताॐस्वाहास्वरुयुजेनकल्पताॐस्वाहापृष्ठंरुयु

ज्ञेनकल्पतां७स्वाहा७युज्ञोयुज्ञेनकल्पता७स्वाहा ॥ ३३॥ एकस्मै
स्वाहा७भ्यां७स्वाहा७शुतायुस्वाहा७कशतायुस्वाहा७ब्युष्ट्युस्वाहा७स्व
र्गायुस्वाहा ॥ ३४ ॥ [१] इति श्रीवाजसनेयशुक्लयजुःसंहितायां दी
र्घपाठद्विविंशोऽध्यायः ॥ २२ ॥ हिरण्यगर्भोयःप्राणतोद्विकौशुअन्त्य
ष्टौवायद्वापञ्चप्राणायतिस्त्रउत्सवथ्याद्वादशगायत्रीकस्त्वाषट्कः
स्विदष्टौकास्विदशसुभुःस्वयंभूस्तिस्त्रएकादशपंचषष्टिः ॥ ॐ हिरण्य
गर्भोऽसम् ॥ हिरण्यगर्भोऽसमंवर्तुताग्नेभूतस्यजुतःपतिरेकऽआसी
त् ॥ सदाधारपृथिवीन्ध्याभूतमाङ्गस्मैदुवायहविषाविधेम ॥ १ ॥ उपुया

मगृहीतांसि॥प्रजापतयेत्त्वाजुष्टुह्नाभ्येषतेयोनिःसूयस्तेमहिमा॥
 यस्तेहन्तसंवत्सुरमहिमासम्बुभवयस्तेवायावन्तरिक्षमहिमासम्बु
 भवयस्तेदिविसूयमहिमासम्बुभवतस्मत्तमहिम्नाप्रजापतयेस्वा
 हादुर्वेभ्यः ॥२॥ [२] यः प्राणतानिमिषतामहिस्त्वैकुड्द्राजजग
 तोबुभव ॥ यः ईशऽअस्यद्विपदुश्चतुष्पदुःकस्मैदुवायंहविषाविधे
 म ॥ ३ ॥ उपयामर्गहीतांसि । प्रजापतयेत्त्वाजुष्टुह्नाभ्येषतेयो
 निश्चुन्द्रमास्तेमहिमा ॥ यस्तेरात्रासंवत्सुरमहिमासम्बुभवयस्ते
 पृथिव्यामुग्नौमहिमासम्बुभवयस्तेनक्षत्रेषुचन्द्रमसिमहिमासम्बु

भूवतस्ममैतमहिम्नैः प्रजापतये देवेभ्यः स्वाहा ॥ ४ ॥ [२] अ
न्तिब्रध्नमरुषश्चरन्तुम्परितुस्तथुषः ॥ रोचन्तेरोचुनादिवि ॥ ५ ॥
अनन्त्यस्य ॥ अजन्त्यस्य काम्याहरौ विपक्षसुरथे ॥ शोणाधृष्ण
नूवाहंसा ॥ ६ ॥ अद्वातः ॥ अद्वातोऽअपोऽअगनीगदिप्रयामिन्द्रस्य
तुन्द्रवम् ॥ एतद्विस्तोतुरुर्नप्रथापुनुरश्चमावर्तयासिनः ॥ ७ ॥ व
सवस्त्वा । अन्तुगायुत्रेण च्छन्दसा रुद्रास्त्वा अन्तुत्रैर्दुर्भेनुच्छन्द
सादित्यास्त्वा अन्तुजागतेनुच्छन्दसा ॥ भूर्भुवःस्वर्लोकी ॥ अच्ची ॥
अयद्युगध्यः एतदन्नमत्तदेवाऽएबदन्नमद्विप्रजापते ॥ ८ ॥ कश्चित् ॥

कःस्विदेकाकीचरतिकऽस्विज्जायतेपुनः ॥ किंस्विद्धिमस्यभेषज
 द्विम्भवावपनम्मुहत् ॥ ९ ॥ सूख्यऽएकुाकी । चरतिचुन्द्रमाजायते
 पुनः ॥ अग्निर्हिमस्यभेषजम्भूमिरावपनम्मुहत् ॥ १० ॥ कास्वित् ॥
 कास्विदासीत्पूवंचित्पिङ्गिस्विदासीद्बृहद्वयः ॥ कास्विदासीत्पि
 लिप्पिलाकास्विदासीत्पिशङ्गिला ॥ ११ ॥ द्यौरासीत् ॥ द्यौरासी
 त्पूवंचित्पिरश्वऽआसीद्बृहद्वयः ॥ अविरासीत्पिप्लिरात्रिरासी
 त्पिशङ्गिला ॥ १२ ॥ [८] द्यायुक्ष्णः । पचुतैरेवत्वासितग्नीवृक्ष्णा
 गैर्दयुग्माधश्चमसैश्शलम्भुलिबृद्धया ॥ एषस्यरात्थ्योवृषांपुष्टिमश्च

तुम्भिरेदं गच्छन्नुहमाकुं षण्णदञ्चनो वतुनमुोग्रग्रये ॥ १३ ॥ सट्शितोरु
दिम्मनोरथुदंसट्शितोरुदिम्मनो हयं ॥ सट्शितोऽअप्स्वप्पसुजावु
हमासोमंपुरोगवः ॥ १४ ॥ स्वयं धाजिस्तुद्वङ्कलप्प
यस्वस्वयं ख्यं जस्वस्वयं भुषस्व ॥ मुहिमा तुदयेनुन सुन्नशे ॥ १५ ॥
नैवे ॥ नवाऽऽएतदिम्मग्रसेनुोरिण्यसिदुवा ॥ इदं पिपुथिभिः सुगे
भिः ॥ यन्नासंते सुक्कतो यच्च ते अयुस्सत्तन्नत्वा दुवः सवित्तादधातु ॥ १६ ॥
अग्निः पुशुः ॥ अग्निः पुशुरासीत्तेनायन्तु सऽएतं ह्यो कमं जयद्यस्मि
द्वग्निः सतैल्लोको भविष्यति तत्र अण्यसिपिवेताऽअपः ॥ द्योयुः पुशुरा

सीत्तेनायजन्तुसऽऽतुल्लोकमजयद्यस्मिन्वायुः सतैल्लोकोभविष्यति
 तअंष्यसिपिबुताऽऽपः ॥ सूख्यः पशुरासिप्तेनायजन्तुसऽऽतुल्लोक
 मजयद्यस्मिन्तुसूख्यः सतैल्लोकोभविष्यति तअंष्यसिपिबुताऽऽपः
 ॥ १७ ॥ प्राणायुस्वाहा । पानायुस्वाहा । ध्यानायुस्वाहा ॥ अम्बेऽअ
 म्बिकेम्बालिकेनमानयतिकञ्चन ॥ ससस्त्यश्चुकः सुभद्विकाङ्का
 म्पीलवासिनीम् ॥ १८ ॥ गुणानान्त्वा । गुणपतिर्दहवामहे प्रियाणा
 न्त्वाप्प्रियपतिर्दहवामहे निर्धनान्त्वानिधिपतिर्दहवामहे द्वसोमम ॥
 आहमजानिगर्भमुधमास्वमजासिगर्भमुधम् ॥ १९ ॥ ताऽऽभौ । चतु

रंःपुदःसुम्प्रसारयावस्वुगल्लिकेप्पोण्णुवाथुंविषावुज्जीरितोधारितोद
धातु ॥ २० ॥ [३] उत्संक्थ्याऽअव । गुदन्धैहिसमुञ्जिञ्चारयाव
षन् ॥ यस्त्रीणाञ्जिभोजनः ॥ २१ ॥ युक्तासुको । शकुन्तिवकाह
लुगितिब्रञ्चति ॥ आहन्तिगुभेपसुनिगल्लालीतिधारका ॥ २२ ॥ यु
कोसुको । शकुन्तुकऽआहलुगितिब्रञ्चति ॥ विवक्षतऽइवतेमुखमङ्क
ञ्च्यमानुस्त्वमुभिभाषथाः ॥ २३ ॥ माताच । तेषिताचुतेग्रंभृक्ष
स्यरोहतः ॥ प्रातिलुमीतितेषितागुभेमुहिमतऽसयत् ॥ २४ ॥ मा
ताच । तेषिताचुतेग्रंभृक्षस्यञ्जोडतः ॥ विवक्षतऽइवतेमुखमङ्क

लोमुषिचिन्तवन्तुमनीषया ॥ देवानाम्पत्कन्योदिशःसूचीभिःशम्भ्य
 न्तुत्वा ॥ ३६ ॥ रुजुताहारणीऽसीसुशुजौषुज्यन्तेकम्मभिः ॥ अ
 श्वंस्यवाजिनस्स्वचिसिमाऽशम्भ्यन्तुशम्भ्यन्तीः ॥ ३७ ॥ कुविटु
 द्ग ॥ यवमन्तोयवश्चिद्वथादान्त्यनूपूषाद्विथूय ॥ इहेहपाङ्गुणहिभोज
 नानिषेवुहिषोनमऽउकिठ्यजन्ति ॥ ३८ ॥ [८] कस्त्वा ॥ कस्त्वा
 च्छयतिकस्त्वाविशास्तिुकस्त्वुगात्राणिशम्भ्यति ॥ कऽउतेशमिता
 कुविः ॥ ३९ ॥ ऋतवस्ते ॥ ऋतवस्तेऽऋतथापूषाशमितारोविशासतु ॥
 सुष्ठुत्सुरस्यतेजसाशुमीभिःशम्भ्यन्तुत्वा ॥ ४० ॥ अर्द्धमुसाध्प

ॐॐषितुमासुऽआच्छयन्तुशम्भ्यन्तः ॥ अहोरात्राणिमुरुतोवि
लिष्टुसदयन्तुते ॥ ४१ ॥ दैव्याऽअद्भुतवस्त्राच्छयन्तुविचंशा
सतु॥गात्राणिपवुशस्तुसिमाऽकृण्वन्तुशम्भ्यन्तीः ॥ ४२ ॥ द्यौस्तै ।
पृथिव्यन्तरिक्षंवायुश्छिद्रमृणातुते ॥ सूक्ष्मस्तुनक्षत्रैऽसुहलोकेऽङ्गुणी
तुसाधूया ॥ ४३ ॥ शन्तै ॥ शन्तुपरैर्बभ्युऽगात्रैर्बभ्युऽशमुस्त्ववरे
बभ्युऽ ॥ शमुस्तथर्बभ्यौमुज्जभ्युऽशम्भ्वस्तुतुद्वैतव ॥ ४४ ॥ [६] कः
स्वित् ॥ कऽस्वित्देवकुकीचरतिकऽऽस्विज्जायतुपुनः ॥ किंॐस्विहिम
स्यभेषुजङ्घिम्भवावपनम्मुहत् ॥ ४५ ॥ सूक्ष्मैऽएकुकी । चरतिचुन्द्र

माजायेतु पुनः ॥ अग्निहिमस्य भेषु जम्भामेरावपनम्मुहत् ॥ ४६ ॥
किं० स्वित् ॥ किं० स्वित् सूख्यसमुत्तुङ्गं किं० स्वित् सूख्यसमुत्तुङ्गं सरः ॥
किं० स्वित् पृथिव्येषां युङ्क्तस्य मात्रानां विद्यते ॥ ४७ ॥ ब्रह्मसूत्रस्य
सम् ॥ ब्रह्मसूत्रस्य समुत्तुङ्गं किं० स्वित् सूख्यसमुत्तुङ्गं सरः ॥ इन्द्रः पृथिव्येषां
पृथिव्यान्नास्तु मात्रानां विद्यते ॥ ४८ ॥ पृच्छामि त्वा । चित्तं यदेव सखु
बुद्धिर्ब्रह्मसूत्रस्य समुत्तुङ्गं किं० स्वित् सूख्यसमुत्तुङ्गं सरः ॥ येषु विष्णुः स्वित् सूख्यसमुत्तुङ्गं
समुत्तुङ्गं विवेकः ॥ ४९ ॥ आपितेषु । त्रिषु पुनरेव स्वित् सूख्यसमुत्तुङ्गं सरः ॥
समुत्तुङ्गं विवेकः ॥ सुद्यः पृथिव्यामि पृथिव्यामि तद्वाङ्मनोऽस्य

पृष्ठम् ॥ ५० ॥ केष्वेवन्तः । पुरुषेऽआविवेशुकान्युन्तः पुरुषेऽआप्तिं
तानि ॥ एतद्ब्रह्मन्नुपवह्नामासित्वा किं७स्विन्नः प्रातिवाचोस्यत्र ॥
॥ ५१ ॥ पुञ्चस्वेवन्तः । पुरुषेऽआविवेशुताद्व्युन्तः पुरुषेऽआप्तिं तानि ॥
एतत्वात्रप्रतिमन्वानोऽअस्मिन्मनाग्रयाभवस्युत्तरोमत् ॥ ५२ ॥
[८] कास्वित् ॥ कास्विदासीत्पृषाचिपुङ्ग्वि७स्विदासीद्ब्रह्मन् ॥
कास्विदासीत्पलिपुलाकास्विदासीत्पशङ्गिला ॥ ५३ ॥ द्यौरासी
त् ॥ द्यौरासीत्पृषाचिपुङ्ग्वि७स्विदासीद्ब्रह्मन् ॥ अविंरासीत्पलिपु
लारात्रिरासीत्पशङ्गिला ॥ ५४ ॥ काऽइमं ॥ काऽइमरेपिशङ्गिला

काऽईङ्गुरुपिशङ्गिला ॥ कऽईमुास्कन्दमर्षतिकऽईम्पन्थां विसर्पति ॥
 ॥ ५५ ॥ अजारै । पिशङ्गिलाश्चुवित्कुरुपिशङ्गिला ॥ शुशऽआस्क्क
 न्दमर्षत्यहिऽपन्थां विसर्पति ॥ ५६ ॥ कत्यस्य । विष्टाऽकत्यक्षरा
 णिकतिहोमासऽकतिधासमिद्धः ॥ बुजस्यत्वाविदथापृच्छुमञ्चकति
 होतारऽकृतुशोयजन्ति ॥ ५७ ॥ षडस्य । विष्टाऽशुतमुक्षराण्यशु
 तिहोमाऽसुमिधोहतिस्रः ॥ बुजस्यतविदथाप्रब्रवीमिसुप्सहोतारऽ
 ऋतुशोयजन्ति ॥ ५८ ॥ कोऽअस्य । वेंदुभुवनस्युनाभिङ्गोद्यावापृ
 थिवीऽअन्तारिक्षम् ॥ कऽसूखस्यवेंदवृहतोजुनिञ्चुङ्गोवेंदचुन्द्रमसंख्य

तोजाः ॥ ५९ ॥ वेदाहम् ॥ वेदाहमस्य भुवनस्य नाभिं वेदद्वयावापुशि
 वोऽअन्तरिक्षम् ॥ वेदस्यस्य बृहतोऽनुनिष्ठमथो वेदचन्द्रमसं रुच्यतो
 जाः ॥ ६० ॥ पृच्छामि त्वा ॥ पृच्छामि त्वा परमन्तं पृथिव्याऽप
 च्छामि यत्र भुवनस्य नाभिः ॥ पृच्छामि त्वा वृणोऽअश्वस्य रतः प
 च्छामि वाचं परमं हयोम ॥ ६१ ॥ इयं वेदिः ॥ इयं वेदिः परोऽअन्तः
 पृथिव्याऽअग्रं रुद्रो भुवनस्य नाभिः ॥ अयं सोमो वृणोऽअश्वस्य र
 तो वृहमायं वाचं परमं हयोम ॥ ६२ ॥ [१०] सुभस्वयं भूम् ॥ अथ
 मोन्तं भूम् हुतयणुव ॥ दुधे हगम्भूमि त्वयं व्यतो जातः प्रजापतिः ॥

॥ ६३ ॥ होतांयक्षत् ॥ होतांयक्षत्प्रजापतिर्दिसोमस्यमहिम्नः ॥
जुषतामिषवत्सोमुर्दहोतुयर्ज ॥ ६४ ॥ प्रजापतेन । त्वदेतान्यु
दयोर्विश्वारूपानिपरितावभूव ॥ यत्कांमास्तैजुहमस्तन्नोऽअस्तुष्टु
ग्रंस्यामुपतयोरथीणाम् ॥ ६५ ॥ [३] इति श्रीवाजसनेयशुक्लय
जुस्संहितायांदीर्घपाठेत्रयोविंशोऽध्यायः ॥ २३ ॥ अथस्तूपरो
धूम्रान्वसंताग्रसमुद्रायशिशुमारान्मयुःप्राजापत्योदशकाश्चत्वारश्च
त्वारिंशत् ॥ ॐ अथस्तूपुरः ॥ अथस्तूपुरोगोभृगस्तोष्प्राजा
पुत्त्याङ्कृष्णग्रीवऽआग्नेयोरुराट्पुस्तान्त्सारस्वतीमुष्ण्यधस्ताद्भ्र

द्वोरामौ श्रुनावधोरामौ बाह्वोऽसौ मा पौ षण्णऽश्यामो नाब्भ्यां ९ सोऽथ
ग्रामौ श्रुतश्चैकृण्णश्चैपाश्चैग्रोस्त्वोद्रौ लोमेशसंक्थौ सुवथ्यो वाग्यु
द्यः श्रुतः पुच्छुऽइन्द्राय स्वपुस्याय वै ह्रद्दण्णवावा मुनः ॥ ३ ॥ रोहितो
धूम्ररोहितः । कुर्कन्धुरो हितुस्तेसो म्याबन्धुररुगवन्धुरशुकवन्धु
स्तेष्वारुणाऽशितिरन्ध्रो द्यतः शितिरन्ध्रऽसमुन्त शितिरन्ध्रस्तेसा वित्रा
ऽशितिबाहुरु द्यतः शितिबाहुऽसमुन्त शितिबाहुस्तेवा हिस्पुत्त्याऽपुष
तोक्षुद्रपुपती स्स्थूलपुपती तामैत्रावरुण्युः ॥ २ ॥ शुद्धवांलऽसुवर्श
द्धवालोमणिवालुस्तऽआश्रुनाऽश्यतः श्यतः श्यतः श्यतः श्यतः श्यतः श्यतः

येकृष्णायामाऽअवलिप्सारुद्रानभोरूपाः पाज्जन्त्याः ॥ ३ ॥ पु
त्रिस्तितरुच्चिनपुत्रिः ॥ पुत्रिस्तितरुच्चिनपुत्रिः नरुद्धपुत्रिस्तितरु
ताः फलगुह्योहितोर्णापलक्षिताः सारस्वत्यः प्लोहाकणः शृणुकाकणो
द्वयालोहकणस्तत्त्वाद्वाः कृष्णग्रविदशितिकक्षोऽसिक्थस्तत्त्वेन्द्रो
ग्माः कृष्णपाः अरुलपाः अरुलपाः अरुलपाः ॥ ४ ॥ शिल्पावि
श्वदेव्यः ॥ शिल्पावैश्वदेव्योरोहिण्युस्यवयोव्याचोविजाताऽअदि
त्यैसरूपाधोन्नवत्सतुष्यादुवानाम्पत्कोऽभ्यः ॥ ५ ॥ कृष्णग्रवि
आग्नेयाः । शितिः अत्रोवसन्नुः रोहिता रुद्राणां श्वेताऽअवरोकि

णंऽआदित्यानान्नभौरूपाऽपाज्जुह्याऽ ॥ ६ ॥ उन्नतऽऋषभऽ ॥ उन्न
तऽऋषभोवांमुनस्तऽऐन्द्रावैष्णवाऽउन्नतऽशितिबाहुऽशितिपृष्ठस्तऽ
ऐन्द्रावाहंरूपेत्याऽशुकिरूपाद्याजिनाऽकुल्म्भाषाऽआग्निमरुताऽऋया
माऽपौष्णऽ ॥ ७ ॥ एताऽऐन्द्राग्नाऽ ॥ एताऽऐन्द्राग्नाऽद्विह्वपाऽअ
ग्नीषोमीयांवाभुनाऽअनुवाहऽआग्नावैष्णवावैशामैत्रावरुण्युह्यत
ऽएह्यामैत्र्यऽ ॥ ८ ॥ कृष्णगर्गावाऽआग्नेयाऽ ॥ कृष्णगर्गावाऽ
आग्नेयावृषवऽसौम्याऽधुताद्यायुह्याऽआविज्ञाताऽआदित्येसरूपा
द्योत्रेवत्सपुण्यादिवानोम्पत्कीर्ण्यऽ ॥ ९ ॥ कृष्णाभौमाऽ ॥ कृष्णा

भौमाधूम्माऽआन्तरिक्षाबहन्तादिध्याऽशुबलाव्विद्युताऽसिध्मास्तारु
काऽ ॥ १० ॥ [१०] धूम्माद्वसुन्ताय ॥ धूम्माद्वसुन्तायालभते
श्वेतादग्नीष्ममार्यकृष्णान्वर्षाब्भ्योरुणाच्छेदुपृषतोहेमन्तायापिश
ङ्गाञ्छिराय ॥ ११ ॥ त्र्यवयोगायुत्र्यै । पञ्चावयस्त्रिष्टुभेदित्युवाहोज
गतर्यैत्रिवुत्साऽअनृष्टुभेतुत्र्युवाहऽलुष्णिहऽ ॥ १२ ॥ पुष्टुवाहोविराजै ॥
पुष्टुवाहोविराजऽलुक्षाणोबृहत्त्याऽऋषभाऽककुभेनुड्वाहऽपुड्वाच्येधुन
वोतच्छन्दसे ॥ १३ ॥ कष्णग्नीवाऽआग्नेयाऽ ॥ कृष्णग्नीवाऽआग्नेयाव
ऽअवऽसौम्याऽऽपद्धस्ताऽसावित्रावित्सतुत्र्यऽसारस्वत्यऽऋगामाऽपौ

ॐ णाऽपृञ्चयोमासुताबहुलुपावैश्वदेवाविशाद्यावापृथिवीयाः ॥ १४ ॥
उक्काऽसञ्चिराऽ ॥ उक्काऽसञ्चिराऽएताऽएन्द्राग्नाऽकृष्णावाऽरुणाऽपृञ्च
योमासुताऽक्वायास्तूपुराऽ ॥ १५ ॥ अग्नयेनोक्वते । अथमेजानाल
भतेमुरुद्वयः सान्तपुनर्भ्यः सवोत्यान्मुरुद्वयोर्गृहमेधिभ्योविष्किहा
न्मुरुद्वयः क्रीडिभ्यः सऽसुहान्मुरुद्वयऽस्वतंवद्वयानुसुहान् ॥ १६ ॥
उक्काऽसञ्चिराऽ ॥ उक्काऽसञ्चिराऽएताऽएन्द्राग्नाऽप्रोशद्गामाहिन्द्राबहु
लुपावैश्वकम्भुणाऽ ॥ १७ ॥ धूम्रानुभ्रुनीकाशाः । पितृणाऽसोमंवता
म्बुभ्रवो धूम्रानुभ्रुनीकाशाऽ ॥ पितृणां बहिषदाऽकृष्णा विभ्रुनीकाशाऽपितृ

गामग्निष्ण्वोत्तानाङ्गुष्णान्पुष्पन्तस्त्रैयम्बुकाङ् ॥ १८ ॥ उक्काःसञ्चुरा ॥
 उक्काःसञ्चुराऽएताङ्गुनासुरीयाःश्वेतावायुद्व्याःश्वेताःसौख्याङ् ॥ १९ ॥
 द्विसुन्तायकुपिअलान् ॥ द्विसुन्तायकुपिअलानालभतग्नौष्मायकलेवि
 ङ्गान्वृषाब्भ्यस्तिरिञ्छुरदेवात्तिकाहेमुन्तायुककराञ्छिशिरायुद्विक
 करान् ॥ २० ॥ [१०] समुद्रायशिशुमारान् ॥ समुद्रायशिशुमाराना
 लभतेपुर्जद्व्यायमुण्डकानुद्व्यामत्स्यादिमुत्रायकुलोपयद्वरणाय
 नुक्कान् ॥ २१ ॥ सोमायहृदसान् ॥ सोमायहृदसानालभतेद्वायवे
 बुलाकाऽद्वन्द्वीग्निब्भ्याङ्क्वैश्वानिमुत्रायमुद्वद्वरणायचक्वैविकान् ॥

॥ २२ ॥ अग्नयेकृटरुन् ॥ अग्नयेकृटरुनालंभतेवनुस्पतिंभ्युऽ
उलूकानुग्रीषामांभ्याञ्चाषानुश्चिन्भ्याममयूरादिमुन्नावरुणाभ्या
हुपातान् ॥ २३ ॥ सोमायलवानालंभतेत्वह्मेकौलुकाङ्गोषादिहिवा
नुमपत्नीभ्यऽकुलीकादेवजुमिन्भ्योग्नयेगहपतयपारुणान् २४ ॥
अन्हैपारावतान् ॥ अन्हैपारावतुनालंभतेरात्र्यैसीचापूरहोरुत्रयोऽ-
मुन्धिन्भ्योजुतूम्मासैभ्योदात्योहान्तसंवत्सुरायमहृतसुपुर्णान् ॥
॥ २५ ॥ भूम्याऽआर्षून् ॥ भूम्याऽआर्षूनालंभतेन्तरिक्षायपाङ्गा
न्निवैकशान्दिगभ्योनंकुलाह्वन्भ्रुकानवान्तरादिशाभ्यः ॥ २६ ॥

वसन्भ्युऽऽकृश्यान् ॥ वसुन्भ्युऽऽकृश्यानालंभतेरुद्वेभ्योरुलूनादित्ये
 ष्वभ्योऽन्यद्द्विष्वभ्योदेवेभ्यःपृषतान्तसाध्वेभ्यःकुलुङ्गान्॥२७॥
 ईशानायुपरस्वतः ॥ ईशानायुपरस्वतुऽआलंभतेमित्रायगौराद्वरु
 णायमाहिषाद्वहस्पतयेगव्यौरुस्त्वह्नुऽउद्गान् ॥ २८ ॥ प्रजापतये
 पुरुषान् ॥ प्रजापतयेपुरुषाद्वहस्तिनुऽआलंभतेवाचेप्लुषीश्चक्षुषे
 मशकुब्धोत्रायुभृङ्गाः॥२९॥शतम् ॥ १४०० ॥ प्रजापतयेच । द्याय
 वचगामुगोवृणायारुण्योमुपोयुमायुकृष्णोमनुष्यरुजायमुक्कटः
 शार्दूलायरोहिद्वेषभार्यगव्योक्षिप्प्रशुनायुवात्कुनीलङ्गोऽङ्घ्रिमःस

मुद्रायशिभुमारोहिमवतेहस्ती ॥ ३० ॥ [१०] मयःप्राजा
पुत्र्यः ॥ मयःप्राजापुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यः
पुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यः
॥ ३१ ॥ सोमायकुलङ्गः ॥ सोमायकुलङ्गःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यः
तपुष्पाःकुलङ्गःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यः
प्रतिश्रुत्कायचक्रवाकः ॥ ३२ ॥ सौरिवलाकाः । शार्ङ्गःसृज
यःशार्ङ्गःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यः
वृकःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यःपुत्र्यः ॥ ३३ ॥ सुप

मुग्रैः सुपुष्पैः स्तेगन्धुर्वाणां सुपामुद्रां मुसाङ्कुद्वयपारोहिहत्कुण्डुणाच्चो
 गोलतिकुतेः सुसुरसां मृत्युवोसितः ॥ ३७ ॥ वृषाहृक्कृतनाम् ॥ वृषाहृ
 ऋतूनामाखुक्कशोमान्थालस्तोपेतुणाश्वलायाजगैरावसूनाङ्कुपिअ
 लः कुपोतुऽउल्लंकाशस्तैर्निर्ऋत्यैवृणायारुप्योमुषः ॥ ३८ ॥ श्वित्रऽ
 आदित्यानाम् ॥ श्वित्रऽआदित्यानामुष्टोद्वृणोवाद्वाङ्गो नुसस्तेसु
 त्याऽअरण्यायसुमुरोरुखुरौद्वक्कयिः कुटरुद्वात्थौहस्तेष्वोजिनाङ्कामा
 ग्रपिकः ॥ ३९ ॥ खुद्गोवैश्वदेवः । श्वाकृष्णः कुणोर्गद्विभस्तेरक्षस्तेर
 क्षं सोमिन्द्रायसूकरः सिद्धोमारुतः कंकालोसं पिप्पकाशुकुनिरुत्तशेर

व्यायुर्विश्वेषान्देवानां मृपुतः ॥ ४० ॥ [४] इति श्रीवाजसनेयशु
 क्यजुःसंहितायां दीर्घपाठचतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २४ ॥ शादन्दुद्धिर्नव
 कैकाहिरण्यगर्भश्चतस्रानां दशमानां मित्रावदश्वस्याष्टकौ यत्तेषां डि
 मानुकंदे पंचदशसप्तचत्वारिंशत् ॥ ॐम् ॥ शादन्दुद्धिः ॥ शादन्दु
 द्विरवकान्दन्तमूलैर्मृदुम्बस्वस्तुगान्दंष्ट्राभ्यां सुस्वत्याऽअ
 ग्राजिह्वं जिह्वाम्भाऽउत्सुदमवक्त्रेन्दुतालुव्राजुर्दहनृभ्यामुपऽआ
 स्येऽनुवृषणमोण्डाभ्यामादित्यारम्भश्चामिः पन्थानमभ्रभ्यान्ध्या
 वापृथिवीवितोभ्यां विद्युतं हुनीनकाभ्यां शृङ्गायस्वाहो कृष्णायस्वा

ह्रापाठ्याणिपक्षमाण्यवाख्याऽद्वैक्षवोद्याख्याणिपक्षमाणिपाठ्याऽद्वैक्षवः
३॥ [३] वातम्प्राणेन ॥ वातम्प्राणेनापानेननासिकेऽउपयाममध
रुणाद्वेनसदुतरणप्प्रकाशेनान्तरमनूकशेनुवाह्यन्निवेष्यभूमद्धास्तन
यित्कुनिबोधनाशानिभूमस्तित्पक्षेणविद्युतंहुनीनकाभ्याङ्क्याङ्क्या
श्रोत्रेऽश्रोत्राभ्याङ्क्यातेदुनीमधरकुण्ठेनापक्षुष्ककुण्ठेनाचितम्म
दयाभिरादितिदशीष्णानिऋतिन्निज्जज्जह्यनशीष्णानिसङ्क्रोशे
प्राणान्त्रेष्ममाणंस्तुपेन॥२॥ [१] मुशकोद्वकेशैः॥ मुशकोद्वकेशैरि
न्दुःस्वपंसुवहैनबृहस्पतिर्दशकुनिसुदेनकृन्माञ्छुफैरुक्कमणः॥

स्थूराब्भ्यामक्षलांमिःकुपिअंलाअवअङ्गंअभ्यामद्धानम्बाहुब्भ्याआ
 म्बोलुनारण्यमुग्गिमंतिरुग्भ्यामपूषणन्दोब्भ्यामुश्चिनावट्साब्भ्या
 ँरुद्धंरोराब्भ्याम् ॥३॥ [१] अग्गपक्षतिः॥ अग्गपक्षतिवायोन्निपक्ष
 तिरिन्द्रस्यतृतीयासोमस्यचतुर्थ्यादित्येपञ्चमीन्द्राण्येषुष्टोमरुतां
 सप्तुमीवृहस्पतैरष्टम्यथुम्भो नवमीथातुदशमीन्द्रस्यैकादशी
 रुणस्यद्वादशीयुमस्यत्रयोदशी ॥४॥ [१] इन्द्राग्नयोपक्षुतिःसरस्व
 त्यैनिपक्षतिर्मिमुत्रस्यतृतीयापाञ्चतृथीनिऋत्येपञ्चम्यग्नीषोम
 योःषुष्टोसुर्षाणां ऽसप्तुमीविष्णोरष्टुमीपूषणोनवमीत्वष्टुदशमीन्द्र

स्यैकादशविषरुणस्यद्वादशत्रयैत्रयोदशोद्यावापृथिहयोर्दक्षिणम्पा
र्ध्वविश्वेषान्देवानामुत्तरम् ॥ ५ ॥ [१] मरुतां७स्कुन्धाः ॥ मरुतां
७स्कुन्धाविश्वेषान्देवानाभ्यथुमाकीकसारुद्राण ॥ तृतीयादिस्त्याना
न्तृतीयाद्यायो७पुच्छंमुग्ग्रीषोमयो७भोसदौक्कुञ्चौश्रोणि७भ्यामिन्द्रा
वृहस्पती७दुरु७भ्यामिमुत्रावरुणावुल्गा७भ्यामाक्रमण७स्तथूर७भ्या
म्वलुङ्कुष्टा७भ्याम् ॥ ६ ॥ [१] पूषणं७विनिष्ठुनान्धाहीन्स्तथूलगाद
यांसु७र्पादगुदाभिर्विहृतं७आन्त्ररुपो७विस्तिना७वृषणमु७ण्डा७भ्यां७वाजिन
७शेपेन७प्रजा७रतसु७चाषा७दिपुतेन७प्रदुरा७पयुना७कृश्ममा७च्छकपि

पडै ॥ ७ ॥ [१] इन्द्रस्य वक्रोडः ॥ इन्द्रस्य वक्रोडोदित्ये पात्र
स्य न्दिशां जुत्रवोदित्यै भुसब्जो मूतादहदयो पुशेनुन्तारैक्षम्पुरोततान
भऽउदुख्येण चक्रविकोमतस्त्राभ्यान्दिववृक्षाभ्यां द्विरद्व्याशिभिरु
पलाद्वोदहविलम्मीकाद्वोमभिगल्लोभिगुल्ममाद्विराभिस्त्रवन्तीह
दाद्वकुक्षिभ्यांऽस्समुद्रमुदरेण विश्वानुरम्भस्मना ॥ ८ ॥ [१]
विधौतिनाभ्या । घृतुदरसनापोषुष्णा मरौचो विष्पुष्मिन्नो हारमृष्म
णोशीनं वसयापुष्पवाऽअश्रुभिर्होदुनीर्द्वीपाकाभिरुस्नारक्षांऽसिचि
त्राण्यैर्द्वैक्षत्राणिरूपेण प्रथिवीन्त्वचाजुम्बुकायुस्वाहा ॥ ९ ॥ [१]

हिरण्यगुणर्भःसम् ॥ हिरण्यगुणर्भःसमं वर्तुताग्नेभूतस्य जातः पतिरेक
ऽआसीत् ॥ सदाधारपृथिवीन्ध्यामृतेमाङ्गस्मै देवाय हुविषां विधेम ॥
॥ १० ॥ अऽप्राणुतः ॥ अऽप्राणुतो निमिषतो महिर्त्वेकऽद्भद्राजो जग
तो बभूव ॥ अऽदंशेऽस्य ह्रिपदुश्चतुर्ष्वपदुःकस्मै देवाय हुविषां विधेम ॥
॥ ११ ॥ अस्येमे । हिमवन्तो महिर्त्वायस्य समुद्रं रसया सुहाहुः ॥
अस्येमाऽप्प्रदिशो यस्य ब्राह्मकस्मै देवाय हुविषां विधेम ॥ १२ ॥ अऽ
आत्कमुदाः ॥ अऽआत्कमुदा बलुदायस्य विश्वं दुपासते प्रशिषं रुच
स्य दिवाः ॥ अस्य च्छायामृतं रुचस्य मर्त्युः कस्मै देवाय हुविषां विधेम ॥

॥ १३ ॥ [४] आनः ॥ आनोमुद्राः कृतवोयन्तु विश्चतोदं धासोऽप
 रीतासऽलुद्धिदः ॥ देवानो यथा सदमिद्धुधेऽअसुन्नप्रायवोरक्षितारोदु
 वेदिवे ॥ १४ ॥ देवानां मुद्रा । सुमतिः कृजयतान् देवानां अशुतिरुमि
 नो निवर्त्तताम् ॥ देवानां सुकल्यमुपसेदिमाव्वियन्दवानुऽआयुं प्र
 तिरन्तु जीवसे ॥ १५ ॥ तान् पूर्व्यानि विदाहू महेव्वयम्भगाम्भिमन्नमदि
 तिन्दक्षं मुस्त्रिधम् ॥ अठ्युमणं वरुणं सोमं मुश्चिन्नासरस्वतीनिऽसुम
 गामयस्क्कस्त ॥ १६ ॥ तन्नः ॥ तन्नो वातो मयो भुवा तु भेषजन्तश्च तापु
 थिवा तत्पिता द्यौः ॥ तद्वा वाणः सोमसुतो मयो भवस्त्वदीश्चना शृणत

न्यिष्णयायुवम् ॥ १७ ॥ तर्माशानम् ॥ तर्माशानुअगतस्तुस्तथुपुस्प
तिन्धियाञ्जिवमवसेहूमहेवुयम् ॥ पृषानोयथोविदसामसङ्गधेरक्षितापा
गुरदब्धःस्वस्तये ॥ १८ ॥ स्वस्तितनः ॥ स्वस्तितनः ॥ स्वस्तितनः ॥ स्वस्तितनः ॥
स्वस्तितनः ॥ स्वस्तितनः ॥ स्वस्तितनः ॥ स्वस्तितनः ॥ स्वस्तितनः ॥
वृहस्पतिर्दधातु ॥ १९ ॥ पृषदश्वासुरुतः ॥ पृषदश्वासुरुतः ॥ पृषदश्वासुरुतः ॥
मातरं शुभं रुषावा नो विदथैषु जग्मयः ॥ अग्निं जुह्वाम न वुः सूरं च क्षसा
विश्वे नो दुवाऽअवुसागं मन्त्रिह ॥ २० ॥ मुद्रङ्कणोभिः शृणुयाम देवाभिः
मपश्येमाक्षिभिर्गजजाः ॥ स्थिरैरङ्गैस्तद्गुवा ॥ संस्तु नूभिर्दृश्ये महि

दुवाहितुंय्यदायुः ॥ २१ ॥ शतमित ॥ शतमिद्विशुरदोऽअन्तिदे
 वायत्रानश्चक्रजुरसंतुनूनाम् ॥ पुत्रासोयत्रापितरोभवान्तिमानोमु
 द्यारारिषुतायुगन्तोः ॥ २२ ॥ अदितिद्वारदितिरुन्तारिक्षमादिति
 म्मातासापितासपुत्रः ॥ विश्वेदुवाऽअदितिःपञ्चजनोऽअदितिज्जात
 मादितिर्जनैस्त्वम् ॥ २३ ॥ [१०] मानः ॥ मानामित्रोवैरुणोऽअ
 र्यमायुरिन्द्रःकृभूक्षामरुतुःपरिकल्पन् ॥ बहुजिनोदिवजातस्युसप्त
 ऽप्रवक्ष्यामोविदथैवीर्याणि ॥ २४ ॥ यन्निर्णिजा । यन्निर्णिजुरेवण
 साप्प्रावृतस्यरुतिर्दुर्भूताम्ममुखोनयन्ति ॥ सुष्पाङ्गोभिमम्याहु

श्वरूपऽइन्द्रापूर्वपुण्योऽपिप्रियमप्येत्येतिपाथः ॥ २५ ॥ एषच्छागः। पुरोऽ
अश्वेनव्राजिनां पूर्वपुण्यो भुगोनीयते विद्विष्यते ॥ अभिप्रियं यच्छतपु
रोडाशुमवतु रात्वेदं नैसौ श्ववृसाय जिह्वाति ॥ २६ ॥ बद्धविष्यम् ॥
बद्धविष्यमृतशोदवृयानुन्निर्ममानुषाऽपयश्चुन्नयन्ति ॥ अत्रापूर्वपुण्यः
प्रथमो भुगऽएतियुन्नन्देवेवभ्यः प्रतिवेदयन्नुजः ॥ २७ ॥ होताऽह्वर्युः।
होताऽह्वर्यरावयाऽअग्निमिन्धोग्रावग्न्यामऽतुतशऽस्तुसुविप्रः ॥
तेन युन्नन्स्वरङ्गतेन स्विष्टेन विक्षणाऽआपुण्ड्रम् ॥ २८ ॥ अपुष्टस्काऽ
उत ॥ येषूपवाहाश्चैषां लुंठ्येऽअश्वयूपायुतक्षति ॥ येषां वृत्तुपचनः

सुम्भरं न्युतोतेषामुभिर्गतिर्नऽदृश्वतु ॥ २९ ॥ उपुष्प ॥ उपुष्पागा
 त्सुमन्मैधाग्रिमन्मदेवानामाशाऽउपवीतपृष्ठः ॥ अन्वेनं विष्माऽनृ
 पग्रोमदन्तिदुवानां पृष्ठे च कृमासुवन्धम् ॥ ३० ॥ अद्वाजिनः ॥ अद्वा
 जिनोदामसुन्दानुमदतुयाशोषेण्यारशुनारज्जुरस्य ॥ अद्वाघास्य
 प्प्रभृतमास्येतुण्डे सद्योतातेऽपि देवेष्वस्तु ॥ ३१ ॥ [८] अदश्च
 स्यञ्च विषोमक्षिकाशुग्रह्णस्वगुरुस्वधितोरुप्समस्ति ॥ अद्भस्तयोऽ
 शमितुर्धन्रखेपुसद्योतातेऽपि देवेष्वस्तु ॥ ३२ ॥ अद्भवं ह्यम् ॥
 अद्भवं ह्यमृदं स्यापुवाति यऽभामस्यञ्च विषो गन्धोऽअस्ति सुकृतात

च्छमितारः कृण्वन्ततमेधं शृतुपाकम्पचन्तु ॥ ३३ ॥ यत्ते ॥ यत्तेगात्रा
 दुग्निना पुच्यमाना दुभि शूलनिहतस्यावुधावति ॥ मातङ्गम्यामा
 शिश्रुषुः मातृणैषु देवेभ्यस्तदुशब्दांशुतमस्तु ॥ ३४ ॥ येष्वोजिनम् ॥ य
 व्राजिनम्परिपश्यन्ति पुष्कं ऋषः इमाहुः सुरभिर्निहरेति ॥ यच्चावतामा ७
 समिक्षामुपासतः पुतोतेषामुभिर्गुत्तिन्नः इद्वतु ॥ ३५ ॥ यन्नीक्षणम् ॥
 यन्नीक्षणम्मुस्पर्षचन्द्रयाऽनुखायापात्राणि यूप्यणऽआसेचनानि ॥
 कुम्भमुण्यापिधाना चरुणामेङ्गाः सुनाः परिभूषन्त्यश्वम् ॥ ३६ ॥
 मात्वा ॥ मात्वाग्निद्धनधीद्धुमगन्धिधुममाखाब्जान्त्युभिविक्केज

गिघः ॥ दृष्टं वीतमुभिगतुं ध्वषं तु तन्तन्देवासुः प्रतिगृह्णन्त्यश्वम् ॥
 ॥ ३७ ॥ निष्क्रमणं विषदं नमः ॥ निष्क्रमणं विषदं नमः विषदं नमः विषदं नमः
 शुभवत्तः ॥ यच्च पुं पायच्च योसि अघासु सवर्षातातेऽपि देवेष्वंस्तु ॥
 ॥ ३८ ॥ यदश्वाय ॥ यदश्वाय गृध्रासुऽपस्तृणन्त्यधीवा संख्याहिर
 ण्याह्यस्मै ॥ सुन्दानुमवन्तु मृद्वौ शम्पि प्रयादेवेष्ववायां प्रयन्ति ॥ ३९ ॥
 [८] यत्तौ सोदं महसुः शकृतस्य पाण्ण्यां वाकशया वातुतोदं ॥ सुचैवृता
 द्विषौऽअहरेषु सवर्षातातु ब्रह्मणा सुदयामि ॥ ४० ॥ चतुस्त्रिंशद्वह्नाजि
 नः ॥ चतुस्त्रिंशद्वह्नाजिनां दिववं न्युषेऽङ्कोरश्च स्युस्वाधातिः समेति ॥ अ

चिच्छद्वागात्रावियुनाकिणोतुपरुं ष्षपरुनुघृष्ण्याविशंस्त ॥४१॥ एकस्त्व
ष्टुः ॥ एकस्त्वष्टुरश्वस्याविशुस्ताद्वायुन्ताराभवतुस्तथंऽऋतुः ॥ याते
गात्राणामृतथाकूणोमितातुपिण्डानुम्प्रजुहोम्युगमौ ॥४२॥ मात्वा
तपस्त्रियऽभ्रात्कमाप्त्रियन्तुम्मास्वधितस्तुद्वुऽआतिष्ठिपत्ते ॥ माते
गृद्धुरविशुस्तातिहायाच्छिद्वागात्राण्युसिनुमिथूंकः ॥४३॥ नवै ॥ न
वाऽऽएतद्विभ्रयसुनरिष्यसिदेवाः इदेषिपुथिभिः सुगोभिः ॥ हरी
तेयुश्चापृषतीऽअभूतामुपांस्थादद्वाजीधुरिरासंभस्य ॥४४॥ सुगद्व्य
नः ॥ सुगद्व्यन्नोव्राजीस्वश्व्यम्पुटसः पुत्राऽऽतविश्वपुषंरुयिम ॥

अनुगारस्त्वन्नोऽदितिः कृणोतु क्षुन्नन्नोऽअश्वौघनतां हविष्मन् ।
 ॥ ४५ ॥ [६] इमानु । कुम्भुवनं नासीषधामेन्द्रश्चुष्टिश्चैच देवाः ॥
 आदित्यैरिन्द्रः सर्गणो मरुद्भिरुस्मभ्यग्भेषुजाकरत ॥ अज्ञश्चैनस्तु
 न्वश्च प्रजाश्चादित्यैरिन्द्रः सुहसोषधाति ॥ ४६ ॥ अग्नेस्त्वन्नोऽअन्त
 मऽनुतच्चाताशिवोभवावहृत्यः ॥ वसुरग्निर्धसुश्श्रवाऽअच्छानक्षि
 द्युमतं मर्दुरयिन्दाः ॥ तन्त्वाशोचिष्ठुर्दोदिवः सुभन्नायनूनमीमहे सखि
 भ्यः ॥ ४७ ॥ [२] इति वाजसनेयशुक्लयजुः संहितायां पंचविंशोऽध्या
 यः ॥ २५ ॥ [१५] अग्निश्च पंचदशाच्चात एकादशद्वौषड्विंशतिः ।

ॐ अग्निश्च । पृथिवीचसन्नतेतेमेसन्नमतामुदोवायुश्चान्तोरक्षश्चस
न्नतेतेमेसन्नमतामुदऽआदित्यश्चुद्वाश्चसन्नतेतेमेसन्नमतामुदऽआप
श्चुव्वरुणश्चसन्नतेतेमेसन्नमतामुदः ॥ सुप्तसुदसदोऽअहुमीभूतुसा
धनी ॥ सकांमुदः ॥ अद्धनस्क्कुरुसुज्ञानंमस्तुमेमुनां ॥ १ ॥ यथेमा
म ॥ यथेमांवाचंङ्कल्लयाणीमावदानिजनैब्भ्यः ॥ ब्रह्ममुराजुद्भ्याब्भ्या
लंशुद्वायुचाठ्यायचुस्वायुचारणायच ॥ प्प्रियोदेवानानुदक्षिणायैद्वा
तुहिहभूयासमुयम्मेकामुऽसमृद्धयतामुपमादोर्नमतु ॥ २ ॥ बृहस्प
तेऽअति ॥ बृहस्पतेऽअतियदुर्ग्योऽअहोद्भूमद्विमातिक्कतुमेज्जनैषु ॥

यद्दीदयच्छवंसऽकृतप्रजातुतदुस्मासुद्विविणन्धेहिचित्रम् ॥ उपयु
 मगृहीतोसिबृहस्पतयेत्त्वेषतेयोनिर्बृहस्पतयेत्त्वा ॥ ३ ॥ इन्द्रगो
 मन् ॥ इन्द्रगोमन्निहायाहोपवासोमन्ऽशतऋतो ॥ विद्याद्विगर्वाविभिः
 सुतम् ॥ उपयुमगृहीतोसीन्द्रायत्वागोमन्तऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्वा
 गोमन्ते ॥ ४ ॥ इन्द्रायाहिबृवन्नर्हन्निषवासोमन्ऽशतऋतो ॥
 गोमन्निगर्वाविभिःसुतम् ॥ उपयुमगृहीतोसीन्द्रायत्वागोमन्तऽएषते
 योनिरिन्द्रायत्वागोमन्ते ॥ ५ ॥ ऋतावान्वैश्वानुरम् ॥ ऋतावान्वै
 श्वानुरभूतस्युज्ज्योतिषुस्पतिम् ॥ अजस्रहृम्मर्मोमहे ॥ उपयुमगृ

ह्रीतोसिद्धैश्चानुरायत्त्वैषतेषोनिव्वैश्चानुरायत्त्वा ॥ ६ ॥ वृश्चानुर
स्यसुमुतौ । स्यामुराज्राहिकम्भुवनानामभिःश्रीः ॥ इतोज्ञातोवि
श्चामिदंविचद्वैश्चानुरोयततुसूर्य्यण ॥ उपयामगृहीतोसिद्धैश्चानुरो
यत्त्वैषतेषोनिव्वैश्चानुरायत्त्वा ॥ ७ ॥ वृश्चानुरोनेः ॥ वृश्चानुरो
नऽकृतयुऽआप्रयातुपरावतः ॥ अग्निरुक्कथनुवाहसा ॥ उपयामगृही
तोसिद्धैश्चानुरायत्त्वैषतेषोनिव्वैश्चानुरायत्त्वा ॥ ८ ॥ अग्निकृषिः ॥
अग्निकृषिर्द्वैषवमानुऽपाञ्चजद्व्यऽपुरोहितः ॥ तमोमेहमहागुयम् ॥ ९
पयामगृहीतोस्युग्गनयेत्त्वाव्वच्चैसऽएषतेषोनिरुग्गनयेत्त्वाव्वच्चैस ॥ ९ ॥

मुहो३ इन्द्रः ॥ मुहो३ इन्द्रोवज्रहस्तऽषोडशीशम्भयच्छतु ॥
 हन्तुपाप्मानुर्योस्ममान्द्वेष्टि ॥ उपग्रामगृहीतोसिमहेन्द्रायस्वेषतेयो
 निम्महेन्द्रायत्वा ॥ १० ॥ तंघः ॥ तंघोदुस्ममृतीषहृषसोम्मन्दान
 मन्धसऽ ॥ अभिवृत्सन्नस्वसरपुधेनवुड्डन्द्रह्निभिन्नवामहे ॥ ११ ॥
 बद्धाहिष्टम् ॥ बद्धाहिष्टन्तदुग्नयेबृहदच्चीविभावसो ॥ महिषीवृत्त्वद्वयि
 स्त्वद्वाजाऽउदारते ॥ १२ ॥ एहि ॥ एह्यपुष्टवाणितेग्नऽङ्गुत्थेतरा
 गिरः ॥ एभिर्वद्धासुड्डन्द्रुभिः ॥ १३ ॥ ऋतवस्ते ॥ ऋतवस्तेयुन
 वितन्वन्तुमासारुक्षन्तुतेहविः ॥ सुष्टेत्सुरस्तेयुनन्दधातुनऽप्पुजाञ्च

परिपातुनः ॥ १४ ॥ उपह्वरेगिरीणाम् ॥ उपह्वरेगिरीणां सङ्गमेच
नुदीनाम् ॥ धियाधिप्रोऽअजायत ॥ १५ ॥ [१५] उच्चाते ॥ उच्चा
तेजुतमन्धसोदिविसद्भूम्याददे ॥ उग्रदंशम्भुमहिःश्रवः ॥ १६ ॥
सनेः ॥ सनुदइन्द्रायिज्यवेधरुणायमरुद्वयः ॥ वुरिवोवित्परिराव ॥
॥ १७ ॥ एनाधिश्वानि ॥ एनाधिश्वाद्युग्यऽआद्युम्भानिमानु
पाणाम् ॥ सिषासन्तोव्वनामहे ॥ १८ ॥ अनुवीरे ॥ अनुवीररनेपु
ष्यास्मृगोभिरद्वश्चुरनसर्वेणपुष्टैः ॥ अनुद्विपुदानुचतुष्पदद्विग
न्देवानोयिज्ञमृतुथानयन्तु ॥ १९ ॥ अग्नेपत्कर्गिः ॥ अग्नेपत्कर्गिः

हावंहदेवानामुशुतीरुपं ॥ त्वष्टारुं सोमं पीतये ॥ २० ॥ अभियुञ्ज
 म् ॥ अभियुञ्जङ्गणीहि नो ग्रावो नेष्टुं पिबं ऽ ऋतुनां ॥ त्वं हि रं रं क्रुधाऽ
 असि ॥ २१ ॥ द्रुविणो दाक्षिणी पति ॥ जूहा तु प्रचतिष्ठत ॥ नेष्टा ह तु
 भिरिष्यत ॥ २२ ॥ तवायम् ॥ तवायं सोमस्त्वं मत्सुधां दंश्च
 तुमं सुमनां ऽ अस्य पाहि ॥ अस्मिन् यज्ञे बुहि ष्या निषद्यां दधि ष्वे
 म अठरुं इन्दुमिन्द्र ॥ २३ ॥ अमेव नऽ ॥ अमेव नऽ सुहवाऽ आहिग
 न्तं नु निवृहि पिसदत नारणि ह्न ॥ अथा मन्दस्व जुषुषाणो ऽ अन्धं सु
 स्त्वद्वद्वेवाभिज्जनिभिऽ सुमङ्गलः ॥ २४ ॥ स्वादिष्ट्या ॥ स्वादिष्ट्या

मादिष्टुयापवंस्वसोमुधारया ॥ इन्द्रायुपातविसृतः ॥ २५ ॥ रुक्षोहा
विश्वचर्पणिरुभियोनिमयोहते ॥ द्रोणं सुवस्थुमासंदत् ॥ २६ ॥
[११] ॥ २ ॥ इतिशुक्लयजुःसंहितायांषाड्विंशतितमोऽध्यायः ॥ २६ ॥
समास्त्वादशोद्वा अस्यपीवोअन्नाद्वादशकावभित्वैकादशचत्वारःप
चचत्वारिंशत् ॥ ॐसमांस्त्वा ॥ समांस्त्वाग्निंश्रुतयोविद्धयन्तुसंव
त्सुराऽऽर्कपयोयानिसुत्था ॥ सन्दिद्येनदीदिहिराचुनेनुविद्वद्वाऽआ
भाहिप्प्रदिशश्चतंसः ॥ १ ॥ सञ्च ॥ सञ्चेद्धयस्वांग्रेप्प्रचर्वाधयेन्मुच्च
तिष्ठमहुतसौभंगाय ॥ माचरिषदुपसुत्तातैऽअग्नेबृहमाणस्तैःप्रशसःस

न्तुमाद्वये ॥ २ ॥ त्वामग्ने ॥ त्वामग्नेष्वृणते ब्राह्मणाऽदुमं शिवोऽअग्ने
 संघरणे भवानः ॥ सुपुक्त्वा हानोऽभिमाति जिच्चस्वे गये जागृह्य प्र
 मुच्छन् ॥ ३ ॥ इहैव ॥ इहैवाग्नेऽधिधारयारुयि ममात्वा निक्कं नृप
 वृचि तौ निक्कारिणः ॥ क्षत्रमग्ने सुयममस्तु त्वभ्यमुपसुता बद्धतान्तेऽ
 अनिदृतः ॥ ४ ॥ क्षत्रेणाग्ने ॥ क्षत्रेणाग्नेस्वागुऽसदरं मस्वमित्रेणा
 ग्ने भित्रे धेये यतस्व ॥ सुजातानां मम ह्वयमस्तथाऽएधिराज्ञां मग्नं विह
 व्यो दीदिहोह ॥ ५ ॥ अतिनिहः ॥ अतिनिहोऽतिस्त्रिधोत्यचिनि
 मत्यरातिमग्ने ॥ विश्वो ह्यग्ने दुरितासहस्वाथोऽस्मभ्यं सुहवा

रा०रुयिन्दाः ॥ ६ ॥ अनुाधृष्यो जातवैदाः ॥ अनुाधृष्यो जातवै
 दाऽअनिष्टुतो विराडंग्रेक्षत्रभृदो दिहो ह ॥ विश्वाऽआशाऽप्रमुञ्च
 दमानुषोऽभ्यः शिवेभिरुद्वपरिपाहिनो ब्रूधे ॥ ७ ॥ बृहस्पते सवि
 ताः ॥ बृहस्पते सवितर्बोधये नुऽसदं शितश्चित्सन्तुरा० सदं शिशोधि ॥
 बुद्धये न० म० हुते सो भ० गायु विश्वेऽएनुमनुमदन्तु देवाः ॥ ८ ॥ अमृञ्चभृ
 गादधं ॥ अमृञ्चभूयादधयद्यमस्य बृहस्पतेऽअभि शस्तुरमुञ्चः ॥ प्र
 त्यो हता मुश्चिना मृत्युमंस्ममादिवाना मग्ने मिषजो शर्चोभिः ॥ ९ ॥
 उदुग्रम् ॥ उदुग्रन्तमं सुस्पपरिस्वः पश्यन्तुऽउत्तरम् ॥ देवन्देवत्रासु

अर्धमगंढमुज्ज्योतिरुत्तमम् ॥ १० ॥ [१०] लुद्धाऽअस्यसुमिधोभव
 न्त्यूद्धाशुक्लाशीचीलंष्यग्नेः ॥ द्युमतंमासुप्रतीकस्यसूनोः ॥ ११ ॥
 तनूनपादसुरं ॥ तनूनपादसुरोविश्ववेदादुवादेवेषुदेवः ॥ पृथोऽअ
 नम्कुमद्धाधृतं ॥ १२ ॥ मद्धाधुनम् ॥ मद्धाधुनक्षसेप्रीणानोनरा
 शठसोऽअग्ने ॥ सुकृद्वेवसंविताविश्ववारं ॥ १३ ॥ अच्छायम् ॥
 अच्छायमेति शर्वसाधतेनैडानोवाविन्नमसा ॥ अग्निंलंसुचोऽअ
 कुरेषुप्रयत्सु ॥ १४ ॥ सयक्षत् ॥ सयक्षदस्यमहिमानंमुग्नेऽइ
 ममुन्द्रासुप्रयसः ॥ वसुश्चेतिष्टोवसुधातमश्च ॥ १५ ॥ द्वारोदिवोः ॥

द्वारादिवीरन्ध्रस्युद्विष्वेद्वृताददन्तेऽअग्नेः ॥ उरुद्वयचंसोधाग्मनापच्ये
मानां ॥ १६ ॥ शतम् १५०० ॥ तेऽअस्य ॥ तेऽअस्य योषिणो दिव्येन यो
नाऽउपासानस्का ॥ इमं यजमानं वतामहुरन्नः ॥ १७ ॥ दद्याद्वा होता रा।
ऽकुद्धमं हुरन्नो ग्नो ज्जिह्वामभिगुणातम् ॥ कणूतन्नं स्विष्टिम् ॥ १८ ॥
त्रिस्तोदुवीः ॥ त्रिस्तोदुवीर्विहिरदं सदुन्ति त्वद्वासं स्वतु भारती ॥ मुही
गुणाना ॥ १९ ॥ तन्नः ॥ तन्नस्तुरीपुमद्भुतम् पुरुक्षुत्त्वद्वा सुवीर्यम् ॥
रायस्पर्षोषं विष्यतु नार्भिमस्मि ॥ २० ॥ वनस्पतेर्वसुज्वाराण
स्तमना दिवेषु ॥ अग्निर्हृदयं शंमितासूदयाति ॥ २१ ॥ अग्नेस्वा

हा । कृणुहिजातवेदइन्द्रायहृदयम् ॥ विश्वेदेवाहुर्विरुदञ्जुषन्ताम् ॥
 ॥ २२ ॥ [१२] पीवोऽन्नारयिवृधः । सुमेधाऽश्वेतसिषसि
 नियुतामभिःश्रीः ॥ तेष्वयवेसमनसोवितस्त्थुविश्वेन्नरःस्वपुत्र्या
 निचक्नुः ॥ २३ ॥ रायेनु । यञ्जुज्ञतुरोदसुमेरायेदुवोधिषणाधातिदु
 वम् ॥ अर्धव्यायुद्वियुतःसञ्चतुस्वाऽतश्चुतं वसुधितिनिरेके ॥ २४ ॥
 आपोहा ॥ आपोहयद्वृहतीविश्वमायुग्मभुन्दधानाजुनयन्तरुग्निम् ॥
 ततोदिवानां७समंवत्ततासुरकुंक्स्मैदेवायहविषाविधेम ॥ २५ ॥ अ
 श्रित् ॥ यश्चिदापौमहिनापृथपंरयुद्वक्षुन्दधानाजुनयन्तीर्युज्ञम् ॥

योदेवेण्वाधिदेवऽएकुऽआसुत्कस्मैदेवायहविषांविधेम॥२६॥ प्रया
भिः ॥ प्रयाभिख्यांसिदाश्वा०सुमच्छानिथुद्विवायविष्टयेदुरोणे ॥
निनोरुयिऽसुभौजसंश्रुवस्वुनिवीरङ्गद्व्यमश्न्यञ्चराधः ॥ २७ ॥
आनः ॥ आनोनियुद्विःशुतिनीभिरद्धरऽसंहस्त्रिणीभिरुपयाहियुज
म् ॥ वायौऽअस्मिन्तसर्वनेमादयस्वयूयम्पातस्वुस्तिभिऽसदानः ॥
॥ २८ ॥ नियुत्वा०न्वायो ॥ नियुत्वा०न्वायुवागह्युयऽशुक्कोऽअया
मिते ॥ गन्तासिसुन्वतोगृहम् ॥ २९ ॥ वायौशुक् ॥ वायौशुक्कोऽ
अयामितेमच्छोऽअग्नौदिविष्टिषु ॥ आयाहिऽसोमपातयेस्पुहोदेवनि

गृत्वता ॥ ३० ॥ वायुरग्नेगाऽ ॥ वायुरग्नेगायज्ञेप्सीऽसुक्कृद्मन
 सायुजम् ॥ शिवोनिर्याद्वः शिवाभिः ॥ ३१ ॥ वायुये । तैसहस्त्रिणोरथा
 सुस्तेभिरागहि ॥ नियुत्वान्तसोमपीतये ॥ ३२ ॥ एकयाच । दुश
 भिश्चस्वभूतुद्वाब्भ्यामिद्वयेविद्विशुतीच ॥ तिसृभिश्चब्रह्मेसिद्धि
 शताचनिर्याद्वैवायविहताविमुञ्च ॥ ३३ ॥ तववायो ॥ तववायवृत
 स्प्यतुत्वहुज्जामातरुत ॥ अवांस्यावृणीमहे ॥ ३४ ॥ १२ ॥ ओमि
 त्वा । शूरनोनूमोदुग्धाऽद्वधेनवः ॥ ईशानमुस्यजगंतऽस्वहेशुमी
 शानमिन्द्रतुस्तुर्षः ॥ ३५ ॥ नत्वावान् ॥ नत्वावां २ अद्वयोदि

ह्योनपार्थिवोनज्जुतो न जनिष्यते ॥ अश्वायन्तौ मघवन्निन्द्रश्वा
जिनौ गुह्यन्तस्त्वाहवामहे ॥ ३६ ॥ त्वामित् ॥ त्वामिद्विहवामहे
सुतौ वाजंस्यकारवं ॥ त्वां वृत्रे ण्वन्दुसर्पेति नरुस्त्वाङ्गाष्ठास्वव
तः ॥ ३७ ॥ सत्त्वम् ॥ सत्त्वन्नाश्चित्रवज्रहस्तधृष्णया मिहस्तवो
नोऽअद्विवः ॥ गामश्चर्दुरुत्थयामिन्दुसङ्किरसुत्रावाजुन्नाजिग्युषे ॥
॥ ३८ ॥ कयानः ॥ कयानाश्चित्रऽआर्भुवदूती सुदावृधुऽसखा ॥ कया
शौचिष्ठयावृता ॥ ३९ ॥ कस्त्वा ॥ सुत्यामदानाम्मर्दिहिष्ठो मत्सुदन्ध
सः ॥ हुताचिदोरुजेवसु ॥ ४० ॥ अभीषुणः ॥ अभीषुणुऽसखीना

मवितार्जरितृणाम् ॥ श्रुतम्भवास्यतये ॥ ४१ ॥ बुझायज्ञावः ॥ बुझा
 यज्ञावोऽअग्नयेगिरागिराचुदक्षसे ॥ प्रध्वयमुमृतंआतवैदसाम्प्रिय
 म्मित्रन्नशर्दसिषम् ॥ ४२ ॥ पाहिनेः ॥ पाहिनोऽअग्न्येकयापाहुस्तु
 तद्वितीयया ॥ पाहिणीभिस्तुभिरूज्जाम्पतेपाहिचतुस्तुभिर्वसो
 ॥ ४३ ॥ ऊज्जानपातम् ॥ ऊज्जानपातुःसहिनायमस्मयुद्दशैम
 ह्वयदातये ॥ भुवृद्वाजैष्वविताभुवद्भृधऽभुतत्रातातुननाम् ॥ ४४ ॥
 सुवृत्सुरोसि ॥ पारिवत्सुरोसीदावत्सुरोसीहृत्सुरोसिवत्सुरोसि ॥
 उपसस्तैकल्पन्तामहोरुत्रास्तैकल्पन्तामद्धुमासास्तैकल्पन्ता

ममासांस्तेकल्पन्तामृतवस्तेकल्पन्ता७संघत्सुरस्तेकल्पताम् ॥
प्रेत्याऽएत्यैसञ्चाञ्चप्रचसारय ॥ सुपूर्णचिदसितयादिवतंयाङ्गिरस्व
हुवसौद॥४५॥[११]इतिशुक्लयजुःसंहितायांसप्तविंशोऽध्यायः॥२७॥
होतायक्षदेकादशदेवंवाहिद्रादशपुनरप्येवंचत्वारःषट्चत्वारिंशत् ॥
ॐ होतायक्षत् ॥ होतायक्षत्सुमिधेन्द्रमिडस्पुदेनाभापृथिव्याऽअधि ॥
दिवोवृष्मन्त्समिद्धयत्तुऽओजिष्टश्चर्षणीसहंघित्वाज्यस्युहोतुर्गर्जनं
॥ १ ॥ होतायक्षत्तनूनपातमूतिभिः ॥ होतायक्षत्तनूनपातमूतिभिर्ज
तारुमपराजितम् ॥ इन्द्रन्देव७स्त्रुविदंम्पुथिभिर्ममधुमत्तमेन्नराशठसं

नुतेजसुर्वेत्वाज्यस्य होतुर्ध्वजः ॥२॥ होता यक्षुदिडाभिरिन्द्रम् ॥ होता
 यक्षुदिडाभिरिन्द्रमीडितमालुह्वानुममन्त्यम् ॥ दुवादिवैः सवीर्युर्विज्ज
 हस्तः पुरन्दुरेर्वेत्वाज्यस्य होतुर्ध्वजः ॥ ३ ॥ होता यक्षुदिह्वीन्द्रम् ॥
 होता यक्षुदिह्वीन्द्रोन्निषद्वरं वृषभन्नयापसम् ॥ वसुभिरुद्गरादित्यैः
 सुयुग्मिर्बुधैर्हिरासद्वैत्वाज्यस्य होतुर्ध्वजः ॥४॥ होता यक्षुदोजोनवृ
 र्युः सहोद्धारुः इन्द्रमवर्द्धयन् ॥ सुप्रायुणाऽभिरिन्द्रमयुज्ञैर्विश्रयन्ता
 मृतुवृधुद्धारुः इन्द्राय मुदुर्षेद्यन्त्वाज्यस्य होतुर्ध्वजः ॥५॥ होता य
 क्षदुपेऽइन्द्रस्य । धेनुसूदुर्धमातरां मुही ॥ सुवातरौ न तेजसा वृत्समि

नद्रमवर्द्धतांघ्रितामाज्ज्यस्युहोतुर्गर्ज ॥ ६ ॥ होतायक्षुहृद्व्याहोतांरा
मिषजासखायाहविषेन्द्रमिषज्ज्यतः ॥ कवीदेवोपचैतसोविन्द्राग्र
धत्तऽइन्द्रियंघ्रितामाज्ज्यस्युहोतुर्गर्ज ॥ ७ ॥ होतायक्षचितुस्त्रोदेवीः॥
होतायक्षचितुस्त्रोदेवान्नमेषुजनत्रयस्त्रिधातवोपसुऽइडाक्षरस्वतीभार
तीमुहोः॥ इन्द्रपत्नीर्हविष्ममतीर्ह्यन्त्वाज्ज्यस्युहोतुर्गर्ज ॥ ८ ॥ हो
तायक्षुत्त्वष्टारुमिन्द्रम् ॥ होतायक्षुत्त्वष्टारुमिन्द्रन्देवामिषजन्दसुयज
ङ्घृतुश्चिश्चयम्॥ पुरुर्गर्जसुरेत्तसम्मधोनुमिन्द्रायुत्त्वष्टादधिदिन्द्रिया
प्रिषेत्त्वाज्ज्यस्युहोतुर्गर्ज ॥ ९ ॥ होतायक्षुहृद्वनुस्पातिर्हामितारम्॥

होतां यक्षद्वन्द्वनुस्पतिं शमितारं शतक्रतुं धियो जोहारमिन्द्रियम् ॥
 मङ्गलं समुञ्जन् पुथिभिः सुगेभिः स्वदाति युञ्जन् मधुना धृतं नेष्ट्वेत्वा ज्ज्यं
 स्युर्होतुर्गर्ज ॥ १० ॥ होतां यक्षदिन्द्रं स्वाहा ॥ होतां यक्षदिन्द्रं
 स्वाहा ज्ज्यं स्युस्वाहामेदं सुस्वाहा स्तोका नोऽस्वाहा स्वाहा कृतीना
 ऽस्वाहा हृदयसंस्क्रानाम् ॥ स्वाहा दिवाऽआज्ज्युपाजुषाणाऽइन्द्रोऽआ
 ज्ज्यं स्युर्द्वयन्तु हातुर्गर्ज ॥ ११ ॥ [११] देवम्बो हिरिन्द्रं सुदेवन्देव
 वो रवंस्तीर्णं वेद्यामवध्वयत् ॥ वस्तोर्वृतम् प्राक्कोऽभर्तं राया बृहिष्म
 तोत्यं गाह्वसुवनैव सुधेयं स्यं वतुयज ॥ १२ ॥ देवीर्द्वारं ॥ देवीर्द्वारं इन्द्र

सङ्घातेष्विष्टार्थामन्त्रवर्द्धयन् ॥ आवृत्तसेनुरणनकुमारणचमीवृता
पाव्वाणरुणककाटवृदन्तविषुवनैवसुधेयस्यद्वयन्तुयज ॥ १३ ॥ देवी
ऽनुपासानस्कां ॥ देवीऽनुपासानस्केन्द्रयज्ञेप्रयुत्यह्वताम् ॥ देवीवि
शुङ्गप्रायासिष्टां सुप्रतीतुसुधितेवसुवनैवसुधेयस्यवोतुंयज ॥ १४ ॥
देवीजोष्टी ॥ देवीजोष्टीविमुधितीडेवमिन्द्रमवर्द्धताम् ॥ अयाद्वयद्वया
द्याह्वेषांस्याद्व्यावक्षुह्वसुवार्ज्याणियजमानायशिक्षितेवसुवनैवसुधेय
स्यवोतुंयज ॥ १५ ॥ देवीऽनुज्जाह्वती ॥ देवीऽनुज्जाह्वतीदुधसुद
द्युपयुसिन्द्रमवर्द्धताम् ॥ इषुभूजमुद्व्यावक्षुह्वसुगिधुद्वसर्पातिमुद्व्या

नवैनुपुष्टुन्दयमानेपुणैन्ननवमधातामूर्जमूर्जाहुतीऽलुज्जंयमानेवसु
 द्वाठ्याणि यजमानाय शिशितेवसुवनैवसुधेयस्यधीतुं ठ्यजं ॥ १६ ॥
 देवादैदृयां ॥ देवादैदृयाहोतारा देवामिन्द्रमवहताम् ॥ हुतावशेऽस्रा
 वाभाहुं वसुधाठ्याणि यजमानाय शिशितेवसुवनैवसुधेयस्यधीतुं ठ्य
 जं ॥ १७ ॥ देवास्तिस्त्रः ॥ देवास्तिस्त्रास्तिस्त्रो देवीऽपतिमिन्द्रम
 वह्यन् ॥ अस्पृक्षुद्भारं तु दिवदं रुद्रय्युज्जदं सरस्वती दुावसुमती गृहा
 न्वसुवनैवसुधेयस्यद्यन्तयजं ॥ १८ ॥ देवऽइन्द्रः ॥ देवऽइन्द्रो न
 राशेऽसंस्त्रिवरुथस्त्रिवन्धुरे देवामिन्द्रमवह्यत् ॥ श्रुतेनाशितिपृष्ठा

नामाहितः सहस्रेण प्रवर्तते तस्मिन्नावरुणे दंश्य होत्रमहतो बृहस्पतिस्तो
त्रमुश्विनाद्धं र्यवं वसुवनेषु धेयं स्य वेतु यज ॥ १९ ॥ देवो दुवैः ॥ देवो
दुवैर्धनुस्पतिर्हि रण्यपणो मधुं शाखः सुपिपुलो देवमिन्द्रं मवद्धं यत ॥ दि
वमग्नेणास्पृक्षुदानं रिक्षम्पृथिवीमहं ह्रीद्वसुवनेषु धेयं स्य वेतु यज ॥
॥ २० ॥ देवम्बुहिः ॥ देवम्बुर्हि वारिती नान् देवमिन्द्रं मवद्धं
यत ॥ स्वासुस्तथमिन्द्रेणासन्नमुन्या बुहोऽप्युभ्यम्बुसुवनेषु
धेयं स्य वेतु यज ॥ २१ ॥ देवाऽअग्निः ॥ देवोऽअग्निः स्विष्टकृद्वेवमिन्द्रं
मवद्धं यत ॥ स्विष्टकृद्वेवमिन्द्रं स्विष्टमुद्यकरोतु नो वसुवनेषु धेयं

स्येवैतुयजं ॥ २२ ॥ अग्निमुद्य ॥ होतारमवृणीतुयंठयजंमानुऽप
 च्चनपम्कीऽपंचनपुरोडाशंभुदधन्निन्द्रायुच्छागंम् ॥ सूपुस्तथाऽअद्यदे
 वावनुस्पातिरभवोदिन्द्रायुच्छागेन ॥ अद्युतम्मैदुस्तऽप्रतिपचुता
 ग्यंभोदवावृधत्पुरोडाशेन ॥ त्वामिद्यऽऋषे ॥ २३ ॥ [१२] होता
 यक्षत् ॥ होतायक्षत्समिधुनग्ममुहद्यशुऽसुसंसमिहुवरण्यमग्निमिन्द्र
 वयोधसंम् ॥ गाग्रुत्रीच्छन्दऽइन्द्रियन्यविज्ञांविद्योदधुद्वेत्वाज्ज्यस्यु
 होतुऽयजं ॥ २४ ॥ होतायक्षत्तनूनपातमृद्धिदंम् ॥ होतायक्षत्तनूनपात
 मुद्धिदंठयङ्गर्भुमर्मादितिद्वेधशुचिमिन्द्रवयोधसंम् ॥ उष्णिणहृच्छन्दऽइ

निद्रयान्दिदत्युवाहुङ्गांविद्योदधुह्वेत्त्वाज्ज्यस्युहोतुठ्यर्ज ॥ २५ ॥ होता
यक्षदोडिद्वयमीडितम् ॥ होतायक्षदोडिद्वयमीडितंवृत्रहन्तंमुमिडांमि
रीडुच्युत्सहसंमुमिन्द्रंवयोधसंम् ॥ अनुष्टुभुच्छन्दऽइन्द्रियम्पञ्चा
विङ्गाविद्योदधुह्वेत्त्वाज्ज्यस्युहोतुठ्यर्ज ॥ २६ ॥ होतायक्षत्सुबोहिष
म्पुण्वन्तम् ॥ होतायक्षत्सुबोहिषम्पुण्वन्तममर्युत्सिदन्तम्बोहि
षिप्पियुमृतेन्द्रंवयोधसंम् ॥ बृहतीच्छन्दऽइन्द्रियान्त्रिवृत्सङ्गांविद्योद
धुह्वेत्त्वाज्ज्यस्युहोतुठ्यर्ज ॥ २७ ॥ होतायक्षद्वयचंस्वतीऽसुप्प्राय
णाऽ ॥ होतायक्षद्वयचंस्वतीऽसुप्प्रायणाऽकृतुवृधोद्वारोद्वोहिरुण्यया

बृहमाणिमिन्द्रवयोधसम् ॥ पुङ्क्तिञ्छन्दऽइहेन्द्रियन्तुंर्युवाहङ्गांघ्रयो
 दधुह्वयन्त्वाज्ज्यस्युहोतुंर्यज ॥ २८ ॥ होतायक्षत्सुपंशसासुशि
 लप्ते । बृहतीऽउभेनम्होपासुनदंशुतेविश्वमिन्द्रवयोधसम् ॥ त्रि
 हुभेञ्छन्दऽइहेन्द्रियम्पृष्ट्याहङ्गांघ्रयोदधंद्वातामाज्ज्यस्युहोतुंर्यज ॥
 ॥ २९ ॥ होतायक्षत्प्रचैतसादिवानामुत्पमंर्यशोहोतारुदैव्यांकवीसु
 ग्रुजेन्द्रवयोधसम् ॥ जगतीञ्छन्दऽइन्द्रियमनुङ्गाहङ्गांघ्रयोदधंद्वाता
 माज्ज्यस्युहोतुंर्यज ॥ ३० ॥ होतायक्षत्पंशस्वतीस्तिस्त्रः ॥ होता
 यक्षत्पंशस्वतीस्तिस्त्रादेवाहिरण्यग्रीन्भारतीबृहतीम्मुहोतिपतिमिन्द्र

वयोधसम् ॥ विराजच्छन्दऽइहेन्द्रियन्धेनुज्ञानवयोदधुह्यन्त्वाज्ज्य
स्येहोतुर्धजं ॥ ३१ ॥ होतायक्षत्सुरतसुन्त्वष्टारम् ॥ होतायक्षत्सु
रतसुन्त्वष्टारंपुष्टिवद्धनदिरूपाणिबिम्भंतुम्पृथक्पुष्टिमिन्द्रवयोधसं
म् ॥ द्विपदुच्छन्दऽइन्द्रियमृक्षानुज्ञानवयोदधुह्यन्त्वाज्ज्यस्येहोतुर्ध
जं ॥ ३२ ॥ होतायक्षद्वनुरप्पातिदंशमितारम् ॥ होतायक्षद्वनुरप्प
तिदंशमितारदंशुतक्कतुदं हिरण्यपर्णमूवित्थनदंरशनाम्बिम्भंतंघ्राशि
म्भगुमिन्द्रवयोधसम् ॥ कुक्कुभेच्छन्दऽइहेन्द्रियंघ्रांघ्रिहतुङ्गांघ्रियोद
धुह्यन्त्वाज्ज्यस्येहोतुर्धजं ॥ ३३ ॥ होतायक्षद्वनुरप्पातिदंशुतक्कतुदं हिरण्यपर्णमूवित्थनदंरशनाम्बिम्भंतंघ्राशि
म्भगुमिन्द्रवयोधसम् ॥

होतायक्षुस्स्वाहाकृतीरुमिङ्गूहपतिम्पृथुगवरुणम्भेषुजङ्गुविङ्गुत्रामिन्द्रं
 वयोधसम् ॥ अतिच्छन्दसुच्छन्दंइन्द्रियम्बृहदृषभङ्गाविषयोदधेद्वय
 न्त्वाज्ज्यस्युहोतुर्ध्वज ॥ ३४ ॥ [११] देवम्बोहिः ॥ देवम्बाहिर्वयोधसन्दे
 वमिन्द्रमवर्द्धयत् ॥ गायत्र्याच्छन्दसेन्द्रियञ्चक्षुरिन्द्रेवयोदधेद्वसुवने
 वसुधेयस्येवतुयज ॥ ३५ ॥ देवीर्द्वारः ॥ देवीर्द्वारोवयोधसुदुशुचिमिन्द्र
 मवर्द्धयन् ॥ उष्णिण्वाच्छन्दसेन्द्रियम्प्राणमिन्द्रेवयोदधेद्वसुवनेवसु
 धेयस्यद्यन्तुयज ॥ ३६ ॥ देवीऽनुषासुनम्ना । देवमिन्द्रेवयोधस
 न्देवीदेवमवर्द्धताम् ॥ अनुष्टुप्माच्छन्दसेन्द्रियम्बल्लिमिन्द्रेवयोदधेद्व

सुवनैवसुधेयस्यघोतुंयज ॥ ३७ ॥ देवीजोह्वी ॥ देवीजोह्वीसुधि
तोदेवमिन्द्रवयोधसन्देवीदेवमवध्रताम् ॥ बहुत्याच्छन्दसिन्द्रियं
श्रीत्रिमिन्द्रवयोदधहसुवनैवसुधेयस्यघोतुंयज ॥ ३८ ॥ देवीऽकुब्जाहु
ती ॥ देवीऽकुब्जाहुतीदुधेसुदुधेपयसेन्द्रवयोधसन्देवीदेवमवध्रताम् ॥
पुङ्गवाच्छन्दसिन्द्रियंशुक्लमिन्द्रवयोदधहसुवनैवसुधेयस्यघोतुंयज
॥ ३९ ॥ देवाद्वया ॥ देवाद्वयाहोतारादेवमिन्द्रवयोधसन्देवीदेव
मवध्रताम् ॥ त्रिहोमाच्छन्दसिन्द्रियान्त्वषिमिन्द्रवयोदधहसुवनैव
सुधेयस्यघोतुंयज ॥ ४० ॥ देवास्तुस्त्रिस्तुस्त्रोदेवाद्वयो

धसुम्पातिमिन्द्रमवर्द्धयेन् ॥ जगत्प्राच्छन्दसिन्द्रियं शूषमिन्द्रवयोद
 धं हसुवनैव सुधेयं स्यद्वयन्तु यजं ॥ ४१ ॥ देवो नराशठि सः ॥ देवो नराशठि सौ
 देवमिन्द्रवयोधसन् देवो देवमवर्द्धयेत् ॥ विराजुच्छन्दसो निद्रियं रूप
 मिन्द्रवयोदधं हसुवनैव सुधेयं स्यद्वयन्तु यजं ॥ ४२ ॥ देवो वनुरस्पतिः ॥
 देवो वनुरस्पतिर्देवमिन्द्रवयोधसन् देवो देवमवर्द्धयेत् ॥ द्विपंदाच्छन्द
 सो निद्रियम्भगुमिन्द्रवयोदधं हसुवनैव सुधेयं स्यद्वयन्तु यजं ॥ ४३ ॥ देव
 म्ब्राह्मिः ॥ देवम्ब्राह्मिर्देवमिन्द्रवयोधसन् देवो देवमवर्द्धयेत् ॥
 कुकुम्भोच्छन्दसो निद्रियः शशोऽहं देवयोदधं हसुवनैव सुधेयं स्यद्वयन्तु यजं ॥

॥ ४४ ॥ देवोऽअग्निः । स्विष्टकृद्वोमिन्द्रवयोधसन्देवोद्वमंवद्ध
यत् ॥ अतिच्छन्दसुच्छन्दसोऽग्निर्द्वयद्वित्रिमिन्द्रवयोधसुवनेवसु
धैर्यस्यद्वेतुयजं ॥ ४५ ॥ अग्निमुद्ध्य । होतारमवृणीतायंठयजमानुः
पचुद्वपक्कोऽपचंद्वपुरुोडाशंभुद्वान्निन्द्रायवयोधसुच्छागंम् ॥ सुपुस्त्या
ऽअद्यदेवोव्वनुस्पतिरभुदिन्द्रायवयोधसुच्छागेन ॥ अद्यत्तम्ममैदुस्तः
प्रतिपचुताग्रंभीर्दवीवृधत्पुरुोडाशेन ॥ त्वामुद्ध्यऽर्कंषे ॥ ४६ ॥ [१२]
॥ इति श्रीवाजसनेयशुक्लयजुःसंहिताग्रामद्याविंशोऽध्यायः ॥ २८ ॥
सामिद्धोअअन्नेकादशयदकंदस्त्रयोदशसमिद्धोअद्यद्वादशकेतुंकृष्वं

इचत्वारःषष्टिः॥ॐसमिद्धोऽअअनु॥समिद्धोऽअअन्कृदंरभ्मतीनाङ्ग
 तमंशुमधुमुत्तिपन्नवमानः ॥ ब्रुजिबिहन्वाजिनआतवेदोदुवानांविक्षि
 प्रियमासुधस्स्थम् ॥ १ ॥ घृतनुअनु ॥ घृतनुअन्तसम्पुथोदेवया
 नान्नप्रजानन्वाज्यप्येतुदुवान् ॥ अनुत्वासप्तपुदिशःसचन्ता९
 स्वधामुस्मैयजमानायधेहि ॥ २ ॥ इहुयश्च ॥ इहुयश्चासिवन्द्य
 श्चवाजिन्नाशुश्चासुमेद्धयश्चसप्ते ॥ अग्निद्रादेवब्रह्मसुभिःसुजोषाः
 प्रीतंघनिहंवहतुजोतवेदाः ॥ ३ ॥ स्तोत्रंभुहिः ॥ सुहृरोमाजुषाणो
 रुपथुप्रथमानमपृथिव्याम् ॥ देवभिर्यसुक्तमदितिःसुजोषाःस्योनङ्क

ण्वानासुवितेदधातु ॥ ४ ॥ एताऽउवः । सुभगाविश्वरूपविपक्षो
 मिःश्रयमाणोऽउदातैः ॥ ऋष्वाःसुतीःकुवषुःशुम्भमानोद्वारोदेवीः
 संप्रायणाभवंतु ॥ ५ ॥ अन्तरामित्रावरुणा ॥ अन्तरामित्रावरुणा
 चरन्तीमुखंयुञ्जानामभिसंविदने ॥ उषासावा९सुहिरुण्यंसुशि
 ल्पेऽऋतस्युषानाविहसादयामि ॥ ६ ॥ प्रथमावा९ प्रथमावा९
 सरथिनासुवणादिवोपश्यन्तोभवनानि विश्वा ॥ अपिप्पयुञ्चोदना
 वाग्मिमानोहोतारुज्ज्योतिःप्रदिशादिशन्ता ॥ ७ ॥ आदित्यैर्नक्षत्रैः ॥
 आदित्यैर्नोभारंतीबृहस्पतिःसरस्वतीसुहुरुद्रैर्नक्षत्रैः ॥ इडापह्

तावसुभिः सुजोषां युजन्नादेवीरुमतेषु यत् ॥ ८ ॥ त्वष्टां घोरम् ॥ त्व
 ष्टां घोरं न देवकामं अजानुस्वहुरवाजायतऽआशुरश्वः ॥ त्वष्टे दंष्ट्रिश्च
 म्भुवं न अजानुबुहोऽकुतारो मिह यक्षिहोतः ॥ ९ ॥ अश्वो घृते नु त्स
 न्या समं स्फुऽउप देवाः ऋतुशऽपार्थऽएतु ॥ बनुस्पातिर्देवलोकम्प्र
 जा ननु ग्निना हृदया स्वादितानि ब्रक्षत् ॥ १० ॥ प्रजापतेरुत्तपंसा । द्वा
 वृथानऽसुद्योजातो दधिषे युजमग्ने ॥ स्वाहा कृते न हविषां पुरोगा यो हि
 साध्या हविरे दंतु देवाः ॥ ११ ॥ [११] यदंक्रन्दः । प्रथम आर्यमानऽउद्य
 न्तं समुद्रादुत वा पुरीषात् ॥ इयेनस्य पक्षार्हा हरिणस्य बौहूऽउपेस्तुत्यग्ने

हिंजातन्तेऽअर्धन् १२॥ युमेनदुत्तम ॥ युमेनदुत्तन्त्रितऽएनमायुनगिन्द्र
ऽएणम्प्रथुमोऽअद्ध्यतिष्ठत् ॥ गुन्धुवोऽअस्यरशनामंगृभ्णात्सूरुद
श्वधसवो निरंतह ॥ १३ ॥ असिथुमः ॥ असिथुमोऽअस्यादित्यो
ऽअर्धन्नासिचितो गुह्येनवृतेन ॥ असिसोमै नसुमया विपुक्कऽआहुस्तो
त्रीणिदिविवन्धनानि ॥ १४ ॥ त्रीणितऽआहुद्विविवन्धना
नित्रीण्युप्सुत्रीण्युन्तःसंमुद्र ॥ उतेवमेवरेणश्छन्तस्यवृद्ध्यत्रातऽआ
हुःपुरुमअनित्रम् ॥ १५ ॥ इमाते । वाजिनवमार्ज्जनानीमाशुफाना
०स नितुविधाना ॥ अत्रातिभुद्धारशनाऽअपश्यमृतस्युषाऽअभिरक्ष

न्तिगोपाः ॥ १६ ॥ आत्कमानन्ते ॥ आत्कमानन्तेमनसारादजा
 नामिवोदिवापुतर्यन्तम्पतुङ्गम् ॥ शिरौऽअपश्यम्पुथिभिःसुगोभिररे
 णुभिर्जहमानम्पतुत्रि ॥ १७ ॥ अत्राति । रूपमुत्तममपश्यञ्जिर्गा
 षमाणमिषऽआपुदगोः ॥ बुदातेमत्तोऽअनुभोगमानुडादिह्मसिष्टुऽओ
 षधीरजीगः ॥ १८ ॥ अनुत्वा ॥ अनुत्वारथोऽअनुमय्योऽअबुन्ननु
 गावनुभगःकुनीनाम् ॥ अनुद्वातासुस्तवसुक्ख्यमोयूरनुद्वाममि
 रेष्टीर्यन्ते ॥ १९ ॥ हिरण्यशृङ्गोयः ॥ हिरण्यशृङ्गोयोऽअस्युपा
 दासनोजिवोऽअवरुऽइन्द्रऽआसीत् ॥ दुवाऽइदंम्यहविरद्यमायुदयोऽअ

वैन्तम्प्रथमोऽबुद्धयतिष्ठत् ॥ २० ॥ इम्मन्तासुऽसिलिकमद्भ्य
मासऽ ॥ इम्मन्तासुऽसिलिकमद्भ्यमासुऽसुऽशूणासोद्विद्यासोऽ
अत्याऽ ॥ हुऽसाऽइवश्च्रेणिशोयंतन्तुयदाक्षिषुद्विह्यमज्ममश्चाऽ ॥
॥ २१ ॥ तवुशरीरम् ॥ तवुशरीरम्पतयिष्णववृन्तवचिस्त्वातऽइवुद्ध
जीमान् ॥ तवुशृङ्गाणिबिष्टितापुरुत्रारण्येषुजन्मुराणाचरन्ति ॥ २२ ॥
उपुप्प्र ॥ उपुप्प्रागुच्छसनंघ्राज्यवादेवुद्धीचोमनंसोदीह्यानऽ ॥ अ
जऽपुरोनीयतेनाभिरुस्यानुपुश्चात्कुवयोयन्तिरेभाऽ ॥ २३ ॥ उपु
प्प्र ॥ उपुप्प्रागात्पुरुमंऊयत्सुधस्तथुमघोऽअच्छापितरंममातरंश्च ॥

अद्यादेवाभूतमोहिगम्याऽअथाशास्तेदुशुषेवार्थाणि ॥ २४ ॥
 [१३] समिद्धोऽअद्य । मनुषोदुरोणेदेवादुवाद्यंजसिजातवेदः ॥
 आचुवहमिन्नमहश्चकिस्वान्त्वन्दूतःकुविरासिप्प्रचैताः ॥ २५ ॥ श
 तम् ॥ १६०० ॥ तनूनपात्पुथः ॥ तनूनपात्पुथऽऋतस्यवानुऽमद्धा
 समुअन्त्स्वदयासुजिह्व ॥ मन्मानिधोभिरुतयेजमन्धन्दुवत्राचक्कण
 ह्यङ्कुरन्नः ॥ २६ ॥ नराशट्संस्यमहिमानम् ॥ नराशट्संस्यमहि
 मानमेषामुपस्तोषामवर्जतस्ययुजैः ॥ यसुऽऋतनुऽशुचयोधियुन्याः
 स्वदन्तिदेवाऽऽभयानिहुध्या ॥ २७ ॥ आजुह्वानुऽईड्यः ॥ आजुह्वानुऽ

इड्योनन्द्युश्चायाह्यग्रेवसुभिः सुजोषाः ॥ त्वन्देवानामसिबहुहो
तासऽर्पनाद्रयक्षीपितोयजोयान् ॥ २८ ॥ प्राचीनम्बुहिः । प्रादिशो
पृथिव्याब्रस्तोरुस्याध्वज्यतेऽग्नेऽअन्हाम् ॥ द्युप्रथतद्वितुरस्वरीयो
देवेभ्योऽअदितयेस्युनम् ॥ २९ ॥ द्यन्वस्वतीरुद्विया । विश्वंय
न्ताम्पातिवभ्योनजनयुः शुम्भमानाः ॥ देवोर्द्वारोबृहतीविश्वमिन्द्रवादे
वेभ्योभवतसुप्रायुणाः ॥ ३० ॥ आसुष्वयन्ती । यजुतेऽउपाकेऽ
उपासानक्कांसदतुन्नियोनौ ॥ दिव्येषांषणेबृहतीसुरुक्मेऽअधिश्च
यदंशुक्पिशुन्दधानि ॥ ३१ ॥ दैव्याहोतारा । प्रथमासुवाचा मिमा

नायुज्ञम्मनषोयजद्वयै ॥ प्रचोदयन्ताविदथेषुकारूप्राचीनुड्योतिः
 प्रदिशादिशन्ता ॥ ३२ ॥ आनः ॥ आनायुज्ञम्भारंतीतूयंमेत्वि
 डांसनूष्वादिहचेतयन्ती ॥ तिस्रोदेवीबृहिरदस्योनःसरस्वतीस्व
 पंसदसदन्तु ॥ ३३ ॥ अऽइमे । द्यावापृथिवीजनित्रीरूपैरपिदशुद्धव
 नानिबिश्वा ॥ तमुद्यहोतारिषितोयजीयान्देवन्त्वहाराभिहयक्षिविद्वा
 न् ॥ ३४ ॥ उपावसृजस्वमन्या । समेअन्दवानाम्पार्थऽकृतुग्राहवी
 ंपि ॥ वनुस्पतिःशमितादेवोऽअग्निस्वदन्तुहृद्यम्मधुनाधृतन ॥
 ॥ ३५ ॥ सुद्योजातः॥ सुद्योजातोऽध्यमिमीतयुज्ञमुग्निर्देवानामभवत्पु

रोगाः ॥ अस्य होतुः प्रुदिश्यतस्य ब्रुचिस्वाहा कृतं हवि रदन्तु देवाः ॥
॥ ३६ ॥ [३२] केतुङ्कुण्वन् ॥ केतुङ्कुण्वन्न केतवे पेशो मरुथाऽअपेश
से ॥ समुषाद्भिरजायथाऽ ॥ ३७ ॥ जीमूतस्येव भवति ॥ जीमूतस्येव
भवति प्रतीकुंठ्य हृन्मयीयाति सुमदामुपस्तथे ॥ अना विद्धया तु नृवा जय
त्वष्टस्त्वावृन्मणो महिमापि पतु ॥ ३८ ॥ धन्वन्नागाः ॥ धन्वन्नागाध
न्वन्नाजिअयमुधन्वन्नातीव्वाऽसुमदोजयेम ॥ धनुऽशत्रोरपकुमङ्कुणो
ति धन्वन्नासर्वाः प्रुदिशौ जयेम ॥ ३९ ॥ ब्रुवक्ष्यन्तीवेत् ॥ ब्रुवक्ष्यन्तीवेदा
गनीगन्तिकर्णग्निप्रयुष्टसखायम्परिषस्वजग्ना ॥ ओषेवशिङ्खितुता

धिधन्वुऽयाऽइयदिसमनेपारयन्ती०॥तेऽआचरन्ती॥तेऽआचरन्ती
 समनेवुषोषामातेवपुत्रम्बिभृतामुपस्थे ॥ अपुशत्रून्विद्वद्यतां०सं
 विद्वानेऽआत्क्रोऽइमेविष्णुर्नृत्ताऽअमित्रान् ॥४१॥ बुद्धानाम्पुता ।
 बहुरस्यपुत्राश्चिश्चिश्चाकृणोतिसमनावगत्य ॥ इषुधिःशङ्खुःपृतनाश्च
 सवाःपृष्ठेनिनद्धोजयतिप्रसूतः ॥ ४२ ॥ रथेतिष्ठन्नयति
 ब्राजिनःपुरोयत्रयत्रकुमयतसुषारुथिः ॥ अभीशूनाम्महिमानंम्पना
 यतुमनःपुश्चादनुयच्छन्तिरुश्मयः ॥ ४३ ॥ तौब्राह्मणोषान् ॥ तौ
 ब्राह्मणोषान्कृण्वतुर्वृषपाणयोश्चरथेमिःसुहृद्यजयन्तः ॥ अवेक्काम

न्तुःप्रपदैरुमित्रान्क्षिणन्तिशत्रूँरनपद्ययन्तः ॥ ४४ ॥ रुथेवाह
णढहुविः ॥ रुथेवाहणढहुविरस्युनामुषत्रायुधुनिहितमस्युधम्म ॥ त
त्रारथमुपशुगमढसदमव्विश्वाहावियढसुमनुस्यमानाः ॥ ४५ ॥ स्वा
दुषुढसदःपितरं ॥ स्वादुषुढसदःपितरौवयोधाक्कुच्छेश्चितुःशक्को
वन्तोगमुराः ॥ चित्रसैनोऽइषुबलाऽअमृद्धाऽसुतोवीराऽदुरवोद्वातसु
हाः ॥ ४६ ॥ ब्राह्मणासुहपितरं ॥ ब्राह्मणासुहपितरं सोम्यांसः
शिवेनोद्यावापथिवीऽअनेहसा ॥ पूषानःपातुदुरितादतोवधोरक्षामा
किन्नाऽअघशढसऽईशत ॥ ४७ ॥ सुपुणवस्ते । मृगोऽअस्यादन्तो गो

भिःसन्नद्वापतलिष्प्रसूता ॥ यन्त्रानरुःसञ्चुबिचुद्ववन्तितत्रास्ममब्भ्यु
 मिषवुःशम्मम्यदिसन् ॥ ४८ ॥ ऋजोतुपरि ॥ वृद्धिनाश्ममाभवतन
 स्तुनः ॥ सोमोऽअधिब्रवीतुनोदितिःशम्मम्यच्छतु ॥ ४९ ॥ आजंहु
 न्ति ॥ आजंहुन्तिसाद्वेषाअघनुःऽउपजिघ्रत ॥ अश्वाजनि
 प्रचैतुसोश्वान्तसुमत्सुचोदय ॥ ५० ॥ अहिरिवभोगैःपृथ्वीतिब्राहु
 क्रयायाहुतिम्परिवाधमानः ॥ हस्तुग्नोविश्वविद्युनानिबिह्वान्पुमान्पु
 मांऽसुम्परिपातुविश्वतः ॥ ५१ ॥ वनस्पतेवोद्भूः ॥ वनस्पतेवोद्भूः
 ह्योहिभूयाऽअस्मत्सखाप्प्रतरणऽसुवीरः ॥ गोभिःसन्नद्वोऽअसिघो

डयं स्वास्थाता ते जयत जेत्वा नि ॥ ५२ ॥ दिवः प्रथिद्वयाः ॥ दिवः
 पृथिद्वयाः पृथ्या जेऽउहं ते घनस्पतिभ्यः पृथ्या भूतुः सहः ॥ अपामो
 ज्ममानुम्पारिगोभिरावृतुमिन्द्रस्येवज्ज्वं हविषारथं यज ॥ ५३ ॥ इ
 न्द्रस्येवज्ज्वः ॥ इन्द्रस्येवज्ज्वो मरुतामनीकमित्रस्युगन्धर्वस्य
 नाभिः ॥ समानो हृदयदातिशुभाणो देवस्थुष्यप्रतिहृद्वयागुभाय ॥ ५४ ॥
 उपश्वासय । पृथिवीमृतद्याम्पुरुत्रातेमनुतुंगिष्ठितुअगत् ॥ स दु
 न्दुभे सुजरिन्द्रेण दुर्वैराद्वोयोऽअपसेधुशत्रून् ॥ ५५ ॥ आक्कन्दय ॥
 आक्कन्दयुवल्लुमोजो नुऽआधोनिष्ठुनिहिदुरिताबाधमानः ॥ अपपप्रोथ

दुन्दुभेदुच्छुनाऽद्वितऽद्वन्द्वस्यमृद्विरसिद्धीदयस्व ॥५६॥ आम् ॥ आ
 म्रजप्पन्त्यावतयेमाकृतमहुन्दमिधावदोति ॥ समश्चपणोश्चर
 न्तिनोनरोस्ममाकमिन्द्ररथिनोजयन्तु ॥ ५७ ॥ आग्नेयःकृष्णगर्भा
 वः । सारस्यतीमेषिवृश्मौग्न्यःपौष्णःश्यामशितिपृष्टाबाहस्प
 त्यः शिल्पोवैश्वदेवऽएन्द्रोरुणोमारुतःकुल्ममाषऽएन्द्रोश्मसऽहि
 तोधोरामऽसावित्रोरुणःकृष्णऽएकशितिपात्पेत्त्वः ॥ ५८ ॥ अ
 ग्नयेनीकवते ॥ अग्नयेनीकवतेरोहिताश्विनुध्वानुधोरामोसावित्रो
 पौष्णोरैरजतनाभिश्चदेवो पिशङ्गातुपुरोमारुतःकुल्ममाषऽआग्ने

यः कृष्णो जः सारं स्वेतामिषं धारुणं पेष्वं ॥ ५९ ॥ अग्नये गायत्र्या
य । त्रिवृते रात्रन्तराय । द्वाकपालिऽद्वन्द्वं त्रैहृमाय पञ्चदशायुर्बाह्वताये
कादंशकपालो विध्वेभ्यो दिवेभ्यो जागतेभ्यः सप्तदशेभ्यो विरूपे
भ्यो द्वादंशकपालो मित्रावरुणाभ्यो मानिहृभाभ्यामेकविंशेभ्यो
वैरोजाभ्यापयस्यो बृहस्पतये पाङ्गाय त्रिणवायं शार्ङ्गारयं चरुः स वित्र
ऽभौ णिणहाय त्रयस्त्रिंशार्यै रवतायुर्द्वादंशकपालः प्रो जापुत्यः चरुर
दि स्यै विष्णुर्पत्स्वन्य चरुः रग्नये वैश्वानुराय द्वादंशकपालो नुमत्याऽ
अद्वाकपालः ॥ ६० ॥ [२४] ॥ इति श्रीशुक्लयजुःसंहितापाठे एकोन

त्रिशोऽध्यायः ॥ २९ ॥ देवसवितः षट्पतपसेकौलालः षोडशद्वौद्राविदं
शातः ॥ अ० देवसवितः ॥ देवसवितुः प्रसुवयुजम्प्रसुवयुजपतिम्भगाय ॥
दिद्योगन्धर्वैः कृतपूः कृतं नः पुनातु द्वाचस्पतिर्द्वाचन्नः स्वदतु ॥ १ ॥ त
त्सवितुः ॥ तत्सवितुर्वरेण्यम्भगा देवस्य धीमहि ॥ धियो यो नः प्र
चोदयात् ॥ २ ॥ विश्वानि देव । सवितर्द्दरुता निपरा सुव ॥ बद्धद्वन्त
नुऽआसुव ॥ ३ ॥ विभुस्कारं हवामहे वामहे वसोश्चित्र
स्युराधंसः ॥ सुवितारं नृचक्षंसम् ॥ ४ ॥ ब्रह्ममणव्वाहमुणम् ॥ ब्र
ह्ममणव्वाहमुणव्यायराजुद्रग्रम्भरुद्र्यो विद्यन्तपसे शद्वन्तमसे तरुं

रन्नारकायंवीरुहणंम्पाप्मनैक्खिवमाक्खयायाऽअयुगेगूङ्कामायपूञ्जलुम
तिक्खुहायमागुधम् ॥ ५ ॥ नत्तायंसुतम् ॥ नत्तायंसतद्धुतायंशैलु
पन्धम्ममायसमाचुरन्नरिद्धायिभामुल्लुम्ममायैरुभट्टहसायु कारिमानु
न्दायंस्त्रीषुखम्पुमदकुमारोपुन्नम्मेधायैरथकारन्धेय्यायितक्षाणम् ॥
॥ ६ ॥ [६ ॥ तपसेकौलालम् ॥ तपसेकौलालम्मायायैकम्ममारिट्टु
पायंमणिकुरट्शुभेवुपट्शुरुह्यायाऽइषुकुरट्टेत्यै धेनुज्जारङ्कम्मणे
ज्ज्याकुरान्दिदुहायंरज्जुसुज्जंम्मृत्यवैमृगुयुमन्तकायश्चुनिनम् ॥ ७ ॥
नुदीब्बयःपौञ्जिष्ठम् ॥ नुदीब्बयःपौञ्जिष्ठमक्षीकाब्भ्युनिषादम्पुरुष

द्यागघ्रायदुर्मदङ्गन्धर्वाप्सुरोब्भयोद्वात्यम्प्रयुग्भ्युऽउन्मत्तं सप्तपदे
 वज्रनेब्भ्योप्प्रतिपदुमयैब्भ्यः कितुवमीठ्यतायाऽअकितवम्पिशुचै
 न्भ्योविदलकुरीठ्यातुधानैब्भ्यः कण्टकीकुरीम् ॥ ८ ॥ सुन्धयैजा
 रम् ॥ सुन्धयैजारङ्गेहायोपपुतिमात्युपरिवितुन्निःकृत्यैपरिविविदुन
 मराद्ध्याऽएदिधिषुऽपुतिन्निष्कृत्यैपशस्कारीं सुञ्जानाय स्मरकु
 रीम्प्रकामोद्यायोपसदुवणाग्रानूरुधुम्बलायोपदाम् ॥ ९ ॥ तुत्सुदे
 न्भ्यः कुब्जम् ॥ तुत्सुदेब्भ्यः कुब्जम्प्रमुद्वामेनन्दुब्भ्यः स्त्रोमर्स्व
 प्रायान्धमधम्मायवाधिरम्पुवित्रायाभिषजम्प्रज्ञानायनक्षत्रदर्शमाशि

क्षायैऽप्रिन्ननंमुपशिक्षायाऽअभिप्रोश्चिन्ननंमुख्यादायैऽप्रश्नविवाक
म् ॥ १० ॥ अम्मंभ्योहस्तिपम् ॥ अम्मंभ्योहस्तिपञ्चवायाश्च
पम्पुट्टयैगोपुलंखीर्यायाविपुलन्तेजसेजपालमिरायैकीनाशङ्खीला
लायसुराकारम्मुद्रायैगृहपलंश्चयंसेवितुधमाद्धवक्ष्यायानुक्षुत्तारंम्
॥ ११ ॥ भायैदावार्वाहारम् ॥ भायैदावार्वाहारम्प्रभायाऽअग्नयेधम्बुद्ध
स्यविष्टपायाभिषेक्कारुंवाषिष्ठायुनाकायपरिवेष्टारन्देवल्लोकायपेशिता
रम्मनुष्यल्लोकायऽप्रकरितारुदुसंवेभ्योल्लोकेऽब्ध्यऽउपसेक्कारुमवऽ
ऋत्यैवुधायोपमन्थितारुम्मंघायवासऽपलपूलीम्प्रकुमायंरजयित्री

याविजातामिदावत्सुरायातीत्वंरामिद्वत्सुरायातिष्कद्वरेष्वित्सुराया
धिर्जर्जरात्संघत्सुरायापलिङ्गनीमुमुब्भयोऽजिनसुन्धट्सोद्वयेब्भ्य
श्चर्ममुम्भम् ॥ १५ ॥ सरौब्भयोधिवुरम् ॥ सरौब्भयोधिवुरमुंपुरत्था
वंराब्भ्योदाशैषिशुन्ताब्भ्योवुन्दन्नहुलाब्भ्युऽशौष्कलम्पारायंभाग्गौर
मंवारायैकुवतन्तुर्थेब्भ्युऽआन्दंषिषमेब्भ्योमैनालत् ९स्वनेब्भ्युऽपपणं
कुहुहब्भ्युऽकिरातुत्सुनंब्भ्योजम्भकुम्पध्वतेब्भ्युऽकिम्पूषम् ॥
॥ १६ ॥ वीमेत्सायैपौल्कसम् ॥ वीमेत्सायैपौल्कसंघणायिहिरप्य
कारन्तुलायैवाणिजम्पञ्चादोषायंगलाविनुंविश्वेब्भ्योभूतेब्भ्यः

सिद्धमुलम्भूत्यैजागरुणमभूत्यैस्वपुनमात्यैजनवादिनुद्वयद्वयाऽअप
 गुल्लभट्संशुरायंप्रोच्छिदम् ॥ १७ ॥ अक्षुराजायिकितुवम् ॥
 अक्षुराजायिकितुवङ्कुतायादिनवदशेन्त्रेतायिकुलिप्पनन्दोपरायाधिक
 लिप्पनमास्कुन्दायसमारुस्थोणुम्मत्त्यवगोद्वयच्छमन्तकाग्रगोघात
 दुधेयोगाविकृन्तन्तुम्भिक्षमाणऽउपतिष्ठतिदुष्कुतायुचरकाचारुअ
 म्पाप्मनसैलुगम् ॥ १८ ॥ प्रतिश्रुत्कायाऽअर्तुनम् ॥ प्रतिश्रु
 त्कायाऽअर्तुनङ्घोषायमुषमन्तायबहुवादिनमनुन्तायैर्मकुदेशब्दाया
 डम्बराघातम्महसैर्वाणावादिङ्घोशांयतुणवेद्धममवरस्पर्शशैद्धम्

वनाग्रवनुपमुदयतोरण्यायदावुपम् ॥ १९ ॥ नुम्मायिपुश्चेलुम् ॥ नुम्मा
यपुश्चेलुं हसायुकारिठ्यादं सशाबुह्याङ्गामुपग्रङ्गणकमभिक्कोशक
न्तादमहसव्वोणावादम्पाणिगघन्तुणवेधमन्तात्तायानुन्दायतल्लवम्
॥ २० ॥ अग्रयेपीवानम् ॥ अग्रयेपीवानम्पाथिद्वयपाठसोप्पिण्वाय
वैचाण्डालमुन्तरिक्षायवदंशनतिनन्दिवेखलति ६ सूखायहृयक्षन्नक्ष
त्रेभ्यश्चिकिर्मिरेच्चन्द्रमसिकिलासुमद्वहेशुक्कम्पिङ्गाक्षदरात्र्यैकवण्ण
म्पिङ्गाक्षम् ॥ २१ ॥ अथैतान् ॥ अथैतानुद्वाविरेपानालंभुतात्
दीग्घुञ्जातिहस्वञ्जातिस्त्थल्लञ्जातिकेशञ्जातिकवणञ्जाति

कुहवुच्चातिलोमशञ्च ॥ अशद्वाऽअब्राह्मणस्तेप्राजापुत्याऽ ॥ मा
 गुधःपुंश्चुलीकितवःक्षीवोशद्वाऽअब्राह्मणस्तेप्राजापुत्याऽ ॥ २२ ॥
 [१६] इति श्रीशुक्लयजुस्संहितापाठे त्रिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ३० ॥
 सहस्रशीर्षोषाडशाभ्यःसंभृतःषट्द्वौद्वाविंशतिः॥ ॐसुहस्रशीर्षोपुरु
 षः । सहस्राक्षःसुहस्रपात् ॥ सभूमिर्दसुर्वतस्पृत्वात्यतिष्ठदशाङ्गु
 लम् ॥ १ ॥ पुरुषऽएव ॥ पुरुषऽएवेदं सर्वं यद्रूतं यच्च भूमादृग्म ॥ २ ॥
 तामृतं त्वस्य शानुयदन्ननातिरोहति ॥ २ ॥ एतावानस्य । महिमा
 तोज्ज्यायाश्च पुरुषः ॥ पादौ स्युर्विश्वाभूतानि त्रिपादं स्युर्मृतानि

वि ॥ ३ ॥ त्रिपादूर्ध्वः ॥ त्रिपादूर्ध्वऽउदुत्पुरुषऽपादोस्येहाभंवत्पुनः ॥
ततोविष्णुवृद्धयक्त्रामत्साशनानशुनेऽभिमि ॥ ४ ॥ ततोविराट् ॥ ततो
विराडजायतविराजोऽअधिपूरुषः ॥ सजोतोऽअत्यरिच्यतपुश्चाद्भूमि
मथोपूरः ॥ ५ ॥ तस्माद्यज्ञात् ॥ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतऽसम्भृतम्पृष
दोज्यम् ॥ पशूस्तौश्चैकवायुह्यनारुण्याग्नाभ्याश्चुषे ॥ ६ ॥ त
स्माद्यज्ञात् ॥ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतऽक्वचुऽसामानिजज्ञिरे ॥ छन्दा
ंसिजज्ञिरेतस्माद्यज्ञस्तस्मादजायत ॥ ७ ॥ तस्मादूर्ध्वाः ॥
तस्मादूर्ध्वाऽअजायन्तेयेकैचोभयादंतः ॥ गावोहजजिरेतस्मा

तस्ममांज्जिताऽअजावर्यः ॥ ८ ॥ तंयुज्जम् ॥ तंयुज्जम्बुहिहिषिप्रौक्ष
 द्दपुरुषंभ्रातमंग्रुतः ॥ तेनदेवाऽअयजन्तसाद्ध्याऽऋषयश्च्युये ॥ ९ ॥
 यत्पुरुषम् ॥ यत्पुरुषंषुष्यदधुऽकतिधाव्यकल्पयन् ॥ मुखद्विमे
 स्स्यासीत्किम्ब्रुहूकिमूरूपादाऽउच्यते ॥ १० ॥ ब्राह्मणोस्य ॥ ब्रा
 ह्मणोस्स्यमुखमासीद्विहूराजुद्व्यःकृतः ॥ कुरुतदस्युयद्वेद्व्यःपुद्गा
 ंशद्वौऽअजायत ॥ ११ ॥ चन्द्रमामनंसः ॥ चन्द्रमामनंसाज्जात
 श्वश्रुःसूख्यौऽअजायत ॥ १२ ॥ नाब्भ्याऽआसीदुन्तरिक्षदंशुषण्णो
 त ॥ १३ ॥ नाब्भ्याऽआसीत् ॥ नाब्भ्याऽआसीदुन्तरिक्षदंशुषण्णो

द्यौःसमंवर्तत ॥ पुद्गाम्भूमिर्दिशुःश्रोत्रात्तथाऽलोकाः ॥ १३ ॥ अत्पुरुषेण । हविषादिवायुशमंतद्वत ॥ वसुन्तोऽस्यासुदिदा
 ज्यंघ्नीज्जम्भऽह्वमऽशुरछुकिः ॥ १४ ॥ सुप्तास्यांसन् ॥ सुप्तास्यांस
 न्पारिधयुस्त्रिऽसुप्तसुमिधःकृताः ॥ देवायद्यज्ञन्तं दवानाऽअबध्नन्पु
 रुषम्पुशुम् ॥ १५ ॥ युज्ञेनयुज्ञम् ॥ युज्ञेनयुज्ञमयजन्तदेवास्तानिधम्मा
 णिप्रथुमाद्यांसन् ॥ तद्धनाकम्माहिमानःसचन्तुषत्रेपूवसुद्ध्यांस
 न्तिदेवाः ॥ १६ ॥ [१६] अद्ध्यसम्भृतः । पृथिव्यैरसाञ्चिविश्वकम्भ
 णुऽसमंवर्तुताग्ने ॥ तस्स्युत्त्वह्वाविदधद्रूपमैतितन्मर्त्यस्यदेवुत्त्व

माजानुमग्नै ॥ १७ ॥ वेदुहम् ॥ वेदुहमेतम्पुरुषम्मेहान्तंमादित्यवे
 णुन्तमसंपुरस्तात् ॥ तमेवाव्हिदित्वातिमस्युमेतिनान्यपन्थाविद्यु
 तेयनाय ॥ १८ ॥ प्रजापतिश्चरति ॥ प्रजापतिश्चरतिगन्धर्वेऽअन्तरजा
 यमानोबहुधाविजायते ॥ तस्युषोनिम्णरिपश्यन्तिधीरुस्तस्मिन्ह
 तस्त्युर्भुवनानिविश्वा ॥ १९ ॥ योदेवेभ्यः ॥ योदेवेभ्यऽआतपति
 योदेवानाम्पुरोहितः ॥ पूर्वोयोदेवेभ्योजुतो नमोरुचायुर्बाह्वभ्ये ॥
 ॥ २० ॥ रुचम्ब्राह्मम् ॥ रुचम्ब्राह्मअनयन्तोदेवाऽअग्नेतदंब्रुवन् ॥ य
 स्त्वैवम्ब्राह्मणोविद्यात्तस्यदेवाऽअसुन्वशे ॥ २१ ॥ श्रीश्च ॥ श्रीश्च

तेलुक्ष्मीश्चोपत्वन्यावहोरुत्रिपाश्चैकक्षत्राणिखूपमुश्चिनोद्व्याप्तम् ॥
दुष्पणत्रिषाणामुम्ममद्विषाणसर्वलोकम्ममद्विषाण ॥ २२ ॥ [६] ॥ २ ॥
इति श्रीशुक्लयजुःसंहितायां एकत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३१ ॥ तदेवसप्तवेन
स्तन्नवद्विषोडश ॥ ॐ तदेव ॥ तदेवाग्निस्तदादित्यस्तद्वायुस्तदुचुन्द्र
माऽ ॥ तदेवशुक्लतद्ग्रहमुताऽआपुऽसप्पुजापतिऽ ॥ १ ॥ सर्वनिमे
षाऽ ॥ सर्वनिमेषाजिरेष्विद्युतुऽपुरुषादधि ॥ नैनमर्द्धेनतिष्ठ्यञ्चन्नम
र्द्धेपरिजग्नमत ॥ २ ॥ नतस्स्यं । प्रतिमाऽअस्तिषस्युनानाममं
हृद्यशः ॥ हिरण्यगुण्ढमद्वित्येषमामाहिऽसुदित्येषास्मोन्नजातऽइ

तयेपः ॥ ३ ॥ एषोहं ॥ देवः प्रदिशो नु सव्याः पूषा हजातः सऽउगन्भः
 अन्तः ॥ सऽएवजातः सजनिष्यमाणः प्रत्यङ्गनास्तिष्ठतिसुवर्ता मुखः
 ॥ ४ ॥ अस्ममांज्जातम् ॥ अस्ममांज्जातन्नपराकिञ्चनवयऽआबुभवमु
 वनानिविश्वा ॥ प्रजापतिः प्रजयां सऽरुणस्त्रीणिञ्ज्योतींऽअषिसच
 ते सप्तोडशी ॥ ५ ॥ येनुद्यौः ॥ येनुद्यौरुग्रापृथिवीचन्द्रायेनुस्वस्त
 मितं व्येनुनाकः ॥ योऽअन्तरिक्षेरजसो विमानुः कस्मै देवाय हविषां वि
 धम ॥ ६ ॥ यङ्मुन्दसी ॥ यङ्मुन्दसीऽअवसातस्तभानुऽअभ्यक्षेतुग्म
 नंसुरेजमाने ॥ अत्राधिसुरऽउदितो विभां तु कस्मै देवाय हविषां विधे

म ॥ आपो ह्यद्भृहतीर्याश्चिदापः ॥७॥ [७] वृनस्तत् ॥ वृनस्त
त्पश्यन्निहितुङ्गहासद्यञ्चिविश्रुम्भवत्येकनीडम् ॥ तस्मिन्निदृष्टसञ्च
विचोतिसर्वदृष्टसऽओतुऽप्पोतश्चविभूऽप्पुजासु ॥ ८ ॥ प्रतत् ॥ प्रतद्वो
चेदुभृतुञ्चिविद्वाद्गन्धुर्वोधामुविभृतुंगुहासत् ॥ त्रीणिषुदानिनिहितुगु
हास्युषस्तानिर्वेदुसापितुःपितासत् ॥ ९ ॥ सनः ॥ सनुवन्धुर्जनित
सविधाताधामानिर्वेदुभुवनानिविश्वा ॥ यत्रदेवाऽअमृतमानशानास्त
तीर्षधामन्नुद्धरैर्यन्त ॥ १० ॥ पुरीत्यंभूतानि । पुरीत्यंलोकाऽपुरी
त्यसर्वाऽप्प्रदिशोदिशश्च ॥ उपस्थार्यप्प्रथमुजामृतस्त्यात्वमनु

अग्नेयैस्त्रिस्वन्दमम् ॥ ३ ॥ युक्श्वाहि । देवहूतमां३५अश्वां३५
 अग्नेरुथारिव ॥ निहोतापूह्यसंदः ॥ ४ ॥ द्वेविरूपे । चरतः
 स्वर्त्यः३५अन्याद्यावृत्समुपधापयेते ॥ हरिरुन्यस्याम्भवतिस्वधावा
 ञ्छुञ्छोऽन्यस्यान्ददृशसुवच्चाः ॥ ५ ॥ शतम् १७०० ॥ अयमिह ।
 प्रथमोधागिधातुमिहोताग्रजिष्ठोऽअद्धरेण्वीद्व्यः ॥ यमप्पवानोभृ
 गवोविरुरुचुर्वनेषुचित्रंविभ्वंविशोविशे ॥ ६ ॥ त्रीणिशुता । त्रींसुह
 स्नाण्युग्निन्त्रुंशच्चदेवानवर्चचासपठ्यन् ॥ औक्षन्धतैरस्तृणन्नबुहिर
 स्ममाऽआदिद्धोतारुन्यसादयन्त ॥ ७ ॥ मूर्ध्नानिन्दिवः ॥ मूर्ध्नानिन्दु

बोऽअरुतिम्पृथिव्यावैश्वानुरमृतऽआजुतमुग्निम् ॥ कविऽसुम्न्ना
जुमतिथिश्चनानामासन्नापात्रंअनयन्तदुवाः ॥ ८ ॥ अग्निर्वृत्राणि ।
जह्वन्नद्रविणस्युर्विपुन्यया ॥ समिद्धऽशुक्लऽआहुतः ॥ ९ ॥ विश्वेभ्योभिऽ
सुोम्म्यम् ॥ विश्वेभ्योभिऽसुोम्म्यम्मद्धमुऽइन्द्रेणव्यायुना ॥ पिबामित्र
स्युधामभिः ॥ १० ॥ आयत् ॥ आयादुषेनपतिन्तेजुऽआनुह्विरे
तानिषिक्कुन्धारुभीक ॥ अग्निश्शङ्खमनवद्यंरुश्वानंस्वाह्व्यअनय
त्सुदयञ्च ॥ ११ ॥ अग्नेशङ्ख । महतेसोभगायुतवद्व्यम्नाद्व्युत्तमा
निसन्तु ॥ सआस्पृत्त्यऽसुयमुमाकृणुष्वशत्रूयतामुभितिष्टामहा

ॐसि ॥ १२ ॥ त्वा॑ं॒हि । मु॒द्र॒तं॑म॒य॒र्क्ष॒शो॑कै॒वध॑म॒हुम॑हि॒नुः॑श्रो॒ष्य
 ग॒ग्ने ॥ इ॒न्द्र॒न॒त्वा॒श॒वं॑सा॒दु॒व॒त॒वि॒द्यु॒म्पु॒ण॒न्ति॒रा॒ध॒सु॒नृ॒त्त॑मा॒ऽ ॥ १३ ॥
 त्वे॒ऽअ॒ग्ने । स्वा॒हु॒त॒प्ति॒प्र॒या॒सः॑स॒न्तु॒सू॒र॒यः॑ ॥ यु॒न्ता॒रु॒षे॒मु॒घ॒वा॒नु॒ज
 ना॒ना॒म॒वू॒र्वा॒न्त॒य॒न्तु॒गो॒ना॒म् ॥ १४ ॥ श्रु॒धिः॒श्रु॒त्क॒र्ण॑ ॥ श्रु॒धिः॒श्रु॒त्क
 ण्ण॒व॒न्नि॒ह॒भि॒द्वे॒व॒र॒ग्ने॒सु॒धा॒र्व॒भिः॑ ॥ आ॒सी॒द॒न्तु॒ब॒र्हि॒षे॒भि॒मि॒त्रो॒ऽअ॒रु॒ध॒मा
 प्पा॒त॒र्या॒वा॒णो॒ऽअ॒द्ध॒र॒म् ॥ १५ ॥ वि॒श्वे॒षा॒म॒दि॒तिः॑ ॥ वि॒श्वे॒षा॒म
 दि॒ति॒र्य॒ज्ञि॒या॒नो॒वि॒श्वे॒षा॒म॒ति॒थि॒ग्मा॒नु॒षा॒णाम् ॥ अ॒ग्नि॒र्द्वे॒वा॒नो॒भ॒व
 ऽआ॒वृ॒णो॒न॒सु॒मृ॒डी॒को॒भ॒व॒तु॒जा॒त॒व॒दाः॑ ॥ १६ ॥ मु॒हो॒ऽअ॒ग्ने॑ । स॒मि

धानस्युशम्मुण्यनागामित्रैर्वरुणैस्त्वस्तये ॥ श्रेष्ठेस्यामसवितुः सर्वाम
नितद्ववानामवोऽअद्यावृणीमहे ॥ १७ ॥ [१७] आपश्चित् ॥ आ
पश्चित्पिप्यस्तुर्ध्वानगवोनक्षत्रतारितारस्तद्वन्द्व ॥ आहिवायुध
नियुतोऽनोऽअच्छात्त्वर्हिर्धोभिर्दयसेविवाजान् ॥ १८ ॥ गावुऽउप ॥
गावुऽउपावतावृतम्मेहोर्ध्वस्यरुप्सुदा ॥ दुभाकण्णाहिरुण्यया ॥
॥ १९ ॥ यदुद्य । सूरुऽउदितेनागामित्रोऽअर्क्युमा ॥ सुवातिसवित्ता
भगः ॥ २० ॥ आसूतेसिञ्चतोऽश्रयोदरोदस्योरभिश्श्रयम् ॥ रुसा
दधतिवृषुभम् ॥ तम्प्रेत्कथायंवेनः ॥ २१ ॥ आतिष्ठन्तुम्पारि ॥ ओ

तिष्ठन्तुम्पारुविश्वेऽअभषुञ्छियोवसानश्चरतिस्वरोचिः ॥ मुहत्त
 दृष्णोऽअसुरस्यनामाविश्वश्चरूपोऽअमृतानितुस्तथो ॥ २२ ॥ प्र
 वः ॥ प्रवोमुहेमन्दमानायान्धुसोच्चाविश्वानरायविश्वामुवे ॥ इ
 न्द्रस्ययस्यसुमखुट्सहोमहिःश्रवोनम्मणश्चरोदसीसपुरुषतः ॥ २३ ॥
 बृहन्निव ॥ बृहन्निदिध्वमऽएषाम्भूरिशस्तम्पृथुःस्वरुः ॥ येषामि
 न्द्रोयुवासखा ॥ २४ ॥ इन्द्रैहि ॥ इन्द्रैहिमतस्यन्धसोविश्वे
 मिःसोमुपवामिः ॥ मुहोऽअभिहिरोजसा ॥ २५ ॥ इन्द्रोवृत्रम् ॥
 इन्द्रोवृत्रमवृणोच्छर्द्धनीतिःप्रमायिनाममिनाहुर्पणीतिः ॥ अहुन्धय

इसमे शोधे गवने ष्वो विद्धेनाऽअकृणोद्गोद्गोम्याणाम् ॥ २६ ॥ कुतु
स्त्वम् ॥ कुतुस्त्वमिन्द्रमाहिनुस्सन्नकोयासिसत्पतुकिन्तंऽइत्थास
मपृच्छसेसमराणश्शुभानिष्ठोचस्तन्नाहारिवोयत्तंऽअस्ममे ॥ महा३
ऽइन्द्रोयऽओजसाकुदाचुनस्तुरीरासिकदाचुनप्रयुच्छसि ॥ २७ ॥ आ
तत्तंऽइन्द्रायवःपनन्तामियऽध्वङ्गोमन्तुन्तितत्तसान् ॥ सुकृत्स्वुंछ्य
पुरुपुत्राम्मही०सुहस्रंधारागम्बुहतीन्दुदक्षन् ॥ २८ ॥ इमान्तै ॥ इमा
न्तोधिद्युम्प्रभरमुहामुहामिस्थस्तोत्रोधिषणोयत्तंऽआनुजे ॥ तमुत्स्ववे
चंप्रसुवचसासुहिमिन्द्रन्देवासुऽशवसामद्वेन्ननु ॥ २९ ॥ [१२] वि

न्नाद्बृहत् ॥ विन्नाद्बृहत्पिबतुसोम्यममद्वायुर्दधद्वाज्ञपतावविहृत
 म् ॥ वातं जतौ योऽभि रक्षति त्वमनां प्रजाः पुंषोषपुरुषा विराजति ॥
 ॥ ३० ॥ उदुत्त्यम् ॥ उदुत्त्य आतवैदसन्देवं धहन्ति कुतवः ॥ दृशे वि
 श्वायुसूखम् ॥ ३१ ॥ येनां पावकुचक्षसाभिरुण्यन्तु
 अनुरानु ॥ त्वं धरुणपश्यसि ॥ ३२ ॥ दद्यावद्धृक्ष्यऽअगतुर्दृश्ये
 नुसूख्यत्त्वचा ॥ मद्वायुज्ञऽसमं आथे ॥ तम्प्रेत्कथायं वृनाश्चित्रन्देवा
 नां ॥ ३३ ॥ आनः ॥ आनुऽइडां भिविदथे सुशुस्ति विश्वा नरः स वि
 तादुवऽएतु ॥ अपि यथायुवानो मत्सथानो विश्वेऽअगं दं भिपित्वमना

षा ॥ ३४ ॥ यदद्या ॥ कच्चवृत्रहत्रदगाऽअभिसूय ॥ सर्वन्तदिन्द्रते
वशे ॥ ३५ ॥ तुराणिर्विश्वदशेतः ॥ तुराणिर्विश्वदशेतोज्ज्योतिष्कृद
सिसूय ॥ विश्वमाभासिरोचनम् ॥ ३६ ॥ तत्सूयस्य ॥ देवत्वन्त
त्रमहित्वम्मुद्रयाकृतोर्विततःसअंभार ॥ ग्रदेदयुक्कहरितःसुधस्स्या
दाद्रात्रिवासंस्तनूतसिमस्मै ॥ ३७ ॥ तन्मित्रस्य ॥ तन्मित्रस्यवृण
स्यामित्रक्षेसूयारूपङ्कणतुष्टौरुपस्थे ॥ अनुन्तमुद्रयद्रुशेदस्युपाजः
कृष्णमुद्रयद्रुरितुःसम्भरन्ति ॥ ३८ ॥ वणमुहान् ॥ वणमुहारअसि
सूयवडादित्यमुहारऽअसि ॥ मुहस्तेसुतामहिमापनस्यतेद्वादिव

मुहार्ऽअसि ॥ ३९ ॥ वटङ्कयुश्रवंसामुहार्ऽअसिसुत्रादेवमुहार्ऽअ
 सि ॥ मुद्रहादेवानामसूयःपुरोहितोविभुज्ज्योतिरदाब्ज्यम् ॥ ४० ॥
 आयन्तऽइवसूयम् ॥ आयन्तऽइवसूयविश्वेदिन्द्रस्यभक्षत ॥ वसू
 निजातेजनमानऽओजसाप्रतिभागन्नदोधिम ॥ ४१ ॥ अद्यादेवाहा
 अद्यादेवाऽउदितासूयस्यनिरुहंसर्षपिपृतानिरवुद्यात् ॥ तन्नोमित्रो
 वरुणोभामहन्तामादितुंसिन्धुःपृथिवीऽउतद्यौः ॥ ४२ ॥ आकु
 ष्णर्ण ॥ आकुष्णर्णनुरजसुव्रतमानानिवुशयन्नुमृतम्भस्यञ्च ॥ हि
 रुण्ययेनसवितारथेनादेवोषातिमुवनानिपश्यन् ॥ ४३ ॥ [१४] प्र

वावृजे ॥ सुप्रयानुहिरैषामाविश्वपतौववारितऽइयाते ॥ विशामुक्को
रुषसःपूर्वहूताद्यैःपूषास्वेस्तयेनियुत्त्वान् ॥ ४४ ॥ इन्द्रवायवृद्ध
स्पतिम् ॥ इन्द्रवायवृद्धस्पतिंमित्राग्निमृषणम्भगम् ॥ आदित्या
दमारुतङ्गुणम् ॥ ४५ ॥ वरुणःप्रप्राविता । भुवन्निमुञ्चोविश्वामिरु
तिभिः ॥ करतान्नःसुरार्धसः ॥ ४६ ॥ अधिनः ॥ अधिनऽइन्द्रेषांवि
ष्णोःसज्जुत्थानाम् ॥ इतामरुतोऽअश्वना ॥ तम्पृत्क्रथायंवेनाय
देवासुऽआनुऽइडाभिर्विश्वैर्म्यमम्होमांसश्चर्षणीधृतः ॥ ४७ ॥
अग्नेऽइन्द्र । वरुणमिञ्चेदेवाःशङ्खःप्रयन्तुमारुतोतविष्णो ॥ उभा

नासंत्थारुद्रोऽअधुग्मापूषाभगःसरस्वतीजुषन्त ॥ ४८ ॥ इन्द्राग्नी
मित्रावरुणा । दितिर्ऽस्वःपृथिवीन्ध्याम्मरुतुःपवताऽअपः ॥ हवै
विष्णुर्ऽमृषणम्ब्रह्मणस्पतिर्ऽभगन्नुशर्ऽसंसवितारंभूतये ॥ ४९ ॥
अस्मर्मेरुद्राः ॥ अस्मर्मेरुद्राभुहनापवतासावृत्रहृत्येभरंहूतोसुजोषाः ॥
यशर्ऽसंतस्तवुतधायिपुञ्जऽइन्द्रंज्येष्टाऽअस्ममाऽअवन्तुदेवाः ॥
॥ ५० ॥ अर्वाञ्चोऽअद्य ॥ अर्वाञ्चोऽअद्यामंवतायजत्रोऽआवो
हादिभयमानोध्ययेयम् ॥ त्राक्षत्रोदेवानिजुरेवृकंस्यत्राद्धूतोद्वेष
दोषजत्राः ॥ ५१ ॥ विश्वेऽअद्य । मरुतोविश्वेऽजुतीविश्वेभवनन्व

गम्युऽसमिद्धाऽ ॥ विश्वेनोदेवाऽअवुसागंमन्तुविश्वमस्तुद्विविणं
बाजोऽअस्ममे ॥ ५२ ॥ विश्वेदेवाऽ ॥ शणूतेमहवम्मेयेऽअन्तारे
क्षुयऽउपुद्याविष्ट ॥ येऽअग्निजिह्वाऽउतवायजन्नाऽआसद्यास्मिन्मन्वाहि
षिमादयद्धम् ॥ ५३ ॥ देवेभ्योहि । प्रथमंयजिथेभ्योभृतुत्व
ऽसूवासिभुगमुत्तमम् ॥ आदिह्यमानऽसवितुह्यृणुषेनूचीनाजोवि
तामानुषेभ्यऽ ॥ ५४ ॥ [११] प्रवायुम् ॥ प्रवायमच्छाबृहतीम
नीपावृहद्वीयिविश्ववारऽरथुप्ताम् ॥ ह्युतद्यामानियुतुऽपत्यमानकु
विक्रुविमियक्षसिप्रयज्यो ॥ ५५ ॥ इन्द्रवायुऽइमे । सुताऽउजु

प्रयोमिरागतम् ॥ इन्दवोवामशान्तिहि ॥ ५६ ॥ मित्रद्वेष्टे
 तदक्षुर्वणश्चरिशादंसम् ॥ धियङ्मताचिंसाधन्ता ॥ ५७ ॥ दक्षा
 भुवाकवःसुतानासत्यावृक्षवर्हिषः ॥ आयातद्वद्ववर्तनी ॥ त
 म्प्रत्क्रथायवुनः ॥ ५८ ॥ विदद्यादि ॥ विदद्यादोसुरमारुगणमहुर्म
 हिपाथःपृथ्व्यदिसुध्यक्कः ॥ अग्रन्नयत्सुपद्याक्षराणामच्छुरवम्प्रथुमा
 जानुतीगात् ॥ ५९ ॥ नुहिस्पशम् ॥ नुहिस्पशमविदन्नेद्वयमुस्मा
 द्देश्चानुरात्पुंरएतारमुग्नेः ॥ एमेनमवृधन्नमृताऽअमर्त्यवैश्चानुर
 द्देत्रजित्यायदेवाः ॥ ६० ॥ उग्राविद्युनिना ॥ उग्राविद्युनिनामवऽ

इन्द्राग्नीहं वामहे ॥ तानोमृडातऽर्द्धदृशे ॥ ६१ ॥ उपास्मै गायतान
रुं पवमानाग्रेन्दवे ॥ अभिदुवारऽर्द्धयक्षते ॥ ६२ ॥ येत्त्वां । ह्रिह
त्यैमघवुन्नवच्छुरेशांश्चुरहरिवोयैगविष्टौ ॥ येत्त्वाननमनू मदनितुवि
प्रादपिवेन्द्रसामुत्सगणोमुरुद्धिः ॥ ६३ ॥ जनिष्ठाऽनुग्रः । सहस्रतु
रायमुन्द्रऽओजिष्ठोवहुलाभिमानः ॥ अवच्छिन्निन्द्रमुरुतश्चिदन्नमा
तायद्द्वीरन्दुधनुर्द्वनिष्ठा ॥ ६४ ॥ आतू ॥ आतूनऽर्द्धद्वृत्रहन्स्माकं
मुर्द्धमागहि ॥ महादमुहोभिरुतिभिः ॥ ६५ ॥ त्वमिन्द्र ॥ त्वमिन्द्र
प्रतूतिष्वुभिष्विश्वाऽअसिरुपुधः ॥ अशुस्तिहाजं निताविश्चतूर

सि त्वन्तर्गतरुण्युतः ॥ ६६ ॥ अनृते ॥ अनृते शुष्मन्तरयन्तमा
 ग्रतुःक्षोणीशिशुन्नमातरा ॥ विश्वांस्तेस्पृधःश्चथयन्तमेन्यवेष्वन
 रुयदिन्दुतूषासि ॥ ६७ ॥ युजोदेवानाम् ॥ युजोदेवानाम्भ्रय्येतिस्म
 म्भ्रमादित्यासोभवतामृडयन्तः ॥ आवोर्वाचोसुसुतिर्वृत्त्यादुदहो
 ऋद्यावोरिवोवितुरासत ॥ ६८ ॥ अदब्धोभिःसवितः । पात्राभिष्ट
 णिशिवेभिरुद्यपरिपाहिर्नोगयम् ॥ हिरण्यजिह्वःसुवितायुनद्यसुरक्षा
 मार्किन्नाऽअघर्शऽसऽशत ॥ ६९ ॥ [३५] प्रवीरया । शुचंयोद्विरे
 वामद्धुर्युमिर्मधुमन्तऽसुतासः ॥ बहवायोनियुतोब्राह्मच्छापिवा

सुतस्यान्धसोमदाय ॥ ७० ॥ गावुऽउप ॥ गावुऽउर्पावतावुतम्मुही
ब्रजस्यरुघ्सुदां ॥ उभाकर्णाहिरुण्ययां ॥ ७१ ॥ काढ्ययोरोजानेषु ॥
काढ्ययोरोजानेषुऋत्वादक्षस्यदुरोणे ॥ रिशादंसासुधस्तथुऽआ ॥
॥ ७२ ॥ दैव्यांवद्धर्षू ॥ दैव्यांवद्धर्षूऽआगतुर्दुरथैनुसूष्वत्त्वचा ॥ म
द्वायुनर्दिसमंआथे ॥ तम्प्रुत्क्रथायंघ्ननः ॥ ७३ ॥ तिरुञ्चीनोवित
तः ॥ तिरुञ्चीनोवितंतोरुहिर्मरेषामुधर्स्विदुसी ३ दूपारिस्विदासी
३ त ॥ रुतोधाऽआसन्महिमानंऽआसन्त्स्वधाऽअवस्तोत्प्रयंतिऽपु
रस्तात ॥ ७४ ॥ आरोदंसीऽअपृणुदास्वम्मुहज्जातंरुयदैनमुपसोऽ

अधारयन् ॥ सोऽअहुरायुपरिणीयतेकुविरत्योनवाजसातयेचनोहि
 तः ॥ ७५ ॥ उक्तेभिर्वृत्रहन्तमा ॥ उक्तेभिर्वृत्रहन्तमायामन्दानाचि
 दागिरा ॥ आङ्गवराविवांसतः ॥ ७६ ॥ उपनः ॥ सूनवोगिरःशृण्व
 न्त्वमृतस्यये ॥ सुसृङ्गिकामवन्तनः ॥ ७७ ॥ ब्रह्माणिमे । सुतयुः
 शठ्सुतासुःशृण्वम्ऽइयत्तिप्रभृतोमेऽअङ्गिः ॥ आशांसतेप्रतिहृष्य
 न्त्युक्माहरोविहतुस्तानोऽअच्छ ॥ ७८ ॥ अनुत्तुमाते । मघवन्न
 किर्त्तनत्वावाःऽअस्तिदेवताविदानः ॥ नजायमानोनशतेनजातो
 आनिक्कुरिष्याकृणुहिप्रवृद्ध ॥ ७९ ॥ तदित् ॥ तदिदांसुभुवनेषुज्ये

पुंठयतौबुजऽउग्रस्त्वेषनृम्णऽ ॥ सुद्योजंज्ञानोनिरिणातिशङ्कननयं
विश्वेमदुन्त्यूमाऽ ॥ ८० ॥ इमाऽउत्त्वा । पुरुवसोगिरौवद्धन्तया
ममं ॥ पावुकवर्णांशुचंयोविपुश्चित्तोभिस्तोमरनूषत ॥ ८१ ॥ यस्या
यम् ॥ यस्यायंविश्वऽआख्युयासंशेवाधिपाऽआरिऽ ॥ तिरिश्चिदु
यैरुशमेपवोरवितुन्भ्यत्सोऽअज्यतेरुयिऽ ॥ ८२ ॥ अयदंसुहस्त्र
म् ॥ अयदंसुहस्त्रमृषिभिऽसहस्कृतऽसमृद्धऽवपप्यथे ॥ सुत्यऽसोऽ
अस्यमहिमाणुणेशवोयुज्ञेषुविष्पुराज्ये ॥ ८३ ॥ अदब्धेभिऽसवि
तऽ । पायुभिद्वदंशिवेभिरुद्यपरिपाहिनोगयम् ॥ हिरण्यजिह्वऽसुवि

तायुनद्येसुरक्षामाकिन्नोऽअघशोऽसऽईशत ॥८४॥ [१५ ॥ आननः ॥
 आनोयुज्ञोऽन्दिबिरुपशुवायोयाहिसुमन्मभिः ॥ अन्तःपुवित्रोऽउपरि
 श्रीणोऽनोयदशुक्कोऽअयामिते ॥ ८५ ॥ इन्द्रवायूसुसुन्दृशा । सुह
 वेहहवामहे ॥ यथानुऽसर्वेऽइज्जनोनमीवऽसुद्धमेसुमनोऽअसत ॥८६॥
 ऋधगित्था । समत्यःशशुमेदेवतातये ॥ योनूनम्मिमुन्नावरुणावुभि
 ह्यऽआचुक्केह्यदातये ॥ ८७ ॥ आयातम् ॥ आयातुमुपम्पतुम्म
 ह्यऽपिवतमश्विना ॥ दुग्धम्पयोवृषणाजेदयावसूमानोमद्विष्टमाग
 तम् ॥ ८८ ॥ प्रेतु ॥ प्रेतुब्रह्मणस्पतिःप्रदेष्टुतुसूनृता ॥ अच्छांवी

रत्नरथमपुङ्खिराधसन्देवायुज्ञन्नयन्तनः ॥ ८९ ॥ चुन्द्रमाऽअप्सु ॥
चुन्द्रमाऽअप्सुन्तरासुपुण्णार्धावतद्विवि ॥ रुयिम्पिशङ्गम्बहुलम्पुरु
स्पृहृहृहरिरैरितिकनिःकदत् ॥ ९० ॥ देवन्देवुधः ॥ देवन्देवुधोवसेदुव
न्देवमुभिष्टये ॥ देवन्देवदुहवेमुवाजंसातयेगणन्तोदुह्याधिया ॥ ९१ ॥
द्विविपृष्टः ॥ द्विविपृष्टोऽअरोचताग्निवैश्वानुरोबृहन् ॥ क्षमयाध्व
धानऽओजसुचनोहितुज्ज्यातिषाबाधतेतमः ॥ ९२ ॥ इन्द्राग्नीऽ
अपात् ॥ इन्द्राग्नीऽअपादियम्पूर्वागात्पुङ्खतोऽभ्यदं ॥ हित्वीशिरोजि
ह्वयाघावदुच्चरन्निर्दिशत्पुदान्यङ्क्रमीत् ॥ ९३ ॥ देवासोहिष्मा । मनवेस

मन्त्रयद्योविश्वैस्माकं सरातयः॥ तेनोऽअद्यतेऽअपुरन्तुचेतुनोभवंन्तुघ
 रिवोविदः॥ ९४ ॥ अपांथमत ॥ अपांथमदुभिर्शस्तीरशस्तिहाथे
 न्द्रोद्युम्न्याभवत् ॥ देवास्तऽइन्द्रसुक्ख्याययेमिरेबृहद्भानोमरुद्गण
 ॥ ९५ ॥ प्रवः ॥ प्रवुऽइन्द्रायबृहतेमरुतोब्रह्ममाञ्चत ॥ बृन्नर्हन्तिबृ
 हुहाशुतर्कतुर्वज्जैणशुतपर्वणा ॥ ९६ ॥ अस्येदिन्द्रोवावृधेबृष्ण्यु
 शवोमर्दसुतस्युविष्णवि ॥ अद्यातमस्यमहिमानमायवानुष्टुवन्तिपू
 र्वथा ॥ इमाऽलत्त्वोयस्यायमुयर्दसुहस्रंमूर्द्धऽलुपुणः॥ ९७ ॥ [१३]
 इति श्रीशुक्लयजुःसंहितापाठे त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३३ ॥ अज्जाग्रतःप

अनद्यःसोमोधिनुमाकृष्णणेनपुष्पंतवदशकानतदष्टौषडष्टापञ्चाशत् ॥
अथज्जाग्रतः॥ अज्जाग्रतोदूरमूदौतिदैवन्तदुसुप्तस्युतथैवेति ॥ दूरङ्क
मञ्ज्योतिषाञ्ज्योतिरेकुन्तदमुमनःशिवसङ्कल्पमस्तु ॥ १॥ अनुकम्मा
णि ॥ अनुकम्माण्युपसोमनीषिणोयज्ञेकृण्वन्तिद्विदथेषुधीराः ॥ अ
दंपूवैरुग्रक्षमुन्तःप्रजानान्तदमुमनःशिवसङ्कल्पमस्तु ॥ २ ॥ अत्प्र
ज्ञानंम् ॥ अत्प्रज्ञानंभुतचेतोधातिश्चुबज्ज्योतिरुन्तरमुतम्प्रजासु ॥
यस्स्मान्नऽकुतेकिञ्चनकम्माक्रियतेतदमुमनःशिवसङ्कल्पमस्तु ॥ ३॥
अनेदम् ॥ अनेदम्भुतम्भुवनम्भविष्यत्परिगृहीतमुभृतेनुसध्वम् ॥ अ

नयुजस्तायते सुप्तहोतु तन्मुमनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥४॥ अस्मिन्नु
 चः ॥ अस्मिन्नुचः सामुषज्जं अषिषस्मिन्नुप्रतिष्ठितारथनाभाविवारः ।
 अस्मिन्नुचः सवृमोतम्प्रजानुन्तन्मुमनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥ ५ ॥
 सुषारुथिरश्वा निव ॥ सुषारुथिरश्वा निवुषन्मनूष्यान्नेनीयतेभीशु
 भिर्वाजिनऽइव ॥ हृत्प्रतिष्ठुं वदजिरा विष्टुन्तन्मुमनः शिवसङ्कल्प
 मस्तु ॥ ६ ॥ पितुनु । स्तोषम्मुहो धुग्माणुन्त विषीम् ॥ अस्य त्रितो
 व्यो जसावृत्रा विपवमुदयत् ॥ ७ ॥ अन्वित् ॥ अन्वित्दनुमते त्वमन्व्या
 सुशश्चनस्कृधि ॥ कत्वेदक्षायनो हि नृप्रणुऽआयूँ अषितारिषः ॥ ८ ॥

शतम् ॥ १८०० ॥ अनुनः ॥ अनुनोद्यानुमातिर्युज्ञन्देवेषुमध्यताम् ॥
अग्निश्चन्द्रयुवाह्नोभवतन्दशुषुमयः ॥ ९ ॥ सिनोवालिपुथुहुके ॥
सिनोवालिपुथुहुकेषादेवानामसिस्वसा ॥ जूषस्वहृदयमाहुतम्पुजा
न्दविदिदिदिनः ॥ १० ॥ [१०] पञ्चनुद्युः ॥ पञ्चनुद्युःसरस्वतीमपिय
न्तिसस्त्रोतसः ॥ सरस्वतीतुपञ्चधासोदेशेभवत्सुरित् ॥ ११ ॥ त्वम
ग्ने ॥ प्रथमोऽङ्गिरः॥ अङ्गिषिहुवोदेवानामभवः शिवः सखा ॥ तवद्युतेकु
वयोविद्युनापुसोजायन्तमुरुतोऽब्राजहृदयः ॥ १२ ॥ त्वन्नः ॥ त्वन्नो
ऽअग्नेतवदेवपायुभिर्मुधानोरक्षतुष्टुश्चवन्द्य ॥ आतातोकस्युतन

येगवांसुस्यनिर्मेषुर्दक्षमाणस्तवब्रुते ॥ १३ ॥ उत्तानायामवे । भरा
 चिकित्त्वान्तसुहृदप्रवोतावृषणअजान ॥ अरुषस्तपोरुशदस्यपाज
 इडायास्पुत्रावृयुनेजनिष्ट ॥ १४ ॥ इडायास्त्वा । पुदेव्यन्ना
 मापृथिष्याऽअधि ॥ जातवेदोनिधीमुह्यग्नेहृदयायुधोदवे ॥ १५ ॥
 प्रमदमहे । शवसुनायशषमाङ्गषाद्विघ्णसेऽअङ्गिरुस्वत् ॥ सुवृक्कि
 भिस्तुवुतऽक्वग्निमुयायाच्चाभोक्तेनरुविश्रुताय ॥ १६ ॥ प्रवः ॥ प्रवो
 महेमहिनमोभरह्ममाङ्गुष्यदशवसुनायुसाम ॥ येनानुपध्वपितरं
 पदुजाऽअच्चन्तोऽअङ्गिरसोगाऽअविन्दन् ॥ १७ ॥ इच्छन्ति त्वासा

मम्यासुःसखायः सुद्वान्ति सुसोमिन्दधातिप्रयांॐसि ॥ तितिक्षन्तऽअ
भिशास्ति अनांनोमिन्दुत्वदाकञ्चुनहिप्रकृतः ॥ १८ ॥ नतै । दूरपे
रुमाचिद्वजांॐस्यातुप्रयाहिहारिवोहारिभ्याम् ॥ स्तिथरायवृणुस
वनाकृतमायुक्ताग्नावाणःसामिधानेऽअग्नौ ॥ १९ ॥ अषाढंयत्सु ।
पुतनासुपपिप्रंस्वर्षासुपसांविजनंस्यगोपाम् ॥ अरुषजांॐसुसि
ॐसुश्रवसुअयन्तुन्त्वामनुमदमसोम ॥ २० ॥ [१०] सोमोधुनुम् ॥
न्यांविदुन्त्यॐसुभेयमिपतुश्रवणंरुग्योददाशदस्मै ॥ २१ ॥ त्वमि

माः ॥ त्वमिमाऽओषधीः सोमविश्व्यास्त्वमुपोऽअजनयुस्त्वङ्गाः ॥
 त्वमातंतन्युर्बुध्नतरिक्षुन्त्वञ्ज्योतिषावितमोववत्थ ॥ २२ ॥ देवेनं नः ॥
 देवेनं नोमनसा देवसोमरायोभागदसहसावन्नभियुद्धय ॥ मात्वात
 नुदीशिषेष्ठां च स्योभयेन्भ्युः प्रचिकित्सो गविह्वौ ॥ २३ ॥ अष्टौ वि ॥
 अष्टौ द्वयं वर्यत्कुकुभः पृथिव्यास्त्रो धन्वयो जना सुप्तसिन्धून् ॥ हिर
 ण्यक्षः स विता देवऽआगो ह्यध्वद्रत्का दशुषेष्वाख्याणि ॥ २४ ॥ हिरण्य
 पाणिऽसविता । विचर्षणि रुमेद्यावा पृथिवीऽअन्तरायते ॥ अपामो
 वाग्मवाधते वेति सूक्ष्मं मुभिकृष्णे नुरजसा द्यामृणोति ॥ २५ ॥ हिरण्य

हस्तोऽअसुरः । सुनीथः सुमंडोकः स्ववायात्वेर्वाङ् ॥ अपुसेधन्नुक्ष
सायातुधानानस्त्वाहिर्वप्रतिदोषङ्गणानः ॥ २६ ॥ यत्ते ॥ यत्तेपन्थाः
सवितः पूढ्यासोरुणवुः सुकृताऽअन्तरिक्षे ॥ तेभिन्नोऽअद्यपुथिभिः सु
गेभिरक्षाचनोऽअधिचब्रूहिदेव ॥ २७ ॥ उभापिबतम् ॥ उभापिबतम्
श्चिनोभानुः शम्भयच्छतम् ॥ अविह्रियाभिरुतिभिः ॥ २८ ॥ अप्प
स्वतीमश्चिनोवाचमुस्मैकृतन्नोदस्त्रावृषणामनोषाम् ॥ अद्भूत्येव
मुनिह्वयेवावृधेचनोभवतुंवाजंसातौ ॥ २९ ॥ द्युभिरुक्तेभिः ॥ द्युभिरु
क्तेभिः परिपातमुस्मानरिद्वेभिरश्चिनोसौभगेभिः ॥ तन्नोमित्राविरु

णोमामहन्तामादितिसिन्धुःपृथिवीऽउतद्यौः ॥३०॥ [१०] ॥ आकू
 षण्णेनु । रजसुवतमानोनिवेशयन्मृतुम्मत्त्यञ्च ॥ हिरण्ययेनसावि
 तारथेनादुवोयातिभुवनानिपश्यन् ॥ ३१ ॥ आराद्धि । पाथिवुद्वजः
 पितुरप्प्रायिधामभिः ॥ दिवस्सदां७सिबृहतीवितिष्ठसुऽआन्त्वेष्वंत
 तुतमः ॥ ३२ ॥ उपुस्तत् ॥ उपुस्तच्चित्रमामरुस्मभ्यंवाजिनीव
 ति ॥ येनंतोक्ञ्चतनयञ्चधामहं ॥ ३३ ॥ प्रातरुग्निम् ॥ प्रातरुग्निम्प्रा
 तरिन्द्रं हवामहेप्प्रातिभिन्नावरुणाप्प्रातरुश्चिनां ॥ प्रातन्भगम्पूषण
 म्ब्रह्मणस्पतिम्प्रातस्सामंभुतुरुद्रंहुवेम ॥ ३४ ॥ प्रातुज्जितुम्भगम्प्रा

तुजितुम्भगं भुग्नद्विह्वेसवृथम्पुत्रमादितुष्यो विधुर्त्ता ॥ आद्रिश्चिद्व्यम्म
न्यमानस्तुरश्चिद्वाजाचिद्व्यम्भगं भुक्षीत्याह ॥ ३५ ॥ भगुष्पणैतः ॥
भगुष्पणैतुम्भगसत्यराधो भगुमान्धियुमुदं वा ददन्नः ॥ भगुष्पणो जन
युगो भिरश्चुम्भगुष्पणं भिन्नवन्तः स्याम ॥ ३६ ॥ तुतेदानोम् ॥ ३७
तेदानुम्भगवन्तः स्यामो तर्षा पितृस्वः पुत्रमद्भ्यः अहोम् ॥ तुतोदिता
मधवन्तस्सूठ्यस्यवृथन्देवानां सुसुतो स्याम ॥ ३७ ॥ भगऽपुवभग
वा ॥ ३८ अस्तु देवास्ते न वृथम्भगवन्तः स्याम ॥ तन्त्वा भगुसं वृद्धजो
हवी तिस्रनो भगपुऽपुता भवुह ॥ ३८ ॥ समं छिराय ॥ समं छिरायो वसो न

मन्तदधिक्कावैवशुचयेपुदायं ॥ अर्घाचीनंघसुविदुम्भगंनोरथामिवा
 श्वाघाजिनुऽआर्वहन्तु ॥ ३९ ॥ अश्वावतीर्गोमतीः ॥ अश्वावती
 र्गोमतीन्नऽपुषासौघीरवतीःसदमुच्छन्तुमुद्राः ॥ घृतन्दुहानाविश्च
 तुऽप्प्रपीतायूयंपातस्वुस्तिभिःसदानः ॥ ४० ॥ [१०] ॥ पूषन्तव । ब्रु
 तेव्यन्नरिण्यमुकदाचुन ॥ स्तोतारस्तऽहुहस्ममसि ॥ ४१ ॥ पृथ
 स्प्यथुःपरिपतिम् ॥ पृथस्प्यथुःपरिपतिवचुस्याकामेनकृतोऽअभ्या
 नडुर्कम् ॥ सनोरासच्छुरुधश्चन्द्राग्राधियन्धियऽसीषधातिप्प्रपृषा
 ॥ ४२ ॥ त्रीणिपुदाविचक्रमेव्विष्णुर्गोपाऽअदोऽभ्यः ॥ अतोऽधम्मो

णिधारयन् ॥४३॥ तद्विष्णोःसः ॥ तद्विष्णोःसोविपुन्यवोजागृवा९सुः
समिन्धते ॥ विष्णोःस्यत्परुमम्पुदम् ॥ ४४ ॥ घृतवतीभुवनाना
म् ॥ घृतवतीभुवनानामभिश्चिग्र्योर्वीपृथ्वीमधुदुधैसुपेशसा ॥ द्यावा
पृथिवीविरुणस्युधमणोविष्कंभितेऽअजरुभूरिरतसा ॥ ४५ ॥ येनःसु
पत्कोऽअपुतेभवन्तिवन्द्रोग्निबभ्यामववाधामहेतान् ॥ वसंवोरुद्राऽ
आदित्याऽउपरिस्पृशंमोग्मश्चेत्तारमधिराजमंक्रन् ॥ ४६ ॥ आना
सत्या ॥ त्रिभिरेकादशैरुहदेवेभिर्ध्यातममधुपयमुश्चिना ॥ प्रायु
स्तारिहृन्नोरपां९सिमृक्षतु९सधतु९न्द्रेषोभवत९सचोभुवा ॥ ४७ ॥ ए

पवः ॥ एषवुस्तोमोमरुतऽइयङ्गोभ्मा^१न्दोऽर्थस्य^२भोद्ग्यस्य^३कारोः ॥
 एपायासीष्टुतन्वेष्टुयांविद्यामुषं वृजन^४ओरदानुम् ॥४८॥ सुहस्तोमाऽ
 सुहच्छन्दसः ॥ सुहस्तोमाऽसुहच्छन्दसऽआवृतः^५सुहृषमाऽऋष
 यऽसुप्तदैव्याः ॥ पूर्वेषाम्पन्थामनुदृश्यधीराऽअन्वाल्किभि^६रुथ्योनर
 रम्मीन् ॥४९॥ आयुष्यं वच्चेस्यम् ॥ आयुष्यं वच्चेस्य^७दुरायस्पोष
 मोद्विदम् ॥ इदं हि रण्यं वच्चेस्व^८ज्जत्रयाविशतादुमाम् ॥५०॥ नतत ॥ न
 तद्वक्षां^९सिनिपिशाचास्तरान्तिदुवानोमोजः^{१०}प्रथमज^{११}हृत्तत ॥ योवि
 भाति^{१२}दाक्षायुण^{१३}दं हि रण्य^{१४}दं सदेवेषु^{१५}कृणुते^{१६}दोर्घमायुः^{१७}समनू^{१८}ष्येषु^{१९}कृणुते

दीर्गघर्मार्गुः॥५१॥यदाबन्धन् ॥ यदाबन्धन्दाक्षायुणाहिरण्यंशता
नीकायसुमनस्यमानाः ॥ तन्मुऽआबन्धामिश्रतशोरदायाग्रुष्मा
अरदद्विठ्यथांसम् ॥ ५२ ॥ उतनः ॥ उतनोहिबुध्न्यःशृणो
त्वजऽएकपात्पृथिवीसमुद्रः ॥ विश्वेदेवाऽकृतबुधोहवनारुताम
न्त्राऽकविशुस्ताऽअवन्तु ॥ ५३ ॥ इमागिरः ॥ इमागिरऽआदित्ये
भ्योघृतस्त्रैःसुनाद्राजंभ्योजुह्वानुहोमि॥शूणोतुमित्रोऽअर्घुमाभगो
नस्तुविजातोघरुणोदक्षोऽअर्शः ॥ ५४ ॥ सुप्तऽकृष्यः ॥ सुप्तऽकृ
ष्युऽप्प्रतिहितोऽशरीरसुप्तरक्षन्तुसदुमर्षमादम् ॥ सुप्तापुःस्वपन्तो

लोकमौयुस्तत्र जायतोऽस्वप्नजौ सत्रुसदाचदेवौ ॥ ५५ ॥ उत्तिष्ठ
 ब्रह्मणस्पतदेवयन्तस्स्वमेहे ॥ उपप्रयन्तु मरुतः सुदानं वुऽइन्द्र
 प्प्राशूवभवासचा ॥ ५६ ॥ प्रनू नम् ॥ प्रनू नम्ब्रह्मणस्पतिर्मन्त्रं
 दत्तयुक्थ्यम् ॥ यस्मिन्निन्द्रो वरुणो मित्रोऽअंशुमादेवाऽओकांशसि
 वाक्किरे ॥ ५७ ॥ ब्रह्मणस्पत ॥ ब्रह्मणस्पतुत्स्वमुस्ययुन्तासुक्क
 स्यवोधितनयश्चजिह्व ॥ विश्वन्तद्दृश्यदवान्तिदेवा बृहद्देमा ब्रिद
 थेसुवीराऽ ॥ यऽइमा विश्वा विश्वकर्मो योनः पुतान्नपुतेन्नस्यनो
 देहि ॥ ५८ ॥ [१८] इति श्रीशुक्लयजुःसंहितापाठे चतुस्त्रिंशोऽ

ध्यायः ॥ ३४ ॥ अपेतोदशापाचंद्रादशद्वौद्राविंशतिः ॥ ॐ अपेतः ॥
अपेतोयन्तुपणयोसुंभ्नादेवपीयवः ॥ अस्यलोकःसुतावतः ॥ द्युभि
रहोभिरुक्कुम्भिर्युक्कुम्भमोददात्तवसानमस्मै ॥ ३ ॥ सुविताते ॥ सु
वितातुशरीरेभ्यःपृथिव्याल्लोकमिच्छतु ॥ तस्मैयुज्यन्तामस्त्रि
याः ॥ २ ॥ द्युयुपुनातु । सुवितापुनात्वेग्नेर्ब्राजसासूर्यस्यवृष
सा ॥ विमुच्यन्तामस्त्रियाः ॥ ३ ॥ अश्वेत्थेवः ॥ अश्वेत्थेवोनिष
दनम्पुण्यवोविसृतिष्कृता ॥ गोभाजुऽदितिकलासथ्यत्सुनवथुपूरुष
म् ॥ ४ ॥ सुवितातु । शरीराणिमतुर्गुपस्त्थेऽआवपतु ॥ तस्मैपृथि

विशम्भव ॥ ५ ॥ प्रजापतौत्वा । देवतायामुपोदकेलेकेनिदधाम्य
 सौ ॥ अपनुंशोशुचदुधम् ॥ ६ ॥ परम्भृत्यो ॥ परम्भृत्योऽननूपरे
 द्विपन्थोर्यस्तैऽअन्यऽइतरोदेवयानात् ॥ चक्षुष्मतेभृण्वेतैतब्रवामि
 मानः प्रजांरौरिषोमोतद्वोरान् ॥ ७ ॥ शंघातुः । शठहितेचृणिःश
 न्तैभवन्त्विदंकाः ॥ शन्तैभवन्त्वग्रयुऽपात्थिवासोमात्त्वोभिर्शशुच
 न् ॥ ८ ॥ कल्पन्तान्ते । दिशस्तुभ्युमापःशिवतंमोस्तुभ्यम्भव
 न्तुसिन्धवः ॥ अन्तारिक्षदिशिवन्तुभ्यङ्कल्पन्तान्तुदिशोऽसर्वाः ॥ ९ ॥
 अश्मन्वतीरीयतेसर्दंभङ्गमुत्तिष्ठतुप्रतरतासखायः ॥ अत्राजहीमो

शिवायैऽअसंच्छिवाद्बुधमुत्तरेमाभिवाजान् ॥ १० ॥ [१०] अपाघ
म् ॥ अपाघमपुकिर्लिख्युमपंकृत्यामपोरपः ॥ अपांमागुत्त्वमुस्म
दपदुःखवप्यदसुव ॥ ११ ॥ सुमित्रियानः ॥ सुमित्रियानुऽआपुऽओ
षधयऽसन्तुदुर्मित्रियास्तस्मैसन्तुत्रोस्मान्द्रुष्यञ्चबुधयन्दिह्मम् ॥
॥ १२ ॥ अनुहम्भ्वारंभामहेसौरभेयस्वस्तये ॥ सनुऽइन्द्रऽइ
वदेवैव्योवादिहःसुन्तारणोभव ॥ १३ ॥ उह्यम् ॥ उह्यन्तमसुस्व
तिस्वःपश्यन्तुऽउत्तरम् ॥ देवन्देवत्रासूयुमगन्मज्ज्यातिरुत्तमम् ॥
॥ १४ ॥ इमञ्जीवेव्यः । परिधिन्दधामिमैषाद्विगोदपरोऽअत्थमेत

त ॥ श्रुतर्जीवन्तुश्रुतदंःपुरुचोरुन्तर्म्मरुत्युन्दधतम्पवतेन ॥ १५ ॥
 अग्न्युऽआर्यंॐषि । पवसुऽआसुवाज्जुमिषञ्चनः ॥ अरेवाधस्वदृच्छु
 नाम् ॥ १६ ॥ आर्यंष्मानग्ने । हविषावृधानोद्युतप्रतीकोद्युतयो
 निरेधि ॥ घृतम्पीत्वामधुचारुगह्वर्यम्पुतेवपुत्रमुभिरक्षतादिमान्त्स्वा
 हा ॥ १७ ॥ परीमे । गामनेषतुपथ्यग्निमंहपत ॥ देवेष्ववकतुश्श्रवुः
 कऽइमाऽऽदधर्षति ॥ १८ ॥ क्रध्यादंमुग्निम् ॥ क्रध्यादंमुग्नि
 म्प्राहिणोसिदूरंयमुराज्यंङ्गच्छतुरिप्प्रवाहः ॥ इहैवायमितरौजुत
 वेदादेवेन्भ्याहव्यंबहतुप्प्रजानन् ॥ १९ ॥ बह्वेषाम् ॥ बह्वेषाञ्जात

वेदं प्रितुभ्यो यत्र नान्वेत्थि निहितात्परिके ॥ मेदं सत्कुह्याऽउपेता
 न्त्सं वन्तु सुत्त्याऽएषामाशिषुऽसन्नं मन्तां सुस्वाहा ॥ २० ॥ स्योना
 पृथिवि । नो भवानक्षरानिवेशनी ॥ यच्छानुः शर्म सुप्रथाऽ ॥ अप
 नुऽशोभुचदुधम् ॥ २१ ॥ अस्मात्त्वम् ॥ अस्मात्त्वमधिजातो
 सि त्वदुय आयताम्पुनः ॥ असौ स्वर्गाय लोकाय स्वाहा ॥ २२ ॥
 [१२] ॥ इति श्रीशुक्लयजुःसंहितापाठे पञ्चविंशोऽध्यायः ॥ ३५ ॥
 ऋचं वाचं षोडशद्याः शान्तिरष्टौ द्वाचतुर्विंशतिः ॥ हरिः ॐ ऋचं वाचं
 म् ॥ ऋचं वाचं प्रपद्ये मनो यजुऽप्रपद्ये सामं प्राणं प्रपद्ये चक्षुः ॥ श्रीञ्जि

मप्रपद्ये ॥ वागोजःसुहोजोमयिप्राणापानौ ॥ १ ॥ अहमे । चिच्छु
 द्रञ्चक्षुषोहृदयस्यमनसोवातितृणम्बुहस्पतिभूमतद्दधातु ॥ शन्नोभ
 वतुभुवन्नस्ययस्पातिः ॥ २ ॥ भूर्भुवः ॥ भूर्भुवःस्वस्तत्समिवि
 तुर्वरण्युम्भगोदिवस्यधीमहि ॥ धियोयोनिःप्रचोदयात् ॥ ३ ॥ क
 यानः ॥ कयानश्चित्राभुवदूतीसुदावृधुःसखा ॥ कयाशचिष्टया
 वृता ॥ ४ ॥ कस्त्वा । सुत्यामदानुम्मदहिष्टोमत्सुदन्धसः ॥ ५ ॥
 दान्चिदारुजेवसु ॥ ५ ॥ अर्भोषुणःसखानामवितार्जिरवृणाम् ॥ शु
 तम्भवास्यूतिभिः ॥ ६ ॥ कयोत्त्वम् ॥ कयोत्त्वन्नऽकुत्याभिप्रम

न्देसंवृषन् ॥ कयास्तोतव्यमुऽआभर ॥ ७ ॥ इन्द्रोविश्वस्यराज
ति ॥ शन्नोऽअस्तुद्विपदे शञ्चतुष्पदे ॥ ८ ॥ शन्नोमित्रशंवरुणशन्नो
भवत्वश्रुमा ॥ शन्नइन्द्रोबृहस्पतिश्शन्नोविष्णुरुक्मः ॥ ९ ॥
शन्नोवातः । पवतांश्शन्नस्तपतुसूठ्यः ॥ शन्नोऽकनिक्कदहेवऽपुष्प
द्वयोऽअभिवर्षतु ॥ १० ॥ अहोनिशम् ॥ अहोनिशम्भवन्तनुः
शर्दरात्रोऽप्प्रतिधीयताम् ॥ शन्नइन्द्राग्नीभवतामवोभिः शन्नइन्द्रा
वरुणारुतहृद्या ॥ शन्नइन्द्रापूषणोवाजसातौशमिन्द्रासोमासुविता
गुशंख्योऽ ॥ ११ ॥ शन्नः ॥ शन्नोद्वीरुभिष्टयुऽआपोभवन्तुपीतये ॥

शंखयोरुभिस्त्रवन्तुनः ॥ १२ ॥ स्योनापृथिवि । नोभवानृक्षुरानिवे
 शनी ॥ यच्छानुःशम्मसुप्प्रथाः ॥ १३ ॥ आपोहि । घामंयोभुव
 स्तानऽकुज्जैदधातन ॥ मुहेरणायुचक्षसे ॥ १४ ॥ योवःशिवतंमो
 रसुस्तस्यभाजयतेहनः ॥ उशतीरिवमातरः ॥ १५ ॥ तस्ममाऽअ
 रंम् ॥ तस्माऽअरङ्गमामवोयस्यक्षयावुजिह्वथ ॥ आपोजुनयथाच
 नः ॥ १६ ॥ [१६] द्यौःशान्तिः ॥ द्यौःशान्तिरुन्तरिक्षुःशान्तिःपृथिवी
 शान्तिरापुःशान्तिरोषधयुःशान्तिः ॥ वुनस्पतयुःशान्तिर्विश्वदेवाः
 शान्तिर्ब्रह्मशान्तिःसर्वदुःशान्तिःशान्तिरेवशान्तिःसामाशान्तिरेधि

॥१७॥ हतुहृहंमा । मित्रस्यंमाचक्षुषासर्वाणिभूतानिसमीक्षन्ताम् ॥
मित्रस्याहञ्चक्षुषासर्वाणिभूतानिसमीक्षे ॥ मित्रस्यचक्षुषासमीक्षा
महे ॥ १८ ॥ हतुहृहंमा । ज्योक्तेसुन्दशिर्जाद्यासुज्योक्तेसुन्दशि
र्जाद्यासम् ॥ १९ ॥ नमस्तेहरंसेशोचिषेनमस्तेऽअस्त्वाञ्चिषे ॥ अ
द्यास्तेऽअस्मत्तपन्तुहेतयः पात्रिकाऽअस्मभ्यंऽशिवोभव ॥ २० ॥
नमस्ते । अस्तुविद्युतुनमस्तेस्तनयिक्तवे ॥ नमस्तेभगवन्नस्त
यतुऽस्वःसुमीहसे ॥ २१ ॥ यतोयतःसुमीहसेततोऽअमंयङ्कुरु ॥
शनःकुरुष्वेजाम्भ्योभयन्नःपशुभ्यः ॥ २२ ॥ सुमित्रियानः ॥ सुमि

त्रियानुऽआपुऽओषधयऽसन्तुदुर्मित्रियास्तस्मैसन्तुद्योस्मान्दु
 द्विद्यञ्चवैयन्दिह्ममः ॥ २३ ॥ तच्चक्षुः ॥ तच्चक्षुर्दुवाहितम्पूरस्ताच्छु
 क्रमुच्चरत् ॥ परग्रैमशुरदंशुतर्त्तवैमशुरदंशुतर्त्तवैमशुरदंशु
 तम्प्रब्रवामशुरदंशुतमदौनाऽस्यामशुरदंशुतम्भूयश्चशुरदंशुततत् ॥
 ॥२४॥ [८] इतिश्रीशुक्लयजुःसंहितापाठे षट्त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३६ ॥ देव
 स्यत्वादशयमायत्त्वैकादशद्वैकविंशतिः ॥ अदेवस्यंत्वा ॥ सवि
 तुऽप्रसुवेश्चिनोर्बुध्नुभ्याम्पुष्णोहस्ताब्भ्याम् ॥ आददेनारिरसि
 ॥ १ ॥ अतुमनः ॥ अतुमनऽतुतयुअतुधियोविष्प्रविष्प्रस्यबृह

तोषिपुश्चितः ॥ विहोत्रादधेव्युनाविदेकुऽइहमुहीदेवस्यंसवितुःपारि
हृतिः ॥ २ ॥ देवोद्यावापृथिवी । मुखस्यंवामुद्याशिरोराद्ध्यासन्दे
व्यजनेपृथिह्याः ॥ मुखायंत्वामुखस्यंत्वाशीर्ष्णं ॥ ३ ॥ देव्योव
म्यः ॥ देव्योविम्योभूतस्यंप्रथमुजामुखस्यंवोद्याशिरोराद्ध्यास
न्देव्यजनेपृथिह्याः ॥ मुखायंत्वामुखस्यंत्वाशीर्ष्णं ॥ ४ ॥ शतम्
॥ १९०० ॥ इयुत्यग्रं ॥ इयुत्यग्रंऽआसीदमुखस्यंतेद्याशिरोराद्ध्यास
न्देव्यजनेपृथिह्याः ॥ मुखायंत्वामुखस्यंत्वाशीर्ष्णं ॥ ५ ॥ इन्दु
स्यौजः ॥ इन्दुस्यौजस्तथमुखस्यंवोद्याशिरोराद्ध्यासन्देव्यजनेपृ

त्रिद्व्याः ॥ मुखायत्त्वा मुखस्यत्वाशीर्ष्णै ॥ मुखायत्त्वा मुखस्यत्वा
 शीर्ष्णै ॥ मुखायत्त्वा मुखस्यत्वाशीर्ष्णै ॥ ६ ॥ प्रेतु ॥ प्रेतुब्रह्मण
 स्पतिः प्रदेष्टुं तसूनता ॥ अच्छा विरत्नं मयि धिसन्देवा युञ्जते
 यन्तुनः ॥ मुखायत्त्वा मुखस्यत्वाशीर्ष्णै ॥ मुखायत्त्वा मुखस्यत्वा
 शीर्ष्णै ॥ मुखायत्त्वा मुखस्यत्वाशीर्ष्णै ॥ ७ ॥ मुखस्युशिरः ॥ मु
 खस्युशिरौसि ॥ मुखायत्त्वा मुखस्यत्वाशीर्ष्णै ॥ मुखस्युशिरौसि ॥
 मुखायत्त्वा मुखस्यत्वाशीर्ष्णै ॥ मुखस्युशिरौसि ॥ मुखायत्त्वा मु
 खस्यत्वाशीर्ष्णै ॥ मुखायत्त्वा मुखस्यत्वाशीर्ष्णै ॥ मुखायत्त्वा मु

खस्यंत्वाशीष्णं ॥ मुखायंत्वामुखस्यंत्वाशीष्णं ॥ ८ ॥ अश्व
स्यत्वा । वृष्णंऽशुक्लाधूपयामिदेवयजनेपृथिव्याऽ ॥ मुखायंत्वामु
खस्यंत्वाशीष्णं ॥ अश्वस्यत्वावृष्णंऽशुक्लाधूपयामिदेवयजनेपृ
थिव्याऽ ॥ मुखायंत्वामुखस्यंत्वाशीष्णं ॥ अश्वस्यत्वावृष्णंऽशु
क्लाधूपयामिदेवयजनेपृथिव्याऽ ॥ मुखायंत्वामुखस्यंत्वाशीष्णं ॥
मुखायंत्वामुखस्यंत्वाशीष्णं ॥ मुखायंत्वामुखस्यंत्वाशीष्णं ॥
मुखायंत्वामुखस्यंत्वाशीष्णं ॥ ९ ॥ ऋजवेत्वा । सुाधवेत्वासुक्षि
त्येत्वा ॥ मुखायंत्वामुखस्यंत्वाशीष्णं ॥ मुखायंत्वामुखस्यंत्वा

शोण्णं ॥ मुखायं त्वामिखस्यं त्वाशोण्णं ॥ १० ॥ [१०] सुमायं त्वा ।
 सुमायं त्वोसूखस्य त्वातपसे ॥ देवस्त्वासवितामङ्गानि कुपुथि ह्याऽ
 सुंस्पृशंस्पाहि ॥ ओच्चिरसिशोचिरासुतपांसि ॥ ११ ॥ अनाधृष्टा
 पुरस्तात् ॥ अनाधृष्टा पुरस्तादिग्ग्रेराधिपत्येऽआयुर्मदाऽपुत्रवर्ताद
 क्षिणतऽइन्दुस्याधिपत्येऽप्रजाम्मदाऽसुखदापुञ्चादेवस्य सवितुराधि
 पत्ये चक्षुर्मदाऽआश्रुतिरुत्तरतोधातुराधिपत्ये रायस्पोषंमदाऽ ॥
 विधुतिरुपरिहृद्गृहस्पतेराधिपत्येऽआजोर्मदा विश्वाभ्योमानो ह्या
 न्यस्प्राहि मनोरश्वासि ॥ १२ ॥ स्वाहामुरुद्भिः । परिश्रोग्र

स्वादिवः सुशंसपाहि ॥ मधुमधुमधु ॥ १३ ॥ गवभौदिवानाम् ॥
गवभौदिवानाम्पितः प्रजानाम् ॥ सन्देवोदेवनसवित्रा
गतुसदसूयणरोचते ॥ १४ ॥ समग्निः ॥ समग्निरुग्निनागतुस
न्देवनसवित्रासदसूयणरोचिष्ट ॥ स्वाहासमग्निस्तपसागतुसन्दे
व्येनसवित्रासदसूयणारुरुचत ॥ १५ ॥ धृतोदिवः ॥ धृतोदिवो
विभातितपसस्पृथिव्यान्धृतोदिवोदिवानाममर्त्यस्तपोजाः ॥ वान्चमे
स्ममेनिर्यच्छेदेवायुवम् ॥ १६ ॥ अपश्यद्गोपाम् ॥ अपश्यद्गोपाम
निपद्यमानुमाचुपराचपुथिभिश्चरन्तम् ॥ ससुद्धीचीः सविषूचीर्वसा

नुऽआवरीवर्तिभुवनैष्वन्तः ॥ १७ ॥ विश्वासांभुवाम् ॥ विश्वा
 साम्भुवाम्पतेविश्वस्यमनसरूपतेविश्वस्यवचसरूपतेसर्वस्यवचस
 रूपते ॥ देवश्रुत्वन्देवधम्मदेवोदेवान्पुण्यत्रेष्वावोरनूवान्देववो
 तये ॥ मधुमाद्धोभ्याम्मधुमार्धचोभ्याम् ॥ १८ ॥ हुदेत्वा । मन
 सेत्वादिवत्वासूठययत्वा ॥ ऊर्द्धोऽअङ्कुरन्दिदिविदेवेषुधेहि ॥ १९ ॥ पि
 तानः ॥ पितानांसिपितानोवाधिनमंस्तऽअस्तुमामाहिंसी ॥ त्वष्ट
 मन्तस्त्वासपेमपुत्रान्पुशन्मयिधेहिष्प्रजामुस्ममासुधेह्यरिद्वाहंसु
 हर्षत्याभयासम् ॥ २० ॥ अहःकेतुना । जुषतांसुज्ज्योतिज्ज्योति

षास्वाहा । रात्रिःकेतुर्नाजुषताऽसृज्योतिर्ज्योतिषास्वाहा ॥ २१ ॥
 [११] इति श्रीवाजसनेयशुक्लयजुःसंहितायां दीर्घपाठे सप्तत्रिंशोऽ
 ध्यायः ॥ ३७ ॥ देवस्यत्वाष्टौषमायत्वाक्षत्रस्यत्वादशकौत्रयोद्वावि
 दंशतिः ॥ ॐ देवस्यत्वा ॥ देवस्यत्वासवितुःप्रसवेऽश्विनोब्रौह्मभ्या
 मपूष्णोहस्ताब्भ्याम् ॥ आदुदेदित्युरास्नासि ॥ १ ॥ इदुऽएहि ॥
 इदुऽएह्यदितुऽएहिसरंस्वत्येहि ॥ अस्मवेह्यसोवेह्यसोवेहि ॥ २ ॥
 अदित्युरास्नासिन्द्राण्याऽपूष्णीषः ॥ पूषासिधुम्मायिदोष्व ॥ ३ ॥
 अश्विन्भ्यामिन्द्रवृषरंस्वत्येहिन्द्रवृषस्व ॥ स्वाहेन्द्रवृषस्वा

हेन्द्रं वृत्स्वाहेन्द्रं वत् ॥ ४ ॥ अस्तेस्तनः । शशयो योमयो भूय यो रंस्क
 धावसु विद्याः सुदं ॥ येन द्विश्चापुष्प्यं सिद्धाठ्याणि सरस्वतितामिह धा
 तवैकः ॥ उर्वन्तरिक्षमन्वमि ॥ ५ ॥ गायत्र्यच्छन्दः ॥ गायत्र्यच्छन्दो
 सिन्नैर्हृभुच्छन्दो सिद्धावापृथिवीब्ध्यान्त्वापरिगृह्णाभ्युन्तरिक्षेणोप
 यच्छामि ॥ इन्द्रांश्चिन्वानामधुनः सारुघस्य धुर्मन्पातु वसवो यजतु
 वाटस्वाहासूक्त्यस्य रुद्रमये धृष्टिवनये ॥ ६ ॥ सुमध्वाय न्या । वातायु
 स्वाहा । सारुराय त्वोवातायु स्वाहा ॥ अनुाधुष्याय त्वोवातायु स्वाहा
 प्रतिधुष्याय त्वोवातायु स्वाहा ॥ अवेस्य वे त्वोवातायु स्वाहा शिमि

दायत्वाद्वातायुस्वाहा ॥ ७ ॥ इन्द्रायत्वा । वसुभूतैरुद्रवतुस्वाहेन्द्रा
यत्वादित्यवतुस्वाहेन्द्रायत्वाभिमातिग्नेस्वाहा ॥ सुवित्रैरुवऽऋभू
मतैर्विभूमतुर्बाजवतुस्वाहावृहस्पतयेत्वाविश्वदेव्यावतुस्वाहा ॥
॥ ८ ॥ [८] सुमायुत्वाङ्गिरस्वतेपितृभूतैस्वाहा ॥ स्वाहाघुर्मर्मायु
स्वाहाघुर्मर्मःपित्रे ॥ ९ ॥ विश्वाऽआशाऽ ॥ विश्वाऽआशादक्षि
णसद्विश्वान्देवानयाद्विह ॥ स्वाहाकृतस्यघुर्मर्मस्युमधोऽपिवतम
श्विना ॥ १० ॥ द्विविधाऽ ॥ द्विविधाऽद्विमंरुयज्ञमिंरुयज्ञान्द्विविधाऽ ॥
स्वाहाग्रयेयुज्ञियायुशंरुयज्ञैर्भ्यऽ ॥ ११ ॥ आश्विनाघुर्मर्मम् ॥ अ

श्विनाघर्मम्पातुर्दहाद्वानुमहद्विवाभिह्रुतिभिः ॥ तुन्त्रायिणेनमो
 द्यावापृथिवीब्भ्याम् ॥ १२ ॥ अपातामुश्चिना । घर्ममनूद्यावापृथि
 वीऽअमर्दसाताम् ॥ इहेवरुतयःसन्तु ॥ १३ ॥ इषोपिन्वस्व ॥ इषोपि
 न्वस्वोष्णोपिन्वस्वब्रह्मर्णेपिन्वस्वक्षत्रायपिन्वस्वद्यावापृथिवीब्भ्या
 म्पिन्वस्व ॥ धर्मासिसुधर्मासिन्द्र्यस्मनूम्णानिधारयुब्रह्मधार
 यक्षत्रन्धारयुविशन्धारय ॥ १४ ॥ स्वाहापूष्णे । शरंसेस्वाहाग्ना
 वंभ्युऽस्वाहाप्रातिरुवेभ्यः ॥ स्वाहापितृभ्यऽकुर्द्वेबहिर्भ्योघर्म
 पावंभ्युऽस्वाहाद्यावापृथिवीब्भ्यांविश्वेभ्योदेवेभ्यः । १५ ॥

स्वाहा॑रुद्राय । रुद्र॑हंतये॒स्वाहा॑सञ्ज्योतिषा॒ज्योतिः॑ ॥ अहं॑केतुना
जुषता॑ँसु॒ज्योति॑ज्योतिषा॒स्वाहा॑ ॥ रात्रिः॑केतुना॒जुषता॑ँसु
ज्योति॑ज्योतिषा॒स्वाहा॑ ॥ मधु॑हृतमिन्द्र॒तमेऽग्न्यावु॑रश्याम॒तंदे
वध॑मम॒नम॑स्तेऽस्तु॒मामा॑हि॒दःसीः॑ ॥ १६ ॥ अ॒भूमि॑म् ॥ अ॒भो
म॒ममि॑हि॒मादि॑वु॒विप्रो॑व॒भव॑सु॒प्रथाः॑ ॥ उ॒तश्र॑वसा॒पृथि॒वीँस॑र्द्ध॒सो
द॒स्वमु॑हा॒ँसु॒सिरो॑च॒स्वद॑वृ॒वा॒तमः॑ ॥ वि॒धूम॑म॒ग्न॒अरु॑षा॒ग्नि॒मये
द्वय॑सु॒ज॒प्र॒शस्त॑दर्श॒तम् ॥ १७ ॥ या॒ते॒घ॒र्मदि॒व्याशु॑ग॒यागा॑यु
त्वा॑ँह॒वि॒द्वानि॑ ॥ सा॒तुऽआ॒प्याय॑तु॒न्नि॒ष्ट्याय॑तु॒न्तस्य॑तु॒त्स्वाहा॑ ॥

यातैघम्मोन्तरिक्षेशुग्ग्याच्चिट्ठुब्भ्याग्गोद्धे ॥ सातुऽआप्प्यायतान्नि
 प्प्यायतान्तस्यैतुस्वाहा ॥ यातैघम्मपृथिव्यांशुग्ग्याजगत्त्यां
 सदुस्स्या ॥ सातुऽआप्प्यायतान्निप्यायतान्तस्यैतुस्वाहा ॥ १८ ॥
 [१०] क्षत्रस्यत्वा । पुरस्पायिव्रह्मणस्तुष्टुवम्पाहि ॥ विशंस्त्वा
 धम्मणावियमनुक्कामासुवितायुनदयसे ॥ १९ ॥ चतुःस्त्राक्किन्ना
 भिः ॥ चतुःस्त्राक्किन्नाभिर्ऋतस्यसुप्पथाऽसनोविश्वायुःसुप्पथाऽस
 नःसुवार्थुःसुप्पथाऽ ॥ अपुह्वेषोऽअपुह्वरोऽयब्रतस्यसाश्चिम ॥ २० ॥
 घम्ममुत ॥ घम्ममुततेपुरीषन्तेनुवद्धस्वुचान्चप्प्यायस्व ॥ बुद्धिषी

महिचव्वयमाचंप्यासिषीमहि ॥ २१ ॥ अचिक्कदुद्धुषाहरिम्महा
दिमुत्तानदर्शेतः ॥ सट्सूठयणदिद्वुतदुद्धिद्विधिः ॥ २२ ॥ सुमि
त्रियानः ॥ सुमित्रियानुऽआपुऽओषधयऽसन्तुदुम्मित्रियास्तस्म
सन्तुयुस्मान्द्वेष्टियञ्चव्वयन्दिहम्मः ॥ २३ ॥ उदुयम् ॥ उदुयन्तमसु
स्पर्परिस्वुऽपइयन्तुऽउत्तरम् ॥ दुवन्देवत्तासूठयमगंइमुज्जयोतिरुत्तम
म् ॥ २४ ॥ एधोसि ॥ एधोस्योधिषीमहिस्सुमिदंस्सित्तोस्सित्तोमग्नि
धीहि ॥ २५ ॥ आवंतीद्यावापृथिवी ॥ आवच्चसुप्पसिन्धवोद्वित्तिथुरे ॥
तावन्तमिन्द्रतेग्रहंमूर्ज्जागुल्लेम्मयक्षितुम्मयिगुल्लेम्मयक्षितम् ॥ २६ ॥

मयित्यत ॥ मयित्यदिन्द्रियम्बह्वमयिदक्षोमयिऋतुः ॥ घुर्ममस्त्रि
 शुग्ग्वराजतिविराजोऽज्योतिषासुहृद्ब्रह्मणोतेजसासुहृ ॥ २७ ॥
 पर्यसोरेतः ॥ पर्यसोरेतुऽआभृतन्तस्युदोहमशीमुह्यत्तरामुत्तरां सु
 माम् ॥ त्विषः संवृक्कत्वेदक्षस्यतेसुषुम्णस्यतेसुषुम्णाग्निहृतः ॥
 इन्द्रपीतस्यप्सुजापतिभक्षितस्युमधुमतुऽउपहृतुऽउपहृतस्यभक्षया
 मि ॥ २८ ॥ [१०] इति श्रीशुक्लयजुःसंहितायामष्टात्रिंशोऽ
 ध्यायः ॥ ३८ ॥ स्वाहाप्राणेन्भ्यः षडुग्रश्चसप्तद्रोत्रयोदश ॥ ऊँस्वाहा
 प्राणेन्भ्यः ॥ स्वाहाप्राणेन्भ्युःसाधेपतिकेन्भ्यः ॥ पृथिव्यैस्वाहाग्न

येस्वाहोन्तरिक्षायस्वाहावायवेस्वाहा ॥ दिवेस्वाहासूर्याग्रस्वाहा ॥
॥ १ ॥ दिग्भ्यस्वाहा । चुन्द्रायस्वाहो नक्षत्रेभ्यस्वाहो द्वेष्ट्यस्वाहा
वरुणायस्वाहा ॥ नाभ्यैस्वाहापूतार्यस्वाहा ॥ २ ॥ वाचेस्वाहा ।
प्राणायस्वाहा प्राणायस्वाहा चक्षुषेस्वाहो चक्षुषेस्वाहा ॥ श्रोत्राय
स्वाहा श्रोत्रायस्वाहा ॥ ३ ॥ मनसुक्कामम् ॥ मनसुक्कामुमाकुं
तिवोचःसुत्यमशीय ॥ पशूनां रूपमन्नस्युरसो यशः श्रोत्रं यताम्म
यिस्वाहा ॥ ४ ॥ प्रजापतिः । सम्भ्रियमाणः सुम्भ्रादुम्भृतो विश्वे दु
वः सन् सुनोधिर्मम प्रवृक्कस्तेजोऽलद्यतऽआश्विनः पर्यस्यानीयमानि पौ

षणोविष्यन्द्मानिमारुतक्थन् ॥ मैत्रशरसिसन्तोरुग्रमानिवायु
 द्योहियमाणऽआग्नेयोहूयमानोवाग्युतः ॥ ५ ॥ सुविताप्प्रथमे । हस्त
 गिग्राहृतिग्रेष्वायुस्तृतीयऽआदिन्यश्चतुर्थेचन्द्रमाऽपञ्चमऽऋतुऽषष्ठम
 रुतऽसप्तमेवृहस्पतिरष्टमे ॥ मित्रानवमेवृणोदशमऽदशद्रुकाह
 शेषिश्चैदुवाहादशे ॥ ६ ॥ उग्रश्च । भीमश्चैहान्तश्चतुर्निश्च ॥
 सोसुद्धाश्चाभिगुग्गवाचविक्षिपुऽस्वाहा ॥ ७ ॥ अग्निर्हृदयेन ॥ अ
 ग्निर्हृदयेनाशानिर्हृदयोग्रेणपशुपतिर्हृत्स्नुहृदयेनभुवंग्र्युक्का ॥
 शुर्वम्भतस्त्राब्ध्यामीशानम्मुदयुनामहादुवम्भन्तऽपशुद्वयेनोग्रन्देव

बनिष्ठुनां वसिष्ठुहनुं शिङ्गां नि कोश्याभ्याम् ॥ ८ ॥ उग्रं छोहितेनामि
नः सौमित्रेन रुद्रं दौब्रित्येनेन्द्रं प्रवक्रोडिनं मरुतो बलेन साक्षयाऽप्रमु
दा ॥ भवस्य कण्ठयन्दं रुद्रस्यान्तः पृथग् मम हादिवस्य यक्कच्छुबस्य व
निष्ठुः पशुपतैः पुरीतत् ॥ ९ ॥ लोमंभ्युः स्वाहा ॥ लोमंभ्युः स्वाहा ॥ त्व
चे स्वाहा ॥ त्वचे स्वाहा ॥ लोहिताय स्वाहा ॥ मेदोऽभ्युः स्वा
हा ॥ मेदोऽभ्युः स्वाहा ॥ मांसेऽभ्युः स्वाहा ॥ मांसेऽभ्युः स्वाहा ॥ स्ना
वंभ्युः स्वाहा ॥ स्नावंभ्युः स्वाहा ॥ स्थवंभ्युः स्वाहा ॥ स्थवंभ्युः स्वाहा ॥ मुज्ज
वंभ्युः स्वाहा ॥ मुज्जवंभ्युः स्वाहा ॥ रेतसे स्वाहा ॥ पुयवे स्वाहा ॥ १० ॥ आया

सायुस्वाहा ! प्रयासायुस्वाहासंख्यासायुस्वाहाविविधासायुस्वाहा
 द्यासायुस्वाहा ॥ शचस्वाहाशोचतेस्वाहाशोचमानायुस्वाहाशोका
 युस्वाहा ॥ ११ ॥ तपसेस्वाहा ॥ तपसेस्वाहातप्यतेस्वाहातप्यमा
 नायुस्वाहातुतायुस्वाहाधुम्मायुस्वाहा ॥ निष्कृत्यैस्वाहाप्रायश्चि
 त्त्यैस्वाहाभेषुजायुस्वाहा ॥ १२ ॥ सुमायुस्वाहा ॥ सुमायुस्वाहान्त
 कायुस्वाहामृत्यवेस्वाहा ॥ ब्रह्मणेस्वाहाब्रह्महृत्यायैस्वाहाविश्वे
 न्भ्योदेवेन्भ्युंस्वाहाद्यावापृथिवीन्भ्यांस्वाहा ॥ १३ ॥ इति श्रीशु
 क्यजुःसंहितायां दौर्घपाठे एकोनचत्वारिंशतितमोऽध्यायः ॥३९॥

ईशावास्यमष्टाबंधतमोनवद्वसप्तदश ॥ ॐ ईशावास्यम् ॥ ईशावा
 स्यमिदं सर्वं यत्किञ्चेज्जगत्स्याजगत् ॥ तेन स्युक्तेन भूमीथा मागृधुं
 कस्यैस्विच्छन्नम् ॥ १ ॥ कुर्वन्नेव ॥ कुर्वन्नेव ह कम्मणिज्जिजोविषच्छ
 तं समाः ॥ एवन्त्वयिनादित्येत्तोस्तुन कम्मलिप्प्यतेनरं ॥ २ ॥
 असुखानामुतैल्लोकाऽअन्धेनुतमुसावृताः ॥ तास्तेप्पेत्स्याभिगच्छ
 न्ति युक्ते चारक्कमुहन्ति जनाः ॥ ३ ॥ अनेयुदेकम् ॥ अनेयुदेकम् मन
 सोजवीथो न नहुवाऽआप्पुवन्धुवमशत ॥ तद्धावन्तो दयानर्योति तिष्ठत
 स्मिन्मन्नुपोमातुरिश्वा दधाति ॥ ४ ॥ तदेजति । तन्नैजति तद्देवतद्वन्ति

के ॥ तदुन्तरस्युसर्वस्युतदुसर्वस्यास्यबाह्युतः ॥५॥ यस्तु ॥ यस्तु
 सर्वाणिभूताह्यात्त्वमन्नेवानुपश्यति ॥ सर्वभूतेषुचात्त्वमानुन्ततो न वि
 चिकित्सति ॥ ६ ॥ अस्मिन्स्सर्वाणिभूताह्यात्त्वमेवाभूद्विजानुतः ॥
 तत्रकोमोहःकेशोकऽएकुत्त्वमनुपश्यतः ॥ ७ ॥ सपरि ॥ सपश्य
 गाच्छुक्रमकायमद्वेणमस्त्राविरटशुद्धमपापविद्धम् ॥ कुविम्ममनो
 पीपरिभूस्वयुम्भूषाथातत्थ्युतोत्थाह्यदधाच्छाश्रुतीब्भ्युऽसमा
 ब्भ्यः ॥ ८ ॥ अन्धन्तमुः । प्रविशान्तिषेसम्भूतिमुपासति ॥ ततो
 भूयऽइवततोमोषऽउसम्भूत्यांरुताः ॥ ९ ॥ अन्धदेव ॥ अन्धदेवा

ह्रस्वसंभवादुदयदाहुरसंभवात् ॥ इतिशुश्रुमुधीराणोरुयेनस्ताद्विच
चाक्षिरे ॥ १० ॥ सम्भूतिञ्च । विनाशञ्चयस्तद्वदोभयदसुह ॥ विना
शेनमृत्युन्तोत्वांसम्भूत्यामृतमश्नुते ॥ ११ ॥ अन्धन्तमेऽ । प्रावि
शान्तिर्योविद्यामुपासते ॥ ततोभूयद्ववेततमोयद्विद्यायांरुताः ॥
॥ १२ ॥ अद्वयदेव ॥ अद्वयदेवाहुर्विद्यायाद्विद्यायांरुताः ॥ इ
तिशुश्रुमुधीराणोरुयेनस्ताद्विचचाक्षिरे ॥ १३ ॥ विद्याञ्च ॥ विद्याञ्चा
विद्याञ्चयस्तद्वदोभयदसुह ॥ अविद्यायामृत्युन्तोत्वाविद्यायामृतम
श्नुते ॥ १४ ॥ वायुरानिलम् ॥ वायुरानिलमश्नुतेमश्नुदम्भस्मान्तुद

शरीरम् ॥ ॐ इम् ऋतोस्मर ॥ हिवेस्मर ॥ कतं स्मर ॥ १५ ॥
 अग्नेनय । सुपथारयेऽअस्ममाद्विश्वा निदेववृथुनानि विद्वान् ॥ सु
 योद्धयस्मज्जुहुराणमेनोभूयिष्ठान्तेनमऽउक्तिभिधेम ॥ १६ ॥ हि
 रुणमयेनुपात्रेण । सुत्यास्यापिहितम्मुखम् ॥ ओसावादित्येपुरुषः
 सुसावुहम् ॥ १७ ॥ ॐ इम् खम्बहम् ॥ १८ ॥ इति श्रीवाजस
 नेयसंहितायां दीर्घपाठे चत्वारिंशतितमोऽध्यायः ॥ ४० ॥ श्रीवेदपुरु
 षार्पणमस्तु ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते शङ्करा
 य ॥ ॥ दशाध्याये समाख्यातानुवाकाः सर्वसङ्ख्यया ॥ शतं दशानु

वाकाश्चनवान्ग्रेचमनीपिभिः ॥ १ ॥ सप्तषष्ठिश्चित्तोज्ञेयाःसौत्रेद्वाविंश
तिस्तथा ॥ अथएकोनपंचाशत्पंचात्रिंशत्खलेस्मृताः ॥ २ ॥ शुक्ति
ग्रेपुतुविज्ञेयाएकादशमनीषिभिः ॥ एकीकृत्यसमाख्यातंत्रिशतंव्य
धिकंमतम् ॥ ३ ॥ इति वाजसनेयसंहितायामनुवाकाःसमाप्ताः ॥
॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ प्रतिज्ञा ॥ मन्त्रब्राह्मणयोर्वेदनामधेयं त
स्मिञ्छुक्के ग्राजुषाम्नाये माध्यन्दिनीयके मन्त्रे स्वरप्रक्रिया हृद्यनुदा
त्तो मूर्ध्युदात्तः श्रुतिमूले स्वरित एवं जात्यादयोऽभिहिता ब्राह्मणे
तूदात्तानुदात्तौ भाषिकस्वारौ तानस्वराणि छन्दोवत्सूत्राणि ॥ १ ॥

अथान्तस्थानामाद्यस्य पदादिस्थस्यान्यहलसंयुक्तस्य संयुक्तस्या
 पि रेफोष्मान्त्याभ्यामृकारेण चाविशेषेणादिमध्यावसानेषूच्चारणे
 जकारोच्चारणं द्विर्भावैष्येवमथापरांतस्थस्यायुक्तान्यहलः संयुक्तस्यो
 ष्मऽऽकृकारै रेकारसहितोच्चारणमेवं तृतीयांतस्थस्य कचिदृकारस्य
 तु संयुक्तासंयुक्तस्याविशेषेण सर्वत्रैवमथान्त्यस्यान्तस्थानां पदादि
 मध्यान्तस्थस्य त्रिविधं गुरुमध्यलघुवृत्तिभिरुच्चारणमथो मर्द्धन्यो
 ष्मणोऽसंयुक्तस्य टुमृतेसंयुक्तस्य च खकारोच्चारणमध्ययनादिकर्म
 स्वर्थवैलायां प्रकृत्या ॥२॥ अथानुस्वारस्य ङ्ङित्यादेशः शषसहरेफेषु

तस्य त्रीविध्यमाख्यातं त्वस्वदीर्घगुरुभेददीर्घात्परो त्वस्वो त्वस्वात्परो
दीर्घो गुरौ परे गुरुः परसवर्णषत्प्रकृत्या चान्यत्र विसर्गेष्वीषद्विरामः
पदाद्यस्य संयुक्ताकारस्यषद्दीर्घता च भवतीषद्दीर्घता च भवति
॥ ३ ॥ इति कात्यायनपारिशिष्टसूत्रं समाप्तम् ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ अथ वेदपारायणविधिः ॥ ॥ स्थंडिलं क
ल्पयित्वाग्निमुपसमाधायसंपरिस्तीर्यार्ज्यैर्नताभ्यो देवताभ्योजुहो
ति अग्नये सोमायेंद्राय विश्वेभ्यो देवेभ्यः ऋषिभ्यः ऋगभ्यो यजुभ्यः साम
भ्यः श्रद्धायै प्रज्ञायै मेधायै धारणायै श्रियै ह्यै सा विध्यै स वित्रे प्रजापतये

कांडिकृषयेसोमायकांडिकृषयेअग्रयेकांडिकृषयेविश्वेभ्योदेवेभ्यःकांडि
 क्रुषिभ्यःसंहिताभ्योदेवताभ्यउपनिषद्भ्योयानुकीभ्योदेवताभ्यउप
 निषद्भ्योवारुणीभ्योदेवताभ्यउपनिषद्भ्योहव्यवाहायविश्वेभ्यःऋगणे
 भ्योऽनुमत्यैस्विष्टकृतेचपृथक्स्वाहाकारेणव्याहृतिभिश्चपुनःपरिषिच
 ति ॥ समाप्तैचैतायजुषातर्पयति । एवमृगवेदस्यकांडिकृष्यादिवज्य
 मास्विष्टकृतस्तेषांस्थानंशतान्चिभ्योमाध्यमंभ्योगूत्समदायविश्वामि
 त्रायवामदेवायान्नयेभरद्वाजायजामदग्न्यायगौतमायवसिष्ठायप्रगा
 थैभ्यःपावमानीभ्योदेवताभ्यःक्षुद्रसूक्तेभ्योमहासूक्तेभ्योमहानान्नी

अयमिति ॥ ततोवेदादिमारभ्यसंततमधीयीतेत्याहभगवान्बोधाय
नः ॥ इति वेदपारायणोपक्रमविधिः ॥ अथ वेदपारायणे कलश
प्रतिष्ठापनादिप्रकारः ॥ तीर्थे देवालये गेहे प्रशस्ते सुपरिष्कृते ॥ कल
शंसुदृढतन सुनिर्णिकं विभूषितम् ॥ पुष्पपल्लवमालाभिश्चन्दनैःकुकु
मादिभिः॥मृत्तिकाभिश्चसंमिश्रंवेदिमध्यन्यसेततः ॥ पञ्चाशद्भिःकुशैः
कार्योन्नह्मापश्चान्मुखस्थितः ॥ स्नापितःस्थापितः कुम्भेचतुर्बाहुश्चतु
र्मुखः ॥वत्सजान्वाकृतिदण्डभुतरात्रैःकुशैःकृतम्॥ब्रह्मोपधानेदृत्वात
ततःस्वस्त्ययनंपठेत् ॥ प्रतिष्ठांकारयत्पश्चात्पूजाद्रव्यमथोच्यते ॥

ग्रजोपवीतनैवेद्यवस्त्रचन्दनकुंकुमैः । स्रग्धूपदीपतांबूलैरक्षतैश्चपिता
 महम् ॥ ब्रह्मयज्ञानमिति वागायत्र्यावाप्रपूजयेत् ॥ उपाध्यायश्चसंपू
 ज्योयथापाठं पठेत्ततः ॥ इति वेदपारायणेकलशप्रतिष्ठापनादिप्रकारः ॥
 ॥ अथानश्रत्पारायणविधिः ॥ अथातो नश्रत्पारायणविधि
 व्याख्यास्यामः ॥ आसमांसिर्नाश्रियात् यथाशक्तिवाऽऽपःपयः फ
 लान्योदनंवाहविष्यमल्पं भुक्त्वा तदशेषमधीयीत ॥ ग्रामात्प्राची
 मुदीचीं वादिशमुपगम्याग्निमुपसमाधाय परिस्तीर्यैध्मं प्रदायाज्येन
 ताभ्यो देवताभ्योजुहोति ॥ अग्नये सोमायेन्द्राय प्रजापतये बृहस्प

तयेविश्वेभ्यो देवेभ्यो ब्रह्मणे ऋषिभ्यऋग्भ्यो यजुर्भ्यः श्रद्धायै मेधायै
प्रज्ञायै धारणायै सदसस्पतये अनुमतये श्रियै ह्रियै सावित्र्यै सवित्रे
प्रजापतये कांडऋषये सोमाय कांडऋषये विश्वेभ्यो देवेभ्यः कांडऋषि
भ्यः साहितीभ्यो देवताभ्य उपनिषद्भ्यो याज्ञिकीभ्यो देवताभ्य उप
निषद्भ्यो वारुणीभ्यो देवताभ्य उपनिषद्भ्यो हव्यवाहाय विश्वेभ्यऋ
गणेभ्य अनुमत्यै स्वष्टकृतेच पृथक्स्वाहाकारेण हुत्वा व्याहृतिभि
श्च पुनः परिषिञ्चति ॥ समासेचैतायजुषा तर्पयति एवमुग्वेदिकानां
कांडऋष्यादिवर्जमास्विष्टकृतस्तेषांस्थाने शतर्चिभ्यो माध्यमेभ्यो

गृत्समदाय विश्वामित्राय वामदेवायानये भरद्वाजाय जामदग्न्याय
 गौतमाय वसिष्ठाय प्रगाथेभ्यः पावमानीभ्यः क्षुद्रसूक्तेभ्यो महानास्त्रो
 भ्य इति ॥ ततो वेदादिमारभ्य संततमधीयीत ॥ नास्यान्तरानध्या-
 यो नास्यान्तराजनमरणे अशुचीनान्तराव्याहरेनान्तराविरमेत् या-
 वदन्तमधीयीत ॥ यद्यन्तराविरमेत्त्रिन्प्राणायामानायम्य प्रणवं
 वा प्राणिधाय यावत्कालमधीयीत ॥ ततः सर्वं निशोनिशान्तरं संग्रा-
 मारण्यसलिलं प्रलोप्यपरिदृध्यात् ॥ आदावन्तेच ब्राह्मणभोजनं
 दक्षिणादानंच दद्यात् ॥ परातेन विधिनो वेदमधीयीत सततः पूतोवे

दोभवति मनःशुद्धश्चभवति॥द्राभ्यां पारायणाभ्यां ऋग्भिश्च॥भोजन
इहाधीत अनृतेभ्यः प्रमुच्यते॥ त्रिभिर्बहुभ्यः पातकोपपातकेभ्यः शु
द्रायां रेतःसिक्त्वागंगासुनिमज्जंश्चभवति॥चतुर्भ्यः शूद्रान्नभोजनात्त
त्सेवनात्तत्स्त्रीसेवनाच्च ॥ पञ्चभिरयाज्ययाजनात्पृतोभवति ॥ अग्रा
ह्यग्रहणादृग्राग्रहणादभ्यासोपासनाच्च षड्भिर्ब्राह्मणस्य लोहित
करणात्स्त्रीलोहितकरणात्पशुहननात्सुवर्णस्तेयात्पातितसंप्रयोगाच्च ।
सप्तभिः प्राजापत्यानांहीनाचरणाद्यज्ञोपवेधनाच्च ॥ अष्टभिश्चान्द्रा
यणस्यान्तरानाचरणादुरुतल्पगमनाद्रजस्वलागमनाच्च ॥ नवभिः

सुरापानाच्च ॥ दशभिरश्रोत्रिययाजनादसोमपानादन्यायतश्च ॥ ए
कादशभिर्ब्राह्मणहननाद्गर्भहननात् ॥ द्वादशभिःपूर्वजन्मेहजन्मकृतैः
सर्वैः पापैः प्रमुच्यते स्वर्गलोकं गच्छति पितृन्स्वर्गलोकं गमयत्य
शिष्टोमादीनतनूजति तैः ऋतुभिरिष्टुभवति ॥ वेदाध्यायी सदै
वस्याद्यथावैसत्यवाक्शुचिः ॥ ग्रंथकामयतेकामंततंवेदनसाधयेत् ।
असाध्यं नास्ति यात्किंचिद्ब्रह्मणोहिफलंमहद्ब्रह्मणोहिफलंमहादिति
समाप्तौ यजुषातर्पयतीति ॥ समाप्ते वेदपरायणे समाप्ते एतादेवताःपू
र्वोक्ताअग्निसोमाद्यजुषातर्पयति यजुर्वेदपरायणे तस्यैवद्वस्यप्राधान्य

मुच्यते अथवाभूरादिव्याहतिचतुष्टयात्मकं यजुःशब्देनगृह्यते ॥ तेन
तदुक्तंभवति ॥ भूदेवांस्तर्पयामीत्यनेनप्रकारेणतर्पयित्वा अग्नि
सामादींस्तर्पयेदिति ॥ नास्यांतराजननमरणे ॥ अशुचीइतिनाशुचि
हेतुभूतेइत्यर्थः ॥ नांतराव्याहरेदिति ॥ उपक्रांतवेदपारायणमध्ये न
व्याहरन्नाध्यापयेत्तथा लौकिकवचनमपि न ब्रूयात् ॥ विहितं नित्य
नैमित्तिकं कर्मानुपयुक्तत्वावक्ति न कुर्यादित्यर्थः ॥ निशोनिशान्तरं
संग्रामारण्यसलिलं लोप्यपरिदध्यादिति लोप्यछित्त्वापरिहाय्यं वर्ज
यित्वेत्यर्थः इतियावत् ॥ परिदध्यात्समापयेत् ॥ निशान्तरं निशी

थः संध्यावा ॥सलिलं वृष्टिरुदकसर्मापभूमिकावा॥निशादिकालान्दं
 शांश्चवर्जयित्वा समापयेदित्यर्थः ॥ सततः पृतोवेदोभवतीति वेदो
 भवति वेदात्मको भवति उत्कृष्टज्ञानवान्भवेदित्यर्थः ॥ द्वाभ्यां पारा
 यणाभ्यां ऋग्भिश्चेति ऋग्भिः पावमानोभिः पारायणद्वयं पावमान्य
 श्चमिलित्वोक्तफलायकल्प्येते इत्यर्थः ॥एवमुत्तरत्र पारायणत्रयं गंगा
 स्नानंचामिलित्वा साधनम्॥निमज्जंश्च भवति पृतोभवतीत्यर्थः ॥ प्रजा
 पत्यानाचरणं प्रक्रान्तप्राजापत्यानामननुष्ठानम् एवं चान्द्रायणस्या
 नाचरणं यज्ञोपवेधनं यज्ञविनाशः ॥ इत्यनश्चत्पारायणविधिः ॥

॥ अथ याज्ञवल्क्यशिक्षाप्रारम्भः ॥

श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ अथ याज्ञवल्क्यशिक्षापारम्भः ॥ ॥ अथात
 स्त्रैस्वर्यलक्षणंव्याख्यास्यामः ॥ उदात्तश्चानुदात्तश्चस्वरितश्चतथैवच ॥
 लक्षणंवर्णयिष्यामिदैवतंस्थानमैवच ॥ १ ॥ शुक्लमुच्चैर्विजानीयान्नीचं
 लोहितमुच्यते ॥ इयामंतुस्वरितंविद्यादग्निरुच्चैर्दुदवतम् ॥ २ ॥ नीचं
 सोमंविजानीयात्स्वरितंसविताभवेत् ॥ उदात्तंब्राह्मणंविद्यान्नीचःक्ष
 त्रियउच्यते ॥ ३ ॥ वैश्यंतुस्वरितंविद्याद्भारद्वाजमुदात्तकम् ॥ नीचं
 गौतममित्याहुर्गार्ग्यचस्वरितंविदुः ॥ ४ ॥ विद्यादुदात्तंगायत्रंनीचंत्रै
 पुममुच्यते ॥ जागतंस्वरितंविद्यादतएवंनियोगतः ॥ ५ ॥ गांधर्ववेद

ग्रेप्रोक्ताःसप्तषड्जादयःस्वराः ॥ तएववेदविज्ञेयास्त्रयउच्चादयःस्वराः
॥ ६ ॥ उच्चौनिषादगांधारौनिचौऋषभधैवतौ ॥ शेषास्तुस्वरिताज्ञे
याःषड्जमध्यमपंचमाः ॥ ७ ॥ षड्जोवेदशिखंडीस्यादृषभःस्याद
जामुखे ॥ गावोरटंतिगांधारंऋचौचाश्चैवतुमध्यमम् ॥ ८ ॥ कोकिलःपञ्च
मोज्ञेयोनिषादंतुवदेद्रजः ॥ आश्वश्चधैवतोज्ञेयःस्वराःसप्ततिगीयते
॥ ९ ॥ निमेषमात्रःकालःस्याद्विद्युत्कालस्तथापरं ॥ अक्षरात्तुल्यग्रो
गाच्चमतिःस्यात्सोमशर्मणः ॥ १० ॥ सूर्यरश्मिप्रकाशाद्याकणिकायत्र
दृश्यते ॥ आणवस्यतुसामात्रामात्राचचतुराणवा ॥ ११ ॥ मानसेच्चा

णवंविद्यात्कण्ठेविद्याद्विराणवम् ॥ त्रिराणवंतुजिह्वाग्रेनिस्सृतंमात्रिकं
 विदुः ॥ १२ ॥ अवग्रहेतुकालःस्यादधमात्राप्रकीर्त्तिता ॥ पदयोरन्तरं
 कालएकमात्राविधीयते ॥ १३ ॥ ऋचोद्धतुद्धिमात्रःस्थान्निमात्रःस्याह
 गंतके ॥ रिक्ततुपाणिमुत्क्षिप्यदेमानन्धारयेद्धुधः ॥ १४ ॥ एकमात्रोभ
 वेद्भस्वोद्धिमात्रोदीर्घउच्यते ॥ त्रिमात्रस्तुपुतोज्ञेयोव्यजनञ्चाद्धमात्र
 कम् ॥ १५ ॥ विवृतौचावसानेचऋचोद्धचतथापरे ॥ पदेचपादसं
 स्थानेशून्यहस्तंविधीयते ॥ १६ ॥ प्रणवंतुपुतंकुर्याद्व्याहर्तमातृका
 विदुः ॥ चाषस्तुवदत्तमात्राद्धिमात्रांवायसोऽब्रवीत् ॥ १७ ॥ शिखीव

देविमात्रावैमात्राणामितिसंस्थितिः ॥ वर्णोजातिश्चमात्राचगोत्रंछं
न्दश्चैदवतम् ॥ १८ ॥ एतत्सर्वसमाख्यातंयान्नवलक्येनधीमता ॥ हे
स्तौतुसंयतौधार्यौजानुभ्यामुपरिस्थितौ ॥ १९ ॥ गुरोरनुमतंकुर्या
त्पठन्नान्यमतिर्भवेत् ॥ ऊरुभागंतृतीयेतुकरंविन्यस्यदक्षिणम् ॥ २० ॥
प्रसन्नमानसोभूत्वाकिंचिन्निम्नमधोमुखम् ॥ प्रणवंप्राक्प्रयुञ्जतिव्या
हृतीस्तदन्तरम् ॥ २१ ॥ सावित्रीचानुपूर्व्येणततोवेदान्समारभेत् ॥
कर्मोद्धानीवसंहृत्यचेष्टांदाष्टिदृढमनः ॥ २२ ॥ स्वस्थःप्रशान्तोनिर्भीको
वर्णानुच्चारयेद्बुधः ॥ नाभ्याह्न्यान्नाह्न्यान्नाग्येन्नैवकंपयेत् ॥ २३ ॥

यथैवोच्चारयेद्वर्णास्तथैवान्समापयन् ॥ निवेदयद्वटिहस्ताग्रेशास्त्रा
 र्थमनुचिन्तयेत् ॥ २४ ॥ सममुच्चारयेद्वर्णान्हस्तेनचभुखेनच ॥
 स्वरश्चैवतुहस्तश्चद्वार्यैतौयुगपत्स्थितौ ॥ २५ ॥ हस्तत्रष्टःस्वरत्रष्टोर्नवे
 दफलमश्नुते ॥ नकरालोनलंबोष्ठोनाव्यक्तो नानुनासिकः ॥ २६ ॥ गद्ग
 दोवद्वज्जिह्वश्चनवर्णान्वक्तुमर्हति ॥ प्रकृतिर्यस्यकल्याणीदंतोष्ठौयस्य
 शोभनौ ॥ २७ ॥ प्रगल्भश्चविनीतश्चसवर्णान्वक्तुमर्हति ॥ शंकितंभीत
 मुद्दुष्टमव्यक्तमनुनासिकम् ॥ २८ ॥ काकस्वरंमूर्ध्निगतंतथास्थानवि
 र्जाजितम् ॥ विस्वरंविरसंचैवविशिष्टंविषमाहतम् ॥ २९ ॥ व्याकुलंता

लहीनंचपाठदोषाश्चतुर्दश ॥ संहितास्वारबहुलःपदसंज्ञासमाकुलः ॥
॥ ३० ॥ क्रमसंधिसमाकीर्णोदुस्तरामंत्रसागरः ॥ ऋक्संहितांत्रि
भ्यस्ययजुषांवासमाहितः ॥ ३१ ॥ साम्नांवासरहस्यांचसर्वपापैःप्रमु
च्यते ॥ संहितानयतेसूयंपदंचशशिनःपदम् ॥ ३२ ॥ क्रमश्चनयतेसू
दमंयत्तत्पदमनामयम् ॥ कालिंदीसंहिताज्ञेयापद्युक्तासरस्वती ॥
॥ ३३ ॥ क्रमेणावर्ततेगंगाशंभोर्वाणीतुनान्यथा ॥ यथामहाह्वदंप्राप्य
क्षितौलोष्टोविनश्यति ॥ ३४ ॥ एवंदुश्चरितंसर्ववेदत्रिवृतिमज्जाति ॥
आम्रपालाशविल्वानामपामार्गशिरीषयोः ॥ वाग्यतःप्रातरुत्था

ग्रभक्षयेदंतधावनम् ॥ ३५ ॥ खादिरश्चकदंबश्चकर्वर्यैरकं रजकौ ॥ ए
 तं कंटकिनः पुण्याः क्षीरिणस्तु यशस्विनः ॥ ३६ ॥ तेनास्यकरणे सूक्ष्मं
 माधुर्यं चैव जायते ॥ त्रिफलां लवणाक्तं वै भक्षयेच्छिष्यकः सदा ॥ क्षी
 णं मेधाजनन्ये पास्वरवर्णकरी तथा ॥ ३७ ॥ हस्तहीनं तु यो धीति मंत्रं वे
 दाविदो विदुः ॥ यजुंश्छिषिनो साधयति भुक्तमव्यं जनं यथा ॥ ३८ ॥ हस्त
 हीनं तु यो धीति स्वरवर्णं विवर्जितम् ॥ ऋग्यजुस्सामभिर्दग्धो विर्यो नि
 मधि गच्छति ॥ ३९ ॥ ऋचो यजुंश्छिषिसामानि हस्तहीनानि यः पठेत् ॥
 अनृचो ब्राह्मणस्तावद्यावत्स्वारं न विदति ॥ ४० ॥ ज्ञातव्यश्च तथैवा

थावेदानां किर्मसिद्धये ॥ पठन्मात्रापपाठात्तुपंकैर्गौरिवसीदति ॥ ४१ ॥
 स्वरवर्णप्रयुञ्जानो हस्तेनाधीतमाचरन् ॥ ऋग्यजुस्सामभिः पूतो ब्रह्म
 लोकमवाप्नुयात् ॥ ४२ ॥ न कुर्वीत पदं दोधन कुर्वीत विलंबितम् ॥ पद
 स्य ग्रहमोक्षौ च यथाशीघ्रगतिर्ह्ययः ॥ ४३ ॥ आगमं कुर्यत् न नकार
 णं हितदात्मकम् ॥ आस्येन च शयं कुर्यात् पठन्नान्यमतिर्भवेत् ॥ ४४ ॥
 न चास्य मुष्टिवंधी स्यान्न चात्युत्तममाचरेत् ॥ चुलुनौ कास्फुटो दंडी स्व
 तिको मुष्टिराकृतिः ॥ एतैर्वहस्तदोषाः स्युः परशुश्चैव सप्तमः ॥ ४५ ॥
 यथावाणीति यापाणीरिक्तं तु पारिवर्जयेत् ॥ यत्र यत्र स्थिता वाणी पाणि

स्तत्रैवातिष्ठति ॥ ४६ ॥ यथाधनुष्याविततेशोरेक्षितेषुनर्गुणः ॥ स्व
स्थानं प्रतिपद्येततद्वद्धस्तगतःस्वरः ॥ ४७ ॥ उत्तानं सान्नतं किञ्चित्सु
व्यक्तांगुलिरंजितम् ॥ स्वरविद्धं करं क्रुर्यात्प्रादेशोद्देशगामिनम् ॥ ४८ ॥
अंगुष्ठस्योत्तरपर्वतर्जन्युपरियद्भवेत् ॥ प्रादेशस्य तु सोद्देशस्तन्मात्रं
चालयेत्करम् ॥ ४९ ॥ मनुष्यतीर्थाच्च कृत्वा पितृतीर्थोदकं व्रजेत् ॥ ना
मितं करपृष्ठे तु सव्यक्तांगुलिमोक्षणम् ॥ ५० ॥ स्वारितेऽयंगुलं विद्यान्नि
पाते तु षडंगुलम् ॥ उत्थाने तु नवांगुल्यमेतत्स्वारस्य लक्षणम् ॥ ५१ ॥
अभ्यासार्थं द्रुतां वृत्तिप्रयोगार्थं तु मध्यमाम् ॥ शिष्याणामुपदेशार्थं कु

ग्राहृत्तिविलंविताम् ॥ ५२ ॥ ऐंद्रातुमध्यमावृत्तिःप्राजापत्याविलंवि
ता ॥ अग्निमरुतयोर्वृत्तिःसर्वशास्त्रेषुनिदिता ॥ ५३ ॥ मृष्ट्याकृति
मकारेतुनकारितुनखाग्रतः ॥ अनुस्वारगुष्ठपातऊष्मांतैगुलिमोक्षणम्
॥ ५४ ॥ उदात्तंभुविपातेनप्रचयंनोग्राएवच ॥ शेषषडंगुलंविद्यान्नि
चितंतुविधीयते ॥ ५५ ॥ षडंगुलंतुजात्यस्यहस्तस्यानुपथस्यच ॥
तच्चतुर्भागमात्रंतुहस्तस्तनैववर्तयत् ॥ ५६ ॥ ककारांतटकारांतडं
णंचांगुलिनामयत् ॥ पंचांगुल्यमकारितुतकारिकुण्डलाकृतिः ॥ ५७ ॥
ऊर्ध्वक्षेपाच्चयोऽधःक्षेपाच्चयोऽभवेत् ॥ एकैकामुत्सृजेद्धरिःस्व

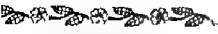
रितेतुभयंक्षिपेत् ॥ ५८ ॥ अंगुष्ठाकुंचनंलघावनुस्वारैत्वपांरसम् ॥
 दीर्घैरंगैचतर्जन्याःप्रसारःपरिकीर्तितः ॥ ५९ ॥ तर्जन्यंगुष्ठयोःस्पर्श
 प्युदात्तंप्रतिविद्यते ॥ नीचंतुमध्यमंकुर्याच्छेषनीचतरंक्रमात् ॥ ६० ॥
 स्वारितंयद्भ्रुवैत्किचिद्वकारसहसंयुतम् ॥ ऊष्माणंतद्विजानीयान्निक्षि
 पेदुभयोरपि ॥ ६१ ॥ स्वारितसंज्ञेचनिक्षिप्तेसंयोगोयत्रदृश्यते ॥ द्वि
 मान्निकेभवेदंकमान्निकेतुभयंक्षिपेत् ॥ ६२ ॥ जात्येचस्वारितेचैव
 कारोयत्रदृश्यते ॥ कर्तव्यस्तुभयोःक्षेपोवायव्यइतिदर्शनम् ॥ ६३ ॥
 भृंगवद्वाथवत्सस्यकुमारीकुचयुग्मवत् ॥ उभक्षेपस्वरोयत्रसविसर्ग

उदाहृतः ॥ ६४ ॥ विसर्गात्तस्वरोयत्रस्वरितोयत्रदृश्यते ॥ दीर्घश्चैवतु
कारश्चतत्रोभक्षेपउच्यते ॥ ६५ ॥ त्रिविधस्तुभवेदूष्माप्रचिताबलका
तरा ॥ स्वरितेप्रचिताविद्यान्निपातेबलकांविदुः ॥ ६६ ॥ उत्थानेतुत
थाताराएताभिस्त्रिभिरूष्मभिः ॥ मानामानाविदित्वातुततःक्षेपंप्रयो
जयेत् ॥ ६७ ॥ अक्षरंभजतेकाचित्काचिद्वितेप्रतिष्ठितम् ॥ समाने
जातिकाकाचित्काचिदूष्माप्रदायिका ॥ ६८ ॥ यथाबालस्यसर्पस्य
उच्छ्वासोलघुचेतसः ॥ एवमूष्माप्रयोक्तव्याहकारपरिवर्जितः ॥ ६९ ॥
विवृतिप्रत्ययादूष्मांप्रवदंतिमर्नाषिणः ॥ तामेवप्रतिबेधंतिआईऊए

निदर्शनम् ॥ ७० ॥ अष्टौ स्वरान्प्रवक्ष्यामि तेषामेव तु लक्षणम् ॥ जात्यो
 भिनिहितः क्षप्रः प्रशिष्टश्च तथापरः ॥ ७१ ॥ तैरोव्यञ्जनसंज्ञश्च तथा ते
 रो विरोमकः ॥ पापवृत्तो भवेत्तद्वत्तथाभाव्य इति स्वराः ॥ ७२ ॥ एकपदना
 चपूर्वः सग्रवो जात्यद्भ्यते अपूर्वोऽपि परस्तद्भ्रान्त्यं कन्यास्वरित्यपि ॥
 एकपद इत्याह ॥ नीचपूर्वः सग्रकारवकारौ वा जात्यः स्वरितो भवति ॥
 यथा जात्यं मनुष्यानि ति। सुप्प्वेति। चर्म्बी वा धान्यम् । कन्या इवास्वः ।
 वीर्यं । एवं ह्याह्यानि चान्यानीदृगुक्षणा निपदानि भवन्ति । एओआभ्या
 मुदात्ताभ्यामकारो रीरिफितश्चग्रः ॥ अकारो यत्र लुप्येत तं चाभिनिहितं वि
 दुः ॥ ७३ ॥ यथा कुक्कुटः - असि । कुक्कुटोसि । वेदः - असि । वेदोसि । भागः

असि+भागोसि । मारुतः+असि । मारुतोसि । श्वात्रो
सि+अप्सरसाम् । तेष्वरसाम् । तेष्वरसाम् । तेष्वरसाम् ।
सः+अहम् । सोहम् । एवठह्याह्यानिचान्यानिइहृग्लक्षणा
निपदानि भवन्ति । इउवणौयदोदात्तावापद्येतेयवौक्कचित् ॥ अनुदात्तेपदेनित्यं वि
द्यात्क्षेप्रस्यलक्षणम् ॥ ७४ ॥ यथा त्रि+अंबकम् । त्र्यंबकम् । दु+अन्नः ।
दुन्नः । वीडु+अंगः । वीडुङ्गः । वाजी+अर्वन् । वाज्यर्वन् । एव० ह्याह्या
नि ० ॥ इकारोयत्रदृश्येतइकारेणैवसंयुतः ॥ उदात्तश्चानुदात्तेनप्रश्लिष्टो
भवतिस्वरः ॥ ७५ ॥ अभि+इन्धताम् । अभीन्धताम् । अभि+इमम् ।

अभीमम् । वि+इहि । वीहि । स्तुचि+इव । स्तुचीव । चम्बी+इव । च
 म्बीवेति । एव० ह्याह्यानि चान्यानि ० ॥ उदात्तपूर्वयत्किञ्चिच्छंदासिस्व
 रितं पदम् ॥ एष सर्वबहुस्वारस्तरौ व्यंजन उच्यते ॥ ७६ ॥ इडे । रंते । हव्ये ।
 काम्ये । चंद्रे । ज्योते । आदिति । सरस्वता । माहि । विश्रुतीति भ
 वंति । एव० ह्याह्यानि ० भवंति ॥ अवग्रहात्परोऽयस्तुस्वरितः स्याद
 नंतरम् ॥ तैरो विरामं तं विद्यादुदात्तोऽयद्यग्रहः ॥ ७७ ॥ यथा गोम
 दिति गो+मत । गोपताविति गो+पतौ । प्रप्रेति प्र+प्र । विततेति वि+
 तता । समिद्धेति सम्+इद्धः । एव० ह्याह्यानि ० भवंति ॥ स्वरिति

स्वरितेचैवविबृतिर्यत्रदृश्यते ॥ पादवृत्तोभवेत्स्वारःश्चित्रआदित्येति
निदर्शनम् ॥ श्वित्रः+आदित्यानाम् ॥ श्वित्र आदित्यानाम् । पु
त्रः+ईधे । पुत्रईधे । दात्रे+एधि । दात्रएधि । कः+ईम् कर्इम् । ताः+
अस्य । ताअस्य । एव०ह्याहयानि० ॥ उदात्ताक्षरयोर्मध्येभवेन्नीच
स्त्ववग्रहः ॥ तथाभाव्यंभवेत्कंपंस्तनूनप्त्रेतिनिदर्शनम् ॥ ७८ ॥
यथातनूनप्त्रइति तनू+नप्त्रे । तनूनपादिति तनू+नपात् । तनूनपात
मिति तनू नपातम् । एव०ह्याहयानिपदानिलक्षणाभिभवन्ति ॥ इत्थ
एपदसमाम्नायेवशेषिकेयान्नवल्क्यवचनानांपदानांपाठःसमाप्तः ॥

माध्यंदिनविरोधिः स्यात्तथाभाव्यस्तुयः स्मृतः ॥ स्वशोनिवान्नदृश्ये
 तभिन्नोदात्तानुदात्तकौ ॥ १ ॥ स्वराः स्पर्शाः स्पर्शाः स्थोष्माणः ॥ कण्ठ्य-
 जिह्वामूलीय-तालव्य-मूर्धन्य-दंत्य-ओष्ठ्य-यम-विसर्जनीयानि
 पाताद्याश्च किंवर्णदेवत्यलिङ्गाः । स्मराः शुक्लाः नानादेवत्याः । स्प
 र्शाः कृष्णाः । कपिला अंतस्थाः । ऊष्माणोऽरुणाः । नीलायमाः । ह
 रितानासिक्याः । पीतानुस्वारः । रक्तोजिह्वामूलीयः । पीतउपध्मा
 नीयः । श्वेतो विसर्जनीयः । शबलो रंगः । नीलो नुनासिक्यः । इत्यंत
 र्मध्यमग्रोर्नासिक्यं विधात् ॥ द्विरुदात्ताख्या इति स्मृतः । उदमनुद

निपातेआद्येचोपसर्गेनामाख्यातेचोपसर्गेनिपाताश्चेति । किंदैवत्या
अक्षराणांचकेपुरुषाः । काःस्त्रियः । कानिनपुंसकानिइत्यब्रूमः ।
कंठ्याआग्नेयाः । अकारादयः । जिह्वाभूलीयानैर्ऋत्याःककाराद्
यः । तालव्याः सौम्याश्चकारादयः । वायव्याभूर्धन्याष्टकाराद्
यः । रौद्रादंत्यास्तकारादयः । औष्ठ्याआश्विन्याः पकारादयः ।
शेषावैश्वदेवाः । अंत्येवमादयः ॥ स्वरस्तुब्राह्मणाज्ञेयावर्गाणांप्र
थमाश्चये ॥ द्वितीयाश्चतृतीयाश्चतुर्थाश्चापिभूमिपाः ॥ ३ ॥ वर्गा
णांपंचमावैश्याअंतस्थाश्चतथैवच ॥ ऊष्माणश्चहंकारश्चशूद्राएवप्र

कीर्तिताः ॥ ३ ॥ शुक्लवर्णानिनामानिआख्यातारोहितामताः ॥ क
 पिजलास्तूपसर्गाःकृष्णाश्चैवनिपातकाः ॥ ४ ॥ भार्गवगोत्राणिना
 मानिभारद्वाजाआख्याताः ॥ वासिष्ठाउपसर्गास्तुनिपाताःकाश्य
 पाःस्मृताः ॥ पीतवर्णश्चोपसर्गानिपातःकृष्णवर्णकः ॥ सर्वतुसौम्य
 माख्यातंवायव्यंनामदृश्यते ॥ आग्नेयस्तूपसर्गःस्यान्निपातोवारुणः
 स्मृतः ॥ ५ ॥ प्रथमाश्चतुर्थातस्थाःस्त्रीलिङ्गाःपरिकीर्तिताः ॥ शेषा
 क्षराणिषण्डानिप्राहुर्लिङ्गविवेचकाः ॥ ६ ॥ नाम्नामिन्द्रोदेवताव
 रुणउपसर्गाणामादित्यःसर्वस्याक्षरणस्यस्वराविसर्जनयोयमाश्चपु

ह्रिंगाः । ङञ्गणनमायरलवाः स्त्रीलिङ्गाः । शेषाण्यक्षराणि नपुंसकलिं
 गानीति ॥ संधिश्चतुर्विधोभवतीति ॥ लोपागमौवर्णविकारः प्रकृति
 भावश्चेति । तद्यथा तत्रलोपोभवति अयक्ष्माः+मा अयक्ष्मामा । श
 तर्तेजाः+वायुः शतर्तेजावायुः । तिग्मतेजाः+द्विषतः । तिग्मतेजाद्वि
 षतः । इतिलोपः ॥ आगमोभवति यथा प्रत्यङ्+सोमः प्रत्यक्+सोमः ।
 प्राक्+सोमः प्राङ्+सोमः । अस्मान्+सीति अस्मान्सीति । त्रीन्+समुद्रान्
 त्रीन्त्समुद्रान् । इति आगमः ॥ विकारोभवति आ+इदम् एदम् । आ+इ
 मे एमे । आ+इष्टयः एष्टयः । प्र+इषितः प्रेषितः । इति विकारः ॥ प्रकृति

भावः ग्रथा आशुः शिशानः । युञ्जानः प्रथमम् । अदिदतिः षोडशाक्षरेण ।
 देवोवः सविता । इति प्रकृतिभावः ॥ आकाशस्थायथाविद्युत्स्फुटिताम
 णिसूत्रवत् ॥ एषच्छेदो विवृत्तीनां यथाबालेषुकर्तरी ॥ ७ ॥ द्वयोस्तु
 स्वरयोर्मध्ये संधिर्यत्र न दृश्यते ॥ विवृत्तिस्तत्र विज्ञेया ग्रहंशेति निदर्श
 नम् ॥ ८ ॥ पिपीलिका पाकवती तथा वत्सानुसारिणी ॥ वत्सानुसंसृ
 ता चैव चतस्रस्तु विवृतयः ॥ ९ ॥ पंचरंगाः प्रवर्तते घातनिर्घातव
 जिणः ॥ अहरप्रहरो ज्ञेय अद्वुक्क ओइति निदर्शनम् ॥ १० ॥ पिपीलि
 का आद्यंतदीर्घानाभ्या आसीदिति निदर्शनम् ॥ पाकवत्युभयोर्ह्रस्वा

विनङ्द्रेतिनिदर्शनम् ॥ ११ ॥ अन्तेचवत्सानुसृजतातानेत्यसौआ
बोढमश्विनोतिनि०॥वत्सानुसारिणीचादौघाताअस्येतिनि०॥१२॥
करिणीकुर्विणीचैवहरिणीहारिणीतिच ॥ तथाहंसपदानामपंचैताःस्व
रभक्तयः ॥ १३ ॥ करिणीरहयोर्गोमेकुर्विणीलहकारयोः ॥ हरिणीर
षयोर्गोहारितांऋषकारयोः ॥ १४ ॥ यातुहंसपदानामसातुरेफष
कारयोः ॥ हरिणीहरयोर्विद्यात्कुर्विणीलहकारयोः ॥ १५ ॥ देवंवहि
रितिकरिणीउपह्वरेतिकुर्विणी ॥ हरिणीअरेषसइत्याहुर्हारिणीशत
वल्हेतिच ॥ १६ ॥ वर्षावर्षीयतेसीतितथाहंसपदेतिच ॥ स्वरभक्ति

प्रयुंजानस्त्रीन्दोषान्परिवर्जयेत् ॥ १७ ॥ इकारं चाप्युकारं च ग्रस्तदो
 पंतथैव च ॥ एतल्लक्षणमाख्यातं यान्नवलक्येनधीमता ॥ १८ ॥ सम्य
 कपाठस्य सिद्धयर्थं शिष्याणां हितकाम्यया ॥ अर्धमात्रास्वरं किञ्चि
 त्पृथङ् न्यूनमिवोच्चरन् ॥ ऋकारे तु हकारस्य ह्रत्कंठमनसापि च ॥ १९ ॥
 नैतत्स्वरितपूर्वाङ्गिना पराङ्गैकथंचन ॥ नस्वरे न च मात्रायां कथं स्वारो वि
 धीयते ॥ २० ॥ पराङ्गस्य तु यत्पूर्वपूर्वाङ्गस्य तु यत्परम् ॥ उभयाद्धीर्द्धि
 संयोगे स्वारं कुर्याद्विचक्षणः ॥ २१ ॥ संयोगे तु परं स्वार्थं परं संयोगना
 यकम् ॥ संयुक्तस्य तु वर्णस्य न स्वार्थं पूर्वमक्षरम् ॥ २२ ॥ उदात्ताद

नुदात्तेतुवामायाभ्रुवआरभेत् ॥ उदात्तात्स्वारितोदात्तौक्रमाद्वक्षिणतो
न्यसेत् ॥ २३ ॥ स्वरितादुनुदात्तायप्रचयांस्तान्प्रचक्षते ॥ एकस्व
रानपिचितानाहुस्तत्त्वार्थेचितकाः ॥ २४ ॥ प्रचयोयत्रदृश्येततत्रह
न्यात्स्वरंबुधः ॥ स्वरितःकेवल्लोयत्रमृदुस्तत्रनिपातयेत् ॥ २५ ॥ हु
र्बलस्ययथाराष्ट्रहरतेबलवान्नृपः ॥ एवंव्यंजनमासाद्यअकारोहरत
स्वरम् ॥ २६ ॥ उच्चादुच्चतरंनान्निचान्नीचतरंतथा ॥ अक्षरातु
ल्ययोगाच्चनीचेनीचगतानिच ॥ २७ ॥ स्वरउच्चःस्वरोनीचःस्वरः
स्वरितएवच ॥ स्वरप्रधानैस्तैःस्वार्थव्यंजनंतेनसस्वरम् ॥ २८ ॥ व्यंज

नान्यनुवर्ततेयत्रतिष्ठतिसस्वरः ॥ स्वरप्रधानं त्रैस्वर्यं आचार्याः प्रवदं
 तिहि ॥२९॥ मणिवद्व्यंजनं विद्यात्सूत्रवच्चस्वरं विदुः ॥ आचार्याः सम
 मिच्छंति पदच्छेदं तु पांडिताः ॥३०॥ स्त्रियो मधुरमिच्छंति विकृष्टमिति
 रेजनाः ॥ उदात्तं नानुवर्तते नीचं न स्वारितं तथा ॥३१॥ विस्वरं तं विजा
 नीयाद्वीर्यं हस्वविवर्जितम् ॥ हरिवरुणत्रयेषु धाराहिषुरुषेषु च ॥ वैश्वा
 नरो नकारे च शेषास्तु स्वारितानराः ॥ स्वारितैरेकैश्चान्न शो नकारः श
 षाकारः स्वारितानराः ॥ ३२ ॥ द्वौ वरुणौ च स्वारितौ उदुत्तमं त्वंवरुण ॥
 धारे चैवो रुधारे तु पुरुधारे च दोहने ॥ मान्त्रिकं वा द्विमात्रं वा स्वारितं यदि

हाक्षरम् ॥ तस्यादितोद्धृमात्रावैशेषं च परतो भवेत् ॥ ३३ ॥ नकारातिपदे
पूर्वश्मश्रुभिः परतः स्थिते ॥ छकारं न प्रयुंजीत अशसंधि समुच्चरेत् ॥ ३४ ॥
ओकारं पुनर्विज्ञेयं पुनस्तमश्नाद्वितीयकम् ॥ लाजोच्छाची तृतीयं च विवेश
ति चतुर्थकम् ॥ ३५ ॥ अथः स्विदासीत् पंचमं चोपरि स्विदासीच्च षष्ठक
म् ॥ सप्तमं तु श्रुवोस्मार अष्टमं नैव विद्यते ॥ लकारस्य तु दीर्घत्वं नास्ति
वाजसनेयिनः ॥ ३६ ॥ उच्चस्थानगते हस्ते स्वरितं नोपपद्यते ॥ अधस्ता
तु यदा गच्छेत् स्वरितं न तदा भवेत् ॥ कचदतपादृश्यं तेषां धिस्थानेषु नि
त्यशः ॥ स्ववर्गणैव संयुक्तमोक्षं कुर्वीत तत्र वै ॥ तकारातिपदे पूर्वसका

रेपरतःस्थिते ॥ प्रत्यारंभनकुर्वीतपापावितिनिदर्शनम् ॥ ककारांतिप
 देपूर्वसकारेपरतःस्थिते ॥ खसवर्णविजानीयाद्भिखक्सैतिनिदर्शन
 म् ॥ तकारांतिपदेपूर्वचवर्गपरतःस्थिते ॥ मोक्षतत्रचकुर्वीतयच्चपापा
 निदर्शनम् ॥ डकारांतिपदेपूर्वसकारेपरतःस्थिते ॥ कसवर्णविजानीया
 त्प्राडुसोमेतिनिदर्शनम् ॥ टकारांतिपदेपूर्वसकारेपरतःस्थिते ॥ टसव
 र्णविजानीयात्संभ्राट्संभृतेतिनिदर्शनम् ॥ तकारांतिपदेपूर्वसकारेपर
 तःस्थिते ॥ छसवर्णविजानीयात्तत्सवितुरितिनिदर्शनम् ॥ नकारां
 तेपदेपूर्वसकारेपरतःस्थिते ॥ तसवर्णविजानीयाञ्चीन्तस्समुद्रेतिनिदर्श

नम् ॥ पकारातिपदपूर्वशकारेपरतःस्थिते ॥ छ्रासवर्णविजानीयादनुष्टु
छारदीतिनिदर्शनम् ॥ मकारातिपदपूर्वसवर्णपरतःस्थिते ॥ मसवर्णवि
जानीयादिमम्मेतिनिदर्शनम् ॥ वणतुमात्रिकपूर्वअनुस्वारोद्विमात्रिकः
द्विमात्रेमात्रिकोज्ञेयः संयोगाद्यस्ययोर्भवेत् ॥ अनुस्वारोद्विमात्रः स्या
द्ववर्णव्यंजनादिगः ॥ ह्रस्वाद्वायदिवादीर्घादीर्घाद्द्वयभ्यइति ॥ अ
नुस्वारस्योपरिष्ठात्संवृतं यत्र दृश्यते ॥ दीर्घतंतुविजानीयाच्छोताग्रावा
णितिनिदर्शनम् ॥ अनुस्वारस्योपरिष्ठात्संयोगो यत्र दृश्यते ॥ ह्रस्वंतंतु
विजानीयात्सर्धस्थेतिनिदर्शनम् ॥ अनुस्वारश्चयोर्दीर्घादक्षराद्योर्भवे

त्परः॥सतुहस्वइतिज्ञेयोमंत्रेष्वेवविभाषया ॥ ओभावश्चविवृत्तिश्चशेष
 सारफएवच ॥ जिह्वामूलमुपध्माच्चगतिरष्टविधोष्मणः ॥ यद्योभावप्र
 संधानमुकारादिपरंपदम् । स्वरांतंतादृशंविद्याद्यदन्यद्वच्यक्तमूष्मणः॥
 उभावादुत्थितश्चोष्मातांतुकेलिविनिर्दिशेत् ॥ विवृत्तंप्रतियाऊष्मावि
 ज्ञेयाविकटानना ॥ लीढातिलीढविद्युच्चशेषसेषुप्रकीर्तिताः ॥ जिह्वामू
 लेचरेफेचविज्ञेयाविठकाशठा ॥ उपध्मानीयसहितं पुष्पिणींतांविनि
 र्दिशेत्॥अन्यत्रयोभवेदूष्मासुलभांतांविनिर्दिशेत्॥ पादाद्यंतंपदाद्यंतं
 तथावग्रहकालिकम् ॥ ईषत्स्पृष्टंविजानीयात्तस्मिन्कालेतुकारयेत् ॥

पादादौचपदादौचसंयोगावग्रहेषुच ॥ जःशब्दइतिविज्ञेयोन्यःसय
इतिस्मृतः ॥ उपसर्गपरोयस्तुपदादिरपिदृश्यते ॥ इषत्स्पृष्ट्यथावि
द्युत्पदच्छेदात्परंभवेत् ॥ त्वदर्धवाचिनौवोवांवावेयदिनिपातजौ॥आ
देशश्चविकल्पार्थाइषत्स्पृष्टाइतिस्मृताः ॥ विभाषयायेकारःस्यात्तथा
नेतिपदात्परः॥भवतीत्यापिपूर्ववतथान्चसपदादपि ॥ यदेवलक्षण्यस्य
वकारस्यापितद्भवेत् ॥ यत्रयत्रविशेषःस्यादिदानौससकथ्यते ॥
वकारस्त्रिविधःप्रोक्तोगुरुलघुर्मध्यपदांतेचल
घुतरः ॥ यवर्णास्त्रिविधःप्रोक्तोगुरुलघुलघुतरः ॥ आदौगुरुलघुर्मध्ये

पदांतितुल्यतरः ॥ उपांशुस्वारितंचैवयोधातेविन्नसन्नापि ॥ अपिरूपस
हस्राणांसंदेहपुप्रवर्तते ॥ पंचविद्यांनगृह्णातिजडास्तब्धाश्चयेनराः ॥ अल
साश्चैवरोगाश्चयेषांचविस्मृतंमनः ॥ अहेरिवगणाद्भूतःसंमानान्नर
कादिव ॥ राक्षसीभ्यइवस्त्रीभ्यःसविद्यामधिगच्छति ॥ नभोजनवि
लंबीस्यान्नचनारीनिबंधनः ॥ सुदूरमपिविद्यार्थोव्रजेद्रुडहंसवत् ॥
ग्रथाखनन्खनिर्त्रेणनरोवार्यधिगच्छति ॥ तथागुरुगतांविद्यांशुश्रूषुर
धिगच्छति ॥ सुखार्थोचैत्यजेद्विद्यांविद्यार्थोचैत्यजेत्सुखम् ॥ सुखि
नश्चकुतोविद्यासुखंविद्यार्थिनःकुतः ॥ गुणिताशतशोविद्यासहस्रावाते

तापुनः॥ आगमिष्यति जिह्वाग्रे स्थलाग्निमिवोदकम् ॥ शतेन गुणिता
विद्या सहस्रेण च तिष्ठति ॥ शतानां च सहस्रेण प्रत्यंचद्वतिष्ठति ॥ जलम
भ्यासयोगेन शिलायां कुरुते क्षयम् ॥ कर्कशानां मृदुस्पृशं किमभ्यासा
न्न साध्यते ॥ गुरुशुश्रूषया विद्या पुष्कलेन धनेन वा ॥ अथवा विद्यया वि
द्या चतुर्थेनोपलभ्यते ॥ शुश्रूषारहिता विद्या ह्यल्पमेधागुणैः सह ॥
बंध्या च यौवनी तस्या न विद्या फलिनी भवेत् ॥ हयानां मि वजात्त्यान्नाम
र्धमात्राद्धंशायिनाम् ॥ न हि विद्यार्थिनां निद्रा चिरं नेत्रेषु तिष्ठति ॥
ग्रथा पिपीलिकैः पां सुर्वल्मीकं क्रियते महत् ॥ न तत्र बलसामर्थ्यमुद्य

मस्तत्रकारणम् ॥ अंजनस्यक्षयं दृष्ट्वा बलमीकस्य तु संचयम् ॥ अवं
 ध्यादिव संकुर्याद्दानाध्ययनकर्मसु ॥ अन्नव्यंजनयोर्भागौ तृतीयमुद-
 कस्य च ॥ वाग्योः संचारणार्थाय चतुर्थमुपकल्पयेत् ॥ हकारं पंचमयु-
 क्तमंतस्थैश्चापि संयुतम् ॥ औरसं तं विजानीयात्कंठ्यमाहुरसं युतम् ॥
 हकारो यत्र पूर्वस्थो अन्तस्थाद्यो भवेत्परः ॥ पदकाले विरुज्येत संहिता
 ग्रां स औरसः ॥ मेघदुंदुभिर्निर्घोषो ज्ञायते पयसो हृदात् ॥ एवं नादं प्रयो-
 क्तव्यं सिंहस्य रुदितं यथा ॥ मांसे भाद्रपदे मेघाः शब्दं कुर्वतीत्यादृशम् ॥
 एवं गह्वरमासाद्य शुक्रं दुदुहति दर्शनम् ॥ शेषाणां वानरा युद्धमुत्पतंति

षतंतिच ॥ एवंवर्णाःप्रयोक्तव्या इहैषान्निदर्शनम् ॥ यथापुत्रवतीस्ने
हाम्बुवतेनिजमौरसम् ॥ एवंवर्णाःप्रयोक्तव्यायुआनेतिनिदर्शनम् ॥
दुर्दुरादर्देशौतुप्रफुल्लतेपुनर्यथा ॥ एवंवर्णाःप्रयोक्तव्याअपांफेनेति
निदर्शनम् ॥ यथाभारभराक्रांतानिश्चसंतिनराभुवि ॥ एवंवर्णाःप्र
योक्तव्या अद्भ्यःसंभृतइत्यपि ॥ कुक्कुटःकामलुब्धश्चकारद्वयमुच्चरे
त् ॥ एवंवर्णाःप्रयोक्तव्याःकुक्कुटोऽसौतिदर्शनम् ॥ वडवाचहयंदृष्ट्वा
योनिविकुरुतेयथा ॥ एवंवर्णाःप्रयोक्तव्याःसदुंदुर्भेतिनिदर्शनम् ॥ रंगे
चैवसमुत्पन्नेनोग्रसेत्पूर्वमक्षरम् ॥ स्वरंदीर्घप्रयुंजतिपश्चान्नासिक्य

माचरेत् ॥ यथासौराष्ट्रिकानारीअरौइत्यभिभाषते ॥ एवंरंगःप्रवक्त
 व्योङ्कारःपरिवर्जितः ॥ द्विमात्रिकोमात्रिकोवानासामूलंसमाश्रि
 तः ॥ अतंप्रयुजतेरंगः पंचमैः सानुनासिकः ॥ यथासौराष्ट्रिकानारी
 अरौइत्यभिभाषते ॥ एवंरंगविजानीयान्ङकारपरिवर्जितम् ॥
 अनंतरंमकारस्ययोरंगस्तत्ररज्यते ॥ सर्वानुनासिकंविद्यादृषाव
 ध्योपधानिका ॥ यरलवशषसहरज्यतेचोपधानिका ॥ गवांतरंग
 तेयस्तुसर्वैःसर्वानुनासिका ॥ नासादुत्पद्यतेरंगःकांस्येनसमनिःस्व
 नः ॥ मृदुश्चैवद्विमात्रःस्याद्दृष्टिमानस्यान्निदर्शनम्॥यथाव्याघ्रीहरत्पु

त्रान्दंष्ट्राभिर्नचपीडयेत् ॥ भीतापतनभेदाभ्यां तद्भ्रूणां न्प्रयोजयेत् ॥
मधुरं च न च अव्यक्तं चापि न पीडितम् ॥ सनाथस्यैकदेशस्य न वणाः
संकरंगताः ॥ यथा सुमत्तनागैर्द्रुपदात्पदं निधापयेत् ॥ एवं पदं पदाद्यंतं
दर्शनीयं पृथक् पृथक् ॥ गीताशीघ्रोशिरः कंपीयथा लिखितपाठकः ॥ अन
र्थो लपकंठश्च षडेते पाठकाधमाः ॥ माधुर्यमक्षरव्याक्तिः पदच्छेदस्तु सु
स्वरः ॥ धैर्यलस्य समत्वं च षडेते पाठकागुणाः ॥ चतुरक्षर षट्कानि वर्तत पु
नः पुनः ॥ आवर्तते पदं यच्च द्विस्त्रिंशद्भित्तं हितत् ॥ यथा धाम्ना धाम्ना म्नेति य
जुषयजुषेति निदर्शनम् ॥ हारियते वर्धते चापि पदं यत्र कृशोदरम् ॥ उपचारः

सविज्ञेयउभेसुश्रद्धेतिनिदर्शनम् ॥ ॥ अथसंस्रविधाःसंयोगापिंडाः ॥
 अयःपिंडोदारुपिंडऊर्णापिंडोज्वालापिंडोमृत्पिंडोवायुपिंडोवज्रपिंड
 श्चेति ॥ यमान्विद्यादयःपिंडान्सांतस्थंदारुपिंडवत् ॥ अंतस्थंग्रामवज्र
 तुऊर्णापिंडविनिर्दिशेत् ॥ १॥ अंतस्थंग्रामसंयोगेविशेषोनापलभ्यते ॥
 अशरीरंग्रामंविद्यादंतस्थपिंडनायकम् ॥ २॥ ज्वालापिंडान्सनासिकया
 न्सानुस्वारांस्तुमृन्मयान् ॥ सोपध्मावायुपिंडाश्चजिह्वासूलेतुवाज्जिणः
 ॥ ३॥ अयःपिंडोनामयथा । अग्नीः । पक्तीः । नातनच्चिम । दारुपिंडो
 नामयथा । अधः । सूर्यः । विश्वाजतीतिभवति । तत्रऊर्णापिंडोनाम

ग्रथा । अस्मिन् । यस्मिन् । अमुष्मिन् । इति भवति ॥ तत्र ज्वाला पिंडो
नामयथा । ब्रह्मावाहः । गृह्णामीति भवति । तत्र भृत्पिंडो नामयथा । स०
स्थाम् । स० स्कर्त्तारः । स० स्वर्त इति । तत्र वायुपिंडो नामयथा । देवस
वितः । युआनः प्रथमम् । प्रादिवः ककुत्सुप्तमिति भवति ॥ तत्र वज्रपिंडो
नामयथा । इष्कृतिः निष्कृतिः ऋक्सामयोः । इति भवति ॥ प्रथममे
वषकारेण स्वकारेणैव संयुतम् ॥ एतत्स्वरं समासाद्य अग्निवात्तानि द
र्शनम् ॥ ४॥ प्रथमेन ठकारेणैव संयुतम् ॥ एतत्स्वरं समासाद्य
अधिष्ठाननिदर्शनम् ॥ ५॥ प्रथममेव णकारेण नकारेणैव संयुतम् ॥ एत

त्स्वरंसमासाद्यन्निणवन्नयस्त्रिंशद्विंशतिनिदर्शनम् ॥ ६ ॥ प्रथममेव
 रंगेणनकारेणैवसंयुतम् ॥ एतद्राश्रितमासाद्यवृष्टिमानितिनिदर्शनम्
 ॥ ७ ॥ एतेककारादयोमकारपर्यवसानाः कृष्णाव्याख्याताः । शनैश्चर-
 दैवत्तम् । इथायरलवाः कपिलवर्णाः अग्निदैवत्याः । चत्वार्यु-
 ष्माणः शषसहा अरुणवर्णाः आदित्यदैवत्याः ॥ त्रयस्त्रिंशद्विंशजानानि
 स्पर्शा अंतस्थालुष्माणश्चेति । चतुर्विधं करणम् ॥ स्पृष्टमस्पृष्टं संबृतं
 विवृतं चेति ॥ संबृता घोषा विवृता अधोषाः । विंशति घोषास्तं गजद-
 द्वाघझटधमालुब्धनमाः यरलवाश्चेति । त्रयोदश अधोषास्तं कचट

तपाःखच्छथफाःशषसाश्चेति ॥ षड्विधमास्यप्रयत्नम् ॥ संवृतंविबृतम
स्पृष्टंस्पृष्टमीषत्स्पृष्टंचार्धस्पृष्टंचेति ॥ तत्रअकारःसंवृतोज्ञेयइतरवि
ब्रुताःस्वराः ॥ सर्वेचतेस्युरस्पृष्टाःस्पृष्टाःस्पृष्टाभवान्तिहि ॥ ८ ॥
ईषत्स्पृष्टास्तथान्तस्थाऊर्णार्धस्पृष्टाःस्वराः ॥ सामान्यंभजतेवर्णः
संस्थानकरणस्यहि ॥ ९ ॥ ऋलोर्मध्यभवत्यर्धमात्रारिफलकारयोः ॥
तस्मादस्पृष्टतानस्यादृल्लकारनिरूपणे ॥ १० ॥ वर्गाणांप्रथमद्वितीयाः
शषसहाश्चाधोषाघोषास्त्वन्येदशार्धावर्णाभवान्ति ॥ अष्टौवर्णस्थानानि
भवन्ति । उरःकंठ्यमूर्धन्यतालुदंत्योजिह्वामूलयमानुनासिकयाश्चेति ॥

द्वौऔरस्यौ हव ह्यइति । अआआ ३ अवर्णहकाराविसर्जनीया इति
 त्रयःकंठ्याः । ऋषट्भूर्द्धन्याः दठढणष इति । दशतालव्याः
 चछजझञ्यशर्द्धई ३ इति । अष्टौदंत्याः तथदधनल्लसाः । अष्टा
 वोष्ठ्याः पफवभमाउऊ ३ वउपध्माचेत्यादयः । एकोदंतमूली
 गोरफः । जिह्वामूलीयाःपंच कुंखुंगंधुंडुइति । वमरुमग्मधमकुंखुंगं
 धुइतियमाश्चत्वारः ॥ एकमेति प्रथमाक्षेयः सकथेत्येवापरोभवत् ।
 तृतीयःसन्नइत्याहुःउपध्मेतिचतुर्थकः ॥ ११ ॥ प्रथमौचौष्ठनासि
 क्यौद्वितीयःकंठ्यदंत्यश्चनासामूलमुपाश्रितः ॥ तृतीयःकंठ्यजिह्वा

अनासायामेवनिर्दिशेत् ॥ चतुर्थोद्धदिनासिक्वयःकंठेचाभिहितायमाः
॥ १२ ॥ आपंचमैश्चकपादःसंयुक्तंपंचमाक्षरम् ॥ उत्पद्यतेयमस्तत्र
सोऽङ्गपूर्वाक्षरस्याहि ॥ १३ ॥ पंचमाःशषसंयुक्ताअन्तस्थैर्वापिसंयु
ताः ॥ यमास्तत्रनिवर्ततेरमशानादिवर्वाधवाः ॥ १४ ॥ ऋवर्णातिपर
सादावनुस्वारोद्धिमात्रकः ॥ संयोगेपरभूततुह्रस्वएवाच्यतेबुधः ॥
॥ १५ ॥ आद्यामानातुकण्ठ्यस्यएकार्योर्भवेत् ॥ तालव्यस्य
तथौष्ठ्यस्यद्धितियाच्यथाक्रमम् ॥ १६ ॥ ग्राहशीरत्नवर्णाभाजपा
याःकुसुमेऽथवा ॥ तादृशंरअयेद्धर्णंप्रान्तेनासिक्वयमाचरेत् ॥ १७ ॥

लाक्षारक्तं यथा तोयं नकारान्तं पदं तथा ॥ सर्वरंगं विजानीयाच्छृणुनि
 ति निदर्शनम् ॥ १८ ॥ लुप्तं नकारेण तत्स्वारं रजन्ति शौनकादयः ॥ आ
 दिरङ्गं विजानीयान्न चासीदिव विन्दन्ति ॥ १९ ॥ प्रथमस्थपकारेण
 तकारेण च संयुतम् ॥ एतदक्षरमासाद्य त्रिष्टुभेति निदर्शनम् ॥ २० ॥
 प्रथमस्थपकारेण च संयुतम् ॥ एतत्स्वरं समासाद्या धिष्ठान
 मिति निदर्शनम् ॥ २१ ॥ चतुर्थं चतुर्तीयेन द्वितीयं प्रथमेन च ॥ आद्यं
 मध्यं तथा अन्यञ्च स्वरूपेणाभिपीडयेत् ॥ २२ ॥ अवग्रहपदच्छेद उदात्तं
 दृश्यते यदि ॥ स्वरन्तं स्वरितं प्राहुः संधौ तु स्वाग्रैते परम् ॥ २३ ॥ स्वर

संधिविधानननीचोच्चंतुविधीयते ॥ व्यंजनाद्वास्वराद्वापितत्सन्धो
स्वरउच्यते ॥ २४ ॥ उदात्तान्निहितःस्वारःस्वरितात्प्रचयोभवेत् ॥
उदात्तात्स्वरितात्पूर्वनान्यआपद्यतेस्वरः ॥ २५ ॥ पदकालेयःस्वरि
तःसंहितायांतथैवच ॥ स्वरिताच्चेद्भवेत्पश्चात्सएवनिचितःस्वरः ॥
॥ २६ ॥ प्रथमाश्चतृतीयाःस्युपरैर्घोषवातिस्थिते ॥ पञ्चमाःपञ्चमे
पाठेद्वितीयाःशषसेषुच ॥ २७ ॥ उदात्तान्निहितःस्वार्यःस्वारोदात्तो
नतत्परौ ॥ स्वरितोनस्तथाभूतोद्देश्यःसप्रचयःसदा ॥ २८ ॥ उच्चा
दात्तयोर्गोस्वरितःस्वारउच्यते ॥ ऐक्यंतत्प्रचयःप्रोक्तःसन्धिरेषां

मिथोऽद्भुतः ॥ २९ ॥ बह्वीजिह्वायथागृह्णात्यहोविह्निस्तथैवच ॥ ब्रह्म
 रूपं विजानीयाद्गुरुमेवात्मनःसदा ॥ ३० ॥ यत्किञ्चिद्ब्राह्मणं लोकैः
 ब्रह्मप्रतिष्ठितम् ॥ करोति तत्प्रदानं यत्तस्माद्ब्रह्ममयो गुरुः ॥ ३१ ॥
 विधिनाप्यविधिना ज्ञानमविधानान्नलभ्यते ॥ आदिधानपरो नित्यं प्रा
 यश्चित्तो भवेन्नरः ॥ ३२ ॥ युक्तियुक्तं वचो ब्राह्मणं ग्राह्यं गुरुगौरवात् ॥
 सर्वशास्त्ररहस्यं तद्याज्ञवल्क्यनभाषितम् ॥ ३३ ॥ ऋवर्णो तितत्पर
 सादावनुस्वारो द्विभात्रकः । संयोगे परभूते तु ह्रस्व एवाच्यते बुधैः ॥
 ॥ इति श्रीयाज्ञवल्क्यशिक्षासमाप्ता ॥

श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ अथानुवाकान्वक्ष्यामिब्रह्मणानिमितान्पु
रा ॥ शिष्याणामुपदेशायग्रन्तसंस्कारएवच ॥ विप्राणां ग्रन्थकालेषु
जपहोमार्चनादिषु ॥ ९ ॥ ईषत्त्वैकावसोःपवित्रं तिस्रोऽश्वतपतसप्तप
वित्रेऽथोद्वेशमसि तिस्रोऽधृष्टिरसिशर्मासिद्विकैर्देवस्यत्वातिस्रोद्वेव
स्यत्वापंचप्रत्युष्टैरक्षस्तिस्रोद्वैकत्रिंशत् ॥ १० ॥ ३१ ॥ ३ ॥
कृष्णोऽसिपडग्रेवाजजितिस्रोमयीदुमग्रीषोमयोःपंचकावग्रेद्विधायो
तस्रःसंवर्चसापंचाग्रेकव्यवाहनायषट्सप्तचतुस्त्रिंशत् ॥ ७ ॥
॥ ३४ ॥ २ ॥ सामिधाग्निभूर्भुवःस्वश्चतुष्कावग्निर्ज्योतिर्देउपप्रग्रतः

षड्विंशतिर्भुवःस्वश्चतस्रोऽगृहामातिस्रःप्रधासिनःपंच पूर्णाद्विंश
 ५ अक्षन्ममीमदन्तषडेषतेसप्तदशत्रिषष्टिः ॥ १० ॥ ६३ ॥ ३ ॥ एदं द्रम
 हीनांपयश्चतस्रआकूत्याऋक्सामयोर्द्विकौप्रतंकृणुतषडेषातेचतस्राव
 स्यसितिस्रएषतेद्विशुक्रंत्वाचतस्रोदित्यास्त्वगष्टौदशसप्तत्रिंशत् ॥
 ॥ १० ॥ ३७ ॥ ४ ॥ अग्नेस्तनुरापतयेचतुष्कैतसायनीद्विद्वन्द्रघोष
 स्तिस्रोऽग्नौदेवस्यत्वाचतस्रादेवस्यत्वापंचाविभूरसिचतस्रोऽज्यो
 तिरसिषडुरुविष्णोतिस्रोदशत्रिचत्वारिंशत् ॥ १० ॥ ४३ ॥ ५ ॥
 देवस्यत्वापडुपावीरसिपंचमाहिःषट्संते (तिसंते) तिस्रःसमुद्रंगच्छ

हविष्मतीद्विकौहृदेत्वापंचदेवस्यत्वाष्टावष्टौसप्तत्रिंशत् ॥ ८ ॥
॥ ३७ ॥ ६ ॥ वाचस्पतयऽउपयामगृहीतोसिन्धिकावावायायंवाद्विकौया
वामेकातंप्रत्नथा चतस्त्रोग्रंवेनोग्रंदेवासस्त्रिकाविन्द्रायमूर्ध्नांनंद्विकौय
स्तएकाप्राणाय तिस्रोमघवइन्द्राग्नीआगतमाघौमासश्चर्षणीधृतोवि
श्वेदेवासऽआगतैंद्रमरुत्वोमरुत्वंतं वृषभंमरुतांतवौजसेसजोषाइंद्रम
रुत्वौ ॥ इन्द्रमहर् ॥ इन्द्रोमहर् ॥ इंद्रमैककोदुत्यमष्टौपं
चविंशतिरष्टाचत्वारिंशत् ॥ २५ ॥ ४८ ॥ ७ ॥ उपयामगृहीतो
सि ॥ आदित्येभ्यः पंचवाममद्यद्रेसुशर्मास्येकाबृहस्पतिसुतस्यद्वेह

रिरसिचतस्रः सभिन्द्रणाष्टौमाहिरंजतुदशमास्यः पंचकावातिथुध्वा
 हौद्रमिदकैकाग्रस्मान्नद्वेऽग्नेपवस्वोत्तिष्ठन्नदृश्रमुदुत्यमेककाजिघ्रद्विवि
 नइन्द्रवाचस्पतिविश्वकर्मन्नैककाग्र्येत्वाचतस्रइहरतिस्तिस्त्रः परमेष्ठी
 दशनयोविठंशतिस्त्रिषष्टिः ॥ २३ ॥ ८३ ॥ ८ ॥ देवसवितश्च
 तस्रइंद्रस्यवज्रः पंचदेवस्याहंदशापयेतिस्रोवाजस्येममष्टावाग्निरका
 क्षरेणैषतेचतुष्कौसविताद्वैअष्टौचत्वारिठंशत् ॥ ८ ॥ ४० ॥ ९ ॥
 अपोदेवाश्चतस्रः सोमस्यत्विषिः पंचावेष्टाः सप्तसोमस्यत्वाचतस्र
 इन्द्रवज्रः पंचस्योनसिचतस्रः सवित्रकाद्विभ्यांचतस्रोष्टौचतुस्त्रिठं

शत् ॥ ८ ॥ ३४ ॥ ३० ॥ गुंजानएकादशप्रतूर्त्तः षोडशदेवस्य
त्वादशापोदेवीर्द्वादशापोह्येकादशमदिति द्वा पंचाकृतिमष्टादशसप्तत्र्य
शीतिः ॥ ७ ॥ ८३ ॥ ११ ॥ दृशानःसप्तदशादिवस्परिद्वादशस
मिधार्गिपंचदशापेतसप्तदशाऽसुन्वन्तत्रयोदशयाओषधीःसप्तविठेश
तिर्माभाषोडशसप्तसप्तदशार्थशतम् ॥ ७ ॥ ११७ ॥ १२ ॥ मयिगृह्णा
तिपंचदशध्रुवासिमधुवाताएकादशकौ सम्यक्स्त्रवंतिनवेमंमाषड
पांत्वैकाऽयंपुरःपंचसप्ताष्टापंचाशत् ॥ ७ ॥ ५८ ॥ १३ ॥ ध्रुवाक्षि
तिः षट्सजर्क्नेतुभिर्मूर्द्धावयोर्द्विकाविन्द्राग्नौ आयुर्मेषट्कावाशुस्त्रि

वृद्धेकाऽग्नेर्भोगीस्यैकयाचतुष्कावष्टावेकत्रिंशत् ॥ ८ ॥ ३३ ॥
 ॥ ३४ ॥ अग्नेर्जातान्पंचरश्मिनासत्याग्रचतस्रोरात्र्यस्ययंपुरःपं
 चकावग्निर्भूद्धैकोनत्रिंशत् येनऋषयोष्टौतपश्चनवसप्तपंचषष्टिः ॥
 ॥ ७ ॥ ६५ ॥ ३५ ॥ नमस्तेषोऽशहिरण्यबाहवऽउष्णीषिणे
 तक्षभ्योज्येष्टायपंचकाः स्रुत्याग्र चतस्रःशंभवायैकापार्यायपंचद्रा
 पेअंधसोविशतिर्नवषट्षष्टिः ॥ ९ ॥ ६६ ॥ ३६ ॥ अ
 इमन्नूर्जदशनमस्तेपंचाग्निस्तिग्मेननवचक्षुषः पिताष्टावाशुः शिशानः
 सप्तदशोदेनंक्रमध्वमग्निना पंचदशकौशुकज्योतिः सप्तमर्हस्तनंत्र

योदशनवैकोनशतम् ॥ ९ ॥ ९९ ॥ १७ ॥ वाजः सप्तमर्कचतुष्काअ
इमाग्निस्त्रिकावर्धशुः पंचैकाचतस्रोवाजायद्वेवाजस्यत्वष्टावृताषाट्त्र
योदशाग्निंयुनज्मिससयदाकृताद्वात्रहत्यायदशकौ त्रयोदशसप्तसप्त
तिः ॥ १३ ॥ ७७ ॥ १८ ॥ स्वाहोत्वेकादशदेवायज्ञंविंशतिःसुरावं
तर्हसप्तदशोदीरतां त्रयोदशाच्याजानुर्दशसोमोराजाष्टौसीसेनतंत्रं
पोडशसप्तपंचनवातिः ॥ ७ ॥ ९५ ॥ १९ ॥ क्षत्रस्ययोनिस्त्रयोदशय
देवादशाभ्यादधाम्यष्टौयाभूतानांचतस्रः समिद्धइंद्रएकादशायात्व
ष्टौसमिद्धोअग्निर्द्वादशाश्विनाहविस्त्रयोदशाश्विनातेजसैकादशनवनव

तिः ॥ ९ ॥ ९० ॥ २० ॥ इमम्मेसमिद्धोअग्निरेकादशकोवसन्तेन
 ऋतुनापद्दहोतायक्षत्समिधामिद्धादशाऽश्विनौ छागस्यसप्त देवंबहि
 श्वतुर्दश षड्कषपटिः ॥ ६ ॥ ६१ ॥ २१ ॥ तेजोसिपंचाग्रय
 एकाहिकारायद्धतत्सवितुर्दश विभूमौत्रिकाकायद्धेआब्रह्मस्रयोदश
 शेषादैकैकानविंशतिश्चतुस्त्रिंशत् ॥ १९ ॥ ३४ ॥ २२ ॥ हिरण्य
 गर्भायःप्रणतोद्विकौयुजंत्यष्टावायुद्वापंचप्राणायतिस्र उत्सक्थाद्वाद
 शगायत्रीकस्त्वाषट्कौकःस्विदष्टौकास्विदशसुभुःस्वयम्भुस्तिस्त्र एका
 दशपंचषपटिः ॥ ११ ॥ ६६ ॥ २३ ॥ अश्वस्तुपरोधुभ्रान्वसंताय

समुद्रायशिशुमारान्मयुःप्राजापत्यादशकाश्चत्वारश्चत्वारिंशत् ॥
॥ ४ ॥ ४० ॥ २४ ॥ शाददद्विनेवककाहिरण्यगर्भश्चतस्रभानो
दशमानोमित्रोयदश्चस्याष्टकायत्तेषाडिमानुकंदेपंचदशसप्तचत्वारिं
शत् ॥ ३५ ॥ ४७ ॥ २५ ॥ अग्निश्चपंचदशोच्चातएकादशद्वौ
षड्विंशतिः ॥ २ ॥ २६ ॥ २६ ॥ समास्त्वादशोद्धाअस्यपीवो
अन्नाद्धादशकावमित्वैकादशचत्वारःपंचचत्वारिंशत् ॥ ४ ॥ ४५ ॥
॥ २७ ॥ होतायक्षदेकादशदेवंबाहिर्द्धादशपुनरप्येवंचत्वारःषट्चत्वा
रिंशत् ॥ ४ ॥ ४६ ॥ २८ ॥ समिद्धोअंजन्नेकादशयदकंदस्रयो

दशसमिद्धोअद्यद्वादशकेतुंकृण्वंश्चतुर्विंशतिश्चत्वारःषष्टिः ॥ ४ ॥
 ॥ ६० ॥ २९ ॥ देवसवितःषट्पत्तपसकौलालंपोडशद्वाद्विविंशतिः॥
 ॥ २ ॥ २२ ॥ ३० ॥ सहस्रशीर्षाषोडशाब्धःसंभृतःषट्द्वाद्विविंशतिः ॥
 ॥ २ ॥ २२ ॥ ३१ ॥ तदेवसप्तवेनस्तन्नवद्वाषोडश ॥ २ ॥ ३६ ॥
 ॥ ३२ ॥ अस्याजरासःसप्तदशापश्चिद्वादश विभ्राट्चतुर्दशप्रवावृज
 एकादशप्रवागुप्रर्वारयापंचदशकावानस्त्रयोदशसप्तसप्तनवतिः ॥ ७ ॥
 ॥ ९७ ॥ ३३ ॥ यज्जाग्रतःपंचनद्यःसोमोधिनुमाकृष्णेनपूर्वतत्रद
 शकानतदष्टौषडष्टापंचाशत् ॥ ६ ॥ ५८ ॥ ३४ ॥ अपेतोद

शाद्यं द्वादशद्वौ द्वौ विंशतिः ॥ २ ॥ २२ ॥ ३५ ॥ ऋचं वाचर्चषोडश
 द्यौः शान्तिरष्टौ द्वौ चतुर्विंशतिः ॥ २ ॥ २४ ॥ ३६ ॥ देवस्य त्वा दशय
 माय त्वैका दशद्वौ द्वौ विंशतिः ॥ २ ॥ २३ ॥ ३७ ॥ देवस्य त्वाष्टौ
 यमाय त्वाक्षत्रस्य त्वा दशकौ त्रयोष्टौ विंशतिः ॥ ३ ॥ २८ ॥ ३८ ॥
 स्वाहा प्राणिभ्यः षडुग्रश्च सप्तद्वौ त्रयो दश ॥ २ ॥ १३ ॥ ३९ ॥ ईशा
 वास्य मष्टौ वंधंत मो न वद्वौ सप्त दश ॥ २ ॥ १७ ॥ ४० ॥ ॥ दशा
 ध्याये स माख्याता अनुवाकास्तु संख्यया ॥ शतं दशानुवाकश्च न वा
 न्ये च मनीषिभिः ॥ १ ॥ सप्तषष्टिरग्नौ ज्ञेया सा ते द्वाविंशतिस्तथा ॥

ग्न्यादिकाहविर्भाजिःस्तुतिर्भाजोवानःशाखोखाशम्योपवेशकपालेऽमो
लुखलादयश्चप्रतिमाभूताश्छंदाँसिगायत्र्यादीन्येतान्यविदित्वायो
धीतेनुब्रूतेजपतिजुहोतियजतेयाजयतेतस्य ब्रह्मनिर्वाग्यं यातयामंभ
वत्यथांतराश्वगतत्तवापद्यते स्थाणुंवर्छतिप्रभीयतेवापापीयान्भवत्यथ
विज्ञायैतानियोधीतेतस्यवीर्यवदथयर्थवित्तस्यवीर्यवत्तरं भवतिजपि
त्वाहुत्वेद्वातत्फलनयुज्यते ॥ १ ॥ इषेत्वादिस्वंब्रह्मांतंविवस्वानपश्य
त्ततः प्रतिकर्मविभागंनब्राह्मणानुसारेणऋषयोवेदितव्याःपरमेष्ठीप्रा
जापत्योदर्शपूर्णमासमंत्राणामृषिर्दवावाप्राजापत्याइषेत्वाशाखानु-

पुंविनियोगः कल्पकारोक्तएवमूर्जैत्वावायवोवायव्यंदेवोवऐंद्रयज
 मानस्यशाखावसोवायव्यंद्यौमातारैश्चनउखावसोवायव्यंदेवस्त्वाप
 यः कामधुक्षप्रश्नः साविश्वायुस्त्राणिगव्यानांद्रस्यैंद्रविष्णोपयः ॥ २ ॥
 योअग्रइदमाग्नेये ॥ कस्त्वाप्राजापत्यं कर्मणेषु कृशूर्पप्रत्युष्टं देराक्षसे
 उरुब्रह्मरक्षोघ्नं सर्वत्रधूरसिधुर्देवानां विष्णुस्त्वानऽउरुहविष्याऽअप
 हतर्क्षोयच्छंतां हविष्यादेवस्यत्वासावित्रं सर्वत्राग्नयेऽलिंगोक्तम्
 तायत्वाहविः स्वः सूर्योदृढं हंतांगृहाः पृथिव्यास्त्वाहव्यं पावित्रोऽलिंगोक्त
 र्त्सवितुर्देवाः ॥ प्रोक्षिता आपान्यग्नयेऽलिंगोक्तैर्देव्याय पात्राणि ॥ ३ ॥

शर्मास्यदित्याः कृष्णाजिनमवधूतर्कराक्षसमद्रिग्रावोलुखलेअग्नेर्हवि
र्बृहत्सइमम्मौसलेहविष्कृदधिदैवतंवागाधियज्ञंपत्नीकुक्कुटोवागवर्ष
बृद्धंशूर्पंप्रतित्वाहविःपरापुतमपहतर्कराक्षसेवायुर्बोद्धवोवस्तंडुलाधृ
ष्टिरूपवपोपाग्नआदेवजयमाग्नेयेध्रुवमासिषण्णां कपालान्यगनेब्रह्मा
ग्नेयाधिपणासिदार्षदंदिवःशम्याधिषणौपलंधान्यमसिषण्णां७हविर्म
हीनामाज्यम् ॥ ४ ॥ संवपामिहविःसमाप आपंजनयत्यैत्वेदं८हवि
रिपेत्वाज्यंधर्मोसिषण्णांपुरोडाशस्त्रितायत्रयाणांत्रितोद्वितएकतःक्र
मेणाददंद्द्रस्यस्फ्यः पृथिविवेदित्रजंपुरीषंवर्षंतुवेदिर्बधानसानसावित्रम

पाररुमरोआसुरेद्रप्सस्तेवेदिर्गायत्रेणत्रीणि वैष्णवानिसूक्ष्मात्रया
 णावेदिः पुराघशर्ठसोपद्व्यच्चाद्रमसीत्रिष्टुभंप्रोक्षणीः प्रेषोद्विषतःआ
 मिचारिकमनिशितःसुवोनिशितास्रुगदित्यैविष्णोयोऽक्रमूर्जे त्रयाणा
 माज्यठं सवितुरापतेजासिधामाज्यम् ॥ ५ ॥ कृष्णोसीध्मोवेदिर्वहि
 ल्लिगोक्ते ॥ आदित्याआपंविष्णोःप्रास्तरमूर्णम्रदसंवेदिर्भुवपतयेत्री
 पयाश्रेयानिगन्धर्वस्त्रयाणांपरिधयोवीतिहोत्रंविश्वावसुराश्रेयो गायत्री
 ठंसमिदाश्रेयठंसूर्यस्त्वाल्लिगोक्तंसवितुर्विधृती ऊर्ण म्रदसमात्वा
 प्रास्तरघृताच्यसित्रयाणांजुहूपभृद्भुवाःक्रमेणप्रियेणहविर्भुवा असद

नपाहि मां वैष्णवे अग्ने वाजिदाग्रेयं नमो देव ७ स्वधा पित्र्य २ सूर्य मेस्तु
चावां ध्रिणा वैष्णवं वसुमती माग्नेयमित एद्र २ संज्योतिषा ज्यं मयी दमा
शीः प्रतिग्रहणमुपहूताद्यावापृथिव्यम् ॥ ६ ॥ ब्रह्मत्वं प्रतिष्ठातम् ॥ बृह
स्पतिरागिरसो पश्यदग्ने द्वा प्राशिन्नमेतं ते वैश्वदेव मेपाते नुष्टुवाग्ने रुच्यग्ने
वाजिदाग्ने अमर्गनीषो मयोश्चत्वारिंशोऽङ्गा निवसुभ्यस्त्रयाणां परिध
यः संजानाथाव्यंतु प्रास्तरं मरुतां किपिर्बृहता प्रास्तरां मंत्यः पाद आग्ने
यो अं परिधिं देवत आग्नेयीं त्रिष्टुभं विराड् रूपां च यजुं रतामग्नेः प्रियं यजुः
सर्वस्त्रवभागाः सोमसुक्ष्मो वैश्वदेवो त्रिष्टुभं यजुं रतां ७ स्वाहा वाङ्मयजुर्व

ताचीसुचौयज्ञनमः शूर्पयवमान्कृपिरुद्धालवांधानांतवानितिपंचार्ष
 ग्रोयज्ञोदेवताग्निदब्धायोगार्हपत्योग्रये दक्षिणाग्निः सरस्वत्यैलिङ्गोक्तं
 वेदोसिर्वेदोदेवामनसस्पतिर्वातदेवत्यां विराजसंवहिल्लिङ्गोक्तानिष्ट
 विवराड्रूपाकस्त्वाप्राजापत्यंरक्षसांरक्षसम् ॥ ७ ॥ अथयाजमा
 नं संवर्चसात्वाट्टीन्निष्टुब्दिदिविष्णुस्त्रीणि वैष्णवान्यस्माद्भ्रागोस्यैभू
 मिरगन्मदैवर्चसंज्योतिषाहवनीयःस्वयंभूःसूर्यस्यसौरैरअग्नेर्गृहपतेगा
 र्हपत्यः सूर्यस्यसौरमग्नइदमग्नये ॥ ८ ॥ पितृयज्ञःप्रजापतेरार्षम
 ग्नयेसोमायद्देवस्वाहाकारश्रुतेरपहता असुरायेरूपाणिकव्यवाहनो

गिन्निस्त्रिष्टुवन्नामीमदंतपिन्ध्यै नमोवः षड्लिङ्गाक्तानि परापत्रय आवत ॥
पिन्ध्यागायत्र्यूर्जमापि विराट् ॥ ९ ॥ अग्न्याधेयं प्रजापतेरार्षम् ॥ देवाना
मग्नेर्गंधर्वाणां वासमिधाग्नेरुषश्च तस्त्रो गायत्र्यः समिधा विरूप आंगि
रसः सुसमिद्धाय वसुश्रुतस्तत्त्वाभरद्वाजो भूभुवः स्वस्तिस्त्रो महाव्या
हृतयो ग्निवायुसूय देवत्याः क्रमेण द्यौरिव यजमाना शील्लिङ्गोक्तदेवता
यंगौः सार्षपराह्यस्तृचो गायत्र्यो ग्निः परावररूपेण देवता ॥ १० ॥
अग्निहोत्रं प्रजापतेरार्षमग्निर्ज्योतिः ॥ सप्तलिङ्गोक्तदेवता गायत्र्य आ
द्याः पंचैकपदा अग्निर्वच्चोद्धृतक्षाप इयत्परां जीवलश्चैल्लकिः ॥ ११ ॥

यजमानाग्न्युपस्थानंबृहद्देवानामार्षम् ॥ उपप्रयंतइत्यनुवाकआद्ये
 द्वेआग्नेर्यौगायत्र्याबुपवत्यागोतमाराहूगणोमूर्धन्वत्याविरूपउभा
 वांभरद्वजिऐंद्राग्नीत्रिष्टुभ्यंतदेवश्रवादेववातश्च भारतावाग्नेर्योमनु
 पुभमयमिह वामदेवोजगतीमस्यप्रत्नाभवत्सारागव्यांवाग्नेर्योवाप
 यादेवत्यांवागायत्री तनूपाआग्नेर्यानीधानाआग्नेर्योमहापंक्तिरुयव
 साना ॥ १२ ॥ चित्रावसारात्रिदेवत्यमृषयोपश्यन्त्संत्वमाग्नेर्यमंध
 स्थरेवतीः संहितेतित्रीणिगव्यांन्युपत्वाग्नेर्यंतूचंगायत्रंमधु छंदावे
 श्वामित्रोग्नेत्वंचतस्रोद्विपदा आग्नेर्योर्बधुःसुबंधुःश्रुतबंधुर्विप्रबन् रे

कैकशङ्केकाम्यागव्येसोमानंब्रह्मणस्पत्यंतृचंगायत्रंब्रह्मणस्पतिर्मेधा
तिथिर्वामहित्रीणार्हसत्यधृतिवारुणिरादित्यदैवतं तृचंगायत्रंपाथि
स्वस्त्यग्रनं कदाचनेद्रोपथ्याबृहतीमधुच्छंदास्तत्सवितुर्विश्वामित्रः
सावित्रीगायत्रीपरितेवामदेवआग्नेयीमनिरुक्तांगायत्रीम् ॥ १३ ॥
शुक्लकोपस्थानमासुरेराषम् ॥ भूर्भुवःस्वःप्रवत्स्यदुपस्थानमागतोप
स्थानंचादित्यस्याषेनर्धगार्हपत्यः शर्ठस्याहवनीयोथर्वदक्षिणाग्नि
रागन्माहवनीयोनुष्टुवयमग्निन्यंकुसारिणीबृहतीगार्हपत्योयमग्निर
न्वाहार्यपचनोनुष्टुवृगृहामात्रिष्टुब्बिराड्रूपायेगमषानुष्टुबुपहृतामहा

पंक्तिरुयवसनास्तिस्त्रोपिवास्तवीःशंयुर्बाह्रस्पत्यः ॥ १४ ॥ चातुर्मा
 स्यानिप्रजापतेरार्षम् ॥ प्रघासिनोमारुतीगायत्रीयद्गाममारुत्यनुष्टु
 वानिरुक्तामोषुर्णोगस्त्यएँद्रामारुती विराजमक्रननिरक्ताग्नेय्यनुष्टुब
 वभृथयज्ञदैवतं पूर्णादर्विद्धे और्णवाभएँद्रयावनुष्टुभावक्षंदेगातमएँ
 द्रयौपंक्तिमनोनुमानसंतृचंबंधुर्गायत्रवयर्ठसौमी गायत्रीबंधुरषतेद्वे
 रौद्रेअवरुद्रर्ठशैद्रयावेकापंक्तिरपराककुब्ज्यंबकंदेअनुष्टुभौपूर्वस्यां
 वासिष्ठएतदास्तारपंक्तिरुयायुषंनारायणउष्णिहंयजमानाशीर्षंशिवा
 नामक्षौरनिवर्तयामिलिगोक्तदैवतमाशीःप्रायम् ॥ १५ ॥ अग्नि

आद्यावद्धेचोदवयज
प्रोमः प्रजापतेरार्पम् ॥ एदं द्वे अत्यष्टीत्यवसाने आद्यावद्धेचोदवयज
न देवत्या विमा आप ओषधे कुशतरुणं स्वधिते क्षौरमापोऽअस्मानापं
दीक्षातपसोर्वा सोमहोनां नवनीतं वृत्रस्यं जनं चित्पतिद्वे प्राजापत्ये
देवो मासा वित्रमावो देव्यनुपुवासी स्वाहा यज्ञं चतुर्णां यज्ञ आकुत्ये च
तुर्णां मौहृभ्णानां मिश्रापो देवो लिङ्गोक्त देवता विराट् ॥ १६ ॥ विश्वो
देवस्य स्वस्त्या त्रेयः ॥ सा वित्री मनुपुम मृक् सामयोः कृष्णा जिनेश
मोसि कृष्णा जिनमूर्गस्यां गिरोभिदृष्टं मेखलं सोमस्य नो विविष्णोर्वा
सदं द्रस्य सुसस्याः कृष्णविषाणोच्छ्रयस्वदंडो व्रतं यज्ञो देवो धीर्ये देवा

वाक्प्राणोदानौचक्षुःश्रोत्रमध्यात्ममग्निमित्रावरुणावादित्योविश्वेदे
 वाअधिदैवतर्थात्राअपोजगतीयतेलोष्टमपोमूत्रं पृथिव्या लोष्टमग्ने
 त्वमग्नेय्यनुष्टुप्पुनर्मनअग्नेयंत्वमग्नेवत्सअग्नेयौ गायत्रींशरास्वेय
 त्सौम्यमेषातैहिरण्याज्यदैवतंजूरसिवादैवतर्थाशुक्रमसिहिरण्यांचिद
 सिंगौःसोमक्रयणीवाग्रुपाध्यारोपकल्पनया ॥ ३७ ॥ वस्व्यस्यनुष्टुप्
 बृहतीवासोमक्रयण्यास्तुतिरदित्याआज्यमस्मेषणां लिंगोक्तादेव
 ताःसमख्येषत्न्याशीरास्तापंक्तिरेषतेलिंगोक्तदेवतमास्माकोसिसौ
 म्यमभित्यर्थासावित्र्याष्टिःप्रजाभ्यस्त्वाप्रजाशुक्रंत्वासौभ्यानिस्

गमेस्मेलिंगोक्तेतपसोद्धुं जाद्धुं सोमो मित्रो न इन्द्रस्य सौम्ये स्वानादीनि
धिष्ण्य नामानि परिमात्रे यो पुरस्ताद्बृहती प्रतिपन्थामनुष्टुप्पथि देवत्या
दित्याः कृष्णा जिनमदित्यै सौम्यमस्तभ्रात्रिष्टुभौ वारुण्यौ सूर्यस्या
नुष्टुप्कृष्णा जिनमुस्त्राबूर्ध्वबृहत्या नडुही भद्रो मे सौम्यनमो मित्रस्या
भितपनः सूर्यः सौरिं जगतीं वरुणस्य पंचवारुणा नियाते सौमिं त्रिष्टुभंगौ
तमः ॥ १८ ॥ अग्नेस्तनुरसि पंचवैष्णवान्यग्नेः शकलं वृषणा दूर्ध्वतस्तु
णैके उर्वर्यसि त्रयाणां लिङ्गोक्ता देवता गायत्रे त्रणीण्याग्नेया निभवतं नः
पंक्ती रमावग्निर्विराडितयोर्निर्मथ्या हवनीया वग्नी देवते आपतये वायव्य

मनाधृष्टमज्यमग्नेव्रतपाआग्नेयमर्थाशूरर्थाः प्रकृतिश्चतुरवसानासौ
 म्यंत्योर्द्ध्वोर्लिङ्गोक्तद्वतोयातेत्राण्याग्नेयानितसायनीचत्वारिपाथि
 वानिविदेदग्नेयमग्नेअंगिरोषोस्यामनुत्वाल्लिङ्गोक्तानि सि० ह्यासिन्नया
 णावेदिदिर्द्रघोषश्चतुर्णामुत्तरवेदिरिदमहमापठः सि० ह्यासि पंचानां
 वाग्भूतेभ्यः स्तुग्ध्रुवासिपरिधयस्त्रयाणामग्नेः संभारागुल्गुल्वादयः ॥
 ॥ १९ ॥ युजतेऽश्यावाश्वः ॥ सावित्रीजगतीमिदं विष्णुर्मधातिथिव
 ण्वर्वागायत्रीमिरावतीवासिष्ठास्त्रिष्टुभंदेवश्चतुतावक्षधुरौ प्राचीस्वंगोष्ठम
 ब्रह्मविद्धानिविष्णोर्नृतिस्त्रोविष्णव्यास्त्रिष्टुभआद्येद्वयजुर्तेविष्णोर्नृप्प्रत

दीर्घतमाऔतथ्यो विष्णोरराटंपंचवैष्णवान्याददेभिरिदमहर्टरक्षो
न्नवृहन्नौपर्वाणीदमहंपंचालिंगोक्तानिस्वराडस्यौपर्वाणिचत्वारिरक्षोह
णोवःसप्तवैष्णवानिग्रवोसियवोदिवेत्वौदुंबरीशुधंतांपिञ्ज्रेलुद्विवंपंचा
नामौदुंबरिघृतेनद्यावापृथिव्यामिद्रस्यैंद्रपरित्वामधुच्छंदाअनिरुक्ता
मंद्रीमनुपुभमिदस्यैंद्राणित्रीणिचतुर्थैवैश्वदेवम् ॥ २० ॥ विभूरस्य
पुनानांधिष्ण्याअग्रयः ॥ सम्राडाहवनीग्रःपरिवद्योवहिष्पवमानदेशो
नभोसिचात्वालोमृष्टोसिशामित्रऋतधामौदुंबरीसमुद्रोस्त्रिब्रह्मासन
मजोसिशालाद्वार्योहिरसिप्राजहितोवागसिसदऋतस्यद्रार्यैअध्वना

ॐ सूर्यामित्रस्य त्विजोऽग्नयोऽधिष्ण्याः ॥ २१ ॥ ज्योतिरसि वै हवदेवम् ॥
 त्वर्धसोमकतुर्भागवः सोमो गायत्रीमनवसानां जुषाणो अप्तुदेवत्यै क
 पदा विराड्यजुर्ताम्रे नयागस्त्य आग्नेयीं त्रिष्टुभमयन्नस्त्रिष्टुभ्यजुर्ता
 म्रेऽयुरुविष्णोर्व्यनुष्टुभ्यजुर्तादेव सवितः सावित्रमेतत्त्व ऋं सो
 म्यं स्वाहा निलिगोक्तदेवतामग्नेव्रतपा आग्नेयमत्यन्यान्वनस्पतिरोष
 धे कुशतरुणं स्वधिते परशुर्द्यामातस्त्वं वनस्पतिः ॥ २२ ॥ अग्नेणीः श
 कलम् ॥ देवस्त्वायुषः सुष्पिप्पलाभ्यश्च बालं द्यामग्नेण शुषोऽयातेर्दधित
 मायुषदेवत्यां त्रिष्टुभं ब्रह्मवनिब्रह्मह ऋं ह्युषदेवत्ये विष्णोः कर्माणि द्वे

मेधातिथिवैष्णव्यौगायत्र्यौपरिवीर्युपोदिवस्वरुरेषतेषुपुत्रपावीस्तृण
मुपदेवांलिंगोक्तमृतस्यत्वापशुरग्नीषोमाभ्यांलिंगोक्तमद्भ्योपांपशुरापो
देवीरापठःसंतेपशुर्धृतेनस्वरुशासौरेवतीवाग्वर्षातृण७स्वाहा देवे ॥
॥ २३ ॥ माहिर्भूरज्जुर्नमस्तेयज्ञोदेवीरापोद्धमापमद्धमाशीर्वाचतेमन
स्तेपशुः शंलिंगोक्तमोषधेतृण७स्वधितेसौरिक्षसांलिंगोक्तनिरस्तमिद
महर्ठरक्षोहणीधृतेनद्यावापृथिव्यंवायोवायव्यमग्निराज्यस्याग्नेय७
स्वाहा कृतेवपाश्रपण्याविदमाप आपीमहापंक्तिस्त्रयवसानापावमान
आंत्यःपादःसंतेहृदयर्ठरेडसिवसाप्रयुतंलिंगोक्तंघृतैवैश्वदेवंदिशःपंच

दिश्यान्यद्रः प्राणः पश्वंगः प्राणदानं लिङ्गोक्तदेवत्वाष्टोत्रिष्टुप् ॥ २४ ॥
 समुद्रं लिङ्गोक्ता निद्वादश ॥ दिवं तस्वरुमापो हृद्ग्रथशूलधाम्ना धाम्ना वा
 रुणं यदाहुर्वारुणी गायत्र्यनवसाना सुमित्रियान आपठ हविष्मती
 लिङ्गोक्तदेवतानुष्टुबेग्नर्वैश्वत्वाया पाङ्ग्यमरा पागा यत्रोमेधा तिथिहृदेत्वा
 सौम्यनुष्टुप् सौमरा जन्तु सौम्येशृणोतु लिङ्गोक्तदेवतानिष्टुब्देवीरापऽआ
 पीपंक्तिः कार्ष्णिराज्यमनुष्टुप् समुद्रस्य समाप आपठ्यमग्नेमधुच्छंदा आग्ने
 यो गायत्रीमाददेग्रावानि ग्राभ्या आपमं द्रायत्वा पंचसौम्या नियत्ते सो
 मी विपरीता बृहतीश्वात्राः पथ्या बृहती माभेः सौम्यमङ्गद्यावा पृथिव्यम

ह्रस्वागपाक्षसौऽस्युपिणक्तत्वमंगगतमऐंद्रोपश्चाबृहतीम् ॥ २५ ॥ वाचस्प
तग्रेप्राणदेवत्याविराट् ॥ मधुमतीलिङ्गोक्तं ग्रत्तसौऽथ७स्वाहोरुअजु
पीलिङ्गोक्तस्वांकृतोऽस्युपा७शुदेवभ्यस्त्वाद्वेदेवा७शोलिङ्गोक्तमाभि
चारिकं प्राणायामग्रहोव्यानायउपा७शुस्सवनउपया७मगृहीतोऽग्रंतैर्द्रुमं
तस्तेमघवदेवत्यानिष्टुबुदानायगृहआवायोवसिष्ठोवाग्रव्यानिष्टुभमि
द्रवाग्रूमधुच्छंदाऐंद्रवाग्रवोगाग्रत्रोमग्रंवांगूत्सभदो मैत्रावावरुणीठरा
ग्रावयंत्रसदस्युस्त्रिष्टुभंग्रावांमेधातिथिराश्विर्नागायत्रोतंप्रत्नथावत्सा
रःकाश्यपोवैश्वदेवोजगतीमच्छन्नस्य सौम्यठःसाप्रथमैर्द्रोत्रिष्टुत्तपं

त्वयाऽहमीलिंगोक्ते ॥२६॥ अयंवेनोवेनस्यत्रिष्टुप्सोमस्तुतिराधिदेवत
मधियज्ञं च मनो न त्रिष्टुप्सोमस्तुतिराधियज्ञानुवादिन्यपमृष्टः शंडोपमृ
ष्टोमर्क आभिचारिके देवास्त्वाशुक्रामंथिनावनाधृष्टासिद्धक्षिणोत्तरवेदि
श्रोण्यौ सुवीरः सुप्रजाः शुक्रामंथिनौ निरस्तो द्वे आभिचारिके शुक्रस्यमं
थिनः शकल्ये देवासः परुच्छेपो वैश्वदेवौ त्रिष्टुभमाग्रयोऽसिलिंगोक्तदे
वतम् ॥२७॥ सोमः पवतै वैश्वदेवमिद्रायत्वा पंचलिंगोक्तानि मूर्ध्ना नभर
द्वाजो वैश्वानरो त्रिष्टुभं ध्रुवो सिद्धुवो ध्रुवं ध्रुवेण बृहती पूर्वार्द्धे चो ध्रौव उत्तर
एंद्रो यस्ते देवश्रवाः सोमो त्रिष्टुभं यजुरं तां देवानां चात्वाल देवतं प्राणाय

मेलिगोक्तदेवतान्येकादशकोसिप्राजापत्योष्णिग्वर्द्धमानामधवेत्वा
लिगोक्तदेवतानित्रयोदश ॥ २८ ॥ इंद्राग्नीविश्वामित्रं ऐन्द्राग्नीगायत्री
माद्यन्निशोकआग्नेद्रोमोमासोमधुच्छंदवैश्वदेवोविश्वेदेवासो गूत्समद
इंद्रमरुत्वश्चतस्रो विश्वामित्रं ऐन्द्रामारुतीस्त्रिष्टुभो मरुतां त्वायजुर्मरु
त्वतीयं महाम् ॥ इंद्रो भरद्वाजो माहृद्री त्रिष्टुभं यजो जसावत्सो गायत्री
मुदृत्यं प्रस्कण्वः सौरी गायत्री चित्रं कुत्स आंगिरसस्त्रिष्टुभं ठरूपेण वोद
क्षिणाश्चतुर्णां ब्राह्मणमद्यलिगोक्तदेवतान्यष्टौ ॥ २९ ॥ विष्णो वैष्णवं
कदाचनादित्यदेवत्यं बृहत्यौ यज्ञो देवानां कुत्सस्त्रिष्टुभं विवस्वन्यजुः

श्रद्धस्मैजगत्याशीर्वा ममद्यभरद्वाजो बार्हस्पत्यः सा वित्रो त्रिष्टुभ ठं सा
 वित्रो सिसा वित्र ठं सुशर्मा सि वैश्वदेवं वृहस्पति सुतस्य लिङ्गोक्तमहं प्रजा
 पतिरूपेणाऽऽत्मा देवता त्रिष्टुभया ३ इपत्नी वन्नाग्रं यं प्रजापतिः ॥ प्राप्ता
 पत्यं हरिरस्पृक् सामेहर्गोयस्ते लिङ्गोक्तं देवकृतस्याऽऽश्वेयानि षट् ३० ॥
 समिन्द्रा त्रिवैश्वदेवो त्रिष्टुभं धाता लिङ्गोक्तं बहुदेवत्या सुगावो देवीया २ ॥
 आवहो वयमाग्निगो यज्ञ यज्ञमेष ते लिङ्गोक्तं यजुषी च रुठं हि शनः शपो वा
 रुणो त्रिष्टुभं नमो वारुणमग्ने र्नीकमाग्नेग्री त्रिष्टुपूषमुद्रते सामो विराड्
 देवीरापः पंक्तिवृहती वा पूर्वाद्धर्त्र आपुत्तरः सौम्यो देवानामाग्नेयमेजतु

न्यवसानामहापंक्तिर्यस्यैतेवशापुरुदस्मोगर्भो मरुतो यस्य गोलमो मा-
रुर्तो गायत्री महीद्यौर्मधातिथिद्यावापृथिव्यामित्यग्निष्टोमः ॥ ३१ ॥
अथ षोडश्यातिष्ठगोलमण्ड्रीमनुष्टुभं शुद्धवाहिमधुच्छंदाइन्द्रमिद्धोतमो
यस्मान्निर्द्रीत्रिष्टुप्प्रब्रह्मरूपेण षोडशिनस्तुतिरिन्द्रश्चैन्द्रावारुणीषोडशि
देवत्यावायजुरताग्नेपवस्ववैखानसआग्नेयीगायत्रीमुत्तिष्ठन्कुरुस्तुतिरै-
न्द्रीमदृशं प्रस्कण्वः सौरितीति स्त्रोपि यजुरन्ताउदुत्यं देवानामार्षमाजिघ्रे
डैको सुखविदुर्गव्ये महापंक्तिप्रस्तारपंक्तीविनः शासो भारद्वाज एन्द्रो म-
नुष्टुभं वाचस्पतिवैश्वकर्म्मणीं त्रिष्टुभं विश्वकर्म्मन् निर्द्रीवैश्वकर्म्मण्यग्रयत्वाद्

वार्षाण्यदाभ्यर्च्यदेवत्यानिब्रेशीनां त्वासौम्यानि ॥ ३२ ॥ सत्रोत्थानं
 देवानामार्षमिहरतिः पशुर्देवतमुपसृजन्नुष्णिगाग्नेयोसत्रस्य बृहती यज
 मानानामात्मस्तुतिर्भुवंतं परुच्छेप एद्रोमित्याष्टिंश्ववसानामाद्योद्धर्च्ये
 द्रापार्वतः परमेष्ठो नैमित्तिकान्याध्यायाद्वासिष्ठस्यार्षलिङ्गोक्तदेवतानि
 चतुस्त्रिंशं शद्योर्वैष्णववारुणीं त्रिष्टुब्देवां दिवमाशीं लिङ्गोक्तदेवताश्च
 तुस्त्रिंशद्वर्गदेवत्यापंक्तिस्त्रिष्टुब्वा यज्ञस्य यज्ञदेवत्या त्रिष्टुब्वापवस्व
 सौमीगायत्री नैधुविः कश्यपः ॥ ३३ ॥ अथवाजपेयो बृहस्पतिरार्षम् ॥
 इंद्रस्य च देवसावितः सावित्री त्रिष्टुब्ध्वसदमैन्द्राणि त्रिषोण्यपाठेरसदेव

त्यानुष्टुब्बग्राह्यालिङ्गोक्तदेवतानुष्टुप्संपृचौयजुषीन्द्रस्यरथोवाजस्यपा
थिव्यतिजगत्यंत्यः पादः सावित्रोप्स्वन्तरश्वदेवत्यानवसानापुरल
ष्णिक्वातोवातिस्त्रोश्वस्तुतग्रउष्णिक् त्रिष्टुब्जगत्योवांजिनोश्वादेव
स्याहंलिङ्गोक्तानिवाजिनोश्वाएषस्यद्वेदधिक्रावावामदेव्योश्चदेवत्येज
गत्यौशन्नोवासिष्ठोविराजतेनोनाभानेदिष्टोजगतीवाजेवाजैवासिष्ठस्त्रि
ष्टुभमामाप्राजापत्यांवाजिनोश्वाः ॥ ३४ ॥ आपयआयुर्घज्ञेनप्राजाप
त्यानिप्रजापतेःस्वमृतायजमानोस्मेदिशोनमःपृथिवीयमासंदीयंता
सुन्वन्वाजस्यप्राजापत्यंतृचं त्रैष्टुभमर्त्तसोमंतृचंतापसऽआद्यावैश्वदेव्य

निरुक्तानुष्टुब्धतीयाङ्गिगोक्तदेवतानृतीयाऽऽग्नेयीप्रनोङ्गिगोक्तागाय
त्रीसरस्वत्यसुन्वन्नग्निःसप्तदशङ्गिगोक्तदेवतानि ॥३५॥ अथराजसूयो
वरुणस्यार्षम् ॥ एषतेपार्थिवमग्निनेत्रेभ्योदेवार्षाण्याध्यायाद्दशाद्यानि
देवान्यग्नेसहस्वदेवश्रवादेववातश्चभारतावाग्नेयीमनुष्टुभमुपार्श्वोस्त्री
णिरक्षोभ्रानिसवितोद्विजमानः ॥३६॥ आपोदेवाआपीत्रिष्टुप् ॥ वृष्ण
उर्मिमाङ्गिगोक्तानि मधुमतीरनाधृष्टाआपसोमस्यचर्माम्नयोलिङ्गोक्ता
न्यनिभृष्टमापठसधमादेवारुणीत्रिष्टुप्पृक्षन्नस्य चतुर्णाताप्पपर्वाधा
वासोष्णीषाणीन्द्रस्यधनुर्मिमन्नस्यबाहूत्वयायंधनुर्दवाषणाभिषवआ

विःप्राजापत्यंपराणिलिंगोक्तानि॥ ३७॥ अवेष्टामृत्युनाशनम् ॥ प्राचीं
पंचानां यजमानः प्रत्यस्तमासुरं मृत्योरोजोसिरुक्मोहिरण्यरूपो मे
त्रावरुणी त्रिष्टुब्धयजुरन्तासोमस्य सुन्वन् प्रपर्वतस्यापी त्रिष्टुब्धविष्णोस्त्र्यो
णिलिंगोक्तानि सुन्वन् प्रजापतेन प्राजापत्या त्रिष्टुब्धयजुर्मध्योयममुष्यज
रुद्रयद्रौद्रम् ॥ ३८ ॥ इंद्रस्य लिङ्गोक्तानि ॥ माते संवरणः प्राजापत्यं
द्रौ त्रिष्टुभमग्र्ये लिङ्गोक्तानि पृथिविमातभूमिर्हृत्स्वोवामदेवः सौरीर्ह्रस्वप्र
पंचपरब्रह्माभिधायिनी मतिजगती मिथच्छतमाना वृगसिशाखेन्द्रस्य
बाहू स्योनास्यासंदीक्षत्रस्याधीवासं स्योनां सुन्वन्निषसादशुनः शेषो

वारुणैर्गायत्रीमभिभूरस्यक्षायजमानोवाब्रह्म स्त्वमामंत्रणानिपंच
 लिंगोक्तार्नाद्रस्यस्फ्याग्निःपथुराग्नेयं स्वाहाकृता अक्षाः सवित्रा लिंगो
 क्तदैवतम् ॥ ३९ ॥ अथ चरकसोत्रामण्याश्चिनो रार्ष ॥ अश्विभ्यां त्रीणि लि
 गोक्तानि वायुः सौमि गायत्री कुवितु च सुकीर्तिः काक्षीवत आद्या सौम्य
 निरुक्ता त्रिष्टुब्युवमनुष्टुप्पुत्रमिवात्रिष्टुवश्चिसरस्वतीन्द्रदेवत्ये अश्विसर
 स्वतीन्द्रदेवत्ये ॥ ४० ॥ इति सर्वानुक्रमणिकायां प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥
 अथाग्निप्रजापतिरपश्यत् ॥ साध्यावापश्यन्त्सोऽग्निः पंचचिंतिकः प्रथ
 माचिन्तिः प्रजापतेर्द्वितीया देवानां तृतीये द्रागन्योर्विचकर्मणश्चतुर्थ्य

पीणां पंचमीपरमेष्ठिनोऽथ प्रतिकर्मदर्शिनोऽनुष्ठानोष्टोसावित्राणि स
वितापश्यदाद्यातृतीयाचानुष्टुप्चतुर्थोषष्ठ्यौजगत्योद्वितीयागायत्री
पंचमीत्रिष्टुबिसंनोयजुरंतागायत्र्यनवसानाददेभिर्हस्तेनष्टुब्धजुरंता
॥ १ ॥ प्रतूतनाभानेदिष्टः ॥ आश्वीमास्तारपंक्तिर्जुजाथांकुश्रिर्गाद
भोगायत्रीयोगयोगेशुनःशेषआर्जोप्रतूर्वस्त्रिष्टुब्विराड्दूरूपायजुर्गभोरु
यजुःपृथिव्यास्त्रीण्याग्नेयान्यन्वभिर्ग्रास्योत्रिष्टुभंपुरोधसआगत्यमग्नौ
भुवआश्वीमनुष्टुभमाक्रम्याऽनुष्टुब्धोस्तेबृहत्पृथुत्कामविराड्दक्कमीत्रि
ष्टुवात्वाद्देगृत्समदआग्नेयर्षौपरिसोमकोगायत्री परित्वापाग्रनुष्टुभं

त्वमग्नेगृत्समदोजगतीम् ॥ २ ॥ पृथिव्याआग्नेयम् ॥ अपांपुष्करपर्ण
 ठस्वरादृक्तिः शर्मदेअनुष्टुभौ कृष्णाजिनपुष्करपर्णे पुरीष्योऽग्निस्त्वामग्ने
 त्वचं भारद्वाज आग्नेयं गायत्रं सीदहोतदवश्रवादेव वातश्च त्रिष्टुभं निहा
 तागृत्समदः सः सीदस्व प्रस्कण्वो बृहतीम् ॥ ३ ॥ अपो देवीः ॥ सिंधु
 द्वीप आपीन्यं कुसारीणी ठं संते त्रिष्टुप् पार्थिवोद्धी वायव्योद्धः सुजातो नु
 पुवाग्नेर्युदुतिष्ठ विरवमनाः पथ्या बृहती मूर्द्धः कण्व उपरिष्टाद् बृहती ठं स
 जातस्त्रितस्त्रिष्टुभं स्थिरो रास मेरु य नुष्टु बुष्णिगवाशिवो भवार्जा पथ्या बृ
 हती प्रैतु लिङ्गोक्तमहापंक्तिरुह्यवसानाग्ने गायत्र्येकपदाग्नेय्यतमस्त्रिमास

ग्रे ओपधयस्त्रिष्टुवनुष्टुभावोषधिदेवत्ये व्यस्यन्नाग्नेयोद्धचोविपाजसो
त्कीलः कात्यआग्नेयोत्रिष्टुभम् ॥ ४ ॥ आपोह्यापठंसिधुद्विपस्तृचंगा
यन्त्रमित्रउपरिष्टादृहतीमैत्रीरुद्रा अनुष्टुब्रूरोद्रीसठ्सृष्टां द्वेसिनीवाली
देवत्येउखामादित्यामखस्यमृत्पिण्डोवसवस्त्वालिंगोक्तानिसर्वत्रादि
त्यैरास्नादितिरौषंकृत्वायादित्योष्णिगदितिरावटदेवानांपंचौखानि
मित्रस्यविश्वामित्रोमैत्रीगायत्रीदेवस्त्वासावित्रीबृहत्युत्थायपूर्वाद्धे
चओपउत्तरोमैत्रः ॥ ५ ॥ आकृतिलिंगोक्तान्यौद्धभणानि ॥ मा
स्वौख्यौगायत्रीत्रिष्टुभावग्निश्चपादाआग्नेयोद्धनः सोमाहुतिराग्नेयीगा

यन्त्रीं परस्याविरूपऽआंगिरसः परमस्याऽआरुणिरनुष्टुभं यदग्नेद्वज्रम
 दग्निरहरहर्नाभानेदिष्टस्त्रिष्टुभौ याः सेना अनुष्टुभः सर्वा आग्नेय्या त्र्योप
 परिष्टा ब्रूहती ॥ ६ ॥ दृशानो वत्सप्री ॥ त्रिष्टुभं ठरौ कर्म निक्ता णासा कु
 त्सऽआग्नेयीं विश्वा रया वाश्वः सा वित्री जगती ठः सुपर्णः कृतिश्चतुरवसा
 नागारुत्मी विषघ्नी विष्णोर्ल्लिगोक्तन्यक्रंददत्सप्री राग्नेयीं त्रिष्टुभममन्न
 ऊर्ध्वबृहत्यग्नेमहाबृहती पुनर्गायत्र्या वात्वाध्रुवो नुष्टुभमुदुत्तमं ठः शुनः शे
 पो वारुणीं त्रिष्टुभमग्ने त्रित आग्नेयीं हर्षस उक्ता जगती ह्यजुरन्तांति बृह
 द्यजुः सीदत्वमाग्नेयीं त्रिष्टुभं त्रग्ने नुष्टुभौ ॥ ७ ॥ दिवस्पृष्यांश्च त्रैष्टुभ

म् ॥ द्वादशचर्वत्सप्रीर्भालंदनः समिधान्निविरूपाक्षअंगिरसअग्नेयं
गायत्रमुदुत्वातापसोनुष्टुभं प्रेदनुष्टुप्प्रप्रायमाग्नेयीवासिष्ठस्यस्त्रिष्टुभ
मापोदेवीराप्यस्वप्नेविरूपाऽआग्नेयीगायत्रीगर्भोअसितिस्रोनुष्टुभा
बोधामेदीर्घतमास्त्रिष्टुभट्सबोधिसोमाहुतिराग्नेयीयजुरंतांगायत्रीय
जुवैश्वक्कर्मणंपुनस्तवात्रिष्टुवाग्नेयी ॥८॥ अपेतलिंगोक्तभृद्वद्वत्या॥
संज्ञानमूषदेवत्यमग्नेः सिकताश्वितःपरिश्रितोयदसः पंचच्चमाग्नेयत्रै
ष्टुभंविश्वामित्रश्चतुर्थ्यनुष्टुबयंतनुष्टुपुत्विदैष्टकेलोकं लिंगोक्तानुष्टुप्ता
अस्यापीन्द्रियमेधएन्द्रइंद्रंजेतामाधुच्छंदसएन्द्रोदसमितच्चतस्रोद्व्याग्नि

देवत्याउणिगुपरिष्टाद्वृहत्युष्णिक्पंचक्योमातेवोखास्तुतिस्त्रिष्टुप् ॥
 ॥ ९ ॥ असुन्वंतं नैऋतं तृचं त्रष्टुभम् ॥ अतयजमान देवत्यानमो
 विराद्भूतिदेवत्यकपदानिवेशनआग्नेयीत्रिष्टुभं विश्वावसुर्देवगंधर्वः सीरा
 देसीरदेवत्येबुधः सौम्योगायत्रीत्रिष्टुभौशुनंचतस्रः सीतादेवत्याः कु
 मारहरितोद्रेत्रिष्टुभौतृतीयापंक्तिश्चतुर्थ्यनुष्टुप्बिमुच्यध्वमानडुहीगा
 यत्रीसजूर्लिङ्गोक्तदेवतम् ॥ १० ॥ याऽओषधीः सप्तविंशतिरनुष्टुभ
 ऽओषधिस्तुतिमाथर्वणोभिपङ्मुंचतुर्बधुद्वादशानारभ्याधीतामामा
 हिरण्यगर्भः कार्यात्रिष्टुभमभ्यावतस्वोष्णिगाग्नेय्यग्नेयद्वाग्रत्रीथं त्रिष्टु

वनेतवपावकोशिराग्नेयर्तषडृचंप्रथमेविष्टारपंक्तोतिस्रः सतोबृहत्यप
रिष्टाज्ज्योतिःषष्ठ्याप्यायस्वगोतमः सौम्योगायत्रीत्रिष्टुबुष्णिहआ
तेवत्सारस्तुभ्यंताद्रेविरूपस्तिस्त्रोगायतत्र्यआग्नेर्यौ ॥ ३३ ॥
मयिककुवाग्नेयी ॥ ब्रह्मादित्यदेवतयात्रिष्टुन्विभरण्यगर्भोहिरण्यगर्भः
कार्योत्रिष्टुभंद्रप्सोदेवश्रवाआदित्योनमोस्तुसाप्यतृचमानुष्टुभंकृणु
ष्वपंचप्रतिसराराक्षोघ्नादेवानामार्षठःसव्वर्वास्त्रिष्टुभ आग्नेयीर्वांसदेव
श्चापस्यदग्नेष्टायजुराग्नेयमिंद्रस्यद्रुमवस्त्रिशिराआग्नेयीत्रिष्टुभम् ॥
॥ ३२ ॥ ध्रुवास्यूर्ध्वबृहती ॥ प्रजापतिरनुष्टुभूरसिप्रस्तारपं

क्तिरसार्ठस्वयमातृणादेवताविश्वस्मादित्येतस्यचयजुषःकाण्डात्का
 ण्डादानुष्टुभंद्र्यचमग्निनादृष्टंकादेवतंयास्तआग्नेयंद्र्यचमानुष्टुभमि
 द्राग्निभ्यांदृष्टंविराडयंलोकः स्वराडसौलोकःप्रजापतिष्ट्वाविश्वज्योति
 पंमधुश्चतुर्देवतमषाढासिसावितापश्यद्देवावापश्यन्निष्टकादेवतम् ॥
 ॥१३॥ मधुब्वाताविश्वदेवंतृचंगायत्रंगोतमोपांगंभन्पक्तिस्त्रान्तस्समुद्रां
 स्त्रिष्टुक्कौर्म्यंद्र्यचंध्रुवासिन्त्रिष्टुविषेबृहत्पारवंद्र्यचमग्नेयुक्ष्वाग्नेयंद्र्य
 चंगायत्रमाध्यायभरद्वाजोद्वितीयस्यांवि रूपःसम्यक्त्रिष्टुब्लिगोक्तदे
 वतचैत्वाबृहत्प्राग्ज्योतिषोष्णिगादित्यगर्भपंचच्चमाग्नेयत्रैष्टुभमिमं

मापंचर्च्चमाग्नेयन्नैष्टुभमेवद्वेद्वेचातिबजुषीत्वंयविष्टोशनाःकाव्यआग्ने
यीमनिरुक्तांगायत्रीमपांत्वाविंशतिरैष्टुकान्ययंपुरःपंचाशत्प्राणभृद्दे
वत्यानिलोकंताद्वंद्रंतिस्त्रःप्रतीकोक्ताएवर्त्तसर्वत्र ॥ १४ ॥ अथाद्विती
यान्चितिः ॥ द्रुवाक्षितिःपंचाश्विन्यस्तासांप्रथमाविराट्कृत्स्नस्त्रिष्टुभोय
जुरंताःशुक्रश्चतर्व्यर्त्तसजुः पंचविश्वेषांदेवानामार्षं ताएवदेवताःप्राणं
मेपंचवायव्याद्व्यपःपंचापानिमूर्द्धावयएकोनविंशतिर्ल्लिगोक्तदेवता
नि ॥ १५ ॥ अथतृतीयैन्द्राग्नीअनुष्टुप् ॥ पूर्वोद्ध्वैष्टुद्राग्नेउत्तरःस्वयमा
तृणादेवतोविश्वकर्मावायव्यर्त्तराद्व्यसिपंचदिग्देवत्यानि विश्वकर्मावा

यव्यं नभश्चैषश्चर्तव्ये आयुर्मदशालिंगोक्तदेवतानिमाच्छंदश्च षट्त्रिंशं
 शन्मूर्ध्ना नुष्टुब्धं त्रीपरोष्णिक् चतुर्दशयजूर्धं षिप्राणदेवत्यानि ॥ १६ ॥
 अथ चतुर्थ्याशुरष्टादशान्नैर्दशैकया सप्तदशसर्वाणिलिंगोक्तदेवतानि स
 हश्चर्तव्यम् ॥ १७ ॥ अथ पंचम्यग्नेजानाग्नेय्यौ त्रिष्टुभौ षोडशी चतु
 श्चत्वारि ठं शीलिंगोक्ते अग्नेस्त्रिष्टुभेवश्चत्वारि ठं शद्रस्मिन्नैकान्नत्रिंशं
 शद्राज्यसिपंचायं पुरः पंचैतानि सर्वाणिलिंगोक्तदेवतानि ॥ १८ ॥ अग्नि
 मूर्ध्नाग्नेयोनुवाकः ॥ प्रथमस्त्यृचो गायत्रो द्वितीयस्त्रिष्टुभौ भुवस्तृतीयो
 जागतोऽयमिह चतुर्थ्यं आनुष्टुभः सखायः संपंचमः प्रगाथ एनावस्तत्रपु

वांबृहतीसतोबृहत्युत्तराताभ्यांतिस्त्रोबृहत्यःसंपादिताःषष्ठौषिणहो
मेवाजस्यगोतमःसप्तमःपुनः ककुभःप्रगाथोभद्रोनस्तत्रपूर्वाककुप्स
तोबृहत्युत्तराताभ्यांतिस्त्रःककुभः संपादिताअष्टमः पांक्तोऽग्निंतपदपां
क्तोनवमोऽग्निंतमग्निर्होतारमतिच्छंदाख्यवसानाग्नेत्वंद्वैपदस्तृचः१९।
अग्रमग्निर्विरूपोबोधिवुधगविष्टिरोजनस्यसुतंभरःसखायइषः सटं
समिहसंवन्ननस्त्वांप्रस्कण्वएनानोवोवसिष्ठोऽग्नेवाजस्यगोतमो भद्रोनः
सौभरिरग्निंतंकुमारवृषैयेनाष्टावाऽग्न्यः षट्त्रिष्टुभोद्वेअनुष्टुभौतपश्च
तंव्यंपरमेष्टीसौरप्रोथदश्वोवसिष्ठस्त्रिष्टुभमाग्नेयीमायोद्वेस्वयमातृणदे

वत्येसहस्रस्यपंचाग्रेयानि ॥ २० ॥ रौद्रोध्यायः परमेष्ठिनआर्षेद्
 वानांवाप्रजापतेर्वाद्योनुवाकः षोडशर्चं एकरुद्रदेवत्यःप्रथमागायत्री
 तिस्रोऽनुष्टुभस्तिस्रःपंक्तयःसप्तानुष्टुभोद्विजगत्यौमानोद्विकुत्सः ॥ २१ ॥
 अंत्यानुवाकैस्तैकरुद्रस्तुतिः ॥ आद्योपरिष्टादृहतीद्वितीयाजगती
 कुत्सस्य तृतीयानुष्टुब्दत्रिष्टुभौ द्वेअनुष्टुभावसंख्याता बहुरुद्रदेवत्या
 दशानुष्टुभोमंत्रा अवतानसंज्ञकास्ततोऽत्यानित्रीणियजूर्ध्विषिबहुरुद्रदेव
 त्यानिप्रत्यवरोहसंज्ञकामंत्राः ॥ २२ ॥ मध्येसर्वाणियजूर्ध्विषि ॥ हिर
 ण्यवाहवइतितिस्रोशीतयोरुद्राणां तेषामुभयतो नमस्काराअन्येन्य

तरतो नमस्कारा अपरे जातानामरुद्राः सभाभ्य इत्यादयो नमो वः किरि
केभ्य इत्यग्निवायुसूर्यहृदयभूताः पंचव्याहृतयो बहुरुद्रदेवत्याः ॥ २३ ॥
अश्मन्नमारुतमश्मर्द्धस्ते शमामय्याशीर्यद्विष्मआभिचारिमिमामआ
ग्नेयमृतवो बृहती पंक्तिर्वासमुद्रस्य द्वे गायत्र्या बुपज्मं जगती त्रिष्टुब्वाऽपा
मिदं बृहत्यग्नेपावकवसूयवः सनो मेधातिथिरते आग्नेयौ गायत्र्यौ पा
वक्या जगती भरद्वाजो नमस्ते बृहती माग्नेयी मृषिसुता लोपा सुद्रा ॥
॥ २४ ॥ नृषदे पंचाग्नेया निषेदे वा जगत्या प्राणदेवत्ये प्राणदा बृहती
पंक्तिर्वाऽऽग्येय्यग्निस्तिग्मे नाग्नेयी गायत्री भरद्वाजो यश्मवैश्वकर्म्म

णीस्त्रिष्टुभोविश्वकर्माभौवनः ॥ २५ ॥ आशुरद्रोद्वादश ॥ त्रिष्टुभो
 प्रतिरथावसृष्टानुष्टुबिषुदेवत्याप्रतयोद्धन्स्तौत्यष्टुबसौयामारुतोत्रि
 ष्टुब्यन्नलिंगोक्तदेवता पंक्तिर्मम्माणिलिंगोक्तवत्रिष्टुबुदेनं तिस्रोनुष्टुभ
 आद्याग्नेयीद्वितीयैर्द्रातृतीयालिंगोक्तदेवता पंचदिशः पंचयज्ञाग्निसाध
 नवादिन्यऽआद्येर्द्रात्रिष्टुभौ तृतीयापंक्तिर्बृहतीवाचतुर्थीबृहत्येवांत्या
 त्रिष्टुब्बिमानोद्धे आदित्यदेवत्येआद्याविश्वावसोर्द्वितीयाप्रतिरथस्य
 देवहूविधृतिरनुष्टुब्यज्ञदेवत्यावाजस्येद्रचनुष्टुबुद्ग्राभमद्राग्न्यनुष्टुबव
 ॥ २६ ॥ क्रमध्वंपंचाग्नेय्यः ॥ आद्यानुष्टुसतस्त्रिष्टुसतोबृहतीपिपीलि

कमध्याततोनुष्टुप्त्रिष्टुबंत्याग्नेसहस्राक्षविराडाग्नेयीसुपणोद्धे पंक्ति
त्रिष्टुभौतार्ठसवितुः सावित्रीत्रिष्टुभंपुरस्ताज्ज्योतिषं कण्वो दर्शविवे
माग्नेयीगृत्समदस्त्रिष्टुभमस्यास्त्रिस्थानोग्निर्देवताप्रेद्धोविराडाग्नेयी
वासिष्ठस्य चित्तैवैश्वकर्मण्यतिजगतीसप्ततआग्नेयीत्रिष्टुप्सप्तऽऋषी
णाम् ॥२७॥ शुक्रज्योतिःषण्मारुत्यः ॥ आद्याचतुर्थीचोष्णिगिद्विती
यातृतीयाचगायत्रीपंचमीजगती षष्ठीगायत्र्युष्णिगवंदैवीमारुतमि
मंत्रयोदशर्च्वआग्नेयस्त्रैष्टुभोऽनुवाको यज्ञस्तुतिर्घृतस्तुतिर्वावसोद्धो
राभिवादिनीवाघृतमिमिक्षेगृत्समदःसमुद्राद्धामदेवश्चत्वारिशृङ्गायज्ञ

पुरुषदेवत्यऋषभोमंत्रः॥२८॥ वाजश्चमेदेवानामार्षम् ॥ एतैर्यजुभिर्यज
 मानोग्रैःकामान्याचतेवाजप्रसवीठःसप्तचैविश्वे त्रैष्टुभैवश्वदेवंलुशोधा
 नाकोवाजोनस्तिस्त्रोन्नदेवत्याआद्यानुष्टुब्देत्रिष्टुभौसंमाविराजावाग्ने
 उद्यौसरस्वत्यैलिंगोक्तदैवतम् ॥२९॥ ऋताषाद्गन्धर्वाप्सरसः ॥ सनः
 प्राजापत्याप्रस्तारपक्तिःसमुद्रोसिवायव्यानित्रीणिरुचमग्नेय्यनुष्टुप्त
 त्वावारुर्णात्रिष्टुभर्ठशुनःशेषःस्वर्णाग्रेयानिपंचाग्नेयुनज्म्याग्नेय्यस्ति
 स्रआद्येद्वे त्रिष्टुभौपंक्तिस्तृतीयादिवोद्वेआग्नेय्यौ परोष्णिङ्महापदपं
 क्ती इष्टोयज्ञोव्यूचंयजमानाग्निदेवत्यंगालवआद्योष्णिगिद्वीतीयागाय

त्री ॥ ३० ॥ यदाकृतादष्टर्चमाग्नेयम् ॥ विश्वकर्मणस्तृतीयाद्वीवा
द्याजगतीतिस्त्रिष्टुभश्चतस्रोनुष्टुभोऽग्निरस्म्यग्न्यद्वैतवादिनीत्रिष्टुभं
देवश्रवादेववातश्चभारतावृचोयजुर्गर्भेअग्नेयोनुष्टुवाग्नेयो ॥ ३१ ॥ वाने
हत्यायससत्त्वमिन्द्रोपश्यत् ॥ आद्येद्ववानेष्टन्यागायत्रीत्रिष्टुभौविश्वा
मित्रस्यचविनोनुष्टुम्भृगोनत्रिष्टुप्रथमार्कशासो भारद्वाजोद्वितीयांज
यएन्द्रोद्वैश्वानर्यागायत्रीत्रिष्टुभौपृष्टोदिविकुत्सस्यचाऽइयामद्वेत्रि
ष्टुभावाग्नेय्यौ कामवत्यावश्यामभरद्वाजस्यच वयंतेकात्स्योत्कील
स्यच धामच्छदनुष्टुब्वैश्वदेवी ॥ ३२ ॥ अथसौत्रामणीप्रजापतेरार्षम् ॥

अश्विनोःसरस्वत्याश्चस्वादौत्वानुष्टुप्सुरासोमदेवत्यासोमोसिचत्वा
 रिःसौराणिपरितोभारद्वाजःसौमीवृहताऽवायोस्तृचोगायत्रःसौम्यआ
 भूतेर्ब्रह्मक्षत्रंत्रिष्टुप्सुरासोमदेवत्यानानाहिजगतीसुरासोमदेवत्या
 तेजोसिपयोदेवत्यान्योजोसिसुरादेवत्या निग्राव्याघ्रंहेमवच्चैरनुष्टु
 ब्विषूचिकास्तुतिर्वदापिपेषानग्रीवृहतीसम्पृचस्थपयोग्रहाविप्रच
 स्थसुराग्रहादेवायज्ञंब्राह्मणानुवाकोविंशतिरनुष्टुभः सोमसंपत् ॥
 ॥ ३३ ॥ सुरावंतंचतुर्ऋचंत्रैष्टुभम् ॥ अश्विसरस्वतींद्रदेवत्यांपितृभ्यः
 सप्तपित्र्याणिपुनन्तुमानवच्चपावमानमाद्येद्रे पित्र्येअनुष्टुभौ प्रजापति

स्तुतीयां वैखानस आग्नेयीं गायत्रीं चतुर्थीं लिङ्गोक्तदेवतानुष्टुप्पंचम्याग्ने
 यी गायत्री षष्ठ्याग्नेयी ब्राह्मी च गायत्री ब्राह्म्यस्तुतीयः पादसौमीसप्त
 मीसा वित्र्यष्टमी नवमी त्रिष्टुब्धैश्च देवीये समासना अनुष्टुभौ पित्र्याद्या
 द्वितीया यजमाना शीर्द्धिस्तुती त्रिष्टुब्धैश्च देवपानपितृपाणौ पंथानौ ब्रवीतीदृढं
 हविह्यवसानाष्टिर्ग्रजमाना शीः ॥ ३४ ॥ उदीरतां त्रयोदशच्चैपैत्र्यत्रैष्टु
 भं शंखएकादशी तु जगत्या च यजानुदशच्चानुवाको नवपित्र्यादशम्य
 द्री गायत्री तृतीया चतुर्थी नवम्योनुष्टुभस्त्रिष्टुभ इतराः सोमो राजाष्टुर्चम
 श्विसरस्वतीन्द्राऽअपश्यन्नाद्यास्तिस्त्रो महाबृहत्यउपांत्या च चतुर्थ्य

न्तेअतिजगत्यौशेपेअतिशक्य्योअ्यवसानेसीसेनतंत्रमश्चिसरस्वती
 द्रदेवत्याः षोडशजगत्यः ॥ ३५ ॥ अत्रस्ययोनिद्विपदागाय
 त्री ॥ आसन्दोदेवताकामात्वाकृष्णजिनमृत्योरुक्मावाश्चिनोभेषज्ये
 न लिंगोक्तदेवतानित्रीणि कोसिप्राजापत्यागायत्री शिरोमेपंचच
 मिद्रशरीरावयवदेवताकं तृतीयागायत्र्यंत्यामहापंक्तिह्यवसानानु
 पुभोत्त्याःप्रतिक्षत्रैश्चदेवंत्रयादेवादैवीपंक्तिह्यवसाना प्रथमाद्विती
 ययोवैश्वदेवमाशीलिंगं लोमान्यनुष्टुब्बिलिंगोक्तदेवता ॥ ३६ ॥ यद्दे
 वास्तिस्त्रोभिवायुसूर्यदेवत्याअनुष्टुभः ॥ कुष्माण्डोर्षद्गामेल्लिंगोक्त

देवतं समद्रेते द्विपदा विराडापीदृपदा दिवानुष्टुवाप्युद्वयं सौम्यनुष्टुप्प्र
स्कण्वस्यापोऽआद्याग्नेयीपंक्तिरेधोसि ससमिद्वत्येयजुषी समाववत्ये
निरुक्ता गायत्री वैश्वानरज्योतिर्यजुरभ्यादधाम्याग्नेयं तृचमानुष्टुभमा
इवतराश्विरं शुनासौय्यनुष्टुप्सि चंतिपरिसौम्येन्द्रीचानुष्टुब्धाना वंत
मंद्रीगायत्री विश्वामित्रस्य च बृहदिंद्राय बृहली नृमेधपुरुषमेधयोरध्व
यीगायत्री ॥ ३७ ॥ याभूतानामात्मप्रवादापंक्तिः ॥ नारा
यणीयाकौडिन्यस्य प्राणपामेद्वे अनुष्टुबुपरिष्टाद्बृहत्यौलिगोक्तदेवते स
मिद्वे इन्द्र एकादशाप्रोस्त्रिष्टुभ आंगिरस इधमस्तनूनपान्नशशठं स इडोव

हिंद्वाँरुपासानक्तादैव्याहोतारतिस्त्रोदेवीस्त्वष्टावनस्पतिः स्वाहा
 कृतग्रहृत्येताआप्रीदेवता आयातुससन्निष्टुभएँद्वयआमन्द्रबृहत्याग्रातु
 वामदेवस्त्रातारंगर्गआमन्द्रैर्विश्वाभिन्नएवँद्वसिष्ठः ॥ ३८ ॥ अथहा
 त्रंनिपशोः ॥ समिद्धोअग्निराप्रीद्वादशविदर्भिरश्विसरस्वतीन्द्रदेवत्या
 अनुष्टुभोश्विनाहवितिस्त्रोऽनुष्टुभएँकैकाश्विसरस्वतीन्द्रदेवत्यायइन्द्र
 सवितृवरुणदेवत्यास्तिस्त्रोऽनुष्टुभोश्विनागोभितिस्त्रोऽनुष्टुभो सुवंपुत्र
 मिवानुष्टुपूत्रिष्टुभौ यस्मिन्नश्वासअग्नेय्यौजगतीत्रिष्टुभावश्विनातेज
 सैकादशर्च्वर्तश्खंगोमहुत्समदस्तृचमाश्विनंगायत्रं पावकानोमधुच्छं

दाःसारस्वतमिद्रायाह्येंद्रमधुच्छंदाएवानुक्तमानुष्टुभमश्विसरस्वतीन्द्र
देवत्यम्॥३९॥इमंमेगायत्रीत्रिष्टुभौवारुण्यौशुनःशेषः॥त्वन्नस्त्रिष्टुभा
वाग्निवारुण्यौ वामदेवोमहोमूषुत्रिष्टुबादित्यासुत्रामाणंगयःप्रातःसु
नावत्रौस्वर्ग्यागायत्र्यानोमित्रावरुणौगायत्रीविश्वामित्रःप्रवाहवावसि
ष्ठस्त्रिष्टुभर्त्तंसमिद्धोअग्निरेकादशप्रमानुष्टुभर्त्तस्वस्त्यात्रयस्यार्षवयो
धाइंद्रोदेवतावसंतैन ऋतुनाषडृचामानुष्टुभर्त्तल्लिंगोक्तदेवतर्त्तहोतायक्ष
द्वादशाग्नीःप्रैषाअश्विसरस्वतींद्रदेवत्याअश्विनौ द्वादशसप्तल्लिंगोक्त
देवताःप्रैषावनस्पतिमभियूपोमिर्त्तस्विष्टकृतर्त्तस्विष्टकृद्भिर्देवबहिरे

कादशानुयाजप्रैषाअश्विसरस्वतीन्द्रदेवत्याऽअग्निमद्यसूक्तवाकप्रैषो
 लिंगोक्तदेवतोलिंगोक्तदेवतः॥४०॥इतिसर्वानुक्रमणिकायां द्वितीयोऽ
 ध्यायः॥२॥ ॐ अथाश्वमेधश्चतुरोध्यायान्प्रजापतिरपश्यत्॥तेजोऽसि
 सौवर्णेनिष्क्रमिमामगृभ्णन्संवत्सरो यज्ञपुरुषस्त्रिष्टुभसमभिधालिंगो
 क्तानियोअर्वन्तंगायत्र्यद्धनाश्वस्तुतिःपरोधोलिंगोक्तोऽग्नयेऽलिंगोक्तान्ये
 वह्निकारायेत्यश्वस्यैकान्नपंचाशच्चोष्टतानिहिरण्यपाणिपंचच्चर्तःसोवि
 त्रंगायत्रमाद्यामैधातिथिरग्निंस्तोमेनाग्नेयंतृचंगायत्रं तं सुतंभरोवि
 श्वामित्रोविरूपोयथासंख्यमर्जजनोहिपावमानोऽकृतिं विषोल्लिकम

अयमनुष्टुभं अग्ररुणत्रसदस्युर्विभूरश्वदैवतंदेवादिभिराग्नेयानि
चत्वारिकायौदृभणानिलिंगोक्तान्याब्रह्मालिंगोक्तान्येवाध्यायात् ॥ १ ॥
प्रजापतयेप्राजापत्यम् ॥ अस्तेदेवंयःप्राणतस्त्रिष्टुप्कार्यी हिरण्यग
र्भस्य संजन्तिमधुच्छन्दाआदित्यदेवत्यांगायत्रीं संजंत्यस्याश्वस्तु
तिर्यद्वातोबृहतीभौवसवस्त्वालिंगोक्तानिलाजी ॥ २ ॥ नश्वदैवत्यंकः
स्विच्चतस्रोऽनुष्टुभःप्रश्नप्रतिप्रश्नभूताब्रह्मोद्येहोतुर्ब्रह्मणश्च वायुष्वालि
गोक्तानि सठंशितस्तिस्त्रोश्वदैवत्याअनुष्टुब्बिराड्त्रिष्टुभोग्निःपशुरा
श्वानित्रीण्यंबेनुष्टुबश्चस्तुतिर्गणानांत्वाचत्वारिलिंगोक्तानि ॥ ३ ॥

उत्सक्त्यागायत्र्याश्री ॥ एकादशच्चमानुष्टुभं द्वितीयातूपरिष्टाद्धृ
 हृत्यध्वयर्वादीनांकुमाय्यादिभिरश्लोभाषणं ताएवदेवता दधिका
 ळ्णोदधिकावावामदेव्यः सुरभिमतमनुष्टुभमाश्वीर्वागायत्रीं ठः षडचमा
 न्वमुष्णिगाद्याश्चतस्रोऽनुष्टुभोऽत्यात्रिष्टुप् कस्त्वाषड्चमाश्वमाद्यागा
 यत्रीपंचानुष्टुभः कःस्विदष्टादशच्चब्रह्मोद्यठः होत्रादीनांप्रश्नप्रतिप्रश्न
 भूतमाद्याश्चतस्रोऽनुष्टुभः कास्विदाद्याश्चतस्रश्चांत्यादशत्रिष्टुभः सुभूर
 नुष्टुब्लिगोक्तदेवताहातायक्षत्प्राजापत्यः प्रषः प्रजापतोऽहिरण्यगर्भः प्रा
 जापत्यात्रैष्टुभम् (४) ॥ अश्वस्तूपरइत्यादयः ॥ पशवोऽध्यायेनो

क्तादेवतावापर्यैग्यास्तथारोहितादयोगणयुक्ताऽ आख्याश्चकपिंज
लादयआध्यायाच्छादंदद्विरित्यादित्वगित्येतदंत द्रव्यदेवतमुक्तम्॥
॥ ४ ॥ अश्वस्तूपरोब्राह्मणोध्यायः ॥ शादंदद्विस्त्वचांतश्चजंबका
यवारुणीद्विपदांमुंडिभओदन्य एषा चाघनाशन्यंतर्जलेयस्यैमेका
य्यौत्रिष्टुभौहिरण्यगर्भः प्राजापत्यआनोदशच्चजागतैवैश्वदेवंगोतमः
स्वस्तिनोविराट्स्थानाभद्रंकर्णेभिस्तुचं त्र्यैष्टुभंमानोश्चस्तोमीयंदी
र्घतमास्त्रैष्टुभं द्वाविंशत्यृचमश्वस्तुतिस्तृतीयाषष्ठ्यौ जगत्यावि
मानुद्वैपदं वैश्वदेवंतुचं भौवनआप्त्योवासाधनभौवनोवा ॥ ५ ॥

अग्निश्चसप्तलिंगोक्तानि ॥ प्रियोदेवानांलौगाक्षिरनुपुभमनवसानांवृ
हस्पतेगृतसमदोब्राह्मो त्रिपुभमिन्द्रगोमन्त्रद्रव्यौगायत्र्यारम्याक्षिर्कृता
वानंप्रादुराक्षिवैश्वानरीयावैश्वानरस्य त्रिपुभंकुत्सोभिर्कृषिराग्नेयोगा
यत्री वासिष्ठभरद्वाजौमहौ २ ऽइन्द्रोमाहृद्रोवासिष्ठस्तंवऐंद्रोपथ्याबृहती
नोधागोतमोयद्वाहिष्ठवसूग्रवआग्नेयोमनुपुभमोहिभरद्वाजोगायत्रीमृ
तवस्तेबृहतीत्युपह्वरेवत्सा गायत्रीम् ॥ ६ ॥ उच्चातिगायत्रंतृचरुं
सौम्यमामहोयवानुवारेर्मुद्रलोयज्ञपुरुषस्त्रिपुभमग्नेपत्नीमैधातिथि
राग्नेयो गायत्रीमभिग्रज्ञंद्रयूचमृतुदैवतं मैधातिथिस्तवायमैद्रात्रिष्टुभं

विश्वामित्रोमेवनोजगतीं गृत्समदःस्वादिष्टयामधुच्छन्दाः सौम्या
वनुक्तानां गायत्रम् ॥ ७ ॥ समास्त्वामेकोध्यायः ॥ प्रजापतेरार्षेः
सामिधेन्योनवाग्नेयस्त्रिष्टुभोभिनादृष्टाअग्निर्ऋषिः कर्मगभूतमग्नि
०स्तौत्यूर्वाद्वादशर्चमाप्रियमौषिणहंविषमपदं प्राजापत्यमाग्नेयम
ग्निरपश्यदग्निर्हिप्रजापतित्वेनसंस्तुयतेतेनप्राजापत्यम् ॥ ८ ॥ पीवो
अन्नाद्वेवायव्ये त्रिष्टुभौवसिष्ठः ॥ आपोहृद्वेप्राजापत्येहिरण्यगर्भः
प्राजापत्यः प्रयाभिर्द्वेवायव्येवसिष्ठोऽनियुत्वान्वायव्याः षड्वायोशुक्रो
नुष्टुबेकयाचत्रिष्टुबंत्यगायत्र्योनियुत्वान्वायोषेगृत्समदोवायोशुक्रः

पुरुमीढाजमीढौतववायोव्य^२वआङ्गिरसोभित्वावासिष्ठेन्द्रप्रगाथं प्र
 थमावृहतीद्वितीयासतोवृहतीत्वामिदेवर्षंशुबार्हस्पत्यः कयानेन्द्र
 तृचं गायत्रं वामदेवोऽत्यातु पादनिचृद्यज्ञायज्ञावऊजानपातर्
 शंयुः पाहि नो गर्भः प्रागाथएतंतृचंप्रागाथमाग्नेयंद्वेवृहत्यौतृतीया
 सतोवृहतीसंवत्सरोऽस्याग्नेयम् ॥ ९ ॥ इन्द्रमिडःसौत्रामणिको
 ध्यायः ॥ एकादशप्रयाजप्रैषाएन्द्राआप्रोदेवत्याआर्धेनुवाके देवं
 बर्हिरनुयाजप्रैषाएन्द्राएकादशैवाग्निमध्यैन्द्रःसूक्तवाकप्रैषस्त्वामद्यप्र
 तीकउभयत्रापिसामिधानंमहद्वायोधसआप्रियएकादशप्रयाजप्रैषा

स्तथैव दवंबहिरनुयाजप्रैरवाअग्निमद्यवायोधसःसूक्तवाकप्रैषः॥३०॥
 समिद्धोअंजनाश्वमेधिकोध्यायः॥ आद्याआप्रोस्त्रिष्टुभएकादशाश्व
 स्तुतिबृंहदुवथोवामदेव्योददशोश्वोवासामुद्रियंदंकदस्त्रयोदशाश्व
 स्तुतिस्त्रिष्टुभोभार्गवोजमदग्निर्ददर्शदीर्घतमाश्च समिद्धोऽअद्यद्वाद
 शाप्रोस्त्रिष्टुभोजमदग्निः॥३१॥ केतुंकृण्वन्नाग्नेयीमनिरुक्तांगायत्रोम
 धुच्छन्दाः॥ जीमूतस्येवपायुर्भारद्वाजःसंग्रामांगान्मृक्षौस्तौषीत्सन्ना
 हंकामुंकंगुणमात्नोतूणंजगत्यर्द्धेनसारथिमर्द्धेन रश्मीन्हरीन्नथर्ठः
 थर्गापायितृअगत्याक्लिंगोक्तदेवताद्वाभ्यां त्रिष्टुबनुष्टुभ्यामिषुमनुष्टु

भाकशांततोहस्तघ्नंततस्तृचौरथदुंढुभिदेवत्यावेद्राद्धर्चातयःसर्वास्त्रि
 पुभोनुक्ताआग्नेय्यःकृष्णग्रीवइत्याद्याएकादशिन्योर्द्वयोःपशुदेवता
 अग्नयेगायत्रायेतिदशहविषोवेष्टुद्वेवता ॥ १२ ॥ देवसवितुर्द्वावध्या
 यौ ॥ पुरुषमेधोनारायणः पुरुषाददर्शविश्वानिदेवगायत्रींसावित्री
 र्दृश्यावाश्वोविभक्तारंमेधातिथिर्ब्रह्मणे ब्राह्मणमितिकण्डिकेतपसेनु
 वाकश्चब्राह्मणम् ॥ १३ ॥ सहस्रशीर्षोषोडशर्चमानुष्टुभम् ॥ त्रिष्टुवं
 त्यंपुरुषोजगद्भ्रिजमन्त्रदेवताद्भ्यःषडृचउत्तरनारायणामंत्र आद्यास्ति
 स्त्रिष्टुभो द्वेअनुष्टुभावंत्यात्रिष्टुप् ॥ १४ ॥ तदेवसर्वमेधोध्यायः ॥

आत्मदैवतः सप्तमेहानिसर्वहोमेविनियुक्तः सर्वमेधं ब्रह्मस्वयं भवैक्षतत
दीयं मन्त्रगणं प्रवायुमच्छेत्येतस्मादाद्येद्रे अनुष्टुभौ नतस्य द्विपदा गाय
त्री हिरण्यगर्भश्च तस्त्रो मामाहिंसीद्यस्मान्नद्वे एताः प्रतीकचोदिता
ब्रह्मयज्ञे ध्येयाः सर्वत्रैव मे षोह च तस्त्रिष्टुभ आपो ह्यथाश्चित्प्रतीकचोदि
ते ॥ १५ ॥ वेनस्तत्पंचात्रिष्टुभः ॥ सदसस्पतितृचनमेधाकामो मेधा
याचते प्रथमा गायत्री लिङ्गोक्तदेवता द्वितीया भ्रैय्यनुष्टुप् तृतीया लिङ्गो
क्तदेवतानुष्टुबिदं मेमां त्रवर्णि क्यनुष्टुबेतया देवेभ्यः श्रीकामोयाचते श्रि
यम् ॥ १६ ॥ अस्या जरासः ॥ सप्तदशान्निष्टुत्यान्निष्टुमिके प्रथमे

हनिपुरोरुच अग्नेय्यआद्येद्रुद्रवायवस्याजरासोवत्सप्रीर्हरयोधू
मकेतवोविरूपोयजमानोद्धेमन्नावरुणस्ययजमानोगतमोद्धेविरूपेशु
कस्यकुत्सोयमिहमंथिनोवैश्वदेवग्रहग्रहणेत्रोणिशताविश्वामित्रेन्द्रा
ग्रस्याग्निर्वृत्राणिभरद्वाजोवैश्वदेवस्य विश्वेभिःसोम्यमेधातिथिराय
न्मरुत्वतीययोद्ध आयत्पराशरःशाक्त्योऽग्नेशद्धोत्रिदुहिताविश्ववारा
त्वार्गहिभरद्वाजस्त्वअग्नेद्रुद्रहत्यावादित्यस्यत्वअग्नेवासिष्ठः श्रुधिप्र
स्कण्वआदित्यग्रहग्रहणैर्विश्वेषामादितिर्वामदेवोगतमोमहोअग्नेःसा
वित्रस्यलुशोधानाकोऽनुक्तगायत्रैर्ब्रह्मम् ॥ १७ ॥ इन्द्रस्तुत्युक्थ्यो

द्वितीयेहनि ॥ ऐं ह्यः पुरो रुचो द्वादशप्रतीकचोदिते च द्वे तिस्रश्चापि श्विद्र
सिष्ठो गाव उपपुरुर्मोढाजर्मोढाय दद्यवसिष्ठ आसुते सुनीतिरातिष्ठतं वि
श्वा मित्रः प्रवः सुचीको बृहती नित्र शो क इन्द्रो हि मधुच्छन्दा इन्द्रो वृत्रविश्वा
मित्रः कुतस्त्वमगस्त्य आतद्गौरी वितीशा कत्य इमान्ते कुत्सो जगती म
नुक्तं गायत्रं त्रैष्टुभम् ॥ ३८ ॥ सूर्यस्तुत्युक्थ्ये तृतीयेहनि ॥ सौर्यश्चतु
दश पुरो रुचस्तिस्त्रश्च प्रतीकोक्ता विभ्राद्बृहज्जगती विभ्राद्सौर्ध उहु
त्यं तिस्रः प्रस्कण्व आनो गस्त्यो यदद्य श्रुतकक्षः सुतं कक्षौ तरणिः प्रस्क
ण्वस्तत्सूर्यस्य द्वे कुत्सो वणमहौ २ ॥ द्वे जमदग्निर्बृहती सतो बृह

त्यौश्रायंतइवनमैधोबृहतीमत्यद्यादेवाः कुत्सआकृष्णेनाहिरण्यस्तप
आंगिरसोनाख्यातर्त्तसायगायत्रैष्टुभम् ॥ १९ ॥ वैश्वदेवस्तुतिच
तुर्थेहनि ॥ वैश्वदेव्यः पुरोरुचएकादशषट्चप्रतीकोक्ताः प्रवावृजवसि
ष्टस्त्रिष्टुभंइद्रवाग्रुवृहस्पतिर्द्वमेधातिथिराधिनः कुसीदीकाण्वोग्नइन्द्रप्र
तिक्षत्रइन्द्राग्नीमित्रावरुणजगतीं काश्यपो वत्सारीऽस्मेरुद्राः प्रगाथो
वौचोऽअद्यकृम्मागात्संमदोविश्वेअद्यलुशाधानाकोविश्वेदेवाः सुहोत्रो
देवेभ्योहिवामदेवोजगतीमनुक्तंगायत्रैष्टुभम् ॥२०॥ अथाऽनारभ्या
धीतंमंत्रगणम् ॥ अर्वाक्पितृमेधादादित्ययाज्ञवल्क्योदृद्दशतुःप्रवा

गुंपंचदशर्चः पुरोरुगणोद्वेचप्रतीकोत्तेप्रवायुमृजिश्चोमिन्नठहुवेद्रेम
धुच्छन्दामित्रं लिंगोक्तादस्त्रायुवाकवआश्विनोविदद्यद्यैन्द्रोक्रुशिकोन
हिस्पशंविश्वामित्रोवैश्वानरोसुग्राविघनिनैन्द्राशोभरद्वाजउपास्मै सो
मीदेवलोसितोवा येत्वाविश्वामित्रोजनिष्ठाउग्रागौरीवितिरातुवामदे
वस्तृचमैन्द्रंत्वमिन्द्रद्रथौनृमधःपथ्याबृहतीसतोबृहत्यौयज्ञोदेवानांकु
तसोदब्धेभिःसावित्रीजगतीभरद्वाजः॥२३॥ प्रवीरयापंचदशर्चःपुरोरु
गणः ॥ द्वेचप्रतीकोत्तेप्रवीरयावसिष्ठोवायव्याकाव्ययोर्राजानिषुद
क्षस्तिरश्वीनःपरमेष्ठी प्रजापतिर्भाववृत्तंनृचमारोदसोजगती विद्वा

मित्रउक्थेभिर्वृत्रहंतमावसिष्ठउपनः सुहोत्रोवैश्वदेवीं ब्रह्माणिमेग
 स्तयोद्धंद्रमरुत्संवादतदिदाथवर्णोबृहद्विवाउत्वाद्बृहत्या मेधा
 तिथिरयं सहस्रमेधातिथिः सतोबृहतीम् ॥ २२ ॥ आनखयोदशच्चः पु
 रोरुगणः ॥ चतुर्ऋचंप्रतीकचोदितंचानोवायव्यां जमदग्निरिन्द्रवा
 यूसुसन्दृशैन्द्रवायव्यां तापसऋधगित्थामैत्रावरुणीं जमदग्निरायात
 माश्विनीयासिष्ठः प्रेतुवैश्वदेवोऽक्रण्वश्चन्द्रमाअप्स्वेन्द्रोमाहुतीपरिणा
 मवादिनीं त्रितआस्यादेवं देवोमनुववस्वतोवैश्वदेवोदिविपुष्टोमृधणै
 न्द्रइन्द्राग्नीअपात्सुहोत्रोदेवासोहिमनुरपान्धमद्रनृमेधोस्येन्मेधाति

थिर्दशम्यैकादश्यंत्याचसतोबृहत्यः शेषाबृहत्यः शेषाबृहत्यः ॥ २३ ॥
इति सर्वानुक्रमणीयतृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥ यज्जाग्रतः षडृचं मानसं त्रै
पुभर्कः शिवसंकल्पः ॥ पितुन्नृष्णिहमगस्त्योन्नस्तुतिमन्विच्चतुर्ऋच
मानुष्टुभं द्वयोरनुमितिर्द्वयोः सिनीवालीसरस्वत्यौ सिनीवालीपृथु
पुकेद्वेगृत्समदस्त्वमग्नेद्वे आग्नेयौ जगत्यौ हिरण्यस्तूपअंगिरसउ
त्तानायां द्वे देवश्रवादेववातश्च भारतावाद्यात्रिष्टुब्द्धितीयानुष्टुप्प्रमनम
हेनोधाद्वच्युचमैन्द्रं त्रैष्टुभमिच्छन्ति तत्वाद्द्वयुचमैन्द्रं त्रैष्टुभमेव देवश्रवादे
वताश्च भारतौ ॥ १ ॥ अषाढं युत्सुगोतमः ॥ चतुर्ऋचं त्रैष्टुभं सौम्य

मष्टोव्यख्यच्चतुर्नृचन्नैष्टुभठंसावित्रमांगिरसोहिरण्यस्तूपो द्वितीयाज
 गत्युभापिवतुमाश्विनंतचमुभापिबतं प्रस्कण्वोगायत्रीमप्रस्वतीमश्वि
 नात्रिष्टुभौ कुतसआरात्रिपथ्याबृहतीर्ऋत्रिदेवत्यां कशिपाभरद्वाज
 दुहितोपस्तदुषस्यांपरोष्णिहंगोतमः प्रातरग्निवासिष्ठःसप्तर्चमाद्याज
 गतीबहुदेवत्यापञ्चभगदेवत्यास्त्रिष्टुभौत्योषस्याः ॥ २ ॥ पूषन्तवसु
 होन्नः ॥ पथस्पथःपरिपतिमृजिश्चैतपौष्ट्यौगायत्रीत्रिष्टुभौत्रीणिपदा
 वैष्णव्योगायत्र्यौमेधातिथिर्घृतवती भुवनानांभरद्वाजोद्यावापृथिव्यां
 जगतीयिनोऽलिगोक्तदेवतांत्रिष्टुभंविहव्यआनासत्याहिरण्यस्तूपआ

शिवनीमेषवोमारुतीं त्रिष्टुभमगस्त्यः सहस्तोमाऋषिसृष्टिप्रतिपादिकां
त्रिष्टुभं यज्ञः प्राजापत्य आयुष्यं वच्चास्यं तृचं दक्ष उष्णिक् शकरी त्रिष्टुभो
हिरण्यस्तुतिरुतनऋत्विजो बहुदेवत्या त्रिष्टुभमिमंगिरः कूर्मो गातस्म
द आदित्यदेवत्यां त्रिष्टुभमर्धः सप्तऋषयो ध्यात्मवादिनी जगत्युत्तिष्ठतु
चो ब्राह्मणस्पत्य आद्ये बृहत्यौ कण्वो घोरोत्यां त्रिष्टुभं गृत्समदो य इमा
चतुर्ऋचं प्रतीकोक्तम् ॥ ३ ॥ अपेतो ध्यायः ॥ पित्र्य आदित्यस्य देवा
नां वाद्या गायत्री परं यजुः सविता ते गायत्री वायुः पुनाना तु च त्वारि लिङ्गोक्ता
नि ॥ सविता ते गायत्री परं मृत्यो संकसुकस्त्रिष्टुभं मृत्युदेवत्या ७ शवातो

ऽनुष्टुब्बहृत्यौ वैश्वदेव्यावश्मन्वतीसुचीकस्त्रिष्टुभं वैश्वदेवामपाद्यं लिङो
 क्तदेवतामनुष्टुभं शूनः शेषो दुःष्वप्ननाशनीमनङ्गाहमानडुह्यनुष्टुबिम्
 जीवेभ्यः संकसुको मृत्युदेवत्यां त्रिष्टुभमायुष्मानग्रअग्रयो त्रिष्टुभं वै
 खानसः परीमेनुष्टुभं मद्रां भारद्वाजः शिरिं विठः क्रव्यादमग्निं त्रिष्टुभं माने
 यो दमनो वहवपां जातवेदसो त्रिष्टुप्स्यो नापृथिवी मेधातिथिः पाथिर्वीगा
 यत्रीमस्मात्त्वमाग्नेयो गायत्र्यनिरुक्ता ॥४॥ ऋचं वाचं पंचाध्यायी दध्य
 द्वाथर्वणो ददृशो मि कार्वमधिकवर्जमाद्यो ध्यायः ॥ शान्त्यथो वैश्वदेव
 आद्या नियजूर्तं पित्रन्मेवाहस्पत्यापंक्तिः क्रयात्त्वमेन्द्र्यनिरुक्ता गायत्री

द्रोविश्वस्यविराड्द्विपदाशन्नोद्वि अनुष्टुभावहानिद्विपदागायत्रीशन्नद्वि
न्द्राग्नीत्रिष्टुब्गायत्र्यावंत्याशीर्द्यौः शान्तिर्यजूर्ठः षिनमस्तैः अस्त्वनुष्टुभौ
तच्चक्षुःपुरउष्णिक्सौरी ॥ ५ ॥ आददेनारिरस्यभिदैवतम् ॥ दे
वीद्यावापृथिव्यं देव्योवस्योवल्मीकवपेयत्यग्नेवराहविहतमिन्द्रस्योज
आदाराः प्रेतुमखस्याश्वस्यज्जैवेयमायदेवस्त्वान्चिरसि घर्मदेवत्या
नियोधर्मसआदित्योय एषतपत्यनाधृष्टापुरस्तात्सप्तपाथिवानियज
मानाशीर्मधुप्राणदेवत्यानि गर्भोदेवानामवकाशामा माहिर्हृत्सीरि
त्येतदंताधर्मदेवत्याधर्तादिवऊर्ध्वबृहत्यपश्यंगोपांत्रिष्टुभं दीर्घतमा

हृदेत्वापरोष्णिक्त्वष्टेमन्तःपत्न्याशीरहःकेतुनायजुषीधर्मदेवत्ये ॥

॥ ६ ॥ आददेदित्थैरज्जुः ॥ इडण्हिगौर्यस्तेत्रिष्टुभंदीर्घतमाइन्द्रा
श्विनौवैश्वदेवानिससमुद्रायत्वावातनामानिस्वाहाघमायघर्मदेवत्येवि
श्वाआशाआश्विन्यनुष्टुब्दिविधाघर्मदेवत्यमश्वनाघर्ममुष्णिगपातां
ककुबमेन्यस्मेखरः स्वाहापूष्णेससलिंगोक्तदेवतानिस्वाहासंपयोदेव
त्यमधुहुतंघग्मोभीमंगायत्री बृहत्यावनवसानेअतिशक्करी वाग्नेयीस
मस्तान्यवसानायातेघर्मक्षत्रस्य बृहतीचतुःस्राक्तिर्महाबृहतीघर्मतद
नुष्टुवाचिक्रदत्परोष्णिग्यावती द्यावापृथिवीदधिघर्मोमयित्यत्पंक्तिर्य

जमानाशीः पयसोरेतोगायत्र्यनवासानात्विषः संवृग्दधिधर्मोऽनुक्तं घ
र्मदेवतम् ॥ ७॥ स्वाहाप्राणेभ्योमात्रवर्णिकयोदेवताः ॥ मनसः काम
मनुष्टुब्धजमानाशीः श्रीदेवताप्रजापतिः संत्रियमाणोयथाकालं प्राय
श्चित्तदेवताः सविताप्रथमेहन्प्रत्यहंक्रमेणोग्रश्चमारुतीगायत्रीविमुखा
ख्योमन्त्रोऽग्नौविनियुक्तस्तस्मादाग्निकऽएवास्यऋषिः परमेष्ठीप्राजा
पत्योवाग्निर्ऋदयेनाश्वमेधिकानि त्रीणितन्त्रोक्तएव ऋषिर्लोमभ्यः
स्वाहेति प्रायश्चित्ताहुतयो द्विचत्वारिंशत् ॥ ८ ॥ ईशावास्य
मात्मदेवत्यअनुष्टुभाध्यायः ॥ अनेजदेकं त्रिष्टुप्सपरिजगतीवायु

रानिलंयजुषी ॐ ३ मितिपरमाक्षरस्य योगिनामालम्बभूतस्यपरस्यब्र
 ह्मणः प्रणवाख्यस्यास्थूलादिगुणयुक्तस्यब्रह्मक्रद्विच्छेदागायत्रंपरमा
 त्मादेवताब्रह्मारंभेविरामेचयागहामादिषु शांतिपुष्टिकर्मसुचान्येष्व
 पिकाम्यनैमित्तिकादिषुसर्वेषुविनियोगोस्यक्रतोत्रिभिर्यजुर्भिरंते य
 ज्ञान्योगी स्मारयत्यग्नयान्तनमस्कारोक्तिर्हिरण्येनादित्योपास
 नमो ३ मितिनामनिर्देशोब्रह्मणःखंब्रह्मेत्याकाशरूपमन्तेब्रह्मध्यायेत्
 ॥९॥ अथातश्छन्दोदेवता ॥ गायत्र्याअग्निरुष्णिहःसवितानुष्टुभःसो
 मोबृहत्याबृहस्पतिःपंक्तेर्वरुणस्त्रिष्टुभइन्द्रोजगत्याविश्वेदेवा विराजो

मित्रःस्वराजोमित्रः स्वराजोरुणोतिच्छन्दसः प्रजापतिर्विच्छन्दसो
वायुर्द्विपदायाः पुरुषएकपदायाब्रह्मासर्वाऋचआग्नेयः ससर्वाणिग्र
जृठंषिवायव्यानिस्वर्वाणिसामानिसौराणिसर्वाणि ब्राह्मणानिच स्वा
हाकारस्यग्निर्वषट्कारस्यविश्वेदेवाः कर्मरंभेमंत्राणांदिवतावेदितव्याः
संन्यस्यमनसिदेवतांततोहविर्हूयतेदेवतामविज्ञाययोजुहोतिदेवास्त
स्यहविर्नजुषन्तेस्वाध्यायमपियोधोतेमंत्रदेवतज्ञः सोमृषिर्महोक्तेदेवे
रपीडयतेतस्माच्चदेवतावेद्यामंत्रमंत्रं प्रयत्नतोमंत्राणांदिवताज्ञानान्मं
त्रार्थमधिगच्छतिमंत्रार्थज्ञानात्तु विधूतपाप्मानाकमभ्येतिनहिकश्चि

द्विज्ञायथातथ्येनदेवताः श्रौतानां कर्मणां विप्रःस्मार्तानां चाश्नु
तेफलम् ॥१०॥ अनादिष्टमध्वरादौ ॥ सर्वातकर्मणिपरिभाषितमन्त्र
गणंवक्ष्यामः ॥ सर्वमाश्रयंगायत्रंगौतमीयठःसर्वठःसावित्रमौष्णिहंभा
रद्वाजीयठःसर्वठःसौम्यमानुष्टुभमाथर्वणिकठःसर्व बार्हस्पत्यंवार्हतमां
गिरसठः सर्ववारुणंपांक्तमालंबायनीयठः सर्वमद्रैत्र्यष्टुभंयाज्ञवल्कीय ठः
सर्वमादित्यदैवतंजागतंकौत्सम् ॥ ११ ॥ ज्योतिष्टोमदीक्षाप्रभृति ॥
वक्ष्यामोदीक्षायां भृगुरग्नाविष्णुगायत्री प्रायणीयआंगिरसोदितिरु
ष्णिक्त्रयेविश्वामित्रः सोमोनुष्टुवातिथ्येवासिष्टोविष्णुर्वृहतीप्रवर्ग्य क

इयपआदित्यपंक्तिरुपसत्स्वान्नेयउपसद्देवतात्रिष्टुवश्रीषोमीयेगस्त्यो
मीपोमौजगतीप्राग्रणीयेतिरात्रआग्निवेद्याहोरात्रअतिजगतीचतुर्वि
ठशत्यहेसौकराग्रणः संवत्सरः शक्योभिप्लवषडहेसौपर्णाद्धमासामा
साश्चातिशक्वरीपृष्ठ्यषडहेसायकायनऋतवाष्टिरभिजिति प्रियघृतो
मिरत्याष्टिः स्वरसामसुसरस्वत्यापोधृतिविषुवाति रौहिणायनआदि
त्योतिधृतिविश्वजितिसौभरइंद्रःकृतिगाआयुषोवाष्कलिमित्रावरुणो
प्रकृतिदर्शरात्रआचार्यो विश्वदेवाआकृतिद्वादशरात्रिकेपृष्ठ्ये षडहे
माल्लवयादिशोविकृतिश्छन्दोमेषुशौल्वायनइमलोकाःसंकृतिदर्शमे
हानिपराशरसंवत्सरोभिकृतिमहाव्रतशैलिनः प्रजापातिरुत्कृतिरुदय

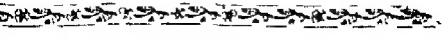
नीयेतिरात्रेभौवायनोवायुश्छन्दार्णिससर्वाणि ॥ ३२ ॥ ऋषिभिरुप
 लक्षितंवाक्यम् ॥ ऋषयश्छन्दोभिरुपलक्षितादेवतामंत्रवर्णादृग्यजुष
 योर्विनियोगतश्चाविज्ञेयाः ॥ सर्वमेतच्छन्दोदेवतमार्षचविज्ञाययतिक
 चिज्जपहोमादिकरोतितस्यफलमश्नुते ब्रह्मयज्ञारंभयथाविधिस्नात्वा
 छन्दःपुरुषमेनानिर्णोदनर्शरीरं न्यसेत्तिष्ठयग्विलश्चमसऊर्ध्वबुधस्त
 स्याक्षिणीगोतमभरद्वाजौ श्रोत्रेविश्वामित्रजमदग्नौ नासिकेवासिष्ठ
 कश्यपौ वागत्रिगायत्राच्छन्दोग्निदेवतार्णशिरसिविन्यसेदेवमेवाष्णिहर्
 सवितारं ग्रीवास्वनकेबृहती बृहस्पतिर्बाह्वोबृहद्रथन्तरं द्यावापृथिवी
 मध्येत्रिष्टुभमिन्द्रर्तुश्रोण्याजगतीमादित्यं मर्दुतिच्छन्दसंप्रजापतिपा

गौयज्ञायाज्ञियैश्वानरमूर्वरनुष्टुभंविश्वान्देवानष्टीवतोः पंक्तिमरुतः
पादयोर्द्विपदांविष्णुं प्राणेषुविच्छेदसंवायुन्यनातिरिक्तेष्वङ्गेषुन्यनाक्ष
रंछंदआपेदेवतेत्येवर्त्तसर्वांगेषुयोजयित्वावेदमयः संपद्यतेशापानुग्र
हसमर्थोभवतिब्राह्मतेजश्चवद्धेतनकुतश्चिद्भयंविन्दतःकृद्धमयोयजुर्मयः
साममयस्तेजोमयो ब्रह्ममयोमृतमयः संभूयब्रह्मवाभ्येतितस्मादे
तन्नाब्रह्मचारिणेनातपस्विनेनासंवत्सरोषितायनाप्रवक्त्रेनुब्रूयादेनेना
धीतेनचाद्रायणाब्दफलमवामोत्यनेनचसम्यग्ज्ञानेनब्रह्मणःसायुज्य
कंसलोकतामामोत्याप्नोति ॥ १३ ॥ इतिसर्वानुक्रमणियेचतुर्थोऽध्या
यः ॥ ४ ॥ अथच्छंदार्कसिगायत्र्युष्णिगनुष्टुब्बृहतीपंक्तित्रिष्टुब्ज

गत्यातिजगतीशकर्मतिशकर्मपृच्यत्यपि धृत्यतिधृतयः कृतिप्रकृत्याकृ
 तिविकृतिसंकृत्यभिकृत्युत्कृतयश्चतुर्विंशत्यक्षरादीनि चतुर्दशराण्यु
 नाधिकेनैकननिचृद्भुर्रजो द्वाभ्यां विराट्स्वरजो पादपूरणार्थतु क्षप्रस
 योगकाक्षरोभावान्व्यूहदाद्येतुसतवर्गपादविशेषात्संज्ञाविशेषास्तान
 नुक्रामंत एवोदाहरीष्यामो विराड्रूपाविराट्स्थानाश्चबहूनामपित्रि
 पुंभ एवेत्युद्देशस्तत्रदशैकादशद्वादशाक्षराणां विराजत्रेष्टुभजागताइति
 संज्ञाअनादशेष्टाक्षराः पादाश्चतुष्पदाश्चः ॥ ३ ॥ प्रथमं छन्दस्त्रिप
 दागायत्री ॥ पंचकाश्चत्वारः षट्श्चैकश्चतुर्थश्चतुष्कोवापदपंक्तिः षट्सप्त
 कादशा उष्णिगर्भास्त्रयः सप्तकाः पादनिचृन्मध्यमः षट्श्चैदतिनिचृ

दशकश्चेद्यवमध्या यस्यास्तुषट्सप्तकाष्टकाः सावर्द्धमाना विपरीता
प्रतिष्ठा द्वौषट्सप्तकश्चेतिह्रसीयसी ॥ २ ॥ द्वितीयमुष्णिक्त्रिप
दांत्योद्वादशकआद्यश्चेत्पूरुउष्णिङ्मध्यमश्चेत्ककुप् त्रैष्टुभजागतचतु
ष्काः ककुम्भयंकुशिरैरकादाशिनोः परः षट्स्तनुशिरामध्यश्चेत्पिपीलिक
मध्याद्यः पंचकस्त्रयोष्टकाअनुष्टुभाभांचतुःसप्तकोष्णिगेव ॥ ३ ॥ तृती
यमनुष्टुप्चतुष्पदाथपंचपंचकाः षट्श्रैकोमहापदपंक्तिर्जागतावष्टक
श्चकृतिर्मध्येचदष्टकः पिपीलिकमध्यानवकयोर्मध्येजागतः काविराण्ण
ववैराजत्रयोदशेनष्टरूपादेकास्त्रयोविराडिकादशकावा ॥ ४ ॥ चतुर्थ
बृहती तृतीयाद्वादशकआद्यश्चेत्पूरस्तादृहतीद्वितीयश्चेन्न्यंकुसारिण्यु

रोबृहतीस्कंधोग्रीवीवांत्यश्चेदुपरिष्टाद्बृहत्याष्टिनोर्मध्येदशकोविष्टार
 बृहतीत्रिजागतोर्द्ध्वबृहती त्रयोदशिनामध्येषुकःपिपीलिकमध्यानव
 काष्टकैकादशाष्टिनाविषमपदाचतुर्नवकाबृहत्येव ॥ ५ ॥ पंचमंपंक्तिः
 पंचपदाऽथचतुष्पदाविराट्दशकाअयुजौजागतौसतोबृहतीग्रुजौचोद्वि
 परीताद्यौचैत्प्रस्तारपंक्तिरंत्यौचेदास्तारपंक्तिराद्यांत्यौचैत्सस्तारप
 ङ्क्तिर्मध्यमौचोद्विष्टारपंक्तिः ॥ ६ ॥ षष्ठं त्रिष्टुप्त्रैष्टुभपदाद्वातुजाग
 तौयस्याःसाजागतेजगतीत्रैष्टुभैत्रिष्टुब्वैराजौजागतौचाऽभिसारणी
 नवकौवैराजस्त्रिष्टुभश्चद्वावावैराजौनवकस्त्रैष्टुभश्चविराट्स्थानैकादशि
 नस्त्रयोष्टकश्चविराट्खण्डादशिनस्त्रयोष्टकश्चज्योतिष्मतीयतोष्टकस्त

तोज्योतिश्चत्वारोष्टकाजागतश्चमहाबृहतीमध्येजागतश्चेद्यवमध्या
 द्यादशकावष्टकास्त्रयःपंवत्युत्तराविराट्पूर्वावा ॥७॥ सप्तमजगतीजाग
 तपदाष्टिनस्त्रयःस्वोचद्वौमहासतोबृहत्यष्टकौसप्तकःषट्दशकोनवक
 श्रपडष्टकावामहापंक्तिर्माध्यंदिनीयेवाजसनेयके सर्वानुक्रमणिकैषा
 कृतिर्भगवतः कात्यायनस्यैपाकृतिर्भगवतः कात्यायनस्य ॥ ८ ॥

इति सर्वानुक्रमणीये पंचमोऽध्यायः ॥ ५ ॥ कंडिकासंख्या ॥ १२४ ॥

इदं पुस्तकं क्षेमराज-श्रीऋणदासश्रेष्ठिना स्वीये "श्रीवेङ्कटेश्वर" (स्टीम्) यन्त्रालये मुद्रयित्वा प्रकाशितम्
 संवत् १९६७, शके १८३२.

इति शुक्लयजुर्वेदमाध्यंदिनीयसंहितासमाप्ता